

EUGÈNE IONESCO

*Palătorie
în lumea morților*

TEATRU V

UNIVERS

„Călătorie în lumea morților este povestea vieții mele, dar o poveste pe dos, adică prin vis. Este și o întoarcere la surse, o inițiere, însă una care nu duce nicăieri.

Este o călătorie. După cum am mai spus, existența însăși este o rătăcire în absurd...

Disperare: e prea târziu ca să-mi plătesc datoriile, prea târziu pentru împăcări, prea târziu s-o apuc pe alt drum. Până și limbajul devine o rătăcire...”

EUGÈNE IONESCO

EUGÈNE IONESCO

București, 1998

EUGENE IONESCO

*Călătorie
în lumea morțibr*

TEATRU

Volumul V

Macbett

Ce formidabilă încurcătură!

Omul cu valizele

Călătorie în lumea morților

Nepoata-soție

Viconte

Cîntăreața cheală

Traducere și notă asupra ediției de
DAN C. MIHĂILESCU

Coperta de VASILE SOCOLIU

Redactor: DIANA BOLCU

Toate drepturile
asupra acestei versiuni sînt rezervate
Editurii UNIVERS
79739 Bucureşti, Piaţa Presei Libere nr. 1.

Această carte a fost realizată
cu sprijinul financiar al
Fundaţiei pentru o Societate Deschisă
(Open Society Foundation).

Eugène Ionesco
Théâtre complet
© Éditions Gallimard,
1954, 1963, 1966, 1970, 1972. 1974, 1975, 1981,
pour l'ensemble du théâtre publié.
Éditions Gallimard, 1991, pour les textes inédits.

ISBN 973-34-0545-0

NOTA

Cu prezentul volum se încheie cea dintâi traducere integrală a dramaturgiei ionesciene în România. Nu este cazul să sentimentalizăm evenimentul, nici să deplîngem întârzierea cu care el se petrece, însă ceva se impune a fi spus răspicat: a venit vremea ca lumea regizorală să se gîndească serios la o radicală redimensionare a teatrului ionescian în ochii publicului românesc.

Dacă pentru supraviețuitorii generației interbelice Eugen Ionescu a rămas insurgentul autor al lui *Nu*, „copilul teribil” al unei epoci de totală libertate artistică; dacă pentru cei formați în anii Congresului al IX-lea al P.C.R. numele său este, în parte, sinonim cu dezghețul scenic și cu cea dintîi „mare întoarcere” a Exilului, în schimb Eugen Ionescu este pentru noile generații, practic, un necunoscut. Sau un autor cunoscut într-un mod deformat, superficial, ori, mai corect: unilateral.

Occidentul l-a înrobît sub eticheta de „dramaturg al absurdului”. A fost, cred, o manevră pe cît de simplă, pe afit de eficientă, de a-l coplesi cu onoruri pe un senior incomod, paralel cu „arestarea” lui în tiparele dintîi. Prin urmare, orice puseu anticomunist al scriitorului, care contravenea flagrant și sistematic stîngismului parizian, a fost invariabil pasat în contul „puternicului instinct ludic al autorului piesei *Cîntăreața cheală*!”. Este, aceasta, o temă serioasă de cercetare pentru viitoarea „ionescologie” românească. Și anume: în ce măsură, să zicem, *Jacques sau supunerea*, *Amedeu* și *Omul cu valizele* — și nu *Lecția* și *Cîntăreața cheală* - reprezintă *esența* și, mai ales, *devenirea substanțială* a acestei opere.

Pe de altă parte, în ciuda cîtorva spectaculoase realizări scenice înregistrate la noi după 1990 (Beatrice Bleonț, Tompa Gábor, Mihai Mănușiu ș.a.) fapt e că ne aflăm departe de marele *moment Ionescu* așteptat aproape trei decenii. Sigur, e un truism că, pentru a se impune, un text dramatic valoros are nevoie de un regizor bun și de o trupă excelentă. Însă acest dublu deziderat este de-a dreptul *vital* pentru teatrul existențialist, pentru textele stufoase și bazate pe ambivalențe (comic/tragic, ludic/metafizic, abisal/persiflant etc.), construite polifonic și cu care regia *trebuie să coopereze* pe cît de delicat, pe afit de profund și fără cruțare.

Cu gîndul amar că un astfel de regizor nu există, încă, la noi (existența actorilor potriviți fiind mai presus de orice îndoială) punem punct acestui ultim volum, nu înainte de a face obișnuitele așezări în context ale pieselor.

Macbett - pusă în scenă la 27 ianuarie 1972. la Théâtre de la Rive Gauche din Paris, regia Jacques Mauclair, decoruri și costume Jacques Noel - și-a avut punctul de plecare în celebra carte a lui Jan Kott, *Shakespeare, contemporanul nostru*. „Da”, îi scria Eugen Ionescu unui prieten în ianuarie 1972. „Shakespeare este strămoșul acestui teatru zis al absurdului”, de unde și ideea de a relua pe cont propriu un subiect situat, spune Ionescu, „destul de aproape de Jarry”. adică de *Ubu rege*.

Ce formidabilă încurcătură este în esență, transpunerea scenică a unicului roman scris de Eugen Ionescu. *Le solitaire*, tradus la noi de Rodica Chiriacescu în 1990 (*Însinguratul*, Editura Albatros). Premiera a avut loc la 14 noiembrie 1973. la Théâtre Moderne din Paris, în regia lui Jacques Mauclair, decoruri și costume de Jacques Noel. Cu toate că am optat întotdeauna pentru păstrarea titlului deja intrat în uz la noi (*Tueur sans gages*, de pildă, s-ar fi putut traduce în șase, șapte feluri) în acest caz am considerat varianta *Ce nemaipomenită harababură* (*Ce formidable bordel*) ca acoperind în prea mică măsură teritoriul metafizic al ideii: „harababură” ni s-a părut prea legat de concretul domestic, în vreme ce „încurcătură” se potrivește mai bine cu (vezi finalul piesei) șiretenia... diabolică a Demiurgului.

Omul cu valizele a văzut lumina scenei în decembrie 1975. la Théâtre de l'Atelier, realizată fiind de același tandem - Jacques Mauclair, Jacques Noel. Cunoscătorii operei ionesciene, în ansamblul ei, vor recunoaște aici zone întregi din jurnalele scriitorului, în special visurile narate în *Journal en mie.ttes*.

Lectura propriei existențe ca un scenariu inițiat, împreună cu existența onirică și conștiința genealogiei ca determinare morală, caracterizează deopotrivă *Omul cu valizele* și *Călătorie în lumea morților*. Cele două texte au și fost, de altfel, jucate împreună în montajul *Ionescu* realizat în 1983 de Roger Planchon, într-un „itinerariu” început la Nisa și Lille, ajuns la Strasbourg. Le Havre și Annecy, pentru a „ateriza” pe scena Odeonului în martie-aprilie 1984. însă *Călătorie în lumea morților* (*Voyage chez les morts*) a existat ca spectacol mai întâi în toamna lui 1980, când P. Berman l-a montat la Muzeul Guggenheim din New York (22 septembrie), după care, în noiembrie, a fost jucat la Basel, iar în ianuarie 1987 la Londra.

În ediția care a stat la baza traducerii noastre (*Theâtre complet*, Gallimard, Pleiade, 1990, ed. de Emmanuel Jacquart) *La niece-epouse* și *Le Vicomte* figurează ca piese inedite. Cea dintâi a fost tradusă din engleză de Richard Coe în volumul *Ionescu. A Study of his Plays*, Londra, Methuen, 1971. Bruce Morrisette (*The Two Faces of Ionescu*, New York, 1978, p. 53-63) analizează un manuscris al piesei din 1953, care avea trei pagini mai mult, era intitulat „scheci juridic” și avea șase personaje, nu cinci. *Vicomte* era precedată de două

pagini - chiar *Nepoata-soție* - text care avea să devină în timp *Les salutations* (vezi traducerea noastră din volumul I, *Formule de politețe?*).

Manuscrisul paginat de la 7 la 54 - din care s-au scos primele două scene care au constituit *Nepoata-soție* - debutează cu scena III, cea care avea să genereze *Formule de politețe?*, prefigurând *Viitorul e-n ouă*, *Scenă în patru* ș.a.m.d. În 15 februarie 1975, Jean Rougerie a prezentat la teatrul Firmin-Gemier *Istoriile vicontelui*, un scheci în cuprinsul unui spectacol de *Inedite Ionesco*.

În sfârșit, după cum promiteam în *Nota* volumului II, în urma numeroaselor sugestii în acest sens (venite deopotrivă din presă și de la cititori) am inclus în *Addenda* și traducerea piesei *Cîntăreața cheală*, cu toate că, în volumul I, am publicat forma originară - scrisă direct în românește - a textului. Ediția de față nefiind una critică, rezervată specialiștilor, nu am considerat necesar să redăm în note variantele existente atât la nivel de simplă replică, dar și de didascalii, sau chiar scene întregi.

Întîmplarea face, astfel, ca traducerea piesei *Cîntăreața cheală* să urmeze în sumar celor două texte inedite, lucrate cam în aceiași ani, ceea ce încheie frumos, ca să zic așa, cercul.

D.C.M.

MACBETH

PERSONAJE

(în ordinea intrării în scenă)

Glamiss

Candor

Banco

Macbett

Vînzătorul de răcoritoare

Un soldat

Un ofițer

Ordonanța lui Macbett

Ordonanța lui Banco

Lady Duncan

Doamna de companie

Duncan

Soldatul rănit

Un ofițer de la palat

O femeie din popor

Primul bolnav

Al doilea bolnav

Comesenii

Valetul

O servitoare

O altă servitoare

Macol

Ghilotinații, Bolnavii, Plebea, Vrăjitoarele.

Decorul

Un câmp.

Glamiss și Candor. Glamiss intră prin stînga. Simultan, Candor intră prin dreapta. Intră fără să se salute și se opresc față în față, în mijlocul scenei, cu fața la public. Rămîn așa cîteva clipe.

GLAMISS (*întorcîndu-se spre Candor*): Bună ziua, baroane Candor.

CANDOR (*întorcîndu-se spre Glamiss*): Bună ziua, baroane Glamiss.

GLAMISS: Ascultă, Candor.

CANDOR: Ascultă, Glamiss.

GLAMISS: Așa ceva nu se mai poate.

CANDOR: Așa ceva nu se mai poate.

Glamis și Candor sînt plini de furie. Mînia și scrîșnetul li se accentuează progresiv. Textul servește de sprijin în accentuarea furiei lor.

GLAMISS (*scrîșnind*): Suveranul nostru...

CANDOR (*la fel*): Duncan, arhiducele Duncan, preaiubitul, ah, ah!

GLAMISS: Chiar așa, preaiubitul! Da, foarte iubitul, neprețuitul!

CANDOR: Prea iubitul!

GLAMISS: Jos Duncan!

CANDOR: Jos Duncan!

GLAMISS: Care-mi încalcă mie moșiile cînd iese la vînătoare.

CANDOR: Pentru interesele statului.

GLAMISS: Asta s-o spună el la alții...

CANDOR: El este statul.

GLAMISS: Zece mii de găini îi dau anual, cu tot cu ouă.

CANDOR: Și eu la fel.

GLAMISS: Dacă alții au de gînd să accepte asta...

CANDOR: Eu, unul, n-am de gînd să accept.

GLAMISS: Nici eu nu accept.

CANDOR: Cei care sînt de acord cu asta - n-au decît!

GLAMISS: Îmi cere flăcăi la armată.

CANDOR: Pentru armata națională.

GLAMISS: Ceea ce nu face decît să mă dezarmeze.

CANDOR: Așa ceva ne dezarmează.

GLAMISS: Am oamenii mei... Am armata mea. Și tocmai pe oamenii mei i-ar putea trimite împotriva mea.

CANDOR: Ca și împotriva mea.

GLAMISS: Cînd s-a mai pomenit așa ceva!

CANDOR: Niciodată, niciodată, încă de pe vremea strămoșilor mei...

GLAMISS: Ca și de pe vremea strămoșilor mei...

CANDOR: Și cu toți ăia care umblă forfota și șobolănesc în preajma lui.

GLAMISS: Și care se îngrașă din sudoarea frunților noastre.

CANDOR: Și cu grăsimea găinilor noastre.

GLAMISS: Și a mieilor noștri.

CANDOR: Și a porcilor noștri.

GLAMISS: Porcul!

CANDOR: Și mănîncă pîinea noastră.

GLAMISS: Zece mii de găini, zece mii de cai, zece mii de flăcăi...
Ce-o face cu toate astea? Că nu poate să mănînce totul. Ce rămîne putrezește!

CANDOR: Și zece mii de fete.

GLAMISS: Cu care știm prea bine ce face.

CANDOR: Cu ce-i sîntem datori? El ne datorează nouă.

GLAMISS: Și încă mult mai mult.

CANDOR: Ca să nu mai punem și toate celelalte la socoteală.

GLAMISS: Jos Duncan!

CANDOR: Jos Duncan!

GLAMISS: Nu ne este cu nimic superior.

CANDOR: Ba încă eu îl situez cu mult mai prejos.

GLAMISS: Ba e chiar dedesubt de tot.

CANDOR: Mult mai jos.

GLAMISS: Simt că mă sufoc de furie numai cînd mă gîndesc.

CANDOR: Simt că-nnebunesc.

GLAMISS: Onoarea mea!

CANDOR: Gloria mea!

GLAMISS: Drepturile noastre strămoșești...

CANDOR: Avera mea...

GLAMISS: Patrimoniul!

CANDOR: Dreptul nostru la fericire.

GLAMISS: I se filfie lui de dreptul nostru la fericire.

CANDOR: Nu-i așa că i se filfie?

GLAMISS: Nu sîntem niște nimicuri!

CANDOR: Ba dimpotrivă.

GLAMISS: Sîntem și noi ceva!

CANDOR: Valorăm mai mult decît o ceapă degerată!

GLAMISS: N-avem a fi caraghioșii nimănui, cu atît mai puțin caraghioșii lui Duncan. Ah, ah! Preaiubitul nostru suveran!

CANDOR: Nici caraghioși, nici trași pe sfoară.

GLAMISS: Nici înșelați, nici duși de nas.

CANDOR: Pînă și în somn.

GLAMISS: Pînă și în somn mi se strecoară ca un coșmar aieva.

CANDOR: Trebuie să-l zvîrlim afară din somnul nostru.

GLAMISS: Trebuie alungat de peste tot.

CANDOR: De peste tot.

GLAMISS: Independență!

CANDOR: Dreptul de-a ne crește averea. Dreptul nostru la autonomie.

GLAMISS: Libertate!

CANDOR: Să fiu stăpîn la mine acasă!

GLAMISS: O să-l privăm de toate ale sale.

CANDOR: Îl deposedăm de tot.

GLAMISS: Propun să-i împărțim tot avutul.

CANDOR: Jumate-jumate.

GLAMISS: Jumate-jumate.

CANDOR: Administrează totul foarte prost

GLAMISS: E nedrept față de noi.

CANDOR: Dar vom face noi dreptate.

GLAMISS: Vom conduce noi în locul lui.

CANDOR: Iar el va fi în locul nostru. *(Se apropie unul de celălalt.*

Privesc spre dreapta, de unde apare Banco.) Salutare Banco, brav general.

GLAMISS: Salutare Banco, mare căpitan.

BANCO: Salutare, Glamiss; salutare, Candor.

GLAMISS *(lui Candor)*: Nu-i spune nimic de ce-am vorbit îi e credincios lui Duncan.

CANDOR *(lui Banco)*: Ieșiserăm și noi să luăm aer.

GLAMISS *(lui Banco)*: E-o vreme frumoasă pentru anotimpul ăsta.

CANDOR *(lui Banco)*: Ia loc, stai puțin cu noi, prietene drag.

BANCO: Nu stau jos niciodată, cînd îmi fac plimbarea de dimineață.

GLAMISS: Ah, da, pentru igienă, desigur.

CANDOR: Îți admirăm cu toții curajul.

BANCO: Spada mea e-n slujba suveranului nostru.

GLAMISS *(lui Banco)*: Foarte bine.

CANDOR: Sîntem întru totul de acord cu dumneata.

BANCO: Domnilor, la revedere, *(lese prin stînga.)*

CANDOR: Salutare, Banco.

GLAMISS: Salutare, Banco. *(Lui Candor:)* Nu se poate conta pe el.

CANDOR *(își trage pe jumătate sabia din teacă)*: Acuma-i cu spatele, am putea să-l ucidem. *(Face cîțiva pași, pe vîrful picioarelor, în direcția lui Banco.)*

GLAMISS: Nu încă. N-a venit momentul. Armata noastră încă nu e pregătită. Dar va fi gata în curînd.

Candor vîră spada-n teacă. Din dreapta, intră Macbett, chiar în momentul în care Banco iese prin sînga.

CANDOR *(lui Glamiss)*: Încă un fidel al arhiducelui.

GLAMISS: Salutare, Macbett

CANDOR: Salutare, Macbett, fii binevenit, gentilom fidel și plin de virtute.

MACBETT: Salutare, bunule Candor; salutare, baron Glamiss.

GLAMISS: Salutare, Macbett, mare general. *(Lui Candor:)* Vezi să nu care cumva să-și dea seama de ceva. Fă-te că nu s-a întîmplat nimic!

CANDOR *(lui Macbett)*: Tocmai îți admiram, împreună cu Glamiss, fidelitatea, credința-n suveranul nostru preaiubit, arhiducele Duncan.

MACBETT: Cum altfel să-i fiu, de nu fidel și loial? Nu i-am jurat, oare, credință?

GLAMISS: Dar tocmai asta voiam să spunem și noi, fără nici o îndoială, ai toată dreptatea. Și te felicităm pentru atîta fidelitate.

CANDOR: Și - desigur - recunoștința lui. Îți este de ajuns.

MACBETT *(surîde larg)*: Bunătatea stăpînului nostru a intrat în legendă. El nu vrea decît binele poporului.

GLAMISS *(făcîndu-i cu ochiul lui Candor)*: Vezi bine, știm asta.

CANDOR: Asta-i mai presus de orice îndoială.

MACBETT: Duncan este întruparea generozității. Tot ce are dăruiește !

GLAMISS *(lui Macbett)*: Fără îndoială că ai profitat de asta.

MACBETT: Și este curajos.

CANDOR: Vitejia și-a dovedit-o prin mari fapte de arme.

GLAMISS: Toată lumea cunoaște faptele sale.

MACBETT: Și nu e numai legendă. Stăpînul nostru e bun, e loial. Iar soția lui, suverana noastră, arhiducesa, este o ființă pe cît de bună, pe atît de frumoasă. Și caritabilă: îi ajută pe săraci. are grijă de bolnavi.

CANDOR: Cum oare să nu admiri un astfel de om, un om admirabil, un suveran desăvîrșit?

GLAMISS: Cum să nu răspunzi loialității sale cu loialitatea ta și generozității sale - cu generozitatea ta?

MACBETT *(dă să scoată spada)*: Voi trage spada în fața celui care ar îndrăzni să susțină contrariul.

CANDOR: Sîntem convinși, absolut convinși că Duncan este un suveran mai presus în virtute decît oricare alți suverani.

GLAMISS: E însăși întruchiparea virtuții.

MACBETT: Încerc și eu să-i semăn unui astfel de model. Încerc și eu să fiu curajos, virtuos, fidel și darnic, așa ca el.

GLAMISS: Nu-i ceva prea ușor.

CANDOR: Asta așa e! Este un om foarte, foarte bun.

GLAMISS: Iar lady Duncan e-o femeie foarte frumoasă.

MACBETT: Încerc să-i semăn. Domnilor, la revedere. (*Iese prin stînga.*)

GLAMISS: Va sfîrși prin a ne convinge.

CANDOR: E-un biet naiv. crede totul.

GLAMISS: Și un incoruptibil.

CANDOR: Primejdioasă specie. El și Banco sînt generalii care conduc trupele arhiducelui.

GLAMISS: N-o să-mi spui că te-ai înmuiat, acum.

CANDOR: Păi... ei bine, nu cred.

GLAMISS (*dă să scoată spada*): Nici să nu te gîndești!

CANDOR: Nici nu mă gîndeam. Nu mă gîndeam deloc, fii sigur. Ei bine, da, da, da, poți conta pe mine. Fără nici o îndoială, da, da.

GLAMISS: Atunci, să ne grăbim. Să ne lustruim armele, să ne adunăm oamenii, să ne pregătim armatele. în zori, atacăm.

Mîine seară Duncan va fi învins, iar noi îi vom împărți tronul.

CANDOR: Chiar crezi că Duncan e un tiran?

GLAMISS: Un tiran, un uzurpator, un despot, un dictator, un păgîn, un căpcăun, un măgar, o gîscă și-ncă și mai rău. Dovadă e însuși faptul că ne ocîrmuiește. Dacă n-aș fi fost convins că-i un tiran, de ce l-aș mai fi detronat? Nu acționez decît în virtutea unor sentimente onorabile.

CANDOR: Asta. ce-i drept, așa-i!

GLAMISS (*lui Candor*): Să facem jurămînt că vom avea încredere absolută unul în celălalt. (*Scot amîndoi săbiile și salută.*) Am încredere în tine și jur pe spada mea că-ți voi fi pe deplin credincios.

CANDOR: Am încredere în tine și jur pe spada mea că-ți voi fi pe deplin credincios.

Își bagă iute săbiile-n teacă. Ies în grabă, Glamiss prin stînga, Candor prin dreapta. Scena rămîne goală cîteva minute. Trebuie insistat în chip aparte pe lumina care vine din fundal și pe zgomotele ce se vor transforma către final într-un soi de muzică concretă.

Se aud focuri de armă, se văd fulgere și mici flăcări. Cerul se vede roșu de incendii în fundul scenei. Și de sus poate veni un fulger puternic; pe scenă se vor vedea numai reflexele incendiului, apoi fulgerări și vuiet. Cerul se luminează. În fundal, un cer limpede, roșu, un cer tragic. În timp ce orizontul se luminează și se înroșește, țărănitul mitralierelor se rărește. Se aud strigăte de durere, horcăiturile și gemetele răniților, după care se aud mai multe focuri de armă. Țipătul sfișietor al unui rănit. Când se împrăstie ceafa se vede întinsul unei câmpii pustii. Țipătul rănitului încetează, însă, după câteva secunde de liniște, se aude Țipătul ascuțit al unei femei.

Joc îndelung de lumini și zgomote înainte de apariția personajelor. Luminile și zgomotele nu trebuie, în special către sfârșit, să rivalizeze cu realitatea. Rolul scenografiei și al maestrului de lumini este, aici, unul foarte important. O dată cu zgomotele, din dreapta intră un soldat, care va traversa scena, ieșind prin stînga, cu sabia scoasă și mimînd un duel: fandări, înțepături, retrageri, paradă, încrucișări față către față, eschive, asalturi - și totul într-un ritm destul de susținut. Pauză, tăcere, după care atacul și eschivele se reiau, iute și fără mișcări coregrafice.

O femeie disperată, despletită și urlînd, traversează scena în fugă.

Din dreapta intră Vînzătorul de răcoritoare.

VÎNZĂTORUL DE RĂCORITOARE: Limonada rece, răcoritoare!

Limonada pentru civili, răcoritoare pentru militari! Haide, haide, cine nu vrea să-și răcorească gîtlejul? Cine nu vrea să profite de pauză? Limonada dulce, limonada! Răcoritoare pentru răniți, contra rănilor, contra fricii, răcoritoare pentru militari! Un franc sticla, trei franci patru bucăți. Răcoritoare bune și contra zgîrieturilor de tot felul, contra jupuiturilor.

Prin stînga intră doi soldați, unul cărîndu-l pe celălalt în spate.

VÎNZĂTORUL DE RĂCORITOARE (către Primul Soldat): E rănit?

PRIMUL SOLDAT: Nu. E mort.

VÎNZĂTORUL DE RĂCORITOARE: Lovitură de spadă sau lovitură de lance?

PRIMUL SOLDAT: Nu.

VÎNZĂTORUL DE RĂCORITOARE: Pistol?

PRIMUL SOLDAT: Nu. Infarct.

Soldații ies prin dreapta. Din dreapta intră alți doi soldați. Pot fi aceiași, numai că rolurile le sînt inversate: cel sănătos este acum dus în spate.

VÎNZĂTORUL DE RĂCORITOARE (*arată către soldatul rănit*): A murit de infarct?

SOLDATUL SĂNĂTOS: Nu. Lovitură de sabie. (*Soldații ies prin stîngă.*)

VÎNZĂTORUL DE RĂCORITOARE: Limonadă rece, răcoritoare! Limonadă militară! Limonadă contra fricii, limonadă contra infarctului! (*Din dreapta intră alt soldat.*) Băuturi răcoritoare!

CELĂLALT SOLDAT: Ce vinzi acolo?

VÎNZĂTORUL DE RĂCORITOARE: Limonadă dulce, vindecă toate rănille.

SOLDATUL: Eu n-am nici o rană.

VÎNZĂTORUL DE RĂCORITOARE: E bună contra fricii.

SOLDATUL: Mie nu mi-e frică niciodată.

VÎNZĂTORUL DE RĂCORITOARE: Numai un franc sticla. E bună și la inimă.

SOLDATUL (*pumn în piept, în armură*): Am șapte inimi în pieptu-mi de aramă.

VÎNZĂTORUL DE RĂCORITOARE: E bună contra zgîrieturilor.

SOLDATUL: Asta da, cîteva zgîrieturi am. Ne-am bătut. Ne-am bătut cu asta (*arată ghioaga*). Mai mult decît cu asta (*arată sabia*). Dar mai ales cu ăsta (*arată pumnalul*). Să-l vîri în burta lui... Să i-l înfigi în mațe... Asta-mi place cel mai mult. Uită-te aici, încă-i plin de sînge. Cu ăsta-mi tai pîinea și brînză.

VÎNZĂTORUL DE RĂCORITOARE: Văd, domnule soldat, văd foarte bine și de departe.

SOLDATUL: Ți-e frică?

VÎNZĂTORUL DE RĂCORITOARE (*speriat*): Limonadele mele sînt bune contra torticolisului, contra guturaiului, a rujeolei, contra variolei...

SOLDATUL: Doamne, ce mai măcel am făcut, cît urlet, cît sînge, cum mai curgea... O frumusețe! N-ai parte prea des de sărbători ca asta. Dă-mi să beau.

VÎNZĂTORUL DE RĂCORITOARE: Pentru dumneavoastră e gratis, domnule general.

SOLDATUL: Nu sînt general.

VÎNZĂTORUL DE RĂCORITOARE: Domnule comandant

SOLDATUL: Nu sînt comandant (*Vînzătorul îi dă să bea.*)

VÎNZĂTORUL DE RĂCORITOARE: Veți fi, cu siguranță.

SOLDATUL (*după ce a tras cîteva înghițituri*): Nu-i bună. Pișvasăr. Nu ți-e rușine să vinzi pișat? Hoțul !

VÎNZĂTORUL DE RĂCORITOARE: Vă dau banii înapoi.

SOLDATUL: Tremuri tot Ți-e frică. De ce nu bei limonadă contra frigii? Haide, unde ți-este limonada aia faimoasă? (*Scoate pumnalul.*)

VÎNZĂTORUL DE RĂCORITOARE: Vă rog, nu faceți asta, domnule soldat!

Se aude un sunet de goarnă.

SOLDATUL (*bagă pumnalul înapoi în teacă și se îndreaptă către stînga*): Ai tu noroc că n-am eu timp acum, da' o să te găsesc altă dată!

VÎNZĂTORUL DE RĂCORITOARE (*singur, tremurînd*): Doamne, ce m-a speriat! (*Către stînga:*) De-ar cîștiga ăilalți! Țăia-te-ar în bucăți! De te-ar face mici fărîme! Piure de cartofi să te facă, nenorocitul! Jigodie, potaie! (*Schimbă tonul:*) Limonadă, limonadă rece, trei franci patru bucăți!

Se duce încetișor către dreapta, după care, brusc, se precipită, fiindcă din stînga reappare Soldatul, cu sabia scoasă. Soldatul îl prinde pe Vînzătorul de răcoritoare la marginea culisei; vizibil nu rămîne decît Soldatul - fie din spate, fie din profil - în vreme ce Vînzătorului i se aude numai țipătul, după care dispare și Soldatul. Se aud iarăși, dar nu ați de puternic, ci ca din depărtare, țăcănitul mitralierei și strigătele de durere și de luptă. Cerul se înroșește din nou de explozii și incendii etc. Din fundal vine Macbett. Efrînt de oboseală; se așază pe marginea unui zid, cu sabia scoasă din teacă. Privește către sabia care-i atîrnă în mînă.

MACBETT: Mi-e spada roșie de sînge. Zeci și zeci de dușmani am ucis cu mîna mea. Douăsprezece duzine de ofițeri și soldați, care nu-mi făcuseră nimic. Iar pe alții, sute și sute, i-am trimis în fața plutoanelor de execuție și au fost împușcați. Și alte mii au murit, au ars de vii, au murit prin pădurile în care s-au refugiat și căroră eu am ordonat să li se dea foc. Zeci de mii de bărbați, femei și copii au murit sufocați în pivnițe sub dărîmăturile caselor pe care le-am aruncat în aer. Sute de mii au murit înecați aruncîndu-se de groază în Canalul Mîneicii, ca să treacă dincolo. Alte milioane au murit de groază, ori s-au sinucis. Alte zeci de milioane au murit de furie, de apoplexie sau de tristețe. Nu mai e loc în pămînt ca să se-ngroape morții. Trupurile celor înecați au sorbit toată apa din riuri și lacuri. Nu mai e strop de apă în ape. Nici vulturii nu mai sînt de ajuns, nu mai prididesc să mănînce stîrvurile. Și. ce credeți? Luptele continuă încă. Și morți se bat. Trebuie să-i

sfirșim ! O dată decapitate, din trupurile lor fără cap țîșnește atîta sînge, încît mi se îneacă toți soldații. Ca din fîntîni țîșnește. Tone de sînge. Mi se îneacă batalioane, brigăzi, divizii, corpuri de armată. Împreună cu conducătorii de oaste. Mai întîi generalii de brigadă și apoi. conform ierarhiei militare, generalii de divizie, generalii cu patru stele. mareșalii. Iar capetele tăiate ale inamicului ne scuipă și ne insultă. Brațele rupte continuă să fluture spada sau să tragă cu pistolul. Picioarele tăiate o iau razna singure și ne trag șuturi în cur. De bună seamă, au fost niște trădători. Dușmani ai patriei, ai poporului și, firește, ai preaiubitului nostru suveran, Duncan, arhiducele, Dumnezeu să-l aibă în pază. Au plănuit să-l detroneze. Și asta cu ajutorul soldaților din afară. Cred că eu am avut dreptate. În beția luptei, dai cu sabia în toate părțile. Sper că n-oi fi ucis din greșeală vreun prieten. Am luptat cu toții cot la cot, sper să nu-l fi călcat pe vreunul pe bătăături. Da, am avut dreptate. Așa că am venit și eu să mă odihnesc aici, pe piatra asta Mi-e, totuși, un pic greață. L-am lăsat pe Banco să comande el singur armata. O să-l înlocuiesc eu ceva mai încolo. Ce ciudat: în ciuda efortului, nu mi-e foame. *(Scoate o batistă foarte mare din buzunar și își șterge fruntea și fața.)* Am lovit cam tare, mă cam doare mîna. Nu e nimica rupt, din fericire. Iar o pauză ca asta prinde tare bine. *(Către Ordonanța care se află în culisele din dreapta:)* Hei, tu, vino și ia-mi sabia, spal-o în rîu și adu-mi ceva de băut !

Intră Ordonanța, ia sabia și iese din scenă. Revine aproape instantaneu, ai zice că nici n-a ieșit măcar.

ORDONANȚA: Iată-vă spada curățată și-o cupă cu vin. *(Macbett ia sabia.)*

MACBETT: Iat-o strălucind ca nouă. *(Bagă sabia în teacă, dă pe gît vinul, în timp ce Ordonanța iese din scenă prin stînga.)* Nu, n-am de ce să am vreo remușcare: erau niște trădători. N-am făcut altceva decît să urmez poruncile suveranului meu. Am fost în serviciu comandat. *(Așază cupa de vin pe jos.)* Bun vinul ăsta ! Mi-a trecut oboseala. Gata, să mergem. *(Priveste spre fundal:)* Ei, iată-l pe Banco. Hei ! ce se mai întîmplă ?

VOCEA LUI BANCO *(sau chiar BANCO, sau CAPUL LUI BANCO, ce apare și dispare în culise):* Sînt la un pas de împrăștierea finală. Vino în locul meu, mă odihnesc și eu puțin și mă întorc.

MACBETT (lui Banco): Nu trebuie să-l lăsăm pe Glamiss să ne scape! Îi voi încercui. Hai, repede.

Macbett iese prin fundul scenei. Banco seamănă mult cu Macbett, același costum, aceeași barbă. Banco intră prin dreapta. E foarte obosit și se așază, frînt, pe o piatră, cu sabia în mînă. Privind spre sabie:

BANCO: Mi-e spada roșie de sînge. Zeci și zeci de dușmani am ucis cu mîna mea. Douăsprezece duzine de ofițeri și soldați, care nu-mi făcuseră nimic. Pe alții, sute și sute, i-am trimis în fața plutoanelor de execuție și au fost împușcați. Și alte mii au murit, au ars de vii, au murit prin pădurile în care s-au refugiat și cărora am ordonat să li se dea foc. Zeci de mii de bărbați, femei și copii au murit sufocați în pivnițe, sub dărmăturile caselor pe care le-am aruncat în aer. Sute de mii au murit înecați, aruncîndu-se de groază în Canalul Mîneicii, ca să treacă dincolo. Alte milioane au murit de groază, ori s-au sinucis. Alte zeci de milioane au murit de furie, de apoplexie sau de tristețe. Nu mai e loc în pămînt ca să se-ngroape morții. Trupurile celor înecați au sorbit toată apa din riuri și lacuri. Nu mai e un strop de apă în ape, nici măcar poluată. Nici vulturi nu mai sînt de ajuns, nu mai prididesc să mănînce stîrvurile. Și, ce credeți! Luptele continuă încă. Și morți se bat. Trebuie să-i sfîrșim. O dată decapitate, din trupurile lor fără cap țîșnește atîta sînge, încît mi se îneacă toți soldații. Ca din fîntîni țîșnește. Tone de sînge. Mi se îneacă batalioane, brigăzi, divizii, corpuri de armată, împreună cu conducătorii de oaste. Mai întîi generalii de brigadă și apoi, conform ierarhiei militare, generalii de divizie, generalii cu patru stele, mareșalii. Iar capetele tăiate ne scui pă și ne insultă. Brațele rupte continuă să fluture spada, sau să tragă cu pistolul. Picioarele tăiate o iau raza singure și ne trag șuturi în cur. De bună seamă că au fost niște trădători. Dușmani ai patriei, ai poporului și, firește, ai preaiubitului nostru suveran, Duncan, arhiducele, Dumnezeu să-l aibă în pază. Au vrut să-l detroneze, cu ajutorul soldaților străini. Sîntem în dreptul nostru. În beția luptei, dai cu sabia în toate părțile. Sper că n-oi fi ucis din greșeală vreun prieten. Am luptat cu toții cot la cot, sper să nu-l fi călcat pe vreunul pe bătăture. Da, am avut dreptate. Așa că am venit și cu să mă odihnesc aici, pe piatra asta. Mi-e totuși un pic greață. L-am lăsat pe Macbett să comande singur armata. O să-l înlocuiesc eu ceva mai încolo. Ce ciudat: în ciuda efortului, nu mi-e foame. *(Scoate o batistă*

foarte mare din buzunar și își șterge fruntea și fața.) Am lovit cam tare, mă cam doare mîna. Nu e nimica rupt, din fericire. Iar o pauză ca asta prinde foarte bine. *(Către Ordonanța care se află în culisele din dreapta:)* Hei, tu, vino și ia-mi sabia, spal-o în rîu și adu-mi ceva de băut !

Intră Ordonanța, ia sabia și iese. Revine în scenă aproape instantaneu, ai zice că nici n-a ieșit măcar.

ORDONANȚA: Iată-vă spada curățată și-o cupă cu vin. *(Banco ia sabia.)*

BANCO: Iat-o strălucind ca nouă. *(Bagă sabia în teacă, dă pe gît vinul, în timp ce Ordonanța iese din scenă prin stînga.)* Nu, n-am de ce să am vreo remușcare: erau niște trădători. Nu am făcut altceva decît să urmez poruncile suveranului meu. Am fost în serviciu comandat. *(Așază cupa cu vin pe jos.)* Bun vinul ăsta! Mi-a trecut oboseala. Gata, să mergem. *(Privește spre fundal:)* Ei, iată-l pe Macbett. Hei ! ce se mai întîmplă?

VOCEA LUI MACBETT *(sau chiar MACBETT, sau CAPUL LUI MACBETT, ce apare și dispare:)* Sînt la un pas de împrăștierea finală. Vino să mă înlocuiești. Trebuie să sfîrșim odată !

BANCO *(lui Macbett):* Nu trebuie să-l lăsăm pe Glamiss să ne scape. Îi voi încercui. Gata, vin.

Banco iese prin fundul scenei. Se aud din nou, puternic, zgomotele bătăliei. Cerul se înroșește cumplit de flăcări. Muzica e foarte ritmată și violentă. Ofemeie traversează foarte încet scena, de la dreapta la stînga, cu un coș sub braț, ca și cînd s-ar duce la cumpărături. Femeia iese. Zgomotele se aud din ce în ce mai slab, rămînînd simplu fundal sonor. Cîteva clipe scena rămîne goală după care, acoperind zgomotele luptelor, sunetul fanfarei devine pompos la modul derizoriu. Din stînga, intră grăbit un Ofițer al lui Duncan și se oprește în mijlocul scenei.

OFIȚERUL *(cărînd un soi de tron sau fotoliu):* Stăpînul nostru, arhiducele Duncan, împreună cu arhiducesa.

Intră prin stînga arhiducele și arhiducesa. Lady Duncan îl precede pe arhiduce, are coroană pe cap și poartă o rochie verde înflorată; este înveșmîntată cu un anume fast. Este urmată de camerista tînără și drăguță, care rămîne în picioare aproape de intrare. Duncan se așază pe tronul ambulant; arhiducesa și Ofițerul stau în picioare de o parte și de alta a tronului.

OFIȚERUL: Pofțiți, pofțiți. Monseniore, bătălia s-a îndepărtat. Mitraliera nu bate pînă aici. Nici un pericol de gloanțe ricoșate.

Nu vă fie teamă. Ba chiar pe aici lumea merge-n pas de plimbare.

DUNCAN: Candor a fost învins? Dacă a fost învins, a fost executat? L-ați omorât pe Glamiss, cum v-am poruncit?

OFIȚERUL: Să sperăm. Ar trebui să verificați mai îndeaproape. Cerul e roșu, lupta pare să continue, însă mai departe, foarte departe. Așteptați să se sfârșească. Aveți răbdare, Monsenior.

DUNCAN: Și dacă Macbett și Banco sînt în avantaj?

LADY DUNCAN: Vei lua tu însuși arma-n mîină și vei porni la luptă.

DUNCAN: Dar dacă înving ei, eu unde voi afla adăpost? Regele Maltei mi-e dușman. La fel împăratul Cubei. Dușman îmi este și prințul insulelor Baleare. Ca și regele Franței și al Irlandei. La curtea Angliei am destui dușmani. Unde să mă duc? Unde să-mi află adăpost?

OFIȚERUL: Aveți încredere, Monsenior, în Macbett și Banco. Sînt buni generali, curajoși, energici. Strategii desăvîrșiți, care și-au dovedit în multe rînduri calitățile.

DUNCAN: Sînt obligat să mă încred în ei. În orice caz, ceva precauții trebuie să-mi iau. Să mi se pună șaua pe calul cel mai bun, cel care nu zvîrle din șa și nu lovește cu copita. Să mi se lase la apă cea mai bună ambarcațiune, cea care stă cît mai bine pe valuri și care să aibă și bărci de salvare. Păcat că nu-i pot comanda lunii să fie plină, fiindcă voi călători noaptea. Așa e mai prudent. Prudența-i mama-nțelepciunii. Voi lua chiar eu în mîină o casetă cu galbeni de aur, să lumineze mai bine. Dar unde să ne ducem? Poate că în Canada sau în Statele Unite.

OFIȚERUL: Mai stați, aveți răbdare. Nu vă descurajați așa.

Apare un Soldat rănit, clătîindu-se pe picioare.

DUNCAN: Ce mai e și cu bețivul ăsta?

OFIȚERUL: Nu-i un bețiv. Am impresia că-i un soldat rănit.

DUNCAN: Dacă vii de pe cîmpul de bătaie, spune-mi ce mai e nou pe-acolo. Cine-i învingătorul?

SOLDATUL RĂNIT: Ce-are-a face?

OFIȚERUL: Ai fost întrebare cine-a cîștigat, adică dacă există cîștigători! Răspunde, te întreabă stăpînul tău, aici de față.

DUNCAN: Sînt suveranul tău, arhiducele Duncan.

SOLDATUL RĂNIT: Păi, atunci se schimbă treaba. Iertați-mă, sînt rănit. Am încasat un vîrf de lance și mai multe gloanțe de pistol. *(Se clatină.)*

DUNCAN: N-o să leșini taman acuma. Haide, vorbește odată, da sau nu? Cine-a cîștigat? Ei sau ai noștri?

SOLDATUL RĂNIT: Iertați-mă, da' nu prea știu. Mi-a ajuns. Așa că, drept să vă spun, eu m-am cam retras mai devreme. Am plecat înainte de sfîrșit.

DUNCAN: Trebuia să rămii.

OFİTERUL: Dacă mai rămînea, n-ar mai fi fost acum aici, Monseniore, ca să vă răspundă la întrebări.

DUNCAN: Dar pleacă din bătălie ca de la mijlocul unui spectacol care nu-i place!

SOLDATUL RĂNIT: Dacă vă spun că am căzut Mi-am pierdut cunoștința. După care mi-am revenit. M-am sculat de bine, de rău și m-am tîrît, numai eu știu cum, pînă aici.

DUNCAN (*Soldatului*): Faci parte într-adevăr dintre ai noștri?

SOLDATUL RĂNIT: Care-ai noștri?

OFİTERUL: Ei, haide, adică de partea arhiducelui și-a arhiducesei, aici de față.

SOLDATUL RĂNIT: Nu l-am văzut pe Monseniorul pe cîmpul de bătaie.

DUNCAN (*Soldatului*): Cum se numesc generalii tăi?

SOLDATUL RĂNIT: Habar n-am. Eu taman ieșeam de la crîsmă și-un sergent călare m-a prins cu lasoul. El m-a angajat Toți amicii care erau cu mine au reușit s-o șteargă. Norocul lor. Eu am dat să mă opun, dar m-au bătut, m-au legat și m-au adus cu forța. Mi s-a dat o sabie. Hait, am pierdut sabia Și-un pistol, (*Își pune țeava pistolului la tîmplă și apasă pe trăgaci.*) Poftim, nu mai am nici un glonte. Asta înseamnă că am tras. Ei, și după aia m-au dus pe-o cîmpie, unde eram foarte mulți, și ni s-a spus să strigăm: Trăiască Glamiss! Trăiască Candor!

DUNCAN: Nenorocitul, ai trădat, te-ai dat cu dușmanii noștri!

OFİTERUL (*lui Duncan*): Nu-i tăiați capul, Monseniore, dacă mai vreți ceva informații.

SOLDATUL RĂNIT: Și după aia s-a tras în noi. După care am tras noi în ei.

DUNCAN: În care ei?

SOLDATUL RĂNIT: Și după aia am fost făcuți prizonieri. Și mi s-a spus: dacă vrei să-ți mai ții capul pe umeri și nu să-l vezi cum ți se rostogolește la picioare, atuncea vino cu noi. Așa că mi s-a spus să strig: Jos Candor, jos Glamiss! După care am tras în ei, iar ei au tras în noi. Și mai întîi am simțit niște gloanțe-n mine, apoi un vîrf de lance că m-a pătruns, și după aia nu mai știu nimic, fiindcă-am căzut Și după aia m-am trezit și bătălia continua în depărtare. Și era o mulțime de morți împrejurul

nostru, iar eu am mers precum v-am spus. Și mă doare glezna dreaptă și mă doare brațul stâng și-mi curge sânge din coastă. Ei, și după-ai a iată-mă aici... Asta-i tot ce știu... Și că pierd sânge. Și iarăși sânge. tot așa.

DUNCAN: N-am căpătat nici o informație de la idiotul ăsta.

SOLDATUL RĂNIT (*se ridică greu și se clatină pe picioare*): Asta-i tot ce pot să vă spun. Altceva nu mai știu.

DUNCAN (*către lady Duncan, arătând către soldat*): Un dezertor.

Lady Duncan scoate un pumnal și ridică brațul ca pentru a-l înfige în soldat.

SOLDATUL RĂNIT: Vai, doamnă, dar pot să mor foarte bine și singur... (*Arată spre dreapta.*) Pot să mă duc să crăp acolo, lângă pomul ăla, nu vă faceți griji și nu vă obosiți atîta. (*Iese, clătinîndu-se, prin stînga.*)

LADY DUNCAN: Cel puțin a fost politicoș.

Se aude din culise, dinspre stînga, zgomotul unui corp prăbușindu-se.

DUNCAN (*Ofițerului*): Rămîi aici, să mă aperi în caz de nevoie. (*Către lady Duncan:*) Du-te repede, ia un cal și fugi pe front, vezi ce se-ntîmplă și vino să-mi raportezi... Dar nu te apropia prea mult... Eu am să-ncerc să mă uit cu ocheanul.

Lady Duncan iese prin dreapta, urmată de Doamna de companie. În vreme ce Duncan se uită prin ochean, lady Duncan se vede în fundal înaintînd călare. Duncan închide ocheanul. între timp, Ofițerul își scoate sabia și privește amenințător în preajmă, în toate părțile. Apoi, Duncan iese prin dreapta, urmat de ofițerul care poartă fotoliul.

Decor: în preajma frontului.

Dinspre front, adică dinspre culisele din stînga și din dreapta, se aud strigăte: „Victorie, victorie, victorie...” Cuvîntul se va face auzit în fel și chip (repetat, sacadat, orchestrat, modulat) pînă la sfîrșitul scenei. În culise se aude galopul unui cal care se apropie. Intră, prin stînga, o Ordonanță.

ORDONANȚA (*punându-și mîna la ochi, sub vizieră*): Ce-i cu calul ăsta care vine? Ai zice că se apropie de noi. Chiar așa e, vine către noi la galop.

BANCO (*intră prin stingă, ducîndu-și mîna la vizieră*): Ce-o căuta oare acest călăreț care vine spre noi călare pe-un mîndru armăsar? Trebuie să fie un sol.

ORDONANȚA: Nu-i un călăreț, e o călăreați

Zgomot de nechezat, sforăituri de cal; galopul se oprește. Lady Duncan își face apariția cu cravașa în mîna.

BANCO: Dar este Alteța Sa, arhiducesa, este arhiducesa! Fiți binevenită, Alteța Voastră! (*Face o reverență, apoi, în genunchi fiind, sărută mîna pe care i-o întinde arhiducesa.*) Dar ce face Alteța Voastră pe un cîmp de bătălie? Sîntem foarte fericiți și foarte mîndri de interesul pe care Maiestatea Voastră îl arată măruntelor noastre lupte. Nouă nu ne este frică de nimic, însă ne temem pentru viața Alteței Voastre!

LADY DUNCAN: M-a trimis Duncan să află ce mai e nou. Vrea să știe unde sînteți, ce faceți și dacă ați cîștigat lupta.

BANCO: Vă înțeleg nerăbdarea. Am învins.

LADY DUNCAN: Bravo! Ridică-te, dragă Macbett.

BANCO: Banco; nu sînt Macbett, sînt Banco.

LADY DUNCAN: Iartă-mă. Ridică-te, dragă Banco.

BANCO (*ridicîndu-se*): Vă mulțumesc. (*Ordonanței:*) Ce stai și te uiți la noi ca un vițel? Cară-te de-aici, tîmpitule, prostul dracului, ieși de-aici!

ORDONANȚA: Am înțeles, domnule general. (*Ordonanța dispăre.*)

BANCO: Binevoiască să mă ierte Maiestatea Voastră că mă aude dintr-o dată vorbind ca un birjar.

LADY DUNCAN: Ți se permite, dragă Banco. E ceva normal în vreme de război. Oamenii sînt mai nervoși în vreme de război, bineînțeles. Principalul e să cîștige. Dacă unele cuvinte mai grele îi ajută să cîștige, atunci e cu atît mai bine. L-ați prins pe baronul de Candor?

BANCO: Bineînțeles.

LADY DUNCAN: Și pe baronul de Glamiss?

VOCEA LUI MACBETT (*venind dinspre stînga*): Banco! Banco! Unde ești? Cu cine vorbești?

BANCO: Cu Alteța Sa, lady Duncan, trimisă de arhiduce ca să afle ce mai e nou. (*Către arhiducesă:*) Macbett o să vă dea de știre de soarta lui Glamiss.

VOCEA LUI MACBETT: Vin imediat

BANCO (*lui lady Duncan*): Doamnă, vă las cu Macbett. El vă va spune ce soartă le rezervă prizonierilor noștri și vă va da toate detaliile care vă interesează.

VOCEA LUI MACBETT (*de foarte aproape*): Vin imediat.

BANCO: Să mă ierte Alteța Voastră, eu trebuie să mă duc să le dau de mâncare oamenilor. Un adevărat general e ca o mamă pentru soldații săi.

Iese prin stînga.

VOCEA LUI MACBETT (*tot mai de aproape*): Iată-mă, am venit
Am venit.

Macbett intră prin stînga.

MACBETT (*o salută pe lady Duncan*): Doamnă, ne-am făcut datoria față de preaiubitul nostru suveran. Candor e-n mîinile noastre, iar Glamiss este urmărit pe muntele pe care-l vedeți în față. E încercuit, nu poate să ne scape.

LADY DUNCAN: Dumneata ești generalul Macbett?

MACBETT (*făcînd o plecăciune*): Sluga dumneavoastră. La ordinele voastre, Alteță.

LADY DUNCAN: Îmi aminteam altfel despre tine. Nu prea semeni cu ce-mi închipuiam eu.

MACBETT: Cînd sînt obosit, mi se mai schimbă trăsăturile și - asta cam așa este - nu prea mai semăn cu mine însumi. Sînt luat drept propria-mi sosie. Cîteodată lumea mă ia drept sosia lui Banco.

LADY DUNCAN: Se vede că te obosești adesea și încă foarte mult.

MACBETT: Războiul nu-i o chestie de toate zilele. La război, ca la război. Riscurile meseriei... (*Lady Duncan îi întinde o mînă lui Macbett, care îngenunchează și-o sărută, după care se ridică iute*)... trebuie să fug.

LADY DUNCAN: Alerg să-i duc vestea cea bună arhiducelui.

BANCO (*intrînd*): Nu mai e nici o primejdie.

Lady Duncan se duce la intrarea din dreapta a culiselor, face un gest larg cu mîna, după care se întoarce în mijlocul scenei. Sunet de fanfară.

LADY DUNCAN: Vine!

MACBETT: Alteța Sa arhiducele!

UN SOLDAT: Alteța Sa arhiducele!

BANCO: Arhiducele!

LADY DUNCAN: Iată-l pe arhiduce.
BANCO (*apare și dispare*): Arhiducele!
UN SOLDAT: Arhiducele!
MACBETT: Arhiducele!
LADY DUNCAN: Iată-l pe arhiduce!
BANCO: Arhiducele!
UN SOLDAT: Arhiducele!
MACBETT: Arhiducele!
LADY DUNCAN: Vine arhiducele!
BANCO: Arhiducele!
UN SOLDAT: Arhiducele!
MACBETT: Arhiducele!
LADY DUNCAN: Sosește arhiducele.

Muzică triumfală de fanfară. Ovații. Intră Duncan prin dreapta. Fanfara încetează.

LADY DUNCAN: S-a sfârșit bătălia.
MACBETT: Fii binevenit, Alteță!
BANCO: Alteța Voastră fie binevenită!
UN SOLDAT: Să trăiască Alteța Voastră!
MACBETT: Cu toată umilinta vă spun: bine-ați venit, Alteță!
DUNCAN: Am câștigat?
MACBETT: Nu mai e nici o primejdie.
DUNCAN: Aveam o greutate pe inimă. Candor a fost executat? (*Și mai tare:*) Candor a fost executat?
MACBETT: Nu, preaiubit stăpîn. Dar e prizonierul nostru.
DUNCAN: Ce-ați așteptat de nu l-ați ucis încă?
MACBETT: Ordinele Voastre, stăpîne.
DUNCAN: Vă ordon. Să i se taie capul. Repede, mișcați-vă! Cu Glamiss ce-ați făcut? I-ați smuls brațele?
MACBETT: Nu, preaiubit stăpîn. Dar e încercuit Vom pune mîna pe el dintr-o clipă într-alta, fiți siguri, Monseniorie!
DUNCAN: Dacă-i așa, atunci bravo și vă mulțumesc.

Se aud strigătele de „ura” ale mulțimii și ale soldaților - care nu apar, cel mult li se întrevăd umbrele înfundal.

MACBETT: Sîntem foarte fericiți și mîndri că v-am slujit preabunule suveran.
BANCO: Nu ne-am făcut decît datoria, Monseniorie.

Sunete de fanfară, din nou, ce se vor auzi tot mai încet, pînă la nivelul de simplu fundal sonor.

DUNCAN: Vă mulțumesc, domnilor generali. Și vouă, de fapt, vă mulțumesc mai întâi, bravii mei soldați, oameni cinstiți, din popor. Voi ați salvat țara și mi-ați salvat tronul. Mulți dintre voi au plătit cu viața. Încă o dată vă mulțumesc tuturor, morți și vii, celor care ați apărat tronul meu, care... este și al vostru. Acuma, o dată ce vă veți întoarce acasă, fie în satele voastre sărace, în colibe voastre necăjite, sau în mormintele simple, dar acoperite de glorie, să fiți adevărate modele pentru tinerile generații prezente și viitoare, ba încă și pentru generațiile trecute, căroră le veți vorbi secole de-a rîndul, atît cu cuvîntul, cît și cu fapta voastră exemplară, amuțiți dar vii, anonimi sau nu, în fața istoriei eterne și trecătoare. Prezența voastră - căci însăși absența voastră va fi prezentă în ochii celor care vă vor contempla imaginea, vizibilă sau nu, la Epinal - prezența voastră îi va călăuzi pe drumul cel bun și pe cei care, mîine sau poimîine, ar putea fi ispitiți să nu-l urmeze. Începînd de astăzi, vă întoarceți la munca voastră plină de curaj întru cîștigarea pîinii zilnice. O veți cîștiga din sudoarea frunții, în bătaia soarelui arzător și sub supravegherea stăpînilor și a celor răspunzători de voi, care vă iubesc în ciuda calităților voastre și vă stimează mulțumită defectelor pe care le aveți. Vă iubesc și vă stimează mult mai mult decît credeți. Mergeți cu bine.

În timpul discursului lui Duncan, din dreapta intră Doamna de companie. La intrarea ei, sunetele fanfarei și ale mulțimii se aud, o clipă, mai tare.

MACBETT: Bravo!

UN SOLDAT: Bravo!

DUNCAN: Am pus lucrurile la punct

LADY DUNCAN: Bravo, Duncan! (*Aplaudă.*) De data asta ai vorbit bine. (*Către Doamna de companie:*) Ai întîrziat, draga mea.

DOAMNA DE COMPANIE: Am venit pe jos, doamnă.

Macbett și Soldatul aplaudă discursul.

BANCO: Bravo!

DUNCAN: Oamenii o meritau. Domnilor generali, prieteni, gloria se cuvine împărțită. Ea aparține și nobilei noastre doamne.

(*Surîs către lady Duncan, căreia îi sărută mîna.*) Puteți fi mîndri cu toții. Iar acum, dreptate și pedeapsă. Să fie adus Candor, prizonierul. Dar unde e Banco?

BANCO: Aici, Alteța Voastră.

DUNCAN: Tu vei fi călăul.

MACBETT (*aparte*): Mie mi s-ar fi convenit această cinste.

DUNCAN (*Soldatului*): Du-te și adu-l pe Candor.

Soldatul iese prin stîngă tocmai cînd, din dreapta, intră Candor. Banco își pune pe cap gluga de călău, își înfășoară bustul într-o manta roșie și ia secura. Candor are mîinile în cătușe.

DUNCAN (*lui Candor*): Vei plăti scump răzvrătirea.

CANDOR: Va fi un preț mare, știu asta. Nu-mi fac nici o iluzie.

E-he, dacă aș fi cîștigat eu lupta! „La raison du vainqueur est toujours la meilleure. Vae victis!” (*Către Macbett:*) Dacă ai fi luptat de partea mea, acum ai fi fost răsplătit. Te-aș fi făcut duce, Macbett Și pe tine, Banco, te-aș fi făcut duce. Amîndoi ați fi fost copleșiți de onoruri.

DUNCAN (*lui Candor*): Fii liniștit Macbett va fi baron de Candor, va moșteni toate moșiile tale, îți va lua nevasta și fiica.

MACBETT (*lui Duncan*): Eu vă sînt credincios, stăpîne. Sînt fidelitatea întruchipată. M-am născut credincios față de persoana Voastră, așa cum un cal sau un cîine se nasc credincioși stăpînilor lor.

DUNCAN (*lui Banco*): Nici dumneata nu te neliniști și nu fi gelos.

O dată Glamiss prins și o dată ce va fi decapitat vei fi baron de Glamiss și îi vei moșteni toată averea.

MACBETT (*lui Duncan*): Mulțumesc, Monsenior.

BANCO (*lui Duncan*): Vă mulțumesc, Monsenior.

MACBETT (*lui Duncan*): V-am fi fost la fel de credincioși...

BANCO (*lui Duncan*): V-am fi fost la fel de credincioși...

MACBETT: Și fără nici o răsplată.

BANCO: Și fără nici o răsplată.

MACBETT: Ne-ar fi fost de ajuns numai să vă slujim.

BANCO: Ne-ar fi fost de ajuns numai să vă fi servit

MACBETT: Însă generozitatea Voastră ne-a copleșit pofta de mărire.

BANCO: Vă mulțumim din tot sufletul.

MACBETT și BANCO (*simultan, unul flutură sabia, celălalt secura*): ...din tot sufletul nostru, ce ar trece prin foc și prin infern în numele Alteței Voastre preanobile.

Un bărbat traversează scena de la dreapta la stînga.

BĂRBATUL: Haine vechi, haine vechi...!

DUNCAN (*lui Candor*): Vezi cît îmi sînt de devotați oamenii aceștia?

MACBETT și **BANCO** (*lui Duncan*): Fiindcă sînteți un bun suveran, un stăpîn drept și darnic.

NEGUSTORUL: Haine vechi, haine vechi!...

Negustorul iese prin stînga. (Episodul cu Negustorul de haine poate să figureze sau nu în spectacol, în funcție de opțiunea regizorului.) Chiar cînd iese Negustorul, intră un servitor cu fotolii pentru Duncan, lady Duncan și ceilalți. Pe timpul derulării acțiunii ce urmează, Servitorul, ajutat și de Doamna de companie, va aduce mai întîi un șervet, apoi un lighenaș și un săpun, sau numai niște apă de colonie pentru lady Duncan, care se va spăla pe mîini într-un mod exagerat, ca pentru a-și curăța degetele de o pată; mișcarea va fi ritmică și apăsată, dar la modul mecanic, aproape distrat. Același Servitor va aduce apoi la masă și un serviciu de ceai, servindu-le celor prezenți cîte-o ceașcă de ceai, în vreme ce, grație jocului de lumini, se va vedea la început apărînd o ghilotină, urmată de altele și altele.

DUNCAN (*lui Candor*): Ai ceva de spus? Te ascultăm.

Se așază cu toții, să privească și să asculte.

SERVITORUL (*către lady Duncan*): Ceaiul e servit, doamnă.

CANDOR: Dacă aș fi fost mai puternic, eu ți-aș fi fost suveran. Așa, învins, nu mai sînt decît un laș și un trădător. Ah, cum de n-am cîștigat eu bătălia! Dar istoria, în mersul ei, n-a vrut să mă facă învingător. Iar istoria - din punct de vedere obiectiv - are dreptate. Nu sînt decît un rebut istoric. Cel puțin, soarta mea va sluji drept exemplu tuturor și generațiilor viitoare. Nu-i urmați niciodată decît pe cei puternici! Dar cum să știi cine-i mai puternic înainte de-a se desfășura bătălia? Cei mai mulți să nu se bată. Ceilalți să nu-i urmeze decît pe învingători. Logica evenimentelor e singura valabilă. Nu există altă rațiune în afara rațiunii istorice. Nici o transcendență n-o poate infirma Sînt vinovat Totuși, revolta noastră a fost necesară, și asta tocmai pentru a dovedi cît de criminal sînt eu. Sînt fericit că am să mor. Viața mea nu mai valorează nimic. Trupul meu și trupurile celor ce m-au urmat să fie îngropate, să fertilizeze grînele și recoltele viitorului. Eu sînt pilda vie a ceea ce nu trebuie făcut.

DUNCAN (*cu voce moale către lady Duncan*): Discursul e prea lung. Nu te plictisește, doamnă? De bună seamă că arzi de nerăbdare să vezi urmarea. Nu, nu, nu va fi torturat, ci omorât pur și simplu. Asta te dezamăgește? Dar ți-am rezervat o surpriză, iubito. Spectacolul va fi mai succulent decât crezi. (*Tuturor:*) Este drept ca soldații ce l-au slujit pe Candor să fie executați împreună cu el. Nu sînt prea mulți: o sută treizeci și șapte de mii, ceea ce nu e nici prea mult, nici prea puțin. Să ne grăbim, însă, să nu ne prindă noaptea fără a fi terminat treaba! (*La orizont se vede un soare roșu, de amurg, coborînd încet înspre noapte. Duncan bate din palme.*) Gata. Executarea.

CANDOR: Trăiască arhiducele!

Banco i-a pus deja capul pe ghilotină; pentru mișcarea aceasta, a lăsat deoparte securea.

Unii după alții (de fapt, vor fi aceași actori), soldații vor trece repede pe sub cuțitul ghilotinei. Eșafodul și ghilotina pot să apară imediat după ordinul dat de Duncan. În timp ce capetele cad, Banco apasă butonul și exclamă:

BANCO: Haide, repede, repede!

După fiecare „repede” se vede căzînd cuțitul ghilotinei. Capetele cad unele după altele în coșul ghilotinei.

DUNCAN (*lui Macbett*): Ia loc, dragă prietene, lîngă nobila noastră doamnă.

Macbett se așază lîngă lady Duncan, dar în așa fel încît ce se va petrece între ei să poată fi bine văzut și auzit din sală. De exemplu, lady Duncan poate sta cu fața către public și cu spatele la ghilotină (ca și celelalte personaje, de altfel). Nimic n-o împiedică să pară că urmărește execuția: ea numără capetele care cad. În timpul acestui joc, Servitorul aduce încă și încă o ceașcă de ceai vreunui personaj, oferă prăjiturele etc. ajutat mereu de Doamna de companie.

MACBETT: Doamnă, sînt foarte emoționat aflîndu-mă așa de aproape de dumneavoastră.

LADY DUNCAN (*numărînd*): Patru, cinci, șase, șapte, șaptesprezece, douăzeci și trei, treizeci și trei. ah ! Cred că l-am sărit pe unul. (*Continuă numărătura.*)

DUNCAN (*lui Macbett*): E timpul să vorbim și de afaceri: te voi face baron de Candor, iar tovarășul dumitale, Banco, va fi baron de Glamiss atunci cînd Glamiss va fi executat.

LADY DUNCAN (*continuându-și jocul*): O sută șaptesprezece... o sută optsprezece, ce spectacol emoționant!

MACBETT: Sînt profund recunoscător Alteței Voastre, Monseniore!

LADY DUNCAN: Trei sute! E amețitor. Nouă mii trei sute.

DUNCAN (*lui Macbett*): Dar să ne înțelegem bine!

MACBETT: Sînt numai urechi la spusele Voastre, Monseniore.

DUNCAN: Eu voi păstra jumătate din moșiile lui Candor, ca și jumătate din moșiile lui Glamiss. Le voi alipi domeniilor coroanei.

LADY DUNCAN: Douăzeci de mii.

BANCO (*continuându-și munca de călău la ghilotină*): Îi mulțumesc Alteței Voastre.

DUNCAN (*lui Macbett*): Și amîndoi veți mai avea unele obligații, unele servicii de făcut, veți avea și unele biruri de plătit

Apare în fugă din dreapta un Ofițer, care se oprește în centrul scenei.

OFIȚERUL: Glamiss a scăpat

DUNCAN: O să le punem pe toate la punct după aceea.

OFIȚERUL: Monseniore, Glamiss a evadat!

DUNCAN (*ofițerului*): Ce-ai spus?!?

OFIȚERUL: Glamiss a evadat și i s-a alăturat și o parte din armată.

Banco se oprește din lucru și se apropie. Toate celelalte personaje tresar și se ridică în picioare.

BANCO: Cum a fost cu puțință? Era încercuit. Era prizonier. Înseamnă că a avut complici.

DUNCAN: Ssstt!

LADY DUNCAN: Ssstt!

MACBETT: Ssstt!

DUNCAN (*lui Banco*): Fie că-i vina ta, sau a subordonaților dumitale, nu vei fi baron de Glamiss și nici nu vei primi jumătate din moșiile sale, pînă nu mi-l vei aduce pe Glamiss, viu sau mort, cu cătușe la mîini. (*Se întoarce către Ofițer:*) Iar ție o să ți se taie capul fiindcă ne-ai adus așa o veste proastă.

OFIȚERUL: Dar eu n-am nici o vină.

Apare un soldat care-l trage pe Ofițer înspre fundul scenei, acolo unde se află ghilotina. Ofițerul țipă. I se taie capul.

Duncan iese, pe fond de fanfară. Iese și Doamna de companie. Duncan re apare, în timp ce muzica încetează.

DUNCAN (*către lady Duncan, care se retrage cu spatele, trimi-
fîndu-i bezele lui Macbett*): Nu mai întîrzia, doamnă! (*O ia de
gît și-o trage după el.*)

LADY DUNCAN: Mi-ar fi plăcut să văd urmarea

VOCEA LUI DUNCAN (*către Banco*): Mîine să-l am aici pe
Glamiss. (*Muzică.*)

BANCO (*îndreptîndu-se către Macbett*): Mamă, Doamne. Trebuie
să luăm totul de la capăt Ce catastrofă!

MACBETT: Fir-ar să fie, ce catastrofă!

BANCO: Ca să vezi: ce catastrofă!

MACBETT: Ca să vezi: ce catastrofă!

Se aude suflînd un vînt puternic; zgomote de furtună.

*Sцена e sumbră, învăluită în penumbră. Se va face în așa fel, încît să nu
se distingă decît chipurile lui Macbett și Banco, iar mai tîrziu cel al
Primei Vrăjitoare, apoi al Celei De-a Doua.*

Intră Banco și Macbett.

MACBETT: Ce furtună, Banco! Însăpămîntătoare. Ai zice că toți
copacii stau să se smulgă din rădăcini. Numai de nu ne-ar
cădea în cap.

BANCO: Hanul cel mai apropiat e tocmai la zece kilometri. Și
n-avem cai.

MACBETT: Mania plimbării pe jos ne-a dus cam departe.

BANCO: Și iată-ne surprinși de furtună.

MACBETT: Totuși, nu ne aflăm aici ca să vorbim de ploaie și de
vremea urfă.

BANCO: Mă duc să văd dacă nu cumva trece o căruță pe drum, să
ne ia și pe noi. (*Iese.*)

PRIMA VRĂJITOARE: Bună ziua, Macbett, baron de Candor!

MACBETT: Oh, ce m-ai speriat. Nu știam că mai e cineva pe-aici.
O babă. Cred că-i vrăjitoare. (*Vrăjitoarei:*) De unde știi că
sînt baron de Candor? Zvonul a ajuns deja în frunzișul pă-
durii? Îl va fi adus vîntul furtunii?

A DOUA VRĂJITOARE (*lui Macbett*): Bună ziua, Macbett, baron
de Glamiss!

MACBETT: Baron de Glamiss? Glamiss n-a murit Și nu mie, ci
lui Banco i-a promis Duncan moșiile și titlul lui Glamiss.
(*Acuma își dă seama că i-a vorbit o A Doua Vrăjitoare:*) Ia te
uită, altă vrăjitoare...

PRIMA VRĂJITOARE: Glamiss e mort Tocmai s-a înecat, cu cal cu tot, înghițit de bulboană.

MACBETT: Ce mai e și asta? O glumă proastă? O să pun să vi se taie limba la amîndouă, babe vrăjitoare ce sînteți!

PRIMA VRĂJITOARE: Cavaler Macbett, Duncan e foarte nemulțumit de Banco fiindcă l-a lăsat să scape pe Glamiss.

MACBETT: De unde știți voi?

A DOUA VRĂJITOARE: El vrea să profite de greșeala lui Banco și să-ți dea ție tot ce i-a promis lui. Însă toate moșiile vor reveni tronului.

MACBETT: Duncan e om de cuvînt. Tot ce promite - face.

PRIMA VRĂJITOARE: Tu vei fi arhiduce, suveranul țării acesteia.

MACBETT: Minți. Eu n-am nici o ambiție. Adică am una: aceea de a-l sluji pe suveranul meu.

PRIMA VRĂJITOARE: Vei fi tu însuși suveran. Ești sortit pentru asta. Îți deslușesc pe frunte semnul predestinării.

MACBETT: Mai întîi, că e cu neputință. Duncan are un fiu, Macol, care-și face studiile în Cartagina. El este moștenitorul legitim al tronului.

A DOUA VRĂJITOARE: Ba chiar mai are unul, care-i pe punctul să-și ia diploma la Ragusa, unde a studiat economia și știința navigației. Și pe care-l cheamă Donalban.

MACBETT: N-am auzit niciodată de acest Donalban.

PRIMA VRĂJITOARE (lui Macbett): Nu-i nevoie să-ți dai osteneala să-i reții numele, cavaler Macbett. Nu va mai fi deloc vorba de el. (*Către A Doua Vrajitoare:*) Nu știința navigației, ci științele comerțului, printre care - bineînțeles - figurează și comerțul maritim.

MACBETT (*Vrăjitoarelor*): Prostii. (*Scoate sabia.*) Pieriți, voi, vrăjitoarelor! (*Flutură sabia, lovește orbește în toate părțile, în gol. Se aud rîsetele Vrăjitoarelor și vocile lor, desigur înfricoșătoare.*) Împielîțări ale diavolului ce sînteți! (*Vrăjitoarele au dispărut.*) Oare nu mi s-a părut? Vor fi fost niște vedenii, ce s-au făcut la loc, ploaie și furtună. S-au întors în rădăcinile copacilor.

VOCEA PRIMEI VRĂJITOARE (*dar o voce armonioasă, de această dată, de femeie*): Nu sînt furtună, nu sînt ființă de vis, Macbett, frumosule cavaler. Ne vom revedea în curînd. Îmi vei cunoaște puterea și farmecul.

MACBETT: Ei, drăcie... Ca să vezi... (*Mai dă în gol cîteva lovituri de sabie, după care se oprește.*) Ce-o mai fi și cu vocea asta dulce, pe care-mi pare c-o cunosc? Tu, grai dulce, n-ai și-un trup? Ce față ai? Și unde ești?

VOCEA (*melodioasă*): Sînt aproape, sînt foarte aproape. Și de-
parte. La revedere, Macbett.

MACBETT: Tremur tot Să fie frig? Să mă fi pătruns ploaia? O fi
de frică? Sau de groază? Sau, mai degrabă, tainica nostalgie
ce mi-a trezit-o această voce dulce? Să fiu fermecat, oare?
(*Schimbă tonul:*) Eah, niște vrăjitoare drăcești? (*Nouă
schimbare de ton:*) Banco! Banco! Unde-o mai fi și omul
ăsta? Ai găsit vreo căruță? Unde ești, Banco? Banco!

Iese prin dreapta. Scena rămîne goală cîteva clipe. Zgomotele furtunii.

PRIMA VRĂJITOARE (*către A Doua*): Uite că vine Banco.

A DOUA VRĂJITOARE: Atunci cînd Macbett și Banco nu sînt îm-
preună, sînt întodeauna unul după celălalt Ori se caută unul
pe altul.

*Fără să iasă din scenă, Prima Văjitoare stă ascunsă în dreapta scenei.
A Doua se ascunde, simetric, în stînga. Din fund, apare Banco.*

BANCO: Macbett! Macbett! (*Caută de jur împrejur.*) Macbett!
Am găsit cu ce să mergem! (*În sine:*) Sînt ud learcă. Bine că
nu mai plouă așa de tare.

Din depărtare se aude o voce strigînd:

VOCEA: Banco!

BANCO: Parcă mă strigă cineva. Ar fi trebuit să mă aștepte aici.
Și-o fi pierdut răbdarea.

VOCEA: Banco! Banco!

BANCO: Sînt aici, Macbett! Tu unde ești?

VOCEA (*mai aproape, venind din dreapta*): Banco! Banco!

BANCO: Vin. Dar tu unde ești? (*Aleargă către dreapta.*)

ALTĂ VOCE (*transformată, venind dinspre stînga*): Banco!

BANCO (*aleargă acuma înspre stînga*): Unde ești? Spune-mi cum
să ajung la tine!

VOCEA PRIMEI VRĂJITOARE: Banco!

BANCO: Să fie, oare, Macbett cel care mă strigă?

VOCEA CELEI DE-A DOUA VRĂJITOARE: Banco!

BANCO: Asta nu-i vocea lui Macbett

*Cele două Văjitoare ies repede din ascunzătoare, se apropie de Banco
una din dreapta, alta din stînga.*

BANCO: Ce-i cu farsa asta?

PRIMA VRĂJITOARE: Bună ziua, cavalerie Banco, tovarăș al lui Macbett

A DOUA VRĂJITOARE: Salutare, generale Banco!

BANCO: Cine sînteți voi? Și ce vreți de la mine, hidoase pocitanii? Dacă n-ați fi arătat oarecum ca niște femei, capetele vi s-ar fi rostogolit de mult la picioare.

PRIMA VRĂJITOARE: Nu te supăra așa, generale Banco.

BANCO: De unde știi cum mă cheamă?

A DOUA VRĂJITOARE: Salutare, Banco, tu cel care nu vei fi baron de Glamiss!

BANCO: De unde știi că ar fi trebuit să fiu? Și de unde știi că nu voi fi baron de Glamiss? Zvonul să fi ajuns deja în frunzișul pădurii? Vîntul și furtuna se vor fi făcut ecou spuselor lui Duncan? Și cum de sînteți atît de sigure de intențiile lui, pe care nu le-a dezvăluit nimănui? Iar la urma urmei nici nu pot fi baron de Glamiss, de vreme ce Glamiss trăiește încă.

PRIMA VRĂJITOARE: Glamiss a murit S-a înecat cu cal cu tot, înghițit de bulboană.

BANCO: Ce mai e și asta? O glumă proastă? O să pun să vi se taie limba la amîndouă, babe vrăjitoare ce sînteți!

A DOUA VRĂJITOARE: Cavalerie Banco, Duncan e foarte nemulțumit de tine fiindcă l-ai lăsat pe Glamiss să-ți scape.

MACBETT: De unde știți voi asta?

PRIMA VRĂJITOARE: Vrea să profite de greșeala ta ca să se-mbogațească și mai mult. Îi dă titlul de baron de Glamiss lui Macbett, însă toate moșiile aceluia revin tronului.

BANCO: Pe mine titlul însuși m-ar fi onorat De ce-ar dori Duncan să mă lase fără el? Nu, Duncan e om de cuvînt. Tot ce a promis - face. De ce i-ar da el titlul lui Macbett? De ce să mă pedepsească? De ce să aibă Macbett toate favorurile și privilegiile?

A DOUA VRĂJITOARE: Macbett e rivalul tău, preafericitul tău rival.

BANCO: Îmi este tovarăș. E prietenul meu. E fratele meu. Îmi este credincios.

VRĂJITOARELE (*îndepărtîndu-se și țopăind ușor*): Auzi, cică-i este credincios, credincios! (*Rîd amîndouă.*)

BANCO (*scoate sabia*): Acuma știu cine sînteți, pocitaniilor! Babe infernale! Sînteți spionii trimiși de Duncan, scumpul și bunul nostru suveran.

Încearcă în van să le prindă pe cele două vrăjitoare, care fug și dispar din scenă. Prima prin stîngă, A Doua prin dreapta.

PRIMA VRĂJITOARE (*înainte să iasă*): Macbett va fi stăpîn ! El îi va lua locul lui Duncan !

A DOUA VRĂJITOARE: Se va urca pe tronul lui Duncan !

Cele două dispar. Agitîndu-și sabia, Banco încearcă să le lovească alergînd de-o parte și de alta a scenei.

BANCO: Unde-ați fugit, blestematelor, cerșetoare nenorocite! Împielitări ale diavolului ! (*Se oprește în mijlocul scenei și bagă sabia în teacă.*) Oare nu mi s-a părut? Vor fi fost niște vedenii ce s-au făcut la loc, ploaie și furtună. S-au întors în rădăcinile copacilor. Numai vedenie să fi fost? Macbett ! Macbett !

VOCEA CELEI DE-A DOUA VRĂJITOARE: Banco, ascultă-mă, ascultă-mă. (*Vocea devine caldă și melodioasă:*) Ascultă-mă bine: nu tu vei fi suveran. Dar tu vei fi mai mare ca Macbett. Mai mare ca Macbett. Vei fi strămoșul unei linii de prinți ce vor domni o mie de ani în țara noastră. Vei fi mai mare ca Macbett, vei fi tată, bunic și străbunic de regi.

BANCO: Auzi drăcie... ce să spun... (*Mai dă în gol câteva lovituri de sabie, după care se oprește.*) Ce-o mai fi și cu vocea asta dulce, pe care-mi pare că o cunosc? Tu, grai dulce, n-ai și-un trup? Ce față ai? Și unde ești?

VOCEA: Sînt foarte aproape și departe. Dar ne vom revedea. Îmi vei cunoaște puterea și farmecul. Pe curînd, Banco !

BANCO: Tremur tot. Să fie frig? Să mă fi pătruns ploaia? O fi de frică? Sau de groază? Ce-o fi cu-această tainică nostalgie ce mi-a trezit-o vocea aceea dulce? Unde mă cheamă ea? Oi fi, oare, fermecat? (*Schimbă tonul:*) Eah, niște vrăjitoare hidoase. Niște spioane, niște intrigante și mincinoase. Tată de regi, eu? Asta cînd preaiubitul nostru suveran are fii? Macol își face studiile în Cartagina și este moștenitorul legitim al tronului. Iar Donalban trebuie să-și ia în curînd diploma de înalte studii comerciale la Ragusa. Orice altceva e numai amăgire. Prostii, să nu mai vorbim despre asta...

Din sînga se aude glasul lui Macbett.

VOCEA LUI MACBETT: Banco ! Banco !

BANCO: E vocea lui Macbett! Macbett! Macbett, ah, în sfîrșit! Macbett !

VOCEA LUI MACBETT: Banco!

BANCO: Macbett!

Fuge spre stînga, de unde vine glasul lui Macbett. Scena rămîne goală cîteva secunde. Lumina se schimbă, progresiv, și invadează scena. În fund, se vede crescînd o lună uriașă, foarte luminoasă, înconjurată de stele mari. Ar fi bine să se vadă și o Cale Lactee, ca un ciorchine de strugure.

Decorul se va preciza și se va lărgi pe măsura înaintării acțiunii. Numai încetul cu încetul se va contura turnul unui castel, în mijlocul căruia se află o fereastră luminată. Este important ca decorul să „joace” o dată cu personajele.

(Ce va fi păstrat sau suprimat:)

Duncan traversează scena, de la dreapta la stînga, în tăcere.

Imediat ce arhiducele dispare, apare lady Duncan, traversînd scena în același sens. Iese și ea, tot prin stînga.

În sens invers, scena e traversată de Macbett, tot în tăcere. Un ofițer traversează scena de la dreapta la stînga, fără să scoată un cuvînt.

Tot de la dreapta la stînga traversează și Banco scena, tot în tăcere. În sensul contrar, o femeie traversează scena, în tăcere. (Cred că măcar femeia aceasta trebuie să fie păstrată la reprezentăție.)

Scena rămîne goală cîteva clipe. Din fund, intră Banco.

BANCO: Lucrurile nu vor rămîne așa. Vrăjitoarea a spus adevărul.

De unde l-o fi știut? Cine-o fi informat-o de la curte? Și încă așa de repede! Ori o avea puteri supranaturale? Sau, cel puțin, niște puteri neobișnuite. Să fi găsit ea metoda de-a capta vibrațiile din undele sonore? Să fi descoperit ea, oare, acea cale rapidă prin care, după cum spun miturile, se pot lega într-o clipită vocea care vorbește de urechea care ascultă? Să fi inventat ea oglinzi ce reflectă imagini și chipuri din depărtări, astfel încît cei din zare să ne pară că sînt la cîteva metri de noi? Să fi avut ea, oare, vreo lunetă prin care vederea se duce la sute și mii de leghe ca să aducă o imagine chiar în fața ochilor noștri? Ori va fi avînd niscăi instrumente ce amplifică auzul, dîndu-i o forță și-o acuitate fenomenală? Un ofițer al arhiducelui tocmai mi-a adus vestea morții lui Glamiss, ca și vestea deposdării mele de bunurile lui. Să fi tras sforile Macbett ca să obțină el titlul? Oare acest vechi prieten și tovarăș de lupte să nu fie decît un escroc? Și să ne Duncan atît de ingrat, încît să arunce dintr-o dată la coș toate eforturile mele, toate riscurile pe care le-am înfruntat pentru el, toate primejdiile prin care am trecut, tocmai ca să-l salvez și să-i

apăr tronul? Oare ar trebui să nu mai am încredere în nimeni și să mă îndoiesc pînă și de fratele meu? Sau de cîinele meu? Ori să mă îndoiesc pînă și de vinul pe care-l beau? De aerul pe care-l respir? Ah, nu, nu. Îl cunosc prea bine pe Macbett ca să fiu sigur de loialitatea lui și de virtutea lui. Precis că decizia lui Duncan îi aparține numai și numai lui Duncan. Nu i-a suflat-o nimeni în auz. Iar decizia îl demască. Precis că Macbett nu știe încă nimic. Cînd va afla, precis că va refuza. *(Se îndreaptă spre stînga, după care se întoarce în mijlocul scenei.)* Au știut să citească-n stele, pocitaniile alea, făpturile dracului. Or putea să ghicească viitorul? Mi-au prezis că voi fi strămoșul unei întregi linii regale. Asta e ciudat și de necrezut. Tare aș fi vrut ca vrăjitoarele să-mi fi spus mai mult Oare să fie cu puțință? Aș vrea să le mai văd o dată. Nu le văd. Și totuși erau aici.

Iese prin stînga. Macbett intră din dreapta. Înaintea intrării sale, i se audevoceastrigînd:

VOCEA LUI MACBETT: Banco! Banco! *(Se apropie și mai strigă o dată, de două ori:)* Banco!

MACBETT: Unde s-o fi băgat animalul? Și, totuși mi s-a semnalat prezența lui în împrejurimi. Aș fi vrut să-i vorbesc. Un trimis al arhiducelui m-a chemat la curte. Suveranul m-a înștiințat că Glamiss a murit și că eu îi sînt moștenitorul titlurilor. Fără moșii. Deci ceea ce mi-au spus vrăjitoarele a fost adevărat Am încercat să-i spun lui Duncan că n-aș vrea să-l deposedeze pe Banco în favoarea mea Am încercat să-i spun că eu și Banco sîntem prieteni buni și că Banco și-a slujit cu fidelitate suveranul, astfel încît nu merita așa ceva. N-a vrut să audă nimic. Dacă accept titlul, voi pierde prietenia bunului meu Banco. Dacă refuz, îl supăr pe arhiduce. Și am eu, oare, dreptul de-a nu mă supune unui ordin al lui? Așa cum nu pot să nu-i dau ascultare atunci cînd mă trimite la război,, nu pot să nu-l ascult și cînd mă răsplătește. Ar fi ceva umilitor pentru el. Va trebui să-i explic lui Banco... În fine, baron de Glamiss nu-i decît un titlu, nu-i vorba de nici o avere, de vreme ce Duncan ia toate pămînturile pentru coroană. Ca să fiu sincer, pe cît îmi doresc să-l văd pe Banco, pe atîta am nevoie de-un răstimp de singurătate, fiindcă situația mea nu-i deloc ușoară. Oare cum de au știut vrăjitoarele ce-o să se întîmple? Iar celelalte spuse se vor împlini, la rîndu-le? Mi se pare cu neputință. Tare aș vrea să cunosc logica profețiilor lor. Cum ar explica ele înlănțuirea cauzelor și efectelor care mă vor con-

duce la tron? Tare-aș vrea să știu ce-ar spune. Mă rog, asta numai ca să-mi bat joc de spusele lor.

Iese prin stînga, Cîteva clipe scena rămîne goală. Din stînga intră un vînător de fluturi, cu pălărie de pai pe cap, cu un costum de culoare deschisă și cu plasa de fluturi în mînă. Poartă mustață neagră și lornion. Fuge după unul, doi fluturi și iese din scenă prin dreapta, alergînd după al treilea. Din dreapta intră Banco.

BANCO: Unde-or fi vrăjitoarele alea? Mi-au prezis moartea lui Glamiss, ceea ce s-a verificat: s-a întîmplat. Mi-au prezis că voi fi depozat de titlul de baron de Glamiss, care-mi revenea de drept. Mi-au prezis că voi fi strămoșul unei linii de prinți și de regi. De unde-or ști asta? Oare se va întîmpla și asta, așa cum s-au întîmplat toate celelalte? Tare aș vrea să cunosc logica profețiilor lor. Cum ar explica ele înlănțuirea cauzelor și efectelor care-mi vor conduce posteritatea către tron? Tare-aș vrea să știu ce ar spune. Mă rog, asta numai ca să-mi bat joc de spusele lor.

Iese prin stînga. Scena rămîne goală cîteva clipe. Macbett intră din stînga. Apare și Prima Vrăjitoare, din dreapta, unde a stat ascunsă.

PRIMA VRĂJITOARE (cu o voce groasă, către Macbett): Macbett, ai vrut să mă vezi. (Jocul de lumini permite apariția vrăjitoarei: este îmbrăcată ca o vrăjitoare, are fața acoperită și o voce aspră. În mînă ține un toiag. Are părul alb, murdar și răvășit.) Bine te-am găsit, Macbett

MACBETT: Aici erai, blestemat.

VRĂJITOAREA: Am venit la chemarea ta

MACBETT: Pe cîmpul de bătălie nu mi-a fost frică niciodată. Nu-mi e frică de nici un cavaler, de nici un as al curajului. Gloanțele au șuiert chiar pe lîngă urechile mele. Am trecut prin codri în flăcări. Din corabia-amiral care se scufunda am sărit în apa mării printre rechini și am tăiat gîtlejul rechinilor înotînd și nu mi-a fost frică. Dar cînd văd umbra femeii ăștea, sau cînd îi aud glasul vorbindu-mi, mi se zburlește părul. Ai zice că văzduhul se umple de miros de pucioasă, iar dacă pun mîna pe spadă e fiindcă-i mai degrabă o cruce și nu o armă. (Vrăjitoarei:) Ai ghicit că vreau să te văd.

Prima Vrăjitoare este urmată de A Doua, care își face apariția pe replicile ce urmează. A Doua Vrăjitoare nu e prea departe de Prima, însă

există, oricum, o distanță între ele. Astfel, A Doua se va mișca încetșor de la stînga spre dreapta pentru a ajunge în centrul luminat, îndărătul Primei Vrăjitoare. Apariția Primei Vrăjitoare va fi ceva brusc, reflectorul fiind deodată fixat pe chipul ei. Cealaltă, înainte de a face pașii necesari pentru a ajunge alături de celelalte personaje, trebuie să apară progresiv, înfii capul, apoi umerii, restul corpului și, în fine, toiagul. Umbra ei - supradimensionată grație eclerajului - se va proiecta uriaș și amenințătoare pe întregul fundal.

PRIMA VRĂJITOARE (lui Macbett): Te-am auzit Eu aud gîndurile . oamenilor tot atît de bine precum le citesc. Știu și ce gîndești acum, așa cum aud ce-ți șoptești singur în barbă. Ai vrea să cred că m-ai chemat numai ca să-ți rîzi de spusele mele. Ți-ai mărturisit ție însuși că ți-e frică. Ei, haide, curaj, căpitane. Ce vrei de la mine?

MACBETT: Știi tu mai bine decît mine ce vreau să-mi spui. După toate cele cîte mi-ai zis...

PRIMA VRĂJITOARE: Există lucruri pe care le știu, după cum există lucruri pe care nu le știu. Știința noastră-i limitată. Însă citesc destul de limpede în tine, ca să-mi dau seama că ambiția crește înlăuntrul tău, în ciuda voinței tale și în ciuda tuturor explicațiilor pe care ți le dai - și care sînt false. Sînt numai niște măști ale ambiției tale.

MACBETT: Eu nu doresc decît un singur lucru: să-mi slujesc suveranul.

PRIMA VRĂJITOARE: Asta-i o farsă pe care ți-o joci singur.

MACBETT: Vrei să mă faci să cred că sînt un altul. N-ai să reușești.

PRIMA VRĂJITOARE: Dacă nu i-ai fi fost folositor, suveranul tău te-ar fi ucis.

MACBETT: El e stăpîn pe viața mea.

PRIMA VRĂJITOARE: Nu ești decît un instrument pentru el. Doar ai văzut cît de iute i-a terminat pe Candor și pe Glamiss prin mîinile tale.

MACBETT: A avut dreptate să facă așa: au fost niște răzvrățiți.

PRIMA VRĂJITOARE: Și a luat toate pămînturile lui Glamiss, ca și jumătate din moșiile lui Candor.

MACBETT: Suveranului îi aparține totul. Tot ce avem noi îi aparține, în realitate, suveranului. El stăpînește peste toate.

PRIMA VRĂJITOARE: Iar servitorii lui îi țin doar contabilitatea

A DOUA VRĂJITOARE: Hi, hi, hi, hi!

MACBETT (văzînd-o pe A Doua Vrăjitoare): De unde-a mai ieșit și asta?

PRIMA VRĂJITOARE: El nici măcar nu știe să țină-n mână o secure. Nici măcar să dea cu coasa nu știe.

MACBETT: De unde știi tu asta?

PRIMA VRĂJITOARE: El știe numai să-i trimită pe alții la luptă, dar el nu luptă niciodată.

A DOUA VRĂJITOARE: Ar muri de frică.

PRIMA VRĂJITOARE: El știe numai să ia femeile altora.

A DOUA VRĂJITOARE: Și femeile fac parte din domeniul public, adică dintr-al prințului?!?

PRIMA VRĂJITOARE: El nu servește pe nimeni. Știe numai să se facă servit

MACBETT: Nu am venit aici ca să ascult minciunile și calomniile voastre.

PRIMA VRĂJITOARE: Dacă altceva nu știm, decît minciuni și calomnii, atunci la ce-ai mai venit să mă cauți?

MACBETT: Asta mă întreb și eu. Am greșit.

PRIMA VRĂJITOARE: Pleacă, atunci, Macbett.

A DOUA VRĂJITOARE: Dacă nu te interesează ce-ți spunem...

PRIMA VRĂJITOARE: Văd că eziți, văd că rămîi pe loc.

A DOUA VRĂJITOARE: Dacă-ți convine...

PRIMA VRĂJITOARE: Dacă așa e mai ușor pentru tine...

A DOUA VRĂJITOARE: Atunci o să plecăm noi.

MACBETT: Nu, mai rămîneți o clipă, voi, fiice ale Satanei. Vreau să știu mai mult.

PRIMA VRĂJITOARE: Fii propriul tău stăpîn. În clipa de față, nu ești.

A DOUA VRĂJITOARE: Stăpînul tău aruncă la gunoi unealta care nu-i mai trebuie sau care-a ruginit. Iar misiunea ta s-a încheiat

PRIMA VRĂJITOARE: Își disprețuiește slujitorii credincioși.

A DOUA VRĂJITOARE: Îi consideră niște lași.

PRIMA VRĂJITOARE: Sau niște imbecili.

A DOUA VRĂJITOARE: Îi respectă doar pe cei care-i opun rezistență.

MACBETT: Dar îi și înfruntă. Doar i-a înfrînt pe Glamiss și Candor, răzvrătiții.

PRIMA VRĂJITOARE: Macbett i-a înfrînt, nu el.

A DOUA VRĂJITOARE: Glamiss și Candor au fost slugile lui credincioase și generalii săi, înaintea ta.

PRIMA VRĂJITOARE: Nu suporta independența lor.

A DOUA VRĂJITOARE: Le-a luat înapoi tot ce le-a dat.

PRIMA VRĂJITOARE: Halal exemplu de dărnicie.

A DOUA VRĂJITOARE: Glamiss și Candor erau oameni mîndri.

PRIMA VRĂJITOARE: Și nobili. Iar Duncan nu putea să suporte asta.

A DOUA VRĂJITOARE: Și curajoși

MACBETT: Eu nu voi fi un alt Glamiss. Și nici un alt Candor. Nu există un alt Macbett pentru a-i învinge.

PRIMA VRĂJITOARE: Începi să înțelegi.

A DOUA VRĂJITOARE: Hi, hi, hi, hi !

PRIMA VRĂJITOARE: Dacă nu-ți iei măsurile de prevedere, el va aștepta oricât va fi nevoie, după care-și va găsi un alt Macbett.

MACBETT: Onoarea mea a rămas neștirbită. M-am supus ordinelor suveranului meu. Este o lege divină.

A DOUA VRĂJITOARE: Luptînd împotriva egalilor tăi, onoarea ta a fost pătată.

PRIMA VRĂJITOARE: Însă moartea lor îți va fi de folos.

A DOUA VRĂJITOARE: El s-ar fi slujit de ei împotriva ta

PRIMA VRĂJITOARE: Nu mai există nici un obstacol între tine și tron.

A DOUA VRĂJITOARE: Îți dorești tronul, haide, mărturisește.

MACBETT: Nu.

PRIMA VRĂJITOARE: Nu te mai ascunde. Ești demn să guvernezi.

A DOUA VRĂJITOARE: Ești făcut pentru asta. Așa-ți este scris în stele.

MACBETT: Mă împingei pe calea amăgirii și a pierzaniei. Cine sînteți voi? Care-i scopul vostru? Eram gata să vă cad în capcană, dar nu ! Înapoi, pieriți !

Vrăjitoarele se îndepărtează.

PRIMA VRĂJITOARE: N-am vrut decît să-ți deschidem ochii.

A DOUA VRĂJITOARE: Am venit să te ajutăm.

PRIMA VRĂJITOARE: Nu-ți vrem decît binele.

A DOUA VRĂJITOARE: Și să triumfe dreptatea

PRIMA VRĂJITOARE: Să se întroneze adevărata dreptate.

MACBETT: Totul mi se pare din ce în ce mai ciudat

A DOUA VRĂJITOARE: Hi, hi, hi, hi !

MACBETT: Îmi vreți binele, într-adevăr? Chiar atît de mult vă pasă de dreptate? Tocmai voi, voi, pocitaniilor, urîtenia urîteniilor și culmea păcatelor lumii, voi, babelor cinice, tocmai voi v-ați putea da viața pentru fericirea mea, nu-i așa?!? Ha, ha, ha, ha !

A DOUA VRĂJITOARE: Ei bine, așa, chiar așa e, hi, hi, hi !

PRIMA VRĂJITOARE (*a cărei voce începe să se schimbe*): Fiindcă te iubim, Macbett.

A DOUA VRĂJITOARE: Fiindcă ea te iubește. (/ *se schimbă vocea:*) La fel de mult cât iubește țara asta, dreptatea și binele poporului.

PRIMA VRĂJITOARE (*cu glas melodios*): Ca să-i ajutăm pe cei săraci. Ca să fie odată pace în țara aceasta care-a suferit atîta!

MACBETT: Îmi pare cunoscut glasul acesta.

PRIMA VRĂJITOARE: Ne cunoști, Macbett

MACBETT (*scoate sabia*): Pentru ultima oară. vă poruncesc să-mi spuneți cine sînteți, sau vă tai capul.

A DOUA VRĂJITOARE: Nu va fi nevoie.

PRIMA VRĂJITOARE: O vei afla, Macbett

A DOUA VRĂJITOARE: Pune sabia în teacă. (*Macbett se execută.*)

Iar acuma, privește! Uită-te bine, Macbett, uită-te bine: deschide-ți ochii și urechile!

A Doua Vrăjitoare se învîrte în jurul Primeia ca într-un ritual magic. Apoi se întoarce și sare ușor de cîteva ori, după care salturile devin un dans tot mai plin de grație, pe măsură ce vrăjitoarele își vor dezvălui noua întrupare. Către sfîrșitul scenei, dansul se va încetini.

A DOUA VRĂJITOARE (*învîrtindu-se în jurul Primeia*): Quis, quid, ubi... quibus auxiliis, cur, quomodo, quando. Felix qui potuit regni cognoscere causas. Fiat lux hic et nunc et fiat voluntas tua. Ad augusta per angusta, ad augusta per angusta. (*A Doua Vrăjitoare ia toiagul Primei Vrăjitoare și-l aruncă departe.*) Alter ego surge, alter ego surge.¹

Prima Vrăjitoare se trezește de sub efectul farmecelor. În această scenă - care este una a metamorfozei - Prima Vrăjitoare stă în mijlocul scenei, în centrul spotului de reflector. A Doua Vrăjitoare se rotește-n lumină atunci cînd trece prin fața Primei Vrăjitoare și prin zonele de întuneric, atunci cînd se află în spatele acesteia. Ceva mai departe, Macbett stă în umbră sau în penumbră. Îl vedem cînd și cînd tresărind, pe măsură ce se derulează vrăjitoria.

¹ (Lat) - Cine, ce, unde... cu ajutorul cui, pentru ce, cum, cînd... Fericit cel care poate cunoaște cauzele puterii. Facă-se lumină aici și acum și facă-se voia ta. La cele mărețe prin cele căznite, la cele mărețe prin cele căznite. (...) Alter-ego, ridică-te, alter-ego, ridică-te (n. tr.).

A Doua Vrăjitoare își folosește toiagul ca pe un baston de magie. De fiecare dată când o atinge cu bastonul pe Prima Vrăjitoare, aceasta suferă o schimbare. Toată scena vrăjitoriei se va desfășura, firește, pe muzică. Pentru început cea mai nimerită ar fi o muzică sacadată.

A DOUA VRĂJITOARE (*același joc*): Ante, apud, ad, adversus...¹ (*O atinge cu toiagul pe Prima Vrăjitoare, iar aceasta lasă să-i cadă haina grea și urâtă, sub care are, însă, o alta.*) Circum, circa, citra, cis...² (*O atinge din nou pe Prima Vrăjitoare, căreia îi cade și a doua haină. Acum i se vede un fular împrejurul gâtului, care cade la rîndu-i.*) Contra, erga, extra, infra...³ (*A Doua Vrăjitoare își îndreaptă trupul.*) Inter, intra, juxta, ob...⁴ (*Trece dansînd prin fața Primei Vrăjitoare, îi smulge ochelarii.*) Penes, pone, post et praeter...⁵ (*îi smulge șalul, de sub care apare o rochie foarte frumoasă, plină de bijuterii și pietre prețioase.*) Prope, propter, per, secundum...⁶ (*Muzica e tot mai legată și mai melodioasă. A Doua Vrăjitoare îi smulge celeilalte bărbia ascuțită - bărbie falsă, firește.*) Supra, versus, ultra, trans...⁷ (*Prima Vrăjitoare intonează cîteva triluri. Este lumină suficientă pentru a vedea gura Primei Vrăjitoare cîntînd. Se oprește din cîntat. A Doua, profitînd de faptul că trece rapid prin spatele celeilalte, aruncă toiagul.*) Video meliora, deteriora sequor.⁸

MACBETT (*în transă*): Video meliora. deteriora sequor.

A Doua Vrăjitoare se învîrte în jurul Primeia.

VRĂJITOARE și MACBETT (*împreună*): Video meliora, deteriora sequor.

PRIMA și A DOUA VRĂJITOARE: Video meliora, deteriora sequor.
PRIMA, A DOUA VRĂJITOARE împreună cu MACBETT: Video .. meliora, deteriora sequor, Video meliora, deteriora sequor.
u. Video meliora, deteriora sequor.

¹ (Lat.) - Înainte, după, spre, contra... (a tr.)

² (Lat.) - Împrejur, în jur de, înainte de, dincoace de... (n. tr.)

³ (Lat.) - împotriva, față de, în afara, înăuntrul... (n. tr.)

⁴ (Lat.) - Între, înăuntrul, alături, din cauza... (n. tr.)

⁵ (Lat.) - În posesia, în urma, după și pe lângă... (n. tr.)

⁶ (Lat.) - Lîngă, aproape de, prin, după... (n. tr.)

⁷ (Lat.) - Deasupra, către, peste, dincolo (n. tr.)

⁸ (Lat.) - Văd mai binele, caut mai răul (n. tr.)

A Doua Vrăjitoare smulge restul măștii Primei Vrăjitoare - adică nasul ascuțit, și basmaua care acoperea părul acesteia. Tot învîrtindu-se, îi pune în mînă un sceptru, iar pe cap o coroană în jurul căreia proiectoarele trebuie să croiască un nimb luminos.

Trecînd prin spatele Primei Vrăjitoare, A Doua îi smulge acesteia ultimele vechi veșminte și masca: apare în locul Primei Vrăjitoare, în toată splendoarea, lady Duncan. A Doua Vrăjitoare este Doamna de companie, frumoasă și strălucitoare la rîndu-i.

MACBETT: Oh, Maiestatea voastră! *{Cade în genunchi. Dacă A Doua Vrăjitoare, adică Doamna de companie, nu poate să așeze un scăunel în spatele lui lady Duncan, aceasta va face cîțiva pași spre dreapta, unde se poate afla un taburet pe care va urca foarte încet, de-a-ndăratelea. Doamna de companie îi ține trena, iar chipul îi este înconjurat pe mai departe de aură. Macbett se ridică și se aruncă din nou la picioarele suveranei.}*

MACBETT: Oh, mirabile visu!¹ Oh, doamnă!

Doamna de companie îi smulge brusc rochia și lady Duncan apare într-un bikini strălucitor, purtînd pe spate o capă în negru și roșu; într-o mînă ține un sceptru, iar în cealaltă un pumnal.

DOAMNA DE COMPANIE *(arătînd spre lady Duncan):* In naturalibus².

MACBETT: Aș fi vrut să fiu sclavul dumneavoastră.

LADY DUNCAN *(lui Macbett, întinzîndu-i pumnalul):* Numai de tine depinde ca eu să fiu sclava ta Vrei într-adevăr asta? Iată instrumentul necesar ambiției tale și ascensiunii noastre. *(Cu glas de sirenă:)* Ia-l, dacă mă vrei cu adevărat, dacă mă vrei într-adevăr. Dar acționează hotărît Ajută-te singur și iadul o să te ajute la rîndu-i. Privește cum crește dorința înăuntrul tău, uită-te cum urcă în sîngele tău ambiția ascunsă și cum te arde flacăra ei. Cu pumnalul acesta îl vei uide pe Duncan. Îi vei lua locul, în dreapta mea. Îți voi fi iubită. Tu vei fi stăpînul meu. O picătură de sînge va rămîne de-a pururi pe-această lamă, ca să-ți aduci aminte de izbînda de-acum și să ai mereu curaj întru alte și alte fapte de vitejie, pe care le vom face laolaltă, într-una și aceeași glorie.

¹ (Lat) - Oh, vedenie minunată! (n. tr.)

² (Lat) -în adevărata înfățișare (n. tr.).

Lady Duncan îl ridică pe Macbett.

MACBETT: Doamnă... Sire... adică, mai degrabă, sirena mea...

LADYDUNCAN: Încăeziți, Macbett?

DOAMNA DE COMPANIE (*către lady Duncan*): Ajutați-l să se hotărască! (*Lui Macbett*:) Hotărâți-vă!

MACBETT: Doamnă, nu știu ce scrupule mă-mpiedică... Oare avem noi voie să...

LADY DUNCAN: Știu că ești viteaz. Chiar și cei mai viteji trec uneori prin momente de slăbiciune și lașitate. Dar mai ales ei suferă de vinovăție. Culpabilitatea este o boală mortală. Vindecă-te de ea. Niciodată nu ți-a fost teamă să ucizi atunci când ți s-a ordonat s-o faci. Acuma, frica te-ar putea copleși. Descarcă-te asupra mea. Eu îți pot da siguranța că nu te va învinge nimeni, nici bărbat, nici femeie. Nu vei fi învins decât atunci când pădurea se va face armată și va porni contra ta.

DOAMNA DE COMPANIE: Ceea ce, practic, este imposibil. (*Lui Macbett*:) Spuneți că vrem să salvăm patria. Voi doi veți construi o societate mai bună, o lume nouă și fericită.

Scena se întuneacă încetul cu încetul. Macbett cade la picioarele lui lady Duncan. Nu se mai vede decât lady Duncan, în nuditatea-i strălucitoare. Se aude vocea Doamnei de companie spunând:

DOAMNA DE COMPANIE: Omnia vincit amor.

Scena se cufundă în beznă.

* * *

O sală la palat. Un Ofițer și Banco.

OFIȚERUL: Alteța sa e obosit Alteța sa nu poate să vă primească.

BANCO: Monseniorul cunoaște scopul prezenței mele?

OFIȚERUL: I-am explicat totul. Zice că hotărîrea-i hotărîre. I-a dat lui Macbett titlul de baron de Glamiss. Nu i-l mai poate re-trage. Alteța sa are cuvînt.

¹ Lat. - Iubirea le învinge pe toate (a tr.).

BANCO: Însfîrșit, orișicît...

OFIȚERUL: Asta este.

BANCO: Știe că Glamiss a murit? Știe că s-a înecat?

OFIȚERUL: I-am spus. Era deja la curent, de altfel. Aflase de la lady Duncan, care știa de la Doamna de companie.

BANCO: Atunci nu mai are nimic care să-l rețină. Trebuie să-mi dea răsplata promisă. Titlul de baron sau moșiile, dacă nu cumva și una și alta.

OFIȚERUL: Și eu ce pot să fac? În ce mă privește, eu nu pot nimic în afacerea asta.

BANCO (*se înfierbîntă și strigă*): Dar așa ceva nu este cu putință! Nu poate să-mi facă una ca asta mie!

Din dreapta intră Duncan.

DUNCAN (*lui Banco*): Ce-i cu tot zgomotul ăsta?

BANCO: Monseniore...

DUNCAN: Nu-mi place să fiu deranjat. Ce mai vrei?

BANCO: Nu mi-ați spus că, o dată Glamiss prins, mort sau viu, îmi voi primi răsplata?

DUNCAN: Unde-i Glamiss, mort sau viu? Nu-l văd nicăieri.

BANCO: Dar știți bine că s-a înecat.

DUNCAN: N-am nici o dovadă. Zvonuri. Adu-mi corpul.

BANCO: Corpul umflat de apă a luat-o-n jos, pe firul apei. Al râului. Iar apele râului s-au unit cu apele fluviului. Iar fluviul s-a vărsat în mare.

DUNCAN: Du-te să-l cauți. Ia o barcă.

BANCO: L-au mîncat rechinii.

DUNCAN: Ia-ți un cuțit mare și du-te să spinteci burta rechinului.

BANCO: Dar n-a fost mîncat de un singur rechin.

DUNCAN: Caută în burțile mai multor rechini.

BANCO: Mi-am riscat viața ca să vă apăr de răzvrățiți.

DUNCAN: Dar nu ți-ai pierdut-o.

BANCO: V-am măcelărit dușmanii.

DUNCAN: Plăcerea a fost de partea ta.

BANCO: Mă puteam lipsi de plăcerea asta.

DUNCAN: Dar nu te-ai lipsit.

BANCO: Monseniore, bine... păi, zău așa...

DUNCAN: Nu văd nimic, nu vreau să văd nimica, nu-l văd pe Glamiss, nu văd nici un „corpus delicti”.

BANCO: Moartea lui Glamiss e ceva de notorietate publică. Și i-ați dat titlul lui Macbett.

DUNCAN: Îm ierericumvasocoteală?

BANCO: E ceva nedrept.

DUNCAN: *Eu* judec ce e bine și ce nu. Vom găsi alți baroni să-i depozităm de titlu și pământuri. Va fi mereu ceva pus deoparte pentru tine.

BANCO: Monsenior, nu pot să vă mai cred.

DUNCAN: Cum îți permiți să mă insultezi?

BANCO: Ei, bine așa ceva este... așa ceva...

DUNCAN (*Ofițerului*): Condu-l pe domnul la ieșire.

Ofițerul dă să se arunce pe Banco, spunând agresiv:

OFIȚERUL: Iji'afar' !

DUNCAN (*Ofițerului*): Nu-l îmbrânci. Banco este prietenul nostru. Astăzi este un pic nervos. O să-i treacă. O să vină și norocul lui.

BANCO (*iese spunând*): Asta nu se mai poate ! Așa ceva...

DUNCAN (*Ofițerului*): Nu știi ce m-a apucat. Trebuia să-l fac baron. Numai că el voia și averea. Or, averea revine de drept Coroanei. Mă rog, asta e. Dar dacă devine periculos va trebui să fim atenți. Foarte atenți.

OFIȚERUL (*punând mîna pe garda spadei*): Am înțeles, Monsenior.

DUNCAN: Nu, nu, nu, nu chiar așa de repede. Nu chiar acum. Mai târziu. Numai dacă devine periculos... Vrei dumneata jumătate din domeniile sale și titlul lui?

OFIȚERUL (*energic*): Da, Monsenior. La ordinele Voastre, Monsenior.

DUNCAN: Și tu ești un micuț ambițios, nu-i așa? Nu-i așa că ai vrea și tu să-i iau titlul lui Macbett, și toată averea, ca să-ți dau măcar o parte?

OFIȚERUL (*la fel*): Da, Monsenior. La ordinele Voastre, Monsenior.

DUNCAN: Și Macbett devine primejdios, foarte primejdios. Poate că visează să se așeze pe tron, în locul meu ! Trebuie să fim foarte atenți cu oamenii aceștia. Niște gangsteri, asculta-mă pe mine. Toți sînt niște gangsteri. Nu le stă gîndul decît la bani, la lux și la putere. Nu m-ar mira ca Macbett să-mi rîvnească și nevasta. Ca să nu mai pun la socoteală curtezanele. (*Ofițerului*) Visezi și tu la nevasta mea?

OFIȚERUL: Oh, nu, Monsenior !

DUNCAN: Nu-ți place?

OFIȚERUL: E foarte frumoasă, Monsenior. Dar înainte de toate onoarea dumneavoastră.

DUNCAN: Așa, ești un om cinstit. Îți mulțumesc. Și te voi răsplăti.

OFİȚERUL: La ordinele dumneavoastră, Monsenior.

DUNCAN: Sînt înconjurat numai de dușmani lacomi și prieteni primejdioși. Nimeni nu e dezinteresat. Ar trebui ca toți să se mulțumească numai cu prosperitatea regatului și cu fericirea persoanei mele. Nu au nici un ideal. Nici un ideal adevărat (Ofițerului:) Dar vom ști să ne apărăm.

Muzici de fanfară. Melodii vechi.

O sală din palatul arhiducelui. Cîteva elemente, scaune, o tapiserie în fundal, vor fi suficiente pentru schimbarea decorului în maximum treizeci de secunde.

Din dreapta intră Duncan, pe fond muzical, foarte agitat, urmat - destul de greu - de lady Duncan.

Duncan se oprește brusc în mijlocul scenei și se întoarce spre lady Duncan.

DUNCAN: Nu, doamnă, așa ceva nu voi îngădui.

LADY DUNCAN: Cu atît mai rău pentru dumneata.

DUNCAN: Dacă-ți spun că așa ceva n-am să îngădui!

LADY DUNCAN: Și, mă rog, pentru ce, pentru ce?

DUNCAN: Dă-mi voie să ți-o spun fățiș, cu franchețea mea dintotdeauna.

LADY DUNCAN: Fățiș sau nefățiș, tot aia e.

DUNCAN: E cumva treaba mea?

LADY DUNCAN: Dumneata mi-ai spus, să nu mă contrazici.

DUNCAN: Îți ispundacăvreau. Poate.

LADY DUNCAN: Iar eu ce să fac? Eu ce să zic?

DUNCAN: Ce-ți va trece prin cap.

LADY DUNCAN: Eu nu spun așa, toate lucrurile care-mi trec prin cap.

DUNCAN: Dar de unde iei lucrurile pe care le spui, dacă nu-ți trec prin cap?

LADY DUNCAN: Azi spui un lucru, mâine altul, poimîine altul.

DUNCAN: Inutil să te plimbi pe lună plină!

LADY DUNCAN: Rochiile mele nu sînt făcute pentru așa ceva.

DUNCAN: Adevărul nu se află în punctele de vedere contrare.

LADY DUNCAN: Ți-ai dat foc la valiză cu mîna ta.

DUNCAN: Mai bine ia seama la ce faci și ce spui!

LADY DUNCAN: Unde mai găsești un așa talmeș-balmeș?

DUNCAN: Doamnă, doamnă, doamnă!

LADY DUNCAN: Încăpățînat mai ești! Toți bărbații sînt niște egoiști!

DUNCAN: Să ne întoarcem la ce discutăm.

LADY DUNCAN: Ai dreptate să te superi, și eu m-am supărat, dar ce era mai urgent s-a făcut Te crezi mult mai mirobolant decît vecinii, așa că nu ai nici o ieșire. Iar asta - din greșeala ta.

DUNCAN: Doamnă, să lăsăm la o parte cuvintele mari. Ca și cuvintele mici, de altfel. Cine rîde la urmă rîde mai bine.

LADY DUNCAN: Ah, da, vai de mine, obsesiile dumitale, ideile dumitale fixe...

DUNCAN: S-o lăsăm așa.

LADY DUNCAN: Domnule, n-ai vrea să fii atît de amabil și să...

DUNCAN: Iar o luăm de la capăt.

LADY DUNCAN: Oricîte ouă pui, tot omletă se cheamă că este.

DUNCAN: O să vezi dumneata!

LADY DUNCAN: Mă ameninți?

DUNCAN: M-am săturat de cicăleala ta.

LADY DUNCAN: Uite-l că iar mă amenință...

DUNCAN: O să vezi ce va să zică aia incurabil!

LADY DUNCAN: Mă amenință pe mai departe.

DUNCAN: Nu pot să accept în ruptul capului, și vei vedea cu ochii tăi dacă lucrurile se vor petrece ca pînă acum. O să auzi ce-i spun spaniolului și cum o să-i scot pe nas chestiunea.

Duncan iese, urmat de lady Duncan, care spune:

LADY DUNCAN: O să iau eu hăturile-n mîină, Duncan. Cînd o să-ți dai seama va fi prea tîrziu.

Duncan a ieșit prin stînga, la fel de agitat ca la venire, iar lady Duncan, care-l urmează, a rostit ultima replică aproape fugind.

Scena precedentă trebuie jucată ca o ceartă violentă.

Din dreapta, intră Macbett și Banco. Macbett are un aer îngrijorat și grav.

MACBETT: Nu, îți vorbesc deschis. Am crezut întotdeauna că lady Duncan este o femeie frivolă. M-am înșelat Este capabilă de pasiuni adînci. Este o femeie activă, energică. E-adevărat ce-ți spun. E înțeleaptă ca un filosof, are vederi largi privind viitorul omenirii, și asta fără să cadă în irealism utopic. .

BANCO: Se poate. Te cred. Oamenii se dezvăluie cu încetul. Însă o dată ce și-au deschis inima în fața ta... (*Arată spre centura lui Macbett:*) Frumos pumnal!

MACBETT: Ea mi l-a dăruit. În orice caz, sînt fericit că te-am văzut. E-ațîta vreme de cînd fugim unul după celălalt Cum se-nvîrte cîinele după propria-i coadă, sau dracul după umbra lui.

BANCO: Bine zis.

MACBETT: Nu prea e fericită-n căsnicie. Duncan e dur, o maltratează. Asta o doare foarte mult. Ea e așa delicată! Și-apoi, el e un tip ursuz, niciodată nu-i convine nimic. Or, lady Duncan e ca o copilă, îi place să se joace, să se distreze, să facă drăcovenii... Spun toate astea nu ca să mă amestec unde nu-mi fierbe oala.

BANCO: Bineînțeles.

MACBETT: Departe de mine ideea de a-mi calomnia suveranul sau de a-l vorbi de rău.

BANCO: Vezi bine că nu.

MACBETT: Arhiducele este un om bun și foarte loial. Și... generos. Știi cît sînt de atașat persoanei sale.

BANCO: Mie-mi spui?

MACBETT: Într-uncuvînt, este monarhul desăvîrșit.

BANCO: Aproape desăvîrșit

MACBETT: Desigur, în măsura în care e posibilă perfecțiunea pe lumea asta. O perfecțiune nu exclude existența cîtorva imperfecțiuni.

BANCO: O perfecțiune imperfectă, rămîne, orice s-ar zice, o perfecțiune.

MACBETT: Eu, personal, n-am nimic să-i reproșez. Dar nu de persoana mea este vorba, ci de scumpa noastră țară. Da, este un suveran bun. Ar trebui să-și plece mai des urechea la sfaturile sfetnicilor dezinteresați, cum ești dumneata, de pildă.

BANCO: Sau dumneata.

MACBETT: Ca noi doi.

BANCO: Absolut

MACBETT: Este puțin absolut

BANCO: Foarte absolut.

MACBETT: Este un monarh absolut, iar în vremea noastră absolutismul nu e întotdeauna cel mai nimerit sistem de guvernare. Ceea ce, de altminteri, crede și lady Duncan, care este o ființă deopotrivă copilăroasă și înțeleaptă. E greu să ai două însușiri atît de diferite, însă ființa ei reușește să le armonizeze.

BANCO: Lucru rar.

MACBETT: Ea ar putea să-l sfătuiască, să-i dea sfaturi interesante, să-l facă să înțeleagă anumite... anumite principii de guvernare, și asta într-o manieră dezinteresată. De altfel, dezinteresată sîntem și noi.

BANCO: Trebuie să trăim cu toții, să ne cîștigăm pîinea de toate zilele.

MACBETT: Asta Duncan o înțelege foarte bine.

BANCO: E foarte înțelegător cu dumneata, *mon cher*. Te-a copleșit cu onoruri.

MACBETT: Eu n-am cerut nimic. M-a plătit, m-a plătit bine, m-a plătit mai mult sau mai puțin bine, nu mi-a plătit prea rău serviciile pe care i le-am făcut, pe care eram obligat să i le fac, de vreme ce este seniorul nostru.

BANCO: Dar pe mine nu m-a plătit deloc. O știi prea bine. A luat el moșiile și ți-a dat dumitale titlul de baron de Glamiss.

MACBETT: Știu la ce faci aluzie. Și pe mine m-a mirat asta din partea lui Duncan. De fapt, nu mă miră prea mult, mă miră puțin. Are uneori momente dintr-astea, de distracție. În orice caz, eu n-am tras nici o sfoară, te asigur.

BANCO: Asta-i adevărat, recunosc. Nu e greșeala ta.

MACBETT: Nu-i greșeala mea. Ascultă: poate că am putea face ceva pentru tine. Am putea să... Adică lady Duncan și cu mine l-am putea sfătui... să te ia sfetnic, de exemplu.

BANCO: Lady Duncan știe?

MACBETT: Se gîndește mult la dumneata și regretă momentul de distracție al arhiducelui. Ea ar vrea să compenseze gestul și să te recompenseze. Pot să-ți spun că deja ți-a pledat cauza pe lîngă Alteța Sa. Eu i-am sugerat-o. Dar se gîndise și ea la asta. Am intervenit amîndoi.

BANCO: Dar dacă încercarea a fost în zadar, la ce bun să încercați din nou?

MACBETT: Vom folosi alte argumente. Ceva mai concrete. Poate că așa va înțelege. Dacă nu și nu... vom mai încerca o dată. Cu argumente și mai puternice.

BANCO: Duncan e încăpățînat.

MACBETT: Foarte încăpățînat. Încăpățînat... (*Privește în dreapta și în stînga:*) Ca un măgar. Dar toate încăpățînările pot fi învinse. La nevoie, cu forța.

BANCO: Da, cu forța.

MACBETT: Bineînțeles, mi-a dat pămînturi. Dar și-a păstrat dreptul de a vîna pe pămînturile mele. Cică din rațiuni de stat

BANCO: S-o creadă el. .

MACBETT: Statul este el.

BANCO: De pe moșiile mele. la care n-a adăugat nici o palmă de pământ, îmi ia zece mii de găini anual, cu tot cu ouăle.

MACBETT: Inacceptabil.

BANCO: M-am luptat pentru el, cum bine știi, în fruntea propriei mele armate, pe care acum vrea s-o integreze armatei lui. Adică la o adică i-ar putea trimite împotriva mea pe propriii mei oameni.

MACBETT: Ca și împotriva mea.

BANCO: Așa ceva nu s-a mai pomenit.

MACBETT: Niciodată, din moși-strămoșii mei...

BANCO: Ca și din ai mei...

MACBETT: Cu toți cei care forfotesc și șobolănesc împrejurul lui.

BANCO: Și care se îngrașă din sudoarea frunților noastre.

MACBETT: Și cu grăsimea găinilor noastre.

BANCO: Și din a mieilor noștri.

MACBETT: Și-a porcilor noștri.

BANCO: Porcul!

MACBETT: Cu pâinea noastră.

BANCO: Din sângele pe care l-am vărsat pentru el...

MACBETT: Și toate primejdiile în care tot el ne bagă...

BANCO: Zece mii de găini, zece mii de cai, zece mii de flăcăi...

Ce face cu toate astea? Că n-o mânca el totul. Ce rămâne putrezește.

MACBETT: Și zece mii de fete.

BANCO: Cu care știm bine ce face.

MACBETT: Tot ce are - nouă ne datorează.

BANCO: Ba încă și mai mult.

MACBETT: Ca să nu mai pomenim de restul.

BANCO: Onoarea mea...

MACBETT: Gloria mea...

BANCO: Drepturile mele strămoșești...

MACBETT: Avera mea...

BANCO: Dreptul nostru de a ne înmulți averile.

MACBETT: Autonomia.

BANCO: Să fiu unicul stăpîn la mine acasă.

MACBETT: Trebuie să-l expulzăm.

BANCO: Să-l expulzăm de pretutindeni. Jos Duncan!

MACBETT: Jos Duncan!

BANCO: Sa dăm cu el de pământ!

MACBETT: Tocmai asta voiam să-ți propun... Vom împărți între noi principatul. Fiecare va avea partea lui. Eu voi lua tronul.

Voi fi suveranul dumitale, iar tu vei fi vizirul meu.

BANCO: Primul după dumneata.

MACBETT: Al treilea. Fiindcă nu ne va fi prea ușor să facem ce trebuie făcut. Ne va trebui un ajutor. O a treia persoană în complot: lady Duncan.

BANCO: Păi... păi, da... ce chestie! Bine, înțeleg! Din fericire.

MACBETT: Fără ea nu se poate.

Din fund, apare lady Duncan.

BANCO: Doamnă!... Ce surpriză!

MACBETT (lui Banco): Logodnica mea!

BANCO: Viitoarea lady Macbett? Ca să vezi minune... *(Către unul și celălalt:)* Felicitările mele. *(Îi sărută mâna lui lady Duncan.)*

LADY DUNCAN: Pe viață și pe moarte!

Ies toți trei. Scoate fiecare câte un pumnal, ridică brațele și încrucișează vârfulurile armelor.

ÎMPREUNĂ: Jurăm să-l ucidem pe tiran!

MACBETT: Uzurpatorul.

BANCO: Jos dictatorul!

LADY DUNCAN: Despotul.

MACBETT: E un păgîn.

BANCO: Un căpcăun.

LADY DUNCAN: Un măgar.

MACBETT: O gîscă.

BANCO: Un păduche.

LADY DUNCAN: Jurăm să-l exterminăm.

TOȚI TREI *(în cor)*: Jurăm să-l exterminăm.

Sunete de fanfară. Cei trei conspiratori ies repede prin stînga.

Din dreapta, apare arhiducele. Cel puțin în prima parte a scenei care urmează, Duncan trebuie să fie maiestuos.

Din fund, vine Ofițerul.

OFIȚERUL: Monsenior, ca în fiecare primă zi a lunii, azi e ziua în care scrofuloșii, buboșii, ftizicii și istericii vin să-i vindecați cu darul și harul pe care vi l-a dat Dumnezeu.

Prin dreapta intră un călugăr.

CĂLUGĂRUL *(înclinîndu-se)*: Ziua bună, Monsenior.

DUNCAN: Ziua bună, frate.

CĂLUGĂRUL : Domnul fie cu tine.

DUNCAN: Domnul fie cu tine.

CĂLUGĂRUL: Dumnezeu să te aibă în pază. *Face semnul binecuvîntării asupra arhiducelui, care se înclină. Ofițerul, care duce mantia de purpură, coroana și sceptrul regal, se îndreaptă către Călugăr. Călugărul ia coroana din mîna Ofițerului, după ce a făcut asupra ei semnul binecuvîntării. Se îndreaptă spre Duncan - care îngenunchează - și îi pune coroana pe creștet. În numele Dumnezeului nostru atotputernic, te confirm în puterile tale suverane.*

DUNCAN: Fie ca Domnul Dumnezeu nostru să mă facă demn de puterea aceasta

Ofițerul îi înmîinează Călugărului mantia, iar acesta o pune pe umerii lui Duncan.

CĂLUGĂRUL: Fie ca Dumnezeu să te acopere cu pavăza lui și ca nimic să nu te atingă atîta vreme cît ești sub mantia aceasta.

Din dreapta intră un servitor cu vasul pentru comuniune. I-l înmîinează Călugărului, care-i oferă ostia lui Duncan.

DUNCAN: Domine non sum dignus¹.

CĂLUGĂRUL: Corpus Christi².

DUNCAN: Amen³.

Călugărul îi înapoiază vasul servitorului. Ofițerul pune sceptrul în mîna Călugărului.

CĂLUGĂRUL: Reînnoiesc darul de vindecător pe care Dumnezeu ți-l transmite prin mine, nedemnul său servitor. Fie ca Dumnezeu nostru să ne vindece sufletele precum ne vindecă bolile trupului. Fie să ne vindece de gelozie, de orgoliu, de desfrîu, de nesănătoasa poftă de putere și să ne deschidă ochii în fața deșertăciunii bunurilor lumești.

DUNCAN: Ascultă-ne ruga, Doamne.

OFIȚERUL (*îngenunchind*): Ascultă-ne, Doamne.

CĂLUGĂRUL: Doamne, ascultă ruga noastră. Fie ca ura și mînia să se risipească precum fumul la suflarea vîntului și ca ordinea umană să răstoarne ordinea naturală, unde sălășluiesc

¹ (Lat.) - Nu sînt vrednic, Doamne (a tr.).

² (Lat.) - Trupul lui Cristos (n. tr.).

³ (Lat.) - Amin (n. tr.).

suferința și spiritul de distrugere. Fie ca iubirea și pacea să se elibereze din lanțurile lor și ca forțele răului să fie înlănțuite. Fie ca bucuria să umple lumina soarelui, fie ca lumina să ne inunde și să ne învăluim întru ea. Așa să fie!

DUNCAN și OFIȚERUL: Așa să fie!

CĂLUGĂRUL (*lui Duncan*): Iată sceptrul tău, pe care îl binecuvîntează, și cu care ești hărăzit să-i vindec pe bolnavi.

Duncan se ridică, urmat de Ofițer, în timp ce Călugărul îngenunchează în fața lui Duncan, care urcă treptele tronului și se așază. Ofițerul rămîne drept, în stînga tronului pe care stă Duncan. Scena trebuie jucată cu gravitate.

DUNCAN: Să intre bolnavii.

Călugărul se ridică la rîndu-i și se așază în dreapta lui Duncan. Apare Primul Bolnav, prin fund, stînga. Poartă mantie, iar pe cap o glugă. I se zărește chipul - o mască hidoasă, ca de lepros.

DUNCAN (*Primului Bolnav*): Apropie-te de mine. Haide, apropie-te, nu-ți fie teamă.

Bolnavul se apropie și îngenunchează pe una dintre treptele de jos ale tronului. Stă cu spatele la public.

PRIMUL BOLNAV: Domnul fie cu tine, Monsenior. Vin de departe. Țara mea e dincolo de oceane. După ea vine continentul, apoi trebuie traversate șapte țări, după care vine din nou o mare, iar apoi vin munții. Eu stau la poalele celui alt versant, în valea întunecoasă și umedă. Umezeala mi-a mîncat oasele, sînt plin de gîlci, bube și puroaie. Corpul meu este o rană vie. Și pute. Copiii și nevasta m-au alungat din casă. Salvează-mă, Doamne, vindecă-mă.

DUNCAN: Am să te vindec. Crede-mă. Nădăjduiește. (*Atinge cu sceptrul capul bolnavului:*) Prin grația Dumnezeului nostru, prin puterea cu care m-a hărăzit în ziua aceasta, te absolv de crima pe care ai comis-o și care ți-a pîngărit sufletul și trupul. Fie ca sufletul să-ți fie curat ca apa limpede și precum cerul în ziua dinții de la facerea lumii.

Primul Bolnav se ridică și se întoarce cu fața spre public, lăsînd să-i cadă toiaagul și ridicînd brațele către cer. Chipul său e surîzător și proaspăt. Omul dă un strigăt de bucurie și iese fugind prin dreapta.

Intră Al Doilea Bolnav; el intră din dreapta și se apropie de tron.

DUNCAN: Ce rău te apasă?

AL DOILEA BOLNAV: Monsenior, eu nu pot trăi și nu pot să mor. Nu pot să stau în capul oaselor, nu pot să stau culcat, nici în picioare, nu mă pot mișca și nici să alerg. Am arsuri și mîncărimi din creștet pînă în tălpi. Nu pot să sufăr nici casa și nici strada. Universul e pentru mine o închisoare, o ocnă. Îmi face rău cînd mă uit la oameni, nu pot să sufăr lumina, nu pot suporta întunericul, mi-e groază de oameni și mi-e frică de singurătate. Îmi întorc privirile de la copaci și turme, de la cîini și de la iarbă, de la stele și pietre. Nici o clipă nu sînt fericit. Aș vrea să pot să plîng, Monsenior. Și aș vrea să cunosc fericirea.

Spunînd acestea, s-a apropiat de tron, pe treptele căruia a început să urce.

DUNCAN: Uită că ești. Amintește-ți că ești. (*Liniște. După mișcările umerilor, se vede din spate că bolnavului îi este cu neputință să urmeze sfatul.*) Îți poruncesc. Dă-mi ascultare! (*Pînă acum crispat, bolnavul dă semne - din mișcările umerilor și ale spatelui - că se liniștește. Încet, încet, se ridică, întinde brațele în lături, se întoarce către public, iar chipul i se destinde și i se iluminează vizibil. Apoi bolnavul pleacă spre sfînga, în pas ușor, dansînd parcă.*)

OFİTERUL: Următorul!

Apare al treilea bolnav, ce se apropie de suveran și e vindecat în aceeași manieră. Totul începe să se deruleze tot mai repede: al patrulea, al cincilea, al șaselea..., al zecelea, al unsprezecelea bolnav intră prin dreapta, ies prin stînga, ieșind prin fund la dreapta, intrînd prin fund la dreapta, ieșind prin stînga, toți după ce au fost atinși de Duncan cu sceptrul. Fiecare sosire a bolnavilor e precedată de anunțul: „Următorul!” făcut de Ofițer. Unii bolnavi pot veni în cîrje ori în scaune cu roțile, însoțiți sau singuri.

Cele indicate mai sus trebuie însoțite, de la jumătate încolo, de mișcări bine reglate, susținute de o muzică din ce în ce mai ritmată. În acest timp, Călugărul se lasă să cadă progresiv, pînă ajunge în genunchi, apoi întins pe jos. După al unsprezecelea bolnav, mișcarea încetinește, iar muzica se îndepărtează. Intră penultimul și ultimul bolnav, unul prin

stînga, celălalt prin dreapta. Amîndoi poartă pelerine și glugi care le ascund chipurile. Ofițerul care repetă: „Următorul!” nu îl vede pe ultimul bolnav, care sosește pe la spatele lui. Brusc, muzica încetează, moment în care Călugărul își dă gluga jos și se vede chipul lui Banco. Banco ține un pumnal în mînă.

DUNCAN (lui Banco): Tu? (În acest moment apare lady Duncan, care-i înfige Ofițerului cuțitul în spate. Duncan către lady Duncan): Tu, doamnă? (Penultimul cerșetor - sau Macbett - scoate pumnalul.) Criminalilor!

BANCO (lui Duncan): Criminalule!

MACBETT (lui Duncan): Criminalule!

LADY DUNCAN (lui Duncan): Criminalule!

Duncan scapă din mîinile lui Banco, se lovește în drum de Macbett, dă să fugă prin stînga, dar acolo îi barează drumul lady Duncan, cu brațele întinse; într-o mînă strînge pumnalul.

LADY DUNCAN (lui Duncan): Criminalule!

DUNCAN (către lady Duncan): Criminalo! (Aleargă spre stînga și dă de Macbett.)

MACBETT: Criminalule!

DUNCAN: Criminalule! (Fuge către dreapta, unde se lovește de Banco.)

BANCO (lui Duncan): Criminalule !

DUNCAN (lui Banco): Criminalule!

Duncan se trage înapoi în direcția tronului; cei trei îl înconjoară și strîng cercul.

DUNCAN (celor trei): Criminalilor!

CEI TREI (lui Duncan): Criminalule!

Cînd Duncan ajunge lîngă cea dintîi treaptă către tron, lady Duncan îi smulge mantia. Duncan urcă treptele cu spatele spre tron, acoperindu-și trupul în disperare cu mîinile, fiindcă i se pare că, fără mantie, e gol și neputincios. Nu apucă să urce decît cîteva trepte, fiindcă îl ajung ceilalți, scapă sceptrul din mînă, îi cade coroana de pe cap, iar Macbett îl trage în jos și îl rostogolește.

DUNCAN: Criminalilor!

Se rostogolește pe jos. Strigînd, Banco îi dă prima lovitură de pumnal.

BANCO: Criminalule!

MACBETT (*îi dă a doua lovitură de pumnal, strigînd*): Criminalule!

LADY DUNCAN (*lovindu-l pentru a treia oară*): Criminalule!

Cei trei se ridică, rămînînd împrejurul lui Duncan.

DUNCAN: Criminalilor! (*Ceva mai încet:*) Criminalilor! (*Foarte încet:*) Criminalilor!

Ceilalți trei se îndepărtează. Lady Duncan rămîne lîngă trupul lui Duncan și îl contemplă.

LADY DUNCAN: Oricum, era bărbatul meu. Mort, seamănă cu tata. Nu l-am iubit pe tata.

Se face întuneric.

O sală în palat. De departe, se aude mulțimea strigînd: „Trăiască Macbett! Trăiască mireasa! Trăiască Macbett! Trăiască mireasa!”

Intră din fund, dintr-o parte un servitor, din cealaltă un altul, care se înfilnesc în centrul scenei, la rampă. Servitorii potfi doi bărbați, o femeie și un bărbat sau, eventual, două femei.

SERVITORII (*privindu-se*): Uite-i!

Se ascund în fundal, în timp ce din stînga apare Văduva lui Duncan, care de acum înainte va fi lady Macbett. E urmată de Macbett. Nu au încă atributele suveranilor.

Strigătele de ura se aud tot mai tare, ca și uralele mulțimii de: „Trăiască Macbett și soția lui”. Amîndoi se îndreaptă către ieșirea din stînga scenei.

MACBETT: Doamnă...

VĂDUVA LUI DUNCAN: Îț i mulțumesc că m-ai însoțit pînă la camera mea. Am să mă odihnesc. După atîta muncă și oboseală...

MACBETT: Odihnește-te, doamnă, o meriți din plin. Vin să te iau mîine dimineață la zece, la ceremonia nunții. Întronarea se va face la prînz. După-amiază, la cinci, va fi masa, nunta adevărată. Nunta noastră.

VĂDUVA LUI DUNCAN (*dîndu-i lui Macbett mina să i-o sărute*): Pe mîine. Macbett.

Iese. Macbett traversează scena, ca să iasă prin dreapta. Se aud alte urale. Cei doi servitori au reapărut și vin din nou în centrul scenei, la rampă.

PRIMUL SERVITOR: E totul gata pentru ceremonie și pentru banchet.

AL DOILEA SERVITOR: Se va bea vin italianesc și vin de Samos.

PRIMUL SERVITOR: Oamenii nu mai prididesc să care zecile de sticle de bere.

AL DOILEA SERVITOR: Și de gin.

PRIMUL SERVITOR: Și boi întregi.

AL DOILEA SERVITOR: Și turme de cerbi.

PRIMUL SERVITOR: Și căpriori de pus în frigare.

AL DOILEA SERVITOR: Căpriorii au fost vînați în Franța, în pădurile Ardenilor.

PRIMUL SERVITOR: Riscîndu-și viața, pescarii au prins rechini, pentru aripioarele lor.

AL DOILEA SERVITOR: La salate și răcituri se va folosi ulei de balenă, din balenele harponate și smulse din valuri.

PRIMUL SERVITOR: Se va bea lichior de Marsilia.

AL DOILEA SERVITOR: Și vodcă de Urali.

PRIMUL SERVITOR: Se va face o omletă uriașă, din o sută treizeci de mii de ouă.

AL DOILEA SERVITOR: S-au făcut clătite chinezești.

PRIMUL SERVITOR: Iar din Africa s-au adus pepeni spanioli.

AL DOILEA SERVITOR: Va fi o sărbătoare cum nu s-a mai pomenit.

PRIMUL SERVITOR: Și patiserie vieneză.

AL DOILEA SERVITOR: Vinul va curge precum pîraiele pe stradă.

PRIMUL SERVITOR: În timp ce lumea va asculta muzica a douăsprezece tarafuri de țigani.

AL DOILEA SERVITOR: Va fi mai frumos ca la Crăciun.

PRIMUL SERVITOR: De o mie de ori mai frumos.

"AL DOILEA SERVITOR: Fieștecare locuitor va căpăta două sute patruzeci și șapte de caltaboși.

PRIMUL SERVITOR: Și un butoi cu muștar.

AL DOILEA SERVITOR: Și crenvurști nemțești.

PRIMUL SERVITOR: Și varză călită.

AL DOILEA SERVITOR: Și multă bere.

PRIMUL SERVITOR: Și vin.

AL DOILEA SERVITOR: Și gin.

PRIMUL SERVITOR: Numai cînd mă gîndesc și simt că mă-mbăt.

AL DOILEA SERVITOR: Numai cînd mă gîndesc și mă apucă pîntecăria.

PRIMUL SERVITOR: Iar mie mi se și umflă ficatu'.

Se iau după umeri și ies, clătînîndu-se ca și cum ar fi deja beți și strigînd:

SERVITORII: Trăiască Macbett și doamna lui!

Din dreapta, intră Banco. Înaintează pînă în mijlocul scenei și se oprește cu fața la sală. Cîteva clipe pare că reflectează la ceva. Din fund, puțin dinspre sînga, apare Macbett.

MACBETT: Ei, uite, ce bine că-l văd pe Banco. Ce-o face, oare, aici, singur? Ia, mai bine, să ascult eu ce zice. *(Face un gest de parcă ar trage niște perdele invizibile.)*

BANCO: Așadar Macbett fi-va rege. Baron de Candor, baron de Glamiss, iar de mîine suveran. Profețiile vrăjitoarelor s-au împlinit aidoma, una cîte una. Nu au prezis asasinarea lui Duncan, la care am contribuit și eu. Dar cum ar fi putut să ajungă Macbett șeful statului dacă n-ar fi murit Duncan, sau dacă n-ar fi abdicat, ceea ce, constituțional, ar fi fost imposibil? Orice tron se cucerește prin forță. Ceea ce nu s-a prezis e că lady Duncan va deveni lady Macbett Așa că Macbett are totul. Iar eu nimic. Ce carieră formidabilă: bogăție, glorie, putere, femeia!... E peste poate. L-am lovit pe Duncan, aveam și de ce. Dar cu ce m-a ajutat asta la reușita proprie? Adevărat, Macbett mi-a făcut unele promisiuni. Mi-a spus că voi fi vizirul lui. Dar își va ține el, oare, promisiunea? Mă îndoiesc. Nu i-a promis el fidelitate lui Duncan? Și l-a omorît Mi se va spune că nici eu n-am fost mai breaz, că și eu am acționat ca și el. Asta așa e, nu pot să neg. Nu pot să uit Am remușcări. Și eu nu am nici gloria și succesul lui Macbett, pentru a-mi înlătura remușcările. Eu nu voi fi nici arhiduce, nici rege - așa au spus vrăjitoarele. Însă vrăjitoarele mi-au prezis că voi fi strămoșul unei linii întregi de prinți, de regi, de președinți de republică și de dictatori. Măcar consolarea asta o am. Da, așa au spus, așa au prezis vrăjitoarele. Și doar mi-au dat destule dovezi ale puterii lor de profeție. Pînă la a le întîlni, nu avem altă dorință și altă ambiție decît dorințele suveranului meu. Iar acuma ard de invidie. Ele au ridicat capacul de pe cutia cu ambiții. Și iată-mă purtat pe sus de o forță care-i mai presus de voința mea, de o sete fără leac, de o

poftă fără sațiu. Voi 11 părintele a zeci de suverani. Deja mi-am început acest destin. Bine, dar eu n-am nici o fiică, nici un fiu. Și nici nu-s însurat Pe cine voi lua de soție? Îmi place destul de mult doamna de companie a lui lady Macbett. O s-o cer de nevastă. E și ea un pic vrăjitoare. Cu atât mai bine. Va ști să prevadă dezastrele ce ne amenință și astfel le vom putea evita. Iar o dată însurat, o dată devenit tată. o dată vizir, voi ști să fac în așa fel încât Macbett să nu conducă după bunu-i plac. Voi fi eminența lui cenușie. Și - cine știe? - poate că într-o bună zi vrăjitoarele își vor reconsidera profeția. Poate că voi ajunge să domnesc încă din timpul vieții, cine știe.

Iese prin dreapta.

MACBETT (*venind la rampă*): Am auzit tot ce ai spus, trădătorule. Astfel înțelegi tu să răspunzi promisiunii mele de-a te face vizir? N-am știut că soția mea și doamna ei de companie i-au prezis că va fi părintele unei dinastii de regi. Ciudat, nici una dintre ele nu mi-a pomenit de așa ceva. Faptul că mi-au ascuns un astfel de lucru mă umple de neliniște. De cine-or fi vrut să-și bată joc? De Banco sau de mine? Și-n ce scop? Banco, părintele unei linii regale! Oare l-am ucis pe Duncan, suveranul meu, ca să-i fac gloria rasei lui Banco? Sînt prins într-o menghină sinistră. Ah, dar nu va fi așa. Vom vedea noi dacă nu cumva libertatea și inițiativa mea nu vor putea să demonteze capcanele pe care diavolul mi le-a întins în cale. Să distrugem în fașă posteritatea lui Banco, adică să-l distrugem pe Banco însuși! (*Se îndreaptă către dreapta strigînd:*) Banco! Banco!

VOCEA LUI BANCO: Da, Macbett, vin acum, iată-mă. (*Apare Banco.*)

BANCO: Vrei ceva, Macbett?

MACBETT: Lașule! așa voiai tu să-mi mulțumești pentru binefacerile pe care plănuiam să ți le acord? (*Înfinge pumnalul în inima lui Banco.*)

BANCO (*prăbușindu-se*): Ah, Doamne, iartă-mă!

MACBETT: Unde-i acum toată linia de regi? Vor putezi cu toții o dată cu tine! Le-am anulat viitorul. Au înghețat deja în sămînța ta înghețată. Mîine mă voi încorona.

Macbett iese. Scena se cufundă în întuneric. Se aud strigătele: „Trăiască Macbett! Trăiască lady Macbett! Trăiască suveranul nostru preaiubit! Trăiască mireasa!”

Prin stînga intră Macbett și lady Macbett, în costume regale. Poartă coroana și mantia de purpură.

Macbett ține sceptrul; se oprește în centrul scenei. În timp ce se aud aceleași strigăte entuziaste ale mulțimii și clopotele sună a sărbătoare, Macbett și lady Macbett, cu spatele la public, salută mulțimile imaginare, după care intră maiestuos în încăpere, salutînd în dreapta și stînga.

Mulțimea ovaționează: „Uraaa! Uraaa! Trăiască arhiducele! Trăiască arhiducesa!”

Macbett și lady Macbett se întorc și salută publicul din sală, făcînd semne cu mîna și trimițînd bezele. Apoi Macbett și lady Macbett se uită unul la altul, înfruntîndu-se.

MACBETT: Vom vorbi mai tîrziu, doamna, despre istoria aceasta.

LADY MACBETT (*de un calm absolut*): Îți voi explica totul, dragul meu.

MACBETT: Uite că am anulat viitoarea împlinire a profeției dumitale. Am ucis-o în fașă. Nu mai ești tu cea puternică. Am aflat totul și am reușit să evit totul.

LADY MACBETT: Nu aveam de gînd să-ți ascund nimic, iubitule.

Cum îți spun, am să-ți explic totul. Dar nu acum, în fața lumii.

MACBETT: Vorbim mai tîrziu.

Macbett îi ia mîna și ies amîndoi, surîzînd mulțimii imaginare, în vreme ce uralele mulțimii se aud din nou.

Scena rămîne goală cîteva clipe. Intră lady Macbett, în aceeași costumație, însoțită de Doamna de companie.

DOAMNA DE COMPANIE: Vă stă foarte bine ca tînără mireasă. Și toată mulțimea asta care aplaudă! Și grația dumneavoastră! Și ținuta maiestuoasă! Și regele arăta frumos. Întinerit Ce mai, un cuplu frumos.

LADY MACBETT: Acuma doarme. După ce-am venit de la biserică, a băut. A băut prea mult. Și mai, este și banchetul de nuntă, de diseară. Să profităm de somnul lui. Haide, grăbește-te.

DOAMNA DE COMPANIE: Imediat. (*la o valiză din culisele din dreapta și o aduce pe scenă.*)

LADY MACBETT: Mănince cîinii coroana asta binecuvîntată! (*Azîrle coroana. Își smulge colierul cu cruce de la gît.*) M-a ars ca focul crucea asta! Mi-a lăsat o arsură pe, piept. Dar am avut eu grijă s-o încarc de blesteme. (*În acest timp Doamna*

de companie deschide valiza din care ies veșmintele vrăjitoarelor, și își îmbracă stăpîna.) în crucea asta se duce lupta dintre cele două mari puteri, cea de sus și cea din adîncuri. Cine va fi cea mai tare? Ce micuț cîmp de bătălie, dar ce luptă uriașă, ce război universal! Ajută-mă! Desfă-mi rochia asta albă. simbolul unei virginități derizorii! Dă-mi-o repede jos. că mă arde. Și scuipe afară împărțășania care din fericire mi s-a oprit în gît. Îmi stătea ca un spin și mă sufoca. Dă-mi să beau din hîrca plină cu vodcă pipărată și vrăjită. Alcoolul ăsta de nouăzeci de grade e pentru mine ca apa de izvor. De două ori era să leșin la atingerea icoanelor din biserică. Noroc că m-am ținut bine pe picioare. Pe una am și pupat-o, puahh! *(În acest timp, Doamna de companie o dezbracă.)* Aud zgomot, grăbește-te.

DOAMNA DE COMPANIE: Numaidecît, scumpo, numaidecît.

LADY MACBETT (sau PRIMA VRĂJITOARE): Haide, haide, repede! De m-aș vedea odată în scumpele mele zdrențe! *(Nu mai are pe ea decît un soi de. cămașă murdară.)* Uite și vechea mea rochie păduchioasă. Și șorțul meu pătat de mizerii. Și pantofii mei nenorociți, plini de noroi hai, repede! Scoate-mi peruca! Să-mi recapăt odată părul cîlțos și murdar. Și pune-mi bărbia ascuțită! Dă-mi dinții și pune-mi nasul ascuțit! Dă-mi toiagul de fier cu vîrful otrăvit!

Doamna de companie ia toiagul unuia dintre pelerinii aflați pe scenă. Pe măsură de lady Macbett, sau Prima Vrajitoare, spune „ajută-mă”: „desfă-mi rochia... etc.” Doamna de companie execută ce i se spune; după cum spune textul, îi pune stăpînei mai întîi rochia păduchioasă, apoi șorțul murdar, îi scoate proteza și-i pune dinții de vrăjitoare, îi scoate peruca ș.a.m.d.

PRIMA VRĂJITOARE: Grăbește-te, mai repede, haide odată!

A DOUA VRĂJITOARE: Numaidecît, numaidecît, scumpa mea!

PRIMA VRĂJITOARE: Sîntem așteptate în altă parte.' *(A Doua Vrajitoare scoate un șal vechi din valiză, și-l înfășoară pe cap dintr-o mișcare, o dată cu o perucă cenușie și murdară. Cele două vrăjitoare sînt de-acum în elementul lor, și foarte vesele.)* Vai, ce bine mă simt, în sfîrșit

A DOUA VRĂJITOARE: Hi, hi, hi, hi! *(încinde cufărul. Amîndouă se așază călare pe el.)*

PRIMA VRĂJITOARE: Nu mai avem ce face pe-aici!

A DOUA VRĂJITOARE: Hai, c-am scos-o bine la capăt.

PRIMA VRĂJITOARE: Am aranjat totul. Am îmbîrligat totul.

A DOUA VRĂJITOARE: Hi, hi, hi, hi! Macbett o va sfîrși prost.

PRIMA VRĂJITOARE: Patronul va fi mulțumit

A DOUA VRĂJITOARE: O să-i povestim totul de-a fir-a-păr.

PRIMA VRĂJITOARE: Ne așteaptă ca să ne încredințeze o nouă misiune.

A DOUA VRĂJITOARE: S-o ștergem. Cufăr, ia-ți zborul!

PRIMA VRĂJITOARE: Cufăr, ia-ți zborul! Cufăr, ia-ți zborul!

Așezată în față pe valiză, Prima Vrajitoare se preface că mișcă volanul și că motorul e ambalat. A Doua Vrajitoare întinde brațele în lături precum aripile unui avion.

Pe scenă se lasă bezna. Un reflector luminează numai cufărul zburător pe deasupra scenei.

* * *

Sala cea mare a palatului. În fund, e tronul. În față, ușor spre stînga, o masă cu scăunele. Patru comeseni stau la masă. Alte patru sau cinci manechine figurează alți meseni. În fund se pot zări alte mese, cu alți comeseni sau alte manechine, în spatele tronului, în dreapta și stînga acestuia.

Din dreapta intră Macbett.

MACBETT: Nu vă ridicați, bunii mei prieteni.

PRIMUL COMESEAN: Trăiască arhiducele!

AL DOILEA COMESEAN: Trăiască suveranul nostru!

AL TREILEA COMESEAN: Trăiască Macbett!

AL PATRULEA COMESEAN: Călăuzitorul nostru-al tuturor, să ne trăiască! Trăiască marele nostru căpitan! Macbett al nostru!

MACBETT: Vă mulțumesc, prieteni.

PRIMUL COMESEAN: Glorie, onoare și multă sănătate preaiubitei noastre stăpîne, lady Macbett.

AL PATRULEA COMESEAN: Frumusețea și harurile sale o fac demnă de dumneavoastră. Să ne trăiți și să înfloriți într-o înflorire a patriei noastre sub înțeleaptă dumneavoastră putere și sub grația lui lady Macbett.

MACBETT: Vă mulțumesc în numele meu și al ei. Ar fi trebuit, totuși, să fie aici, acum.

AL DOILEA COMESEAN: Totuși, Alteța Sa este o persoană punctuală.

MACBETT: Ne-am despărțit acum cîteva minute. Trebuia să apară, împreună cu Doamna sa de companie.

AL TREILEA COMESEAN: Să fi fost, oare, cuprinsă Alteța Sa de vreo migrenă? Sînt doctor.

MACBETT: A intrat în camera ei ca să-și dea cu ruj pe buze, să-și dea cu pudră și să-și pună un colier. Voi beți mai departe. Beau și eu cu voi. (*Apare un Servitor.*) Nu e vin destul. Aduceți vin!

SERVITORUL: Mă duc să aduc, Monsenior. (*Iese și se va întoarce cu vin.*)

MACBETT: În sănătatea voastră, prieteni! Ce mare bucurie să fiu printre voi. Mă simt înconjurat de căldura și dragostea voastră. Dacă ați ști cît îmi e de neprețuită prietenia voastră. Mi-este indispensabilă ca apa pentru flori și vinul pentru bărbați. Mă simt sigur printre voi. Prezența voastră mă consolează și mă alină. Ah, dacă ați ști voi... dar nu ne dăm noi bătăuți așa ușor. Să lăsăm confidențele pe altădată. Ai vrea să faci ceva, dar nu apuci. Faci cu totul altceva, ceea ce n-ai fi vrut să faci. Istoria-i vicleană. Totul ne scapă. Nu mai sîntem stăpîni pe ceea ce am declanșat. Lucrurile se întorc împotriva noastră. Tot ce se întîmplă e contrariul a ceea ce vrei să se-ntîmple. A domni, a stăpîni... Nu omul stăpînește evenimentele, ci evenimentele guvernează soarta omului. Eram fericit pe vremea cînd îi eram credincios lui Duncan. N-aveam nici o grijă. (*Apare Servitorul. Către Servitor:*) Hai mai repede, că murim de sete! (*Privind un tablou ce înfățișează un bărbat, dar care poate fi-o ramă goală:*) Cine a pus portretul lui Duncan în locul portretului meu? (*Arată cu degetul:*) Cine a avut ideea acestei farse sinistre?

SERVITORUL: Nu știu, Monsenior, eu nu văd nimic, Monse-nior.

MACBETT (*Servitorului*): Nenorocitele! (*Îl apucă de gît, după care îl lăasă. Se duce să ia tabloul din perete, care poate să fie invizibil, sau o ramă simplă.*)

PRIMUL COMESEAN: Dar e portretul dumneavoastră, Monse-nior.

AL DOILEA COMESEAN: Nu-i portretul lui Duncan în locul portretului dumneavoastră, ci al dumneavoastră în locul chipului lui Duncan.

MACBETT: Seamănă cu el, totuși.

AL TREILEA COMESEAN: Nu vedeți bine, Monsenior.

AL PATRULEA COMESEAN (*către Primul*): Oare accesul la putere aduce cu sine miopia?

PRIMUL COMESEAN (*către Al Patrulea*): Nu-i o condiție obligatorie.

AL DOILEA COMESEAN: Numai că așa se întâmplă adesea.

Servitorul iese repede prin dreapta, imediat ce Macbett îi dă drumul.

MACBETT: Poate că m-am înșelat. *(Către ceilalți, care s-au ridicat în același timp cu el:)* Luați loc, dragi prieteni. Un pic de vin îmi va limpezi mintea. Că-i seamănă lui Duncan sau că-mi seamănă mie, mai bine să spargem tabloul ăsta. Așa că să ședem și să bem. *(Se așază și bea.)* De ce vă uitați așa la mine? Luați loc. când vă spun, și să bem. *(Se ridică pe jumătate și dă cu pumnul în masă.)* Așezați-vă. *(Comeseni se așază. Macbett se așază la rîndu-i.)* Domnilor, să bem! Beți! Nu era Duncan mai bun suveran ca mine!

AL TREILEA COMESEAN: Acesta e și punctul nostru de vedere, Monsenior.

MACBETT: Țara avea nevoie de un suveran mai tînăr, mai energetic, mai strălucitor. Nu ați pierdut nimic cu schimbul ăsta.

AL PATRULEA COMESEAN: Exact așa credem și noi, Alteță.

MACBETT: Ce gîndeați voi despre Duncan în timpul vieții lui? Îi spuneți și lui ce gîndeți despre el? Îi spuneți că-i cel mai strălucit? Că-i cel mai energetic dintre căpetenii? Sau îi spuneți că eu sînt mai vrednic și că ar trebui să-i iau locul?

PRIMUL COMESEAN: Monsenior...

MACBETT: Eu însumi credeam că el este cel mai demn să conducă. Și voi credeți la fel? Credeți voi altfel? Răspundeți!

AL DOILEA COMESEAN: Monsenior...

MACBETT: Monsenior, Monsenior, Monsenior. Și după-aia? Eu tocmai urmarea aș vrea s-o cunosc. Ați amuțit. Cel care îndrăznește să creadă despre mine că nu sînt cel mai bun dintre toți suveranii trecuți, prezenți și viitori să se ridice și s-o spună. Nu îndrăzniți? *(Pauză.)* Nu îndrăzniți. Cel mai drept, cel mai mare? Amanților, căcacioșilor, hai! îmbățați-vă.

Fundul scenei se întunecă. Mesele din fund care se vedeau în transparență sau în oglinzi nu se mai văd. Brusc, apare Banco. În momentul în care începe să vorbească stă în cadrul ușii; apoi, va înainta.

BANCO: Uite că eu îndrăznesc, Macbett.

MACBETT: Banco!

BANCO: Eu am curajul să-ți spun că ești un trădător, un pungaș, un criminal.

MACBETT *(dîndu-se înapoi pe măsură ce Banco înaintează)*: N-ai murit, așadar. *(Cei patru comeseni s-au ridicat de la masă, iar*

Macbett se trage în continuare înapoi.) Banco! (*Își scoate pe jumătate pumnalul din teacă.)* Banco !

PRIMUL COMESEAN (*lui Macbett*): Nu este Banco, Monsenior!

MACBETT: El este, v-o jur!

AL DOILEA COMESEAN: Nu-i el în carne și oase. Nu-i decât o fantomă.

MACBETT: Fantoma lui? (*Rîde.*) Așa e, nu-i decât un spectru. Mîna mea trece prin el. și-i văd din față spatele. Deci ești mort. Nu mi-e frică de tine. Păcat că nu pot să te omor a doua oară. Locul tău nu este aici.

AL TREILEA COMESEAN: Vine din iad.

MACBETT: Vii din iad. În iad să te întorci. Ți-e bine acolo? Ia arată-mi permisul pe care ți l-a dat locotenentul lui Satana? Cît ai permisie? Pînă la miezul nopții? Poștește pe locul de onoare la masa noastră. Nefericitule! Nu poți nici să bei, nici să mănînci. Ia loc printre bravii mei prieteni. (*Comesenii se trag în lături, îngroziți.*) De ce vă este frică de el? Mai degrabă înconjurați-l, dați-i iluzia că există. Asta-l va face și mai disperat atunci cînd se va întoarce în bezna din care vine, în întunericul prea arzător sau prea jilav.

BANCO: Canalie! Păcat că altceva decât să te blestem nu-ți pot face.

MACBETT: Nu vei reuși să mă faci să am remușcări. Dacă nu te omoram eu, mă omorai tu, așa cum ai făcut și cu Duncan. Nu tu ai fost primul care și-a împlîntat pumnalul în inima lui? Eu plănuiam să te fac mare vizir, iar tu visai să-mi iei tronul.

BANCO: Așa cum i-ai luat tu locul lui Duncan, care te făcuse de două ori baron.

MACBETT (*comesenilor*): Nu mai tremurați așa. Ce naiba aveți? Parcă mi-am ales generalii dintre neputincioși!

BANCO: Am avut încredere în tine și te-am urmat. Iar apoi tu și vrăjitoarele tale m-ați fermecat

MACBETT: Tu ai vrut să-ți substitui posteritatea posterității mele. Ai mers binișor înainte: toți fiii tăi, toți nepoții și toți strănepoții tăi au murit în sămînța ta înainte de-a se naște vreunul. De ce îmi spui „canalie”? Ți-am luat-o, doar, înainte. Am fost mai iute.

BANCO: Vei avea surprize, Macbett. Fii fără grijă, vei plăti.

MACBETT: El mă face să rîd. Zic: el, dar în realitate nu-i decât un biet rest, o rămășiță a omului ce-a fost... un gunoi, un automat.

Banco dispare. Imediat apare lîngă tron - așezîndu-se pe el - Duncan.

AL PATRULEA COMESEAN: Arhiducele! Priviți, uitați-vă, e arhiducele !

AL DOILEA COMESEAN: Arhiducele!

MACBETT: Aici numai eu sînt arhiducele! Altul în afara mea nu există. Mie ar trebui să-mi spuneți așa, iar eu văd că priviți în altă parte.

AL TREILEA COMESEAN: Arhiducele. *(Arată cu degetul.)*

MACBETT *(se întoarce)*: Dar ce? și-au dat cu toții înîntînire aici?

Comesenii se apropie prudent de Duncan și se opresc la o oarecare distanță de el. Primul și Al Doilea Comesean îngenunchează de-o parte și de alta a tronului. Ceilalți doi, mai departe, îl încadrează, tot la o oarecare distanță, pe Macbett. Cei trei din urmă stau cu spatele la sală, iar cei doi de lîngă tron se văd din profil. Duncan e pe tron, cu fața către public.

PRIMUL și AL TREILEA COMESEAN *(arhiducelui)*: Monsenior...

MACBETT: Despre Banco nu ați crezut că e adevărat, dar văd că acum credeți în faptul că Duncan însuși se află pe tron. Asta-i oare din pricina faptului că v-a fost suveran și v-ați învățat să îngenuncheați în fața lui și să vă temeți de el? Acuma eu sînt cel care vă spun: este o fantomă. *(Lui Duncan:)* Asta este. Ți-am luat tronul. Ți-am luat nevasta. Totuși, te-am slujit, iar tu nu ai avut încredere în mine. *(Comesenilor:)* Întoarceți-vă la locurile voastre. *(Își scoate pumnalul.)* Întoarceți-vă la locurile voastre, nu există alt suveran aici în afara mea Numai în fața mea aveți a îngenunchea de acum înainte. *(Comesenii se trag înapoi, speriați.)* Și numiți-mă Monsenior. Ia spuneți...

CEI PATRU COMESANI *(împreună, plecîndu-și spinările)*: Monsenior, noi vă dăm ascultare. Fericirea noastră înseamnă-a ne supune.

AL PATRULEA COMESEAN: Cea mai mare fericire-a noastră e să vă dăm ascultare.

MACBETT: Văd că m-ați înțeles. *(Lui Duncan:)* Nu te mai întoarce înainte de a obține iertarea miilor de războinici pe care i-am ucis în numele tău și înainte ca ei să fie iertați de miile de femei pe care le-au violat, de miile de copii și miile de bieți țărani pe care i-au ucis.

DUNCAN: Am ucis și am pus să fie uciși zeci de mii de bărbați și femei, militari și civili. Am dat foc la nenumărate case. Așa este. E foarte adevărat. Dar printre toate adevărurile pe care

le-ai spus exista unul neadevărat: nu mi-ai luat nevasta. (*Rîde sardonice.*)

MACBETT: Ești nebun? (*Către comeseni:*) Moartea l-a înnebunit
Nu-i așa, domnilor?

COMESENII (*unul după altul*): Da, Monsenior.

MACBETT (*lui Duncan*): Du-te. dispari, strigoi idiot!

Duncan dispăre îndărătul tronului. Tocmai se ridicase, pregătindu-și ieșirea.

O SERVITOARE: Monsenior, Monsenior! Alteța Sa a dispărut.

MACBETT: Care Alteță?

SERVITOAREA: Augusta voastră soție, Monsenior, lady Macbett.

MACBETT: Ce vorbești acolo?

SERVITOAREA: M-am dus în camera ei. Camera era goală, bagajele nicăieri și Doamna de companie niciunde.

MACBETT: Du-te și caut-o și ad-o la mine. Avea o durere de cap.
Probabil că se plimbă prin parc, să ia un pic de aer înainte de masă.

SERVITOAREA: Am căutat-o peste tot, am strigat-o. Nu ne-a răspuns decît ecoul.

MACBETT (*comesenilor*): Mergeți în păduri și căutați copac de copac. Mergeți pe cîmpuri, prin sate! Aduceți-o la mine! (*Servitoarei:*) Tu du-te și caut-o prin podurile palatului, prin temnițele de sub castel, în pivniță. Poate c-a închis-o cineva acolo. Du-te, du-te repede, nu mai sta. (*Servitoarea iese.*) Și voi? Nu mai stați pe-aici, luați-vă cîinii, intrați în fiecare casă, porunciți să fie închise granițele. Toate vasele de coastă și patrurile marine să patruleze pînă dincolo de apele noastre teritoriale. Dați ordin ca farurile să măture toate apele cu lumina lor. Să fie contactate toate țările vecine și să le expulzeze dacă le-au găsit acolo. Să le aducă aici. Dacă vreuna dintre țări invocă dreptul de azil, sau dacă ne răspunde că nu are semnat cu noi nici un tratat privind extrădarea, îi vom declara război. Din sfert în sfert de oră să-mi trimiteți ștafete care să mă țină la curent cu rezultatele căutărilor voastre. Arestați toate babele cu înfățișare de vrăjitoare și scotociți în toate cavernele.

Din fund, intră Servitoarea. Cei patrii comeseni tocmai dădeau să-și pună în goană centiroanele cu spadele care stăteau agățate de pereți, într-o încurcătură de nedescris; acum se opresc brusc și se uită spre Servitoare.

SERVITOAREA: Iat-o pe lady Macbett. (*Apare lady Macbett.*) Venea din pivnițe, urca scările.

Servitoarea iese: Apare lady Macbett, sau mai degrabă lady Duncan, puțin diferită de cea de adineaori, în sensul că nu poartă coroană, iar rochia îi este cam boțită.

PRIMUL și AL DOILEA COMESEAN (*împreună*): Lady Macbett!

AL TREILEA și AL PATRULEA COMESEAN (*împreună*): Lady Macbett!

AL PATRULEA COMESEAN: Lady Macbett!

MACBETT: Doamnă, ai întârziat. Am pus întreaga țară pe foc, ca să te găsească. Unde-ai fost în tot acest timp? O să trebuiască să-mi dai explicații numaidecîl (*Celor patru comeseni:*) Luați loc, domnilor. Masa de nuntă poate să înceapă. Să mîncăm și să bem! (*Către lady Macbett:*) Voi uita neînțelegerea pe care am avut-o; iartă-mă și am să te iert. Principalul e că ești aici, draga mea. Să ne bucurăm împreună cu prietenii noștrii, care te iubesc la fel de mult ca mine și care te-au așteptat.

Apar din nou, în fundal, în transparență sau în jocuri de oglinzi, mesele cu mesenii de adineaori.

PRIMUL și AL DOILEA COMESEAN: Trăiască lady Macbett!

AL TREILEA și AL PATRULEA COMESEAN: Trăiască lady Macbett!

MACBETT (*către lady Macbett*): Așază-te pe locul de onoare.

AL PATRULEA COMESEAN: Trăiască lady Macbett, preaiubita noastră suverană!

LADY MACBETT (sau LADY DUNCAN): Preaiubită sau nu, eu sînt suverana voastră. Numai că nu sînt lady Macbett. Sînt lady Duncan, nefericita văduvă, dar credincioasa soție a suveranului nostru legitim, arhiducele Duncan.

MACBETT (*lui lady Duncan*): Ai înnebunit?

Cîntat, manieră de operă (sau vorbit, după cum vrea regia, caz în care, ca la premiera absolută, numai Macol va cînta, la sfîrșit).

PRIMUL COMESEAN: E nebună.

AL DOILEA COMESEAN: Este nebună?

AL TREILEA COMESEAN: Și-a pierdut mințile.

AL PATRULEA COMESEAN: Nu mai știe ce face. (*Sfîrșitul pasa-jului cîntat.*)

PRIMUL COMESEAN: Am luat parte la nunta ei.

MACBETT (*către lady Duncan*): Ești soția mea, ai uitat? Toată lumea a luat parte la nunta noastră.

LADY DUNCAN: Nu la nunta mea ați asistat voi. Voi ați luat parte la nunta lui Macbett cu Vrăjitoarea care mi-a împrumutat chipul, formele trupului și vocea. Ea m-a azvîrlit în pivnița palatului și m-a pus în lanțuri. Dar astăzi, lanțurile s-au desfăcut ca prin farmec, iar zăvoarele au sărit. Nu am nimic de împărțit cu tine, Macbett, nu-ți sînt complice la nimic, nu eu l-am ucis pe stăpînul tău, uzurpatorul și impostorul!

MACBETT: Dar cum de știi tot ce s-a întîmplat?

PRIMUL COMESEAN (*cîntat*): Chiar așa: cum de știe?

AL DOILEA COMESEAN (*cîntat*): N-avea de unde să afle, de vreme ce-a stat închisă.

AL TREILEA COMESEAN (*cîntat*): Nu avea de unde să știe.

AL PATRULEA COMESEAN (*cîntat*): Nu avea de unde să știe.

CEI PATRU COMESANI (*cîntînd*): Nu avea de unde să știe.

LADY DUNCAN (*vorbit*): Am aflat cum s-au întîmplat toate prin telegraful prizonierilor. Vecinii mei din celulele alăturate băteau în zid. Bătăile aveau un cod. Am știut totul. Du-te, așa-dar, să-ți cauți mîndra soție, baba vrăjitoare!

MACBETT (*cîntînd*): Ca să vezi, ca să vezi, ca să vezi! De data asta nu mai e o fantomă, nu-i un strigoi de-această dată, nu, nu. (*Sfîrșitul părții cîntate.*) Ei bine, da, tare-aș vrea s-o găsesc pe Vrăjitoare. Ți-a luat trăsăturile și liniile trupului, făcîndu-le și mai frumoase. Și-a luat o voce și mai frumoasă ca a ta. Și toate astea pentru mine. Unde am s-o găsesc? Probabil că a dispărut în aburi. S-a evaporat. Iar noi nu avem mașini zburătoare ca s-o găsim, și nici aparate care detectează corpurile de la distanță.

CEI PATRU COMESANI (*împreună, cîntînd*): Trăiască Macbett, jos Macbett! Trăiască Macbett, jos Macbett! Trăiască lady Duncan, jos lady Duncan! Trăiască lady Duncan, jos lady Duncan!

LADY DUNCAN (*lui Macbett*): Vrăjitoarea ta nu mai poate să te ajute. Te-a lăsat pradă nefericirii tale.

MACBETT: Ce nefericire? Este oare o nefericire să fii suveranul unei țări? Nu am nevoie de nimeni să mă ajute la guvernare. (*Comesenilor:*) Ieșiți, sclavilor!

Iestoți.

LADY DUNCAN: N-ai să scapi tu. Nu vei domni. Macol, fiul lui Duncan, tocmai a debarcat din Cartagina. A ridicat o armată

mare și puternică. Țara e contra ta. Nu mai ai nici un prieten, Macbett.

Se aud strigăte de „Jos Macbett! Trăiască Macol! Jos Macbett! Trăiască Macol!” Lady Duncan dispăre.

MACBETT (*cu sabia în aer, în direcția mulțimii invizibile care strigă - la dreapta*): Nu am nevoie de nimeni! (*Spre stînga:*) Nu mi-e frică de nimeni! (*Înspre public:*) Nu mă tem de nimeni! De nimeni!

Sunete de fanfară. Din fund, intră Macol.

MACOL (*lui Macbett, care se întoarce*): În sfîrșit, te-am găsit. Tu, ultimul dintre oameni, om de nimic, creatură abjectă! Monstru nemernic! Noroi al omenirii! Asasin sordid! Idiot moral! Șarpe scîrbavnic! Acrocordusule! Viperă cu corn! Țestoasă uriașă și infectă! Balegă de rîios!

MACBETT: Să știi că nu mă impresionezi deloc, tînăr nătîng ce ești, răzbunător cretin! Ești debil psihosomatic! Idiot ridicol! Un fraier care se dă mare! Un imbecil îngîmfat! O stupiditate, o stîrpitură! O mazetă!

MACOL: O să te omor, stîrpitură! Și după ce-mi voi spăla sabia în sîngele tău, am s-o arunc de silă!

MACBETT: Biet cățelandru! Vezi-ți de drum. L-am ucis pe cretinul de taică-tău fiindcă am vrut să-ți salvez viața. Ești neputincios în fața mea. Stă scris că pe mine nu mă poate omori ființă născută din femeie.

MACOL: Oracolul te-a înșelat, Macbett! Ai fost tras pe sfoară. (*Cîntă sau vorbește la modul wagnerian:*) Eu nu sînt fiul natural al lui Duncan, sînt fiul său adoptiv. Sînt rodul unirii lui Banco cu o gazelă, pe care o vrăjitoare a preschimbat-o în femeie. Banco nu știa că a lăsat-o însărcinată. Iar ea a redevenit gazelă după ce m-a adus pe mine pe lume. Lady Duncan a părăsit în taină curtea înainte de nașterea mea, ca nu cumva să se afle că nu e însărcinată. Și s-a întors la curte cu mine cu tot. Am fost prezentat ca fiu al lui Duncan cu lady Duncan tocmai fiindcă se dorea un moștenitor. (*Vorbit:*) Îmi voi lua numele de Banco și voi întemeia o dinastie ce va domni peste veacuri. Dinastia Banco. Voi fi Banco al doilea. Iată cine vor fi cei dintîi descendenți: Banco al III-lea (*apar succesiv capetele lui Filochard și Pieds Nickelés*), Banco al IV-lea (*apare capul lui Ribouldingue*), Banco al V-lea (*capul lui*

Croquignol), Banco al VI-lea (*capul autorului acestei piese, rîzînd cu gura pînă la urechi*)... și vor mai fi mulți alții, cu zecile.

MACBETT: De la Oedip încoace destinul nu și-a mai bătut joc în așa hal de un om. Oh! ce lume nemaipomenită, în care cei mai buni sînt mai răi decît cei mai răi.

MACOL: Îm i voi răzbuna tatăl adoptiv și tatăl natural totodată. Nu pot să-mi reneg tatăl. (*Scoate sabia:*) Gata, să ne încheiem socotelile. Suflarea ta nu mai trebuie să răspîndească ciuma peste lume.

MACBETT: Ai să mori, imbecilule, dacă așa vrei. Numai cînd pădurea se va mișca și va merge către mine, numai atunci voi putea fi învins.

Mai mulți bărbați și femei se îndreaptă către centrul scenei. Fiecare poartă fie un panou pe care este desenat un copac, fie cîteva ramuri. Aceste soluții vor fi avute în vedere numai dacă, tehnic, nu există alte posibilități. În realitate, întregul decor trebuie să se transforme în pădure care îl înconjoară pe Macbett.

MACOL: Întoarce-tesăvezipădureacum mergespretine.

MACBETT: Ei, drăcia dracului!

Macol îl străpunge pe Macbett cu sabia, pe la spate. Macbett se prăbușește.

MACOL: Luați stîrvul ăsta de-aici.

Strigătele mulțimii invizibile: „Trăiască Macol! Trăiască Macol! Tiranul a murit! Trăiască Macol, preaiubitul nostru suveran! Trăiască Macol!”

MACOL: Și aduceți-mi un tron!

Cei doi comeseni iau corpul lui Macbett. În același moment, apare un tron.

UN COMESEAN: Așezați-vă, Monseniore.

Sosesc și ceilalți comeseni. Unii duc triște panouri pe care scrie: „Macol is always right” („Macol are întotdeauna dreptate”).

COMESENII: Trăiască Macol. Trăiască dinastia Banco! Trăiască Monseniorul nostru!

Se aud clopotele. Macol e lângă tron. Din dreapta apar Episcopul și un călugăr.

MACOL (*Episcopului*): Bat clopotele pentru încoronare?

EPISCOPUL: Da, Alteța Voastră.

Prin stînga intră o Femeie din popor.

FEMEIA: Să vă fie domnia fericită!

O ALTĂ FEMEIE (*intrînd prin dreapta*): Să fiți bun cu cei sărmani!

UN BĂRBAT (*intră prin dreapta*): Să nu mai existe nedreptate!

UN ALT BĂRBAT: Ura ne-a distrus căminele. Ura ne-a otrăvit sufletele.

UN ALT BĂRBAT: Fie ca domnia voastră să fie domnia păcii, a armoniei și înțelegerii.

PRIMA FEMEIE: Fie ca domnia voastră să fie una sfîntă.

O ALTĂ FEMEIE: Să fie domnia bucuriei.

UN BĂRBAT: Domnia iubirii.

UN ALT BĂRBAT: Fraților, să ne îmbrățișăm.

EPISCOPUL: Îmbrățișați-vă și vă voi binecuvînta.

MACOL (*în picioare, chiar în fața tronului*): Liniște.

PRIMA FEMEIE: O să ne vorbească.

PRIMUL BĂRBAT: Monseniorul ne va vorbi.

A DOUA FEMEIE: Să ascultăm, să vedem ce ne va zice.

AL DOILEA BĂRBAT: Vă ascultăm, Monsenior, vă sorbim de pe buze cuvintele.

UN ALT BĂRBAT: Domnul să vă aibă-n pază.

EPISCOPUL: Domnul să vă aibă-n paza lui.

MACOL: Liniște, cînd vă zic. Nu mai vorbiți toți odată! Am să vă fac o declarație. Să nu miște nimeni! Să nu scoată nimeni o suflare. Băgați-vă bine-n cap: țara noastră gemea sub jug. Cu fiecare zi se adăuga o nouă rană pe grumazul ei. Ei bine, da, am strivit capul tiranului și l-am înfipt în vîrf de spadă.

Apare un bărbat ducînd capul lui Macbett înfipt într-o suliță.

AL TREILEA BĂRBAT: Ai avut dreptate s-o faci.

AL DOILEA BĂRBAT: A meritat-o.

AL TREILEA BĂRBAT: Fie ca cerul să nu se îndure de sufletul lui!

PRIMA FEMEIE: Să fie condamnat ad aeternam¹!

PRIMUL BĂRBAT: Să ardă în iad.

AL DOILEA BĂRBAT: Să sufere caznele iadului.

AL TREILEA BĂRBAT: Să nu aibă nici o clipă de odihnă în iad.

AL PATRULEA BĂRBAT: Să vrea să se convertească în flăcări, iar Dumnezeu să-i refuze convertirea.

PRIMA FEMEIE: Să i se smulgă limba din gură, să i-o pună la loc și să i-o smulgă iarăși, de douăzeci de ori pe zi.

AL DOILEA BĂRBAT: Să fie pus în strămurări. Să fie tras în țeapă. Și să fie martor la bucuriile noastre. Fie ca hohotele noastre de rîs să-i spargă timpane!

A DOUA FEMEIE: Să-i scoată ochii cu andrelele mele! (*Ridică fiecare panourile.*)

MACOL: Dacă nu tăceți chiar în clipa asta, pun cîinii și soldații pe voi. (*În fundal se văd ghilotinele, ca în primul tablou.*) Iar acum, că tiranul e mort și își blestemă ceasul în care s-a născut, vin și vă zic: țara mea o să vadă domnind mult mai multe vicii decît a văzut pînă acum. Va suferi mai mult și în mai multe feluri sub cîrmuirea mea, decît a suferit pînă acum. (*Pe măsură ce Macol își face declarația, se aud murmure de respingere, de disperare, de stupefacție. La sfîrșitul tiradei, lîngă Macol nu va mai rămîne nimeni.*) Simt că toate viciile sînt așa de bine înfipse în ființa mea, încît atunci cînd ele își vor da drumul în lume, negrul Macbett o să pară alb ca zăpada și toată țara va spune despre el că a fost un mielușel, față de nenumăratele mele păcate. Macbett a fost sîngeros, desfrînat, avar, ipocrit, viclean, brutal, malițios, plin de tot ceea ce se cheamă viciu. Dar el n-a fost nimic față de ce va să fie libertinajul cu mine. Toate nevestele, fiicele, mătușile și fecioarele voastre la un loc nu vor fi de ajuns ca să umple marea poftelor melc. Iar patimile mele vor spulbera orice zăgaz ridicat în fața lor. Mult mai bun o să vi se pară Macbett față de mine. În afară de asta, există în firea mea, compusă numai din instincte fatale, o avariție așa de mare, încît, în timpul domniei mele, tuturor nobililor le vor fi tăiate capetele, spre a li se lua pămînturile. De la unul îmi vor trebui bijuteriile, de la altul casa și fiecare nouă posesiune va fi pentru mine decît o scînteie pentru o flacără și mai devoratoare de avuții. Voi pune la cale procese cu cei mai buni și mai loiali dintre voi și vă voi distruge, ca să vă pot înhăța bunurile. Nu

¹ (Lat) - Pe veci (a tr.).

am nici una dintre virtuțile proprii suveranilor, nu am simțul dreptății, nu sînt sincer, nu-mi plac echilibrul, stabilitatea, generozitatea, perseverența, mila, omenia, răbdarea, curajul, fermitatea, dar sînt arhiplin de porniri criminale. Niște porniri pe care mi le voi satisface prin toate mijloacele. (*Episcopul - ce rămăsese singurul lîngă Macol - iese la rîndu-i, deprimat, prin dreapta.*) Ei bine. da. acuma - că am puterea - voi vărsa în iad laptele dulce al armoniei. Am să tulbur pacea universală. Voi distruge orice înseamnă unitate pe acest pămînt. Vom începe prin a face din ducatul acesta - un regat. Iar eu voi fi rege. Apoi un imperiu, și eu voi fi împărat. Voi fi supra-Alteță, supra-Sire, supra-Maiestate. voi fi împăratul tuturor împăraților.

Dispare în ceață.

Ceața se destramă. Vinătorul de fluturi traversează din nou scena.

Sfîrșitul piesei.

CE FORMIDABILA
ÎNCURCĂTURĂ!

DISTRIBUȚIA

Personajul

Lucienne, Agnès și fiica lui Agnès

Proprietăreasa, Mama Rănitului

Doamna cu cățelușul. Bătrâna

Portăreasa, Fiica portăresei

Casiera (Janine), Revoltata, Rănitul, Mama Personajului

Patronul, Patronul restaurantului. Soțul Doamnei cu cățelușul,

Patronul crîșmei

Jacques Dupont, Revoltatul. Polițaiul, Fiul lui Jacques Dupont,

Fiul Revoltatului

Pierre Ramboul, Domnul cu bastonul, Bătrînul

Un Tînăr Muncitor, Un Polițai, Tînărul, Fiul Tînărului

Un Client de la restaurant

SCENA Întâi

Decorul

Unbirou

PATRONUL: Nu se face.

JACQUES: O porcărie.

PIERRE: Nu mă miră din partea lui.

LUCIENNE: A moștenit. Are tot dreptul să plece. Dacă nu are omul nevoie!

PIERRE (*către Lucienne*): Întotdeauna ai avut o slăbiciune pentru el. Trebuia să se sfârșească.

LUCIENNE: Oh!

PATRONUL: Când a avut nevoie de noi... noi l-am ajutat. Iar acum pleacă așa. O șterge pur și simplu. Ne previne cu trei zile înainte. Dar am să-i cer să plătească preavizul. Nu-i deloc ușor să găsești un om care să-l înlocuiască.

PIERRE: Și totuși nu era un funcționar prea bun.

JACQUES: Mie-mi spui? E leneș. Las' că nu-i nici o pierdere. L-am avut în fața ochilor vreme de cincisprezece ani.

PIERRE: Ce-o să facem cu economiile lui?

PATRONUL: Ar fi putut să le verse-n contul meu.

PIERRE: Cu unul ca el, așa ceva ți-ar fi creat necazuri.

JACQUES: Eu unul sînt mulțumit că am scăpat de moaca lui. Mă săturasem de el. zi de zi, zi de zi, zi de zi.

PIERRE: Erai bucuros, totuși, că mergeați la crîșmă împreună. Iar după-amiaza adormea pe dosarele duminicale. (*Către Jacques Dupont*.) Dumneata mi-ai zis.

PATRONUL: Eu știam foarte bine. Pe mine nu mă duce nimeni de nas.

PIERRE (*către Lucienne*): Și nu suferi chiar deloc, deloc?

LUCIENNE: În orice caz, îl cunoșteam de mult.

PIERRE (*către Lucienne*): Ți-a fost amant Așa un amant...

LUCIENNE: Te-am preferat lui. L-am părăsit pentru tine.

PIERRE: Se îmbrăca de parcă era cerșetor.

PATRONUL: Am avut eu inimă bună că nu l-am dat pe ușă-afară. Cu șuturi în fund. Iar acum, când ar fi putut să ne ajute cu bănetul lui, acum - ioc recunoștință. Oricum, ne era dator măcar moral. Firma are nevoie să fie revigorată.

JACQUES: Eu aveam idei politice. El e reacționar.

PATRONUL: Ah, asta nu. Mai rar un stîngist așa ca el.

PIERRE: De altminteri, ideile lui nu valorau mare lucru. La urma urmei, nu avea nici o idee despre nimic.

JACQUES: Mie-mi spunea că nimic nu are nici un rost. Nici o rațiune.

PIERRE: Mai bine spus: el însuși n-avea nici un rost N-avea rațiune.

JACQUES (*lui Pierre*): Dar dumneata ai?

PIERRE (*lui Jacques*): Dar dumneata?!

JACQUES: Eu cred că, oricum...

PIERRE: Știu eu foarte bine ce-ți imaginezi că crezi. Ne spui toată ziua, bună ziua, tot timpul același lucru. Ai fixații obsesionale.

PATRONUL: Nu e momentul să ne certăm.

JACQUES: Cînd o să fie aici, îi vom spune ce credem despre el.

PIERRE: O să ne uităm urît la el.

PATRONUL: Mai rău. Eu o să mă oțărăsc tare la el.

LUCIENNE: Bine, dar ce v-a făcut? Acuma are bani, da. Dar poate să facă orice vrea cu ei.

PATRONUL: Nu-i lași chiar așa, cu fundu-n baltă, pe cei care te-au ajutat. În plus, e idiot. Dacă ar fi vrut să-și verse banii în afaceri, am fi făcut mari afaceri împreună. Știți bine că firma are datorii.

JACQUES: Ei, haide, patroane, spui și dumneata așa, ca să închizi prăvălia, dar casieria e plină.

PATRONUL: Vino să mă controlezi, dacă vrei. Eu n-am nimic de ascuns.

PIERRE: Controlul nu-i treaba lui Dupont, e treaba mea. Eu sînt delegatul personalului.

PATRONUL (*lui Pierre*): Aveai planuri mari cînd te-ai angajat aici. Erai plin de idei. Vedeai totul la nivel mare. Unde ți s-au evaporat ideile? Acuma ai mintea pe jantă. Te-ai epuizat cam iute, dragule.

PIERRE: Acuma nu-i vorba de mine, ci de el. Eu am făcut ce am putut.

PATRONUL: Nu prea ai putut mare lucru.

JACQUES: Mie mi s-a părut întotdeauna un burghez jegos.

PIERRE: Un burghez cerșetor.

PATRONUL: Cerșetorii nu sînt decît niște burghezi ratați.

JACQUES: Nici măcar nu se bărbierea cînd venea la birou. Și putea a alcool. Dacă așa ceva vi se pare agreabil!

LUCIENNE: Nu a fost întotdeauna așa.

PIERRE (*către Lucienne*): N-o să-mi spui că a ajuns așa din cauza mea. Că, adică, l-ai părăsit pentru mine.

LUCIENNE: Eu nu îți reproșez nimic. Nu asta am vrut să spun. De părăsit, eu am vrut să-l părăsesc.

JACQUES: Zicea că-i prost îmbrăcat fiindcă n-are destul bani ca să-și cumpere un costum. Să-l vedeți acum, cînd are să vină. Cred că s-a îmbrăcat la cel mai mare croitor. O să ne rîdă în nas.

LUCIENNE: Nu e genul lui să facă așa.

JACQUES: Țipa plictiseala în el.

PATRONUL: Nu-i plăcea să muncească. Or, munca e adevărata fericire. Am să-i cer să ne plătească datoria morală pe care-o are față de noi. Trebuie să fie vorba de cîteva milioane.

JACQUES: Ticălosul!

PIERRE: Imbecilul!

JACQUES: Și să mai spui că nu există în America destui unchi care habar n-au să-și aleagă moștenitorii.

PATRONUL: Nu ne-a spus nimic de unchiu-său din America

LUCIENNE: Nici măcar nu știa că are așa ceva. Uitase. Era fratele tatălui lui.- El nici măcar nu și-a cunoscut tatăl.

PATRONUL: Maică-sa s-a străduit pentru el. Ea m-a rugat să-l angajez. Spera că va avea parte și ea de ceva recunoștință. Imaginați-vă. Nimic.

PIERRE: De unde recunoștință la un om ca el? S-ar zice că toată lumea de aici nu exista decît ca să-l aline pe el.

JACQUES: Țsta nu e om.

PATRONUL: Ar fi trebuit să-l dau afară demult. Să-l fac eu să plece, nu să plece cînd vrea el. În orice caz, pînă la urmă tot l-aș fi dat afară.

JACQUES: Prea tîrziu. A plecat cînd a vrut el.

PIERRE: Ai fost prea bun, patroane.

PATRONUL: Îmi place să fac bine. Asta-i slăbiciunea mea. Dar m-am vindecat.

PIERRE: Lăsați, că prea aveți inima bună. O veți lua de la capăt cu generozitatea.

PATRONUL: Am un suflet prea bun. Așa m-am născut. Și-o sa mai văd încă multe altele.

JACQUES: Nenorocitul!

PIERRE: Imbecilul!

PATRONUL: Nerecunoscătorul!

CASIERA: Nu era un om chiar așa de rău.

LUCIENNE (*către Casieră*): Nu-i așa că nu era chiar așa de rău?

PIERRE: Era un tip lipsit de orice noblețe.

Din dreapta intră Personajul, un om cu aer modest și îmbrăcăminte modestă.

PIERRE (*se întoarce spre el, în același timp cu ceilalți*): Ei bine. iată-te, dragă prietene.

JACQUES: Drăguț din partea ta că ai venit să-ți revezi prietenii.

PATRONUL (*strângându-i mâna*): Ai avut parte de noroc. Te felicit.

LUCIENNE: Mă bucur să te văd.

PIERRE: Cu toții ne bucurăm să te vedem.

JACQUES: Ne bucurăm pentru tine.

PIERRE: Și asta la modul cel mai sincer, fără gelozie.

PATRONUL: Iar acuma, că ești bogat, ne părăsești. Nimeni nu-ți poartă pică din cauza asta. E foarte normal. Nu, nu, crede-mă, ai perfectă dreptate. La urma urmei, poate că munca de aici nu era făcută pentru dumneata. Mi-ar fi plăcut să-ți pot oferi o situație mai importantă. Asta e: În modesta mea întreprindere nu s-a găsit un loc de muncă demn de dumneata. Mi-ar fi plăcut să dezvolt întreprinderea. Dar așa fi avut nevoie de mult capital. Știi, am multe idei. Am fi putut face multe lucruri mari împreună.

Personajul rămîne tăcut. Se așteaptă câteva clipe o reacție din partea lui.

JACQUES: Bătrîne, eu mă obișnuisem cu tine. Atîția ani petrecuți împreună, față-n față aici - toată tinerețea noastră. Ne aveam ca frații.

PATRONUL: Mie mi-ai fost ca un fiu.

PIERRE: Ei, și cum ai de gînd să-ți organizezi viața de acum încolo?

Personajul tace.

LUCIENNE: Nu știe încă.

CASIERA: Lăsați-l să se gîndească.

LUCIENNE: Mai înfii, trebuie să se odihnească.

PATRONUL: Te vei căsători?

JACQUES: Sper că n-o să facă prostia asta.

PIERRE: Pentru moment, o să profite de avere. E încă tînăr, o să vadă el ce și cum.

PATRONUL: Nu ți-e frică să cheltuiești tot capitalul? Ai face mai bine dacă ai plasa banii în ceva. Un plasament bun. Cel puțin o parte din bani să-i plasezi. (*Tăcere.*) Ah, nicidecum să nu-ți închipui că bat șaua să-ți plasezi banii în întreprinderea noastră. Ceea ce, totuși, ar fi în interesul dumitale.

JACQUES: Patronul nu se gîndește decît la interesul tău.

PIERRE (*după un moment de tăcere*): Și eu mi-am băgat banii aici. Mai mult am pierdut, dar asta fiindcă momentul nu era favorabil.

PATRONUL (*lui Pierre*): Dar ai și cîștigat cîte ceva.

PIERRE: Oricum, nu mi-am recuperat toți banii investiți.

PATRONUL: Un nou aport... (*Trage cu ochiul la Personajul care tace mai departe*)... Un nou aport te-ar face să cîștigi de zece ori mai mult. De douăzeci de ori va cîștiga cel care contribuie acum. Pe vremea aceea era criză. Acuma sîntem într-un moment de prosperitate. Am parteneri foarte puternici.

Tăcere.

LUCIENNE: O să-ți aduci aminte de noi, nu-i așa? Nu ne vei uita complet, nu?

PIERRE (*către Lucienne*): Tocmai de-asta a și venit. Ca să ne facă să înțelegem că nu ne poate uita... Că nu ne va uita. Așa ceva nu se poate uita.

PATRONUL: Păi dacă are un suflet de aur!

JACQUES: Da, așa este, are un suflet de aur.

PATRONUL (*Personajului*): În orice caz, țin să-ți mulțumesc... da, da, țin să-ți mulțumesc pentru cît ne-ai ajutat, pentru timpul pe care ai binevoit să-l consumi în favoarea întreprinderii noastre. Timpul înseamnă bani. Poftim, a și venit ora dejunului. Vă invit la aperitiv, la restaurantul „La Colțul Vesel”. Da, da, nu te jena, e ceva cum nu se poate mai normal. Sigur că știi foarte bine restaurantul „La Colțul Vesel”.

JACQUES (*Personajului*): Am petrecut adesea foarte bine acolo.

PATRONUL (*Personajului*): Haide, te rog. Gata, după dumneata. (*Către Lucienne și Casieră:*) Haideti, vă rog.

Lucienne, Casiera și Personajul ies.

PIERRE (*Patronului*): O jigodie.

JACQUES: V-am spus eu. Un burghez jegos.

PATRONUL: Un porc și jumătate. Un ingrat. (*Către Pierre și Jacques:*) După dumneavoastră.

Ies cu toții.

SCENA II

Decor

O circiumă. Decorul poate fi construit instantaneu, deplasînd, de exemplu, masa din scena precedentă. Lumină de neon. Se schimbă locul scaunelor. Patronul cîrciumii stă îndărătul tejghelei (adică al mesei din scena precedentă); el poate fi jucat de același actor care l-a interpretat pe Patronul întreprinderii, fără ochelari și avînd acum, eventual, mustață și un șorț. Toate aceste schimbări se vor face vizibil, în fața publicului, îndărătul tejghelei apar rafturi cu sticle. Desigur, Patronul poate fi jucat de un alt actor, potrivit posibilităților financiare ale producătorului. Intră Pierre Ramboul, Jacques Dupont, Casiera, Lucienne și Personajul.

JANINE (*Casiera, spre dreapta, adică înspre celălalt colț al tejghelei, în vreme ce ceilalți se așază în fața paharelor goale*):
Nu mai beți un rînd cu noi, domnule?

JACQUES: Mai stai puțin.

PIERRE: Ne face semn că are de lucru. Totuși, cred că nu prea are ce face.

LUCIENNE: E puțin supărat

PIERRE (*Personajului*): Dacă pleci așa de repede va fi ceva supărare. Știi cum e cînd lucrezi ani de-a rîndul alături de cineva: te mai cerți, te mai înfurii, dar sfîrșești prin a ține foarte mult la celălalt

JACQUES: E-o viață de om. (*Personajului*): Nu-i așa?

PIERRE: Să mai luăm un rînd. Și după aia să ne întoarcem, că ne-așteaptă Patronul.

JACQUES: Avem tot timpul pînă la ora două! Avem și noi dreptul la o masă de adio! (*Personajului*): Nu te grăbi. E rîndul meu să dau un pahar. Cînd ai să mai vii pe la noi să ne vezi, o să dai o șampanie.

PATRONUL CÎRCIUMII: Nu, acuma-i rîndul meu.

CASIERA: Ba al meu.

PATRONUL: Doamnele sînt invitatele noastre. Așa e frumos. Ei, ar merge un șnaps?

PIERRE: E cel care face cel mai puțin rău.

JACQUES: Un aperitiv nu te-mbată. Te trezește.

Patronul pune de băut; toată lumea dă paharul peste cap dintr-o mișcare.

CASIERA: Acum e rîndul meu.

JACQUES: Ah, nu, asta nu. N-o să delapidezi încasările firmei, doamnă casieră.

JANINE: Domnișoară, nu doamnă: (*Personajului:*) Mai demult, mă gîndeam să mă mărit. Acuma n-aș mai avea chef.

PIERRE (*Janinei:*) Ți-ai fi stricat viața din cauza lui? (*Arată spre Personaj:*) Așa zicem toți - și după-aia uităm.

JANINE: Eu n-o spun așa. Am făcut o dată o experiență - și gata, mi-a ajuns!

JACQUES (*arătînd către Personaj:*) Prietenul nostru se va simți stînjenit

JANINE: Tocmai la rîndul meu va trebui să plec. Cred că am clienți la casierie. (*Se ridică și se îndreaptă către Personaj; acesta se ridică și el.*) Să-i dau un pupic. (*Îl sărută. Personajul se așază la loc.*) O să mai vii să ne vezi. Deși nu prea cred. (*Iese.*)

JACQUES (*Personajului:*) Cu aerul tău timid, cu alura elegantă, fața senină și gesturile aparent virtuozitate, vezi bine că bietele femeii te-au cam iubit în viață.

PIERRE: Donjuanul amantelor. Mai adă un rînd. (*Către Personajul care dă să facă un gest:*) Ba nu, zău, nu, nu tu... Mai tîrziu... E rîndul meu. (*Luciennei:*) Și ție o să-ți pară rău după el! (*Beau cu toții din paharele proaspăt umplute.*) Eu vă las. (*Luciennei:*) Nu, tu poți să mai rămîi. Să-i spui adio. (*Îi trage Personajului o palmă pe spinare.*) Mare pungaș mai ești, cu fața asta nebarbierită. Să-ți cumperi un costum nou. (*Către Lucienne, în șoaptă:*) N-o să te apuci să-i faci curte acum, dacă-i plin de bani. Averea nu-l face nici mai deștept și nici mai frumos. Mă rog, știu că eu nu am confirmat speranțele pe care ți le-ai pus în mine. Dar asta nu-i un motiv ca să... (*Cu voce tare:*) Ei, gata, vă las. Distracție plăcută-n continuare. Eu mă duc la muncă, mă cheamă datoria. (*Iese.*)

LUCIENNE (*Personajului:*) Ascultă-mă.

JACQUES: Încă un rînd. Toarnă și pentru dumneata, patroane.

LUCIENNE (*Personajului:*) Ascultă-mă.

JACQUES (*celor doi:*) Dacă aveți ceva să vă spuneți, nu vă jenați de mine. Cînd știu că așa trebuie, pot să fiu surd și mut ca mormîntul. Știu și eu, ca toată lumea, ce e între voi. Zău așa... Ramboul părea că va avea un mare viitor cînd s-a angajat la noi... acum... acum...

PERSONAJUL: Cinci ani și-o lună.

JACQUES: Cinci ani și o lună... Rău a făcut că a băgat bani în afacerea asta. (*Personajului:*) Bine faci că-ți ții banii acasă. Bine faci. Ai dreptate, e mai înțelept așa.

LUCIENNE (*Personajului*): La o lună după aceea te-am părăsit.

JACQUES: Am fi serbat acum cinci ani de la nunta voastră.

LUCIENNE (*Personajului*): Ascultă-mă. Ascultă-mă. Vreau să-ți spun... aș vrea să-ți spun...

Îl trage după ea la o masă și se așază amândoi.

PATRONUL (*către cei doi*): Vă aduc paharele la masă.

JACQUES (*către Personaj și Lucienne*): Nu vă jenați din cauza mea. Eu îmi beau paharul la tejghea, cu patronul. Când o să terminați ce aveți să vă spuneți (*arătând către Personaj*) o să mîncăm pentru ultima oară împreună caltaboș cu cartofi prăjiți.

PATRONUL: Asta-i specialitatea casei. (*Personajului*;) Nicăieri nu mai găsiți caltaboși ca aici. (*Patronul aduce la masă pahare pentru Lucienne și Personaj, după care se întoarce la locul său de după tejghea, față în față cu Jacques.*) Să mai luăm un rînd. E rîndul meu acum.

LUCIENNE (*Personajului*): Dacă tot a venit momentul... adică dacă trebuie... dacă trebuie să pleci... Acuma pot să-ți spun tot. M-am purtat ca o proastă cu tine. Nu, să nu cumva să crezi că visez să mă iei cu tine. Dar știi bine că nu a fost numai vina mea.

Personajul aprobă din cap.

JACQUES (*Patronului*): Ia spune, ai auzit vestea? Scrie-n ziarul de azi. Ei, ce spui? Pe mine nu mă miră deloc.

LUCIENNE (*Personajului*): Nu mai știam ce să mă fac. Iar tu știai și mai puțin pe ce lume ești. Nu mai vedeam limpede, nu mai vedeam deloc clar ce se întîmplă cu dragostea noastră. Acum îmi dau seama că... cred, acum, că...

PATRONUL (*lui Jacques*): Vor să-i distrugă pe micii comercianți, pe meșteșugari, trebuie să facem ceva.

LUCIENNE (*Personajului*): Cred că totuși ne iubeam. Eu, cel puțin, te iubeam. Dar cu tine nu se știe niciodată. Ești atît de neclar, atît de imprecis. Ar fi trebuit să te explici...

JACQUES (*Patronului*): Nu trebuie să cedezi deloc. Tocmai vorbeam de asta aseară, la întrunire.

LUCIENNE (*Personajului*): Nu ai îndrăznit. Nu erai decis. Într-adevăr, ești un personaj enigmatic. Ei, da, Ramboul, desigur... Nu mi-o ierți, știu. Dar eram distrusă, nu știam ce fac. Când l-am văzut părea atît de energic, de plin de voință, așa de plin de posibilități de viitor. M-a dus la bal, m-a dus de două ori la

teatru, la un restaurant elegant, unde cînta orchestra. După care toate distracțiile astea au început să-l plictisească. Iar eu mi-am dat seama că nu era chiar așa de rău cu tine. Mi-a promis totul. Ăsta-i defectul lui. Tu nu mi-ai promis niciodată nimic. Ăsta-i defectul tău. El m-a făcut, cel puțin o vreme, să văd viața în roz, după care și-a pierdut toți banii. Să nu cumva să-ți bagi banii în întreprinderea asta. Nu va ajunge niciodată o întreprindere serioasă. Îți spun asta și poți să mă crezi, fiindcă sînt absolut dezinteresată. Nu ca să mă iei cu tine îți spun asta Poate că tocmai asta și este greșeala mea. Am fost decepționată din cauză că nu te-am putut face să iubești viața, că nu ți-am insuflat nici un elan, nici un fel de speranță. Mi se părea că nu iubești cu adevărat. Dacă m-ai fi iubit cu adevărat... Iubirea mută munții din loc, știi! Iubirea frînge oțelul cel mai tare. Iubirea rupe toate zăvoarele. Nimic nu-i poate rezista, știm prea bine asta. Cel puțin, așa se zice. Mediocritatea ne face să fugim de iubirea cea mare. Marea iubire nu știe ce-i aia semnare. Cine știe? Poate că în alte circumstanțe am fi reușit Poate că și acum focul mocnește sub cenușă. Ei bine, da, poate că înăuntrul nostru, în cenușul din noi nu mai sînt decît ruine prăbușite peste alte și alte ruine. Dar poate că acolo s-a înălțat cîndva un templu, un templu măreț, cu coloane de lumină și un altar scaldat în flăcările iubirii... E numai o presupunere. Poate că nu a fost și nu e nimic altceva decît haos. Poate că numai lipsa banilor ne-a tăiat elanul. Poate că munca stupidă și monotona pe care o făceam toată ziua. Am putea să încercăm încă o dată. Asta nu fiincă ești bogat acum... adică ba da, poate că tocmai fiindcă ești bogat vei fi mai liber. Și mă vei lua și pe mine în libertatea asta a ta, vom fi amîndoi în libertatea ta regăsită. Vom călători mult, vom vedea țări frumoase, vom lua avionul, vom merge departe, departe, pe deasupra oceanelor. Vom merge în insule. Uite, vezi, deja am două fire de păr alb. ... Și dacă te vei plictisi pe insule, atunci... Of, mă faci să sufăr... Pot să mai iau un pahar? (*Patronului:*) Mai aduceți-ne două pahare. Da, tot din asta.

Patronul le aduce două pahare.

PATRONUL: Pofțiți, copiii mei.

JACQUES (*care l-a urmărit din ochi pe Patron și i-a privit o clipă pe Lucienne și Personaj care rămîn în tăcere un moment*):

Mai dă-mi și mie unul. De plătit plătește dumnealui. Oricum, un pahar în plus sau în minus nu contează pentru el.

Patronul se întoarce la teighea, îi pune un pahar lui Jacques, își toarnă și lui unul, în vreme ce Lucienne și Personajul, sub privirile celorlalți, își sorb încet băutura.

Jacques și Patronul își dau peste cap paharul și se uită unul la celălalt, făcându-și cu ochiul.

LUCIENNE (*Personajului*): Crezi oare că totul e pierdut? Crezi?

N-ar fi trebuit să-ți spun ce ți-am spus. Mai bine era să-ți fi scris. Când scrii, te gîndești mult mai bine la toate. Le explici mult mai bine. Acuma îți vei găsi o fată mai tînă. Totul se poate, cînd ai bani. Poate că nu vei găsi pe nimeni. Fiindcă nici n-ai să cauți. Spune și tu ceva. Sînt convinsă că, totuși, mă auzi. Sînt convinsă că nu te plictisesc. Nu sînt sigură că nu te plictisesc cumva. Ba sînt convinsă că te plictisesc. Ești așa de ciudat. Oh, poate că nici măcar ciudat nu ești. Niciodată n-am știut cine ești. (*Tăcere.*) Niciodată nu am știut cine ești. Niciodată nu am știut ce vrei. Niciodată nu ai vorbit prea mult. Oricum, măcar din timp în timp spuneai și tu cîte ceva. Spuneai că uite ce vreme frumoasă e astăzi! Și mi-ai spus că mă iubești. Mă mai iubești, oare? Nu poți să spui că nu s-a întîmplat nimic între noi. Ar fi mare păcat să nu se fi întîmplat, pentru tine, nimic între noi. Așa ceva nu e adevărat îmi spuneai că am picioare frumoase, că am un corp frumos și ochi frumoși. Am încă picioare frumoase. Strălucirea ochilor nu mi s-a stins. Ascultă, tu crezi că-mi mai poți oferi o speranță? Nu spun că acum, imediat, dar în cîteva zile, peste cîteva luni... O să aștept. Cu Ramboul a fost o tragedie. Știu, e un ins superficial. Vorbește vrute și nevrute, e fanfaron. E mai plicticos decît plictisul. Mai plictisitor, decît tine. Te vei întoarce să mă mai vezi? Sau, mai degrabă, scrie-mi. Vrei să-ți dau numărul de la căsuța mea poștală? Haide, spune ceva Vorbește. (*Personajul tace.*) Țasta e ultimul tău cuvînt? Ce n-aș fi dat să nu se întîmple așa! Ca și tine. Și tu ești la fel de nefericit. Ba nu, tu nu ești nici măcar nefericit. Așa e! (*Personajul tace.*) Țasta e ultimul tău cuvînt? (*Personajul tace.*) Sînt tristă. Dar nu-ți port pică. Cred că m-am înșelat crezînd că tu nu ești ca toți ceilalți. Bun, sau, mai degrabă, ei da, asta e: eu mă duc. Te pup. (*Îl sărută pe frunte.*) Nu mă săruți? De adio sau de la revedere. (*Personajul se ridică și o sărută din vîrfurile buzelor.*)

PERSONAJUL: Eu... eu...

LUCIENNE: Întotdeauna se întâmplă așa. Scrie-mi. Cred că ai să-mi scrii. Oh, ba nu. nu cred. (*Își termină paharul și se ridică de la masă. Către Jacques și Patronul cârciunii:*) La revedere. (*Personajului:*) La revedere. Adu-ți aminte: eu sînt aici. (*Iese. Personajul se așază la loc.*)

SCENA III

Aceiași, fără Lucienne

JACQUES (*se îndreaptă către masa Personajului, care rămîne tot pe scaun*): Va să zică a plecat proasta aia? N-am vrut să vă deranjez. Poate că aveai ceva să vă spuneți. Nu am vrut să trag cu urechea. Știu și eu să fiu discret. (*Și totuși numai asta făcuseră, el și Patronul, pînă acum: trăsese cu urechea.*) Discret, discret, dar oricum se știe totul. (*Ridică paharul.*) Mi-aduc paharul ca să bem împreună, da? Se poate? Nu te deranjez? Totul se știe. (*Se așază în locul Luciennei.*) Îmi permiți? Ei, da, da, da. Cinșpe ani împreună - e ceva! Așa că se știe totul. Idioata... Pardon, nu-ți place să-i spun așa... Poftim: Lucienne n-a făcut o afacere bună măritîndu-se cu Ramboul. Da' lasă că ai avut și tu timpul să profiți, orișicît. Nu că aș fi fost eu gelos. Aveam și eu fetele mele și, de altfel, o aveam chiar pe nevastă-mea, cu care nu mă plictiseam, aveai tu dreptate. Nu vreau să te jignesc, dar mă întreb ce găsea oare la tine. Erai un tip mai degrabă cenușiu, posac. Ba nu, nu „posac” e termenul nimerit. Trist, ăsta-i cuvîntul. Păreai că vii mereu de la o înmormîntare. Și totuși n-aveai familie. Nu aveai nici prieteni. Cel puțin nu spuneai că ai fi avut. Ești un ciudat. Și totuși îmi plăcea de tine. Dacă-ți spun că ne aveam ca frații! Mai bem unul? Șefule, mai adu-ne două pahare. Și pune unul și pentru matală. (*Moment de tăcere.*) Ei, va să zică, ia spune, ce ai de gînd? Ce-o să faci cu tot bănetul ăsta? N-o să-l îmbogățești pe șefu! Ne-a avut el îndeajuns. E un rechin, de fapt. deși nu s-ar zice. Pare drăguț, însă... obiectiv văzînd lucrurile, e un rechin. Un rechin obiectiv. Un dușman al clasei noastre. Noi doi am fi putut face ceva împreună. Am fi putut crea o mișcare în întreprinderea aia. Dar cu tine așa ceva e imposibil. Ție ți se rupea în paispe de

toate. Erai mut. Ți-era frică. Totul ți-era indiferent Nu credeai în nimic. Treișpe ani, ba nu, cinșpe, ba nu, treișpe: treișpe sau cinșpe? Ce trece timpul! Mă rog, așa se duce viața, fără să faci nimic... Însă tu, tu aveai conștiință de clasă! Doamne, cât te iubeam. Te iubeam ca pe un frate... Cincispreze ani împreună... sau treisprezece... Cincisprezece ani împreună... Cinșpe sau treișpe?

PERSONAJUL: Hai să zicem paisprezece.

JACQUES: Da. paișpe, nici ca mine, nici ca tine. Și ce să faci cu viața dacă nu ai nici un ideal? Viața trebuie sacrificată în numele unui ideal. (*Patronului:*) Mai adu-ne două! (*Patronul servește.*) Altminteri te plictisești. Și nu ești bun de nimic. (*Patronul pune paharele pe masă.*) Și pune unul și pentru matală. (*Personajului:*) Am tot încercat eu să te smulg din plastilină. Da' nu te lăsați neam. Ți se rupea-n paișpe de toate nedreptățile. Da' eu nu m-am supărat pe chestia asta. Nu m-am supărat și țineam la tine. Ne aveam ca frații. Cincisprezece ani împreună. Față-n față la birou. Sau treișpe?

PERSONAJUL: Paisprezece.

JACQUES: Nici nu-ți dai seama cât sînt de vinovați oamenii de felul tău. (*Îl țintuiește cu privirea și cu degetul arătător:*) Tu ești vinovat. Din pricina ta se petrec toate relele din societatea noastră, din tot sistemul, tu le acoperi, tu le acorzi justificarea. Vrei să-ți spun eu ce se întîmplă? Tu ești sistemul. Toată greșeala e-a ta. Ei, da, lucrăm de-atîta vreme împreună. Cincisprezece ani, sau treișpe - tot aia e. Cum ai vrea să se schimbe totul, dacă nu pui și tu umărul? Însă cu bănetul pe care-l ai acum ai putea face și tu ceva. Ai putea să ne ajuți. Nu trebuie să-ți dai banii la săraci. Trebuie să-i lași să se afunde în mizerie, ca să se revolte. Bani trebuie să le dai sindicatelor. Trebuie plătite cadrele, plătiți ziariștii, militanții, oamenii care muncesc. Dar tu n-ai cum să înțelegi asta. Tu ești egoist. (*Patronului:*) Patroane, mai adu-ne două pahare. Ba nu, adu doar unul, că domnul nu bea. Sau adu două, totuși. Unul va fi pentru dumneata. (*Personajului:*) Dacă ți-aș cere bani pentru munca mea de militant sindical, m-ai bănuî că-ți cer bani ca să beau. Ei bine, n-am nevoie. Ești un porc.

PATRONUL (*aduce un pahar pentru Jacques și unul pentru sine, pe care-l dă pe gît sînd în picioare*): Nu tre' să-i spuneți așa. domnu' Jacques. Toți sîntem niște porci.

JACQUES (*dă pe gît paharul*): Mai mult sau mai puțin. Însă sîntem cu toții victimele condițiilor obiective.

PATRONUL: Ei bine, hm. știți... eu m-am spetit muncind toată viața. Nici măcar n-am o diplomă de studii... Am fost ucenic la coafor, apoi am fost băiat la toate într-un restaurant, m-am spetit muncind toată ziua, după care cu mâinile mele mi-am făcut prăvălie, apoi circiuma asta iar acuma-s patron. Iar la banul meu țin, să știți. N-aș da un sfanț nimănu. Să se descurce fiecare cum poate. Asta-i societatea.

JACQUES: Atunci asta-i jungla. Ești un capitalist Ești un dușman al poporului.

PATRONUL (*lui Jacques*): Iar dumneata slujești niște amăgeli care nu s-au împlinit niciodată. Niște vise care se spulberă când te trezești din somn. Cine nu știe să profite de viață - să se spînzure. Ei bine, eu, hm, eu știu să profit.

JACQUES (*Patronului*): Nu profiți deloc. Lucrezi de te spetești din zori în noapte, cum singur ai spus. Din zori și pînă la miezul nopții. Și dumneata ești un alienat.

PATRONUL: Asta nu-i adevărat. Eu mă distrez. Beau cu clienții. Toți clienții îmi sînt prieteni. (*Personajului*;) Nu-i așa, domnule? Nu v-am tratat eu bine vreme de treișpe sau cînșpe ani, cît ați mîncat zilnic la mine?

JACQUES (*Personajului*): Țin totuși la tine. (*Patronului*;) Și la dumneata țin. Mai adu-ne trei pahare și ia-ți și dumneata unul. Bea cu noi - asta-i democrația. (*Personajului*;) Nu-ți face griji, sînt puțin nervos - ce vrei? voi rămîne fără tine, așa că trebuie să mă obișnuiesc cu altul. Te-am iubit ca pe un frate. Erai răcit tot timpul. Și te ștergeai mereu la nas cu batiste murdare. Dar m-am obișnuit. Mă obișnuisem cu tine așa cum erai. Acuma, trebuie să mă obișnuiesc cu batistele murdare ale altuia. Și cu sforăiturile altuia. Care va fi un om de treabă, poate, dar nu unul ca tine. O să aibă tot felul de ticuri. O să-și curețe urechile cu unghia, o să-și bage degetu-n nas, o să scuie pe jos. Așa va fi veșnic în noua societate. (*Către Patron, arătînd spre Personaj*;) Mai vrea să bea. Mai adu-ne trei pahare. Ei da, mi se rupe de șefu', așa sărbătoare nu am în fiecare zi. Fiindcă asta serbăm acuma: plecarea ta. Tare aș fi vrut să serbez plecarea altuia, a celui care va veni. Dacă e ca pentru asta să mai aștept cînșpe ani, pe vremea aia o să ies la pensie. Când voi fi la pensie, voi avea timp să militez pe tărîm social și totul se va schimba. O să vezi că are să se schimbe, între timp, putem să halim. El plătește. O friptură de văcuță burgundă pentru două persoane. Ba nu. pentru toți trei. Și un vin, nu d-ăla roșu de masă, din care beau muncitorii. Adu un vin fin, un *beaujolais*!

PATRONUL: Am unul și mai bun. Am un *châteauneuf* e mai tare. Și am și *bourgogne*. Merge mai bine cu friptura burgundă. Vine. (*Ca și cum ar fi spus o vorbă de duh:*) Ah. ah, ah, vedeți că știu și eu să glumesc în viață. *Bourgogne*-ul e pentru burgunzi. Pentru burgunzii adevărați, nu pentru cei de adopție.

JACQUES: O să mă naturalizez burgund.

PATRONUL: Nu-i nevoie. Vinul de Burgundia e mai bun la Paris decât în Burgundia. Îl exportă ei.

JACQUES: Adu-ne o sticlă.

PATRONUL: Aduc și niște răcitură.

JACQUES (*Personajului*): Vezi tu, bătrîne, e nevoie ca justiția... (*Patronul aduce farfuriile.*) ...Stai cu noi, Patroane. Ia-ți un scaun. (*Patronul se execută. Personajului:*) Vezi tu, prietene...

PATRONUL (*s-a așezat*): Ah, vinul de Burgundia!

JACQUES: E tot ce este mai important... E chiar esențialul. (*Personajului:*) Vezi tu, dragul meu... (*Patronul vine cu paharele și pune de băut. Toți trei ciocnesc.*) În sănătatea ta...

PATRONUL: În sănătatea dumneavoastră.

JACQUES: Vezi, tu, bătrîne... Cîșpe ani de lucru împreună... păi asta înseamnă ceva, ce naiba... Cum o să mă descurc eu cu altcineva... (*Către Patron și Personaj:*) În sănătatea ta, în sănătatea matală... Cîșpe ani împreună, sau treișpe... e-o viață de om! Spună oricine ce vrea, dar asta înseamnă ceva. În sănătatea ta... în sănătatea matală... Fiindcă, cum îți spuneam - și trebuie să mă crezi... uite că nu mai e strop de vin în sticlă.

PATRONUL: Aduc alta.

JACQUES: Ah, nu, să nu exagerăm.

PATRONUL: Numai trei pahare. E rîndul meu, acum. (*Se duce după pahare și revine foarte repede.*)

JACQUES: Ei bine, spună șeful ce-o vrea, eu nu mă mai duc la birou. Nu e oricînd ultima zi cînd ne vedem. Deși eu cred că nu va fi ultima. O să mai vii să ne vezi.

PATRONUL (*Personajului*): V-am servit bine, domnule, așa că - vreți, nu vreți - o să mai treceți pe la noi. Întotdeauna veți fi binevenit și bine servit la noi.

JACQUES: Însănătateata.

PATRONUL: Însănătateadumneavoastră.

Dau toți peste cap paharele. Patronul se duce după alte și alte pahare și revine din ce în ce mai repede.

JACQUES (*Personajului*): O să mai vii tu pe-aici, bătrîne... Nu-ți uiți prietenii așa de ușor. Nu ne-om fi înțeles noi chiar întotdeauna... Laurmaurmei, euți-amreproșat mereucă... Înfine, treabata, tuh converti... ah, nu la liturghie, ci că vei intra în Mișcare.

PATRONUL și JACQUES (*ciocnind*): Noroc! Noroc! Acuma e rîndul meu...

PERSONAJUL: Nu. E rîndul meu.

Patronul aduce alte pahare pline.

JACQUES (*Personajului*): Treișpe ani împreună! Ba nu, cinșpe.

PATRONUL (*aducînd mereu pahare și plecînd după altele*): N-ați mîncat niciodată așa o friptură. E specialitatea mea și mă laud cu ea. Iar vinișorul merge de minune cu fasolica.

JACQUES (*Personajului*): Poate că a și venit altcineva în locul tău. Ah, ce n-aș da să văd mutra celui nou. Doamne, tare mi-ar fi drag s-o văd. Mă săturasem de moaca ta. Cinșpe ani împreună - e ceva, nu? (*Patronului și Personajului*;) Hai noroc!

PATRONUL: Noroc. Nu să egzistă o iahnie de fasole ca asta-n tot Parisu'. Maică-mea era din Toulouse, așa că la mine nu se găsește cidru. (*Aduce alte pahare*;) Și nici bere. Berea-i bună la nemțotei.

JACQUES (*Personajului*): Nu vreau să te jignesc spunînd asta.

PATRONUL (*aducînd alte pahare*): Vă aduceți aminte... de război? Erau duri nemții, domnule, da' erau corecți. Toți sîntem la fel cînd sîntem soldați.

JACQUES și PATRONUL (*ciocnind cu Personajul*): Hai, noroc.

PATRONUL (*Personajului*): În sănătatea matală. Pot de acuma să-ți spun „tu”. Ca de cinșpe ani mănînci aici la mine.

JACQUES: Cinșpe ani de lucru împreună. Zi de zi. Ei? Ce zici? Zi după zi. Noroc că mai erau și nopțile.

PATRONUL (*aduce alte pahare. Către Jacques*): Noaptea dispăreai, pungașule! (*Arată spre Personaj*;) El nu.

JACQUES: Ah, nu-l știi. Lasă că a avut-o și el pe Lucienne a lui, a avut-o și pe Janina lui, lasă, lasă. Ce? nu crezi? Nu l-ai crede în stare, cu figura asta a lui.

JACQUES, PATRONUL și PERSONAJUL: Hai, să trăiești, hai noroc, hai, sănătate!

Du-te-vino al Patronului. Jacques repetă.

JACQUES: Cînspe ani în aceeași prăvălie. Mi se rupe de șefu!
Tare mă săturasem de moaca ta. Dar țineam unul la altul,
totuși.

Patronul vine cu alte pahare.

JACQUES, PATRONUL și PERSONAJUL: În sănătatea ta, hai no-
roc, hai să trăiești!

*Jacques se îmbrățișează cu Patronul. Amîndoi îl îmbrățișează pe
Personaj, care încearcă să se țină mai deoparte, dar nu reușește pînă la
urma.*

SCENA IV

Personajul, Bătrîna

*Scena esta goală. Numai un scaun, așezat în fața scenei, puțin în stînga
spectatorilor. În fața doamnei care stă pe scaun se află Personajul,
îmbrăcat ca în scenele precedente - pardesiu gri, pălărie gri, pantofi
negri. Cînd își va scoate pardesiul va fi îmbrăcat într-un costum gri,
firește. Cravată neagră.*

BĂTRÎNA (*tipul mic-burgheză. Pe cap, o pălărie prinsă cu un ac
urias. Poartă, desigur, un taior de culoare închisă*): Nu vă fa-
ceți griji, dragă domnule, o să vă puteți mobila foarte ușor
apartamentul. Faceți ca mine: cumpărați-vă totul de la Gale-
riile centrale. E aproape de-aici, la patru sute de metri. Au
marfă foarte bună, produsă de meșteri talentați și cinstiți. Ce
nu au expus îți aduc din depozit. De fapt, noi avem aici doar o
sucursală a Galeriilor centrale, care sînt chiar în centrul ora-
șului. Dar aduc și aici tot ce trebuie. Să nu cumva să credeți
că la mahala nu avem de nici unele. Nu ne lipsește nimic.
Acuma, că ați cumpărat acest apartament, pot să vă spun că
ați făcut foarte bine. Se construiește mult în zilele noastre, așa
că apartamentele se vînd după planurile arhitectului. Nu știu
cum sînteți dumneavoastră, dar eu, domnule, nu pricep nimic
cînd mi se arată planurile pe hîrtie. În plus, construcțiile
moderne se fac foarte repede, investitorii nu se gîndesc decît
la bani, drept pentru care casele nu rezistă mai mult de
douăzeci de ani. iar ei le fac anume șubrede, ca să cîștige și
mai mult și să se distrugă iarăși peste douăzeci de ani. E mai

bine să vezi casa gata construită. Chestia cu planurile îți ia ochii. Casele noi au pereții subțiri, de auzi toată ziua tușea vecinului, sau cînd trage apa la veceu. Auzi tot ce vorbesc. Îi auzi cînd hîrîie și scuipă. Se aude totul, totul, totul. Atîta spun, nu mai mult. M-ați înțeles, nu-i așa? Trebuie să bagi banii în piatră. Așa am făcut și eu, bineînțeles, am pus piatră ade-vărată, nu cărămizi de carton și paie. Dragă domnule, am încercat de toate - și tot piatra e cea mai sigură. Vin la tine notarii, le împrumuți bani, ei îți promet marea cu sarea, ba că îți dau opt la sută, nouă la sută, zece la sută, unșpe la sută. doișpe la sută... după care habar nu mai ai ce se întîmplă cu banii tăi. fiindcă ei dispar cu tot cu fondurile. Notarii ăștia sînt niște pungași. O să-mi spuneți că nu mai există pungași în zilele noastre! Există oameni care susțin că așa a fost dintot-deauna, dar eu așa ceva nu cred. Înainte vreme oamenii erau mai cinstiți. Mai existau meșteri serioși, care-și slujeau cu cinste meseria și le plăcea numai treaba bine făcută. Acuma nu-i mai pasă nimănui de nimic! Fără îndoială, trebuie să depuneți niște bani, cu prudență, desigur, fiindcă trebuie să trăiți din niște dobînzii, ca să puteți profita în liniște de casa dumneavoastră. Eu mi i-aș depune mai degrabă la o bancă agricolă, astea-s mai sigure, fiindcă sînt construite pe grîu. Piatra-i piatră, grîul e grîu. nu există nimic mai solid ca ele. E nevoie și de grîu. nu-i așa, domnule? Altminteri n-ai pîine și n-ai ce mîncă. N-ai macaroane, n-ai nimic. Iar grîul nu e ca acțiunile din bancă, el e sigur, nu se devalorizează cînd vine criza economică, așa cum se întîmplă acuma. Zău, domnule, o să vă fie foarte bine aici. Casa nu-i nici nouă, nici veche. Stați la etajul trei, nu stați chiar departe de centru, aveți autobuze, dacă vă trebuie, nu mai avem tramvaie, însă există taxiul la nevoie. Domnule, casa asta are o sută de ani. Dar dumneavoastră nu aveți nici o nevoie să vă deplasați zilnic la Paris: ce să faci toată ziua la Paris dacă ești pensionar? Bineînțeles că intrarea în apartament e cam întunecoasă. *(Personajul urmărește gesturile cu care Bătrîna îi arată una, alta.)* Dar nu rămîne nimeni veșnic la intrare. La intrare se intră - și gata. Intrarea e făcută ca să intri și să ieși, de-asta îi și spune „intrare”. Lîngă ușa, acolo, în stînga, aveți toaleta, cum vedeți. Instalația sanitară e solidă, chiar eu am înlocuit-o. Cînd trageți apa. n-o să vă rămînă lanțu-n mînă. Văd că vă uitați la pereți. Bineînțeles că e nevoie de-o zugrăveală și totul o sa pară ca nou. Aveți, apoi, și ușa cu glazvand, care dă în camera mare,

unde ne aflăm noi acum. Vedeți ce luminată e prin cele trei ferestre. E-o cameră mare, luminoasă, puteți să vă faceți sufrageria aici, aveți și WC-ul de serviciu, apoi bucătăria, după cum ați văzut, iar după aceea cele două camere care dau spre curte. Într-una din ele puteți să vă faceți dormitorul, iar în cealaltă, zău așa, sînteți încă tînăr, vă puteți însura și să faceți copii, așa că cealaltă merge de cameră de copii. E bine ca bărbatul să nu îmbătrînească singur. Singurătatea nu e întotdeauna ceva vesel. Dar, mă rog, eu nu mă bag unde nu-mi fierbe oala. N-o să vă dau eu sfaturi dumneavoastră. E numai părerea mea, nu caut să v-o impun. Iar cînd ai copii, ai și necazuri. Sînt nerecunoscători, nu toți, mai sînt și copii buni, dar sînt și răi. În sfîrșit, e bine să iei ce-i bun din viață. Dacă nu aveți de gînd să vă însurați, puteți să faceți din camera cealaltă o debara... Să vă puneți acolo valizele și hainele. Iar aici, domnule, după cum vedeți (*arată cu degetul în direcția publicului*) este o fereastră care dă în străduță. Iar la stînga (*Personajul urmărește cu privirea indicațiile femeii*) cealaltă fereastră dă în strada Chatillon, care vine la capătul străduței noastre. Adevărat, mai trec camioane, mai trec autobuze, se mai face ceva zgomot, dar e departe. Pentru mine zgomotele astea sînt ca un sforăit ușor, ceva odihnitor, care mă adoarme. În fine, nu toată lumea e ca mine, mai sînt și oameni pe care zumzetul ăsta îi agasează. Eu vă doresc să fiți ca mine. Iar dincolo mai este o fereastră, de unde vedeți străduța, așa cum v-am spus. Încă un spectacol. Acolo, pe de o parte-i orașul, iar de cealaltă provincia. E liniștit aici la noi, domnule. Faceți doi pași, numai, și ajungeți deja la sute de kilometri de oraș. E o liniște ca de cimitir. Dar un cimitir viu, domnule, dacă pot să spun așa. Numai bătrîni pensionari. Nu tineri pensionari, ca dumneavoastră. Bătrîni, bătrîni adevărați. Avem și un rus alb, domnule, un domn foarte politicos. Este duce, domnule. L-a alungat revoluția din țara lui. Vă dați seama! Să alungi niște oameni așa de bine crescuți! Toată ziua se plimbă cu cîinele, are un cățeluș mic, mic de tot Tot așa de bine crescut ca și stăpînul lui. „Tel maître, tel valet.” Și doamna de la doi are un caniş. ăsta nu-i la fel de bine crescut Și nici stăpîna lui nu este. O dată, m-a mușcat de pantof. Iar pe străduță, vedeți și dumneavoastră căsuțele, curțile cochete cu copăcei. Iar acolo, în față, vedeți doi bătrînei. domnule, doi bătrînei care stau ca doi îndrăgostiți. Nu ies decît împreună, nu-i poți vedea decît laolaltă. Unul îl sprijină pe celălalt, care se sprijină într-un

baston. Se îmbrățișează. E minunat, domnule. De fiecare dată când mă uit la ei îmi simt ochii în lacrimi. Iar acolo, în dreapta, vedeți altă casă. una mai mică, unde șade un bătrîn, domnule, îl vedeți. Iese în fiecare zi. cu excepția zilelor în care e bolnav. Nu-i un om prea vesel. Vedeți, de-asta vă spuneam să vă însurați, ca să nu ajungeți așa ca el. Și la stînga căsuței lui e o alta. uitați acolo, unde-i mamaia aia grasă. Ei, cu femeia asta e și mai trist. Iese în fiecare seară în fața casei și îl așteaptă pe fiu-său. De douăzeci de ani îl așteaptă. A plecat nu se știe la ce război, sau în America. Nici ea nu mai știe unde i-a spus că pleacă, fiindcă a trecut tare mult de atunci. Dar ea iese seară de seară în poartă, când plouă își ia și umbrela, iar când e soare stă pe un scaun la poartă. Se uită-n dreapta, întotdeauna la dreapta, înspre aceeași parte și așteaptă, așteaptă... așteaptă și... și tace. Pînă acum cîtiva ani, plîngea, se văicărea și se întorcea în casă în lacrimi. Acuma s-a mai liniștit. Nu mai vorbește de una singură. Stă acolo pînă se lasă noaptea, după care își ia scaunul și intră în casă. Dar în afară de asta, totul e foarte vesel pe la noi, domnule. Primăvara toate grădinile se umplu de flori, niște flori frumoase, foarte mari, cum nu vedeți prin centru. Și colorate în toate culorile. Aici cresc mult mai bine decît în centru și mai frumos decît în mahalalele din nord. Aici la noi. În sudul orașului, e mai cald, firește. Aici. mai ales duminicile, cerul e foarte senin și albastru. De obicei joia devine albastru închis. Și cum sîntem mai aproape de ecuator decît sînt centrul sau mahalaua din nord. la noi soarele-i mai mare și mult mai aproape. Zilele sînt mai lungi la noi, iar nopțile sînt mai înstelate decît în alte părți. Mă uitam și eu adesea la cer, când aveam insomnii, ori când mă întorceam de la cinema. Veneam de la cinema cu soțul meu. Soțul meu a murit, domnule. De aceea și vînd casa. Nu mai pot să trăiesc aici. Eeuh, dacă l-ați fi cunoscut pe soțul meu! Nu vă puteți da seama ce va să zică să fii văduvă. Oh, domnule, vă doresc să nu ajungeți niciodată să știți ce înseamnă asta. Noi nu ne-am despărțit niciodată. Și asta vreme de patruzeci de ani. A fost de toate: comerciant, om de afaceri, antreprenor, tehnician, mașinist la teatru, sufleur, a avut chiar o spălătorie automată, nu departe de-aici, la vreo două sute de metri, i-a cedat-o asociatului lui. Chiar: puteți să vă duceți acolo la spălat rufe. Iar la urmă a fost șef de gară. Visa să intre în poliție, ar fi fost bun pentru așa ceva. Vai, domnule, era un erudit. Citise toate romanele polițiste. Avea o colecție

întreagă. Și a murit, domnule, a murit așa, dintr-o dată. Vorbeam cu el aici. într-o seară. Nu prea fusese în apele lui în ziua aceea. Avusese necazuri cu livratul mărfii, era cam nervos și ne-am cam ciorovăit. Se certa mereu cu mine, în special cînd avea necazuri cu marfa. Dar apoi ne împăcăm lîngă foc, uitați, acolo, în fața șemineului, unde erau două fotolii față în față. Eu tricotam, el își citea cartea sau gazeta, la pagina cu crime. Era un om bun, totuși, să știți, domnule. Nici nu vă dați seama ce om bun era Trăia, pesemne, mai ușor în imaginar. După care și-a dus mîna la inimă, s-a ridicat dintr-o dată - ceea ce m-a înspăimîntat - eu i-am spus: „Jean, ce ai?” - iar el a căzut, s-a întins pe jos cît era de lung. Era un bărbat înalt, avea vreo doi metri. Cînd l-am privit așa, întins pe jos, mi s-a părut că are patru metri. S-a prăbușit dintr-o dată, ca o coloană. Am chemat doctorul, am chemat preotul, eram ca nebună, domnule. Niciodată nu aș fi crezut că mi se poate întîmpla așa ceva. Niciodată nu mă gîndisem la asta. Credeam ca proasta că viața o să dureze o veșnicie. Am izbucnit în plîns în brațele preotului. Trebuia să te aștepți la asta, mi-a spus preotul, nimeni nu e scutit de moarte. Mai devreme sau mai tîrziu, toți trebuie să trecem prin asta. Bunul Dumnezeu l-a chemat la el. El nu credea în Dumnezeu. Dar eu credeam, eu sînt credincioasă și cred că-l voi regăsi cîndva, sub un copac, într-o grădină numai floare. Doctorul mi-a spus că a murit de atac de cord. Cică i s-a oprit inima. Cum, adică, „i s-a oprit inima”?, am întrebant eu. Așa se întîmpla, mi-a răspuns el, „oamenii mor întotdeauna, cînd inima încetează să le mai bată”. Și ce bărbat voinic era, domnule. Era tare ca un turc. Te făcea praf numai dintr-un pumn. Ne înțelegeam bine. O dată, cînd era beat, mi-a dat o palmă de mi-a dat sîngele pe nas, mi-a rupt un dînt e. Însă după aceea mi-a cerut scuze. Ah, ce bărbat politicos era, un adevărat om de lume. Nu pot trăi în casa asta fără el. Mă duc să stau la o nepoată nemăritată, în Provence, lîngă mare. Are două camere, ne va fi de ajuns, cîte una pentru fiecare. Nepoata mea vrea să se retragă la pensie, iar cu pensia ei și cu banii pe care o să-i aduc eu de la vînzarea apartamentului, o să încropim un fond din care vom putea trăi, modest, amîndouă. Nu ne trebuie prea mult, așa că vom trăi fără griji ani mulți, zece, cincisprezece sau douăzeci de ani. Mai mult nu vreau să trăiesc, fiindcă acum știu ce este moartea. Știu că e posibil să murim. Știu că totul are un sfîrșit. Ca să vezi. nu mă gîndisem înainte la asta. Ei bine. iată

că voi trăi lângă nepoata mea și nu am să mor singură. Pentru ea nu voi fi o greutate, de vreme ce îi aduc niște bani în casă. Nu vreau să fiu o povară pentru ceilalți, căci, domnule, atunci când nu mai ești bun de nimic și trebuie să fii îngrijit de alții, lumea ajunge să-ți dorească moartea, ca să scape de tine. Poftim, eu am îngrijit-o pe bunica mea, fiindcă mama mea a murit tânără. Iar când bunica a murit, eu am zis „uf, bine că s-a dus”. M-am simțit ușurată și totuși am iubit-o. O iubeam, domnule, nu vă puteți imagina cât de mult o iubeam. Iar după aceea m-am căsătorit. Așa că, de acum înainte, trebuie să mă aștept la orice. Sînt bătrînă. Nepoata mea nu mai e nici ea tânără. Așa că trebuie să te gîndești la orice, să prevezi tot ce se poate întîmpla, mă gîndesc și la viitorul ei, când eu n-o-i mai fi: cu banii pe care-i va încasa pe apartamentul de pe Coastă, pe care-l va putea vinde americanilor, să-și poată plăti și ea un loc la azilul de bătrîni, un azil de calitate, da, de calitate. Pentru că am văzut destule aziluri triste, dar când azilul e de calitate, când primești toate îngrijirile de care ai nevoie, nici nu-ți dai seama când te duci. Slăbești ce slăbești, te faci tot mai mic, te plimbi prin grădină cu cîinele, fie că ești bărbat, fie femeie, te plimbi, te cocoșezi, nu-ți mai vezi decît umbra de slab ce ești, după care devii o umbră, iar umbrele dispar încetișor, ca și când un nor acoperă încetul cu încetul soarele. Și gata în celelalte aziluri, în cele rele, bătrînii sînt maltratați, ba chiar uciși cu bună știință, domnule, li se fac injecții, ori sînt uciși de-a dreptul, pentru că sînt prea mulți, pentru că nu au bani... și îi masacrează Vai de viața noastră. Și asta încă nu e nimic... Dacă le-am ști pe toate... Dar eu vă spun adevărul. Ei bine, domnule, sa vă mobilați apartamentul cum doriți. *(Se ridică.)* Cum vă place și cum vă e gustul. Eu plec, gata, m-am dus.

PERSONAJUL: Spuneți-mi, doamnă, e departe cîrciuma de aici?

BĂTRÎNA: Ah, nu, deloc, e chiar la colțul străzii, la intersecția cu strada Chatillon. Chiar în colț. Aveți acolo tot ce vă doriți. Și eu mă duceam cîteodată acolo cu soțul meu, și ne întorceam împreună, clătîindu-ne amîndoi. *(Cu eleganță:)* Este un loc cu băuturi excelente. Marfă fină, naturală, licori fine și delicate, totul pentru un gust rafinat... Plec, domnule, plec în călătorie, vă rog să-mi permiteți să mă retrag. *(Se îndreaptă către ușă, după care se întoarce și zice:)* Uitasem: fie vorba între noi, să nu aveți încredere în portăreasă. *(Iese.)*

SCENA V

Din dreapta, intră Doamna cu cățelușul

DOAMNA: Bună ziua, domnule. Vă deranjez? Nu cred că deranjez nimic, pentru că nu e nimic aranjat la dumneavoastră! Nu-i decât un scaun. Pot să mă așez? Eu stau chiar sub dumneavoastră, în dreapta scării, la doi. V-am văzut chiar când ați venit să vizitați apartamentul. Domnule, bine ați făcut că l-ați cumpărat. Nimic nu-i mai sigur ca piatra. Doamna care vi l-a vândut este o femeie cumsecade. Cred că v-a spus că e văduvă și v-a vorbit de soțul ei. Totdeauna spune povestea asta. Vorbește și vorbește, o mai ia razna câteodată, tot trâncănind, ce vreți! Vîrsta. Eu nu sînt așa. Încolo, e o femeie cumsecade. O s-o regretăm cu toții. O regretăm deja. Știți, mie îmi place să-mi cunosc toți vecinii. Jucați bridge? Mie îmi place să-i invit la mine pe toți vecinii pe care-i cunosc. E mai vesel așa. Nu trebuie să trăim ca urșii în bîrlog. De unul singur te plictisești. Am auzit că dumneavoastră v-ați restras din afaceri, că nu mai vreți să lucrați deloc, așa e? Că ați fi moștenit ceva. Vedeți că se știe totul la noi. Ce nu se știe? Și nu eu am pus întrebările, mi s-a povestit spontan totul. De către portăreasă. Ea spune totul, să nu aveți nici un pic de încredere în ea, domnule. Fiți atent, dar să știți că, totuși, nu-i o femeie rea. Cam clevetitoare. Îi ponegrește cam pe toți, dar nu o face din răutate. Știți și dumneavoastră cum sînt portăresele. Are o limbă de viperă. Specificul meseriei. Dar numai limba-i de viperă. În rest, te poți înțelege bine cu ea. Îți face servicii. Îi mai dai câte-un bacșiș, oh, nu cine știe ce, nu trebuie s-o obișnuiești cu asta. Trebuie să ne gîndim să vă căsătorim, domnule. Oricum, o să vă căsătoriți și singur. Trebuie să se însoare omul. Căsătoria e ceva foarte bun. Eu sufăr, însă, din pricina căsătoriei. N-am stat de cînd mă știu la periferie. Din cauza asta și am obiceiuri mondene. Vă plac reuniunile mondene? În cazul meu, nu sînt chiar niște reuniuni mondene. E ceva familial. Cu toții formăm o mare familie. Toți locuitorii din clădire, împreună cu toți vecinii - asta face o familie, nu credeți? Dar să nu credeți că-i invit pe toți. Pe dumneavoastră, de pildă, o să vă invit numaidecît. Se vede că sînteți un bărbat bine, un domn. E drăguț cățelușul meu. Am avut șapte, domnule. E o corvoadă. Trebuie să te ocupi de ei ca de copii. Îi îngrijesc atîta tocmai fiindcă eu nu am avut copii. Nu că n-aș fi vrut. E din cauza soțului meu. Mă rog, o să fiu discretă. Fără detalii. Bărbatul meu este un om foarte ursuz. Uneori, căsătoria este un infern. Nu semănăm deloc. Pe el trebuie să-l îngrijești tot timpul, să-l dădăcești toată ziua,

vă imaginați cum e... Aveam șapte căței plus bărbatu-meu. Eram o sclavă. Ei sînt drăguți, dar tot sclavă ești. Și el e drăguț, dar se plînge tot timpul, mormăie mereu, de una de alta, ba că-i trebuie aia, ba ailaltă. El a vrut să locuim la periferie. Nu mai voia să se vadă cu nimeni. Să nu fiți ca el, domnule, că, uite, el regretă acum, dar e prea tîrziu. Nu o dată ne-am gîndit să ne mutăm de aici, însă casele s-au scumpit în așa hal în centru, încît... Soțul meu are acțiuni la bancă, aveam și un ban pus deoparte, el mai are niște valori depozitate, dar știți și dumneavoastră, cu timpul, valorile nu mai au valoare. Sau, oricum, au mai puțină valoare. Totul scade. Iar prețul vieții crește. Ceea ce trebuie să crească scade și ce trebuie să scadă crește. Uneori, mă apucă disperarea. Veșnic aceeași casă, veșnic aceleași istorii, aceleași probleme. Îmi iau cîmpii. Dar după aia mă întorc. Nu pot să las casa goală și să-l las pe bărbatu-meu, care-i așa de nervos, să se ocupe de gospodărie. N-o să mă credeți. Arăt încă bine, sînt încă tînără și veselă, nu sînt prea urîtă, cel puțin așa mi se spune, mi se fac complimente, băbații întorc capul după mine pe stradă, dar eu vin cît mai repede acasă. Cînd mă gîndesc la el cum stă singur acasă și scîncește ca un copil... Are tot ce vrea și totuși se plînge tot timpul. Nu are răbdare, e nervos, nu știe să ia partea buna a lucrurilor. Trebuie să vedem latura luminoasă a vieții, domnule. Altminteri ce ne-am face? N-am mai putea trăi! Dar, oare, am putea trăi altfel? Fiecare vrea să-și trăiască viața. Nu ți-o trăiești, ți-o pierzi. Întotdeauna te înșeli. Ne rătăcim, ne îndepărtăm de ce-i bun. Așa că, precum vă spuneam, mă întorc, ce să fac, mă întorc mereu acasă la mine. Mă întorc obosită de atîta rătăceală. Și sînt fericită cînd îl revăd pe bărbatu-meu și mă reaşez printre toate ale mele și mă apuc să organizez reuniuni mondene. După care totul o ia de la cap, și iar mă plictisesc și iar mă enervez, și iar simt că nu mai pot și că mă sufoc, domnule, mă sufoc. Și iarăși o iau razna. Și plec. Și iar mă întorc. Și iar plec. Și iar mă întorc. Și iar plec. Și iar mă întorc. Și așa tot timpul. Unde să te duci, domnule, și ce să faci? Unde să te stabilești? Îmi doresc totul și nu am nimic, sau, mă rog, cu tot ceea ce am mi se pare că n-am nimic. O, dacă aş putea lua totul de la început! Aș ști eu ce să fac! Credeți că într-adevăr aș ști ce să fac? Precis că aș face alte prostii. Tîmpită viață, nu-i așa? Dar sînt alții mult mai nefericiți, nu trebuie să ne supărăm. Nu trebuie s-o punem la suflet Dar e posibil să nu pui la suflet? Te plictisești, domnule, te plictisești. Eu sînt un pic nebună. Un pic. nu prea mult. Trebuie să fii totuși atentă cu chestiile astea. În nebulie, e bună măsura. Oare trăim degeaba? S-ar zice că nu. Și se pare că da. Ce mai: nu se știe. Ală care poate să răspundă la

chestia asta trebuie c-o fi un tip dat dracului. Asta-i întrebarea. Ar trebui să putem privi tot timpul sub noi. Niciodată nu ne uităm deasupra. Dacă te uiți în sus, îi vezi pe ăia care trăiesc mai bine ca tine și sînt mai fericiți. Cînd te uiți în jos, vezi că există alții și mai nenorociți. Iar asta te reconfortează: Îți spui că se poate mereu și mai rău. Dar vin și vă întreb: te poți mulțumi cu mai puțin rău? Te poți mulțumi spunîndu-ți că se poate și mai rău? Uf, nenorocită lume. Nu-i vesel deloc. Iertați-mă că vă vorbesc așa franc, abia v-am întîlnit. dar îmi inspirați încredere. Și, la urma urmei, așa sînt eu, o femeie sinceră. Îmi place să vorbesc pe față. să spun lucrurilor pe nume, inclusiv lui bărbatu-meu. Ei bine. lui asta nu-i place. Nu-i place să-i spun deschis ce am pe suflet Dar nu-i nimic de făcut Ce-or mai voi oamenii? Ce-or mai vrea de la noi? Vor să ne posedeze. Vor să ne ia totul și să mă lase aici în pielea goală, ca să spun așa. Ei bine, eu nu mai am ce da. Uite că alții tot mai au de dat. Ba s-ar zice că, din cît dai, din atîta ești mai bogat. Dumneavoastră credeți asta, domnule? Asta-i filosofie. Dar, cum vă spuneam, nici bărbatu-meu nu e mulțumit Și el se plictisește. Nici el nu e niciodată mulțumit cu ce are. Niciodată nu ești mulțumit cu ce ai. Mereu ai vrea mai mult, ai vrea totul. Adică totul - ce? Care totul? Nici măcar nu știm ce-i aia totul. Ce totul? Vă întreb eu pe dumneavoastră... Viața... Ah, viața! Dar n-am de gînd să vă plictisesc. V-am îndrugat tot felul de prostii. Vi s-a mai vorbit vreodată așa?... O, dacă ați ști. Nimic nu-i place lui bărbatu-meu. Nimic nu-i place. Pînă la urmă, nici mie nu mai îmi place nimic. Toți sîntem la fel. Și să mai crezi că există Dumnezeu. În plus, dacă stai și te gîndești mereu că există oameni mai nefericiți ca tine, asta merge un timp, te consolează, dar după aia te ia răul să-i vezi pe toți nenorociții ăștia, să te gîndești la jale și sărăcie. Dacă te uiți prea mult în jos, te apucă amețeala și poți să cazi. Ei, asta eu nu vreau, domnule, n-aș putea suporta mizeria. Și totuși, totuși... Mai este cerul albastru. Și cerul plumburiu. Și toate astea Și ziarele. Și politica Pe mine ziarele nu mă amuză deloc. Și nici politica Unora li s-a dat prea puțin, altora prea mult. Mie nu mi s-a dat îndeajuns. Vedeți și dumneavoastră că e mai bine să te uiți în sus decît în jos. Vă spun eu că n-ai de ajuns. Te plictisești. Te plictisești... Doamne, ce plictiseală. O să veniți la șuetele noastre, nu-i așa? O să fiți primit foarte bine. Sîntem niște gazde foarte bune. La revedere, domnule. *(Se îndreaptă spre ieșire.)* Pe curînd. *(Din ușă, se întoarce și spune:)* Și nu uitați: feriți-vă de portăreasă. *(Iese.)*

SCENA VI

Din dreapta spectatorilor apare Soțul Doamnei cu cățelușul. Înainte de apariția acestuia, Personajul își aruncă într-un colț pardesiul și pălăria, se va așeza pe un scaun, după care se va ridica brusc, fără să fi avut vreme să-și tragă răsuflarea.

DOMNUL: Bună ziua, domnule. Poate vă deranjez. Știu că vă deranjez. Eh, sînteți dumneavoastră politicos și n-o să recunoașteți că vă deranjez. Dar poate că nu vă deranjez, nu-i așa? Soția mea tocmai ieșea de la dumneavoastră. Trebuie că v-a povestit verzi și uscate. Nu pentru asta am venit. Eu am venit ca să vă cunosc. Trebuie să ne știm unii pe alții, să ne ajutăm între noi. N-am de gînd să vă supun la confidențe. E-o nebună. Cine știe ce v-a îndrugat? Eu sînt discret și nu am să vă spun nimic. Să știți, domnule, *că-i* o femeie care nu iubește viața. Niciodată nu e mulțumită. Ea zice de ceilalți că nu sînt mulțumiți niciodată. Nu-i adevărat. Nu mai știe ce să inventeze. E groaznică viața lîngă femeile astea. N-a vrut să aibă copii. Eu aș fi vrut. A făcut totul ca să nu rămînă însărcinată. I-am spus că dacă ar avea copii nu s-ar mai plictisi atîta. A zis că da, însă că mai întîi trebuie să se îngrijească de căței. Ca să se obișnuiască. Așa că și-a luat o droaie de căței. Mie nu-mi plac cîinii, îmi plac copiii, dar, mă rog, nu urăsc animalele. I-a otrăvit, domnule. Noroc că n-am avut copii. I-ar fi otrăvit și pe ei! Acuma ar fi fost la pușcărie. I-am spus: nu ești fericită că n-ai ajuns la pușcărie? Oricum, stai bine mersi în casa ta. Asta ar trebui să te facă să te simți bine. Or, ea se plictisește. Oricît curaj ai avea, oricît de bărbat ai fi, tot ți se urăște cîteodată. Trebuie să dai dovadă de rațiune cu oamenii lipsiți de rațiune. Organizează reuniuni acasă. Cu vecini, cu prieteni din împrejurimi. Dar ea vrea mereu să cîștige. Nu joacă pentru bani, dar vrea să fie mereu cîștigătoarea. Asta nu înseamnă, însă, că nu-i plac banii. Ce să facă cu banii? Îi pune în pușculiță. Sparge tot, sparge farfuriile, sfîșie perdelele și dă lucrurile pe jos ca să le murdărească. Cîteodată face asta chiar în fața invitaților la serate. Îi jignește. Iar oamenii se amuză un pic, din politețe, după care se enervează și nu mai vin altă dată. Dar ea îi invită pe alții. Precis că tot din cauza asta a venit și la dumneavoastră. Dacă nu veniți, va căuta alții. O să epuizeze cartierul. Iar cînd nu mai are pe cine să invite, pleacă, domnule, are amanți, nu știu cum face de și-i găsește,

fiindcă-i mai degrabă urâtă, dar pe mine mă lasă rece, am și eu aranjamentele mele. De fiecare dată cînd își găsește vre-unul, își face iluzii că nu se va mai plictisi. Dar se plictisește, domnule, sfîrșește prin a se plictisi, indiferent cu cine s-ar afla. Alteori - ce zic eu, nu-i chiar adevărat ce vă spun - alteori e veselă, rîde, dar e un soi de veselie isterică. Face glume. Iar mie nu-mi place asta. Cînd o apucă furiile, sparge farfuriile. Cînd e la veselia aia isterică... tot farfurii sparge. O să ziceți că trebuia s-o duc la doctor. M-am gîndit și eu la asta. S-a dus la doctori, ba chiar era un doctor care își ieșea din minți cînd o vedea. S-a agățat de gîtul lui, domnule. S-a sinucis omul. S-a contaminat de la demența ei. Și totuși, era doctor de nebuni. Ca doctor de nebuni, a înnebunit și el. Nu-i nici o plăcere să îngrijești nebuni. Nebunia e contagioasă ca un virus. Nu vă spun asta ca să vă fac să nu veniți la seratele ei. Dar o să vedeți și dumneavoastră ce se va întîmpla. În ce mă privește, îmi caut prieteni. Îm i place să rad cîte un pahar la birt O să vă invit și pe dumneavoastră, știu niște cîrciumi bune prin împrejurimi. Dar cu ea nu știu ce se întîmpla. Nu știu ce are și ce să mă fac cu ea. Tare puțin i-ar trebui ca să se vindece. Poate că numai un singur cuvînt. Un cuvînt. Dar care? Să nu vă lăsați amăgit de ea. Nu din gelozie vă vorbesc. Mie îmi este totuna, v-am spus. Dar o spun din grijă pentru dumneavoastră: fiți atent. O să vă îmbolnăvească. Îm i păreți un om echilibrat și cumsecade, un om cu moralul sănătos. Fiți atent să nu vă tulbure și să nu vă dea peste cap. Cînd o apucă crizele ar fi în stare să dărîme Turnul Eiffel c-un bobîrnac. E-n stare să îmbolnăvească toate casele de neurastenie! Și pietrele! Și pe chelneri! O să mergem la un local, nu prea departe. Am mașină. O să luăm una mică, nu prea mult. Nu-mi place să beau, dar e o plăcere, orice s-ar zice. Ei, ce ziceți? Ai? ce părere aveți? Ei, dar n-am de gînd să vă plictisesc. Mă duc. V-am bătut la cap. Plictiseala nevastă-mii m-a molipsit și pe mine și risc să v-o transmit la rîndul meu. În orice caz, treceți pe la noi. O să ne distrăm. Așa că... la revedere. Pe curînd. Și, între noi fie vorba, feriți-vă de portăreasă. (*Domnul se îndreaptă spre ușă, de unde își întoarce o clipă fața:*) Nevastă-mea gătește foarte prost. Și se mai zice că asta-i tot din vina bărbaților. (*De data aceasta Domnul chiar iese. Personajul se așază. Urmează o nouă intrare, ceea ce-l face să se ridice brusc.*)

SCENA VII

Pe aceeași ușă intră un alt domn - e preferabil să fie un tip înalt, cu părul alb, schiopătînd și sprijinindu-se în baston}

DOMNUL: Iertați-mă că am venit neanunțat. Văd că aveți un scaun. Iertați-mă că vi-l iau: mi-e greu să stau în picioare. Am venit ca să vă cunosc. Trebuie să ne cunoaștem unii pe alții. Trebuie să ne cunoaștem între noi, ca să putem să ne apreciem. O dată ce faci cunoștință cu cineva, poți începe să ai simpatie pentru el, sau chiar să-l iubești. Dumneavoastră îmi sînteți deja simpatic. Tare mult îmi place să simpatizez cu oamenii. Ce ne-am face dacă nu ne-am putea simpatiza? Razboiele se fac tocmai fiindcă oamenii nu se cunosc îndeajuns. Ori fiindcă nu se cunosc deloc. Ehe, am văzut și eu ceva războaie la viața mea. Uite, vedeți? Șchioapăt de pe urma unei răni de război. Ei bine, duceam războaie cu oameni pe care nu-i cunoșteam, cu care nici măcar nu ne puteam înțelege, tocmai pentru că vorbeau o altă limbă. Dacă noi am fi învățat limba lor, sau dacă ei ar fi învățat-o pe-a noastră, sau dacă ne-am fi întîlnit înainte unii cu ceilalți, fără îndoială că n-ar mai fi fost război. Mă rog, n-o să vă mai bat la cap cu asta, vorba e că am rămas infirm pe viață. E tragic, domnule, e tragic. Nu mai citesc ziare. Mă fac nefericit. Aruncați-vă ochii pe orice gazetă (eu n-o mai fac de mult) - numai crime, măceluri, epidemii, inundații, ciumă, cutremure, genociduri, incendii, tiranii. Ce-or avea unii cu alții? Toate explicațiile lor - exploatarea omului de către om, injustițiile sociale, carențele economice - toate astea mi se par prea puțin spre a justifica masacrul universal. Ideologiile și revendicările nu pot să explice totul, ele reprezintă prea puțin față de cataclismele pe care le declanșează. Violența depășește ideologiile. Ideologiile nu sînt decît un pretext pentru violență, un mister. Totul e mister. Și totul e violență. S-a zis că să „ne iubim unii pe alții”, cînd, de fapt, trebuia să se spună: „Mîncăți-vă între voi”. De altfel, chiar asta și înseamnă „Iubiți-vă unii pe alții”. Ce iubești - mîncîci. Lumea e rău făcută. Cine a făcut-o a dat greș. Sîntem obligați să mîncăm, trăim într-o economie închisă. Nu ne vine nimic din afară și sîntem obligați să mîncăm, să ne mîncăm ca să supraviețuim. Uitați-vă la microscop

¹ În montarea de la Paris, Domnul vorbea cu accent rusesc (n. a.).

și-o să vedeți ce se întâmplă cu celulele: ființele microscopice se devorează unele pe altele. Fiindcă toată lumea trebuie să trăiască. Dar de ce s-a pus în noi atîta dorință de viață? Deoarece creatorul acestei lumi de rahat a vrut ca opera lui să supraviețuiască. Așa că a pus în noi toate dorințele: dorința de viață și cea de mîncare, dorința de-a ne ucide reciproc, dat fiind că, așa cum vă ziceam, trăim într-o economie închisă. Dacă am reuși să nu mai dorim să fim, atunci totul s-ar termina. Creatorul nu vrea ca asta să ia sfîrșit. Drept pentru care ne menține în viață, ne face să supraviețuim cu dorințele noastre în stare de explozie. Dorim totul, dorim orice, dorim nimicul. Chiar și faptul că-ți dorești să nu dorești nimic e tot o dorință. Dumneavoastră nu vi se pare că trăim în infern? Că infernul este aici? Sîntem cu toții niște însetați, niște înfometate plini de dorințe, iar cînd ne satisfacem foamea și setea, cînd ni se îndeplinesc toate dorințele, atunci apar alte și alte dorințe, iar foame, iar sete. Creatorul are o imaginație debordantă. Va inventa cît va voi el, pungașul. Dar și noi ar trebui să nu ne lăsăm. Cu toții sîntem sclavi, depindem unii de alții, îi cerem întotdeauna celui alt să ne îndeplinească dorințele. Dacă aș putea să nu mai beau apă și să nu mai mînc pîine! E posibil. Eu am încercat să nu mai mînc și să nu mai beau. Trei zile am rezistat, după aia gata. Ar trebui să ne sinucidem. Ceea ce nu prea e ușor, pentru că El a pus în noi și instinctul de autoconservare și frica de moarte. Ne apără împotriva noastră. El a inventat frica. Adevărul e că mie mi-e frică de tot. Dumneavoastră nu vă simțiți amenințat? Mie mi-e frică mai ales atunci cînd nu mă simt amenințat de nici o primejdie. Mă întreb ce oare s-o pregăti în tăcere. Întotdeauna se pune la cale ceva în liniște. Mi se pare că se clatină pereții și că tocmai a început cutremurul. Mi se pare că obiectele sînt înlocuite unele cu altele, cu obiecte care par a fi aceleași, dar de fapt sînt altele. Trebuie că în permanență se petrec substituii. Scaunul pe care stau în clipa asta nu e același pe care m-am așezat înainte. Toate se mișcă în permanență. Totul scîrțîie. Uneori chiar și aud scîrțîituri, tot felul de fișituri între obiecte. E bizar. De ce se întâmplă așa ceva? În orice clipă totul se poate prăbuși, totul se poate rupe în două. Mă și mir că încă nu s-a întîmplat așa ceva. Mă aștept în fiecare moment la orice rău. Să nu credeți că sînt exagerat, nu, nu, sînt un om la locul lui, un înțelept și cine este înțeleptul? Cel care acceptă totul, sau cel care s-a hotărît să nu accepte nimic? Este resemnarea o înțelepciune? Cîteodată îmi place să cred că

înțelepciunea nu-i decît o altă formă de nebunie. Dacă ni s-ar fi dat măcar posibilitatea să ne informăm. Nu putem cunoaște nimic. Sîntem ingoranți. Ni s-a amputat posibilitatea de-a concepe lumea, fiindcă noi nu putem concepe nici finitul, nici infinitul, nici ne-finitul și nici in-finitul. Trăim într-o închi-soare, într-o cutie. Cutia asta e închisă într-o altă cutie și tot așa, cutie în cutie în cutie în cutie, într-o altă cutie, într-o altă cutie și așa mai departe, la infinit Iar infinitul, cum vă spu-neam, nu ne e dat să-l concepem. Totul e de neconceput. Nici măcar cei mai mari savanți nu știu. Să nu-ți poți nici măcar imagina universul de la un capăt la altul, adică de la ceea ce se poate numi capăt, fiindcă universul poate că nici măcar nu are un capăt. Dar măcar să putem concepe ne-capătul. Am fost creați ca să nu știm nimic. Un singur lucru mi-a fost dat să știu: că nu știu. Că nu pot să știu nimic. Ei bine, așa ceva eu nu pot admite. Lui nici nu-i pasă dacă eu pot sau nu pot să admit așa ceva, de vreme ce El ne-a făcut ca să nu știm nimic. Anume ne-a făcut așa. Și uite că tot construim, domnule, tot facem și facem, înălțăm case, facem avioane, tunuri și obuze, producem electricitate, facem motoare astronautice și stră-batem spațiul cosmic. Bricolăm. Facem lucrșoare, bricolăm în inexplicabil. În inextricabil. Ce harababură! Ei, asta e, ne vom mai vedea, domnule, eu așa sper. Mă duc acum. O să mai vorbim noi despre toate astea Am încredere în dumnea-voastră, cred că-mi veți aduce niscai lumină. *(Se ridică și pleacă.)* La revedere, domnule. Încă un cuvînt, la plecare: ferii-vă de portăreasă. *(Iese.)*

SCENA VIII

Personajul se așază pe scaun, unde rămîne nemișcat cîteva clipe. După un timp, ridică privirile spre tavan, apoi le coboară spre podea și privește de jur împrejur. Se ridică și merge încetișor spre dreapta. Dușumeaua scîrșie sub pașii lui. Pare cuprins o clipă de teamă. Se apleacă, pipăie dușumeaua, își verifică tălpile pantofilor. Încet, pe vîrful picioarelor, se sprijină cu mîinile de zidul din dreapta, ca spre a-i verifica soliditatea. Dă din umeri, cu aerul că: „ei, da, e solid”. Face același joc cu peretele din fund, după care verifică la fel și peretele din stînga, îl atinge ușor, apoi se împinge în el, mai tare, și mai tare, din toate puterile. Un gest de recul. Se trage cîțiva pași îndărăt. Dă din umeri.

PERSONAJUL: Se ține bine!

Se așază pe scaun în mijlocul camerei și privește în tavan. Ridică încă o dată din umeri, însă are un aer neliniștit. Brusc, se îndreaptă către colțul camerei, unde își aruncase pardesiul. Caută prin buzunare, scoate un pachet de țigări, după care, pe vârfurile picioarelor, se duce să se așeze pe scaun. Se asigură că scaunul e solid și se așază. Își aprinde o țigară și rămîne așa, liniștit, câteva clipe. Fumează.

Câteva clipe de tăcere.

Privește împrejur, să găsească un loc în care să arunce chiștocul. Într-un sfârșit se hotărăște să-l arunce pe jos, stingându-l cu talpa. Se uită iar în tavan.

Privește îndelung tavanul.

Scoate din nou pachetul de țigări, își ia una, o pune la loc și bagă înapoi pachetul în buzunar. Se ridică, rămîne nemișcat câteva clipe, cu fața către public. Sare de câteva ori pe loc, apoi se oprește. Rămîne din nou nemișcat câteva clipe, apoi se precipită spre colțul stîng, tot cu fața la public, unde e de presupus că se află o fereastră. Trage o perdea imaginară și privește direct spre public, adică în stradă.

Liniște.

PERSONAJUL: E vesel.

Se depărtează de „geam” și face turul apartamentului, cu mîinile la spate, de mai multe ori, inspectînd fiecare colțișor. Dintr-o dată, iese prin fund. Îl auzim un timp mergînd prin celelalte încăperi, după care reapare. Personajul lipsește din scenă pentru a-și inspecta apartamentul vreme de unul, două minute. Revine, se așază pe scaun, scoate pachetul de țigări, ia una, pune pachetul la loc în buzunar, își aprinde încet țigara, privește în gol, totul foarte lent, fără nici o expresie pe chip.

Apare Portăreasa. O femeie de vreo patruzeci de ani, cu un aer mai degrabă blînd. Intră prin fund. Înainte de a-și face apariția, o auzim spunînd:

PORTĂREASA: Bună ziua, domnule. Eu sînt, portăreasa. (Personajul se întoarce brusc, dînd semne de spaimă, întoarce spatele la public cînd intră femeia. Dar femeia are un aer absolut pașnic.) Bună ziua domnule. V-au venit mobilele. Imediat o să vi le aducă aici. Aveți multă mobilă. Cu siguranță o să vă faceți destule cunoștințe prin cartier. Nu trebuie să trăim singuratici, ca urșii în bîrlog. Cum stați aici, ați putea fi foarte mulțumit. Trebuie să știm să ne bucurăm. Puțin soare în suflet și totul devine vesel, chiar și cînd cerul e înnorat. Eu,

una, așa fac. E frumoasă viața. O să vă gălesc o femeie ca să vă facă curățenie. Sînt sigură că nu știți să dați cu aspiratorul. Domnule, știți? totul e surprinzător. Eu îi ascult mult pe oameni vorbind, îmi place să-i ascult, asta mi-e meseria Ce să-i faci, ca toate portăresele, sînt curioasă. Ei bine, întotdeauna e ceva interesant în ce-ți povestesc oamenii. Chiar și atunci cînd vorbesc prostii, e ceva inteligent E multă lume pe-aici. Și sînt multe lumi în lumea lor. Multe evenimente, multe drame și comedii. Fiecare a avut cîte-o istorie la viața lui. Bătrînii au murit Și uite-așa, totul înflorește, îmbătrînește, moare și înflorește din nou. (*Se aude un zgomot. Portăreasa iese cîteva clipe, după care revine cu o ladă.*) V-au adus sticlele. Nu, nu, domnule, eu nu beau. (*Pune jos lada pe care, ceva mai tîrziu, Personajul - atunci cînd îi va fi adus bufetul - o va pune înăuntrul acestuia.*) Am plecat, domnule, mă duc să mă ocup de cîinele meu și de supă. Vă face silă? Nu vă dați seama, domnule, cît de pasionant e să te ocupi de cîine și de supă. Sînt portăreasă, flecăresc mult, dar acum am plecat de-a binelea Ah, încă ceva, dar rămîne între noi: feriți-vă de doamna cu canişul, nu știți cît e de rea, o adevărată viperă. Nici bărbatu-său nu e mai breaz, iar rusul care a venit să vă vadă adineaori e un spion, așa am auzit Cam așa și pare. Eu, una, cred că e. Feriți-vă de toți cei care dau semne că vă prețuiesc. Toți vor să vă atragă de partea lor, vor să vă prindă-n gheare, după care vă sugumă și vă omoară. Dar nu vă necăjiți din atîta lucru, domnule, oamenii sînt, totuși, drăguți. Dacă vreți și dacă sînteți amabil, o să vă mai spun eu și altele. Nu, nu, vă rog, fără coniac, nu vreau. Nu beau niciodată. Numai aperitive.

Iese.

SCENA IX¹

Din fundul scenei se aude un zgomot. Personajul se ridică și se duce în direcția zgomotului. Vedem apărînd un bufet mare, galben. Personajul se duce spre bufetul care înaintează pe roți și îl împinge către peretele din

¹ *Scenă suprimată în montarea de la Paris (n. a.).*

dreapta scenei. Personajul se trage puțin îndărăt, contemplă îndelung bufetul și își ia un aer satisfăcut. Deschide bufetul, scoate o sticlă de coniac, ia un pahar, își toarnă și-l dă pe gît. Dă să pună sticla la loc, se răzgîndește, își mai toarnă un pahar și-l bea. Pune sticla și paharul înăuntru.

Încă un zgomot - și vedem intrînd brusc, tot prin fund, o masă rotundă, cu picioarele tot pe roțile. Personajul împinge masa în mijlocul scenei, o privește cu aceeași satisfacție, o șterge grijuliu cu podul palmei, ca de o peliculă de praf, cu dorința de-a o face să strălucească. După care, tot din fund, apar șase scaune, unul după altul, pe care Personajul le instalează - încetîșor - împrejurul mesei. Se dă puțin înapoi, contemplînd masa cu scaunele. Înainte de asta, va plasa scaunul aflat în scenă de la început - mai departe, în colțul stîng. Urmează apariția - tot prin fundul scenei - a unui covor rozaliu, rotund, pe care-l va pune pe masă după ce încearcă din greu și zadarnic să-l pună sub scaune și sub masă, ridicîndu-le cînd pe unele, cînd pe cealaltă. Din fund mai apar încă patru scaune, pe care le va așeza de-o parte și de cealaltă a bufetului. Din stînga, adică din dreapta spectatorilor, apar două fotolii, unul bleu, altul violet, unul după altul. Și fotoliile sînt pe roțile, firește. Le pune cu fața spre public, în dreapta acestuia, acolo unde se presupune că s-ar afla fereastra. Ca spre a le verifica, se așază repede într-unui, apoi - ceva mai mult - în celălalt. Are aerul că s-a instalat foarte bine. Rămîne așezat un timp, apoi se ridică, încearcă unul după altul cele șase scaune dimprejurul mesei și le pune la loc. Din fund apare o pînză rulată pe care o desfășoară și o fixează pe peretele din fund. Tabloul trebuie să fie suficient de mare pentru ca publicul să vadă ce înfățișează: o familie de cîini - tatăl, mama și copilul - ogari flocoși și cu urechile pleoștite. Din fund apare un gheridon. Personajul caută din priviri un loc convenabil pentru acesta, îl găsește și pune gheridonul între cele două fotolii. Mai intră un gheridon, pe care îl instalează în mijlocul camerei. Mai intră o ladă din care Personajul extrage trei vase de flori: una o pune pe masă, alta pe primul gheridon și a treia pe al doilea gheridon. Din fund, fîșnește o canapea verde. O pune în spatele fotoliilor, după care își schimbă părerea și așază fotoliile îndărătul canapelei; în sfîrșit, pune fotoliile în stînga și în dreapta canapelei. Intră altă ladă, din care scoate un lampadar cu abajurul portocaliu. Pune în priză lampadarul, îl contemplă, îl stinge, îl reaprinde, iar îl stinge. De sus cad perdelele roșii, împodobite cu flori negre; se precipită să le prindă, la nimereală. Din fundal fîșnește o pendulă: Personajul o instalează alături de bufetul cel mare. Azvîrle, cu o lovitură de picior, cele cîteva lăzi care acum sînt goale. Contemplă totul, obiect cu obiect, se așază pe canapea, după care se întinde. Își pune palmele sub ceafă și începe să fluiere ușor. Se oprește

din fluierat, închide ochii și își întinde brațele pe lângă trup. Închide ochii. Rămîne cîteva clipe nemișcat, apoi, brusc, se ridică, se duce la bufet, scoate aceeași sticlă de coniac, își umple un pahar, apoi încă unul, pune sticla la loc în bufet, trece aproape țopăind de la o mobilă la alta, privește printr-o fereastră imaginară și dispare în fund. Scena rămîne goală, destul de multă vreme. Auzim pașii Personajului undeva în fundal și îl auzim fredonînd. Reapare tot prin fund, cu o cîrpă în mînă, cu care se apucă să frece pachetul, pe sub covor, pe sub scaune, în toate spațiile libere. Din buzunarul de la spate al pantalonilor scoate o sticluță plată de coniac și trage o dușcă, gîlgîind. Pune sticluța la loc în buzunar. Reîncepe să frece parchetul. Se lasă cortina.

(Sfîrșitul Scenei IX)

Cortina poate să cadă pe finalul acestei scene, sau se poate face pur și simplu întuneric. Se lasă cortina doar dacă se decide că se poate face o pauză. În orice caz, dacă se preferă întunericul, zgomotele indicate mai jos se vorface auzite în beznă, o dată cu reluarea jocului.

Este vorba de zgomote de autobuze mergînd, motoare de motocicletă, vuietul străzii, întrebări, fluierături, strigătele amestecate ale unui bărbat și ale unei femei care se ceartă, un hohot de rîs, un strigăt, zgomot de pași pe stradă, totfelul de cuvinte reale sau inventate etc.

SCENA X

Un cuplu (o femeie și un bărbat în vîrstă);

Doi Bărbați; Ospătărița; Patronul; Personajul.

Alte personaje pot să fie figurate prin prezența unor manechine în mărime naturală.

Un mic restaurant de mahala, aproape ca la țară. În fund, tejgheaua, îndărătul căreia stă Patronul. În fața „barului”, un bărbat. În lipsa unor figuranți, se pot instala la mesele din jur cîțiva consumatori. Prezența unei oglinzi mari pe perete poate să dea impresia unei săli ceva mai populate. În prim-plan, o masuță la care nu stă nimeni. Cîteva clipe, oamenii mănîncă în tăcere. Tot în tăcere intră și iese prin fund Ospătărița, aducînd farfurii sau luîndu-le pe cele murdare de la mesele consumatorilor. Încet, încet, începe să se audă zgomotul mașinilor din stradă. Bărbatul care bea la tejghea își termină paharul și se duce să se

așeze la o masă. Se mai aud câteva zgomote, după care se lasă o liniște cam posomorită.

Din stînga, adică prin dreapta spectatorilor, intră Personajul. Se aude, încetișor, zgomotul ușii care se deschide. Personajul înaintează pînă în centrul scenei, se oprește și privește împrejur. Îl întâmpină Ospătărița, o femeie încă tînă, drăguță, bine făcută și agreabilă, în ciuda aerului obosit. Personajul intră în cîrciumă.

PATRONUL: Bine ați venit, domnule.

Celelalte personaje de la mese nu îi acordă nici o atenție noului venit.

OSPĂTĂRIȚA: Doriți să serviți masa?

Personajul dă din cap că da, după care se așază la măsuta de la rampă.

OSPĂTĂRIȚA: Da, da, puteți să vă așezați și acolo dacă doriți.

Personajul mulțumește din cap și se așază. Se ridică apoi, ca să-și atîrne în cuier pardesiul și pălăria. Se reasăază la masă, în timp ce Ospătărița îi aduce farfuria, tacîmurile și meniul. Personajul ia lista cu meniul. Toate acestea se petrec în tăcere.

OSPĂTĂRIȚA: Luați un aperitiv? (*Personajul dă din cap că da.*) Îl doriți aici, sau la bar?

PERSONAJUL: La bar. (*Se uită în direcția barului.*) Ba nu, aici.

OSPĂTĂRIȚA: Doriți de fructe? Avem ceva proaspăt. Sau poate doriți un Campari! Și Campari-ul e proaspăt.

PERSONAJUL: Campari.

OSPĂTĂRIȚA: Cu gheață, cu sifon?

PERSONAJUL: Unul dublu.

OSPĂTĂRIȚA: Și după aceea?

Tăcere. Personajul citește meniul. Nu se decide.

OSPĂTĂRIȚA: V-aș propune o sardină în ulei. Da? Bine. O sardină în ulei. Și după aceea? (*Personajul nu se poate hotărî.*) Un biftec? O fripturică de văcuță?

PERSONAJUL: Biftec! Ba nu, văcuță! Ba nu, un biftec bine făcut.

OSPĂTĂRIȚA: Cu cartofi prăjiți? Cu cartofi prăjiți, da.

PERSONAJUL: Și cu camembert.

OSPĂTĂRIȚA: Mai bine cu brie. E mai moale și mai bine pătrunsă.

Luați vreun desert? Bine. O să vedeți dumneavoastră după ce

veți mânca. Doriți să beți ceva? Vă recomand vinul nostru roșu. E din rezerva specială a patronului. Vă aduc numaidecît Campari-ul.

Îi aduce paharul de Campari, pe care Personajul îl golește dintr-o dată.

OSPĂTĂRIȚA: Oh, deja l-ați golit. Deja!

PERSONAJUL: Mi-era sete. Aduceți-mi o sticlă întreagă de vin, nu una de jumate.

În vreme ce Ospătărița pleacă să ducă comanda, Personajul își pune coatele pe masă și își sprijină fața în palme, după care dă pe gît noul pahar de Campari.

PERSONAJUL: Mai vreau unul!

OSPĂTĂRIȚA: Nu așa de repede, domnule, o să vă facă rău!

Campari-ul nu, pare deloc să-i facă rău Personajului, care s-a destins dintr-o dată. Pe chip i se citește o fericire totală. Privește în jur surâzător, în special către public, acolo unde e de presupus că este strada văzută prin fereastra restaurantului. Patronul, la tejghea, dă pe gît un pahar. Între timp, Ospătărița îi servește în tăcere pe ceilalți meseni (sau manechinele). Oamenii consumă în tăcere. Numai din stradă mai răzbat cîteva zgomote. Mai tîrziu, mișcările vor deveni ireale, iar Ospătărița va merge ca într-un dans săltat. După o vreme, zgomotele străzii vor deveni aproape muzicale, subliniind o dată în plus caracterul ireal al scenei. Personajul către Ospătăriță, arătîndu-i paharul golit.

OSPĂTĂRIȚA: Imediat.

Personajul privește împrejur.

PERSONAJUL: Toți oamenii aceștia...

BĂTRÎNUL (*la masa cuplului în vîrstă, către bătrînă*): Îți place friptura?

PERSONAJUL (*privind iarăși către public*): E mișcare.

BĂTRÎNUL (*soției*): Unde-o să ajungem? Sîntem guvernați de niște imbecili. Cu oameni ca ăștia la cîrmă, nu se poate merge prea departe...

PRIMUL BĂRBAT (*singur la masă*): Ba tocmai asta e: că se poate merge prea departe! O să vină ziua aia, cînd o să se vadă! N-o să le placă atunci cînd vor vedea rezultatul!

Cei doi bătrâni se uită la Bărbatul singur și își apleacă privirile în farfurie.

BĂTRÎNA: Nu știu ce trebuie făcut. Ai făcut tu ceva?

AL DOILEA BĂRBAT (către Primul): Asta așa e!

Ospătărița vine cu comanda. Pune tava pe masă.

OSPĂTĂRIȚA: Am adus Campari-ul. Iată și vinul roșu. Friptura. Și brânza. *(Pune farfuriile, tacîmurile, așază totul delicat. Personajul ia paharul de Campari și îl golește dintr-o înghițitură.)* Sînteți cam lacom, domnule, și beți cam mult. O să vi se facă rău.

PERSONAJUL: Ba nu.

OSPĂTĂRIȚA: Știți, avem un vin foarte bun. Și aperitivele sînt bune. Și totul e proaspăt la noi. E cel mai bun restaurant din cartier. Patroana gătește. Totuși, nu e bine să exagerați. La noi, toți clienții au mare poftă de mîncare. E cel mai bun restaurant din cartier. Mai există o braserie, cică-i ceva șic, dar nu se duce nimeni acolo.

PERSONAJUL (după ce a golit paharul): Aș vrea să vin aici zilnic. Îmi puteți păstra mereu masa aceasta?

OSPĂTĂRIȚA: Văd că vă plac tabieturile. În micile restaurante nu se țin mese rezervate. Dar dacă vreți, pot să vorbesc cu Patronul.

Se duce către Patron și discută cu el în șoaptă. Patronul face semn cu capul că da. Între timp, Personajul își toarnă vin și bea. Ceilalți stau cu nasurile în farfurie. Ospătărița revine la masa Personajului.

OSPĂTĂRIȚA: Domnule, Patronul e de acord. În fiecare zi puteți lua prînzul în același loc la douăsprezece și jumătate. Ne-am înțeles, deci.

PERSONAJUL: Mulțumesc. Cum te cheamă pe dumneata?

OSPĂTĂRIȚA: Agnès. Sînt cumnata Patronului. Mai lucrează aici și un văr de-al meu. Patronul achiziționează marfa.

PERSONAJUL: Credeți că asta va dura la infinit?

AGNÈS: N-o să mai fim noi aici, dar lucrul va rămîne neschimbat. Nu vă faceți nici o grijă. Fiți liniștit

Brusc, fața de masă este luminată puternic: de sus vine o rază de lumină.

PERSONAJUL: Formidabil!

AGNÈS: Nu-i decît o rază de lumină.

PERSONAJUL (*făcînd cîte-o pauză după fiecare punct*): Asta schimbă totul. Ciudat E foarte bizar, totul se schimbă (*Febril.*)

AGNÈS: Iertați-mă, am de lucru. Ah, nu, nu, nu vă părăsesc. Mă întorc. (*Pleacă de la o masă la alta. În ambianța restaurantului se schimbă ceva. Lumina s-a răspîndit aproape peste tot. Personajul se ridică, se așază, se ridică.*)

UNUL DINTRE BĂRBAȚI (*cheamă Ospătărița*): Domnișoară, ciupercile mele, te rog.

Vocile și mișcările sînt oarecum defazate, iar comenzile cele mai banale sînt oarecum cîntate, ca și mișcările, oarecum dansate de-acum înainte.¹

BĂTRÎNUL (*se ridică și se așază*): Caltaboșul, dacă se poate.

CELĂLALT BĂRBAT (*la masă*): Cartofii mei în ulei.

Ospătărițaseexecută.

PERSONAJUL: Cartofi prăjiți. (*În extaz:*) Furculițe, farfurii, cuțite. *Zgomot melodios al tacimurilor.*

PATRONUL (*cîntînd*): Sînt frumoase. Sînt bune. Ce e bun face bine.

PERSONAJUL: Oh, vin roșu.

PATRONUL (*același joc*): Vinul este cu adevărat soare în sticlă.

OSPĂTĂRIȚA (*umblă dansînd*): Vin imediat, vine acum. Numai-decît.

Lumina devine tot mai puternică.

BĂTRÎNA (*la masă*): Totul vine. Ce bine e!

PRIMUL BĂRBAT (*Patronului*): Șefu', dau un rînd.

Se duce la tejghea și bea un pahar cu Patronul.

PRIMUL BĂRBAT: Ar cam trebui să mă întorc la muncă. Dar am tot timpul.

Personajul îi arată Ospătăriței sticla goală.

OSPĂTĂRIȚA: Mai vreți una? Nu credeți că-i cam mult?

BĂTRÎNUL (*tot cîntînd*): De cincisprezece ani sînt la pensie.

¹ În regia lui Jacques Mauclair ritmul era foarte viu și sacadat (n. a).

OSPĂTĂRIȚA: Iată vinul.

BĂTRÎNA: Dar sîntem în viață.

PERSONAJUL: Și o cafea aș dori.

AL DOILEA BĂRBAT: Ehe î dacă-n fiecare zi ar fi duminică!

BĂTRÎNUL: Nu-i tot aia.

PATRONUL (*către Primul Bărbat*): Mai luăm un pahar. Acuma-i rîndul meu.

Ospătărița aduce vin, cafea și pleacă aproape dansînd de la masa Personajului.

PRIMUL BĂRBAT: Cu plăcere, mulțumesc.

BĂTRÎNUL: Cu trei, face nouă. (*Se ridică.*)

PRIMUL BĂRBAT (*Ospătăriței*): Nu iei un pahar cu noi?

OSPĂTĂRIȚA: Nu pot, domnule, nu vedeți că am mîinile ocupate cu farfurii? Trebuie să servesc. O să beau și eu o gură, dar după aceea.

PRIMUL BĂRBAT (*se întoarce spre sală și privește de jur împrejur cu un aer euforic*): De obicei nu prea se vede așa un soare în perioada asta a anului!

BĂTRÎNA (*se ridică și ea*): E greu de spus.

Se ridică toți și privesc înspre sală. Progresiv, dar destul de repede, lumina dispare și totul redevine cenușiu. Bătrînul și toți ceilalți se întorc la mesele lor și se așază. Se reaşază și Bărbatul. Mișcările dansante se descompun. Și Personajul se așază. Cîntecul redevine murmur, după care se lasă tăcerea. Tac cu toții. Chipurile redevin posomorite. Dintr-o dată, Personajul sare în picioare. Se așază la loc. Zgomotul farfuriilor și tacîmurilor nu mai este melodios. Oamenii se uită mirați la Personaj, după care reîncep să mănînce.

PERSONAJUL (*Ospătăriței*): S-a stins.

OSPĂTĂRIȚA: Despre ce vorbiți? Totul e ca-nainte. Nu prea vă simțiți în apele dumneavoastră. O să vă aduc un coniac.

Oamenii au un aer absent și posac, ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic. Toți mănîncă în tăcere. Ospătărița se uită atent la Personaj o clipă, după care se îndepărtează.

PERSONAJUL (*se uită pe fereastră, adică înspre public*): Se mișcă, se mișcă. (*Se ridică. În restaurant, nici o reacție.*) Nu auziți? (*Se așază la loc. Oamenii continuă să mănînce tăcuți. Se aude zgomotul tacîmurilor. Totul a redevenit apăsător, sau*

indiferent. Dintr-o dată, de afară vine un zgomot violent, de motociclete. Dacă e posibil, pe fereastră se vor zări, în fundal, siluetele motocicliștilor. Chiar când zgomotele încetează, oamenii intră în restaurant cu larmă mare, agitați și vociferând. În fund, se vede trecând un om cu capul bandajat, apoi un altul, la fel. Intră un bărbat, cu pușca în bandulieră, se duce spre tejghea cu pasul energic. Oamenii, care au început din nou să mănânce, abia dacă privesc scena și își continuă masa.)

REVOLTATUL (*vorbind milităros*): Un șnaps. Vin de la luptă și mi-e cald.

Intră o Femeie, scundă, nervoasă, negricioasă, care se duce tot la tejghea.

FEMEIA: Un aperitiv!

De la mese, oamenii își întorc capetele și îl privesc pe Revoltat.

REVOLTATUL: Se bate lumea în piața mare.

Încet, încet clienții ascultă tot mai atent, după care, unul câte unul, vin lângă Revoltat și Femeia de lângă el.

BĂTRÎNUL: Așa ceva nu s-a mai pomenit.

FEMEIA REVOLTATĂ: Nu auziți exploziile?

Oamenii întind urechile și se întorc în direcția de unde vin, într-adevăr, zgomotele - slabe încă - ale bătăliei.

FEMEIA: Așa este.

BĂTRÎNUL: Păi, da, vin din piața mare. Acolo mă duc eu în fiecare duminică, să-mi fac plimbarea. Duminica trecută totul era calm. Până duminică se termină totul.

FEMEIA: De bună seamă că o să se termine.

PATRONUL: Într-adevăr, se aud zgomote. Va să zică, începe iar. Nu s-a mai întâmplat de mult.

REVOLTATA: N-o să se termine nici până duminică!

BĂTRÎNUL: Deci n-am să mai am parte de plimbarea de duminică.

REVOLTATA: În curînd nu vor mai fi decît duminici. De-asta ne și batem.

BĂTRÎNUL: Da, dar pînă atunci eu n-am să mai am duminică.

PRIMUL BĂRBAT: Dacă-i cafteală, e deja duminică.

AL DOILEA BĂRBAT: Dar e ceva serios de data asta?

PATRONUL: E și în centrul orașului.

OSPĂTĂRIȚA: E numai la noi, la periferie.

REVOLTATUL: De centrul orașului ni se filfie. Ni se filfie de bo-
gați.

REVOLTATA: Pentru moment ne ocupăm de treburile noastre. E
destul de lucru, mai întâi trebuie să măturăm în fața casei
noastre.

*încetul cu încetul zgomotele luptei se vor intensifica. Se vor vedea trecînd
prin dreptul ferestrei din fund oameni înarmați, alte imagini militare care
le vor înlocui pe cele civile. Zgomotele vor crește progresiv, iar pe geam
se vor vedea trecînd răniți, oameni însîngerăți etc. Apar, de asemenea,
agenți de poliție alergînd cu bastoanele în mîna după insurgenți. Mai
tîrziu, se va auzi zgomotul unui tanc. Dar toate se vor petrece numai
încetul cu încetul, marile efecte fiind păstrate pentru finalul scenei.*

AL DOILEA BĂRBAT: Eu, unul, înțeleg.

OSPĂTĂRIȚA: Cu viața pe care o ducem...

FEMEIA REVOLTATĂ (*privind în jur cu un aer disprețuitor*): Bine
că mai există bărbați adevărați! (*Îi dă Revoltatului o palmă
zdravănă pe spate:*) Fără flăcăi ca tine, adio veselie. Cu
oameni ca tine, îi radem pe ăia!

REVOLTATUL: E musai.

PATRONUL (*Revoltatului*): Luați un pahar. Fac cinste.

BĂTRÎNUL: Și eu am făcut revoluție, cînd eram tînăr, în Sardinia.

FEMEIA: Soțul meu este un vechi anarhist

PRIMUL BĂRBAT: Eu, unul, vă înțeleg. Numai să nu se termine
așa.

PATRONUL: Și eu vă înțeleg. Asta-i societatea.

*Către finalul scenei, cei doi Bărbați, Bătrînul și Femeia se vor trans-
forma în revoluționari. În momentul în care vor ieși din scenă, vor fi cu
toții îmbrăcați de luptă, vor avea la brîu pistoale și puști, își vor pune
bărbi și peruci hirsute. Și Bătrîna își va schimba hainele și se va
transforma în revoluționară.*

BĂTRÎNUL: Pe vremea mea, ha î pe vremea mea, asta era în '47...
dar acum prefer să mor în patul meu.

FEMEIA: Oricum, chestia asta n-o să ne împiedice să dormim.

AL DOILEA BĂRBAT: Sîntem francezi.

OSPĂTĂRIȚA (*Personajului*): Da, știți? Știți?

PATRONUL: Franța este patria revoluțiilor. E ca Mexico !

REVOLTATUL (*Personajului*): N-o să mai fie nevoie de tine.

PATRONUL: Noi l-am avut în '89.

REVOLTATA (*Personajului*): Îi știm noi pe ăștia ca tine. Nu cu de-alde voi ne facem noi treaba.

OSPĂTĂRIȚA (*Personajului*): Asta nu-i treabă pentru dumneavoastră.

PRIMUL BĂRBAT (*privind către Personaj*): Se vede bine ce fel de om sînteți.

PATRONUL: După '89 am avut '37, '47, '57, '67, '77, '87 și iar un '89.

BĂTRÎNUL: Cercul s-a închis.

REVOLTATA: Nu va fi închis niciodată. Ticăloșii !

Din momentul în care oamenii s-au grupat în jurul Revoltatului, Personajul va fi singurul rămas la locul dinainte.

REVOLTATUL: Acum sau niciodată.

REVOLTATA: O să-i facem noi să priceapă.

OSPĂTĂRIȚA: De bună seamă c-o să-i facem să înțeleagă.

PRIMUL MUNCITOR: Lucrurile trebuie să se schimbe.

PATRONUL: Dacă-i pe-așa, atunci dau un rînd la toată lumea.

AL DOILEA MUNCITOR: Bravo !

FEMEIA: Așa da. Bravo !

OSPĂTĂRIȚA (*Personajului*): Nu vă deranjați. Vă aduc eu vinul la masă.

FEMEIA: Îi dai și lui să bea?

OSPĂTĂRIȚA: E clientul nostru. (*Îi duce Personajului paharul, după care se întoarce la grup*)

REVOLTATA: Așa nu se mai putea !

FEMEIA: Cu oameni ca voi...

BĂTRÎNUL: Trebuie mers pînă la capăt. Ah, dacă aș mai avea eu vîrsta voastră !

REVOLTATUL: O țară de lași ! O societate bolnavă !

FEMEIA: Ne-am săturat

TOȚI: Ei, bine, da, ne-am săturat !

PRIMUL BĂRBAT: ăștia nu merită decît disprețul nostru.

AL DOILEA BĂRBAT: Nu-i de ajuns disprețul !

REVOLTATA: Trebuie s-o sfîrșim cu ei ! Vrem sînge ! Voluptate și moarte !

REVOLTATUL: Vor fi eliminați. Așa va fi mai bine pentru toată lumea.

PATRONUL: Așa e drept.

REVOLTATUL: Vom fi drepți.

REVOLTATA: Iar dreptatea e dură, or să-și dea ei seama de asta.

FEMEIA: Toți cei care se lăfăie în lux și nedreptate.

FEMEIA: Măcelul din Piața Roșie.

OSPĂTĂRIȚA: Cu cuțitul în dinți.

PRIMUL BĂRBAT: Bogătanii!

AL DOILEA BĂRBAT: Săracii!

PATRONUL: Proletariatul!

REVOLTATA: Antirevoluționarismul primar.

REVOLTATUL: Dictatură, da, dar în libertate.

FEMEIA: Numai să fie o libertate liber consimțită.

PATRONUL: Așa va fi.

BĂTRÎNUL: „Les lendemains qui chantent!”

REVOLTATA: Totul se va plăti prin sânge și în sânge.

OSPĂTĂRIȚA: Să recunoaștem că nu noi, ci ei au vrut-o, ei, cu toată corupția lor...

PRIMUL BĂRBAT: Burghezii ăștia nenorociți.”

FEMEIA: Muncitorii sînt săraci fiindcă beau. Toți sînt alcoolici.

AL DOILEA BĂRBAT: Și drogurile!

PATRONUL: Societatea de consum!

FEMEIA: Colectivism, individualism.

OSPĂTĂRIȚA: Societatea noastră de consum.

PRIMUL BĂRBAT: Cei care sug sângele poporului!

AL DOILEA BĂRBAT: Niște vînduți!

REVOLTATUL (*cu vocea cutremurătoare și ținînd un pumn în tețghea, care face să cadă paharele pe jos și să se spargă*): Și fraternitatea! Să nu uităm fraternitatea!

Liniște un moment, oamenii par înfricoșați. Se opresc din consumație și rămîn cîteva clipe nemișcați.

PATRONUL (*Ospătăriței*): Du-te și mătură cioburile.

Ospătărița se execută. Discuția reîncepe.

REVOLTATA: O să le băgăm pumnul pe gît cu tot cu cuțit. O să le spintecăm burțile.

FEMEIA: Ne-a ajuns la os.

BĂTRÎNUL: Are el dreptate cu ce spunea adineaori, nu trebuie să uităm fraternitatea!

OSPĂTĂRIȚA: Nu trebuie să uităm fraternitatea.

AL DOILEA BĂRBAT: Nu, să nu uităm fraternitatea.

PATRONUL: Fraternitatea.

REVOLTATA: Sînge! burți tăiate, mațe vărsate! Vreau să le văd ieșind mațele !

OSPĂTĂRIȚA: Oamenii rămîn neschimbați.

PRIMUL BĂRBAT: Numai tineretul are suficient entuziasm.

PATRONUL: Tinerii-s tîmpiți.

PRIMUL BĂRBAT: Bătrînii sînt tîmpiți.

AL DOILEA BĂRBAT: Există tinerii tîmpiți și bătrîni tîmpiți. Cînd ești prost, ești prost pe viață.

OSPĂTĂRIȚA: Nu se mai poate așa, trebuie să fiți cu toții de acord că așa nu se mai poate: metrou, muncă, plozi.

REVOLTATA (*cu un aer sinistru, scrișnind din dinți*): Revoluția de plăcere.

Oamenii s-au transformat aproape complet. De acuma înainte, păstrăm numele personajelor numai ca să evităm confuzia.

FEMEIA: Pentru plăcere.

Toate personajele - cu excepția Ospătăriței - își schimbă hainele. Dacă există doar un număr mic de actori, atunci numai Patronul și Personajul.

PRIMUL BĂRBAT (*fluturînd un pumnal*): De plăcere.

REVOLTATUL: Sărbătoare, care va să zică ! Vom trăi într-o eternă sărbătoare. Bucurie totdeauna.

Își flutură amîndoi armele; urmează un moment de tăcere, în care ei rămîn cu armele în aer.

REVOLTATUL: Toate astea îți fac foame. Mie îmi ghiorăie mațele de foame.

PATRONUL: Sînteți cu toții invitații mei la masă.

REVOLTATUL: Mi-ar face plăcere, dar mă așteaptă nevastă-mea cu masa. Însă dacă faci cinste rapid cu una mică, acceptăm cu plăcere. Și niște sandvișuri.

Patronul pune de băut. Beau cu toții. Ridică paharele și zic:

TOȚI: Jos caralii !

REVOLTATA: O să facem ciorbă cu țestele caraliilor.

REVOLTATUL (*Ospătăriței*): Mai repede. Hai mai repede cu sandvișurile alea. Trebuie să muncești de-acuma, javră ce ești, să pui osul la muncă ! Nu mai merge ca înainte.

REVOLTATA: Toate s-au schimbat. Nimic nu mai merge ca-nainte.

OSPĂTĂRIȚA (*Revoltatului*): Fac și eu tot ce pot. Dumneata ești nepoliticos. N-ai decît să pleci.

FEMEIA: Politețea-i a burgheziei.

REVOLTATUL (*Ospătăriței și Patronului*): Sînteți comercianți. La urma urmei, nu sînteți decît niște exploataatori.

OSPĂTĂRIȚA: Eu îmi cîștig pîinea cu sudoarea frunții. Sînt o muncitoare. Iar dumneata nu faci altceva decît să trîncănești.

REVOLTATUL: Curva dracului!

OSPĂTĂRIȚA: Oh!

PERSONAJUL (*ridicîndu-se de la masă, către Revoltat*): Domnule, dumitale nu-ți este rușine?

REVOLTATUL: Mic-burghez nenorocit. Ia dă-te mai aproape ca să-ți văd mutra.

Personajul se apropie.

REVOLTATUL: Jigodie!

Îi trage un pumn în figură Personajului, după care îl trîntește înapoi în scaun.

REVOLTATA: Bine i-ai făcut.

PATRONUL: Ei, haide, zău, era clientul meu.

Ospătărița îi trage două palme formidabile Revoltatului. Acesta cade, se ridică și își pipăie maxilarul. Hohote de rîs, după care toată lumea, cu excepția Ospătăriței și a Patronului, se întoarce către Personajul înfundat în scaun și îi arată pumnii.

TOȚI: Jigodie!

Revoltatul rămîne nemișcat, arătîndu-i pumnul Personajului, în vreme ce Ospătărița se duce la acesta din urmă, îi scoate batista din buzunar și îi șterge chipul însîngerat.

OSPĂTĂRIȚA: Nu e pentru dumneavoastră chestia asta.

Vacarmul de afară se accentuează dintr-o dată, tropăituri, strigăte, e limpede că bătălia s-a extins. Se aude țăcănit de mitralieră, se aud țipete, prin fundul scenei se zăresc trecînd oameni cu puști și steaguri.

REVOLTATA: Gata, a trecut de piața mare, se apropie. Să fie împușcături, explozii, să fie sînge! (*Desfășoară un steag.*)

REVOLTATUL: Trăiască steagul nostru !

FEMEIA: *Viva la muerte!*

PRIMUL BĂRBAT: Revoluția-i în stradă.

În acest timp, Personajul își golește paharul, ținându-și batista în dreptul ochiului lovit.

PATRONUL: Nu pleacă nimeni pînă ce nu achită consumația.

OSPĂTĂRIȚA: Plata, plata!

AL DOILEA BĂRBAT: O să-ți plătească Comitetul revoluționar!

REVOLTATA: O să-i plătească pe dracu'.

PATRONUL: Ei, drăcia dracului!

OSPĂTĂRIȚA: Ei, drăcia dracului!

PERSONAJUL: Pot să fac ceva?

PATRONUL: Ce să faci?

PERSONAJUL: Să vă ajut să strîngeți toate astea.

OSPĂTĂRIȚA: Ne descurcăm și singuri. Stați liniștit acolo.

PERSONAJUL: Un coniac, v-aș ruga.

OSPĂTĂRIȚA (*curățînd împreună cu Patronul*): Imediat.

SCENA XI

PATRONUL: Eu am făcut deja o revoluție. Ar fi trebuit să-mi fie învățătură de minte.

OSPĂTĂRIȚA: Acuma sînteți foarte obosit, sînteți prea bătrîn pentru așa ceva.

PATRONUL: Nu de asta, nu-s bătrîn, dar ăștia nu sînt revoluționari. Sînt reacționari.

OSPĂTĂRIȚA: Iar adversarii lor ce sînt?

PATRONUL: Tot reacționari. Unii sînt finanțați de laponi, iar ceilalți de turci.

OSPĂTĂRIȚA: Ați văzut ce moacă de otomani aveau!

PATRONUL: Ah, nu fi rasistă!

OSPĂTĂRIȚA: Nu sînt rasistă. Eu sînt pentru toate rasele, nu sînt rasistă.

SCENA XII

Intră o femeie, cu aerul înfricoșat.

MAMA RĂNITULUI: Doamne Dumnezeu, micuțul meu, ajutați-ne.

Intră un tânăr rănit, cu capul bandajat. Patronul și Ospătărița se reped să-l ajute. Rănitul se prăbușește.

MAMA: Nu i-am spus eu să stea liniștit?

OSPĂTĂRIȚA: Doamne, ce ne-o mai fi dat să îndurăm? Cu timpurile astea...

PATRONUL: Este fiul doamnei, e văduva din colț care și-a pierdut bărbatul anul trecut. Tinerii din zilele noastre nu mai știu ce e primejdia.

MAMA: Micuțul meu, micuțul meu!

O FEMEIE CUMSECADE: Nu s-a mai pomenit așa ceva. În vremurile astea noi trăiam totuși liniștiți aici, în mahalaua noastră.

MAMA (*aplecată peste trupul fiului*): Ce i-au făcut? Era un copil așa de blînd, așa de drăguț.

FEMEIA CUMSECADE: Muncești din greu toată viața, ieși la pensie și crezi că vei îmbătrîni în liniște. Nu mai poți să fii liniștit nicăieri.

PATRONUL: Asta-i viața. Oamenii mai și mor.

PATRONUL (*către Mama rănitului, care continuă să plîngă*): Poate că se va face bine.

FEMEIA CUMSECADE: Tinerii au multă vitalitate.

OSPĂTĂRIȚA: Deocamdată a leșinat

FEMEIA CUMSECADE: Vedeți? Mișcă.

PATRONUL: Așa e, mișcă. Tresare.

OSPĂTĂRIȚA: Dați-vă puțin mai departe, lăsați-l să respire.

PATRONUL: Dar oare respiră într-adevăr?

FEMEIA CUMSECADE: Da, uite cum mișcă picioarele... Face ca broasca

MAMA: Un doctor, chemați un doctor.

OSPĂTĂRIȚA: Poate c-ar trebui să dăm telefon la spital, să vină să-l ia.

PATRONUL: Salvările nu mai pot să circule. Peste tot s-au ridicat baricade.

OSPĂTĂRIȚA: Nu sînt decît ambuteiaje. S-a întrerupt traficul.

FEMEIA CUMSECADE (*către Mamă*): Greșeala-i a lui. Nu trebuia să se amestece.

PATRONUL: Păi, atunci, cine să se mai amestece?

MAMA: Ți-am spus eu, scumpul meu, nu ți-a spus mama? E numai vina prietenilor. Nu ți-am spus eu să nu te ieși după ei?

PATRONUL: Cine sînt prietenii lui?

FEMEIA CUMSECADE: Golanii din cartier... Rene și Michel.

PATRONUL: Unde mai sînt și ăștia?

FEMEIA CUMSECADE: Pe baricade, bineînțeles, în loc să se ducă undeva să muncească.

PATRONUL: Și eu cînd eram tînăr eram pe baricade. Dar nu m-a rănit nimeni.

MAMA: Și Michel și Rene au murit

FEMEIA CUMSECADE: Și ei? N-o să mai avem tineri în cartier!

OSPĂTĂRIȚA: A dorit să-i urmeze pînă și în moarte.

FEMEIA CUMSECADE: Asta-i fidelitatea.

MAMA: Dați telefon la doctor, dați telefon!

PATRONUL (*Ospătăriței*): Dă totuși un telefon la Salvare. Poate că or să vină.

OSPĂTĂRIȚA: Am să încerc.

Se duce să telefoneze.

PATRONUL: Să-ncercăm să-i dăm un pahar de alcool. Poate asta o să-l trezească.

Patronul și Femeia cumsecade încearcă să deschidă buzele Rănitului ca să-i dea să bea.

OSPĂTĂRIȚA: Nu se poate vorbi la telefon. Firele sînt tăiate. Oricum, ar fi fost închis, fiindcă-i sărbătoare.

MAMA: O să-l duc acasă.. Ajutați-mă. Nu stau departe. Ajutați-mă.

O să-l întind pe p a t . În patul lui de copil. O să chem doctorul.

Cînd era copil i-a mai salvat de două ori viața.

OSPĂTĂRIȚA: Are dreptate, nu locuiește departe.

Intră doi polițiști și un bărbat.

PRIMUL AGENT: Ce se-ntîmplă aici?

AL DOILEA AGENT: Circulați.

PATRONUL: Sîntem la noi acasă.

AL DOILEA AGENT: Gura!

MAMA: Salvați-l, domnule agent. Duceți-l la spital.

PRIMUL AGENT: Alt răzvrătit.

AL DOILEA AGENT: Faceți loc.

PRIMUL AGENT: Cum s-au petrecut lucrurile?

PATRONUL: Nu știm. A intrat și s-a prăbușit. A rămas așa, într-o baie de sânge.

PRIMUL AGENT: E-n sângele lui.

MAMA: Nu e vina lui, domnule Agent. Era un băiat tare blînd, la locul lui. S-a lăsat antrenat, a crezut ce i-au zis alții.

FEMEIA CUMSECADE: Niciodată nu e din vina nimănui. Așa se zice totdeauna, dar de cînd era copil îmi ciordea găinile.

PRIMUL AGENT: Dumneata să taci.

AL DOILEA AGENT (*către Mama*): N-are ce să-i mai facă doctorul, vedeți și dumneavoastră că agonizează. Crapă.

PRIMUL AGENT: E mort, ce mai.

MAMA: Nu vorbiți așa de micuțul meu! Sărăcuțul de el! Îi plăceau călușii de lemn.

PRIMUL AGENT (*Mamei*): Cine sînteți dumneavoastră?

OSPĂTĂRIȚA: Păi, nu vedeți? E mama lui.

PRIMUL AGENT: Eu am întrebat-o cum o cheamă, care-i este starea civilă.

AL DOILEA AGENT (*Mamei*): Actele dumneavoastră. (*Către ceilalți*): Actele la control.

Toată lumea scoate actele.

PATRONUL: Eu sînt patron aici.

OSPĂTĂRIȚA: Eu sînt chelneriță.

PRIMUL AGENT (*Personajului*): Și dumneata? Ce stai aici fără să faci nimic?

OSPĂTĂRIȚA: E un client.

PRIMUL AGENT: Un client, un client...

AL DOILEA AGENT: Ce făcea aici clientul dumitale?

OSPĂTĂRIȚA: Mănîncă aici în fiecare zi.

PRIMUL AGENT (*Personajului*): Actele dumneavoastră.

AL DOILEA AGENT: Cînd erau răzvrățiții pe-aici, el ce făcea?

PRIMUL AGENT: Era în cîrdășie cu ei?

OSPĂTĂRIȚA: Este un om pașnic.

PATRONUL: E un bou.

PRIMUL AGENT: Nu ți-a cerut nimeni părerea. Aici închiriați camere?

PATRONUL: Gata, nu mai.

OSPĂTĂRIȚA (*Agenților*): Urcați sus, să vedeți că nu e nici un pat.

MAMA (*Agenților*): Duceți-l la spital, vă rog. Pierde sânge, o să și-l piardă pe tot

BĂRBATUL: Nu vrea să înțeleagă. Păi și-a pierdut deja tot sângele.

MAMA: Nu e adevărat. Încă se poate vindeca.

FEMEIA: E mort, doamnă. A murit

BĂRBATUL: Ce pacoste pe capul nostru, un cartier așa de liniștit!

Eram niște pensionari la locul nostru și, poftim! dintr-o dată agitație! După o viață de plictiseală, pac revoluția!

FEMEIA: Și totul așa de zgomotos!

PATRONUL: Mie mi-au spart totul în prăvălie.

PRIMUL AGENT: O să-l ducă la morgă.

AL DOILEA AGENT: Vă scăpăm noi de asta.

MAMA: Nu mă despărțiți de băiatul meu.

PRIMUL AGENT (*Mamei*): Dumneata ești suspectă.

OSPĂTĂRIȚA: Dar de ce, domnule?

AL DOILEA AGENT: Nu-i treaba dumitale să pui întrebări.

PRIMUL AGENT: Ia fiți atenți cu toții ce faceți! Să nu care cumva să vă umflu pe toți.

PATRONUL (*Agenților*): Nu vreți să beți un pahar înainte de plecare?

OSPĂTĂRIȚA: S-au spart toate, nu mai avem de nici unele.

PRIMUL AGENT: Atunci îți bați joc de noi?

PATRONUL: Ba nu, poftim, mai am o sticlă.

PRIMUL AGENT: Păi, vezi! Când e bunăvoință, se mai găsește...

Patronul le toarnă de băut agenților, care dau paharul peste cap. Pentru asta, s-au deplasat la teighea.

MAMA: Aveți grijă de copilul meu.

AL DOILEA AGENT: Femeia asta ne calcă pe nervi. O să ne ocupăm și de dumneata acușica, n-ai grijă!

FEMEIA: Ba are grijă, domnule agent. E normal să aibă.

Primul și Al Doilea Agent iau cadavrul și se pregătesc să-l scoată afară.

AL DOILEA AGENT (*Mamei*): Dumneata vii cu noi.

MAMA: Nu mă despărțiți de copilul meu !

PRIMUL AGENT (*către Patron și Bărbat*): Hei, voi, puneți mîna pe femeia asta. Băgați-o la dubă.

Patronul și Bărbatul o scot cu forța din circiumă pe Mamă. Femeia țipă. Rănitul este cărat de agenți afară.

FEMEIA: O să încerc să mă întorc acasă.

OSPĂTĂRIȚA: Fiți atentă. Încă se mai trage pe străzi.

FEMEIA CUMSECADE: În orice caz, trebuie să-i dau de mîncare pisicii.

BĂRBATUL: Vă conduc eu, doamnă. Și eu trebuie să-i dau motanului meu să mănînce.

Les amîndoi.

Nota autorului: întreaga Scenă XII, de la început pînă aici, poate fi suprimată sau păstrată, după dorința regizorului.

La deschiderea ușii, tirul mitralierelor se aude puternic, laolaltă cu vacarmul luptelor de afară.

PATRONUL: I-a împușcat chiar în pragul ușii. *(Tocmai se auziseră strigătele celor doi.)*

OSPĂTĂRIȚA *(după ce se aude o explozie foarte puternică)*: Ambulanța a sărit în aer. Cu tot cu mașina și cu poliștii.

PATRONUL: Nu mai bine rămîneau aici, cum le-am spus eu?

Nota autorului: aceste ultime două replici pot fi păstrate sau eliminate după cum a decis regizorul, să păstreze sau să elimine scena precedentă. Se aude șuierul gloanțelor care trec prin ferestre. Zgomotul de sticlă spartă al geamurilor. O sticlă cade și se sparge.

PATRONUL: N-o să-mi spargă acuma pînă și ultimele sticle!

OSPĂTĂRIȚA: Acum parcă am fi afară. Ia uită-te, merg în pas de marș și cîntă. *(Într-adevăr, de afară se aude cîntecul revoluționarilor.)* Poftim! *(Către Personaj:)* Un glonț v-a găurit pălăria în cuier.

PATRONUL: Trage oblonul de fier. Haide odată, ce dracu'!!

Patronul și Ospătărița coboară oblonul. Personajul dă să-i ajute.

OSPĂTĂRIȚA *(Personajului)*: Nu vă deranjați. Terminați-vă coniacul. *(Personajul se așază ca să-și termine băutura. Intre timp, Ospătărița și Patronul au tras oblonul.)* Uff! Gata, l-am tras.

PATRONUL: Acuma ne-am liniștit Să-i ia dracu' pe nenorociții ăștia. Mi-au spart toate sticlele!

PERSONAJUL: Nu mai este coniac?

PATRONUL: Mă duc să caut. Mai am în pivniță. Mi-am făcut eu rezerve încă de la revoluția trecută.

PERSONAJUL: Care? Cea din '40?

PATRONUL: Cea din '32. Așa că e și mai vechi, e și mai bun acum. Mă duc. (*Ospătăriței:*) Mai avem pîine și friptură la tejghea. (*Iese.*)

OSPĂTĂRIȚA (*Personajului*): Vă mai e rău? Nu e ceva grav. Să vedem ce mai face rana. Un pumn zdravăn. Dar ochiul nu e atins, numai de jur împrejurul lui... O să vă aranjez bandajul. Ați vrut să săriți în ajutorul meu, a fost frumos din partea dumneavoastră.

PERSONAJUL: Nu mai știu.

OSPĂTĂRIȚA: Nu sînteți olecuță cam sărit? Chiar așa? Tocmai asta-mi place la dumneavoastră. Trebuie că sînteți tare nefericit (*Personajul dă din umeri.*) Nici fericit nu sînteți. (*Personajul bombăne ceva și ridică iar din umeri.*) Nici fericit, nici nefericit. Asta-i și mai rău decît să fii nefericit. Credeți că vorbesc ca să mă aflu în treabă? Îm i sînteți foarte simpatic. (*Personajul ridică din umeri.*) Credeți că nimeni nu vă poate simpatiza? Vă înșelați, (*Moment de tăcere.*) Așa ceva nu se cere și nici nu se explică. Păreți complet aiurit. O să vă aduc o bucată de pîine și una de friptură. Vreți? (*Personajul arată spre pahar.*) Iar vreți coniac? E prea mult. Mă rog. Încă unul, dar să fie ultimul! (*Se duce să caute un pahar de coniac, i-l aduce, el îl bea. Din pivniță se aude vocea Patronului, cîntînd.*) Oh, i-auzi-l și pe-ăla! Și lui îi place să bea. (*Personajului:*) Tare aș vrea să fac ceva pentru dumneavoastră. Am cunoscut cîndva un bărbat care vă semăna. Nu era bolnav. Nu avea nimic. Ba încă avea de toate. Închipuți-vă că s-a sinucis. Dumneavoastră nu vă vine cîteodată pofa să vă sinucideți? (*Personajul ridică din umeri.*) V-a iubit cineva vreodată?

PERSONAJUL: Mama.

OSPĂTĂRIȚA: De atunci încoace, nimeni? Nu știți ce va să zică să fii iubit? În clipa de față eu sînt liberă, sînt disponibilă. Dacă ați dori... Dar trebuie să-ți dorești să fii iubit, trebuie să vrei. Am să vă învăț eu să vă trăiți fiecare clipă. Am să vă învăț fericirea. Nu vă mai holbați așa la mine, că nu vorbesc prostii. Eu nu pot să trăiesc fără un bărbat Nici o femeie nu poate. Am să vă țin de mîna și am să vă conduc pe drumul nostru. Nu vă mai opuneți, veniți cu mine. (*Se aude iarăși vocea hodorogită a Patronului cîntînd în pivniță, precum și cîteva jăcănituri de mitralieră, de afară.*) Nu știu de ce îmi pare rău de dumneavoastră. Tocmai asta îmi place la dumneavoastră. Nu sînteți ca toți ceilalți. Nu spuneți nimic? Nu vă face nici o impresie tot ce vă zic eu? Vă repet: sînt disponibilă. Se vede limpede că nu aveți pe nimeni. Drumul nostru va fi curat ca în

palma. Nimic nu ne va sta în cale. Dacă am mâinile puțin obosite, dacă mi-e pielea puțin bătucită, asta-i din pricina muncii și din cauză că spăl vasele. Însă pielea de pe trup mi-e pufoasă și caldă. Am ochi frumoși, ia uitați-vă. Sînt încă tînără. Și dumneavoastră sînteți tînăr. Am să vă învăț, am să vă învăț eu totul. Dumneavoastră ați pornit pe un drum greșit, ați greșit direcția. Alături de mine vă veți găsi calea cea mai bună. (*Îi mîngîie mîna, i-o lipește de inimă.*) Ce sălbăticit sînteți! Ați sărit în apărarea mea: n-am să uit niciodată asta. Nu știu ce m-a apucat să vorbesc așa, cu dumneavoastră îmi pierd capul. Nu mă comport ca și cu toți ceilalți. Cu dumneavoastră mă simt cu totul alta. Ați iubit vreodată pe cineva, în afară de mama dumneavoastră? V-a iubit cineva? Nu, nimeni. Asta fiindcă sînteți bolnav, fiindcă nu știți să vă explicați, fiindcă nu aveți încredere în nimeni! Toți ceilalți se omoară între ei, se sfîșie unii pe alții, fiecare-i gelos pe cel de alături, se exploatează unii pe alții. Trebuie să existe pentru început măcar o fărîmă de iubire și fericire, un grăunte de încredere reciprocă și de dragoste. Se vor uita cu toții la noi doi la început, se vor mira, iar apoi ne vor urma cu toții. Vor veni împreună cu noi pe alei lungi, lungi, atît de lungi încît se vor pierde în zare, alei de trandafiri fără spini.

Se aude din nou, din pivniță, vocea răgușită a Patronului, iar de afară injurii: „Jigodie!” „Nenorocitu’ dracului”, „Jos”, „Afară cu ei”, „I-am ras”, „O să-i terminăm noi”, „Omorîți-i”, „Fără pic de milă să-i strivim” etc.

Apare Patronul „afumat” rău.

PATRONUL (*Ospătăriței*): Mai e aici clientul tău?

OSPĂTĂRIȚA: N-avea cum să iasă, de vreme ce am tras oblonul.

PATRONUL (*Ospătăriței*): Să nu ridici oblonul. Lasă-l așa. Ce mai e pe-afară? (*Se duce spre oblonul tras pînă la un metru de pămînt, se așază în patru labe și privește în stradă.*) Unu, doi, trei, patru, cinci, șase, șapte, opt Nu-s decît opt morți.

OSPĂTĂRIȚA: Poate că sînt răniți numai, sau muribunzi.

PATRONUL: Printre ei, doi agenți de poliție. Bine le-a făcut Nu trebuiau să se bage în chestia asta.

OSPĂTĂRIȚA: Asta le e meseria.

PATRONUL: N-aveau decît să-și aleagă altă meserie. Cînd oamenii vor să se facă praf unii pe alții, e o prostie să te bagi între ei ca să-i împiedici. Pînă una, alta mi-au spart totul pe-aici, iar asta e tot o crimă.

OSPĂTĂRIȚA (*Personajului*): Haide, vino cu mine, putem să trecem, răniții și morții nu sînt periculoși. Vezi că sînt pete de sînge pe caldarîm, nu te speria, n-o să te murdărești pe tălpi, am să te conduc eu. În locul fiecărei picături de sînge va crește o floare.

PATRONUL: Dacă se mănîncă cîinii între ei, eu ce-o să mă fac cu stocul?

OSPĂTĂRIȚA (*Personajului*): Vino! (*Se apropie de el și îl sărută.*) Hai, vino, ia-mă și du-mă la tine. Știu în ce parte e casa ta Vino, vino odată! (*Îl ia de mînă.*) Vino, dragul meu, vino, iubirea mea!

PATRONUL (*Ospătăriței*): Cine ți-a permis să-ți iei tălpășița? Trebuie să faci curat aici.

OSPĂTĂRIȚA (*Personajului*): Apleacă-te ca să poți trece de oblonul ăsta. (*Personajul se execută, se lasă amîndoi pe brînci și înaintează pînă la ieșire, cînd Personajul se ridică.*)

PERSONAJUL (*Patronului*): Nu v-am plătit consumația.

OSPĂTĂRIȚA: Apleacă-te și vino. Haide, grăbește-te.

Personajul se aplecă iar.

OSPĂTĂRIȚA (*Înainte de-a ieși din scenă*): N-aveți grijă de curățenie, Șefu', o să mă întorc eu să curăț aici. (*Personajului:*) Să mergem! (*Ies amîndoi.*)

PATRONUL: Aveam și eu niște clienți și mi i-au măcelărit. Bine le șade acum, cu mațele scoase, zăcînd pe stradă. Aveam și eu un abonat la masă și pe-ăla mi l-a luat Dar pe ea ce-o fi apucat-o? (*Se duce să coboare oblonul.*) Ce ciudat! n-au oprit ăștia lumina. (*Privește împrejur, numai pahare și sticle sparte, scaune răsturnate.*) Bine măcar că sînt asigurat Totul e prevăzut în asigurare: incendiu, inundație, războaie și revoluții. (*Începe să facă oarecum curat, mai ridică un scaun de exemplu etc. Se aude din nou zgomet afară.*) Haiti, că iar începe. Poate că pînă la urmă or să reușească. Nu se știe niciodată.

SCENA XIII

Portăreasa, Ospătărița, Personajul, un Tânăr cu pușca în bandulieră, Doamna cu cățelușul

TÎNĂRUL: Doamnă Portăreasă, v-am adus cheia de la camera mea.
PORTĂREASA: Foarte bine, o pun deoparte. Unde vă duceți cu pușca asta? La revoluție? Credeam că s-a liniștit zavera.
TÎNĂRUL: N-aveți grijă, începe iar, chiar aici, sub fereastra noastră.

Intră Doamna cu cățelușul.

DOAMNA: Uite cheia de la mine. Mă duc la revoluție.
PORTĂREASA: Soțul dumneavoastră tocmai a fost omorât.
DOAMNA: Păi tocmai de aceea mă duc: ca să-l înlocuiesc.
PORTĂREASA: Prea bine, dar lăsați-mă să fac curățenie. Noul locatar trebuie să se întoarcă.
DOAMNA: Dar unde-i fata pe care-ai angajat-o, aia mută?
PORTĂREASA: A fost omorâtă.
TÎNĂRUL: Vedeți, toată lumea merge la revoluție.
PORTĂREASA: Ea nu plecase la revoluție. Plecase la piață. A fost oprită ca să arate actele, dar nu se știe dacă au oprit-o poliștii sau rebelii. Vorba e că ea nu a răspuns la somație, așa că au tras după ea.
DOAMNA: În orice caz, trebuie să mergem la revoluție.
PORTĂREASA: Eu am destul de muncă aici. Eu trebuie să mă ocup de casă.
TÎNĂRUL: O să ne întoarcem și noi cînd totul va fi gata răsturnat.
PORTĂREASA: Dumneata faci revoluție fiindcă nu mai există metafizică. Nu vă dați voi seama, dar nu condiția socială și economică e-n stare gravă - ea e cît de cît suportabilă. Rea este, însă, condiția existențială. Și situația socială este proastă, nu zic nu. Totuși, s-a văzut din toate cele de pînă acum că toate tipurile de societate sînt proaste. Nu există societate bună. Și tirania, și dictatura, și liberalismul sau capitalismul - toate sînt rele. Nici un tip de economie, fie social-democrată, fie liberală nu poate să rezolve necesitățile economice ale omenirii. Asta s-a văzut și se vede. Cîtește ziarele. Ei vor să vă ascundă adevărul, însă adevărul iese la lumină în ciuda a orice. De la un capăt la altul al planetei, numai genocid și măcel.
TÎNĂRUL: Nu mai te preocupa matale de chestii de-astea. că nu înțelegi nimic.
PORTĂREASA (*măturînd*): Vorbiți așa fiindcă sînt eu portăreasă! Asta înseamnă că nu aveți simț democratic deloc.
TÎNĂRUL: Eu nu sînt pentru democrație, cu sînt pentru popor.

PORTĂREASA: Poporul sînt eu.

DOAMNA: Dumneata nu ești poporul eliberat. Dumneata ești slugă.

TÎNĂRUL: Sînteți plătită de patronat

PORTĂREASA: Nu există patron aici. Aici sînt numai pensionari.

DOAMNA: Toți au o mentalitate de mici patroni.

TÎNĂRUL (*Doamnei*): Vii cu mine, frumoasa mea? Facem revoluția împreună și după-aia radem o partidă de sex.

DOAMNA: Da! Cînd? După revoluție sau înainte?

TÎNĂRUL: În timpul revoluției. Revoluția înseamnă explozia dorințelor.

DOAMNA: E nostim!

TÎNĂRUL: A tuturor dorințelor.

DOAMNA (*Tînărului*): Te doresc!

TÎNĂRUL: Să mergem, scumpo. Nu ești tu drăguță, dar revoluția te face frumoasă. Și-apoi: trăiască moartea! (*Portăresei*;) La revedere, madam Portăreaso, te asigur de tot disprețul meu!

DOAMNA: Te plîng. Ești o sclavă.

PORTĂREASA: Și ce faceți cu reuniunile mondene? Ce faceți cu ceaiurile și cu cocktailurile! Cu ele ce-o să se-ntîmple? Le abandonați?

DOAMNA: Cred că am să vin să stau acasă zilnic între cinci și șapte. Întredouăsalturi.

TÎNĂRUL: În măsura în care așa ceva va fi posibil. (*Către Doamnă*;) Îmi place mai mult să fac dragoste cu tine în ierburi sau pe caldarîm, pe sub baricade, între orele cinci și șapte.

PORTĂREASA (*tot măturînd*): Habar n-aveți ce vreți. Oscilați între pofa de viață și dorința de-a muri. Eros și Thanatos. Stați cu curu-n două lunturi.

TÎNĂRUL (*Doamnei*): Să mergem, frumoasa mea. Să ne grăbim. Femeia asta nu știe ce spune.

PORTĂREASA: Ba voi nu știți ce faceți. Voi pregătiți apocalipsul!

TÎNĂRUL: Vorbește prostii.

PORTĂREASA: Omenirea este amenințată de două adevărate pericole: suprapopularea și degradarea mediului.

DOAMNA: Spui banalități.

PORTĂREASA: Și voi la fel. Numai că banalitățile mele sînt adevărate, iar ale voastre - false.

TÎNĂRUL: Drace!

PORTĂREASA: Voi în același timp ucideți și faceți copii. Ce aberantă contradicție!

DOAMNA: Rahat

PORTĂREASA: Nu prea s-ar zice ca sînteți politicoși.

TÎNĂRUL: Politețea e-o chestie burgheză.

DOAMNA: E semn de burghezie politețea.

PORTĂREASA: Dumneata faci parte din burghezie. Burghezii fac revoluția.

DOAMNA: Eu nu sînt burgheză. Mai întîi, că sînt văduvă. Bărbatul meu a murit pe baricade. În al doilea rînd, am un iubit proletar.

TÎNĂRUL (*Doamnei*): Ai auzit! Nu se mai aud așa de puternic mitralierele. Nu trebuie să lăsăm focul să se stingă. Haide, la luptă, trebuie întețit focul!

Tînărul și Doamna ies îmbrățișați.

PORTĂREASA: Mai bine aveți încredere în tehnică. Vouă nu vă pasă de tehnică. Voi v-ați plictisi dacă totul ar merge bine, așa că nu vreți în ruptul capului ca lucrurile să meargă bine.

VOCEA TÎNĂRULUI (*trîntind ușa*): Așa ceva ar fi îngrozitor de plictisitor. Ce ne-am face dacă n-ar mai fi nici o revoltă?

PORTĂREASA (*singură, măturînd*): Nu vor să audă de tehnică. Rațiunea nu-i interesează.

De afară se aud împușcături.

PORTĂREASA: O putea noul locatar să vină acasă? Iar se zbîrcește chestia. Acuma a ajuns pe strada noastră. Pînă acum a fost pe bulevard. Ia mai bine să ne camuflăm noi. Saltelele, unde sînt saltelele? Dacă ajunge omul acasă, măcar să stea liniștit. (*Putie saltele în ferestre. De adresat, se adresează publicului, adică străzii:*) Gata: era revoluțiilor s-a terminat. Toate regimurile politice sînt rele, dar sînt deja instalate la putere. Se mai face încă revoluție, pe ici, pe colo, însă ele nu mai slujesc la nimic. Acum a venit vremea tehnicii. A industrializării. Dar asta înseamnă că n-o să mai fie pasiune. Ce-or să se facă dumnealor fără pasiune? Or să se plictisească, așa cum spunea băiatul ăla adineaori. Două secole de revoluții - pentru ce? ca să se ajungă la tiranie și la dictatură. Ce altceva au făcut revoluțiile? Dar nici tehnica nu-i mare lucru. Ne umple planeta de reziduuri. În cincizeci de ani, vom fi treizeci de miliarde de locuitori pe pămînt. Asta-i problema. Asta-i adevărata problemă. Se mai poate da înapoi? Nu se mai poate. Alunecăm în prăpastie, gata, nu se mai poate opri nemi-

ca. E greșeala Creatorului.¹ Condiția existențială generează răul societății, reaua economie și reaua politică. Din fericire, există din vreme în vreme represiunea polițienească. Fără poliție și țară represiune prin forță ne-am sufoca încă și mai abitir. La noi în țară, însă, forța represivă a demisionat, iar poliția s-a revoltat și ăa. Și ea a explodat datorită poftelor. Eu sînt pentru libertate. Mă întreb dacă mai sînt de partea libertății individuale. Oamenii sînt nebuni, trebuie să-i ții în cămașă deforță. În țările totalitare este cel puțin ordine. Adevărat, una posacă, dar, ordine, totuși. Nu mișcă nimeni. (*Mătură agitat:*) Dar la urma urmei ce-mi pasă mie? Să sară dracului totul în aer! Șă se-aleagă praful! Să fiarbă și să explodeze toate! Să le mănînce focul! A durat prea mult toată această aventură a omenirii. Să se termine odată, să se termine. Creatorul s-a înșelat în ce ne privește. (*Continuă să măture.*)

SCENA XIV

*Portăreasa, Personajul, Ospătărița.
Întră Personajul și Ospătărița.*

PORTĂREASA: Ah, iată-vă în slîrșit! (*O vede pe femeie.*) Bună ziua, doamnă.

OSPĂTĂRIȚA: Sînt prietena locatarului dumneavoastră. Poate chiar logodnica lui. Voi locui și eu aici.

PORTĂREASA: Felicitările mele, domnule. E bine așa. E rău să trăiești singur. E mult mai rău decît în doi sau cu mai mulți.

¹ Inițial, în textul publicat în colecția „Le Manteau d'Arlequin”, aici urma un pasaj suprimat ulterior de autor, și anume: „S-a zis: «iubește-ți aproapele». Nu se poate. Mai bine s-ar fi spus adevărul, adică «Mîncăți-vă unii pe alții». Totul e conflict. Oamenii, ca și animalele, ca și insectele și plantele - toți și toate se mănîcă unii pe alții. De altfel, hrana de unde să ne vină? Trăim într-o economie închisă. Oh, dacă n-ar fi fost nevoie să ne hrănim! Dar așa... asta e: respiri și ucizi. Te miști un milimetru, și ai ucis deja miliarde de ființe microscopice. Dacă n-ar fi existat intemperii! Ucizi ca să te îmbraci, tai copacii ca să-ți faci acoperiș, omori plantele textile. Ce babilonie e tot cosmosul ăsta de nefericire. Trebuie să-ți găsești mîncarea pe loc. Așa că ne mîncăm între noi. Păi da, așa e” (n. ed. fr.).

Nu mai credeam c-o să vă puteți întoarce acasă. Ce zarvă pe strada noastră!

OSPĂTĂRIȚA: Dar cine se bate cu cine?

PORTĂREASA: Tot ăia. Adică, același partid. Pe baricada dintr-un capăt al străzii filfiie un steag verde cu un pătrat roșu în mijloc. La celălalt capăt al străzii flutură același steag. Dar o să stați amîndoi liniștiți aici. Am pus saltele în geam. Totul e astupat, abia dacă se aude un zgomot de afară. Am pus saltele, perne, saci cu nisip. În pivniță avem provizii. Cu timpul, or să se liniștească lucrurile. La revedere, domnule, la revedere, domnișoară.

OSPĂTĂRIȚA: E frumos la dumneavoastră. Vreau să spun: la tine. Ne tutuim, da? O să zicem că sîntem în concediu. Nu sîntem chiar pe plajă, dar este frumos, orișicum. Tu știi cum mă cheamă? Nu, nu știi. Numele meu este Agnès. Of, ce greu am ajuns acasă! S-a tras în batista albă pe care-o fluturai. Au găurit-o. Dar pe tine nu te-au atins gloanțele. Mai ai o gaură în pălărie. Cu asta, se fac două. Sărută-mă. Ai reținut cum mă cheamă? Haide, așază-te în fotoliu. O să stau și eu aici, lîngă tine, la picioarele tale. *(Personajul se așază, după care se ridică.)* Unde te duci? Ce cauți la fereastră? N-o deschide. N-o deschide, dacă-ți spun! De ce vrei s-o deschizi? Unde mai vrei să te duci? *(Personajul se duce înspre colțul din dreapta, unde se găsește o pușcă, probabil cea purtată de Tînărul din scena precedentă.)* Lasă pușca, nici măcar nu știi să tragi.

Personajul examinează cu atenție pușca. Din greșeală, apasă pe trăgaci și se aude detunătura.

OSPĂTĂRIȚA: Fii atent, puteai să mă omori. *(Personajul este înspăimîntat de zgomotul glonțului.)* Noroc că ai tras în saltelele din geam. Dar dacă în locul saltelei ar fi fost capul meu, ce-ar fi fost? *(Personajul continuă să umble prin cameră, cu pușca în bandulieră.)* Ai de gînd să te lupți? Cu cine? *(Personajul dă din umeri.)* Nu știi. Contra cui? *(Personajul ridică din nou din umeri.)* Habar n-ai. Nu ți-e frică? *(Personajul face semn că nu.)* Ești curajos? *(Personajul face semn cu capul, că nu.)* N-ai nici frică, nici curaj. *(Personajul se îndreaptă spre ușă.)* Nu pleca, rămîi aici. *(Personajul se oprește.)* Pune pușca la loc. *(Personajul rămîne nemișcat, în mijlocul camerei. De afară, departe, se aud cîteva focuri de armă.)* Auzi! Ți se răspunde. Nu, nu este ecoul. Un foc de armă e ca lătratul unui cîine. Cum latră unul, cum îi răspund o sută. Mai bine dă-mi

un pahar de limonada. Drumul ăsta printre împușcături mi-a făcut sete. Mi-e cald E bine aici. *(Se întinde pe canapea.)*

PERSONAJUL: Ceva.

OSPĂTĂRIȚA: Ce ceva?

PERSONAJUL: Cred că trebuie să fac ceva.

OSPĂTĂRIȚA: De ce? Pentru cine?

PERSONAJUL *(înalță din umeri)*: Păi... asta... E greu de spus.

OSPĂTĂRIȚA: Așază-te în fotoliu. Hai, fii cuminte.

Personajul se așază în fotoliu. Pauză.

PERSONAJUL: Și totuși... știți... ba nu. știi...

OSPĂTĂRIȚA: Trebuie făcut ceva, am înțeles. Cunosc placa. Dar, de ce? Îți repet: pentru ce? *(Personajul ridică din umeri.)* Ai tu vreo ambiție? Ai tu ceva de revendicat? Ai vreo nevoie nesatisfăcută, precum ceilalți? Urăști ceva anume, sau urăști așa, în general, totul? Iubești ceva, pe cineva? Nu iubești nimic, așa este? Tu mă iubești numai pe mine. *(Personajul dă din cap că așa e.)* Așa e? Mai spune o dată, dragul meu. *(Personajul repetă gestul.)* Ce fericită sînt! Vezi bine că știu tot ce vrei. *(Personajul dă din cap că da.)* Vezi că poți să vorbești dacă vrei. *(Personajul acceptă din nou.)* Ce ciudat s-au schimbat oamenii. Clienții erau aceiași și parcă alții.

AGNÈS *(din acest moment, Ospătărița devine Agnès)*: Auzi? Iar trag. Trag mereu. În curînd se fac trei săptămîni de cînd se trage. O să facem o călătorie, pe un vapor alb. Între mare și cer. Zile și zile de-a lungul o să stăm pe puntea vasului, la soare. O să ne bronzăm cu toții. Vaporul alb, cerul albastru, marea albastră și apoi ofițerii de pe vas, căpitani arătoși, în uniforme albe, undeva pe mările Sudului. Cînd ne vom apropia de coastă, or să apară bărcile albe cu oameni negri, pescari și pescăruși, după care vom zări pămîntul, pămînturile noi. *(Se aude țăcănit de mitralieră.)* Ni se vor umple brațele cu flori, n-o să avem noi atîtea brațe cîte buchete de flori ni se vor da. Iar pe creștet vom avea coroane, coroane de flori. *(Personajul rămîne aproape impasibil.)* Flori roșii, galbene și flori albastre. În părțile acelea de lume, oamenii locuiesc în case foarte mari, ca niște palate. Toată ziua se distrează, rîd, cîntă și dansează. *(Întreaga tiradă are loc pe fondul răpăitului de mitralieră, al zgomotelor și vociferărilor de afară.)* Se iubesc ziua întreagă. Și toată noaptea se iubesc. Noaptea, cerul e plin de stele uriașe, iar cerul este foarte aproape, ai zice că poți să pui mîna pe stele, să le atingi, așa sînt de aproape. La toate colțurile de stradă, în toate piețele sînt scări care duc la cer. Te poți oricînd urca pe ele. Scări de argint. Nu le folosește

nimeni, fiindcă toată lumea se simte bine acolo pe pământ, în țara lor. Pământul e altfel acolo decât la noi. E un pământ moale, ca un covor pufos. Ești întâmpinat cu drag, toată lumea te înconjoară cu atenție. În locurile acelea străinii sînt iubiți și poți să traversezi fără grijă orașul și să ieși pe poarta cealaltă a cetății. Este un continent vast Sute și sute și mii de astfel de orașe înflorite, luminoase și răspîndite pe tot continentul, unul mai frumos ca altul, care de care mai pline de încîntare. Sînt și multe lacuri pe continentul acesta, lacuri cu apă limpede. Și munții care le înconjoară sînt la fel de curați. Și din cît înaintezi, dintr-atîta te afunzi mai mult, dintr-atîta este mai frumos totul, mai surprinzător, mai luminos, mai aromitor și mai înflorit. Poți vedea lei pe străzi, dar ei sînt blînzi precum mieii pe care-i călăuzesc, ducîndu-i să pască pe cîmpuri pline cu părălute care nu se ofilesc niciodată. Zău, așa e, crede-mă, e foarte adevărat de vreme ce toate acestea se află în capul meu. Trebuie să mă crezi. Liniște, lumină, împăcare și muzică. Acolo toți oamenii sînt fericiți - știi de ce? fiindcă sufletele lor sînt pline de iubire. Se iubesc și fiindcă se iubesc nu îmbătrînesc niciodată. E greu de ajuns în ținuturile acelea. Nu se ajunge acolo decât din întîmplare, dacă ai noroc, sau din pricina vreunei erori de navigație. Cum adică, să comiți o astfel de eroare de navigație? Cu toate că marii comandanți de nave își cunosc perfect meseria, mai există, din fericire, și căpitani mai tineri, fără experiență și care au norocul să se rătăcească, după cum există și unii căpitani de navă mai nepricepuți, bețivi, sau uituci. Din fericire. Corăbiile care apucă să arunce ancora în porturile acelea nu mai pleacă de acolo niciodată. Sau, dacă o fac, nu se întorc decât din milă față de ceilalți, pentru cei rămași să trăiască în lumea noastră și care nu cunosc drumul către ținuturile minunate. Se întorc ca să le povestească, să le explice, sau ca să-i ducă și pe ei acolo. Dar cel mai adesea se întîmplă ca, atunci cînd se hotărăsc să plece din nou într-acolo, să nu mai găsească drumul. Sau e prea tîrziu și și-au pierdut puterile, fiindcă, dacă acolo rămii veșnic tînar, o dată întors aici îmbătrînești pe drum. Ajuns acolo nu mai trebuie să-ți aduci aminte de nimic. Și să nu regreti nimic. Dacă ai apucat să te întorci, ți-ai pierdut puterea, ori uiți, sau nu mai știi ce e adevărat și ce nu. Nu știi dacă nu cumva totul a fost un vis.

PERSONAJUL: Ce culoare au ochii oamenilor de acolo?

AGNÈS: Culoarea luminii.

AGNÈS: Auzi? Iar fac zgomot cu puștile afară. Nu-i auzi decât cînd ești foarte atent (*Intră Portăreasa.*)

PORTĂREASA: E ora mesei. V-am adus mîncarea, e caldă. (*Pune farfuriile pe masă și iese.*)

AGNÈS: Cum trece vremea. Probabil că a trecut o lună de cînd stau aici. Îți pare bine că stăm amîndoi? (*Personajul nu răspunde.*)

PERSONAJUL: Nu mai aud nici o împușcătură. Crezi că s-o fi terminat?

AGNÈS: Ce-are a face! Zău așa, nu-i deloc anormal să trăiești cum trăim noi. Cînd te vei mai înzdrăveni, ai să ieși și tu pe stradă. O să mergem amîndoi afară. Vei trăi și tu ca toată lumea, amîndoi vom trăi normal.

PERSONAJUL: Normal?

AGNÈS: Păi da, o viață normală. O să înveți și tu ce va să zică o viață normală.

PERSONAJUL: O viață normală?

AGNÈS: Mă enervezi. O să vezi tu cum o să fie.

PERSONAJUL: Aș vrea să știu ce se petrece afară.

AGNÈS: Nu te mișca de-aici. Mai așteaptă. Mai stai, nu te mișca, ți-am zis.

Personajul nu ascultă. Își ia pușca.

PERSONAJUL: Nu, nu am de gînd să trag. Vreau să ridic un steag alb.

AGNÈS: Or să creadă că-i ameninți. Mai bine ia coada de la mătură. Uf, tot eu trebuie să-ți explic totul. Și să fac totul în locul tău. Cine m-o fi pus să mă leg de unul ca tine? Nu știu de ce te iubesc. Sau poate că nu te iubesc? Poate că doar mi-e milă de tine? Poate fiindcă mă șochezi?

Între timp, femeia a legat o pînză albă de coada unei mături pe care i-o dă Personajului. Acesta o ia, dă puțin la o parte saltelele din fereastră și începe să fluture steagul în afară.

Personajul împinge steagul în afară; se aude o împușcătură. Personajul retrage steagul: pînza acestuia este pătată de sînge.

AGNÈS: Fii atent! Vezi? ce ți-am spus eu? Dar n-ai vrut să m-ascuți. Mai ai și tu răbdare. Chiar așa de mult te interesează ce e afară? Chiar așa doritor ești să vezi războiul? Tare-i greu să înțeleagă omul ce vrei și ce nu vrei.

PERSONAJUL: De unde o fi sîngele de pe cîrpă?

AGNÈS: Glonțul a trecut prin pînză și a lovit pe cineva. Același glonț a omorît mai mulți oameni. E sîngele altora. (*În coada de mătură, scoate pînza, așază matura Ungă pușca din colțul*

camerei și privește atentă pînza.) Ce găuroi! O gaură mare, nimbata cu sînge. Culoarea focului. Mă duc s-o cos și s-o spăl.

Apare Portăreasa, cu alte farfurii.

PORTĂREASA: Nu. doamnă, gaura asta nu se coase, iar sîngele ăsta nu se spală. Păstrați-o ca amintire. Ia te uită, nu ați mîncat ce v-am adus! Nu aveți poftă de mîncare? Asta-i din cauză că nu faceți destulă mișcare. Eu urc toată ziua scările astea, le cobor, mă duc în pivniță după provizii. Toată ziua mă mișc. Asta e: nu faceți destulă mișcare. *(Îa platoul adus adineaori și lasă altul în locul lui.)* Poftă bună! *(Iese.)*

AGNÈS: Hai, mergi un pic, o să-ți faci bine! Haide, umblă! Iar te-ai întins pe canapea! Ridică-te! *(Îl ia de mînă și îl obligă să păsească.)* Mergi odată! *(El merge foarte greu.)* Mai repede! *(El merge ceva mai repede.)* Nu-i de ajuns. Hai repede, repede! Dă-mi mîna! *(Aleargă amîndoi de la un capăt la altul al camerei după care se opresc gîfîind.)* Pas de voie. Uită-te, sîntem pe o alee plină cu trandafiri. E plin de trandafiri pe deasupra noastră. Iarba ni se așterne sub tălpi. Ce iarbă frumoasă! Uite, acolo, casa aceea albă! Mai mergi puțin. Ce aer curat e pe-aici! Auzi susurul apei? Auzi ciripitul păsărelelor? Iar acum - ce liniște! A ieșit luna. Uite cum strălucesc stelele. Ce noapte minunată. Hai, respiră și tu din plin aerul acesta de țară. *(Personajul se oprește cîteva momente și ascultă.)* Nu, nu se mai aud mitralierele. Nu sînt bombe. Ce auzi e tunetul în depărtare. Ai respirat adînc? Acuma ți-e foame? Hai să stăm și să mîncăm. *(Se așază amîndoi.)*

PERSONAJUL: Coniac!

AGNÈS: Asta nu.

PERSONAJUL: Coniac!

AGNÈS: Îți face rău. Și n-o să te pot îngriji. Toți medicii au fost omorîți, ca să nu cadă în mîinile dușmanilor.

PERSONAJUL: Vreau coniac! Ce crezi? Or să deschidă mai repede cîrciuma?

AGNÈS: Uf! O să-ți aduc eu. Dacă nu te mulțumești numai cu mine!

Îi aduce o sticlă de coniac și îi umple un pahar, pe care Personajul îl golește dintr-o mișcare, după care rămîne nemișcat și tace.

AGNÈS: Povestește-mi ceva.

El tace. Ea se ridică, strînge masa și se duce în fund, pe unde intră Portăreasa, ca să ducă farfuriile.

PORTĂREASA: Bună seara, dom'lor și doam'lor. *(Iese.)*

AGNÈS: N-ai nimic să-mi spui? *(Tăcere.)* Altădată mai vorbeai, nu prea mult, dar spuneai câte un cuvînt din timp în timp.

Personajul, tăcînd în continuare, se duce și se așază pe canapea. Agnès îl privește.

AGNÈS: Nu vrei să mă îmbrățișezi? Iubitule, ia-mă în brațe.

Personajul se ridică, se duce înspre Agnès și o sărută pe frunte. Ea dă să îl strîngă în brațe, dar el se desprinde și se cufundă în fotoliu.

PERSONAJUL: E multă vreme de cînd nu mai primim ziarele.

AGNÈS: Mîine am să-i spun Portăresei să le aducă. Acuma trebuie că au apărut și ziare noi. Cu alte titluri, cu evenimente senzaționale. Lumea se transformă, toate se mișcă, totul evoluează, se schimbă. În orice caz, nimic nu mai e cum a fost. Nu se poate să mai fie ca înainte.

PERSONAJUL *(după un moment de tăcere)*: Crezi ca războiul civil se duce în nord, la periferie, sau în centru? Trebuie că e liniște acolo.

AGNÈS: Se poate. Nu știu. *(Se așază și ea, după ce a încercat să-i înconjoare gîtul cu brațele. El se desface din îmbrățișare, se duce și ia sticla cu coniac și se întoarce în fotoliu.)*

PERSONAJUL: Ce frumos era odinioară.

AGNÈS: Ce era așa frumos altădată?

PERSONAJUL: Munca. Lucram cu Jean Dupont. Nu, nu, era Jacques Dupont. Ba da, da, Jacques Dupont era. Era obositor.

AGNÈS: Era mai frumos cînd era obositor? *(Personajul dă din cap că da.)* Acuma nu faci nimic și tot obosit ești.

PERSONAJUL: Da, dar numai acum a. Înainte erau și duminicile.

AGNÈS: Ce făceai duminica?

PERSONAJUL: Stăteam pe terasă la câte-o cafenea și beam o bere uitîndu-mă la perechile care treceau pe stradă. Trotuarele străluceau în lumina felinarelor. Erau băltoace pe trotuar. Lîngă cafenea era un cinematograf. Mă duceam la film.

AGNÈS: La ce film?

PERSONAJUL: Un film cu amanți care se înjunghiau. Nu mai știu ce era. Mă trezea plasatoarea. Și mă întorceam acasă, la hotel. Patul era gata făcut. Și câte alte lucruri extraordinare nu erau!

AGNÈS: Cînd erau toate astea?

PERSONAJUL: Păi... era... Nu știu cînd era.

AGNÈS: Ieri?

PERSONAJUL: Da, ieri.

AGNÈS: Ieri erai aici, cu mine.

PERSONAJUL: Ah, da. Atunci nu era ieri.

AGNÈS: Era luna trecută?

PERSONAJUL: Da, așa e, luna trecută.

AGNÈS: Luna trecută erai tot aici, tot cu mine. Luna trecută ai scos pe geam steagul alb, cel găurit și pătat cu sînge. Uită-te la el, acolo, în colțul camerei.

PERSONAJUL: Atunci înseamnă că n-a fost luna trecută.

AGNÈS: Nici acum trei luni nu era, fiindcă acum trei luni am venit eu cu tine aici. Am plecat de la cîrciumă după răzmeriță. Și am venit pînă aici pe sub focul armelor. Un glonț ți-a găurit pălăria, știi foarte bine.

PERSONAJUL: Înseamnă că era altădată, într-o altă zi, într-o altă seară, printr-o altă ploaie. Erau străzi. Iar o dată, te rog să mă crezi, că știu ce spun, o dată am auzit clopote. M-am dus, în direcția lor și am dat de o catedrală mare și de-o mulțime de oameni, mulți, mulți oameni. Iar într-o zi, într-o altă zi, era un drum lung și alb.

AGNÈS: Peste tot există biserici și mulți oameni. Peste tot certuri și înmormîntări. Peste tot sînt cruci albe și pretutindeni există iubire. Și aici există iubire. Iubirea-i lîngă tine. În sfîrșit, te iubesc sau nu? Te iubesc, sau te iubesc mult, nu știu prea bine, dar eu sînt făcută din iubire.

PERSONAJUL: Mai era Lucienne.

AGNÈS: Cine zici că era?

PERSONAJUL: Lucienne.

AGNÈS: Vreo iubită de-a ta?

PERSONAJUL: Da.

AGNÈS: Eu eram Lucienne. Cu moaca ta, nu puteai tu să ai vreo altă iubită. Tu, cu neurastenia ta și cu marea de plictiseală care zace în tine. Nu putea fi altcineva în afară de mine. Nici o alta nu putea fi așa de nebună ca mine.

PERSONAJUL: Ba da. Era înaltă.

AGNÈS: Da? Și mai cum?

PERSONAJUL: Avea niște ochi... niște ochi albaștri, sau verzi, sau albastru și verde amestecat. Nu ca ai tăi. Era un alt fel de femeie. Ea era blondă. Ba nu, brunetă. Sau roșcată.

AGNÈS: Femeia asta n-a existat niciodată.

PERSONAJUL: Ba da, da, fiindcă venea noaptea la mine.

AGNÈS: Ce-o fi găsit la tine? Trebuie că era nebună de-a binelea.

PERSONAJUL: Era nebună.

AGNÈS: Eu sînt nebună.

PERSONAJUL: Ești nebună.

AGNÈS: Sînt nebună? Tu ești nebun. Tu ești nebun, ești nebun, nebun!

PERSONAJUL: Eu aștept.

AGNÈS: Ce? Ce aștepți? Ai totul lîngă tine, n-ai decît să întinzi mîna. Sînt aici și nu mă atingi. Ți-e frică. Așa s-ar zice, că ți-e frică. Ah, dacă ai vrea! Dacă ai îndrăzni! Ce aștepți?

PERSONAJUL: Aștept o deschidere. Poate că toată forfota asta va sfîrși prin a sparge totul. Aștept să nu mai existe ziduri. Poate că... cine știe?

AGNÈS: Tot așteptînd, te închizi. Și mă închizi și pe mine. Stăm aici închiși, cu geamurile astupate cu saltele, iar tu pui între noi și lume alte și alte obloane, alți pereți, alte ziduri. Tu înțelegi, măcar, ceea ce spui? Ah, mă înspăimînti. Habar n-am ce mă mai ține lîngă tine. Hai, e tîrziu, vino, dragul meu, să ne culcăm.

PERSONAJUL: Da, să dormim. *(Către Agnès, care dă să stingă lumina.)* Nu, nu stinge lumina.

AGNÈS: M-am săturat de lumina asta, care arde întruna de luni și luni de zile, de cînd sîntem împreună. Nu știi niciodată dacă-i noapte sau zi, dacă-i soare, sau dacă cerul e plin de stele. Ah! Există paradisuri, îți jur, există paradisuri. *(Se întinde lîngă el, pe canapea, după ce și-a luat o pătură.)* Să te sărut, totuși. *(Personajul tace. Ea îl sărută. El nu-i răspunde. Ea îl ia în brațe. Din partea lui, aceeași lipsă de reacție. Ea spune, ofînd:)* Cum spui că era Lucienne aceea?

Ea adoarme. Cîteva clipe de tăcere și nemișcare. De afară se aud, încet, cîteva împușcături, care încep să se amestece cu alte zgomote: un picamer ciocănind, dar nu prea zgomotos, voci, cîntece etc. Personajul se ridică încetișor și umblă prin cameră. Privește jur împrejur pereții și mobilele, ca și cînd le-ar vedea pentru prima oară, apoi trage încet de colțuri una dintre păturile puse-n geam și închide iute fereastra. Mai face o dată turul camerei, după care se apropie de Agnès, care doarme, îi ridică pătura și o privește cum stă, pe jumătate goală, de la glezne la coapse, o atinge cu vîrfurile degetelor și, dintr-o dată, din perpexitate dă în spaimă.

PERSONAJUL: Ce rană, ce rană deschisă ai. Biata de tine.

E cuprins de panică și trece repede de la un colț la altul al camerei. Pe chipul său se pot citi simultan frica, mirarea, rătăcirea. Bea cu înghițituri mari și dese din sticla de coniac.

PERSONAJUL: Să închidem totul bine, să legăm totul cu funii, strîns, strîns, să astupăm bine toate găurile și crăpăturile. *(Mai trage o dușcă, și încă una. Se prăbușește în mijlocul încăperii, răsturnînd un scaun. Adoarme. Multă vreme nu se întîmplă nimic. Personajul și Agnès dorm adînc.)*

SCENA XV

Apare Portăreasa. În timp ce ea își face intrarea, cei doi se trezesc încetișor.

PORTĂREASA: V-am adus micul dejun.

AGNÈS: Lucienne asta a ta chiar a existat? Ce ai de te uiți la mine așa? De ce mă privești așa? Te-am speriat eu cu ceva? Păi da, ți-e frică de mine. Nu mai pot să-ți văd ochii ăștia de maimuță înfricoșată.

PORTĂREASA: Ca să vezi. E dimineață. E vreme frumoasă afară. Războiul s-a îndepărtat. E foarte departe acum. Foarte departe. Centrul marilor măceluri și genociduri este atît de departe de noi, atît de departe, încît nu ne mai privește. Tot ce e rău li se întîmplă numai altora, în altă parte, departe. Din vreme în vreme mai apare cîte un călător, care vine cu avionul, și ne povestește și nouă ce se mai întîmplă. Sau citim în cîte-o notiță, în jurnale. Ori auzim cîte-un cuvînt la radio sau la televizor. Tipografiile funcționează, așa că vedem imagini de la Epinal. Tot ce s-a întîmplat, noi vedem în imagini. Iacătă *(desface planșe)* imagini cu Gavroche murind pe baricade, Joseph Bara, eroul puștan, cercetașii din cartier căzînd sub gloanțele dușmanului, cavalerul de Assas. Baliverne. Între noi fie vorba, eu am fost contra. Acuma mi se pare c-a fost frumos. Dar e și multă legendă. Cînd veți avea copii, copiii voștri or să citească toate astea ca pe niște povești. Deci ce faceți? Vă căsătoriți? Faceți copii? Cînd ați fixat nunta? Sînteți deja de doi ani împreună. Ce să fac? Dau jos saltelele din ferestre? Să vină lumina zilei!

PERSONAJUL: Nu.

AGNÈS: Eu, una, nu mai pot. Toată lumea o să mă înțelegă și va fi de acord cu mine.

PORTĂREASA: Doamna cu cățelușul a fost omorîtă în luptă. Și cîinele i l-au ucis. Tînărul l-a omorît pe soțul doamnei. Făceau parte din aceeași grupare politică, însă au avut niște neînțelegeri. A murit și rusul cu baston. Mama rănitului - o știți - e tot acolo, iar fiu-său a murit demult la spital. Bătrîna, fosta proprietară - știți care, cea de la care ați cumpărat apartamentul - mi-a scris, dar n-a mers poșta, după care nu mi-a mai scris, și gata A murit și bărbatu-meu. Toate astea trebuie luate cu voie bună și cu simțul umorului! Asta-i viața! (*Iese.*)

PERSONAJUL: De cînd s-a terminat revoluția, băncile merg și mai bine ca înainte. Am eu destui bani pentru amîndoi. Pentru toată viața.

AGNÈS: Mie îmi place să muncesc. Am să te părăsesc.

PERSONAJUL: Aha!

AGNÈS: O să te regret, totuși. Ți-am dăruit trei ani din tinerețea mea. Tu mă vei regreta? O să suferi cît de cît? (*Personajul dă din cap că da.*)

PERSONAJUL: Am visat că toată lumea fuge și că trebuie să alerg ca s-o prind din urmă. (*Se așază în fotoliu. Ea se pregătește de plecare: iese puțin, și revine cu o valiză, pe care o deschide, o închide.*)

AGNÈS: Afară se cîntă, e lumină. (*Iese iar și revine de două, trei ori, pregătind valiza.*) Ai putea să mă ajuți și tu să fac bagajele. (*Între două mișcări.*) S-ar zice că porți toată greutatea lumii pe umeri. Ți-e frică să te miști, ți-e frică să spui ceva ca nu cumva să-ți pierzi limba. Nu are nici un rost să închizi ochii, e degeaba. Uită-te și tu: ori stai în fotoliu, nemișcat, ori te miști prea mult

PERSONAJUL: Fiindcă totul se clatină.

Agnès revine în scenă cu alte și alte haine și cu altă valiză.

AGNÈS: Să știi că mi-a fost greu să mă hotărăsc. Aș fi putut să mai rămîn cu tine, dar ești prea... prea ești cum ești. Și apoi, vreau să muncesc, vreau să ies în lume, vreau să mă mărit, să am copii. Haide, ajută-mă să-mi fac bagajele și să închid valiza, nu mai fi așa de-mpiedicat. (*Își face febrilă bagajele, în vreme ce el, căușînd s-o ajute, vine sfîngaci cu cîte-o batistă, un furou, un colț de hîrtie. Din fund, apare Portăreasa, puțin mai bătrînă decît în scena precedentă; în următoarele momente va îmbătrîni tot mai mult, văzînd cu ochii, o dată cu fiecare nouă apariție în scenă.*)

PORTĂREASA: Am chemat un taxi. E jos.

AGNÈS (*Portăresei*): Credeam că, o dată ce va trăi lângă mine, boala lui o să se vindece.

PORTĂREASA (*către Personaj*): Acuma e bine?

AGNÈS (*Personajului*): Te-am rugat să mă ajuți măcar să-mi duc valizele.

PORTĂREASA: Aveți trei valize, pe una o s-o iau eu. (*O ia pe cea mai voluminoasă și iese. Personajul o ia pe a doua și iese.*)

AGNÈS (*singură în mijlocul scenei, privește împrejur, cu ultima valiză lângă ea*): Oricum, au trecut patru ani. Era interesant Un bărbat interesant. O să-mi aduc mereu aminte de el.

Intră Personajul, care dă să ridice ultima valiză.

AGNÈS: Nu, nu te deranja, lasă. O duc eu. Măcar sărută-mă la plecare. Haide, sărută-mă. (*El o sărută din vârful buzelor, pe frunte.*) N-ai să mă uiți niciodată, așa-i? Îți las o fotografie de-a mea. Văd că nu ești prea trist Ce să faci, așa e viața. O să-ți scriu. Îți voi trimite vederi cu imagini frumoase. (*Își ia valiza și iese. Personajul rămîne în picioare în mijlocul scenei. Are un aer neputincios, brațele-i atîrnă. Ridică din umeri, după care trăsăturile feței i se liniștesc, devine indiferent și se cufundă în fotoliu. Intră Portăreasa.*)

PORTĂREASA: Doamna mi-a spus să vă aduc ziarele astea și două sticle de coniac. Mi-a spus că se va gîndi mereu la dumneavoastră. Deja v-a trimis o vedere, poftim, scrie chiar așa: spune-i că mă voi gîndi mereu la el. S-a dus într-un ținut îndepărtat, undeva în Sud. E cu logodnicul ei. (*Pune sticlele de coniac lângă fotoliul în care stă Personajul, li dă un ziar.*) De cînd s-a terminat războiul, toate gazetele au devenit nesărate. Uitați-vă ce scrie: un bărbat și-a omorît cu toporul nevasta și copilul, i-a tăiat în somn. O femeie și-a ucis bărbatul și fetița, i-a împușcat pe amîndoi. Un francez care s-a însurat cu o japoneză, care l-a părăsit pentru un neamț, și-a făcut harachiri. Lumea va pieri, fiindcă nu va mai fi oxigen. Astronauții au coborît pe lună, de unde tot trimit mesaje, fiindcă se plictisesc. O filosofie a dorinței propovăduiește înmulțirea carnavaurilor. Vaticanul predică înțelegerea și caritatea între oameni. La ora actuală sînt interzise războaiele civile, drept pentru care bărbații se joacă de-a războiul civil și se omoară între ei. Societatea însărcinată cu protecția animalelor cere să nu mai fie uciși puii de focă. (*Îi pune toate ziarele în brațe.*) Aveți ce citi. Aveți cu ce să vă distrați. Poftim. Acuma, o singură

picătură de sînge e de ajuns. Nu mai e nevoie de oceane de sînge.

Iese.

De-a lungul scenei următoare, decorul va dispărea progresiv. Pe cît posibil, va dispărea și mobilierul, cu excepția fotoliului în care stă Personajul. Acesta se va trezi singur, în final, în mijlocul scenei goale. Obiectele pot să dispară prin tot felul de mijloace: Portăreasa poate să ia cînd un scaun, cînd altul, ori chiar să tragă bufetul în culise. Alte mobile pot fi trase în sus pe sfori, ori să dispară grație jocului de lumini. Pereții din fund pot fi ridicați, sau înecați într-un spot de lumină albastră. Alte mobile, bufetul de exemplu, se pot deschide și aplatiza, precum cutiile de carton. De bună seamă că spectatorii nu își vor da numai decît seama de toate aceste mișcări, ci numai gradat vor începe să observe vidul ce se instalează pe scenă. Pentru a marca trecerea timpului, în afară de îmbătrînirea progresivă a Portăresei, la fiecare intrare a acesteia se va vedea alternanța zi/noapte, lumina dimineții și cerul roșu de amurg se vor succede cu repeziciune. În final, va apărea noua Portăreasă, adică fiica bătrînei Portărese, respectiv aceeași actriță, dar arătînd ca la început.

De afară se aud cîntece, pași cadențați, sau zgomote de șantier de construcții. Dat fiind că decorul se mișcă, Personajul poate rămîne nemișcat în fotoliu, citindu-și ziarul și bînd coniac, fără să observe ceva din ce se petrece.

PERSONAJUL: Aș putea să...?

Portăreasa pune noul platou Ungă Personaj, luîndu-l pe cel de adineaori. Va repeta această mișcare la fiecare nouă intrare în scenă.

PORTĂREASA: Păi da, păi da, unde să fie, dacă nu acolo! Ia uite, alt pantof pe care și l-a uitat doamna la dumneavoastră. Încă o urmă. Și-a lăsat și umbrela în cuier. (*Iese. Personajul citește ziarul. Zgomote afară, schimbări de decor. Portăreasa intră iarăși.*) Mi se pare că sînteți cam obosit E din cauza vîrstei. V-ați pensionat prea devreme, domnule. Și mie mi-e greu să urc scările de cînd liftul nu mai merge. Mă chinuie reumatismele. Ăștia construiesc alt lift. I-auzi afară, lumea cîntă și mărșăluiește. Oamenii au deprins alte obiceiuri acum, așa că trebuie să-i ții mereu ocupați cu ceva. Acuma e dimineață. E ora de gimnastică. În fiecare dimineață, la aceeași oră, toată lumea se oprește în mijlocul străzii și face gim-

nastică. Este o decizie a noului guvern. V-am adus ziarele de azi, o să le iau pe *cele vechi*. (*Iese. Intră iarăși.*) V-am adus mîncarea de prînz. Veți contribui la construirea noului lift? (*Personajul dă din cap că da. Mănîncă absent și rapid. Portăreasa iese, după care reapare, și mai bătrînă ca înainte.*) V-am adus cina. Ce amurg frumos! Nu s-a obținut avizul pentru construirea noului lift, așa că vor să construiască un alt imobil în locul ăstuia. De jur împrejurul zidurilor se înalță alte ziduri. Cică vor să schimbe totul și să demoleze totul. Cică vor să reconstruiască totul. Trebuie să reconstruiești, ca să poți demola din nou. Și așa la infinit Dar nu se sfîrșește nimic, de vreme ce totul reîncepe. Asta e viața. Somn ușor, domnule. (*Iese. Se face iarăși dimineață. Scena e și mai goală. Intră Portăreasa.*) V-am adus gustarea de dimineață. Și ziarele. Tot nu vreți să vă puneți radio sau televizor? (*Iese, după ce a luat platoul cu farfuriile de aseară. Ieșind, spune:*) Au, picioarele mele! Mă omoară, zi de zi, scările astea!

PORTĂREASA (*intră în cîrje. Cu mina rămasă liberă ține tava*): Nu cred s-o mai duc multă vreme așa. V-am adus masa de dimineață. Uite și ziarele. (*Iese. Intră Ospătărița, foarte bătrînă acum.*)

OSPĂTĂRIȚA (*voce gîfîită*): Bună, dragule. Am trecut prin oraș și am găsit strada. Am auzit că stai tot aici. Mă recunoști? Nu mai știi cine sînt? Patru ani am trăit împreună. Eu nu te-am uitat. M-am gîndit adeseori la tine. Ți-am scris. Ai primit scrisorile mele? Am plecat fiindcă ți-era frică de mine. Ți-aduci aminte? era o dimineață ca acum. Am fost fericită aici. Acuma sînt văduvă, dar am amintiri frumoase. Știi cine sînt? (*Personajul tace.*) Nu știi cine sînt? Am avut șase copii. Nu mai am decît cinci, căsătoriți toți. Au și ei copii. Cincisprezece. Cincisprezece în total. Sînt de cincispreze ori bunică. Ia spune: mai știi cum mă cheamă?

PERSONAJUL: Lucienne.

AGNÈS: Nu, nu, nu.

PERSONAJUL: Jacqueline.

AGNÈS: Chiar așa de mult m-am schimbat? Păi da, m-am cam schimbat, ce-i drept.

PERSONAJUL: Yvonne?

AGNÈS: Ei, nu, Agnès! Nu mai știi? Pumnul în față, erai plin de sînge, am venit cu tine, te-am spălat de sînge. Am trecut pe sub oblon. Nu mai ții minte cum fluturai batista albă? Cea pe care a gaurit-o glonțul. Și gaura arsă din batistă.

PERSONAJUL: Ah. da. lovitura de pumn. Pumnul... Era frumos pe atunci... Și valizele.

AGNÈS (*ride*): Ce stîngaci erai, nici măcar o valiză nu puteai s-o închizi. Pe urmă, am luat trenul. Era soare, asta m-a făcut să sufăr tare de tot, soarele. Însă am fost fericită, trebuie să recunosc. Am rămas o ființă optimistă. Auzi, bate clopotul. E deja prînzul. Am petrecut, totuși, cîteva clipe frumoase împreună. A fost ca altădată. Gata, mă duc, mă așteaptă nepoțeei. Sînt jos, în mașină. Ajută-mă să mă ridic. Nu mă mai pot ridica din scaunul ăsta, ajută-mă! (*Personajul rămîne nemișcat. Agnès se ridică singură, într-un târziu.*) Gata, să te pup. (*Nu se duce să îl sărute și iese șchiopătînd. Intră Portăreasa, tînără, de data aceasta, cum era la începutul piesei.*)

PORTĂREASA: V-am adus masa

PERSONAJUL: Cine ești dumneata?

PORTĂREASA: Mama nu mai poate să urce scările. A paralizat. Am venit eu în locul ei. (*Iese. Personajul rămîne nemișcat cîteva clipe. Se face noapte. Apare Tînăra Portăreasă.*)

TÎNĂRA PORTĂREASĂ: V-am adus cina. Doamna aceea...

PERSONAJUL: Care doamnă?

TÎNĂRA PORTĂREASĂ: Doamna care a venit să vă vadă săptămîna trecută, acum o lună. Fosta dumneavoastră amantă. A murit

PERSONAJUL: Stinge lumina.

Scena se scufundă în beznă. Se face iarăși lumină. E dimineată.

TÎNĂRA PORTĂREASĂ (*intră. Este în doliu*): V-am adus micul dejun. Și ziarele. A murit mama. N-o să vă mai pot servi multă vreme. Lift tot nu avem și, de fapt, pe mine nu mă interesează deloc slujba asta. (*Iese cu tava din ajun. Este o femeie mult mai dură decît vechea portăreasă. După cîteva clipe, revine.*) V-am adus conservele. În curînd casa asta se va demola. S-a demolat totul împrejur. Aici o să fie o piață enormă, un scuar uriaș. (*Iese. Revine după cîteva secunde.*) V-am adus masa de seară.

PERSONAJUL: Mulțumesc. Stinge lumina.

Se face întuneric. Du-te-vino al Portăresei, care bombăne tot timpul. Repetîndu-se, mișcarea se accelerează: aduce tava nouă, ia tava veche, aduce iar tava și spune aceleași formule: („V-am adus micul dejun și ziarele”, „V-am adus masa de prînz”, „V-am adus cina”) punctate de „Stinge lumina”, formula de seară a Personajului. Pentru ca nu cumva

spectatorii să creadă că momentul stingerii luminii semnifică finalul piesei, întunericul nu va fi niciodată complet, astfel încât să se poată vedea mișcările mobilelor ce se vor deplasa, ori vor ieși din scenă. De altfel, tot timpul ar trebui să fie ceva lumină, datorită dispariției tot mai rapide a pereților, ca și de la lumina electrică de afară.

În timpul perioadelor de semiobscuritate, de afară se fac auzite zgomote, cîntece, fluierături, rîsete, murmure, flăcări de la aparatele de sudură, zgomote ale diferitelor mașini și instrumente folosite pe șantierele de construcții.

Între mișcările de du-te-vino ale Portăresei, apar mai multe personaje care joacă diferite scene foarte rapide; în perioadele de semiobscuritate, adică noaptea, apar personaje moarte, dar care nu trebuie să aibă un aer fantomatic. Și anume:

MAMA PERSONAJULUI: Ți-am spus eu, băiatul mamei, ți-am spus eu: muncește! Așa ți-am spus încă de cînd erai mic. Tare mi-ar fi plăcut să duci și tu o altă viață. Of, dacă te-ai fi ținut de carte, așa cum te-am tot sfătuit, ai fi devenit mareșal, cu uniforma plină de decorații. Cu multe decorații. Așa de mult am suferit din cauza ta și atît de mult te-am iubit! Micuțul mamei. băiatul meu! (*Dispare.*)

ALT PERSONAJ (LUCIENNE): Iubitule, eu am murit de mult, dar nu te-am uitat, să știi. Am regretat foarte mult că te-am părăsit pentru Pierre Ramboul. Pe el nu l-am iubit. Pe tine te-am iubit. Așa de mult am suferit din pricina ta. Atît de mult te-am iubit. Tare te-am iubit. (*Dispare.*)

ALT PERSONAJ: Eu ți-am fost profesor. Erai un derbedeu. Ai fost un elev prost, dar tare mult mi-ar fi plăcut să fac om din tine, să fiu mîndru de tine. Tare mult m-ai necăjit, tocmai din cauză că te-am iubit atîta. Tare mult te-am iubit. (*Dispare.*)

ALT PERSONAJ (*în lumină*): Eu sînt fiica lui Agnès. Mă cheamă Agnès, ca pe mama. Mama a murit acum doi ani. A venit să te vadă chiar înainte de a muri. Cînd era pe patul de moarte, i-am promis că am să vin să te văd. Mama te-a iubit foarte mult. Te adora. (*Iese.*)

In timpul tuturor acestor apariții, Personajul rămîne imobil și inexpressiv.

ALT PERSONAJ: Eu sînt fiul lui Jacques DuponL Mă recunoașteți, așa-i? Îi semăn lui tata. Tata, după cum știți, ținea foarte mult la dumneavoastră. Tare s-a mai plictisit după plecarea dumneavoastră. Tot timpul a sperat că îi veți face odată o vizită.

I-ați promis că veniți într-o zi să beți un șnaps cu el la ieșirea de la serviciu. Vă iubea tare mult. *(Iese.)*

ALT PERSONAJ: Eu sînt fiul domnului care a plecat cu doamna cu cățelușul, acum patruzeci de ani. Tata ținea mult la dumneavoastră. Și Doamna vă prețuia mult. Nu v-ați dus niciodată să luați un ceai la dumneaei. I-a părut foarte rău, tocmai fiindcă vă prețuia tare mult. Nici nu știți cît de mult. *(Iese.)*

ALT PERSONAJ: Eu sînt fiul Revoltatului care v-a tras pumnul ăla în falcă. Tata mi-a spus să vin să vă văd și să vă cer iertare. Ținea mult la dumneavoastră, să știți. Vă prețuia mult. *(Iese.)*

În tot acest timp, Personajul nu are nici o reacție, doar că bea coniac după coniac.

ALTE DOUĂ PERSONAJE (DOI BĂRBAȚI): Vă iubeam foarte mult. *(Ies.)*

ALT PERSONAJ (O FEMEIE): Ah, domnule, mult te-am iubit Dar nu am îndrăznit să ți-o spun niciodată. Am fi fost fericiți împreună. Niciodată nu ți-am putut spune de departe cît de mult te adoram. *(Iese.)*

TOATE PERSONAJELE *(care au apărut în cele de mai sus reapar din toate coifurile scenei și își întind brațele)*: Te-am iubit mult!

PERSONAJUL: Javrelor! Lăsați-mă dracului în pace! *(Se ridică și aruncă spre ei o cutie de conserve și sticla de coniac. Personajele dispar.)* Lăsați-mă în pace! Să se facă lumină! Lumină! *(Se face lumină. E dimineată. De afară nu se mai aude nici un zgomot. Pereții au dispărut - totul e lumină. Pe scenă - numai fotoliul.)* Hai, madam Portăreasă, unde-i micul dejun? Portăreaso, să mi se aducă dejunul! Unde mi-e mîncarea? *(Fuge de la un capăt la altul al scenei.)* Vreau să mănînc de dimineată! Mi-e foame! *(Fuge spre fundal în dreapta, apoi în stînga, după care fuge în fundul scenei.)* Vreau să mănînc de dimineată! *(Nici un răspuns, bineînțeles. Personajul privește năuc de jur împrejur.)* Ce naiba se întîmplă? Nu e nimeni! Hei! heeeee! *(Se precipită, apucă o sticlă de coniac, după care o aruncă.)* O să crăp de foame aici. O să crăp de sete! *(Privește împrejur, spațiul este gol, numai lumina imensă, inundîndu-l din toate părțile.)* Ce înseamnă asta? Nu mai are nici un rost, nu e nimeni. Nu am înțeles nimic și nu înțeleg nimic. Nimeni nu ar putea înțelege. Și totuși, nu mă miră deloc. Ba e chiar de mirare că nu mă mira deloc. E șocant că nu mă șochează. *(În fund, țîșnește în lumină un copac, în*

decorul vid. De sus, cad flori și frunze din copac. Personajul se aplecă și culege câteva. Le privește, se ridică, lasă să-i cadă din mână florile și frunzele, privește în sus, apoi în fundul scenei, la stînga și la dreapta. Se așază în fotoliu. Moment de tăcere, după care începe să rîdă încetișor, apoi din ce în ce mai tare. Se ridică. Traversează scena de la un capăt la altul ținîndu-se cu mîinile de burtă de-afta rîs. Se încovoiaie de rîs, rîde în hohote. Privește încă o dată în sus, rîzînd și face un semn cu degetul către înalt.) Ah, pungașule! Pungaș ce ești! (Continuă să rîdă în hohote.) Ehehei, ca să vezi! Ce chestie! Ar fi trebuit să-mi dau seama de asta mai demult. Ce farsă! Îți stă mintea în loc. Ce glumă e totul. O glumă uriașă! O glumă enormă! Și cînd te gîndești cîte bătăi de cap mi-a dat! (Strigă spre fund.) Hei, ce poantă teribilă! (Strigă spre dreapta:) Mamă, ce glumă formidabilă! (Strigă și rîde spre stînga:) Ce glumă bună, ce poantă formidabilă! (Rîzînd, strigă în direcția spectatorilor:) Ce glumă, copiii mei! Ce glumă, doamnelor și domnilor! Cine și-ar fi putut imagina așa ceva! Așa o glumă! Ce harababură! Ce-ncurcătură nemaipomenită!

SFÎRȘIT

OMUL CU VALIZELE

DISTRIBUȚIA

Premiera absolută a piesei a avut loc în decembrie 1975 la teatrul L'Atelier, în regia lui Jacques Mauclair. Dată fiind mulțimea personajelor, regizorul a fost obligat să distribuie același actor în mai multe roluri.

Primul Bărbat

Pictorul

Luntrașul

Femeia

Tinărul

Bătrînul

Sfinxul

Infirmiera

Doctorul

Consulul

Tinăra japoneză

SCENA I

Un loc de oriunde; pereți cenușii, zgomotul unei ape ce curge; pe scenă, în dreapta spectatorilor, un bărbat cu pălărie și pardesiu lung și gri.

Primul Bărbat privește o vreme la apa care curge; în mâini ține două valize. Privește în depărtare, dincolo de nu. Lumina îl dezvăluie dintr-o dată pe Pictor: mustață, beretă, bluzon albastru, pipă; stă așezat în fața șevaletului pe care se află o pânză în lucru. Pe cât posibil, scena rămîne în semiîntineric. Abia acuma putem zări valizele din mîna personajului dintîi.

Pictorul pictează în liniște, și trage din pipă.

După un timp, de celalaltă parte a rîului se aud zgomote puternice, voci, trompete, urale.

PRIMUL BĂRBAT: Sînt oameni pe malul celălalt. *(Zgomotele aproape că încetează.)*

PICTORUL: Închiriați o barcă și treceți dincolo. *(Tăcere.)* Marele fluviu pe care-l aveți înaintea ochilor e Sena. *(Zgomotele se aud din nou, după care încetează.)*

PRIMUL BĂRBAT: Chiar trebuie masacrate mulțimile?

PICTORUL: Vă înșelați. Ne aflăm în anul 1938, închipuiți-vă că încă e revoluție. Furtuna de la 1789 încă suflă pe deasupra mulțimilor. *(Trompete, voci, zgomote. Zgomotele încetează dintr-o dată.)* De-asta se aud atîtea zgomote pe malul celălalt Franța există încă, oamenii aceia încă mai cred în ea. Puteți să vă duceți acolo, să fiți de partea lor. Sîntem în 1938. Cît de vii și de inteligenți sînt francezii! Noroc că sîntem în 1938 și că 1944 n-a venit încă!

PRIMUL BĂRBAT: Uitați-vă la francezii din 1940-42 ce mici și ce învinși sînt! Francezii de la '42.

PICTORUL: Nu poporul e prost, ci elitele. Niște cretini siniștri. Nu aceia! *(Arată cu mîna către malul celălalt.)* Dar de ce vă oboșiți așa, puneți jos valizele. *(Pictorul schițează o ieșire; pe malul celălalt se zăresc lumini, artificii, un soi de explozii.)*

PRIMUL BĂRBAT: Au pînze de foc și pînze de sînge. *(Zgomotele încetează. Nu se mai zăresc decît luminile.)*

PICTORUL: Să știți că vă aflați chiar pe malul Senei. Sînteți în siguranță aici. Așa că lăsați jos valizele, nu vă fie teamă. Aici e locul cel mai bun ca să așteptați trenul sau metroul care să vă ducă la hotel. *(Primul Bărbat lăsă să-i cadă valizele, după care își șterge fruntea de sudoare.)*

PRIMUL BĂRBAT: Credeți c-o să vină trenul... sau metroul?

PICTORUL: Sîntem în 1938, Parisul e viu. Sau în 1942. Ori în 1950.

PRIMUL BĂRBAT: Dacă-i 1950, atunci Parisul e deja mort înțelegeți ce vreau să zic. Cîtă liniște. Dar nu e liniște: e cîntecul de lebedă. Un cînt de lebedă deasupra unei Sene murdare. (*Ia din nou valizele în mîini.*) Nici măcar nu știu dacă sînt în 1938 sau în 1950.

PICTORUL: '38. Încă există organizare. Sau poate că mă înșel eu și sîntem totuși în '50? Dar cum tot nu puteți face nimic, puneți valizele pe mal și așteptați. O să vină cineva să vă ajute. (*Pictorul se ridică.*)

PRIMUL BĂRBAT (*cu valizele Ungă el*): Trebuie să vină cineva să mă ajute cu toate astea.

Din stînga spectatorilor apare vîrfurile unei bărci. Din barcă se dă jos Luntrașul, cu lopata în nună. Dacă mijloacele tehnice nu permit, barca nu se vede, ci doar Luntrașul. În orice caz, se va auzi clipocitul apei.

LUNTRAȘUL (*către Primul Bărbat*): Am venit ca să vă duc la hotel cu bagajele.

PRIMUL BĂRBAT: Ați venit cu gondola? Sîntem la Veneția?

LUNTRAȘUL (*ducîndu-se să ia valizele*): Nicidecum.

PRIMUL BĂRBAT: Lăsați, pot să-mi duc și singur valizele.

LUNTRAȘUL: Ba nu. Dați-mi mie voie. O să vă duc la hotel. Aici, la Paris, de cînd cu inundațiile de la 1910, se merge numai cu barca. E-o măsură de precauție. Jumătate din străzi au fost transformate în canale.

PRIMUL BĂRBAT: Va să zică avem Veneția la Paris.

LUNTRAȘUL: După cum avem Paris la Veneția. Cele două orașe s-au înfrățit. (*A lăsat lopata jos și a ridicat valizele.*) Puneți-mi, vă rog, lopata sub braț.

PRIMUL BĂRBAT: Ba nu, o s-o duc chiar eu. (*Îndreptîndu-se cu Luntrașul către ieșire.*) Ce ciudat: capitalele au tendința de-a se transformă în insule sau fiorduri. Nu vi se pare neliniștitor?

VOCEA LUNTRAȘULUI (*care a ieșit din scenă*): Dați-mi lopata și coboriți în barcă. Dați-mi mîna.

Iese și Primul Bărbat. Scena rămîne goală. Se aude zgomotul apei și al bărcii care se îndepărtează. Din dreapta, se aud zgomote și se văd flăcări ca de la un incendiu.)

SCENA II

O casă. Scena e goală. În fundul scenei, o casă albă, cu ferestrele Luminate.

Primul Bărbat, o Femeie, un Tânăr intră în scenă. Femeia și Tânărul îl încadrează pe Primul Bărbat.

PRIMUL BĂRBAT (*către Femeie*): Recunoști casa asta?

FEMEIA: Nu am mai venit de multă vreme aici.

PRIMUL BĂRBAT: Eu am venit de mai multe ori, cu gândul. Altminteri, e tare departe! Numai cu avionul... Cale ferată nu este. Nu este loc de șine prin meleagurile astea coticite... Și valea asta strimță... Și e foarte întunecos... Noroc cu catîrii.

FEMEIA: Băiatului îi e frig. Tremură din cauza vîntului umed.

PRIMUL BĂRBAT (*Tînrului*): Iar ți-ai uitat pardesiul. Cred că l-ai lăsat pe spinarea catîrului. Du-te și caută-l.

TÎNĂRUL: L-am lăsat anume acolo. Nu mi-e frig.

PRIMUL BĂRBAT: Încăpățînat mai ești. Nu vezi că dîrdîi?

FEMEIA (*Tînrului*): Vrei să mă duc eu să-l iau? Vin imediat.

TÎNĂRUL: Catîrii au ajuns deja la vreo cinci kilometri de-aici, cel puțin, dacă nu cumva și mai departe.

PRIMUL BĂRBAT: Nu putem ști încotro s-au îndreptat Sîntem departe de ultimul punct de oprire. Distanța este deja foarte, foarte mare.

FEMEIA: Am lăsat catîrii la poalele dealului.

PRIMUL BĂRBAT: Care deal?

FEMEIA: Ăsta.

PRIMUL BĂRBAT: Ba e mult mai departe. Tu n-ai avut niciodată simțul distanței. Și nici simț de orientare. Am urcat și am coborît șase dealuri. Ne aflăm pe al șaptelea, la jumătate de drum de vîrf. Deja se vede căsuța albă. (*Acum casa albă, cu ferestrele luminate, se vede și mai clar.*)

FEMEIA: Uite-o.

TÎNĂRUL: Așa e, uite-o.

PRIMUL BĂRBAT (*Tînrului*): E casa în care m-am născut și unde am copilărit. Bunicul tău a părăsit-o cînd eu eram mic de tot; cînd aveam să plec și eu, mama, adică bunica ta, încă trăia. Mă bucură și mă întristează deopotrivă s-o revăd. Mă sperie și, totodată, mă cuprinde o nădejde formidabilă. Nu mai știu dacă mama a murit, nu mai știu dacă am fost părtaș la agonia ei, sau dacă mi se pare numai. Poate că doar mi-am închipuit moartea ei. O văd și acum, micuță, plină de riduri,

slabă și cu părul negru, care nu voia să albească, în ciuda vârstei. (*Femeii:*) Mi-o fi scris? Nici nu mai știu.

FEMEIA: Ba da, am primit două sau trei scrisori de la ea, foarte demult.

PRIMUL BĂRBAT (*Femeii*): Ai venit s-o vezi vreodată pe mama în căsuța asta?

FEMEIA: De mai multe ori. Ai uitat?

PRIMUL BĂRBAT: Nu-mi aduc prea bine aminte.

FEMEIA: Stai tot mai rău cu memoria Cum de ai putut să uiți așa ceva? Ai face bine să te îngrijești. Casa avea două etaje.

PRIMUL BĂRBAT: Așa este. Mi-aduc aminte. Parterul s-a îngropat în pământ. Dormitorul mamei acolo era, la parter, ca și salonul.

FEMEIA: Am venit cu flori - mama mea, tu și cu mine - ca să-i spunem mamei tale că ne vom căsători.

PRIMUL BĂRBAT: O fi venit la botezul fiului nostru? Mi se pare... cred că da.

FEMEIA: Ba nu, n-a venit.

PRIMUL BĂRBAT: Noi eram în călătorie, sau ea murise deja?

FEMEIA: Nu-ți mai aduci aminte. Am primit și scrisori de la ea. Dorea să ne revadă. Ne-a cerut să-i trimitem o fotografie cu cel mic. I-am trimis-o, dar, din cauza războiului, scrisoarea s-a pierdut Poșta mergea complet anapoda.

PRIMUL BĂRBAT: Așa, așa, e-adevărat. Cred că erau scrisori postume.

FEMEIA: Erau răspunsuri la scrisorile tale. Altminteri, cum ar fi știut că aveam un băiat? (*Arată către Tânăr.*) Și Jean poate să ți-o confirme.

TÎNĂRUL: Da. N-a venit la botezul meu.

Din căsuța albă apare o femeie în vîrstă, cu un buchet de flori în mînă. Femeia se apropie de Bătrîna, pe cînd celelalte două personaje rămîn retrace la rampă. Bătrîna pare tristă, însă chipul îi exprimă totodată bucuria, amestecată cu amarul.

BĂTRÎNA (*Femeii*): De-acuma, ți-l încredințez. Tu ești cea care vei avea grijă de el de acum înainte. O să-l iubești. Nu-ți va fi mereu ușor, dar știu că ai să faci tot ce trebuie pentru el. (*Îi dă buchetul de flori Femeii.*)

FEMEIA: Mulțumesc, doamnă... mulțumesc, mamă.

BĂTRÎNA (*surîzînd*): N-o să-ți fie ușor. Nu-i ușor întotdeauna să trăiești cu el. (*Iese prin stînga spectatorilor.*)

FEMEIA: Ne părăsiți deja?

BĂTRÎNA: Mă grăbesc, în curînd se face noapte. *(Iese.)*

FEMEIA: Ce-a zis? *(Răspîndește florile pe scenă, una cîte una, ca deasupra unui mormînt. Pe scenă, lumina scade; căsuța albă, cu ferestrele în flăcări, iese și mai clar în relief.)*

TÎNĂRUL: Am recunoscut-o, după fotografiile pe care mi le-ați arătat.

PRIMUL BĂRBAT: În spatele casei e un drumeag care duce-n vîrf dealului.

FEMEIA: Nu te duce. Ai putea să te arzi. Așteaptă!

Rămîn toți trei nemișcați, privind la casa care arde și se prăbușește. Aproape că dispare: numai în dreapta și stînga ei mai rămîn două grămăjoare de jăritic. Lumina flăcărilor este înlocuită acum de lumina lunii.

PRIMUL BĂRBAT: Ce-o să ne facem cu toată cenușa asta?

TÎNĂRUL: O punem în urne!

FEMEIA: Ei, acum haide! *(Drumeagul ce suie spre vîrf se vede acum foarte clar.)*

SCENA III

Un Bărbat, destul de tînăr, și o Bătrînă, în scaun cu rotile. La începutul scenei, totul este în întuneric. Se aude un soi de murmur confuz, niște voci vătuite și numai fragmente de fraze.

„Vii odată?”

„Unde sîntem?”

„Nu se poate ști!”

„Ați mai fost pe-aici?”

„Fiți atenți să nu vă loviți de mobile!”

„Aprinde lumina!”

„M-am săturat de bezna asta.”

Încă se mai aud voci confuze, dar întunericul este mai puțin dens. Apar vag niște siluete în penumbră.

„Ce tare-i pămîntul pe drumul ăsta!”

„O grădină fără flori, fără fir de iarbă.”

Apare un Tînăr îndărătul unui scaun pe rotile, în care stă O Bătrînă,

TÎNĂRUL: Gata, am ajuns.

BĂTRÎNA: Ai obosea rău, dragul meu, tot împingînd la scaunul ăsta? E pe rotile, desigur, dar e foarte greu, oricum. Din cît îmbătrînim, dintr-atîta devenim mai grei.

TÎNĂRUL: Ai să te simți bine aici, mamă.

BĂTRÎNA: Mi se pare că recunosc casa.

TÎNĂRUL: Aici e camera cea mare.

BĂTRÎNA: Nu cred că am mai fost aici, dar totul îmi pare cunoscut, familiar. Nu prea este lumină.

TÎNĂRUL: Spătarul scaunului tău este negru. O sa-l schimb. O să chem pe cineva să-l înlocuiască.

BĂTRÎNA: Nu este cazul, dragul mamei. Oricum stau cu spatele pe el. Și apoi, m-am obișnuit cu negrul. Părul meu e încă negru, nu vrea să albească. Va trebui să-mi pun o perucă albă. Rochia mea e neagră, mănușile negre, geanta neagră. M-am obișnuit cu negrul, nu mă mai sperie. Iar tu prea stai tot timpul numai în spatele meu și prea te agiți. Mai stai puțin lîngă mine, ca să te pot privi. Totul o să fie bine, sînt sigură că-mi va plăcea să stau în casa asta. Aici cel puțin voi fi liniștită. Am nevoie de liniște. Numai să fie cald. Și să fii și tu aici. Haide, vino, puil mamei, să te privesc. Sau iar ai chef să fugi? Dă-mi mîna!

TÎNĂRUL (*îi dă mîna, după care și-o retrage brusc*): Nici măcar nu știu dacă sînteți mama mea.

BĂTRÎNA: Cum poți să spui așa o prostie? Ai ochii mei. Negri.

TÎNĂRUL: Nu sînt sigur.

BĂTRÎNA: Eu sînt sigură. Și e treaba mea să știu asta.

TÎNĂRUL: Poate că l-ați înșelat pe tata cu altcineva.

BĂTRÎNA: Cum îndrăznești să spui așa ceva? Am îmbătrînit crescîndu-te, m-am sacrificat de mii de ori.

TÎNĂRUL (*întoarce spatele*): Vă las. Trebuie să plec.

Chipul Bătrînei se schimbă brusc, lăsînd să se vadă un amestec de frică și furie.

TÎNĂRUL: De ce mă priviți așa de urît?

BĂTRÎNA: Mincinosule! Golanule! Un șarpe am crescut la sînul meu. Ah, dacă aș fi știut... Criminalule! (*Deschide repede geanta din poală și dă să scoată medicamentul, dar pastilele îi cad pe jos. Își umple, totuși, pumnul cu pastile și vrea să le înghită.*)

TÎNĂRUL (*se întoarce în pripă, îi deschide pumnul cu forța, îi smulge și geanta, care cade, lăsînd să se reverse o grămadă de pastile*): N-am să te las să te otrăvești.

BĂTRÎNA: Închide-mi geanta și dă-mi-o înapoi.

TÎNĂRUL: Nu, n-am să te las.

BĂTRÎNA: Am să le adun eu. Oricum, îmi vor mai rămîne cîteva.

În timp ce Tînărul adună pastilele una cîte una, de sub scaun, dimprejur și de pe tot cuprinsul scenei, Bătrîna îl copleșește cu ocări.

BĂTRÎNA: Sifiliticule! Mi-am nenorocit viața pentru tine și pentru taică-tu, iar tu mă renegi acum! De multă vreme te pregăteai tu pentru asta. N-aș fi crezut vreodată. Tu și cu taică-tu m-ați omorît. El mi-a înfipt cuțitu-n piept, iar tu acum îl împlînți pînă la capăt.

TÎNĂRUL (*adunînd pastilele*): Încă una. Nu, n-o să te las să te otrăvești. Trebuie să le adun pe toate. O singură pastilă - și e de ajuns ca să te otrăvești.

BĂTRÎNA: Criminalule! Mizerabilule! După ce că m-ai omorît, nu mă lași nici să mă otrăvesc ! (*Ies amîndoi.*)

SCENA IV

Prin dreapta spectatorilor, într-un fotoliu pe roțile împins de cineva, apare o femeie foarte bătrînă. Cel care a împins scaunul dispăre. Bătrîna privește o vreme împrejur, apoi spre stînga, de unde apare o Tînără.

BĂTRÎNA (*Tinerei*): Mamă! Micuța mea mămică!

TÎNĂRA: O, fetița mamii, scumpa mea.

BĂTRÎNA: Mamă, așa de mult mă bucur că te văd. Nu mai credeam să te revăd. Mă gîndesc adesea la tine. Sînt zile în care, pentru puțină vreme, uit de tine, dar imediat îmi aduc aminte că nu ești aici și mi se strînge inima și sufăr.

TÎNĂRA: Ești tu, într-adevăr, tu, micuța mea fetiță. Ochii nu ți s-au schimbat deloc. Sînt la fel de frumoși ca atunci cînd te jucai cu păpușile.

BĂTRÎNA: Mamă, vezi? am riduri și am părul alb. Nici să merg nu mai pot Sufăr de reumatism.

TÎNĂRA: Puiul meu, pentru mine vei fi copil întotdeauna.

BĂTRÎNA: De ce ai plecat? Este așa de mult de atunci.

TÎNĂRA: Eu n-am vrut să plec. Nu a fost greșeala mea. (*Tînăra se apropie de Bătrîna și o îmbrățișează.*) Copila mea, cred că tare mult ai suferit.

BĂTRÎNA: Te-am așteptat. Nu mai voiam să mă trezesc dimineța, nu voiam să mă îmbrac singură. Nu voiam să mă îmbrace altcineva. Nu voiam să mă ducă altcineva la școală. M-au obligat să mă duc cu altcineva, apoi m-am făcut mare, m-am măritat, și am făcut doi băieți. Au murit în război. Soțul meu, adică ginerele tău, a murit. Și nici măcar nu l-ai cunoscut. Acuma nu mai am pe nimeni. Niciodată nu am încetat să sper că te voi reîntîlni și iată-te, în sfîrșit.

TÎNĂRA: Iată-te, în sfîrșit.

BĂTRÎNA: Mi s-a spus că ai plecat pentru totdeauna.

TÎNĂRA: Vezi, doar, că nu a fost pentru totdeauna.

BĂTRÎNA: N-o să mă mai părăsești, nu-i așa? Jură-mi că n-o să mă mai părăsești.

TÎNĂRA: Îți promit.

BĂTRÎNA (*strîngînd-o pe Tînăra la piept*): Eram așa de fericită cu tine. De cînd ai plecat, s-a căscat un gol uriaș în mine, un gol care nu s-a umplut niciodată. Și dacă ai știi cîte mi s-au întîmplat!

TÎNĂRA: Nu te mai gîndi la toate astea, fata mamei. De acum, sînt cu tine. Sau, lasă, o să-mi povestești totul mai tîrziu. Avem tot timpul, tot timpul.

BĂTRÎNA: Cînd eram cuminte, îmi cumpărai bomboane.

TÎNĂRA: Am să-ți cumpăr bomboane.

BĂTRÎNA: Bomboane de ciocolată.

TÎNĂRA: De ciocolată.

BĂTRÎNA: De la doamna de la băcănia din colț. Într-o cutie frumoasă...

TÎNĂRA: Totdeauna a avut cutii frumoase.

BĂTRÎNA: Și-o să-mi cumperi o rochiță. Am să fiu copil cuminte.

TÎNĂRA: Cea mai frumoasă rochiță.

BĂTRÎNA: Și ai să mă duci la școală. Vreau să-ți fac cunoștință cu colegele mele, cu fetițele care-mi spuneau mereu că n-ai să te întorci niciodată.

TÎNĂRA: Trebuie să plec. Dar de data asta am să te iau cu mine. N-o să ne mai despărțim niciodată. (*Împinge scaunul pe roțile și se îndreaptă spre ieșire, prin dreapta spectatorilor.*)

BĂTRÎNA: Niciodată, niciodată.

TÎNĂRA: Niciodată.

BĂTRÎNA: Oh, micuța mea mămică. Așa sînt de bucuroasă!
Îmbrățișează-mă, mămico!

Ies amîndouă.

SCENA V

Scena este în penumbră; se va face lumină spre finalul scenei.

PRIMUL BĂRBAT: Mi se pare că... Cred că... Ei, da, cred că recunosc locul ăsta.

Apare o femeie foarte bătrînă și un bărbat foarte bătrîn.

PRIMUL BĂRBAT: V-am mai întîlnit? Odată, demult de tot. Cine sînteți? Sînteți...

BĂTRÎNA: Lasă-ți bagajele. Nu ai obosit să călătorești atîta? Rătăcești de colo, colo.

BĂTRÎNUL: Noi sîntem buncii tăi pe linie maternă.

BĂTRÎNA: Eu sînt bunica ta, iar el este bunicul.

PRIMUL BĂRBAT (*privind împrejur*): Nu, nu recunosc locurile acestea. Nu am venit niciodată aici.

BĂTRÎNA: Și totuși, noi de aici ne tragem.

PRIMUL BĂRBAT: Nu știu cum de am ajuns aici.

BĂTRÎNA: Și totuși, el este bunicul tău. Fumează și acuma pipă.
(*Apare alt bărbat, cu barba și părul albe.*) Uite și pe unul dintre unchii tăi. Adică băiatul meu. Trăiește încă, precum vezi. Am avut mulți copii. Șapte băieți și cinci fete.. Mama ta era una dintre ele. Ți-aduci aminte de camera cu tavanul scund, cea de la parter?

UNCHIUL BĂTRÎN: Locuiesc în cea mai mare metropolă a lumii. Sînt unul dintre oamenii cei mai bogați de pe planetă. Regele m-a înnobilit. Sînt prinț și armator. Dar sînt fidel, așa că revin aici din timp în timp. De ce mă privești așa? Ce, crezi că sînt un cerșetor? Adevărat, sînt îmbrăcat mizerabil și sînt netuns, dar așa trebuie să fii în țara asta: nu vreau să atrag atenția, nu vreau să jignesc pe nimeni. Ce-ți face mama?

PRIMUL BĂRBAT: Nu mai știu nimic despre ea. Nu știu unde este.

UNCHIUL BĂTRÎN: Am plecat foarte de jos și am ajuns foarte sus. Din toată familia, dintre toți frații și toate surorile mele, eu

sînt singurul care a reușit. O să-ți dai seama de asta mai tîrziu. Am făcut avere sub un nume fals. Am să-ți povestesc totul.

Bunicul iese prin dreapta spectatorilor.

PRIMUL BĂRBAT: De ce pleacă bunicul?

BĂTRÎNA: Se duce să se-ascundă ca să moară.

PRIMUL BĂRBAT: Credeam că s-a ascuns deja Păi, da, îmi aduc aminte, a murit în camera aceea scundă de la parter, a murit în patul lui. Am fost lîngă el în agonie. Avea pe cap o scufie neagră. Iar dumneata, bunico, ești vie sau moartă?

BĂTRÎNA: Moartă, eu? *(Se îndreaptă dintr-o dată, vechile haine îi cad, îi cade și peruca, iar scena se luminează brusc. Acum, bătrîna poartă o rochie albă. În stînga spectatorilor, apare casa albă de adineaori, din scena II, în flăcări, spre care se îndreaptă Unchiul Bătrîn.)*

PRIMUL BĂRBAT: Unchiule, nu intra în casă, ai să te arzi! *(Unchiul dispare în casa în flăcări.)*

UNCHIUL: Prea tîrziu! *(Intră în casă. Se aud sirenele pompierilor.)*

BĂTRÎNA *(întinerită)*: Sînt aici cu toți copiii mei. I-am regăsit pe toți. Îi vezi? Îi auzi? Sînt cu toții aici. *(Rămîne nemișcată ca o statuie, la propriu, cu o mînă ridicată și cu cealaltă întinsă. Intră un bărbat, Funcționarul.)*

FUNCȚIONARUL: Sînt responsabilul biroului de stare civilă de la primărie.

PRIMUL BĂRBAT: Știu, acuma, știu. Știu de ce am venit Destinul mi-a călăuzit pașii înoace. Sînt fericit că mă aflu aici. Am venit să aflu adevăratul nume al buniciei mele. Vreau să aflu numele de fată al buniciei mele. Iată scopul călătoriei mele. Niciodată nu i-am cunoscut numele de fată. Ni l-a ascuns întotdeauna.

FUNCȚIONARUL: Făcea parte dintr-o clasă socială compromițătoare?

PRIMUL BĂRBAT: Asta vreau să aflu și eu.

FUNCȚIONARUL: Făcea parte dintr-o categorie etnică persecutată? Dintr-o rasă condamnată? În acest caz, nu are nici un rost să mai căutați. Persecuția ar putea avea repercusiuni, tot felul de consecințe dezagreabile pentru toți urmașii.

PRIMUL BĂRBAT: Vreau să-mi cunosc originile. Vreau să le cunosc cu orice preț.

FUNCȚIONARUL: În cazul acesta, eu sînt cel în măsură să vă satisfac. În sătucul ăsta, numai la primărie vă puteți afla

numele strămoșilor. Sătucul nostru este singurul din lume care încă mai păstrează arhiva completă a fiecărei persoane, originare sau nu din comună.

PRIMUL BĂRBAT: Ce frumoasă e bunica, așa de tânără, în rochia ei albă, sub cerul întunecat și înconjurată de copii.

FUNCȚIONARUL: Domnule, a întinerit fiindcă și-a schimbat numele care-o ținea departe de lume și care-o adîncea în bătrînețe.

PRIMUL BĂRBAT: Schimbîndu-și numele, nu putea decît să reîntinerească, desigur. *(O privește și este cuprins de neliniște.)* Dar are ea dreptul acesta? Așa ceva nu se face. Am impresia că așa ceva nu prea e recomandabil. *(Incendiul casei din stînga spectatorilor se stinge; totul rămîne un morman de jărat, care, încet, dispare.)* Toată casa a ars! Unchiul meu s-a făcut cenușă.

Din nou se face întuneric. Primul Bărbat își ia valizele. Celelalte personaje au dispărut.

SCENA VI

Prin stînga apar o Femeie, o Bătrînă, un Bătrîn și un Tînăr.

Primul Bărbat stă în centrul scenei. Tînărul ține în brațe o păpușă, văzută din profil, cu un ochi mare și negru, oriental, egiptean.

Femeia, Bătrîna, Bătrînul și Tînărul formează un grup strîns, care avansează simultan, către Primul Bărbat. Eventual, pot să se deplaseze împreună pe un practicabil pe roți, ori pe patine cu roțile, fie reale, fie imaginare.

BĂTRÎNA *(către Primul Bărbat)*: Așa de bine ne simțim împreună, nu-i așa? Vino și tu lîngă noi. Așa, o să ne apărăm mai bine. Să strîngem rîndurile.

FEMEIA *(Primului Bărbat)*: Întotdeauna ai crezut că eu sînt mama ta. Eu sînt soția ta.

PRIMUL BĂRBAT: Dacă nu ești tu, atunci unde-i mama?

FEMEIA: A murit, scumpule. *(Arată către Tînărul cu păpușa:)* Ei sînt fiul și fiica ta. Nu-i recunoști?

PRIMUL BĂRBAT: Am avut eu un fiu? Dar micuța aceasta, pe care am părăsit-o în urmă cu zece ani, nu s-a mai făcut mare de atunci?

FEMEIA: Voi ai s-o lași orfană.

PRIMUL BĂRBAT: Ciudat: ce față albă are! Și ce ochi mare și negru! Ai zice că-i o micuță egipteană!

TÎNĂRUL: Și totuși este surioara mea!

PRIMUL BĂRBAT (*către Femeie*): Întotdeauna am crezut că tu ești mama mea.

FEMEIA: Fă un efort și adu-ți aminte.

PRIMUL BĂRBAT: Nu. nu-mi aduc aminte.

BĂTRÎNUL: Ei, haide, adu-ți aminte.

TÎNĂRUL: Adu-ți aminte, tată.

PRIMUL BĂRBAT (*urlînd*): Văd o gaură mare. Amețesc. Acuma îmi aduc aminte: așa era de fericită la nunta noastră!

FEMEIA: Am plecat în călătorie de nuntă. Cînd ne-am întors, nu mai era în viață.

PRIMUL BĂRBAT: A murit demult, în curînd sînt douăzeci de ani. De-atîta vreme singur! Trăiesc de atîta vreme fără mama, sărăcuța! Cum oi fi putut să trăiesc atîta fără ea?

FEMEIA: Păi, nu ți-ai dat seama de asta. Nu știai că nu mai este. Eram eu acolo. Eu eram în locul ei.

PRIMUL BĂRBAT (*plîngînd ca un copil*): Sărăcuța mama mea, sărăcuța mama mea! Sînt douăzeci de ani de atunci, treizeci de ani, patruzeci de ani, nu mai știu de cîtă vreme e așa. Am dormit cu ochii deschiși. Cum oare de am putut uita?

BĂTRÎNA: Și taică-tu a murit Nici de asta nu ți-ai dat seama?

PRIMUL BĂRBAT: Ieri l-am văzut, ieri. Tocmai ne-am certat

BĂTRÎNA: A murit de douăzeci și cinci de ani.

PRIMUL BĂRBAT (*Femeii*): Aveam multe lucruri să-i spun, multe să-l întreb. Dacă zici că voiam să-mi las fata orfană, asta înseamnă că și tu ai murit? Ești moartă sau ești vie? Nu-mi aduc aminte de funeraliile tale. Vei fi murit în absența mea? Nimeni nu ar trebui să părăsească pe nimeni, fiindcă toți mor o dată ce sînt părăsiți. Nici n-ai apucat să le întorci bine spatele, că și mor. Te întorci - nu mai găsești pe nimeni. Trebuie să ți se spună că nu mai sînt, altminteri singur nu-ți poți da seama de asta. Și poate că eu am murit în locul tatălui meu.

BĂTRÎNA: Ți-ai pierdut toată familia: părinții, verii, frații și surorile, unii după alții.

PRIMUL BĂRBAT: Iar eu habar n-aveam.

BĂTRÎNA: Ei, uite, că numai cîteva secunde de vis și ai aflat totul.

PRIMUL BĂRBAT: Cum, oare, nu am fost conștient? Cum de nu am suferit de toate absențele acestea? Ca să fii lucid, se vede că e nevoie să-ți petreci toată viața în vis.

BĂTRÎNUL: Nefericitule, e mult mai bine să nu știi. De-acuma, viața nu va mai fi ca înainte.

Din stînga spectatorilor, apare un Bărbat între două vîrste.

PRIMUL BĂRBAT: Tată, tu ești! Ești tot cu bocancii tăi.

BĂRBATUL: Fiule!

PRIMUL BĂRBAT: Mi-ai dat și mie bani, ca să-mi cumpăr bocanci ca ai tăi. Dar eu mi-am cumpărat pantofi de lux. Și te-ai supărat pe mine. Ne-am certat Unde ți-este amanta?

BĂRBATUL: A murit, cu toată moștenirea.

PRIMUL BĂRBAT: Și fata ta vitregă? Și cumnatul tău? Și vărul lui?

BĂRBATUL: Morți toți, demult. De un an, de o sută de ani.

BĂTRÎNUL: Eternitatea e dincolo de vreme.

PRIMUL BĂRBAT (*către Bărbat*): Tu ești viu și ești mort de nouăsprezece ani. Ce s-a întîmplat cu jocurile tale de cărți și cu dominoul? Să-ți spun eu. Lumea asta nu era pentru tine. Acuma pot să ți-o spun: nu avea nici un rost.

BĂTRÎNA: E singur și trist, atît de trist!

FEMEIA: Abandonat

PRIMUL BĂRBAT: Bietul tata, săracul bătrîn decrepit.

BĂRBATUL: Să vină o mașină, un taxi, să mă ducă la restaurant!

BĂTRÎNUL: Stația e la capătul coridorului, la capătul spitalului, dar trebuie să treci peste bătrînii bolnavi.

BĂRBATUL: Este o fundătură.

PRIMUL BĂRBAT: Hai să ne pierdem în mulțime. (*Bărbatul și Primul Bărbat dau să plece, unul prin stînga, celălalt prin dreapta.*)

BĂTRÎNA: E prea multă lume, n-o să puteți trece.

FEMEIA (*către Primul Bărbat*): Vino, dragul meu, am să te consolez eu. Voi nu ați omorît copii. Nu sînteți criminali.

BĂRBATUL: Nu mi-e frică. Îmi asum crimele comise. Și am să mai ucid încă, dacă nu va reuși nimeni să mă împiedice.

PRIMUL BĂRBAT: Dar eu nu mai pot trăi sub povara greșelii. Cel puțin, eu nu am ucis copii. Atunci, de unde aceste remușcări cumplite?

FEMEIA: Toți am ucis copii, dar n-am făcut-o înadins.

Se aud zgomote de motor. Sirena unei mașini de poliție.

BĂTRÎNUL: Asta-i mașina neagră a poliției, monolocutricea.

PRIMUL BĂRBAT: Atenție, vine monolocutricea!

BĂRBATUL (*către Primul Bărbat*): Mi-e teamă de el, ca și de tine.

PRIMUL BĂRBAT: Ce am făcut? Chiar eu l-am chemat.

FEMEIA: Veniți încoace, nu vă fie teamă. Veniți aici.

TÎNĂRUL: Vino tată, vino aici, tată.

BĂTRÎNUL: Veniți alături de strămoșii voștri!

BĂTRÎNA: Veniți să ne strângem laolaltă. Să stăm împreună.

Bărbatul și Primul Bărbat se strâng lângă ceilalți. Grupul începe să se miște încetișor înspredreaptaspectatorilor.

BĂTRÎNUL: Lângă noi. Toată familia.

BĂTRÎNA: Cît mai aproape unii de ceilalți. E mult mai cald așa.

TÎNĂRUL: La dreapta, acolo pe Sena, se vede un teren însămînțat.

FEMEIA: A încolțit și au ieșit flori albe, mărgăritarele, și frunze verzi.

Mica platformă mobilă avansează. Aproape de culise, în dreapta spectatorilor, personajele cad, unul după altul - Bătrînul, Bătrîna, Tînărul, păpușa, al cărei cap se vede cum cade, apoi Femeia și Bărbatul. Muzică defond, în surdină.

Primul Bărbat, ultimul din grup, ajunge aproape de culise și se clatină:

PRIMUL BĂRBAT: Eu nu, nu încă. (*Rămîne singur pe scenă.*) Valizele mele! (*Se duce în fund, la stînga publicului, unde se află valizele și le ia.*) Am să vă spun eu cînd va sosi clipa.

SCENA VII

Primul Bărbat avansează înspredreapta.

O VOCE: Cine-i acolo?

PRIMUL BĂRBAT: Eu.

Din dreapta apare un Tînăr cu o pușcă în mînă, pe care o îndreaptă către Primul Bărbat.

TÎNĂRUL: Stai așa!

Primul Bărbat ridică mîinile și lasă să-i cadă valizele.

PRIMUL BĂRBAT: În valize nu am decât materiale inofensive.

TÎNĂRUL: Spune parola!

PRIMUL BĂRBAT: Întunericul nu-și scapă prada.

TÎNĂRUL: Repetă mai clar.

PRIMUL BĂRBAT: Întunericul nu își scapă prada. Și care-i răspunsul?

TÎNĂRUL: Prada nu-și scapă umbra. (*Bagă arma sub braț.*) Ce cauți pe-aici?

PRIMUL BĂRBAT: O călăuză.

TÎNĂRUL: Ce cauți?

PRIMUL BĂRBAT: Îmi caut drumul. Și scopul.

TÎNĂRUL: Eu sînt de la poliția drumurilor. Înainte de-a putea să treci mai departe, în căutarea unei călăuze (lucru foarte problematic, cred eu, dar, mă rog, asta te privește), înainte, deci, de-a trece mai departe, trebuie să răspunzi la întrebările Sfînxului.

Tînărul dispare și apare Sfînxul, care poate fi același Tînăr, dar purtînd aripi și cap de insectă.

SFINXUL: Vei răspunde la întrebările mele. Este înțelept să-l păstrezi pe cel mai bun pentru la sfîrșit?

PRIMUL BĂRBAT *tace*.

SFINXUL: Răspunde repede. Trebuie să răspunzi imediat. Este înțelept să-l păstrezi pe cel mai bun pentru la sfîrșit? Ce este?

PRIMUL BĂRBAT: Cuvîntul.

SFINXUL: Fac obiectul unor trimiteri nerecomandate.

PRIMUL BĂRBAT: Obuzele.

SFINXUL: Nu pot atinge inima fără să se înroșească. La plural.

PRIMUL BĂRBAT: Lame.

SFINXUL: E nobil cînd e frumos.

PRIMUL BĂRBAT: Sufletul.

SFINXUL: Element infim dintr-o importantă rețea de comunicații.

PRIMUL BĂRBAT: Vinișoară.

SFINXUL: Cabluri.

PRIMUL BĂRBAT: Cărțile.

SFINXUL: Probabil că de-abia mai duce povara.

PRIMUL BĂRBAT: Atlas.

SFINXUL: La feminin, departe de-a fi ceva superfluu.

PRIMUL BĂRBAT: Esențială.

SFINXUL: Romancier cunoscut, din trei litere.

PRIMUL BĂRBAT: Sue. Eugene Sue.

SFINXUL: Nu. Poe. Edgar Poe. Atenție, e prima greșeală. Nu ai voie să faci mai mult de două. Ținut în Meurthe-et-Moselle.

PRIMUL BĂRBAT: Toul.

SFINXUL: Înfața Margaretei.

PRIMUL BĂRBAT: Sfînta.

SFINXUL: Nu. Rouet A doua greșeală. De una te iert. Tăiate, sînt întotdeauna folositoare.

PRIMUL BĂRBAT: Gulere. Gulere întoarse.

SFINXUL: Nu. Legume tăiate. N-ar prea trebui să aibă chef să pună apă-n vin.

PRIMUL BĂRBAT: Pivnicerul.

SFINXUL: Ce ușurare, o dată golit.

PRIMUL BĂRBAT: Sacul.

SFINXUL: Este înțelept să-l păstrezi pentru sfîrșit pe cel mai bun?

PRIMUL BĂRBAT: Ți-am spus... E cuvîntul.

SFINXUL: Chiar așa, ai spus-o încă de la început. Deci nu l-ai păstrat pentru la sfîrșit. Ești respins, așadar. Expulzat Refuz să-ți dau permisul de ședere.

Sfinxul dispare.

PRIMUL BĂRBAT: Și totuși, am știut parola. Am răspuns la majoritatea întrebărilor. Ar fi trebuit să primesc o notă mai bună. Cel puțin șapte.

SCENA VIII

Primul Bărbat, Luntrașul

PRIMUL BĂRBAT: Nu spuneai că sîntem la Paris? Nu trebuie să mă conduci la hotel. Acuma spui că sîntem pe puntea unui vas. E cam întuneric pe puntea asta.

LUNTRAȘUL: Parisul e mare. Ca să ajungi la hotel, trebuie să iei barca.

PRIMUL BĂRBAT: Unde sînt ceilalți călători?

LUNTRAȘUL: Dedesubt. În cală. Or să mai vină mulți alții. Grabiți-vă să coborîți dacă mai vreți să găsiți o cușetă liberă. Mulți dintre ei rămîn așezați, sau chirciți. Îngrămădiți în cușete.

PRIMUL BĂRBAT: Nu vreau să mă amestec cu toți oamenii ăștia pe care nu îi cunosc. Eu vreau o cabină individuală.

LUNTRAȘUL: Cabinele nu sînt treaba mea. Pentru asta trebuie vorbit cu căpitanul vasului.

PRIMUL BĂRBAT: Unde este căpitanul?

LUNTRAȘUL: La post. Nu vă faceți griji, trece din vreme în vreme pe punte, ca să-i primească pe noii pasageri.

PRIMUL BĂRBAT: Dar valizele mele? Ai lăsat valizele în barcă.

LUNTRAȘUL: Fiți fără grijă. Nu le-am uitat. Vi le aduc. *(Iese.)*

PRIMUL BĂRBAT: E nebun să lase valizele în barcă. Oricine poate să le fure. *(Privește de jur împrejur.)* Nu pare deloc a fi puntea unui vapor. Cel mult să fim pe cheiul unei gări maritime. *(Luntrașul apare cu vîsla sub braț și cu cele două valize în mîini.)*

LUNTRAȘUL: V-am adus valizele. *(Le așază la picioarele Primului Bărbat.)* Nimic nu se pierde. Vedeți? Nici măcar nu v-ați scris numele pe ele. Organizarea e făcută în așa fel, încît nu se pierde nimic. Călătorul ajunge întotdeauna la destinație împreună cu valizele sale.

PRIMUL BĂRBAT: Aveam trei valize.

LUNTRAȘUL: Nu aveți decît două.

PRIMUL BĂRBAT: Trei. Trei valize.

LUNTRAȘUL: Două, domnule. Două.

PRIMUL BĂRBAT: Știu eu ce vorbesc. Îmi lipsește valiza cea mai importantă, cea cu costumele și, mai ales, manuscrisul.

LUNTRAȘUL: Nu ați avut decît două valize. Le-am luat cîte una în fiecare mîna, iar eu nu am decît două mîini. Nu erau decît două valize. A treia o fi fost în imaginația dumneavoastră. Ori ați uitat-o pe undeva, în altă parte. Acuma, eu trebuie să vă părăsesc, domnule.

PRIMUL BĂRBAT: Trebuia să mă duci pînă la hotel.

LUNTRAȘUL: Misiunea mea s-a terminat. Ați înțeles greșit. Eu trebuia să vă aduc numai pînă la vapor.

PRIMUL BĂRBAT: Asta nu e puntea unui vapor. Nu e decît debarcaderul.

LUNTRAȘUL: Atunci, pe chei, la debarcader, cum vreți să-i spuneți. Nu vă faceți griji, cu siguranță că veți găsi pe cineva care să vă ajute.

PRIMUL BĂRBAT: Cineva își bate joc de mine.

LUNTRAȘUL: Eu nu am făcut decît să vă ascult ordinele.

PRIMUL BĂRBAT: Poți să-ți iei adio de la bacșiș. *(Luntrașul iese prin sînga spectatorilor.)* Iar cu manuscrisul meu cum rămîne? Să iau totul de la capăt, de la primul pînă la ultimul

rînd? Nici măcar nu-mi aduc aminte ce am scris. Manuscrisul ăsta era unica mea avere.

Din fundal, apare un Tînăr în uniformă.

TÎNĂRUL: Valiza dumneavoastră trebuie să fie la Lyon. Pe de altă parte, dacă vreți să faceți o croazieră în Orient, de plecat trebuie să plecați de la Paris. Și eu sînt călător.

PRIMUL BĂRBAT: La Paris sînt aeroporturi, nu gări maritime ca aici.

TÎNĂRUL: Nu știu ce să vă spun, nu pot să vă informez, domnule.

PRIMUL BĂRBAT: La Paris sînt aeroporturi, nu gări maritime, nu-i așa? Poate cu avionul, se poate ajunge la vreo gară maritimă, dar mult mai departe.

TÎNĂRUL (*dînd din umeri*): Nu știu. Luați avionul.

PRIMUL BĂRBAT: Nu prea-mi place cu avionul, mi-e frică.

TÎNĂRUL: Vă e frică în avion? De ce vă e frică?

PRIMUL BĂRBAT: Dar, dacă trebuie, o să iau avionul. În orice caz, nu sînt mai fricos decît dumneata! Nu fiindcă ai fi în uniformă... (*Tînărul iese prin stînga.*) O exista într-adevăr o aerogară la Paris? Există sau nu o gară maritimă aici? Nu-mi pot aduce aminte. Nu reușesc. Și unde oare să găsesc un loc confortabil, așa, cu toate bagajele astea, un loc liniștit, ca să scriu, ca să iau totul de la început?

Dinspre stînga spectatorilor, apare o Femeie între două vîrste, îmbrăcată în doliu.

FEMEIA (*îndreptîndu-se cu pas iute către Primul Bărbat*): Dacă vreți să prindeți avionul, trebuie să mergeți mai întîi cu trenul. Nu e o călătorie foarte lungă, dar nici foarte scurtă. Trenul vă duce direct la aeroport, nu mai aveți nevoie să schimbați. Numai să fiți atent să nu greșiți vagonul. Trenul circulă normal, se oprește chiar la peron, acolo, în fața dumneavoastră. La drept vorbind, nici nu oprește, doar încetinește puțin. Să nu-l scăpați. Nu-i greu: vă grăbiți și vă agățați de bară. Întotdeauna sînt vreo doi, trei călători care vor să ia trenul acesta. Totul e să alergați mai repede ca ei. Fără îndoială că sînteți sprinten. (*Femeia dispăre.*)

PRIMUL BĂRBAT: Mi-e teamă, oricum, să nu pierd trenul. (*Se aude un şuierat, apoi zgomotul unui tren sosind în gară.*)

Bărbatul fuge spre dreapta spectatorilor, după care se oprește.) Ah! Valizele mele! În orice caz, n-o să plec fără valize. Deja am pierdut una. Dar n-am decît două brațe. O mîină îmi trebuie ca să mă agăț de bară... Ei, hamal! hamal! Nu e nimeni să mă ajute? Hamal! *(Intră un funcționar tip Căile Ferate, cu șapcă pe cap și fanion.)* În sfîrșit! Trenul trebuie să sosească. Sînteți bun să mă ajutați să-mi urc valizele! Acelea două. Trebuie să le arunc în vagon din mersul trenului.

FUNCȚIONARUL: Eu nu sînt hamal.

PRIMUL BĂRBAT: Chemați un hamal! Am să-l plătesc gras.

FUNCȚIONARUL: Nu sînt hamali în gara asta.

PRIMUL BĂRBAT: Atunci ajută-mă dumneata. Bacșișul o să fie al dumitale.

FUNCȚIONARUL: Bacșișul este interzis de regulament

PRIMUL BĂRBAT: Nu aveți dreptul să primiți bani?

FUNCȚIONARUL: Puteți să-mi dați orice vreți dumneavoastră, accept. Dar nu am dreptul să vă car valizele.

PRIMUL BĂRBAT: În orice caz, îți dau valută. *(Se caută în buzunare.)* Poftim, acumă îmi dau seama că n-am un sfaņ.

FUNCȚIONARUL: Trebuie că v-ați lăsat banii în cea de-a treia valiză.

PRIMUL BĂRBAT: Așa e. Dar, atunci, ce-o să mă fac cu bagajele? Cum le urc în tren?

FUNCȚIONARUL: Călătorii obișnuiesc să se descurce singuri.

PRIMUL BĂRBAT: Mi-e frică să nu pierd trenul.

FUNCȚIONARUL: Ce tren?

PRIMUL BĂRBAT: Trenul care stă să vină dintr-o clipă-ntr-alta. L-au anunțat

FUNCȚIONARUL: A plecat deja. Nu l-ați văzut? Tocmai a trecut prin fața noastră, adineaori. *(Nu a trecut nici un tren.)*

PRIMUL BĂRBAT: Nu l-am văzut. Trebuie să-l aștept pe următorul. Vine curînd?

FUNCȚIONARUL: Nu știu... În orice caz, aici este interzisă staționarea peste limitele admise. Sîntem într-un *no man's land*. E interzis să rămîneți aici, staționarea se pedepsește cu moartea.

PRIMUL BĂRBAT: Cu moartea? Dar nu-i drept.

FUNCȚIONARUL: Acesta-i regulamentul în *no man's land*.

SCENA IX

Scena se luminează puternic. Muzică veselă, mai întâi în surdină, apoi tot mai tare. Un car traversează scena de la stînga la dreapta, pe cît posibil pe roți sau pe șine. Este pictat în culori foarte vii și încărcat de flori.

Pe car stă un Tînăr înveșmîntat într-o manta ușoară, colorată foarte viu. Tînărul are un aer fericit. Carul se deplasează încetișor, alunecă; după ce carul a parcurs două treimi din distanță, apare Primul Bărbat, cu valizele în mîini.

Primul Bărbat dă cu ochii de Tînărul din car.

PRIMUL BĂRBAT: Schäfer! Dumneata ești Schäfer! Ești regele, Schäfer!

Carul dispare în culise. Primul Bărbat pune valizele jos și privește lung în urma carului, după care își șterge fruntea de sudoare. Carul re apare prin dreapta, condus tot de Schäfer, dar de data aceasta împreună cu o fată îmbrăcată în alb, sau în rochie de mireasă și cu un buchet de flori în mînă. Schäfer fredonează vesel. Tînăra îi aruncă o floare din buchet Primului Bărbat. Carul înaintează încetișor către culisele din stînga spectatorilor.

PRIMUL BĂRBAT: Trăiască Schäfer! Trăiască mireasa! *(Culege floarea de jos și o miroase.)* O voi păstra toată viața! *(Carul dispare. Din stînga spectatorilor, apare un Bărbat care se îndreaptă către Primul Bărbat - acesta continuă să privească în urma carului.)* Trăiască Schäfer! Trăiască mireasa!

CELĂLALT BĂRBAT *(luînd floarea din mina Primului Bărbat):* Nu aveți dreptul!

PRIMUL BĂRBAT: Dar nu-i din cauza mea... Nu eu am fost cel care... *(Celălalt bărbat dispare în culisele din dreapta spectatorului, în timp ce muzica încetează.)* Eu nu i-am făcut nimic. *(Strigă în direcția culiselor.)* Eu nu v-am făcut nimic. *(Își reia valizele. Schimbare de lumini.)*

SCENA X

Primul Bărbat (Omul cu valizele). Vameșul, Al Treilea Bărbat (care poate face și oficiul de Vameș, sau de Polițist, la un moment dat, dacă e necesar), Femeia.

Scena e goală. Pe peretele din fund sînt pictate mai multe case prăpădite, goale, din care n-au rămas decît pereții din stînga și dreapta, fără acoperiș, ori cu acoperișul găurit. Îndărătul acestor case, tot pe pînza din fund, se zăresc siluetele - mai degrabă absurde sau grotești - ale unor clădiri impunătoare, unele construite, altele în curs de construcție, multe dintre ele avînd un aspect mai degrabă de clopotnițe. Lumină cenușie.

La începutul scenei se aude, din stînga spectatorilor, sunetul unei sirene de vapor, apoi clipocit de valuri, zgomot de debarcader, voci de-a valma. În stînga scenei este un tachet de care vameșii - marinarii, deopotrivă - leagă parîmele. Voci venind din culisele din stînga: „Atenție la pasareleă!” Se aude zgomotul unei pasarele coborîte sau i se zărește vîrfurile la capătul debarcaderului. Alte zgomote confuze, hărmălaie ca în port. Dacă teatrul are un personal numeros, se poate zări o mulțime de figuranți coborînd cu bagajele în mîini de pe vapor, lăsîndu-le o clipă jos, ca să poată arăta vameșilor actele; marinarii și-au pus pe cap chipiuri de vameși, iar la brîu și-au prins centiroane cu revolver. După ce li s-au verificat actele de către Vameșii-Polițiști, călătorii se depărtează rapid cu bagajele, traversează în grabă scena și dispar în culisele din dreapta spectatorilor. În spatele tuturor, apare Primul Bărbat.

PRIMUL POLIȚIST: De unde veniți?

PRIMUL BĂRBAT: De pe vapor.

PRIMUL POLIȚIST: Vom retrace pasarela. De ce sînteți ultimul?

PRIMUL BĂRBAT: Din cauza valizelor: sînt grele, mari și greu de dus.

AL DOILEA POLIȚIST: Dumneavoastră aveți vreme de pierdut. Nu prea dați semne că v-ați grăbi în viață.

PRIMUL BĂRBAT (*adică Omul cu valizele*): Vă înșelați. Tot timpul sînt în alertă. Mă mișc permanent.

PRIMUL POLIȚIST: Fiți amabil și arătați-mi pașaportul dumneavoastră. Să facem formalitățile.

PRIMUL BĂRBAT: Nu am pașaport. Am una, ba chiar două cărți de identitate: o carte de vizită și o carte de identitate propriu-zisă. Iată-le.

PRIMUL POLIȚIST (*către Al Doilea*): Îl cunosc foarte bine pe domnul. E un prieten și un compatriot

AL DOILEA POLIȚIST: Pe cartea de vizită scrie FILARD. profesia: prinzător de țințari. Iar pe cartea de identitate scrie MARTY sau MARLY, nu se vede prea clar, sau mai degrabă VARDY.

PRIMUL BĂRBAT: Mai repede scrie MOFTY. Nici eu nu știu prea bine. Poate că M-ul să fie un C prost scris, sau poate că literele M și C au fost deliberat confundate, pentru a constitui

o a treia literă, un alt sunet rezultat din amestecul lor. Nici eu nu mai știu prea bine cum se pronunță numele. Eu l-am scris, mi l-am luat în glumă, ca să rîd de șeful meu la unu aprilie. Pe pașaportul eliberat de statul francez, de municipiul Paris, stă scris adevăratul meu nume.

PRIMUL POLIȚIST: Cartea de identitate e de ajuns pentru oricare cetățean francez, ori numai parizian.

AL DOILEA POLIȚIST: Atunci, de ce acest al doilea nume? La ce bun numele fals?

PRIMUL POLIȚIST: Cartea de identitate este autentică. Numai numele e fals. De altminteri, poate fi vreun pseudonim. (*Își scoate centura și chipiul.*) Ți-am spus, eu cunosc numele ăsta, e numele unui coleg, un prieten din copilărie. Îl cheamă KORIAKIDES.

PRIMUL BĂRBAT (*aparte*): În orice caz, va trebui să dau telefon la Paris. Nu mai știu cum mă cheamă. (*Primului Polițist:*) În fine, dacă dumneavoastră spuneți așa...

PRIMUL POLIȚIST (*Omului cu valizele*): Nu aveți nimic de declarat, nu-i așa? O să vă ajut să vă duceți valizele. Ba da, ba da, iau eu una și vă însoțesc ca să vă arăt orașul, pe care, nu l-ați vizitat de multă vreme. (*Ia cele două valize.*)

AL DOILEA POLIȚIST: Ei bine, treceți, domnule. Cartea de identitate vă acordă dreptul de intrare, dar nu sînt sigur că veți mai putea ieși. (*Iese.*)

PRIMUL BĂRBAT (*urmat de Primul Polițist, avansează către mijlocul scenei și privește de jur împrejur*): Ce bizar. Nici măcar n-au terminat de demolat orașul vechi și a și apărut cel nou. Îmi face rău să văd case în halul ăsta. Aici locuiau niște rude de-ale mele, care au murit, desigur, majoritatea, dar unii mai trăiesc încă: unde locuiesc ei acum? Aveam prieteni pe-aici, colegi de liceu, veneam la ei în vizită și făceam mari planuri de viitor. Cei mai mulți dintre ei probabil că mai sînt în viață. Unde sînt, ce-a ajuns fiecare? Am venit ca să-i regăsesc.

PRIMUL POLIȚIST: Îi puteți regăsi. Vă puteți informa la Biroul Populației, sau la primul comisariat. Uite, acolo, de exemplu, acolo este un comisariat, acolo unde e drapelul național.

PRIMUL BĂRBAT: Nu mai este același drapel. S-a schimbat steagul național.

PRIMUL BĂRBAT: Nu s-a schimbat steagul. Cum se numeau rudele și prietenii dumneavoastră? Om trăi noi în capitală, dar orașul e ca unul de provincie, unde fiecare cunoaște pe toată lumea. Nu se poate să nu-i știu eu.

PRIMUL BĂRBAT: Țsta-i cel mai greu lucru. Nu-mi aduc aminte numele lor. Îmi amintesc numai planurile de viitor. Toți voiau să ajungă directori. Dar lăsați jos valizele. O să le iau eu mai târziu. E nevoie de timp ca să căutăm.

PRIMUL POLIȚIST: Nu, nu, nu sînt grele. (*Primul Bărbat se caută prin buzunare.*) Nu vă mai căutați carnetul de adrese, știți bine că l-ați pierdut

PRIMUL BĂRBAT: Dar aveam două carnete.

PRIMUL POLIȚIST: V-au căzut din buzunar pe vapor. Au căzut în mare. Am să vă ajut eu să vă căutați colegii din casă în casă.

PRIMUL BĂRBAT: Așa un efort de memorie! Uite, unele prenume îmi vin în minte. Julien, de exemplu.

PRIMUL POLIȚIST: Unul înalt, slab și cu mustață.

PRIMUL BĂRBAT: Nu avea mustață.

PRIMUL POLIȚIST: Este superiorul meu ierarhic. N-o să ne primească. E prea ocupat Este directorul poliției. Vedeți, așadar, că și-au împlinit visele, toți sînt directori Dar dacă vechii prieteni vă reneagă, faceți-vă alți prieteni.

PRIMUL BĂRBAT: La vîrsta mea! Ah, dar văd că palatul militarilor stă încă în picioare. Aha, îmi amintesc: dădeam colțul, lăsam palatul militarilor în spate și mergeam pe bulevard. Recunosc drumul. La capătul celălalt era o casă mare, în care locuiam cu familia mea într-un apartament

PRIMUL POLIȚIST: Care apartament? Care casă?

PRIMUL BĂRBAT: Cu fața la grădina publică.

PRIMUL POLIȚIST: S-a schimbat amplasamentul grădinii. Acuma-i la celălalt capăt al orașului. Vechea dumneavoastră casă a fost rechiziționată. Dar mai locuiește în ea o femeie bătrînă. Uite-o! (*Din dreapta spectatorilor, apare o Bătrînă, care se apropie de Primul Bărbat.*)

BĂTRÎNA (*către Primul Bărbat*): Nu mi-ai răspuns niciodată la scrisori.

PRIMUL BĂRBAT: Nici tu nu ai răspuns niciodată la ale mele. Ți-am scris adesea.

BĂTRÎNA: Ce vrei să știi? Nu pot să-ți explic. Nu ai cum să înțelegi.

PRIMUL BĂRBAT: De ce ai fața asta de gheață? Nu ai de ce să fii supărată pe mine. Nici eu nu pot să-ți explic. Nu știu dacă vrei să te îmbrățișez.

BĂTRÎNA: Ai venit singur? Jeannot tot nu s-a făcut mare. Mare, din punct de vedere moral, vreau să spun. Eu mă ocup de educația lui. Ce-o să se aleagă de el cînd eu n-oi mai fi? Nu are nici pașaport, ca să-l poți lua cu tine cînd pleci.

PRIMUL POLIȚIST: Domnul are cumva intenția să ne părăsească așa de repede?

PRIMUL BĂRBAT: Da. Vreau să mă întorc cât mai repede posibil.

PRIMUL POLIȚIST: Mai întâi va trebui să vă goliți valizele.

Bătrîna iese prin partea stîngă a spectatorilor.

PRIMUL BĂRBAT: Mă întreb dacă era chiar ea. Ba da, ea era. Mă bucur că trăiește încă.

PRIMUL POLIȚIST: Nu ar fi amabil să nu vă duceți să-i vedeți și pe ceilalți. Eu nu vă dau valizele. Nu imediat, vreau să spun, în orice caz.

Din dreapta spectatorilor, apar doi bărbați de vîrstă medie, Philippe și Paul.

PRIMUL BĂRBAT (*către cei doi*): Vă cunosc, sau mai degrabă nu vă cunosc? Ba da, vă recunosc. Sînteți Marius și Cezar.

PRIMUL POLIȚIST: Voiati să vă revedeți vechii colegi. Iată doi dintre ei. Domnul Philippe și domnul Paul. Directori și ei.

PHILIPPE (*Primului Polițist*): Ce te bagi dumneata?

PAUL: Nu putem să ne ocupăm de omul acesta și de angoasele lui. Avem prea multe altele de făcut.

PRIMUL POLIȚIST (*Primului Bărbat*): Ce vă ziceam eu!

PAUL: Veniți de departe, ca străin, ca spectator.

PRIMUL BĂRBAT: Mi se pare că orașul s-a schimbat foarte mult. Străzile sînt aceleași, oamenii sînt aceiași și, totuși, alții.

PHILIPPE (*Primului Polițist*): De cînd poartă un funcționar în uniformă valizele străinilor?

PRIMUL POLIȚIST: Vă rog să mă iertați! (*Pune jos valizele și ia poziția de drepti.*) Cum omul face parte din familie, am crezut că pot s-o fac, ba chiar am crezut că e de datoria mea să... Valizele sînt foarte grele.

PAUL: Lasă-l să se descurce singur.

PRIMUL BĂRBAT: Facem parte din echipa redacțională a ziarului vostru. Dați-mi noua adresă a ziarului. Aș vrea să-mi public amintirile de călătorie.

PHILIPPE (*lui Paul*): Tu auzi ce spune?!

PAUL (*Primului Polițist*): Continuă să-l supraveghezi, dar discret și de la depărtare.

Primul Polițist iese prin stînga, Philippe și Paul se întorc brusc și ies prin dreapta.

PRIMUL BĂRBAT: Ei, haide, zău, ne aveam ca frații. Am lucrat deja împreună. Voi mi-ați spus să plec. Ați uitat. E mult de atunci. *(Rămîne singur pe scenă cîteva secunde, cu valizele în mîini.)* Pe unde-i drumul? *(Din dreapta intră un polițist cu o masă, în vreme ce un altul aduce un scaun. Primul polițist se așază, își pune coatele pe masă; celălalt rămîne în picioare. Primul Bărbat se apropie de masă, cu valizele în mînă.)*

PRIMUL POLIȚIST: De cînd ați intrat în țară, ați încercat să vedeți oameni, să contactați funcționari onorabili ai administrației noastre. De ce? Mai întîi, scoateți-vă pălăria..

PRIMUL BĂRBAT: Nu înțeleg.

PRIMUL POLIȚIST *(cătore Al Doilea)*: Nu mai știe limba. Tradu-mi ce a spus.

AL DOILEA POLIȚIST: Zice că nu înțelege.

PRIMUL POLIȚIST: Toți zic la fel.

PRIMUL BĂRBAT: Voiam să-mi revăd prietenii.

AL DOILEA POLIȚIST: Zice că nu reîntîlnirea prietenilor era adevăratul scop al călătoriei sale.

PRIMUL BĂRBAT: Am venit ca turist, printr-o agenție de turism. Mi-au făcut un preț convenabil. Nu știu nici eu de ce am cedat ispitei de a mă întoarce, fie și pentru foarte puțină vreme.

AL DOILEA POLIȚIST: Zice că a venit în țară în scopul culegerii de informații secrete și că voia să-și folosească vechile relații de aici în scopul obținerii de date. Zice că avea de gînd să stea foarte mult aici, poate pentru totdeauna. Dovadă e faptul că primul drum l-a făcut la cimitir.

PRIMUL BĂRBAT: Nu am uitat de tot limba. Am spus că aş vrea să merg la cimitir fiindcă multe dintre rudele și cunoștințele mele au murit. Voiam să mă rog la mormintele lor. Scăzîndu-i pe morți, aveam să aflu numărul exact al celor rămași în viață. Simplă scădere aritmetică.

PRIMUL POLIȚIST: Astfel de calcule sînt interzise la noi.

PRIMUL BĂRBAT: Nu mai sînt cetățean al țării dumneavoastră.

AL DOILEA POLIȚIST: Zice că nu mai este cetățean al țării noastre.

PRIMUL POLIȚIST: Ați lăsat să vă cadă aceste foi de hîrtie. Le recunoașteți?

AL DOILEA POLIȚIST *(Primului Bărbat)*: Ați lăsat să vă cadă aceste foi de hîrtie, le recunoașteți?

PRIMUL BĂRBAT: Da. Desigur. Cum le-ați găsit?

AL DOILEA POLIȚIST *(cătore Primul Polițist)*: Nu-i prea sigur că le recunoaște.

PRIMUL POLIȚIST (*către Primul Bărbat*): Dumneata nu ai dreptul să-mi pui mie întrebări.

AL DOILEA POLIȚIST (*către Primul Bărbat*): Dumneavoastră nu aveți dreptul să-i puneți întrebări.

PRIMUL POLIȚIST (*privind documentele, către Primul Bărbat*): Asta-i o scrisoare. Ilizibilă. Vezi că-i ilizibilă, de vreme ce nu știai cui o adresezi. Tocmai ați declarat acest lucru.

AL DOILEA POLIȚIST (*Primului Bărbat*): Tocmai ați declarat acest lucru.

PRIMUL POLIȚIST: Se pot citi totuși două cuvinte: competiție și neputință.

AL DOILEA POLIȚIST (*Primului Bărbat*): Așa ați scris: competiție și neputință.

PRIMUL POLIȚIST: Așa ceva ar putea fi considerat drept ultraj la adresa forței publice.

AL DOILEA POLIȚIST (*Primului Bărbat*): Așa ceva ar putea fi considerat drept un ultraj la adresa forței publice.

PRIMUL BĂRBAT: Asta nu era nicidecum intenția mea.

AL DOILEA POLIȚIST (*Primului/ Polițist*): Nu e sigur că aceasta ar fi fost în proporție de sută la sută intenția sa, cel puțin nu conștient

PRIMUL BĂRBAT: Eu nu sînt un inamic al autorității. Eu nu fac politică.

AL DOILEA POLIȚIST (*Primului Polițist*): Zice că detestă autoritatea, fapt pe care pînă acuma l-a ascuns. Și mai zice că politica lui se opune politicii noastre.

PRIMUL BĂRBAT (*celor doi polițiști*): Eu nu am spus așa ceva.

PRIMUL POLIȚIST (*Primului Bărbat*): În cazul acesta, ce înțelegeți dumneavoastră prin cuvîntul „cormoran”?

AL DOILEA POLIȚIST (*Primului Bărbat*): Ce înțelegeți prin cuvîntul „cormoran”?

PRIMUL BĂRBAT (*Celui De-al Doilea Polițist*): Nu cred că ați găsit acest cuvînt prin documentele mele.

AL DOILEA POLIȚIST (*Primului Polițist*): Scrie atît de urît, încît zice că se miră cum de ați putut descifra cuvîntul „cormoran” în textele lui.

PRIMUL POLIȚIST: Vă rog să-mi răspundeți fără nici un comentariu și cu maximă precizie.

AL DOILEA POLIȚIST (*Primului Bărbat*): Ce înțelegeți prin cuvîntul „cormoran”?

PRIMUL BĂRBAT: O pasăre mare, un general roman, eroul unui roman de aventuri.

PRIMUL POLIȚIST (*către Al Doilea*): Ce-a zis?

AL DOILEA POLIȚIST (*Primului Polițist*): A zis că e un iepure, o galinacee și-o cioară.

PRIMUL POLIȚIST: Exact așa înțelesesem și eu. Vezi bine că este absolut conștient de acțiunile și cuvintele întrebuițate.

AL DOILEA POLIȚIST (*Primului Bărbat*): Cazul dumneavoastră e grav. Dar nu disperat. Voi încerca să vă ajut

PRIMUL POLIȚIST (*Primului Bărbat*): Mai văd în textul dumneavoastră expresia: „Nu e un sparanghel”. Și după aceea: „Asta nu-i o coadă de sparanghel”.

AL DOILEA POLIȚIST (*Primului Polițist*): Asta înseamnă: „Voi face mai bine data viitoare”.

PRIMUL POLIȚIST: Chiar așa, expresia e ambiguă. (*Primului Bărbat*:) Adică cum vine asta, că veți face mai bine data viitoare? În ce sens?

PRIMUL BĂRBAT: În toate sensurile.

PRIMUL POLIȚIST (*celui de-Al Doilea*): Ce-a zis?

AL DOILEA POLIȚIST (*Primului Polițist*): Cică-n toate sensurile.

PRIMUL POLIȚIST (*Celui De-al Doilea*): E șmecher. E versat (*Către Primul Bărbat*): În aparență, expresia „Nu e un sparanghel și nici o coadă de sparanghel” nu poate fi considerată ultraj la adresa forței publice. Asta răscumpără totul, adică șterge dintr-o dată toate atitudinile și concepțiile dumneavoastră reacționare. Puteți circula liber. Gata, sînteți liber. (*Către Al Doilea Polițist*:) Trebuie supravegheat în continuare. Ești însărcinat cu această misiune.

PRIMUL BĂRBAT (*către Al Doilea Polițist*): Ce-a zis?

AL DOILEA POLIȚIST (*Primului Bărbat*): Sînteți liber. Puteți ieși de-aici.

PRIMUL BĂRBAT (*Celui De-al Doilea Polițist*): Mulțumesc. Mă simt cam prost fără pașaport. Îmi puteți spune unde este Ambasada Franței, sau Consulatul Academiei din Paris, să mă duc să-mi fac alt pașaport?

Primul Polițist iese ducîndu-și masa și scaunul.

AL DOILEA POLIȚIST (*Primului Bărbat*): Mergeți drept înainte și oricum veți găsi fie ambasada, fie academia. Totul e drept, orașul e rotund. Aveți nevoie de pașaport, fiindcă, dacă puteți să călătoriți prin țară, în schimb, ca să ieșiți din țară aveți nevoie de un act special semnat în acest sens. Pe drum, înainte să ajungeți la destinație, o să dați de-o mlaștină mare. Aveți cizme? După mlaștină, o să dați de vechea academie, care acum este ocupată de armată, deci nu măi e valabilă. Deci

trebuie să mergeți mai departe. Veți trece, precis, pe străzi fără case, ori cu străzi în flăcări, însă ceva mai departe, la poalele coastei, veți da peste casele prietenilor dumneavoastră. Cam dărăpănate, ce-i drept. Nu, nu, valizele am să vi le păstrez eu, ca garanție. Imediat ce vă veți termina călătoria, vi le voi înapoia. (*Iese cu valizele.*)

PRIMUL BĂRBAT: Ce-o să mă fac fără valize? Nu tu pașaport, nu tu valize. Nici măcar nu am întrebat cum se cheamă strada. (*Încearcă să descifreze pe o plăcuță numele străzii.*) Nu mai cunosc limba țării. Văd că e scris și în latină. Am uitat și latina. Ce să fac? Să merg drept înainte, cum mi s-a spus.

SCENA XI

Din dreapta, apare o Femeie.

PRIMUL BĂRBAT (*către Femeie*): Doamnă, iertați-mă, vă rog, îmi puteți da o informație? Nu cumva știți unde este ambasada din Paris? Mi-am pierdut pașaportul, mi-am pierdut valizele. Aș dori de la ambasadă un pașaport, ca să-mi pot dovedi identitatea. Nu pot nici să rămân, nici să ies din țară. Mi-ar trebui un permis ca să ies, să mă întorc acasă. Sînt un călător venit din străinătate. La drept vorbind, nu sînt chiar un străin, sînt un vechi compatriot, da, da, sînt originar de aici, din țara dumneavoastră. Aș fi putut avea două naționalități și nu am nici una. Numai ambasada, sau consulatul mă pot scoate din acest impas.

FEMEIA: Ce vorbiți, domnule? Nu înțeleg ce spuneți.

PRIMUL BĂRBAT: Caut ambasada și nu înțeleg inscripțiile străzilor, deoarece sînt scrise în latină. Pe vremuri știam latinește, dar am uitat totul între timp. Vă rog să-mi arătați pe unde s-o apuc.

FEMEIA: Nu înțeleg o iotă. În ce limbă o vorbi omul ăsta? Precis că sînteți străin.

PRIMUL BĂRBAT: Sînt turist străin. Vin de la Paris. La drept vorbind, nu prea știu dacă sînt străin sau nu.

FEMEIA: Nici măcar nu știe dacă-i străin sau nu. Dacă nu știe, înseamnă că este. Dacă nu știe, înseamnă că se ascunde. Trebuie că are el ceva pe conștiință.

PRIMUL BĂRBAT: Va asigur că nu am făcut nimic rău. Nu am comis nici o greșeală.

FEMEIA: Nu e treaba mea să judec oamenii. Și la urma urmei, nu vă înțeleg deloc.

Apare, din stînga, un Polițist.

POLIȚISTUL (*Femeii*): Nu e voie să se stea de vorbă cu cetățeni străini.

FEMEIA: El m-a acostat

POLIȚISTUL: Nu trebuie să-i răspundeți.

FEMEIA: Oricum, n-a fost nici o conversație, fiindcă nu înțeleg nimic din ce zice. Nu știu în ce limbă vorbește.

POLIȚISTUL (*Femeii*): Ești arestată. Hai, gata, la secție.

FEMEIA: Dacă vă spun că el e de vină! Nu faceți așa, copiii mei mă așteaptă acasă.

POLIȚISTUL: O să se ocupe statul de ei. Ai să dai explicații la comisariat

Polițistul se îndreaptă spre ieșirea din stînga, ducînd-o pe Femeie.

POLIȚISTUL (*înainte să iasă, spre Primul Bărbat*): Dumneata ești pus sub observație. Ți se studiază cazul.

PRIMUL BĂRBAT: Voi face plîngere la ambasadă.

POLIȚISTUL: Nu există nici o ambasadă. (*Iese împreună cu Femeia.*)

PRIMUL BĂRBAT: Ba da, există una. Am întrebat înainte să vin aici și am aflat că există.

Din dreapta apare un Bărbat.

AL DOILEA BĂRBAT (*către Primul Bărbat*): Și totuși v-am spus. V-am spus să nu întreprindeți această călătorie, să nu vă părăsiți țara, să nu ieșiți din Paris, nici măcar din cartierul unde locuiți, și nici măcar să nu vă părăsiți apartamentul. Ce manie au și oamenii să călătorească! V-am spus și v-am răspus: peste tot e primejdie. Mai ales pentru un om în situația dumneavoastră. Acolo erați la adăpost. Mi-ați promis că nu veți pleca nicăieri și că veți sta liniștiți. Și, uite, acumă vă plimbați pe aici, vă agitați, uitați.

PRIMUL BĂRBAT: Am uitat. Adică mi-aduc aminte că am hotărît să nu mă întorc niciodată în țara asta. Am uitat cum am uitat asta. Am uitat cum m-am hotărît să nu revin niciodată aici.

Cum, oare, voi fi luat această decizie? La urma urmei, nici nu era propriu-zis o decizie. Prohibitiv că m-am comportat automat. Mai mult ca sigur că va fi fost în vis.

AL DOILEA BĂRBAT: Spiritul dămite este unui aventuros. Și nu ai curajul de a-ți asuma aventura. Te crezi un mare îndrăzneț, un campion al riscurilor, însă nu ai capacitatea psihologică de a-ți asuma aventurile. Dimineața, cînd te trezești, te apucă frica...

PRIMUL BĂRBAT: Dimineața, da, mi-e frică. Mi-e frică și noaptea, cînd am insomnii.

AL DOILEA BĂRBAT: Curaj ai numai după-amiaza, după ce-ai făcut injecția...

PRIMUL BĂRBAT: Acum e dimineață sau după-amiază?

AL DOILEA BĂRBAT: În această perioadă a anului, după-amiezele sînt scurte. Deja uite că apar cețurile serii. Îndrăzneala dămitale se va preface-n fum.

PRIMUL BĂRBAT: Nu-mi place întinericul. Recunosc: mi-e frică, mi-e foarte frică în ținutul ăsta plin de primejdii. Dacă n-aș fi fost decît un turist era bine. Turistii nu riscă nimic. Niciodată nu am reușit să fiu turist cu adevărat. M-am băgat singur în gura lupului. În ghearele dracului. În burta chitului. Am ajuns cu voia mea la porțile iadului. În chiar mijlocul infernului.

AL DOILEA BĂRBAT: Asta numai din prostia dămitale. Din faptul că nu îți cunoști propriile forțe. Habar nu ai cine ești și cît poți. Trăiai pînă acurrătr-o oază înconjurată de infera. Erai la adăpost. Ei, dar uite-i pe turiștii din grupul meu. Eu le sînt ghid.

Din stînga, aparturiști (costumație specifică, aparate defotografiat etc.), două femei și doi bărbați. Al Doilea Bărbat, care li se alătură, poartă douăvalize.

PRIMUL TURIST (către Al Doilea Bărbat): Ah! aici erați. (Către ceilalți turiști:) Uite-l pe ghidul nostru. (Celui De-al Doilea Bărbat:) Ce frumuseți ne mai arătați pe ziua de azi? Vom vedea botul lupului?

PRIMUL BĂRBAT (turiștilor): Nu vă băgați în gura lupului!

PRIMUL TURIST: Bravo! Gura lupului!

TURIȘTII: Gura lupului!

A DOUA TURISTĂ: E amuzant

AL DOILEA TURIST: Instructiv!

AL DOILEA BĂRBAT: Așa e prevăzut în program.

AL DOILEA TURIST: Și ghearele dracului!

PRIMA TURISTĂ: Și burta chitului?

A DOUA TURISTĂ: Și porțile iadului?

PRIMUL BĂRBAT (*turiștilor*): Nu vă duceți acolo. Vă implor, nu va duceți.

AL DOILEA BĂRBAT (*turiștilor*): Porțile iadului le vom vizita la sfârșitul dimineții. Chiar acolo vom lua masa.

PRIMUL BĂRBAT (*către ghidul care nu-l ascultă*): Duceți-i pur și simplu la muzeu. (*Turiștilor*;) Mergeți numai la muzeu.

PRIMUL TURIST (*Primului Bărbat*): N-are de ce să ne fie frică.

AL DOILEA TURIST: Sîntem cu pașapoartele în regulă.

PRIMUL TURIST: Și cu vizele la zi.

A DOUA TURISTĂ: Avem ambasada noastră.

PRIMUL TURIST: Avem bilete de avion dus-întors, cu locurile deja rezervate.

AL DOILEA TURIST: Avem locurile rezervate în avion.

PRIMA TURISTĂ: Avem bilete rezervate și la vaporul cu care ne vom continua călătoria.

A DOUA TURISTĂ: Sîntem O.K.

CEILALȚI TURIȘTI: Sîntem O.K.

AL DOILEA BĂRBAT: Sînt O.K.

PRIMUL BĂRBAT (*către Prima Turistă*): Doamnă, eu vă cunosc. Sînt compatriotul dumnevoastră. Numai că nu am pașaport. Nu mă recunoașteți? Sînt vecinul dumnevoastră. Locuim în același cartier, ne-am ciocnit adesea pe stradă. (*Către ceilalți, luîndu-i unul după altul*;) Mă recunoașteți? Nu se poate să nu mă recunoașteți. Am plecat împreună la drumul ăsta. Eu m-am rătăcit de grup. Eram, de fapt, de la început cu voi. Luați-mă cu voi.

Ceilalți turiști îl privesc mirați fiecare, după care-și iau un aer indiferent, exclamînd:

PRIMUL TURIST (*Primului Bărbat*): Vă înșelați, domnule.

PRIMA TURISTĂ: Nu-mi aduc aminte de figura dumnevoastră.

AL DOILEA TURIST: Faceți confuzie. N-am fost niciodată amîndoi la aceeași cafenea. Îi știu pe toți oamenii din cartier, locuiesc acolo de douăzeci de ani. Nu v-am văzut niciodată.

PRIMUL BĂRBAT (*către A Doua Turistă*): Nu mai departe decît săptămîna trecută, eu v-am ajutat, stimată doamnă, să vă cărați plasele de la piață.

A DOUA TURISTĂ: Nu mă duc niciodată la piață.

PRIMUL BĂRBAT: Ei, zău, cum așa, vă rog să vă aduceți aminte !

AL DOILEA BĂRBAT (*Primului Bărbat*): Ei, haide, haide, zău, nu mai vorbi prostii. *{Turiștilor:}* Să mergem, doamnelor și domnilor. Veniți după mine. ne așteaptă autobuzul.

Al Doilea Bărbat iese prin dreapta, urmat de turiștii care se grăbesc voios, scoțînd exclamații de veselie. Înainte de a ieși din scenă, Al Doilea Bărbat lasă cele două valize în mijlocul scenei.

PRIMUL BĂRBAT (*strigînd în urma celorlalți*): Nu mă lăsați singur! (*Se uită la valize.*) Spun toți că nu mă recunosc, dar umblau cu valizele mele. Nu am știut eu să le vorbesc. Precis că asta e: n-am fost în stare să le vorbesc cum trebuie. (*Ia cele două valize, după care se așază pe una dintre ele.*) Precis că-n a treia valiză se afla soluția. Să fi uitat-o eu pe undeva? Mi-or fi furat-o? (*Din stînga, intră o domnișoară.*) Domnișoară, domnișoară! Și pe dumneavoastră vă cunosc. Mai țineți minte, în concediu... săptămîna trecută, anul trecut. Jacqueline vă cheamă, nu-i așa? Aveți optsprezece ani.

TÎNĂRA: Așa este. Acum am douăzeci și cinci.

PRIMUL BĂRBAT: Deja?! Ce repede trece vremea!

TÎNĂRA: Timpul trece repede, nu știți?

PRIMUL BĂRBAT: Ba da, cum să nu, cine n-o știe? Dar nu credeam că chiar așa de repede. Asta zău că nu știam, că trece chiar așa de repede. Ziceați că anul trecut aveți optsprezece ani.

TÎNĂRA: Iar acum am douăzeci și șase. Pentru moment

PRIMUL BĂRBAT: Păi, înseamnă că în curînd o să mă ajungeți. Eu fac parte dintr-o generație pentru care timpul dura mai mult. Iar pe vremea tatălui meu, clipele erau încă și mai lungi. Fiecare clipă dura două săptămîni. Două săptămîni la cursul de astăzi. Tatăl meu așa îmi spunea: că, pe vremea lui, cînd ajungeai la treizeci și cinci de ani, gata viața Strămoșii noștri mureau foarte tineri, numai că trăiau mult mai mult decît noi. Cu mult mai mult decît noi.

TÎNĂRA: Din cauza aceasta se sinucid astăzi tinerii. Ori sînt uciși. Așa se face că încremenesc în tinerețe pentru totdeauna. Sînt bătuți în cuie în panoplia eternității. Gata, am plecat Mă grăbesc, trebuie să-mi serbez ziua de naștere. Dacă întîrzii un minut, trece ora și am deja treizeci de ani. Deja trebuie flori mai multe. Vîrsta costă. (*Iese. Scena este acum traversată de un Bărbat, de la stînga la dreapta.*)

BĂRBATUL: Nu e peste tot la fel. Există țări încete și țări accelerate.

(Iese. Iese și Primul Bărbat, cu valizele.)

SCENA XII

Scena e goală. Dinfund, apare o Femeie.

FEMEIA (*Jocul ei va exprima, cu zăpăcită candoare, neliniștea abandonatului*): O cabină telefonică, vă rog.

Un bărbat aduce o cabină telefonică, pe care o așază în mijlocul scenei, după care se retrage. Femeia intră în cabină și ridică receptorul.

FEMEIA (*formînd numărul*): 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, alo! Tu ești, draga mea? Da, eu sînt. Sînt într-o cabină telefonică mobilă. Da, o cabină ambulantă. Da, este o nouă invenție a Poștei. Au intervenit doctorii și am obținut-o. Mi-a adus-o un infirmier de la spital. Nu, nu e numai pentru bolnavi, e pentru toată lumea, în general. Nu știu de ce, probabil pentru igienă. Pentru salubritatea publică. Nu, nu e nicidecum ca să-i spioneze pe oameni. Nu e nimeni aici. Și sînt sigură că telefonul nu e ascultat. Nu sînt bolnavă. M-au lăsat să ies. Tu mi-ai zis să-ți telefonez. Ba nu, nu s-a schimbat nimic. Văd că nu mă crezi. Pot să vin la tine? Pot să vin... chiar acum?

Din fund apare Primul Bărbat, cu valizele în mîini, și se apropie de cabină.

PRIMUL BĂRBAT: Un telefon. Poate că asta-i salvarea mea.

FEMEIA (*la telefon*): Zici că să nu vin? Vreau să te văd. Ba nu, nicidecum, soțul tău nu se va supăra Știi bine că am făcut școala împreună. Era de acord, nu era deloc gelos pe mine. Știe cît de mult ținem una la alta Cum? Ai un alt soț? Te-ai recăsătorit? Cu cine? Cu blondul acela? Ah, ce drăguț. Da, l-am văzut la tine. Zici că nu-l cunosc? Și nici el nu mă cunoaște? Alo, alo, dar nici nu vrea să mă cunoască? Ce groaznic!

PRIMUL BĂRBAT (*pune jos valizele, lângă ușa cabinei*): Doamnă, vă rog să vă grăbiți, am de dat un telefon urgent!

FEMEIA: Un moment, domnule, vă rog. (*Apropie din nou receptorul*;) Nu e cu puțință! Acum două zile, cînd am intrat în clinică, erai măritată cu același bărbat. Cum șase luni? Au

trecut șase luni? Doamne, ce relativ e timpul! Dar nu mă înșel eu, există calendarul. Eu am calendarul oficial. Ai tu un altul? Tu ai un ofițer, nu un oficial? ! Oficialul era al meu. Al nostru. Nu mai avem nimic în comun? Nici măcar timpul nu mai este același pentru noi? Bine, dar atunci ce-o să ne facem? Ce-o să se întâmple cu noi?

PRIMUL BĂRBAT: Vă rog să vă grăbiți, domnișoară, vă rog mult FEMEIA (*Bărbatului*): Zice că ea are alt calendar.

PRIMUL BĂRBAT: Asta n-are nimic de-a face cu telefonul. Și, de fapt, mie îmi vine să fac pipi.

Jocul este firesc, deloc șarjat, cu acea neliniște a copiilor care stau să facă pe ei.

FEMEIA: Și mie-mi vine, dar mă țin. Faceți pipi mai întâi, și veniți după aceea la telefon. Liniștit.

Același joc simplu, fără efecte și, mai ales, fără umbră de vulgaritate, ca într-un vis neliniștit.

PRIMUL BĂRBAT: Nu, eu trebuie mai întâi să telefonez. Trebuie imediat să dau un telefon. (*Rămîne nemișcat.*)

FEMEIA (*la telefon*): Dacă nu mai trăim același timp, atunci să ne întâlnim în altă parte. Undeva în spațiu. Unde vrei tu. Ascultă, am trăit ca două surori gemene. Îmi fac eu iluzii? Deci mă refuzi. Eu țin enorm la tine, draga mea. Fără tine, am să mor. E ca și când aș fi tăiată în două. De una singură nu voi avea decît o jumătate de inimă.

PRIMUL BĂRBAT (*aparte, angoasat*): Să telefonez mai întâi, sau să fac pipi?-Oare cum o fi recomandabil?

FEMEIA (*la telefon*): Chiar nu vrei? Tot timpul trăiam cu poza ta în față. Ma uitam ce ochi aveai, sărutam fotografia, îți mîngîiam părul, îți mîngîiam fața din fotografie. Iar cînd închi-deam ochii nu vedeam decît chipul tău. Noaptea, în insomniile și coșmarurile mele, la sfîrșitul coșmarurilor și al insomniilor, acolo apărea chipul tău și mă simțeam imediat eliberată de spaime. Erai mereu acolo. Știi și tu asta? Ce contează pentru mine faptul că soțul tău e pilot de bombardier și că ucide oameni și face prăpăd în orașe? Nu înseamnă nimic. Tot ce contează ești tu, floarea mea, icoana vieții mele.

PRIMUL BĂRBAT: Doamnă, nu mai pot, vă rog să mă înțelegeți, abia mă mai țin.

FEMEIA (*Primului Bărbat*): Domnule, vă rog să mă înțelegeți.
 (*La telefon:*) Te rog să mă înțelegeți, iubirea mea.

PRIMUL BĂRBAT (*fără gesturi*): Mă doare-n cot, auzi? Mă doare-n cot.

FEMEIA (*la telefon*): Înțelege-mă, te rog, te rog din suflet. Te implor. Cum adică, am greșit numărul? Ah, deci nu ești tu?... Zici că tu ești, dar că ai alt număr de telefon? Poate că e prea multă nefericire în lume, ca să te mai poți gândi și la mine, cu necazurile mele. Poate că te doare-n cot de toate necazurile din lume, dar nu și de ale mele, zău, te rog, nu și de ale mele. Fă o excepție, îngerul meu, demonul meu.
 (*Plînge.*) Sînt o zdreanță.

PRIMUL BĂRBAT: Mă lasă rece. Grăbiți-vă. E rîndul meu să telefonez.

FEMEIA (*la telefon*): Mor, înțelegeți? Vreau să mor. Da, știu, mai există alte milioane de oameni. Ei bine, gata, asta e, închid telefonul și mor.

PRIMUL BĂRBAT (*Femeii*): Doamnă, zău așa, terminați odată!

FEMEIA (*închide telefonul*): Gata, e liber. (*Se prăbușește.*)

PRIMUL BĂRBAT: În sfîrșit. (*Deschide ușa cabinei, ridică trupul Femeii, îl trage pînă la marginea scenei, după care dă fuga spre telefon. Dă să ridice receptorul, se răzgîndește, își ia valizele și le așază între ușile batante ale cabinei, ca să le mențină deschise.*) Așa le voi putea supraveghea mai bine. (*Ridică receptorul și ascultă.*) Nu are ton. Ah, moneda. (*Se caută febril în buzunare.*) Numai de-aș avea o monedă. (*Se caută prin toate buzunarele.*) Asta e, am găsit un jeton. (*Încearcă să-l introducă în aparat.*) Nu merge. Trebuie să mai am și altele. (*Se caută din nou, din ce în ce mai agitat, de mai multe ori.*) Asta nu-i bun, asta nu-i bună, nici asta... (*Asudă, își șterge fruntea, caută iarăși în buzunare și dă de altă monedă, pe care o introduce în aparat.*) Ah, asta-i bună! (*Formează numărul.*) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 (*Așteaptă cîteva clipe.*) Nu are ton. Ca să poți avea o convorbire, trebuie să ai ton în prealabil, așa este în toate țările. (*Pune receptorul, așteaptă, îl ridică iar și așteaptă iar.*) Aha! are ton, are ton. În sfîrșit, o voce! Alo, consulatul? Consulatul? Alo, alo, cum nu e bun numărul? (*Închide, ridică iar și formează din nou.*) 1,2, 3,4, 5,6, 7, 8, 9, 10, 11.

Se aude o oace care răspunde, la început mai slab, apoi din ce în ce mai tare, amplificîndu-se peste toată scena.

VOCEA: Numărul format nu există. Vă rugăm sa consultați cartea de telefon. Numărul format nu există. Vă rugăm să consultați cartea de telefon. Numărul format nu există. Vă rugăm să consultați cartea de telefon. Numărul format nu există. Vă rugăm să consultați cartea de telefon.

PRIMUL BĂRBAT: Ba există, vă asigur. E numărul bun.

VOCEA: Numărul format nu există. Vă rugăm să consultați cartea de telefon.

PRIMUL BĂRBAT: La dracu' ! (*Închide. Se caută febril în buzunare. Nu găsește o monedă. Deschide o valiză. Caută. Scoate din valiză diverse obiecte, rufărie, batiste, pe care le răspîndește împrejur. Găsește o foaie de hîrtie.*) Uite numărul. (*Citește:*) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. 10, 11. Țasta-i numărul cel bun. Ar fi trebuit să-l țin bine minte. (*Se duce la cabina telefonică, ridică, se răzgîndește, închide, se întoarce la valiză și pune nervos toate obiectele în interior. Se asigură că valiza e bine închisă, după care o așază în ușa cabinei. Ridică iarăși receptorul și formează numărul.*) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11. Adineaori am greșit Am format 12. Asta-i fiindcă nu am pus moneda. Unde-i moneda? (*Caută febril pe jos. O găsește, în sfîrșit. Cu mîna tremurătoare, pune moneda în aparat, ridică și formează numărul.*) 1, 2, 3, 4, 5, 6. 7, 8, 9, 10, 11... 11.

O VOCE (*neutră, de robot*): Toate liniile sînt ocupate. Vă rugăm să aveți răbdare cîteva secunde, vă mulțumim. (*Mai tare:*) Toate liniile sînt ocupate. Vă rugăm să aveți răbdare cîteva secunde, vă mulțumim.

Imediat, se aude o muzică de jazz violentă, reverberată deasupra întregii scene.

PRIMUL BĂRBAT: Răbdare, răbdare, răbdare.

Dinspre stînga spectatorilor se aud împușcături, după care apare - mergînd pe ritm de jazz - un Bărbat în uniformă și cu o mitralieră în mînă; se îndreaptă spre dreapta, trăgînd cu arma, în vreme ce muzica de jazz continuă.

PRIMUL BĂRBAT: Ce faceți?!? Nu mai aud nimic.

BĂRBATUL ÎN UNIFORMĂ: Trag după fugari.

PRIMUL BĂRBAT: Precis că ei nu vor să fie omorîți.

BĂRBATUL ÎN UNIFORMĂ: Nici eu nu vreau să fiu omorât. Nici dumneavoastră nu vreți să muriți. Ce să-i faci? Asta e. *(Continuă să tragă și iese prin dreapta.)*

O FEMEIE ÎN UNIFORMĂ *(vine din stînga, la fel, trăgînd cu mitaliera și îndreptîndu-se spre stînga. Și ea merge parcă dansînd în ritm de jazz)'*. Nimeni nu vrea să moară. Ce păcat ! *(Iese trăgînd, prin dreapta. Muzica încetează brusc.)*

FEMEIA ÎN UNIFORMĂ: Să n-aveți grijă, nu se trage în cei care dau telefon. Sînteți la adăpost. *(Iese.)*

PRIMUL BĂRBAT: Alo !

VOCEA AUTOMATĂ: Numărul format nu există. Vă rugăm să consultați cartea de telefon.

ALTĂ VOCE *(din telefon, de data aceasta mai metalică)*: Vă putem brânza pe altă linie. Acolo vi se va răspunde.

PRIMUL BĂRBAT *(la telefon)*: Domnule Consul general, domnule Ambasador, dacă ați ști, dacă ați ști... Dumneavoastră știți tot Vă aud foarte prost. E mult zgomot în aparat.

VOCEA DE BĂRBAT *(din telefon)*: Închideți. Se trage de peste tot. Vă fac legătura la alt aparat, în pivniță. Repetați.

PRIMUL BĂRBAT: Să încercăm să vorbim, totuși. Poate că altă dată n-am să vă mai găsesc. Poate că altă dată n-am să vă mai găsesc !

VOCEA: închideți. Formați din nou 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.

PRIMUL BĂRBAT *(începe)*: Nu mai am fise. *(Deschide cabina și strigă:)* O fisă! Pentru numele lui Dumnezeu, o fisă! *(Se aude ecoul:)* Fisă... isă... să... ăăă.

Ia valizele și le pune în mijlocul scenei. Se așază pe o valiză, o deschide pe cealaltă, mai calm, oarecum plictisit.

Dinspre stînga spectatorilor, deplasîndu-se către dreapta, apare un medic, în halat alb. Pe piept are o cruce mare roșie și ține în mînă un clistir. În spatele doctorului, o infirmieră, tot în halat alb cu cruce roșie pe piept, avînd în mînă o pereche uriașă de foarfeci.

INFIRMIERA: Drept înaintea dumneavoastră, domnule doctor, se află cadavrele. Zac întinse pe hectare și hectare, așa că e destul de lucru.

DOCTORUL: Asta-i datoria oricărui medic.

PRIMUL BĂRBAT: Ce-aveți de gînd să faceți?

INFIRMIERA: Mergem să-i înviem. Noi practicăm euthanasia pe invers.

PRIMUL BĂRBAT: Dar poate că ei nu sînt de acord.

DOCTORUL: N-o să li se ceară părerea. Noi avem nevoie de figuranți, de partizani și de militari.

PRIMUL BĂRBAT: Dar asta o să le facă rău.

DOCTORUL: Asta-i viața!

PRIMUL BĂRBAT: Îi înviați pentru totdeauna?

DOCTORUL: Numai cât să mai tresară o dată. Așa au hotărât autoritățile.

PRIMUL BĂRBAT: Păi, atunci, la ce bun?

INFIRMIERA (*Primului Bărbat*): Nu mai puneți atâtea întrebări, domnule. Sînteți cumva spion?

PRIMUL BĂRBAT (*în timp ce Doctorul și Infirmiera ies prin dreapta*): Vai de mine, nicidecum, eu îmi caut consulatul. Sînt turist străin. Mă rog, numai pe jumătate străin.

INFIRMIERA: Toată ziua numai asta spuneți.

DOCTORUL (*Infirmierei*): Hai mai repede, domnișoară.

VOCEA DOCTORULUI (*acum în culise*): Gata, la muncă.

Dispare și Infirmiera.

Din sînga spectatorilor intră Infirmierul. Ia cabina telefonică și o duce spre sînga. Primul Bărbat tresare.

INFIRMIERUL: Duc cabina de-aici. Fiecare la rîndul lui. Dum-neavoastră nu mai aveți nevoie de fisă și nici de telefon. Trăim într-o țară democratică. Veți fi chemat la telefon. Veți auzi semnalul și veți putea răspunde.

Infirmierul iese prin sînga cu cabina. Dinspre dreapta se aud țipete, voci, agitație și orăcăituri de copii nou-născuți. Intră și traversează scena cei patru turiști din scenele precedente, împreună cu Ghidul lor, cel numit în scena XI Al Doilea Bărbat, care de această dată poartă șapcă și baston de poliție.

PRIMA TURISTĂ: Încîntător.

PRIMUL TURIST: A meritat tot efortul.

AL DOILEA TURIST: Am făcut fotografii.

A DOUA TURISTĂ: Numai taurii erau uciși. Foarte rar și torea-dorul.

PRIMA TURISTĂ (*Ghidului*): Domnule, vă mulțumim fiindcă ne-ați arătat atîtea lucruri interesante.

Turiștii îl cadorînesc pe Ghid cu un pumn de bani; acesta își scoate șapca în semn de mulțumire.

GHIDUL: Săru'mîna, doam'lor și dom'lor.

PRIMUL TURIST: Vă mulțumim pentru sinceritatea de care ați dat dovadă.

Turiștii ies spunînd „la revedere” și fluturînd batistele. Ghidul bagă banii în buzunar, își pune șapca pe cap și se îndreaptă spre Primul Bărbat. Ghidul - pe care-l vom numi de acum Polițistul - se apropie de Primul Bărbat, rînjește, după care se retrage în fundul scenei, unde rămîne nemișcat, cu privirea fixată pe Primul Bărbat.

Din dreapta spectatorilor, intră un soldat cu pușcă cu baionetă. Se oprește la cîțiva metri de Primul Bărbat și rămîne nemișcat, în tăcere. Primul Bărbat îi privește neliniștit pe cei doi, apoi se uită la stînga și face cîțiva pași spre culise, după care revine să-și ia valizele. Ridică cu greu valizele și face unul, doi pași către ieșire, după care se oprește, lasă jos valizele și își șterge sudoarea de pe frunte.

Din stînga spectatorilor, apare o Femeie în uniformă și cu o cravașă în mînă. Face cîțiva pași pe scenă și se oprește.

FEMEIA ÎN UNIFORMĂ: Sînt din ce în ce mai grele.

POLIȚISTUL: Eu i-am zis.

Scenă mută. Primul Bărbat face cîțiva pași către Soldat, se întoarce la valize, apoi face cîțiva pași către Polițist. Polițistul rînjește. Primul Bărbat revine lîngă valize, face cîțiva pași către Femeia în uniformă, care-l amenință cu cravașa. Primul Bărbat revine lîngă valize.

PRIMUL BĂRBAT: Am, totuși, permis de conducere.

Ceialți trei surîd ironic. Primul Bărbat face din nou cîțiva pași către Soldatul care-l amenință cu baioneta; se trage înapoi, se întoarce la valize, le ridică puțin, cu foarte mare greutate, după care le lasă jos și se așază pe una dintre ele. Se uită din nou la celelalte trei personaje, care rămîn nemișcate.

PRIMUL BĂRBAT: Pot să fumez?

Soldatul izbucnește într-un hohot de rîs. Femeia ridică din umeri. Polițistul se preface că se caută în buzunare.

PRIMUL BĂRBAT: De altfel, eu nici nu sînt fumător.

Cei trei fac cîțiva pași către Primul Bărbat. Au un aer oarecum amenințător. Se opresc la o anumită distanță.

POLIȚISTUL: Aveți voie. Ce vi se cere e să nu depășiți limitele.

Primul Bărbat se ridică, se reazăză, se ridică și se așază din nou pe una dintre valize, căutînd în cealaltă. Pe chip i se citește speranța. Scoate din valiză un nas fals, pe care și-l pune, niște ochelari negri, o mustață și o barbă false, pe care și le aplică pe față. Scoate o oglindă, se privește în ea, o bagă înapoi în valiză și închide. Acuma, e satisfăcut. Face câțiva pași către Polițist.

PRIMUL BĂRBAT: Poftim, acumă nu mai sînt așa de grele. *{Polițistul face din cap semn că nu.}* Zău, uitați-vă că nu mai sînt același. Soldatul rămîne neclintit. Vedeți bine că sînt un altul. *(Către Femeie:)* Vedeți bine că sînt un străin, un turist străin. Vedeți bine că vă înșelați. *(Adresîndu-se celor trei, unul după altul:)* Gata, nu mă mai cunoașteți. Eu sînt altul. Nu mai sînt eu, ăsta nu este eu.

În tăcere, cei trei îl încercuiesc tot mai aproape. Soldatul îi pune baioneta în piept.

POLIȚISTUL *(smulgîndu-i masca Primului Bărbat)*: Prost mai ești !

PRIMUL BĂRBAT: Îmi scapă numele meu, nu știu cum mă cheamă. Dar cînd o să mi-l amintesc, o să vedeți voi cine sînt.

Se aude soneria unui telefon, apoi o voce feminină, indiferentă.

VOCEA: Alo, domnu', domnul Consul vă așteaptă. Nu vă pierdeți rîndul.

POLIȚISTUL *(către Femeie)*: Demachiază-l, că doar n-o să se prezinte cu fața asta înaintea domnului ambasador.

Femeia își aruncă cravașa și halatul-uniformă, sub care are un halat alb: a devenit machieuză. Scoate un burete dintr-o cutiuță și niște șervețele Kleenex pentru demachiat. Începe să-i curețe încetișor fața Primului Bărbat.

FEMEIA *(Primului Bărbat)*: Puteți să vă păstrați pălăria pe cap.

În acest timp, Soldatul face stînga-mprejur și iese prin dreapta spectatorilor. Retrăgîndu-se cu fața spre scenă, Polițistul se oprește în fundul scenei, unde rămîne, cu mîinile încrucișate la spate.

FEMEIA (*Primului Bărbat, ștergându-i machiajul*): Încet, încet, domnule.

PRIMUL BĂRBAT: Grăbiți-vă. Nu vreau să-mi treacă rîndul.

FEMEIA: Fiți calm. Nu vă mai agitați atîta.

VOCEA: Domnul Consul general vă așteaptă.

FEMEIA (*Primului Bărbat*): Numai un minut. O să vă aștepte. Gata, s-a terminat.

PRIMUL BĂRBAT: Doamnă, vă mulțumesc din suflet. (*Polițistului:*) Trecerea e liberă, nu-i așa? (*Își reia valizele.*)

POLIȚISTUL: Să vă dau înapoi așa-zisele acte. Veți avea nevoie de ele la domnul Consul, dacă doriți să aveți un nume. (*Primul Bărbat dă să iasă prin dreapta.*) Ieșirea nu e pe-acolo. (*Primul Bărbat dă să iasă prin stînga.*) Nici acolo. Pai da, dacă doriți, toate drumurile duc la Roma. Noi vom fi cu ochii pe dumneata. (*Polițistul iese prin fund.*)

PRIMUL BĂRBAT (*strigînd*): Vin acum. Așteptați-mă. (*Dă s-o ia prin dreapta, apoi prin stînga, apoi spre fund, iar spre stînga, hotărîndu-se, în sfîrșit, și ieșind brusc din scenă. Cîteva clipe, scena rămîne goală. Din partea opusă celei prin care a ieșit Primul Bărbat, intră un altul, îmbrăcat sărăcăcios și căutînd resturi pe jos.*)

OMUL PROST ÎMBRĂCAT: Uite-un chiștoc. Încă unul. Cu asta am două mucuri. Încă unul. Altul. Cu astea am patru. Iar cu astea șase. Șapte chiștoace. (*Continuă să caute.*)

SCENA XIII

Omul cu valizele (Primul Bărbat), Consulul, Secretara.

Un birou, un scaun.

Consulul stă pe scaun, la birou. Secretara, în costum de infirmieră, stă în picioare lîngă birou. De departe se aud explozii, țăcănit de mitraliere; din timp în timp se văd în depărtare luciri de incendii și explozii.

PRIMUL BĂRBAT: În sfîrșit, domnule Consul, nici nu vă puteți imagina cît sînt de fericit că am găsit consulatul țării mele. Și, mai mult: că l-am găsit deschis. Nu aș fi putut să înnoptez afară, de frica asasinilor. Prin cîte primejdii n-am trecut! Un coșmar, un adevărat coșmar. Nu, nu, n-am să vă povestesc aventurile prin care am trecut. A trebuit să fug, să mă apăr. Mi-am adus aminte de consulat că e la numărul 12, dar nu

știam pe ce stradă. Iar aici nu sînt străzi. Providența m-a ajutat Providența. Am scăpat ca prin urechile acului. De acasă nu mai am nici o știre, aveți cumva vreo scrisoare pe numele meu? Mă rog, asta are acum mai puțină importanță. Vă rog să-mi dați pașaportul, sau să-mi faceți unul nou. Și de viză am nevoie. Vă rog să mă ajutați să mă întorc în țară.

CONSULUL (*pe braț poartă brasarda Crucii Roșii*): Ați avut noroc să mă găsiți aici. Sîntem pe punctul de a rupe relațiile diplomatice cu această țară și, în plus, sînt acum aici în afara orelor de program. Numai cîteva zile mai stăm aici.

PRIMUL BĂRBAT: Sînt mort de oboseală.

CONSULUL: Nu vă așezați pe valize, s-ar putea să explodeze.

PRIMUL BĂRBAT: Pînă acum nu au explodat niciodată.

CONSULUL: În această țară, care se pregătește să intre în război împotriva noastră, totul poate constitui o capcană. Au instalate microfoane peste tot. Nu face nimic, poate că încă nu s-au pus pe ascultare și, oricum, pînă diseară, beneficiem de imunitate diplomatică. (*Secretarei:*) Dați-i un scaun.

Infirmiera îi aduce un scaun Primului Bărbat; acesta se așază.

PRIMUL BĂRBAT (*așezîndu-se*): Ce bine e ! Dacă am putea sta pe scaun toată viața, pînă la sfîrșitul timpurilor, dacă am sta pentru eternitate - n-am mai avea nimic de cerut de la viață.

INFIRMIERA: Scaunele nu sînt veșnice.

CONSULUL: Încă nu s-a inventat scaunul etern, tot așa cum nu s-a inventat perpetuum mobile. În ce privește actele dumneavoastră, trebuie să ne grăbim. Aveți două fotografii?

PRIMUL BĂRBAT: Nu.

INFIRMIERA: Nu le mai dăm demult decît fotografii false.

PRIMUL BĂRBAT: Dar, dacă vreți, uitați-vă bine la mine, imprimați-vă în memorie chipul meu și încercați să mă țineți minte.

CONSULUL: O să încercăm. E greu.

INFIRMIERA: Cu ochelari.

Îi dă ochelari Consulului, ia și ea o pereche și se apropie amîndoi de chipul Primului Bărbat, uitîndu-se cu mare atenție la toate detaliile acestuia, după care își reiau amîndoi locurile.

CONSULUL (*Infirmierei*): Ce zici?

INFIRMIERA: Cred că merge. Cu condiția să rămînă cu aceleași haine.

CONSULUL: Și să nu-și schimbe drapelul.

PRIMUL BĂRBAT: Nu port drapel tot timpul.

INFIRMIERA: Chiar dacă nu purtați.

CONSULUL: Numele tatălui dumneavoastră?

PRIMUL BĂRBAT: Numele lui tata? Numele lui tata? Cred că-l chema... nu sînt sigur... îl chema... îl chema... Nu, zău, nu-mi mai aduc aminte.

CONSULUL: Asta-i neplăcut

PRIMUL BĂRBAT: Aveam actele, cu nume cu tot, în cealaltă valiză.

INFIRMIERA (*Consulului*): Puneți un semn de întrebare în locul respectiv din livret și-o să aranjeze.

CONSULUL: E inutil, cred, să vă mai întreb și numele mamei.

PRIMUL BĂRBAT: Tata o chema cînd Ursula, cînd Eliza, cînd Marieta, cînd Blanche.

INFIRMIERA (*Consulului*): Puneți Jeanne, pare mai rezonabil.

CONSULUL: Asta ca să vă ajute. Ce vîrstă aveți?

PRIMUL BĂRBAT: Ah, domnule Consul, dacă ați putea să-mi spuneți dumneavoastră asta! Tare mult aș vrea să știu ce vîrstă am!

CONSULUL: Să punem: „vîrstă incertă”. Ce profesie aveți?

PRIMUL BĂRBAT: Sînt o ființă.

CONSULUL: Există grămezi întregi de ființe.

PRIMUL BĂRBAT: Nu sînt toate ca mine.

CONSULUL: Să punem: „ființă specială”.

PRIMUL BĂRBAT: Nu, nu specială, ci specializată, vă rog. „Ființă specializată.”

INFIRMIERA: Nu este același lucru.

CONSULUL: Ei, acum, în halul în care ne aflăm!... Dacă formula asta îl poate ajuta, sau, mai degrabă, dacă el crede c-o să-l ajute...

PRIMUL BĂRBAT: Aș vrea să fiu sigur. Scrieți, de asemenea, că am 1,70 m.

CONSULUL: Asta de cînd?

PRIMUL BĂRBAT: Cînd eram copil, eram cu mult mai scund.

CONSULUL: Asta complică mult lucrurile. În sfîrșit, să scriem: înălțime variabilă. Dată fiind lipsa de precizie a informațiilor oferite de dumneavoastră, nu vă pot oferi decît un permis de liberă trecere. În plus, sînteți de origine străină, iar eu nu pot să încalc regulile acestei țări.

PRIMUL BĂRBAT: N-au să mă lase să trec doar cu un permis. Este absolut insuficient

INFIRMIERA: Am putea, ca să-l ajutăm, să-i dăm un certificat medical, pe care să-l anexeze la permis. Cele două acte vor fi complementare. Ca totul să fie în regulă, dînsul va trebui să ia cel puțin o aspirină.

PRIMUL BĂRBAT: Știam eu.

Infirmiera îi dă o aspirină și un pahar de apă.

CONSULUL (*Infirmierei*): Nu prea multă apă. Știi prea bine că e raționalizată.

PRIMUL BĂRBAT (*înghite aspirina*): Mulțumesc. Se înghite cam greu, dar, în sfârșit, asta e. (*Consulului*.) Domniile doctor, vă mulțumesc.

CONSULUL: Iată-vă certificatul medical.

PRIMUL BĂRBAT: Mulțumesc, doamnă. Vă mulțumesc, domnule. Ce ziceți? Înarmat cu toate astea, nu-i așa că voi putea pleca? Cred că e destul, acum, pentru ca să trec frontiera. M-ați salvat. Vă mulțumesc încă o dată.

CONSULUL: Pe spatele certificatului medical aveți desenat planul orașului.

PRIMUL BĂRBAT: Vă datorez viața. Vă datorez libertatea. (*Își ia valizele.*)

CONSULUL: Să nu vă uitați actele.

PRIMUL BĂRBAT: Permisul și certificatul medical le pun în buzunar, în buzunarul de la haină, uite, aici, ați văzut, sînteți martori. Așa că am să pot lua avionul, sau trenul, sau orice alt mijloc de transport. Valizele mi se par ușoare acum, acum... că sînt în sfârșit liber. Încercați să plecați și dumneavoastră de aici, domnule doctor. Încercați să plecați și dumneavoastră, soră.

CONSULUL: Nu ne duceți grija, noi sîntem obișnuiți. Tot ce trebuie acum este să vă duceți la autoritățile municipale și medicale ca să vă contrasemneze documentele. Nu, nu vă neli-niștiți, este o simplă formalitate. Nu vă ia decît două secunde.

PRIMUL BĂRBAT: Voi căuta o cameră de hotel și o să-mi las acolo valizele, ca să nu fac impresie proastă. (*Iese.*)

INFIRMIERA: Amăritul!

CONSULUL: I-am făcut niște hîrtii improvizate. Nici măcar adevărata identitate n-a vrut să ne-o spună.

INFIRMIERA: N-o cunoaște.

CONSULUL: Dar noi știm cine sîntem? Noi știm așa, în mare, cine sîntem, mulțumită funcției pe care o avem.

Din stradă se aud strigăte. Din dreapta spectatorilor, intră un Polițist.

POLIȚISTUL: În numele guvernului, vă înștiințez, domnule și doamnă, că nu mai dețineți nici o funcție. Deci nici o identitate. Guvernul nostru nu vă mai recunoaște.

CONSULUL: Cu atât mai bine. În felul acesta, nu ne va putea reproșa nimic.

SCENA XIV

Pe scenă se află patru paturi, două la dreapta, două la stînga. În cele din dreapta stau doi bătrîni; în cele din stînga, două bătrîne. Toți gem și se vaită.

PRIMUL BĂTRÎN: N-am mai stat în capul oaselor de doi ani.

PRIMA BĂTRÎNĂ: Eu sînt cu splina. Mi se umflă, mi se umflă. Nici nu mai e loc în mine de altceva.

AL DOILEA BĂTRÎN: Eu urinez prea mult. Fac butoaie întregi de pișat, că s-ar putea umple un lac.

A DOUA BĂTRÎNĂ: Eu am niște copaci care cresc în mine. Uscăți cu toții. Ia uitați-vă aici, îmi ies vîrfurile ramurilor printre coaste. Hai, puneți mîna să simțiți.

Primul Bătrîn își ia cîrjele și, gemînd de durere, se îndreaptă către A Doua Bătrînă; același lucru îl face Prima Bătrînă, sprijinindu-se în baston. Al Doilea Bătrîn se ridică foarte greu în capul oaselor, dar nu se poate ridica din pat, drept care privește scena printr-un ochian.

PRIMUL BĂTRÎN (*după ce A Doua Bătrînă și-a ridicat cămașa de noapte, iar el îi privește carnea și o atinge cu degetele*): Da, așa e, se simte ceva tare, sînt vîrfurile crengilor.

PRIMA BĂTRÎNĂ: Se vede cum dă frunza pe ram. Ca niște ace, ai zice. (*Către Al Doilea Bătrîn:*) Vino să vezi.

AL DOILEA BĂTRÎN: Văd foarte bine de aici, cu horoscopul.

PRIMUL BĂTRÎN: Vino să pui mîna

AL DOILEA BĂTRÎN: Nu pot să mă mișc. Mi-e frică să nu inund podeaua. Cînd nu mă mișc, urina se oprește.

PRIMUL BĂTRÎN (*către A Doua Bătrînă*): Nu-i nimic grav, scumpa mea. Și nevastă-mea a avut. Totul trece, dacă ții regim.

A DOUA BĂTRÎNĂ: S-a vindecat?

PRIMUL BĂTRÎN: A întinerit. Țsta-i un semn de primăvară.

PRIMA BĂTRÎNĂ: Și eu aș vrea să am o boală care întinereste.

AL DOILEA BĂTRÎN: Nu-i adevărat Nevastă-sa a murit Cu aparatul meu, eu văd tot ce se întâmplă.

A DOUA BĂTRÎNĂ: Mi-e frică, mi-e foarte frică. N-ar fi trebuit să vă arăt

PRIMUL BĂTRÎN: Minte el. Nevastă-mea avea niște plop în ea. Dumneata ai conifere.

Primul Bătrîn și Prima Bătrînă se îndreaptă cu chiu, cu vai spre paturi, gemînd de dureri. De afară se aud zgomote și pași.

PRIMUL BĂTRÎN: Vin.

AL DOILEA BĂTRÎN: Liniște.

A DOUA BĂTRÎNĂ: Ah, coastele mele, ah ! Sînt împinse dinăuntru. O să-mi iasă prin piele.

PRIMA BĂTRÎNĂ: Taci din gură.

PRIMUL BĂTRÎN: Plînsul și văicăreala sînt interzise.

AL DOILEA BĂTRÎN: Să rîdem !

Încep toți patru să rîdă, cu mari dureri. Din fund, se aude vocea Primului Bărbat.

VOCEA PRIMULUI BĂRBAT: Băiete, îți mulțumesc că mi-ai adus valizele pînă la ușa camerei mele. Pentru mine erau prea grele.

PRIMUL BĂTRÎN: Nu e doctorul.

AL DOILEA BĂTRÎN: Stați liniștiți, e un client

PRIMA BĂTRÎNĂ: Să fim liniștiți.

A DOUA BĂTRÎNĂ: Bine, dar toate paturile sînt ocupate.

AL DOILEA BĂTRÎN: Sper că-i vor aduce un pat suplimentar.

PRIMA BĂTRÎNĂ: Dacă nu, va fi o catastrofă.

PRIMUL BĂTRÎN: În tot cazul, eu așa sper.

Împinse din afară, cele două valize ajung direct în mijlocul scenei. Din fund, intră Primul Bărbat.

PRIMUL BĂRBAT (întorcîndu-se cu capul spre intrare): încă o dată, mulțumesc că mi le-ați adus chiar pînă aici.

Cei patru bătrîni încep să geamă de durere. Primul Bărbat se uită, rînd perînd, în paturi.

PRIMUL BĂRBAT: Au greșit camera. (Se întoarce, dă să iasă, încearcă ușa, care este închisă cu cheia.) Hei. v-ați înșelat.

Eu am cerut o cameră numai pentru mine. N-am venit la un hotel. Hei, v-ați înșelat

PRIMUL BĂTRÎN: Nu mai forțați ușa. Nu mai împingeți.

AL DOILEA BĂTRÎN (*gemînd*): Nu se deschide decît din afară.

Cică așa e modera.

PRIMUL BĂRBAT: Cine spune?

PRIMA BĂTRÎNĂ (*gemînd*): Doctorii.

A DOUA BĂTRÎNĂ (*gemînd*): Arhitecții.

PRIMUL BĂTRÎN (*gemînd*): Primarul și consilierii municipali.

PRIMUL BĂRBAT: Ce să mă fac? Văd că nici ferestre nu sînt aici.

AL DOILEA BĂTRÎN (*gemînd*): Așteptați. O să vină să vă deschidă.

PRIMA BĂTRÎNĂ: Și noi tot asta așteptăm.

A DOUA BĂTRÎNĂ: Și nouă tot așa ni s-a spus, că sîntem la hotel.

PRIMUL BĂTRÎN: Toți așteptăm.

PRIMA BĂTRÎNĂ: Am fost aduși aici fiindcă sîntem bolnavi.

PRIMUL BĂTRÎN: Este un spital.

A DOUA BĂTRÎNĂ: Dac-am ști !

PRIMUL BĂRBAT: Dar eu sînt un călător. Sînt turist străin.

PRIMUL BĂTRÎN: Toți sîntem turiști străini.

PRIMUL BĂRBAT: O să fac o plîngere la consulat La consulatul țării mele !

AL DOILEA BĂTRÎN: Nu mai sînteți un străin. O dată ce vă găsiți aici, Securitatea socială o să aibă grijă de dumneavoastră ca de oricare alt cetățean al țării.

PRIMUL BĂRBAT (*în timp ce bătrînii se vaită de dureri*): Bine, dar asta-i ceva machiavelic ! De ce să-mi fi făcut mie asta? În orice caz, vor sfîrși prin a-mi deschide ușa, nu-i așa? Cît e de așteptat? Cîteva ore? (*Ceialți tac.*) Săptămîni? Luni? Trebuie să-mi deschidă odată și-odată. Am să le explic. Vor înțelege. că doar sînt oameni. Nici măcar nu am un pat.

Se așază pe o valiză și caută nervos în cealaltă. Bătrînii continuă să geamă. Se aud voci și pași de afară. Apare un doctor în halat alb, urmat de o infirmieră. Infirmiera ține în mînă o seringă uriașă. Înainte de apariția lor, Primul Bătrîn va zice:

PRIMUL BĂTRÎN: Vin !

AL DOILEA BĂTRÎN: Liniște ! Nu mai gemeți, nu vă mai văicăriți !

Cei patru bătrîni se forțează să rîdă. La sosirea doctorului și a infirmierei vor izbucni în hohote de rîs. Va rîde și A Doua Bătrînă. dar rîsul i se cam împiedică în gemete.

Încă de la intrarea celor doi, Primul Bărbat se precipită spre ușă.

DOCTORUL (*Primului Bărbat*): Unde vă duceți? Vreți să ieșiți?
Așteptați mai întâi să facem cunoștință.

*Primul Bătrîn și Prima Bătrînă se precipită la rîndu-le spre ușa deschisă.
Doctorul scoate un pistol.*

DOCTORUL: Nu mișcă nimeni. (*Bătrînul se oprește. Ușa se închide brusc.*) Fiecare la locul lui!

Primul Bătrîn și Prima Bătrînă se întorc la paturile lor. Bătrînii încep din nou să rîdă.

DOCTORUL (*arătîndu-i Primului Bărbat pistolul și băgîndu-l înapoi în buzunar*): Scuzați-mă, domnule, nu-i decît un aparat ortopedic. (*Către bătrîni:*) V-ați făcut bine? Sînteți sănătoși?

PRIMUL BĂTRÎN: Sîntem foarte bine.

AL DOILEA BĂTRÎN: Ne-am vindecat

PRIMA BĂTRÎNĂ: Puteți să ne dați drumul de aici.

PRIMUL BĂTRÎN: Chiar ne-am putea plimba prin grădină.

A DOUA BĂTRÎNĂ: Tare ne simțim bine aici, la dumneavoastră.

AL DOILEA BĂTRÎN: Sîntem fericiți aici, și foarte sănătoși.

DOCTORUL: Mincinoșilor!

Bătrînii, brusc reduși la tăcere, nu mai rîd, nu mai mișcă.

INFIRMIERA (*către bătrîni*): Toate lumea culcarea !

DOCTORUL (*Primului Bărbat*): Sînt incurabili și ei știu bine asta.
(*Către bătrîni:*) Nu mă duceți voi pe mine. Eu sînt doctorul.

PRIMUL BĂRBAT (*Doctorului*): Nu e și cazul meu, domnule Primar.

DOCTORUL: Știu. Dumneavoastră ați greșit hotelul. Aici nu e primăria, adică Hôtel de Ville, ci spitalul Hôtel-Dieu. Vă rog să-mi spuneți „Doctore”.

PRIMUL BĂRBAT: Domnule Primar... ăăă, vreau să spun, domnule Doctor, eu mă numesc...

DOCTORUL: Sînt la curent Am fost anunțat de vizita dumatăle.

PRIMUL BĂRBAT: De la consulat?

DOCTORUL (*către Infirmieră*): Ai fișa oaspetelui nostru?

INFIRMIERA: Da, domnule doctor. Este domnul Koriakides.

DOCTORUL (*Primului Bărbat*): Koriakides. Așa vă cheamă?

PRIMUL BĂRBAT: Cred... da, domnule Doctor. Da, bineînțeles, așa, de circumstanță. Eu sînt turist

DOCTORUL: Bineînțeles, așa, ca toată lumea Dar unde vă e grupul?

PRIMUL BĂRBAT (*Doctorului*): Eu am venit ca să-mi pună viza.
(*Infirmierei*;) Dumneavoastră trebuie să știți, fiindcă ați înregistrat totul.

INFIRMIERA: Acest detaliu nu apare pe fișă.

PRIMUL BĂRBAT: E surprinzător, din nefericire. Vă rog să vă uitați mai bine în fișă.

INFIRMIERA: M-am uitat foarte bine.

DOCTORUL (*Primului Bărbat*): Pe dumneavoastră totul pare să vă mire. Mă rog, este un detaliu fără importanță.

PRIMUL BĂRBAT: Vreau să ies de aici.

INFIRMIERA: Toți sînt la fel. (*Primului Bărbat*;) Așteptați să se deschidă ușa.

PRIMUL BĂRBAT: E mult de așteptat? N-aș vrea să crăp pe-aici.

DOCTORUL: Ei, haideți, zău, nici chiar așa.

INFIRMIERA: O să vi se aducă și de mîncare.

Bătrînii încep să geamă încetișor.

DOCTORUL: Pur și simplu va trebui să rămîneți puțin aici, în carantină. O mică perioadă de carantină.

PRIMUL BĂTRÎN: Și mie mi s-a zis la fel.

PRIMA BĂTRÎNĂ: Tuturor ni s-a spus același lucru.

DOCTORUL (*surîzînd, către Primul Bărbat*): Pentru dumneavoastră nu-i același lucru. Nu e cazul cu dumneavoastră.

A DOUA BĂTRÎNĂ: Și nouă tot așa ni s-a spus, că nu e cazul nostru.

PRIMUL BĂRBAT: Nici măcar nu am unde să mă întind.

DOCTORUL: O să vă găsesc un pat.

Urlete de groază ale bătrînilor.

BĂTRÎNII (*fiecare cite-o replică*): Nu vreau ! Eu mă simt foarte bine! Niciodată nu m-am simțit mai bine! Toată lumea se simte bine aici, sîntem chiar alintați aici !

Infirmiera îndreaptă ca pe o armă seringă enormă, rînd pe rînd, către bătrîni.

PRIMUL BĂRBAT: Nu trageți !

AL DOILEA BĂTRÎN: Nu eu !

PRIMA BĂTRÎNĂ: Nu trageți ! Eu mă simt bine, mă simt tînăra, am întinerit cu treizeci de ani !

A DOUA BĂTRÎNĂ: Eu am copaci în mine, am crengi înflorite, cu frunze proaspete, nu le ucideți !

DOCTORUL (*Infirmeriei, arătînd spre A Doua Bătrînă*): Ea

A DOUA BĂTRÎNĂ (*în timp ce bătrînii ceilalți își ascund fețele sub pături*): Vă implor, nu faceți asta. Nu-i așa că n-o s-o faceți?

PRIMUL BĂRBAT: Eu nu vreau să fiu martor la așa ceva. Eu vreau viza

INFIRMIERA (*îndreptîndu-se către A Doua Bătrînă*): Nu veți suferi deloc. O să vedeți, va fi delicios.

A DOUA BĂTRÎNĂ: Nu, nu vreau, nu.

DOCTORUL (*Primului Bărbat*): Fiți bun, vă rog, și ajutați-o pe infirmieră să-i țină bătrînei brațul pentru injecție. Și veți căpăta viza

Primul Bărbat ezită o clipă, după care se duce să-i țină brațul bătrînei, care, cu celălalt braț, se va apăra îndepărtînd seringă și strigînd:

A DOUA BĂTRÎNĂ: Nu, nu vreau !

În timp ce doctorul îi ține celălalt braț, Infirmiera face injecția în brațul drept. Bătrîna țipă, după care vorbește.

A DOUA BĂTRÎNĂ: Nu încă, nu azi, în altă zi. (*Apoi, sub efectul injecției:*) Ce bine e! Ramurile au înfrunzit și florile umplu copacul! (*Moare.*)

DOCTORUL (*scoate pistolul, îl pune la tîmpla bătrînei și trage*): Așa e mai bine. O precauție în plus nu strică. (*Primului Bărbat:*) Ajutați-o pe Infirmieră să ia cadavrul.

PRIMUL BĂRBAT: Numai cu condiția să mi se dea viza

DOCTORUL: Om vedea

INFIRMIERA (*Primului Bărbat*): Fiți și dumneavoastră mai încrezător.

Infirmiera și Primul Bărbat iau cadavrul și se îndreaptă spre ieșire. Bătrînii scot capetele de sub pături și rămîn în pat. În vreme ce Primul Bărbat și Infirmiera duc cadavrul, Doctorul le asigură spatele mergînd cu fața spre pături. Bătrînii devin agresivi și amenințători.

DOCTORUL (*îndreaptă pistolul către bătrîni*): Nu mișcă nimeni !

Iese și Doctorul. Bătrînii se ridică și rămîn lingă paturi. Ușa se deschide și se vede cum Doctorul îl împinge brutal înăuntru pe Primul Bărbat, care cade în cameră peste cele două valize.

DOCTORUL (*din ușă*): Eu nu v-am promis viza imediat. Eu nu v-am promis decît un pat în spitalul nostru. Ei bine, îl aveți.

PRIMUL BĂRBAT (*ridicîndu-se*): Cel puțin, schimbați-mi cearșa-furile.

DOCTORUL: Nu vă pot da viză și pentru valize.

Doctorul dispare. Cei trei bătrîni se îndreaptă amenințători către Primul Bărbat și îl încercuiesc.

PRIMUL BĂTRÎN: Nenorocitul !

PRIMUL BĂRBAT: Nu e vina mea !

AL DOILEA BĂTRÎN: Javră ce ești !

PRIMUL BĂRBAT: Eu n-am vrut !

PRIMA BĂTRÎNĂ: Criminalule !

Cei trei bătrîni îi trag pumni și lovituri de baston. Primul Bărbat se zbate, respinge asalturile, îl doboară pe unul dintre bătrîni. Pînă la urmă, își ia valizele și se servește de ele ca de niște scuturi, îndreptîndu-se către ușă cu spatele, apărîndu-se permanent. Iese prin fund cu valizele. O dată ieșit el, ușa se închide automat. Bătrînii dau cu pumnii în ușă.

PRIMUL BĂTRÎN: Deschideți!

AL DOILEA BĂTRÎN: Deschideți !

PRIMA BĂTRÎNĂ: Dacă nu deschideți, sparg ușa.

CEI TREI ÎMPREUNĂ (*lovind*): Deschideți, deschideți, deschideți !

Se aude o vioară cîntînd o melodie orientală. Bătrînii se întorc cu fața spre cameră și rămîn lipiți cu spatele de ușă. De la stînga la dreapta trece o tînără japoneză în kimono. Bătrînii o privesc în tăcere. Fata iese. Muzica încetează. Bătrînii se întorc spre ușă și încep din nou să lovească.

BĂTRÎNII: Deschideți, deschideți, deschideți! (*Din nou, aceeași muzică. Japoneza traversează scena în sens invers și dispare. Bătrînii, din nou cu spatele lipit de ușă, o contemplă în tăcere, după care, cum iese japoneza din scenă, se întorc spre ușă și reîncep loviturile.*) Deschideți, deschideți, deschideți!

SCENA XV

Primul Bărbat stă în pat.

TÎNĂRA FEMEIE: Vine Șeriful !

Intră un bărbat cu barbă neagră și insignă lată, de șerif, pe piept.

ȘERIFUL: Bătălia continuă. *(Iese.)*

PRIMUL BĂRBAT *(se ridică; apare Tînărul)*: Doctore, am visat că visam. Îmi promiseseși cheia misterului. Trebuia să-mi dezvăluiești taina lumii, iar acum am ajuns că nu mai știu nici măcar ce am în valize. Voi refuza să vă plătesc onorariul. Chiar dacă aș fi vrut, nu mai am bani.

TÎNĂRUL: Nici măcar un bănuț pentru taxa de vamă! Și pentru celelalte vămi! Și nici un bănuț, măcar pentru ecluzierul care va deschide vamele din adîncuri? Cum credeți că veți obține tainele? Bănuțul te ajută să treci dintr-un vis într-altul. Totdeauna trebuie să dăm ceva în schimb.

PRIMUL BĂRBAT: Nu m-ați învățat nimic.

TÎNĂRUL: Voi găsi și eu într-o bună zi pe cineva pe care să-l învăț cîte ceva.

PRIMUL BĂRBAT: Ce să-l învățați?

TÎNĂRUL: Ce va dori el. Ce va ști el. Ceea ce mă va putea el învăța. Eu sînt un nimeni, domnule, nu sînt decît un biet doctor. Vă spun eu: neștiutorul trebuie să mă învețe pe mine, nu eu pe el.

Reapar Tînăra femeie și Șeriful.

TÎNĂRUL: Am înțeles. Dacă nu am mers mai departe, e din cauza Șerifului.

PRIMUL BĂRBAT: Nu mai știu unde-am ajuns. *(Către femeie:)* Mi se pare că noi ne-am cunoscut deja.

TÎNĂRA: Nu cred, domnule. Nicidecum. Eu sînt din provincie și sînt asistenta Șerifului.

PRIMUL BĂRBAT: Ba da, mi se pare că ne-am cunoscut

TÎNĂRA: Pesemne că ați visat. În orice caz, eu nu am venit aici din simplă obligație mondenă.

ȘERIFUL: În numele legii!

TÎNĂRA (*Primului Bărbat*): Trebuie să vă fac cunoscut că veți fi judecat.

PRIMUL BĂRBAT: Nu pot fi judecat decât conform legilor din țara mea.

ȘERIFUL (*Tinerei*): Stindardul lui e trecut în registrul stindardelor recunoscute?

TÎNĂRA: Nu știm care-i stindardul său.

ȘERIFUL (*Tînărului*): Santinelă ! Pune baioneta !

TÎNĂRUL: La ordin, dom' colonel.

TÎNĂRA (*către Primul Bărbat*): Poate că nu e chiar așa de grav !

PRIMUL BĂRBAT: Am făcut o greșală?

TÎNĂRA: Nu greșeala contează. Nu ea e judecată, ci intensitatea ei. Greșeala nu contează deloc. Omul contează. Aveți dreptul să vă apărați.

ȘERIFUL: Curtea de judecată !

Este adusă o masă mare, plină cu fructe, cartofi și alte legume. Tînăra îi pune Șerifului o togă roșie și peruca judecătorului. Intră o doamnă în vîrstă.

ȘERIFUL (*Tînărului*): Să vină acuzatul.

Tînărul, cu arma în mînă, îl așază pe Primul Bărbat pe un fotoliu, foarte aproape de mormanul de legume. Bătrîna (sau, mai degrabă, Tînăra blondă se transformă într-o Femeie în vîrstă, nu prea bătrînă, totuși) se postează lîngă banca martorilor. Are părul alb înspicat cu negru și poartă un șal de culoare închisă.

PRIMUL BĂRBAT: Resping acuzația.

Stă în fotoliu, picior peste picior și își aprinde o țigară.

TÎNĂRUL (*Primului Bărbat*): Ridicați-vă ! Sînteți în fața Curții !

Tînărul se postează ca santinelă.

ȘERIFUL (*pe care-l vom numi Judecător*): **În numele țarului, al tribunalului și al micuțului delfin.**

PRIMUL BĂRBAT: Nu cred în țar, nici în tribunal și nici în micuțul delfin.

FEMEIA ÎN VÎRSTĂ (*făcîndu-și semnul crucii*): **În numele țarului, al tribunalului și al micuțului delfin.**

JUDECĂTORUL (*Primului Bărbat*): Jură pe ce crezi.

PRIMUL BĂRBAT (*ridică mina*): În numele parlamentului și al instituțiilor constituționale. (*Dă să se așeze.*) Nu am scaun.

JUDECĂTORUL: Atunci poți sta în picioare.

PRIMUL BĂRBAT: Nu înțeleg ce caută pe masa tribunalului cepele și sfecelele astea, toate salatele și toți cartofii aceștia.

JUDECĂTORUL: Răspunzi numai când vei fi întrebat. (*Se așază. Către Femeia în vîrstă:*) Luați loc.

FEMEIA ÎN VÎRSTĂ: Nu am scaun.

JUDECĂTORUL: Atunci rămîneți în picioare.

FEMEIA ÎN VÎRSTĂ: Mai bine așa, deși sufăr de reumatism. Când stai în picioare, poți să auzi mai bine.

PRIMUL BĂRBAT (*cu forță*): Eu sînt cel care acuză! (*Se duce la masa Judecătorului, dă un pumn în masă și se întoarce la locul său. Arată cu degetul către Femeia în vîrstă:*) Tot ce spune femeia aceasta este o minciună. Nu-i decît o vînzătoare de legume. Aveți dovada chiar pe masa tribunalului. Eu am vrut să cumpăr un kilogram de cartofi și unul de sfeclă. (*Devine tot mai vehement:*) I-am dat bani, dar dumneaei n-a vrut să-mi vîndă.

JUDECĂTORUL: Ce voiai să faci cu legumele?

FEMEIA ÎN VÎRSTĂ: Nu le voia ca să le mănînce.

JUDECĂTORUL (*Primului Bărbat*): Ce voiai să faci cu ele, spune adevărul !

PRIMUL BĂRBAT: Voiam să le mănînc. Să fac salată și piure. Și, la urma urmei, e treaba mea ce fac cu legumele.

FEMEIA ÎN VÎRSTĂ: Nu-i adevărat.

PRIMUL BĂRBAT: Eu nu mint niciodată. Dumneaei nu a vrut să-mi vîndă nimic, din cauza accentului meu străin.

JUDECĂTORUL: Așa preținzi dumneata.

FEMEIA ÎN VÎRSTĂ: Asta pretinde dumnealui.

SANTINELA: Da. Domnule Judecător, așa pretinde acuzatul.

PRIMUL BĂRBAT: Eu nu sînt acuzat aici. Eu sînt acuzatorul. Eu am formulat plîngerea. Această femeie pretinde că i-am vorbit de rău țara. Mi-a spus că totul merge bine, că venitul locuitorilor e mulțumitor, că salariile miniștrilor sînt mai mari decît salariile învățătorilor. Mi-a spus că totul e fals și că eu îi calomniam țara. Ea m-a calomniat pe mine. Eu nu critic nici o țară, nici măcar țara mea. Eu am venit în vizită aici, să fie bine înțeles acest lucru. Și totuși, străinii au aceleași drepturi ca autohtonii, atunci când vor să cumpere cartofi sau sfeclă. Mai cu seamă când nu e vorba decît de două kilograme, domnule, două kilograme. Voiam să mănînc, mi-era foame !

JUDECĂTORUL: E un sentiment onorabil.

PRIMUL BĂRBAT: Așa că lăsați-mă în pace cu tribunalele voastre, cu judecățile, cu întrebările și aluziile voastre.

JUDECĂTORUL (*Femeii*): Nu puteți refuza să vindeți marfă decât din rațiuni politice.

PRIMUL BĂRBAT: Vedeți și dumneavoastră, domnule Judecător, că am dreptate. Această femeie nu poate dovedi că v-am calomniat țara. Vă rog să o condamnați la o amendă usturătoare și la închisoare pe viață. Cer să fie confiscată toată marfa în beneficiul meu. Un beneficiu pe care-l voi împărți cu onorata curte. Cer să mi se ramburseze toți banii pe care aș fi putut să-i cheltuiesc și să interveniți pe lângă autoritățile administrative ca să-mi acorde viza de ieșire și să reia relațiile diplomatice cu țara ei. Cer să mi se acorde medalia militară, sau orice altă înaltă medalie, la alegerea dumneavoastră. Și cer ca totul să fie înscris pe un pergament aurit, cu litere în relief. Și cer ca...

FEMEIA ÎN VÎRSTĂ: Asta-i prea de tot. Insolența acestui domn depășește orice limită. Sînt sub puterea jurămîntului față de țară, de tribunal și de micuțul delfin și vă jur că voi spune adevărul. În cele din urmă, am cedat insistențelor dumisale și i-am vîndut sfeclele și cartofii ceruți. Am făcut rău, fiindcă nu le-a mîncat.

PRIMUL BĂRBAT (*Femeii în vîrstă*): Cum vă puteți permite să faceți o astfel de afirmație? (*Judecătorului*.) Este o afirmație criminală. Cer să i se acorde pedeapsa cu moartea.

FEMEIA ÎN VÎRSTĂ: Pot foarte ușor să vă fac dovada.

PRIMUL BĂRBAT: Cum era să le fi mîncat, de vreme ce ele se află intacte pe masa Judecătorului onoratei Curți?

FEMEIA ÎN VÎRSTĂ (*Judecătorului*): Porunciți-i să-și deschidă valizele !

JUDECĂTORUL: Controlați în valiza acuzatului.

PRIMUL BĂRBAT: Asta-i o formalitate ridicolă. Nu am de ce mă teme.

SANTINELA (*Judecătorului*): Am înțeles, domnule Judecător. (*Se duce și deschide o valiză.*)

FEMEIA ÎN VÎRSTĂ: Ei?

SANTINELA: Aici este un kilogram de sfeclă amestecată cu ciment

JUDECĂTORUL: Deschide-o și pe a doua.

Santinela deschide și a doua valiză.

FEMEIA ÎN VÎRSTĂ: Precum vedeți.

SANTINELA (*după ce a deschis valiza*): Aici sînt niște șosete, ciment, iarăși ciment și un kilogram de cartofi.

FEMEIA ÎN VÎRSTĂ: Vedeți bine că nu le-a mîncat.

PRIMUL BĂRBAT (*care s-a ridicat și a privit și el în valize*): Nu mai înțeleg nimic, domnule Judecător, vă jur.

JUDECĂTORUL (*Femeii în vîrstă*): Sînteți achitată. Vi se va acorda o subvenție cu titlu de despăgubire și daune morale. (*Primului Bărbat:*) Acuma vi se va hotărî soarta. Mincinosule!

Curtea se retrage pentru deliberări.

PRIMUL BĂRBAT: Nu mai înțeleg nimic. Nu mai înțeleg nimic.

JUDECĂTORUL, SANTINELA și FEMEIA ÎN VÎRSTĂ: In numele țarului, al tribunalului și-al micuțului delfin.

PRIMUL BĂRBAT: Dacă am cumpărat cartofii și sfecele cu pricina, cum se face că ele se află simultan pe masa domnului Judecător și în valizele mele? Cel puțin, îmi pot închide valizele?

Judecătorul, Santinela și Femeia se retrag.

PRIMUL BĂRBAT (*închizîndu-și valizele*): Asta-i curată magie! Nenorocitele de sfece ! Așa mi-a trebuit, dacă m-a pus dracu' să ma duc la piață.

SCENA XVI

Din fund, apare Primul Bărbat, cu valizele în mînă: înaintează cu prudență un pas, doi pași, după care privește la stînga și la dreapta. Din dreapta, intră o femeie în rochie neagră de seară și cu pălărie, tipul provincial, care traversează scena în timp ce se aude sunînd un clopot de biserică. Primul Bărbat se lipește cu spatele de zid și valizele la picioare, ca să nu fie văzut.

PRIMUL BĂRBAT: E duminică.

Femeia dispăre. Apar alte două femei, traversînd scena în aceeași direcție. Amîndouă poartă pelerine cu glugă, sau mantale de ploaie și umbrele.

PRIMA FEMEIE: Dragă, ai văzut-o și dumneata pe madam Goupillon. Vine la biserică în rochie de mătase, fără manta și fără umbrelă, cu toate că în zare plutește un nor negru amenințător.

A DOUA FEMEIE: Ce-o fi asta: curaj, sau inconștiență?

PRIMA FEMEIE (*trecînd chiar pe lângă Primul Bărbat*): Ia te uită, Jacques. Ce mai faci?

PRIMUL BĂRBAT: Vă înșelați. Nu mă cheamă Jacques.

A DOUA FEMEIE (*Primului Bărbat*): O știi pe madam Goupillon, sau cel puțin îl știi pe tată-său. Stă la numărul trei în piața Du Marché, ține un magazin, e armurier.

PRIMUL BĂRBAT: Mie nu-mi trebuie pușcă.

Cele două femei dispar prin stînga spectatorilor. Primul Bărbat își ia cu mare greutate valizele, le pune iarăși jos, își șterge fruntea de sudoare și le ridică iarăși de jos, la fel de greu.

Din stînga spectatorilor, apar alte două femei împreună cu un Bărbat. Primul Bărbat se lipește din nou de zid. Cei trei se îndreaptă înspre Primul Bărbat.

PRIMA FEMEIE: Dacă vrei să vizitezi locurile, să știi că nu aici este orașul adevărat

BĂRBATUL: Asta chiar dacă sînteți în piața Bisericii.

A DOUA FEMEIE: Orașul adevărat, adică orașul vechi, e un mic burg la doi kilometri de-aici, fără ruine, fără pădure, fără piață.

PRIMA FEMEIE: Este în direcția complet opusă, pe drumul către Poitiers.

BĂRBATUL: Ca să ajungeți acolo, o luați pe după spălătorie la dreapta, treceți de grădină, ajungeți la castel, de unde faceți la stînga și o să vedeți o pășune cu oi.

A DOUA FEMEIE: Strada cu spălătoria se termină cu un podeț de lemn.

PRIMA FEMEIE: Este podețul de pe rîulețul Garonne.

BĂRBATUL: I se spune podul cel vechi. Unchiul meu, Dumnezeu să-l ierte, era bețivul satului. Bețivul oficial. Mergea clătînîndu-se pe podețul ăla și striga: „Doamne, lasă-mă să trec și să ajung teafăr la capul podului, și îți promit că n-am să mai beau niciodată”. Dar cînd ajungea dincolo, chiuia, dansa și striga: „Ba da, am să mai beau. Hah, hah, ha!” (*Rîd și cele două femei, în hohote.*)

A DOUA FEMEIE: Dincolo de pod este un drum. Mai departe, o cărare vă conduce în strada Vierge pînă la podul Saint-Jacques.

PRIMA FEMEIE: Pe urmă veți vedea chiar în fața dumneavoastră o livadă tăiată de-o cărare străjuită de măceși, tufe cu flori albe, albastrii și verzi.

BĂRBATUL: Prin găurile din gard veți putea vedea peluzele de iarbă și fîntîna din mijlocul poienii, în care se îmbăiază o fată cu părul roșu și cu pistrii. Nu vă opriți acolo, ci mergeți pe strada Pucelle, unde veți zări, la stînga, la dreapta și în fața dumneavoastră, alei pietruite, straturi de mușcate și un firicel de apă.

A DOUA FEMEIE: Pe marginea apei cresc stînjenei, nu-mă-uita, flori galbene, verzi, negre, iar de-a lungul aleii panouri cu afișe în culorile curcubeului.

PRIMA FEMEIE: Apoi vin cîmpiile, grădina de căpșuni, zmeuri-șuri și gardul cel alb care marchează sfîrșitul parcului.

BĂRBATUL: Acolo sînteți obligat să vă opriți.

A DOUA FEMEIE: Dar nu acela este drumul direct către La Chapelle-Anthenaise. Trebuie să ocoliți brusc la dreapta de la barieră, acolo unde erau cîmpurile de grîu înverzit, pline de maci, și care acuma sînt grădini, grădini.

PRIMA FEMEIE: Drumurile duc la marginea orașului, unde întîlniți celălalt capăt al străzii Pucelle. O luați, în sfîrșit, la stînga, mergeți în cerc, traversați răscrucea, mergeți drept și dați de orașul vechi, biserica și capela Anthenaise.

A DOUA FEMEIE: Plimbare plăcută, domnule.

BĂRBATUL (*ridicîndu-și pălăria*): Plimbare plăcută, domnule.

PRIMA FEMEIE: Plimbare plăcută. (*Face o reverență.*)

Cei trei dispar prin dreapta spectatorilor. Primul Bărbat dă să-și ia valizele. Se aude coticodăcitul unei găini înnebunite. Personajul se lipește iarăși de zid. Din dreapta, intră o găină, urmărită de ofemeie cu cuțitul în mînă.

FEMEIA: Fir-ai tu să fii de găină! (*Încearcă să prindă pasărea, dar nu reușește.*) Nebuna dracului! (*Reușește să prindă pasărea. O pune sub braț, după care îi taie gîtul. Capul găinii tresare despărțit de trup, împrôșcînd sînge.*) Jiganie!

Femeia iese prin stînga, spunînd mereu „Jiganie! jivină cu pene!” Din dreapta intră un domn și o doamnă, ducînd, unul o masă, cealaltă două scaune. Domnul se așază pe un scaun, lîngă masă, iar doamna iese prin dreapta și revine cu ofață de masă pe care o așterne pe masă. Femeia iese iarăși și revine cu două tacîmuri pe care le pune pe masă; se așază acum și ea. Domnul iese prin dreapta și revine cu două farfurii, după care se așază.

Din stînga apare un bărbat îmbrăcat în togă de împărat roman, cunună de lauri pe cap și harpă. Rămîne în picioare în preajma celor doi de la masă.

OMUL ÎN TOGĂ ROMANĂ: Am alergat după glorie. Și iată-mă acum încoronat cu cununa de lauri. *(Arată spre cununa de pe cap:)* Am alergat prea mult, în loc să aștept Ar fi trebuit să salvez lumea Sau, cel puțin, să încerc s-o salvez. Un eșec generos valorează mai mult decît o frumoasă reușită? Cînd te umfli de orgoliu ca umflat de o pompă, ești la un pas de pompele funebre. Sînt foarte trist Piramida șade cu fundu-n sus.

Femeia cu găina de adineaori intră prin dreapta spectatorilor cu un fotoliu pe care-l așază la masă, în fața celorlalte două persoane așezate acolo. Iese prin dreapta. Omul în togă ia loc în fotoliu.

OMUL ÎN TOGĂ: Îmi voi revedea soția, care e văduvă, și copiii, care sînt orfani. *(Cîntă acompaniindu-se la liră:)* „Pitagora e fiul meu, iar fiică-mea Evrica, dar lira mi-e italiană.”

DOMNUL: Prăjiturile nu au destul zahăr.

Femeia cu găina apare ducînd un platou pe care se vede o găină friptă; îl așază pe masă. Domnul își înfîșe furculița în găină, ca și Doamna, urmași fiind de Omul în togă. Pe chipurile lor nu se poate citi nici o expresie. Minut de tăcere.

DOAMNA *(Omului în togă)*: Ce părere aveți?

OMUL ÎN TOGĂ *(care s-a așezat)*: Carne nu-i îndeajuns de fragedă.

FEMEIA CU GĂINA: Și totuși, abia adineaori am tăiat-o.

Domnul iese prin dreapta, ducînd masa; Femeia face aceeași mișcare, ducînd scaunele; Omul în togă se ridică; Femeia cu găina iese prin stînga, cu fotoliul; Omul în togă rămîne nemișcat cîteva clipe, după care iese prin stînga. Primul Bărbat își ia valizele pe care le lăsase jos în timpul dialogului precedent, le ridică cu greu, le pune iarăși jos, își șterge fruntea și se opintește din nou cu valizele. Din stînga spectatorilor, apare un bărbat.

AL DOILEA BĂRBAT: Tot grele, tot grele valizele !

PRIMUL BĂRBAT *(punînd iarăși valizele jos)*: A, nu, deloc ! Sau, mai degrabă, depinde. Sînt cînd grele, cînd ușoare.

Din dreapta spectatorilor, apare alt bărbat, îmbrăcat în polițist.

AL TREILEA BARBAT (*Primului Bărbat*): Ce aveți în valize?
AL DOILEA BĂRBAT (*Polițistului*): Bine faceți că-l controlați. E cam ciudat individul, cu bagajele astea ale lui.
AL TREILEA BĂRBAT (*Primului Bărbat, arătându-și legitimația de polițist*): Eu sînt șeriful. Ce-aveți înăuntru?

Al Doilea Bărbat încearcă să ridice o valiză.

AL DOILEA BĂRBAT: E foarte grea, nu pot s-o ridic.
PRIMUL BĂRBAT: Eu caut consulatul. Am uitat dacă am fost acolo și dacă mi s-a dat deja viza.
AL DOILEA BĂRBAT: Consulatul dumneavoastră a fost pus sub interdicție.
PRIMUL BĂRBAT: Poate că e deschis, în mod excepțional, în zilele de sărbătoare. Azi e duminică.
AL DOILEA BĂRBAT (*Primului Bărbat*): De unde știți că e duminică?
AL TREILEA BĂRBAT: Ce aveți în valize?
PRIMUL BĂRBAT: Cement. Numai ciment
AL TREILEA BĂRBAT (*Celui De-al Doilea*): Deschideți valizele acestui individ.

Al Doilea, ajutat de Primul Bărbat, deschide valizele. Al Doilea și Al Treilea scot din valize lenjerie, cirapi, o păpușă etc., pe care le pun la loc.

AL TREILEA BĂRBAT (*Primului Bărbat*): Așa e. Cement. Puteți închide. (*Primul Bărbat se execută.*) Dar nu aveți permis de construcție. Încercați să obțineți unul.
PRIMUL BĂRBAT: Tocmai pentru un permis de construcție mă duc la consulat.

Al Doilea Bărbat și Al Treilea ies, prin dreapta și, respectiv, stînga spectatorilor.

PRIMUL BĂRBAT: Mi-au luat greutatea de pe suflet (*Ridică foarte greu valizele. Face un pas, privește la stînga, la dreapta, aude un zgomot și se lipește din nou de zid. Din dreapta, intră (și iese prin stînga) japoneza în kimono din scena precedentă. Primul Bărbat se lipește de zid și exclamă:*) E plină lumea de primejdii.

Potrivit posibilităților regizorale, în dreapta apare un Bărbat înarmat cu o mitralieră, exclamând:

BĂRBATUL CU MITRALIERA: Primejdia-i ca diavolul: ajunge un cuvânt să spui. Cum ai spus cuvântul „primejdie” - hop și primejdia!

Dispare. Se aud din culise împușcături, explozii, şuierat de avioane, scîncete de nou-născut. Primul Bărbat privește înnebunit de jur împrejur, lipit cu spatele de zid. De la dreapta la stînga, scena e traversată de o femeie însîngerată, în zdrențe, urlînd, care se prăbușește, se ridică din greu și iese. Mișcările ei sînt ritmate și rapide, un ritm sacadat. Primul Bărbat își ia valizele, privește la dreapta și la stînga și înaintează în centrul scenei.

Zgomotele de motor se fac din nou auzite. Din dreapta, apare în fum și rateuri de motor, un bărbat pe motocicletă (sau velomotor), care rulează de jur împrejurul Primului Bărbat.

Din stînga apare un Al Treilea Bărbat, tot pe motocicletă, sau velomotor. Cei doi motocicliști îl înconjoară tot mai îndeaproape pe Primul Bărbat, care încearcă să fugă; cei doi urmăritori au un aer amenințător; poartă căști și ochelari negri.

PRIMUL BĂRBAT (imobilizat); Nu sînt eu, nu e vorba de mine, vă înșelați. Vă jur că vă înșelați. Nu e vorba de mine.

Cei doi își continuă jocul, apoi dispar prin stînga. Eroul nostru rămîne singur în mijlocul scenei. Zgomotele se îndepărtează, apoi nu se mai aud.

PRIMUL BĂRBAT: Oare a venit vremea să mă întreb unde-o fi cea de-a treia valiză?

SCENA XVII

PRIMUL BĂRBAT (cu valizele); Ce parc frumos !

În fund se vede un zid alb, cu o fereastră. Fereastra se luminează și apare fața unui Bărbat.

PRIMUL BĂRBAT (*înspre fereastră*): Nu vă mai uitați așa urît.
N-am făcut nimic rău. Mi-e sete. E normal să-mi fie sete,
după ce am alergat atîta. (*Fereastră se deschide.*)
BĂRBATUL DIN FEREASTRĂ: E un bar la capătul parcului.

Omul din fereastră dispare. În dreapta spectatorilor, apare un bar, îndărătul căruia stă Barmanul.

BARMANUL (*către Primul Bărbat*): Nu pot să vă servesc nimic
de băut, pînă nu-mi arătați certificatul de sănătate mintală.

PRIMUL BĂRBAT: De ce? Asta-i o jignire. Și nici nu e drept. Dacă toată lumea ar fi obligată să prezinte un astfel de certificat, atunci n-ați mai avea nici un client aici.

BARMANUL: Cu dumneavoastră e altceva. Păreți nebun. Vi s-au făcut injecții. Sînteți drogat

PRIMUL BĂRBAT: Sînt un client ca oricare altul. În plus, am carnetul albastru, de călător. Dumneata lezezi drepturile omului! Ce țară bizară! Poftim, iată carnetul!

BARMANUL: La noi așa ceva nu e valabil.

PRIMUL BĂRBAT: Și totuși, în toate țările civilizate...

BARMANUL: N-o să reușiți să mă convingeți.

PRIMUL BĂRBAT: Mai am un carnet în valiză, îl caut imediat.'

BARMANUL: N-o să reușiți să mă convingeți.

Primul Bărbat își ia valizele și se îndepărtează. O dată ajuns la celălalt capăt al scenei, lasă jos valizele.

PRIMUL BĂRBAT: Așa ceva este inadmisibil. (*Caută în buzunare, scoate un pachet de țigări, încearcă în zadar să-și aprindă una.*) E udă! (*Dă să aprindă alta, apoi alta și alta, fără să reușească.*) Toate sînt pline de găuri pe unde intră aerul.

BARMANUL: Vedeți bine că sînteți nebun.

PRIMUL BĂRBAT (*aruncînd țigările una după alta*): O să cumpăr alt pachet Aveți țigări? (*Se îndreaptă spre bar, dar barul și Barmanul dispar. Primul Bărbat lovește cu furie, cu picioarele, locul în care se găsea barul.*) Era o prăvălie aici. Nu mai e decît o groapă. Am să mă răzbun!

În stînga spectatorilor, acolo unde fusese înainte Primul Bărbat, apar un copăcel și o masă cu trei scaune de grădină. La masă stau trei bărbați. Sosește o Femeie care aduce o măsuță, apoi un scaun, pe care se va așeza Primul Bărbat. Scenă mută. Femeia, în prim-plan; în picioare, lîngă ea, Primul Bărbat, lîngă masă. Mai în fund, masa cu cei trei bărbați.

Primul Bărbat o privește pe Femeie, după care se întoarce către ceilalți trei, și schimbă priviri cu unul dintre aceștia, cu care pare că se înțelege.

PRIMUL BĂRBAT: Am venit să beau ceva, fiindcă mi-e tare sete de atîta mers și cărat valize. Dar și ca să scap de obrăznicia unora. Cred că printre dumneavoastră voi găsi mai multă simpatie și înțelegere. Sau numai mi se pare?

FEMEIA: Fiți fără grijă, domnule. Eu sînt la dispoziția dumneavoastră. Am să vă aduc de băut și de mîncat. *(Iese prin stînga.)*

PRIMUL BĂRBAT: Oare ce băutură îmi va aduce? Și ce fel de mîncare?... Să vedem. *{Pauză. Cei trei bărbați ies prin stînga spectatorilor, ducîndu-și masa și scaunele.}* Oare ce mîncare și ce băutură îmi va aduce? Ce fel de mîncare și ce fel de băutură? Să vedem, aștept. Oare ce-o să-mi aducă?

Primul Bărbat rămîne nemișcat cîteva clipe. După un răstimp destul de lung, la celălalt capăt al scenei, acolo unde fuseseră barul și Barmanul înainte, se face lumină și se aud voci, muzică, mișcări de dans, dar nu foarte puternic.

Din fund, vin trei bărbați în smoking sau frac, care dispar prin dreapta, acolo unde se vede lumina. Apoi, din dreapta apare o Femeie blondă, în șort, cu sutien și purtînd mînuși albe, de ceremonie. Femeia se îndreaptă către Primul Bărbat.

FEMEIA BLONDĂ *(care trebuie să fie foarte tînăra și pură)*: Sînt fericită că vă avem printre invitații noștri.

PRIMUL BĂRBAT: Și soțul dumneavoastră?

FEMEIA BLONDĂ: Și el se bucură, bineînțeles, la fel de mult. Chiar el a insistat să veniți. Da, da, cu tot cu bagaje.

PRIMUL BĂRBAT: E cam greu să le cari.

FEMEIA BLONDĂ: Veniți, am să vă învăț să dansați.

PRIMUL BĂRBAT: Și cu valizele ce fac?

FEMEIA BLONDĂ: Iată-l pe soțul meu. El va avea grijă de ele.

Din dreapta, apare Soțul.

SOȚUL *(către Primul Bărbat)*: Sînt fericit să vă întîlnesc printre invitații noștri. Am eu grijă de bagaje. Aveți încredere în mine?

Blonda îl trage pe Primul Bărbat înspre centrul scenei și îi pune mîinile pe umăr, ca pentru dans. Primul Bărbat e reticent.

FEMEIA BLONDĂ (*în rol de femeie de lume, o adevărată doamnă, fără nici o îngroșare caricaturală, însă*): Dar nu vă faceți nici o grijă ! Soțul meu va avea grijă să nu dispară nici o valiză !
Primul Bărbat îi pune, la rîndu-i, o mîna pe umăr; fac amîndoi cîțiva pași de dans, după care Primul Bărbat se oprește.

FEMEIA BLONDĂ: Sînteți prea timid Soțul meu e cu spatele.
PRIMUL BĂRBAT: Se întoarce anume?

Totul se rostește și se face fără mimică, fără gesturi, totul e discret, reținut.

FEMEIA BLONDĂ: Păi, sigur, o face anume.

PRIMUL BĂRBAT: Trebuie să găsim un loc mai ascuns. (*O trage către fundul scenei. Apare un Polițist.*) Aici nu e voie.

FEMEIA BLONDĂ: Avem un tufiș ceva mai încolo. (*Îl trage după ea.*)

PRIMUL BĂRBAT: E un polițist care se uită la noi.

FEMEIA BLONDĂ: Îndărătul zidului. (*Fac amîndoi cîțiva pași.*)

PRIMUL BĂRBAT: Ne spionează.

POLIȚISTUL: Nu de aici vă veți putea cumpăra un pachet de țigări. (*Dispare.*)

PRIMUL BĂRBAT: Unde ne-am putea retrage?

FEMEIA BLONDĂ: Sub porticul acesta. (*Mai fac cîțiva pași. Polițistul re apare.*)

PRIMUL BĂRBAT: Omul ăsta e peste tot.

FEMEIA BLONDĂ: Să mergem altundeva.

PRIMUL BĂRBAT: Nu avem timp. Trebuie să prind trenul.

FEMEIA BLONDĂ: Te duc eu la gară, cu mașina. (*Dispare prin dreapta. Primul Bărbat se duce spre valize.*)

SOTUL (*natural și foarte politicos*): Valizele dumneavoastră sînt în același loc. Însă trebuie să vă grăbiți, altfel pierdeți trenul.

Re apare Femeia Blondă; acum are pălărie și geantă.

FEMEIA BLONDĂ (*Primului Bărbat*): Gata, luați-vă bagajele, sau lăsați-le aici, dar să mergem mai repede, trenul pleacă peste zece minute.

PRIMUL BĂRBAT: Nu mai e timp. Nu mai am timp. Nu pot să plec fără valize.

Colțul scenei din dreapta spectatorilor se luminează mai puternic. Apar doi, trei bărbați în frac. Muzică. Vals.

UN BĂRBAT ÎN FRAC: Să dansăm, doamnelor și domnilor.

Se aud râsete de femeie. Apar, rîzînd, două femei. Zgomotul se amplifică brusc.

FEMEIA BLONDĂ (*Primului Bărbat*): Veniți cu noi.

SOTUL: Haide, duceți-vă, dacă vă invită.

AL DOILEA BĂRBAT ÎN FRAC (*Primului Bărbat*): Veniți să dansați cu noi.

PRIMUL BĂRBAT: Nu pot să mă apuc să dansez. Nu pentru dans am venit în țara asta.

Dans. Muzica se aude foarte tare. Focuri de artificii. Totul durează destul de mult, după care încetează brusc. Personajele rămîn încremenite.

SCENA XVIII

Primul Bărbat, o Femeie, Al Doilea Bărbat.

PRIMUL BĂRBAT: Aici este? Oare să fi ajuns?

Scena e slab luminată. Personajul duce în mînă o vîslă.

AL DOILEA BĂRBAT: Cît este ceasul?

PRIMUL BĂRBAT: De-atîtea ori am schimbat fusul orar cu toate călătoriile astea prin atîtea țări, pe atîtea latitudini, încît mi-e imposibil să știu în ce an sîntem, în ce lună sîntem și cu atît mai puțin cît e ceasul. Văd că-i cam întuneric. Om fi în amurg sau în zori?

AL DOILEA BĂRBAT: V-am adus valizele din barcă.

PRIMUL BĂRBAT: Vă felicit pentru modul în care ați condus barca. Drumul a fost lung, anevoios și primejdios. Apa era cam înfuriată. Dar de ce e atît de neagră și de viscoasă? Aproape neagră. Ca și debarcaderul acesta, de altfel.

AL DOILEA BĂRBAT: Cheiul e negru, fiindcă-i spălat de apele astea negre.

PRIMUL BĂRBAT: Mulțumesc pentru valize. De cînd am pierdut-o pe cealaltă, am rămas fără cea de-a treia dimensiune. Îmi lipsește ceva, ceva dinăuntru. Sînt infirm. Sigur, infirmitatea asta nu se vede așa, din afară.

AL DOILEA BĂRBAT: Asta-i o parabolă?

PRIMUL BĂRBAT: Cred că, totuși, nu chiar aici trebuia să ajung.
AL DOILEA BĂRBAT: Nu puteam debarca în altă parte. Numai aici e ponton pentru debarcare.
PRIMUL BĂRBAT: În orice caz, aș vrea să știu unde am debarcat, fiindcă nu cunosc deloc locurile.

Se îndepărtează cu vîsla. Din stînga spectatorilor, apare o Femeie nici tînără, nici bătrînă, goală de la brîu în sus și purtînd o fustă destul de murdară. La gît poartă un colier de perle.

FEMEIA: Nu te mai așteptam. Ai venit, în sfîrșit Ești în portul Chișinău.

PRIMUL BĂRBAT: Dar nu aici ne-am despărțit

FEMEIA: Aici ne regăsim.

PRIMUL BĂRBAT: Locuiești aici?

FEMEIA: Am sosit imediat după plecarea ta, în speranța că vei trece pe aici. Te-am așteptat

PRIMUL BĂRBAT: Vin de tare departe. Am trecut prin orașe întunecate. Am încercat să le spun, le-am spus adevărul.

FEMEIA: Ce adevăr? Și cui l-ai spus?

PRIMUL BĂRBAT: Nu mai știu. Dar, oare, am știut vreodată? Nu mai știu. Din cauza asta n-am găsit decît tot felul de parabole uzate. Ar fi trebuit să fiu marinăr pentru călătoria asta. Am spălat poduri murdare cu ape murdare. Toată apa care cădea era murdară. Văd că nici Chișinăul nu este un oraș luminos.

FEMEIA: De ce ai venit la Chișinău?

PRIMUL BĂRBAT: Ca să te întîlnesc, după așa o îndelungă absență.

FEMEIA: Dar adineaori nici nu știai de unde vii și unde ai debarcat. Eu știam, fiindcă te așteptasem. Eu am antenele mele, fiindcă te-am așteptat prin toate colțurile lumii. Eu ți-am spus că ești în Chișinău.

PRIMUL BĂRBAT: În tot cazul, e un loc ideal pentru întîlniri.

FEMEIA: Pentru întîlniri.

PRIMUL BĂRBAT: Numai pentru întîlnirile noastre. Nu am găsit o expresie mai precisă tocmai fiindcă am vrut să evit parabolele. Am spălat poduri murdare cu ape murdare. Apa care cădea era o apă neagră. Am măturat trotuarele cu o mătură veche, cu coadă scurtă, n-am avut nici măcar un aspirator, în vreme ce toți ceilalți se jucau pe computer. Eu mi-am zgîriat mîinile smulgînd buruieni, în vreme ce toți ceilalți aveau mașini de tuns iarba și de lucrat pămîntul. Iar pe drumuri...

FEMEIA (*ironică, sceptică*): Ce? Ce-ai mai făcut pe drumuri?

PRIMUL BĂRBAT: Căram pietre în traistă, fiindcă nu aveam excavatoare și scormoneam pămîntul cu unghiile, fiindcă nu aveam mașini de forat

FEMEIA: Asta era bine pentru vecini, fiindcă nu-i deranjai.

PRIMUL BĂRBAT: Mi s-a interzis să fac zgomot. Am secerat cu seceră, fiindcă nu am avut secerătoare și am semănat cu mâinile, fiindcă nu aveam semănătoare.

FEMEIA: De ce ai făcut toate astea?

PRIMUL BĂRBAT: Ca să mă întorc și să te întâlnesc.

FEMEIA: Mincinosule! Ani și ani te-am așteptat. Mi-am pierdut, așteptându-te, cei mai frumoși ani din viață. Vezi și tu!

PRIMUL BĂRBAT: Am bani. Hai să ne plimbăm prin oraș. Am bani, putem să ne facem o situație. Nu plînge, te implor. Cum de n-am fost eu lângă tine atîta amar de vreme! (*Își frînge mîinile, în vreme ce Femeia plînge.*) Ți se pare, nu ai îmbrătrînit deloc. De ce ți-e pielea murdară? Ce cauți pe jumătate goală printre oameni? (*O strînge tare în brațe și începe și el să plîngă.*) Te iubesc cu disperare. Apele se vor limpezi, cerul se va lumina, oamenii nu se vor mai da la o parte din calea ta, ci vor sta lângă tine și te vor binecuvînta, cînd eu voi fi alături de tine. Te iubesc. Ne vom întoarce amîndoi la meseria noastră de profesor. Hai, șterge-ți lacrimile și nu mai plînge, te implor.

FEMEIA: Gata, sîntem în amurg.

PRIMUL BĂRBAT: Avem o întreagă carieră profesională în fața noastră. Mîine, ai să vezi, totul va fi nou. Înțeleg totul acum. Acuma te-am recunoscut.

FEMEIA: Din vreme în vreme, foarte rar, te mai trezești și tu, în mijlocul acestei vieți în care ai dormit tot timpul.

PRIMUL BĂRBAT: Mă trezesc în vis. N-am să mai adorm niciodată în vis.

SCENA XIX

Primul Bărbat, cu cele două valize în mîini. Se duce, de mai multe ori, de la un capăt al scenei la altul. Din timp în timp, pune jos valizele, își șterge fruntea, reia valizele și pornește.

În sens invers, o Femeie face același traseu; cei doi nu-și adresează nici o privire. Jocul se reia de cîteva ori.

Femeia dispare. Apare un Bărbat, fără pălărie și purtînd o jiletcă de valet. Traversează și el scena de trei ori, după care dispare.

Același joc, cu o altă Femeie, așezată într-un scaun pe roțile, împins de Primul Polițist. Ies și aceștia.

Reapare scaunul pe roțile: în el stă Primul Polițist, împins de Al Doilea Polițist. Ies din scenă, după care, invers, în scaun va fi Al Doilea Polițist, împins de Primul Polițist. Mișcarea se repetă de două, trei ori, ca și la ceilalți de mai sus.

În timp ce Primul Bărbat traversează scena de la stînga la dreapta, în sens invers va circula Bătrîna, împingînd scaunul pe roțile, dar gol de această dată. Mișcarea se repetă, de două, trei ori.

Nici un personaj, nici chiar Primul Bărbat, nu dă vreun semn că s-ar percepe reciproc.

Apare Bătrîna cu scaunul gol, urmată în șir indian, de Primul și Al Doilea Polițist la ceva distanță și de un Bătrîn șchiopătînd.

Scaunul pe roțile dispare și re apare cu Tînăra împinsă de Bătrîna, urmată de polițiști și Al Treilea Bărbat. În tot acest timp, Primul Bărbat își continuă drumul de-a lungul și de-a latul scenei.

În sfîrșit, tot în sens invers față de mișcarea Primului Bărbat, apare Al Doilea Polițist împingînd scaunul pe roțile, în care se află două valize, absolut identice cu valizele Primului Bărbat. Apoi scena e traversată de o Femeie cu cărucior, în care sînt aceleași valize. În sens invers, Primul Polițist împinge alt cărucior, cu alte două valize identice. Apoi, A Doua Femeie va împinge căruciorul cu valize, în sens invers, după care dispare.

Al Doilea Polițist apare cu căruciorul cu valize, în sens invers.

Jocul poate continua cîtva timp, fiecare personaj mergînd în sens invers față de celelalte.

Apoi, dintr-un colț apar cei doi polițiști împingînd fiecare cîte un cărucior cu cîte două valize, în timp ce, din colțul celălalt, apar cele două femei împingînd cîte un cărucior cu cîte două valize; cele două cupluri se opresc în mijlocul scenei.

Primul Bărbat se oprește, cu valizele în mîini, între cele două cupluri.

PRIMUL POLIȚIST: Pardon.

AL DOILEA POLIȚIST: Pardon.

PRIMA FEMEIE: Pardon.

A DOUA FEMEIE: Pardon.

PRIMUL BĂRBAT: Pardon.

AL PATRULEA BĂRBAT (vine din stînga, cu căruciorul, și se oprește în mijlocul scenei): Of, ce ambuteiaj !

Orice mișcare încetează pentru o clipă. Se aude un fluier de poliție. Personajele se dispersează: cei trei bărbați ies prin dreapta, cele două femei prin stînga. Primul Bărbat reîntră în scenă, la rampă. Polițiștii și Al Patrulea Bărbat, în șir indian, traversează scena de la stînga la dreapta, ies, apoi re apar din dreapta, într-un mers ritmat de fluier de poliție, un fluierat acompaniat de ei înșiși prin sonorități de marș, ceea ce face ca totul să capete. În fățișarea unui balet.

SFÎRȘIT

CĂLĂTORIE ÎN LUMEA MORȚILOR

Temă cu variațiuni

SPECTACOL IONESCO

Spectacol autobiografic în două părți, alcătuit din cele mai recente scrieri dramatice și texte autobiografice de Eugène Ionesco. Regia: Roger Planchon. Regizor secund: Simone Amouyal. Scenografia: Thierry Leproust. Costumele: Jacques Schmidt și Emmanuel Peduzzi. Lumini: André DioL. Sunetul: André Serre.

PERSONAJUL („Ființa specială”)

Soția sa și Sora sa

FAMILIA MATERNĂ

Mama

Bunica pe linie maternă

Bunicul pe linie maternă și Unchiul Ernest, fratele mamei

FAMILIA PATERNĂ

Tatăl, avocat și funcționar

Doamna Simpson, cea de-a doua soție a tatălui

Pierre, fratele doamnei Simpson

Paul, fratele doamnei Simpson

Prietenul din copilărie, consul

Ghidul turistic, funcționar de poliție și, ocazional, soția lui Paul

Trecătoarea din ținutul cenușiu

Ținăra în pantaloni de ski

Servitoarea țigancă

Un om de lume

Bărbatul masiv

Bărbatul de la telefon

Găina

Cîntăreața

Un polițist

Aristocrata, Femeia înaltă, Marea Doamnă

Balerina

Diverse alte apariții, umbre, siluete... milițieni, turiști, polițiști, cupluri, gură-cască, martori, trecători, victime etc.

SCENA I

Decorul: Scena este împărțită de un perete cu ușă la mijloc. E posibil să nu fie împărțită, ci în centru să se afle o ușă, sau pur și simplu numai rama unei uși. În dreapta, un pat în care stă un bătrîn cu scufie de noapte pe cap. În cealaltă parte, un bărbat ceva mai tînăr, în alt pat, citind ziarul.

De fiecare parte, cîte un scaun și o măsuță.

Din stînga intră Jean. Fără să se oprească în prima cameră, deschide ușa și intră în cea de-a doua, unde se află bătrînul întins în pat.

JEAN: Bună ziua, bunicule.

BUNICUL: Îț i sînt bunic pe linie maternă, dar tu spune-mi pe nume, Léon.

JEAN: Bună ziua, Léon.

BUNICUL: De ce mă privești așa? Aveam șaptezeci și patru de ani cînd am murit și am murit acum treizeci de ani, ți-aduci aminte, erai mic pe atunci.

JEAN: Pari furios. Erai, totuși, ceva mai amabil pe cînd erai în viață. Mergeam amîndoi la film. Cu tine m-am urcat pentru prima oară în Turnul Eiffel. Bunica nu e aici, cu tine? *(Bunicul tace.)* Emma nu este cu tine?

BUNICUL: A murit văduvă. Așa că e liberă.

JEAN: Asta înseamnă că n-o vezi prea des. Privindu-te, abia acum îmi dau seama cît de mult semănăm. Aceleași sprîncene, aceeași culoare a ochilor, același nas, puțin cam mare.

BUNICUL: Lasă-mă în pace. Meditez la invenția mea.

JEAN: Tu cu invențiile tale! Cînd trăiai, nu ți-a reușit nici una. Crezi, oare, că acum...

BUNICUL: Du-te să-l vezi pe Ernest, fiul meu și unchiul tău, în camera lui.

JEAN: O să mă întorc.

BUNICUL: Mi-au luat totul. Nu-mi dau voie nici să mai trag din pipă.

Se întoarce cu fața la perete. Jean mimează că bate la ușă.

JEAN: Se poate?

ERNEST: Intră.

Jean intră.

JEAN: Acuma stai împreună cu bunicul?

ERNEST: Cine ți-a dat adresa mea?

JEAN: Bună ziua, Ernest.

ERNEST: Spune-mi, unchiu'. Te-am întrebat cum de mi-ai aflat adresa

JEAN: Ce aveți amîndoi de sînteți așa furioși? E din cauză că ați murit?

ERNEST: Eu n-am murit. Am ajuns la nouăzeci de ani, mai că aş putea să-i fiu tată lui tata. Pur și simplu am hotărît să mă opresc și să-mi fixez vîrsta la nouăzeci de ani. Gata, n-am nevoie de mai mult.

JEAN: Ai cumva o perie? Ca să ajung la tine și la bunicul, a trebuit să traversez niște noroaie. Mai și ploua. M-am udat, dar mai ales manșetele de la pantaloni mi s-au murdărit în plus, cum toate casele sînt albe și joase pe aici, mi-a fost greu s-o recunosc pe a voastră. A ta Zic a ta, fiindcă locuiești împreună cu Léon.

ERNEST: Nu mi-ai răspuns la întrebare: cine ți-a dat adresa mea?

JEAN: Nu mai știu. Nu mai știu. Poate că mama

ERNEST: Ea nu avea de unde s-o știe. Ea s-a dus înaintea mea. Nu o văd niciodată. Nu mai știu nimic de ea. Familia nu mă înghite. Și totuși, cîte am făcut pentru ai mei! Fiecăruia i-am găsit cîte-o situație. Pe toți i-am ajutat și imediat cum le mergea mai bine, gata, dispăreau cu toții în ceață. Deci cine ți-a dat adresa? Nu vreau să-mi știe nimeni adresa întotdeauna m-am gîndit numai la ceilalți. Acuma vreau să mă gîndesc numai la mine.

JEAN: Nu știi nici măcar unde este tanti Suzanne? Poate că ea știe unde stă mama. Fiindcă eu pe mama o caut. Nu am văzut-o de foarte demult. Nu vreau să creadă că am uitat-o. Aș vrea să-i duc un cadou, niște flori. Ah, da, cine mi-a dat adresa ta! poate că oi fi găsit-o eu singur? M-or fi inspirat casele acestea joase, tot noroiul ăsta. Mă gîndeam că ea avea gust pentru astfel de locuințe. Se muta des și totdeauna căuta să stea la parter, sau la subsol. O căutam pe ea și te-am găsit pe tine. Casele astea joase, cu tavanul jos, albe și puțin murdare, sînt tocmai pe gustul familiei noastre.

ERNEST: Numai frate-meu André îmi știa adresa. I-am spus să n-o comunice nimănui, nimănui, nimănui. Nu am mai auzit vorbindu-se de el.

JEAN: E octogenar, dacă vrei să știi ce vîrstă are acum, dar se ține foarte bine.

ERNEST: Ei bine, asta e, mă vezi ce prost îmbrăcat sînt, vezi bine că redingota mea cea neagră s-a uzat. Lucește de atîta purtare. Nu aș fi vrut să mă vezi în halul ăsta. După tot ce am făcut pentru umanitate... Nedreptatea! Nedreptatea stăpînește pămîntul. Nu am bani decît să-mi cumpăr o gazetă pe săptămînă. Așa că habar n-am ce se mai petrece în lume. Par un cerșetor, însă mi-am păstrat neatinsă mîndria și independența.

JEAN: Nu te puteai schimba, unchiule.

ERNEST: Nu mă poate cumpăra nimeni.

JEAN: Am bani la mine, am mulți bani, pot să-ți dau, de vreme ce ești fratele mamei. (*Scoate un teanc de bancnote din buzunar.*) Uite, poftim, pentru dumneata și pentru bunicul. Ai aici șase sute de bilete de zece mii. Zece mii în bancnote noi.

ERNEST (*care nu pare deloc recunoscător*): E de ajuns pentru moment. Nu e totul. Va trebui să-mi mai aduci.

JEAN: Nu-mi aduc aminte cum ți-am aflat adresa, sau, cel puțin, cum de am știut în ce direcție s-o apuc. Te-am urmărit pe stradă, puțin, dar ți-am pierdut urma. Dar înainte de asta te-am văzut trecînd din casă în casă, din magazin în magazin. Ceva bizar. Pentru afaceri, desigur. După care m-am ascuns, ca să nu mă vezi. M-am ascuns după un colț de stradă, iar dumneata ai dispărut, te-am pierdut. Oare cum de te-am regăsit? Cineva (dar cine?) m-a însoțit o bucată de drum, cineva care mi-a indicat și direcția.

ERNEST (*terminînd de numărat banii*): Da, sînt șase sute.

JEAN (*iese prin sînga*): Am să mă întorc. Plec să o caut

Ernest intră în camera bunicului, cubanii în mînă.

ERNEST: Ia uită-te, Léon, am bani. Victor mi i-a adus. Mi-a adus o parte din ce-mi datora.

BUNICUL: Nu cred că-l cheamă Victor.

ERNEST: Ce-are-a face !

Bunicul se ridică, se așază pe marginea patului și privește banii.

BUNICUL: Banii ăștia nu valorează nimic. Nu circulă în satul nostru. Nici măcar la bursă.

SCENA II

Nici un decor construit; numai un scaun și o masă.

Personaje: Tatăl, un bărbat cam de cincizeci de ani, așezat la masă, cu o mapă de documente în față. Jean intră prin dreapta.

TATĂL: Ai venit să mă vezi? Nu te așteptam. Pentru mine ai venit? Sau, mai degrabă, pentru ea. nu-i așa?

JEAN: Ce mă surprinde cel mai mult e să descopăr în călătoria mea orașe neașteptate, orașe de care nu am auzit niciodată vorbindu-se. Niciodată n-am fost prea tare la geografie, asta-i adevărat. Totuși, cunoșteam esențialul. Ei bine, poftim: mă aflu, dintr-o dată, în plin deșert, într-un oraș nou. Vreo colonie franceză, probabil. Un oraș foarte armonios. Cu piețe, nu foarte mari, cu case bine proporționate, nici prea înalte, nici prea joase, cu balcoane. Simți de afară că, înăuntru, totul e confortabil. De aceea nici nu vezi prea multă lume pe străzi, fiindcă se simt prea bine acasă, unde au tot ce le trebuie.

TATĂL: Cred că am auzit și eu vorbindu-se de ținutul ăsta. Ah, da, chiar așa, fratele meu, care a fost un mare geograf și care a murit foarte tânăr, el a plănuit orașul acesta. Adevărat, e vorba de o colonie franceză, care se află în nordul Chinei. Oamenii practică echitația acolo, de aceea li se și zice „ultimii cavaleri ai Occidentului”. Și totuși locuiesc în Extremul Orient Extremele se ating. Probabil că erau cu toții la cîmp cînd ai trecut pe acolo, de aceea nu i-ai văzut.

JEAN: Orașul l-am găsit absolut din întâmplare, la un capăt de drum. Zici că ținutul ăsta se află în nordul Chinei?

TATĂL: Se cheamă Bogandi, capitala e Bocal și se găsește în cîmpia Bocala.

JEAN: Atunci cum se face că are împrejur marea, oceanul? Mie mi-a apărut brusc, la un colț de stradă, albastru ca pe Coasta de Azur. Ba este și un port acolo.

TATĂL: Nu pe mine ai venit să mă cauți. La urma urmei, mi-e egal: mi-a trecut demult supărarea.

JEAN: Uite cum era: la capătul străzii era marea, strada cobora puțin, cam ca la San Francisco. Și dintr-o dată am văzut vapoarele, poftim, exact ca aici. *(Pe peretele din fund apare un fluviu larg, albastru, bogat în vegetație și scaldat în lumină.)* Uite, vezi? exact așa era. *(Imaginea dispare.)*

TATĂL: Știam că ai să vii și știam că nu vii pentru mine. Dar, încă o dată, te asigur că mi-e perfect egal. Noile autorități i-au dat afară din barou pe toți avocații, cu două, trei excepții, printre care și eu. Eu am fost la locul meu întotdeauna, cuminte, supus. I-am apărat pe acuzații pe care mi s-a cerut să-i apăr, dar numai în limitele prescrise de ei, cei de la apărare.

JEAN: Pe cine ai putut să aperi? Nu aveai drept de apărare. Tu mai degrabă i-ai acuzat pe clienți.

TATĂL: Te înșeli. Vă înșelați cu toții. Propaganda dușmanilor v-a sucit capul și v-a luat mințile. Eu i-am apărat pe funcționarii de la poștă când au intrat în grevă din cauza căldurii. Le-am susținut revendicările. Dar ar fi fost anormal să nu-i apăr pe criminalii de stat După care au suprimat total funcția de avocat însă, cum eu am fost un ins ascultător, au fost draguți și m-au reciclat

JEAN: Te-au reciclat în poliție?

TATĂL: Nu, în roman. În romanul realist Aparțineam de Ministerul Poliției, sîntem subvenționați de Ministerul Poliției, dar nu sîntem polițiști. Eu nu sînt polițist Dovadă că sînt cenzurat Mi-au tăiat din romane unele pasaje prolixе, destul de puțin, la urma urmei. Eu scriu romane-fluviu, la fel de albastre precum oceanul în mijlocul căruia ai crezut tu că vezi Boganda. (*Scoate un pachet enorm din sertarul mesei.*) Uite, vezi? Aici e primul capitol. E un roman gri.

JEAN: Hîrțogăraie, hîrțogăraie, ești un birocrat

TATĂL: Ai necaz pe mine nu din rațiuni politice. În realitate, mă dușmănești fiindcă am divorțat.

JEAN: Ai părăsit-o.

TATĂL: Îmi pare rău că nu-ți pot da adresa ei. A dispărut. Am dus-o la gară. Nu a vrut să-mi spună unde se duce. Știu numai că și-a luat o cușetă.

JEAN: Dacă era un vagon de dormit, atunci destinația ar fi trebuit să fie scrisă pe vagon. Puteai să-i întrebi pe cei de la gară. Cred că te bucurai că pleacă, ai făcut totul pentru ca ea să plece. Nu ai schițat nici măcar un gest ca s-o împiedici să plece. Nu i-ai spus un cuvînt.

TATĂL: Nu mi-a scris niciodată.

JEAN: Din discreție.

TATĂL: Ție ți-a scris?

JEAN: Nu mi-au venit scrisorile ei, dar de scris mi-a scris. Sînt igur de asta. Am și dovada. Da, da, o dovadă mentală.

TATĂL: Trebuie că s-a dus foarte departe. A ajuns acolo unde nu mai poți zări pe nimeni, nici cu ochiul și nici cu mijloace mecanice. Ea ne-a părăsit pe noi.

JEAN: Ba tu. Ca să te recăsătorești.

TATĂL: Eu sînt singur. A doua nevastă mi-a murit Toată lumea o credea vie și văduvă de multă vreme. Vezi cum se înșală lumea. *(Pe scenă apare un pat vechi, cu baldachin și perdele lăsate. Patul este împins pînă în mijlocul scenei de Pierre și Paul, cei doi frați ai doamnei Simpson.)* Uite, ai să vezi. *(Pierre și Paul trag perdelele patului, în care se zărește trupul unei femei moarte. La cele patru colțuri ale patului pîlpîie cîte-o luminare.)* Uite dovada.

JEAN: Ce-i cu mascarada asta?

TATĂL: Nu-i o mascaradă. Acest cadavru constituie o probă vie. Sînt frații ei, Pierre și Paul.

PIERRE *(lui Jean)*: Mă recunoști? Erai foarte mic.

PAUL: Am auzit că ai devenit un om foarte important Am fost foarte mîndri de tine cînd am aflat că ai cîștigat cupa Davis.

PIERRE *(arătînd spre pat)*: Vezi? Sora mea a murit

PAUL: Hélène, sora mea cea mare, frumoasa familiei.

TATĂL: Oricine are dreptul să se recăsătorească, să divorțeze și să se recăsătorească. Nu are nici un rost să ne supărăm așa unii pe alții. Ea nu a profitat de moștenire. Nici eu. Eu am dat toți banii la stat Din fericire, cărțile mele se vînd bine. Ba încă mi se plătesc în avans. Uneori le scriu eu, iar Pierre sau Paul le semnează. Alteori le scriu ei și le semnez eu.

PIERRE: O asociație sindicală trîfraternă.

PAUL: Ne-am aranjat întotdeauna, cu toate guvernele.

JEAN *(Tatălui)*: Nu te cred. Tu faci totul, tu scrii totul, ca de obicei. Iar ei nu fac decît să profite. O familie de hoți, de gangsteri.

TATĂL: Cum îți permiți să-mi vorbești pe tonul ăsta?

JEAN: Dar tu cum îndrăznești să ma minți în halul ăsta? Cum de ai îndrăznit s-o minți și să o furi așa cum m-ai furat și pe mine?

TATĂL: Nu-ți datorez nimic. Tot ce am adunat, am adunat prin propriile mele forțe, nu m-a ajutat nimeni.

JEAN: Eu nu am nevoie de ajutorul tău, dar ea avea nevoie. Iar tu erai dator să o ajuți.

PIERRE: N-o să vă bateți acuma!

PAUL: Nu e frumos. Nu e bine să vă dați în spectacol în fața unei femei moarte.

PIERRE: Ea nu are nici o vină.

TATĂL: Uite ce frumoasă este, deși are părul alb ! Uitați-vă la ea, este mai puțin palidă decît cînd trăia.

PIERRE (lui Jean): Erai foarte slab la fizică și la chimie. A trebuit să-ți plătim meditații.

TATĂL: Eu le-am plătit

JEAN (lui Pierre și Paul): Nu pot să-l iert, fiindcă nu știu dacă ea l-a iertat

PIERRE: Viața este bunul cel mai prețios.

PAUL: Așa ni s-a spus și nouă la școala de cădeți.

JEAN: O s-o caut pe mai departe și am s-o întreb, cînd am s-o gădesc, ce crede ea despre toate astea. Dacă mai crede ceva. Poate că va fi uitat de toate.

SCENA ni

Decor: În fund, o ușă foarte înaltă, în mijlocul peretelui. La început, pe scenă este întuneric. Pe măsură ce se va face lumină, se vor zări trei paturi, sau canapele. Cu timpul se vor zări și femeile ale căror voci se aud la începutul scenei. Este vorba de două femei. Zgomote de pași, rumoarea cuiva de afară.

PRIMA FEMEIE: Trebuie să vă aplecați, domnule, ca să intrați. Asta e: ușa nu e prea înaltă. Aplecați-vă. Atenție să nu vă loviți. Aprindeți lumina, domnule, că nu se vede nimic înăuntru, întrerupătorul e chiar dedesubt. Căutați-l, domnule, pipăiți, nu se poate să nu-l găsiți pînă la urmă. Căutați bine. O să se facă și pentru noi lumină. Simt eu că veți reuși. *(Se aprinde lumina. Femeile poartă două măști identice. În fund, se vede ușa foarte joasă prin care, tîrîndu-se pe burtă, intră Jean; mai întîi i se vede pălăria, care se rostogolește pe scenă.)* Intrați, domnule, intrați.

A DOUA FEMEIE: Intrați odată !

Jean a intrat. Înaintează tot tîrîș pînă ajunge să-și ia pălăria. Se ridică.

PRIMA FEMEIE: V-ați lovit?

JEAN: De ce stați așa în întuneric?

A DOUA FEMEIE: Fiindcă lumina nu se poate aprinde decît din afară. Așa cum ați aprins-o dumneavoastră. Oamenii trec pe la ușa noastră călare. Cînd își dau seama că ușa este prea jos și

că nu pot intra călare aici, sting lumina, ca să-și bată joc de noi.

PRIMA FEMEIE: Alții au inimă bună și-o aprind.

A DOUA FEMEIE: Depindem unii de alții, după cum sîntem ! uni sau rai.

JEAN: De ce acceptați să locuiți în apartamentul ăsta fără ferestre?... O caut cam demult

PRIMA FEMEIE: Pe mama'dumneavoastră o căutați?

JEAN: Amîndouă semănați cu ea. Nu cumva o fi vreuna dintre dumneavoastră?

PRIMA FEMEIE: Toate semănăm. Adică toate femeile din comunitate.

A DOUA FEMEIE: Nici măcar rude îndepărtate nu sîntem, domnule, nu sîntem surori. Numai afinități există între noi, asemănări spirituale.

PRIMA FEMEIE: Poate că va veni. Poate că a ieșit la cumpărături.

A DOUA FEMEIE: A plecat acum cincisprezece zile.

PRIMA FEMEIE: Ba nu, azi dimineață era aici.

A DOUA FEMEIE: Azi dimineață? Și deja au trecut cincisprezece zile?

PRIMA FEMEIE: Trebuie să se-ntoarcă.

JEAN: Pot să aștept aici?

A DOUA FEMEIE: O să se întoarcă. Puteți aștepta.

JEAN: Nu știu dacă vorbim despre aceeași persoană.

PRIMA FEMEIE: Vă putem face clătite.

A DOUA FEMEIE: Nu mai e făină.

JEAN: Nu vă deranjați. Și tavanul dumneavoastră e jos.

PRIMA FEMEIE: Chiria nu e mare.

JEAN: Trebuie să fie ea undeva.

PRIMA FEMEIE: Nu știu ce-a apucat-o de-a plecat. A stat aici zile-n șir, o săptămînă, luni de zile, ani întregi și, apoi, dintr-o dată, așa...

JEAN: Nu v-a spus că așteaptă pe cineva?

A DOUA FEMEIE: Nu, dar nici nu putea să știe, fiindcă poșta merge foarte prost. Dar, de fapt, i-ați scris că veți veni?

JEAN: Poșta merge foarte prost.

PRIMA FEMEIE: Înteleg.

A DOUA FEMEIE: Poate că a plecat pentru o vreme.

JEAN (*neliniștit și întristat*): Poate a plecat tocmai fiindcă preșimțea că am să vin? Niciodată nu i-am făcut vreun rău, cel puțin nu cu voie.

PRIMA FEMEIE: Astea sînt probleme în care noi nu ne putem amesteca.

A DOUA FEMEIE: Poate că a plecat în provincie ca să-și vadă prietena, pe Julianne. Julianne are un castel, un castel negru. Ea a petrecut clipe frumoase în acel castel și dorea să-l mai vadă o dată, înainte de-a fi demolat.

JEAN: Un castel negru? Vreți să ziceți: un castel alb!

PRIMA FEMEIE: Și totuși, acum câteva clipe era aici. Și era bine.

Poate ca a plecat pentru totdeauna

JEAN: Credeți că a plecat pentru totdeauna?

SCENA IV

Decorul: O cameră cam sordidă. Într-un colț, un fotoliu, în care stă Tatăl. Spre dreapta scenei, un scaun și o masă cu sertare.

Din fotoliu, Tatăl își privește din timp în timp ceasul de la mână. Vorbește:

TATĂL: Întîrzie, bineînțeles, numărînd de loc. Întotdeauna a întîrziat. Întotdeauna a luat note proaste la școală. Nu știu cum o fi făcut de și-a terminat studiile superioare. Învăța prost la greacă, era slab la științe. În orice caz, și-a luat toate diplomele. Am vrut să-l fac inginer. Niciodată n-a vrut să mă asculte. Întotdeauna a fost contra mea. Ce generație! Numai acuzații. Nu m-a înțeles niciodată. Îmi disprețuia prietenii, îmi disprețuia noua familie.

Intră Jean.

JEAN: Iar tu! De ani și ani îmi umbli prin visuri, tu, nevasta ta, cumnații tăi. Nu vă mai visasem de câteva zeci de ani. Oare ce-o fi însemnînd revenirea asta a voastră? Oare am să vin și eu curînd în lumea voastră? Oare nu am sîrșit certurile? Revenim iar și iar la acele începuturi înfricoșătoare.'

TATĂL: Asta fiindcă lumea nu te mai interesează.

JEAN: Dar eu exist încă! Mă descurc tot mai greu în zgomot și furie. Mă prefac că mă interesează, dar m-am saturat de toată chestia asta

TATĂL: Și totuși, ai reușit destul de bine în viață, după cîte-am auzit. Ai avut o viață mai mult sau mai puțin intensă, dacă nu cumva una foarte intensă. Ai atins gloria.

JEAN: Acum sînt mai bătrîn decît tine. Și totuși, cînd te văd, cînd stau față în față cu tine, mă simt tot copil. Un copil nefericit,

pe care-l oropseai, pe care îl băteai. Mă înjurai din pricina mamei, care nu-ți făcuse nici un rău și pe care ai părăsit-o. Noroc că am putut să fug de la tine la șaptesprezece ani. La ce m-aș fi putut aștepta din partea unui astfel de tată, care-și bătea servitorii? Este adevărat, totuși, că aveai câteodată câte-un val de tandrețe față de mine. Sau erai mîndru cînd aveam vreo reușită socială. Atunci cînd politica a făcut din mine un paria - acea urîță politică din țara ta - și tu m-ai făcut un paria pentru tine. Nu ai rezistat nici la aprobarea, nici la dezaprobarea societății. A societății tale. Însă, după cum ai văzut, eu am învins. Fiindcă am avut șansa și curajul de-a nu te asculta. Nu s-ar putea spune că tu nu ai reușit în întunecimi. Ai fost favoritul francmasonilor, al democraților, al stîngii, al dreptei, al guvernărilor naziste, al Gărzii de Fier, apoi al regimului comunist

TATĂL: Am fost un om la locul meu și un om modest

JEAN: Asta nu din filosofie. Nu din filosofic Ci ca să-ți meargă bine afacerile. În cele din urmă, așa de rău ți-ai aranjat viața personală, încît a doua ta nevastă nu mai suporta nici măcar să o atingi și o puneai în pat, între voi, pe nepoată-sa. Idioata cu labe groase. Nu te-am aprobat decît atunci cînd am aflat, după moartea ta, că-ți luaseși o țiuțoare țigancă. Mi-aduc aminte că te-am văzut într-o zi la cinematograful împreună cu ea și m-am prefăcut că nu te cunosc. Dar aveam deja bănuieli atunci.

TATĂL: Copleșit de muncă, așa cum eram, copleșit de o permanentă vinovăție (fiindcă, orice ai crede tu, nu sînt o brută) ea a fost singura bucurie din viața mea. Singura.

JEAN: I-ai cumpărat o casă, nu cred că mai profiți de ea, cred că a murit Ce păcat că nu am avut mai multă încredere unul în altul. Mi-ai fi povestit toate astea M-ai fi dus să beau un pahar cu ea. Era singura ființă frecventabilă din tot anturajul tău.

TATĂL: Lasă și tu cheștiile astea, sînt moarte de mult Șterge-ți din memorie dușmănia pentru cei din familie, morți de mult

JEAN: Dacă-mi tot apari în vis, înseamnă că dușmănia mea nu e prea mare. Problema nu e rezolvată. Ne-au separat mari tulburări și războaie. Nu ne-am putut explica între noi doi nicio dată. De ce, oare, am venit să te vizitez în vis? Ai murit de mult. În curînd ne vom reîntîlni pe tărîmul vostru. Însă, oricum, eu tot fiul tău voi fi și pe lumea cealaltă, așa că-mi va fi greu să vin să te văd, iar tu te-ai baricadat în mormîntul nevestei de-a doua și al cumnaților tăi, pungașii. Chiar sînt pungași? Erau niște oameni răi, niște fiare, niște Neica-Nimeni,

poate că erau, de fapt, ca toată lumea. Și o să am și eu mormîntul meu între cel al soției, al surorii mele, fiica ta, numai de n-oi fi ceva mai departe, eu și nevasta mea, mai tîrziu și fiica mea! Pe vremea aceea, ne vom afla în altă țară, pe care vom fi crezut-o mai bună. Pe care am crezut-o mai bună.

TATĂL: Pămîntul se va răsturna. Totul se va răsturna, poate că și sufletele vor fi ucise la rîndu-le, haide, zău așa, nici tu nu mai ai prea mult de trăit, așa că lasă-mă să-mi arunc un ochi pe scrierile tale.

JEAN: Da, am să-ți arăt totul.

Se ridică, se duce la masă, trage un sertar, scoate niște foi. Tatăl îl urmează. Fiul deschide un sertar și scoate un vraf de hîrtii.

TATĂL: Asta-i tot, un vraf de caiete, sumedenie de foi zmîngălite, mă uit la ele și nu văd nimic lizibil. Ba chiar ai început să faci desene. Și totuși eu ți-am spus că n-ai talent la desen. Poftim, nimic nu e clar. Tu numești asta literatură? Niște A-uri, niște B-uri, niște X-uri, nimic nu se poate reconstitui de aici, hîrtii și semnături peste semnături. Și așa ceva a putut fi luat în considerație! Nu-i nimic, băiatul tatii, nu ai lăsat nici un mesaj, ai zmîngălit și tu niște bîlbîieli pe hîrtie, niște frînturi de cuvinte, niște aparențe de cuvinte, poate că tu te credeai vreun profet, ceva, vreun martor la ceva, vreun analist al situației. Dar nici o situație nu apare limpede. Totul e vid.

JEAN: Mai demult, mi se părea că am scris ceva cît de cît limpede, dar acum văd că - nimic. Nu de azi, de ieri, mi-am dat și eu seama că totul nu-i decît butaforie. Prostii, maculatură.

TATĂL: Nu te necăji, nimeni nu a reușit ceva, lumea-i a nimănui. Lumea este-a lui Satan. Dacă Dumnezeu nu i-o smulge din mîini... Numai Dumnezeu mai poate da un sens creației lui Satan, această făcătură murdară și bîlbîită și fărîmițată... Poate că, atunci, totul va fi curățat, spălat și refăcut și numai atunci vom putea înțelege ceva.

JEAN: Am să-ți prezint două prietene. (*Intră două femei.*) Ele vin în visele mele ca să le cunoști și ca să te faci să rîzi.

Ce două femei se așază în genunchi pe jos, una în fața celeilalte și încep să se joace de-a găinile; una dintre ele face „cotcodac”, iar cealaltă „cucurigu”. Jocul continuă o vreme, ca într-un soi de balet, în timp ce Tatăl și fiul continuă să vorbească.

TATĂL: Sînt foarte vîi prietenele tale.

JEAN: Da Credeam că jocul lor o să-ți facă plăcere.

TATĂL: Ce sînt? Ai zice că sînt niște găini. Da, chiar așa, sînt găini adevărate, nu-s doar umbre de găini.

JEAN: Ba nu, sînt două doamne care se joacă de-a găinile.

Din fundul scenei apare o femeie grasă.

TATĂL: O cunoști: e nevasta mea de-a doua, mama ta vitregă.

MAMA VITREGĂ: Găinilor, ieșiți de-aici, ori îmi pun curca pe voi. *(Cele două femei-găini se opresc.)* Nu se aduc găini în casele oamenilor care au murit de mult. *{Prin dreapta intră o altă femeie, cu o mătură; le „mătură” pe cele două femei-găini, care ies din scenă continuîndu-și jocul.}* Ei, gata, iată-ne singuri cu noi înșine.

JEAN *(femeii grase)*: Trebuie să avem grijă de dumneata.

TATĂL: Aici, la noi, nu există nici tristețe, nici suspin. Noi sîntem dincolo de tristețe și bucurie.

JEAN: Sînteți niște umbre cu memorie.

TATĂL: Ne vom destrăma, nu imediat, ci atunci cînd vor veni ceilalți, cînd orașele și cîmpurile vor fi pustii.

De afară se aud strigăte îndepărtate și cîteva tiruri de mitralieră.

TATĂL: Da, încă se mai aud toate astea, dar numai în surdină. Abia dacă mai sîntem atenți la ele.

MAMA VITREGĂ: Bine, dar eu am încă un cuvînt de spus. Nu l-am spus nimănui toată viața mea. Am spus numai cuvintele altora, dar acum am și eu ceva de spus, ceva numai și numai al meu.

SCENA V

Jean intră prin dreapta. În același timp, intră o Femeie prin stînga. Cele două personaje se întîlnesc în mijlocul scenei.

FEMEIA *{care trebuie să fie mama lui Jean}*: Tu ești Jean?

JEAN: Cred că da. *(Se caută în buzunare, de unde scoate o carte de identitate.)* Din actul ăsta de identitate, reiese că da, eu

sînt. Cred că eu sînt (*Privește de jur împrejur.*) Nu văd nici o oglindă.

MAMA: Uite o oglinjoară de buzunar.

JEAN (*luînd oglinjoara*): E bună. Într-adevăr, mă recunosc, eu sînt. Am trăsăturile cam șterse, dar e fața mea, totuși.

MAMA: Nu ai îmbătrînit, nu te-ai schimbat, ai fi trebuit să te recunoști mai lesne.

JEAN (*privindu-se mai atent*): Da, este adevărat, am aceleași riduri. Sînt riduri congenitale, le aveam deja de mic copil. (*Îi înapoiază oglinda.*) Unde sîntem, la București? Așa mi se pare.

MAMA: Sîntem chiar la București.

JEAN: Mi se pare că recunosc casa asta.

MAMA: Este apartamentul celei de-a doua neveste a tatălui tău. Mama ta vitregă.

JEAN: Dar tu cine ești? Mi se pare că te cunosc demult, dar cine ești de fapt? Ești soția mea? Fiica mea? Ești sora mea? Ești, precis, una dintre aceste trei femei. Tata e bogat, știi? Îmi dă mereu sume enorme de bani.

MAMA: Niciodată nu ai știut să faci rost de bani de unul singur, tu, cu poeziile tale. Nu prea fac bani poeziile tale.

JEAN: Noroc cu tata, că mă răsfață. Cîteodată e foarte dur, alteori foarte generos. Deja am cheltuit cinci sute de mii de franci, mai am o sută de mii. Dar am să-i mai cer, poate-l găsesc tot într-o pasă bună. Deocamdată mă răsfață. (*Privește de jur împrejur.*) De ce sînt atîtea camere goale în casa asta? Poți dormi cînd într-una, cînd într-alta. Iar mîncare găsești în toate dulapurile.

MAMA: Mănînci prea mult Mănînci tot timpul. O să te îngrași.

Jean se uită pe masă.

JEAN: Ce-i cu toate cărțile astea îngrămădite aici? Sînt vechi. Niște cărți foarte vechi. (*Ia o carte.*) Sînt scrise cu niște litere bizare, parcă hieroglife.

MAMA: Sînt cărți religioase, în româna veche.

JEAN: Abia de înțelegi ceva, de fapt sînt absolut de neînțeles.

MAMA: Nu mai știi românește. Ai uitat limba română, chiar și pe cea modernă.

JEAN: Ba nu, mai recunosc cîte un cuvînt, pe ici, pe colo. Văd niște cruci. Știu încă să citesc, uite, recunosc cuvîntul „înger”.

MAMA: Să nu mănînci toate prunele.

JEAN: Și ce-i cu cărțile astea de joc? Parcă sînt de tarot.

MAMA: Ți-am spus să nu mai umbli în dulapuri, și nici în frigider. Ai mîncat destul, gata, ți-ajunge. (*Jean se întoarce la masă.*)

JEAN: Ce-i în pachetul ăsta? (*Îl deschide.*) Ce de bani, ce de bani !
MAMA: Sînt bani vechi, ieșiți din circulație. Nu tatăl tău ni i-a trimis.
JEAN: Atunci înseamnă că unchiul Ernest Am să duc la schimb banii ăștia, dacă nu mai au nici o valoare.
MAMA: Unchiul Ernest nu mai face bani. Știi bine că este un escroc incorrigibil.
JEAN: Ca să preschimb banii ăștia îmi trebuie mulți bani, foarte mulți. Mult mai mulți decît am.
MAMA: Uite, vine mama ta vitregă.

Mama vitregă apare din dreapta.

JEAN (*către Mama vitregă*): Doamnă, am nevoie de cinci sute de mii de franci, ca să-i dau unchiului Ernest, să ne plătească datoria. Datoria mamei mele și a familiei noastre.
MAMA VITREGĂ: Încăpățînat mai ești. Ți-am spus de-o mie de ori să nu-mi mai spui „doamnă”, să-mi spui Hélène.
JEAN: Știi bine că nu-mi place prenumele dumitale. Și, apoi, pentru mine nu ești decît o străină.
MAMA VITREGĂ: Păi, dacă sînt o străină, de ce-mi ceri bani?
JEAN: Am să ți-i înapoiez.
MAMA VITREGĂ: Așa spui mereu.
JEAN: Te asigur că am să-ți înapoiez banii cu zece la sută dobîndă.

Apar un bătrîn și o bătrînă. Bătrînul va rămîne mut.

JEAN (*noilor sosiți*): Bună ziua, bunico, bună ziua, bunicule. (*Îi îmbrățișează.*) Mamă, de ce ești așa bătrînă? Ești la fel de bătrînă ca bunica și bunicul. Și totuși, ești fiica lor.
MAMA: Am ajuns la vîrsta părinților mei. Mai îmbătrînești și o dată ajuns dincolo. Cînd ajungi la o sută de ani, te oprești. Și tu vei mai îmbătrîni cînd vei ajunge în lumea noastră.
JEAN: Îl aștept pe tata Trebuie să vină ca să-și plătească datoriile.
BUNICA: Datoria nu poate să mai aștepte, iar tatăl tău nu plătește niciodată. Trebuie să-l salvăm pe Ernest E înecat în datorii. Trebuie să-l salvăm.
MAMA VITREGĂ: Toți veniți mereu pe capul lui bărbatu-meu, să-i cereți bani. (*Către Mamă:*) Nu dumneata ești soția lui. Dumneata nu mai ești nevasta lui.
BUNICA: Dar Jean e fiul lui. Are și el dreptul la o parte din veniturile tatălui lui.

MAMA VITREGĂ: Nu are nici un drept E major.

BUNICA (*Mamei vitrege*): Nici cînd era mic, taică-său nu voia să-l ajute. Din cauza dumitale. Dumneata îl împiedicai.

MAMA (*către Bunică*): Lasă, mamă, să nu mai vorbim de toate astea. Am să încerc eu să fac rost de ceva bani. O să mă descurc eu cumva.

JEAN (*Mamei*): Ba nu, mamă, tu nu ai nimic de plătit. Am să-l aștept eu pe tata, el trebuie să vină și să plătească datoriile, ca să pot răscumpăra datoria unchiului Ernest. Oricum, banii ăștia sînt dreptul tău. Să știi că regret foarte mult că ai îmbătrînit așa de tare de cînd ne-ai părăsit.

Intră o Femeie.

FEMEIA: Asta-i fiindcă nu se simte bine pe lumea ailaltă. Altădată, orice ar zice ea, arăta foarte tînără. Cînd ajungi acolo, timpul merge anapoda. Nu-i adevărat ce se zice că îmbătrînești pe lumea ailaltă.

JEAN (*Mamei*): Ce e de făcut ca să-ți dispară ridurile și ca să te destinzi și tu?

BUNICA: Ar trebui să se recăsătorească cu taică-tău.

MAMA: Pentru moment, să terminăm cu datoria unchiului Ernest

MAMA VITREGĂ: Eu sînt la mine acasă. Sînt în casa mea. N-o să mă dea nimeni afară de-aici. N-o să-mi ia nimeni bărbatul.

FEMEIA (*către Mama vitregă*): Nu prea te iubește. Ba chiar nu te iubește deloc. Precis că-n clipa asta e la amanta lui, țiganka.

MAMA VITREGĂ: Vorbești prostii. A făcut pentru el și pentru mine același cavou. Nici nu mai vrea să audă de țigancă.

MAMA: Dar nici de dumneata.

MAMA VITREGĂ (*lui Jean*): Eu sînt o creștină la locul ei. Așa că am să te ajut, oricum. Dar nu mai încerca să-l prinzi pe soțul meu. Nu ai să reușești.

FEMEIA: Dacă-ți spun că este cu țiganka! Ea l-a găsit.

MAMA VITREGĂ: E cu țiganka numai ca să se distreze. Dar eu îi cunosc adevăratele sentimente. El pe mine m-a ales și gata. E irevocabil. (*Lui Jean*:) Toți cei din familia mamei tale sînt niște oameni ciudați, parcă ar fi dintr-o altă specie. Așa că el a trebuit să se despartă de ei. Se înțelege mult mai bine cu frații mei, cu mine, cu vărul meu. Vorbim aceeași limbă. Pînă ai să-l găsești pe tatăl tău, ca să-ți dovedesc ce bună creștină sînt, uite, am să-ți dau eu cinci sute de mii de franci. Îți dau numai patru sute de mii, tu să-mi dai restul.

Jean se caută prin buzunare.

JEAN: Uite, am găsit o sută de mii de franci, nici măcar nu știam că mi-au rămas atîția bani.

BUNICA: Trebuia să dai acești patru sute de mii de franci. Este doar o mică parte din bănetul pe care i l-ai furat fiicei mele. Am recuperat și noi o părticică.

MAMA: Să nu mai vorbim de asta, mă face prea mult să sufăr.

Se aude un fel de sonerie de telefon, cu toate că nu există telefon.

VOCEA: Alo, Jean !

MAMA VITREGĂ: Te cheamă la telefon.

JEAN: Cine-i acolo? Este o voce anonimă și care nu spune cine este.

MAMA VITREGĂ: Dar ce este cu vocile astea care te caută pe-aici, în casa mea, de parcă ai fi la tine acasă?

FEMEIA: Casa asta a dumitale este deja a altcuiva. E pentru toată lumea.

MAMA VITREGĂ: Tot ce este aici este al meu, de vreme ce îi aparține soțului meu.

JEAN: Nimic nu aparține nimănui. Sau, mai bine zis, totul este al tuturor.

BUNICA: Dat fiind că fiica mea a fost prima soție a tatălui tău, noi, dragă Jean, avem prioritate.

VOCEA (*către Jean*): Mama ta, bunicul tău, bunica ta sînt niște zdrențe. Sînt foarte bătrîni și foarte săraci. Au nevoie de mulți bani. Și apoi, trebuie să-l scoatem pe Ernest de la închisoare.

MAMA VITREGĂ: Ce familie! Numai escroci! Bine a făcut soțul meu că s-a descotorosit de voi.

BUNICA (*către Mama vitregă*): Lasă că nici voi nu sînteți mai breji. Noi, cel puțin, nu i-am jecmănit pe țărani. Nu am făcut rău la nimeni. Fratele dumitale s-a îmbogățit furînd, de-aia a și ajuns mare funcționar. Nu e drept, dar nu se poate să nu-l pedepsească bunul Dumnezeu. Iar fratele dumitale, ucigașul, a ajuns mare judecător la tribunal! (*Lui Jean:*) O să luăm cei patru sute de mii de franci, așa se împlîmîntotdeauna, și o să plecăm de aici. Iar tu ai să vii după noi, te așteptăm.

Bunicul, Bunica și Mama ies. Ieșind, Mama îi spune lui Jean:

MAMA: Te sărut, băiatul mamii. Te așteptăm, nu cu cine știe ce speranțe, dar te așteptăm pe vecie.

MAMA VITREGĂ (*după ce au ieșit ceilalți*): Ce comedie oribilă ! Mă așteptam eu că așa o să fie. Numai că eu sînt un om

puternic, nu mă las eu cu una, cu două. N-am să mă las. o să-mi păstrez și bărbatul și casa și averea.

FEMEIA: Asta-i egoism curat, e dovadă de nesimțire crasă !

MAMA VITREGĂ: Mă doare-n cot (*Iese și ea.*)

JEAN (*se întinde pe canapea*): Doamne, bine-i să te odihnești. Ce frumoasă e viața ! Am mult mai mulți bani decât aș fi visat vreodată. În afară de costumul ăsta de pe mine, mai am opt Am nouă costume cu ăsta. Și douăsprezece perechi de pantofi.

FEMEIA: Ai făcut și continui să faci multe lucruri bune în viață. Poți să fii mulțumit

JEAN: Bine-i să te odihnești. (*Se ridică brusc.*)

FEMEIA: Poftim, uită-te la servieta ta: e plină de bani. Asta îți spun eu, fiindcă tu nici nu știi.

JEAN: Un motiv în plus ca să dau bani familiei, unchiului Ernest. Nu-i prea mare lucru de capul lui, dar în orice caz nu pot să-l las să putrezească în temniță. Și, apoi, trebuie să mă duc și eu după mama, după bunica și bunicul. Tot pe strada Claude-Terrasse locuiesc ei ?

FEMEIA: Da, cum să nu, chiar ne-au trimis o telegramă de acolo. Și vederi ne trimit.

JEAN: Nu e tren direct pînă acolo. Știi cumva ce autobuz merge acolo ?

FEMEIA: Este o trăsură care merge acolo, așteaptă chiar în fața scării. (*Se duce înspre fundul scenei și privește „afară”.*) O trăsură trasă de doi cai. Și mai este una, trasă de trei cai.

JEAN: E prea scump. Cu bacșiș pentru vizitiu... Și, de fapt, e prea lung drumul, e tocmai la celălalt capăt al orașului.

FEMEIA: Mă duc să caut un taxi.

JEAN: Cu taxiul e mai modern. Dar n-o să găsești taxi. În cartierul ăsta nu există stație de taxiuri.

FEMEIA: Poate dau de vreunul pe străduțele astea, prin fundăturile de aici mai vine cîte cineva cu taxiul, coboară aici și taxiul e liber după aia.

JEAN: Nu vine nici un șofer pînă aici. Oricum, acum e ora mesei. Se duc și ei să mănînce. (*Femeia iese.*) Nu, nu, e prea puțin probabil să găsești un taxi pe aici. Prea puțin probabil. Toți oamenii au mașină pe aici. Altădată, pe aici mergea tramvaiul. (*Se îndreaptă spre masă.*) Toate cărțile astea, pe care nu le înțeleg. Probabil că există cărți în care ți se explică ce trebuie să faci cînd mori, adică atunci cînd ești pe moarte. Dar oare mai este adevărat ce scrie în ele ? Sînt cărți vechi, care descriu experiențe vechi, foarte vechi, și, oricum, tot nu le pot înțelege, fiindcă am uitat limba. Pentru moment sînt bogat Sînt

foarte bogat. Nu dețin doar casa asta, am mai multe case. Și în fiecare casă am mai multe paturi. În fiecare noapte dorm în alt pat Nu-mi place să dorm în același pat

SCENA VI

Același decor. Același personaj, cufundat în fotoliu.

JEAN: Despre ce?

Pauză.

Prin stînga intră un personaj (1, Jean) care trebuie să semene izbitor cu personajul din fotoliu. Din dreapta intră alt personaj (2) care seamănă la fel de izbitor cu omul din fotoliu, cel care rămîne nemișcat, dar care va avea aerul că vorbește.

Prin dreapta, exact în momentul intrării personajului din stînga, intră, așadar, un alt personaj (2), care seamănă cu cel din fotoliu, doar că este mai bătrîn. Și el i se va adresa personajului din fotoliu. Se va înțelege numaidecît că este vorba de tatăl celuiua. Este mai bătrîn, îmbrăcat asemănător, însă de răspuns îi va răspunde personajul care a intrat prin stînga, și nu bărbatul din fotoliu.

Trebuie găsit un mijloc pentru a se înțelege jocul. Poate că ambele personaje, mai ales bătrînul (2) i se vor adresa celui așezat în fotoliu.

PERSONAJUL 2 (*Tatăl*): După ce ai rostit ultimul cuvînt ți-am lăsat un veac de tăcere. În sfîrșit, iată-te! Iată-te, deci, pe vecie. Ți-ai regăsit amintirile?

JEAN: Mi-a luat ceva timp.

PERSONAJUL 2 (*Tatăl*): În ciuda voinței mele, ai făcut ce-ai vrut în viață. Visam pentru tine alt destin. O altă carieră, ceva de genul: înalt funcționar politic, sau general. Sau mai bine inginer chimist Nu ai vrut să mă ascuți. Știu că maică-ta te-a tot împins către alte direcții. Și nu sînt supărat pe ea pentru asta.

JEAN: Și acuma îi porți pică! O s-o dușmănești pe vecie. Cîtă vreme ai s-o dușmănești, nu vei ajunge în rai. Am venit aici și stau în acest fotoliu ca să răspund întrebărilor tale.

PERSONAJUL 2 (*Tatăl*): Nu mă strivi așa. Recunosc că ai făcut o carieră frumoasă, ai reușit în viață. Dar la ce-o să-ți servească asta aici? Dacă ar fi fost cu puțință, cu toții am dori s-o luăm

de la început S-o iei de la capăt ! Dar, mă rog, tu ai reușit ceva formidabil. Ai ajuns președintele Academiei, șef de școală literară. Ai fost combătut de o grămadă de inamici.

JEAN: Nu poți să placi la toată lumea. Nici măcar tatălui tău nu poți să-i fii pe plac. Întotdeauna sînt mai mulți adversarii decît turiferarii. Dar am avut și eu parte de mult sprijin. I-am avut de partea mea pe cei mai mari critici, pe cei mai mari profesori de estetică. Am construit monumente de literatură, de poezie. În vremea mea nu a existat persoană mai celebră ca mine. Cînd eram școlar, tu veneai în camera mea și-mi căutai prin sertare. Îmi controlai caietele și nu găseai decît caricaturi în locul lecțiilor obligatorii. Mă puneai să repet lecțiile, mă obligai să le recit pe dinafară. Eu nu știam o iotă și totuși mi-am luat bacalaureatul și am reușit la toate examenele, mi-am luat toate diplomele. Asta fiindcă lumea a înțeles că sînt un mare geniu. Iar lumea știa că tatălui meu îi este rușine cu mine. Da, ți-era rușine cu mine și mă închideai în cameră și îmi ascundeai toate cărțile de literatură și mi-ai pus pe foc toate cărțile lui Dostoievski, Kafka, Flaubert și Kierkegaard. Eu însumi eram un Flaubert și un Kierkegaard. Mă pălmuiai, mă băteai, însă profesorii mei nu țineau cont de toate zerourile mele de la matematică și aveau încredere în mine și îmi dădeau ei cărțile autorilor pe care tu îi puseseși pe foc.

Îmi dădeau voie să citesc Racine și Shakespeare în orele de fizică. Profesorii de fizică se prefăceau că nu mă văd cînd citesc și ce citesc. Acuma a venit ora socotelilor și pot să-ți reproșez tot ce m-ai împiedicat să fac în viață, tu, pater familias răuvoitor și orb. Profesorul de chimie, pe care l-ai adus să mă mediteze ca să iau examenul de inginer chimist, să știi că-mi aducea pe ascuns cărțile pe care tu mi le interziceai și reproduceri cu *Cina* lui Leonardo da Vinci. Am fugit de la tine de acasă și am găsit destui prieteni buni, care m-au ajutat. Și am găsit și băutură și fetele pe care le-am adorat.

Toată copilăria m-ai ținut închis, dar nu ai putut reuși absolut nimic împotriva mea. Eu am fost cel tare. Mult mai tare.

PERSONAJUL 2 (*Tatăl*): Da, fiule. Mai ales la mama ta te duceai. Ea te întărîta mereu împotriva mea. Ea nu era de rangul nostru și din cauza asta nu ne-am înțeles niciodată. Acuma probabil că-i moartă și ea, trebuie că e pe-aici, pe undeva.

JEAN: A fost mîndră de victoria mea asupra ta. Dar și mai mîndră a fost de reușita mea în viața. Am avut dreptate.

PERSONAJUL 2 (*Tatăl*): Așa e. Ce-i drept e drept: ai cucerit gloria. Ai fost celebru în viață, printre ce vii. Vreau să zic: printre

muritori. Morții își mai aduc aminte de tine? Te ignoră tot așa cum te-ar fi ignorat dacă nu ai fi fost decît un modest inginer chimist. Da, da, nu neg faptul că nu am crezut că vei reuși vreodată în viață. Nu credeam în inteligența ta. Îți semănai maică-tii, nu mie.

JEAN: Erai furios, erai violent, îți băteai subalternii, băteai servitorii.

PERSONAJUL 2 (*Tatăl*): Acuma sînt morți cu toții și nu-și mai aduc aminte nici de marile tale fapte și nici de bătăile mele. Canalia este egală cu geniul. Ba nu, trebuie să mă căiesc.

JEAN: Da, trebuie să te căiești.

PERSONAJUL 2 (*Tatăl*): Trebuie să mă căiesc. Dar oare era mai rea disciplina decît nebunia pe care ai sădit-o tu în capetele oamenilor? Nici nebunia, nici disciplina nu mai contează acum. Nu mai contează. Nimeni nu e canalie pe vecie. În eternitate totul se nivelează. Ba nu, fiule, nu. Zic eu așa, ca să mă apăr oarecum. Tu ai cîștigat, fiule. Nu știi exact ce ai cîștigat, dar e sigur că ești considerat printre cei mai mari. Am văzut titlurile cărților tale în librării și în biblioteci. Nu am citit nici una, tot ce știu despre tine e din auzite. Ecouri, zvonuri, ecouri. Acuma, cînd avem tot timpul, arată-mi și mie ce ai făcut, să știu și eu, și să fiu covîrșit de greșeala pe care am făcut-o. Și ca să te pot admira în sfîrșit, în cunoștință de cauză.

JEAN: Am să-ți arăt. Totul se află în sertare, exact ca în copilărie.

PERSONAJUL 2 (*Tatăl*): Arată-mi ! Arată-mi, băiatul tatii !

Înfața rampei este o masă. Personajul din fotoliu se ridică, se duce la masă, trage un sertar, apoi altul, apoi altul.

JEAN: Poftim ! (*Scoate din sertare hîrtii îngălbenite, bucăți de caiete, care cad pe jos. Adună cîteva foi. În picioare, Tatăl contemplă totul fără nici o expresie. Jean mai scoate sîrme ruginite, cuie strîmbe, o carte de bucate, niște caricaturi proaste, cîrpe murdare, creioane boante și o sticlă de cerneală, care se varsă pe jos și murdărește scena.*)

JEAN: Poftim, asta e tot ce am făcut

PERSONAJUL 2 (*Tatăl*): E tot ce aveai în sertarele copilăriei.

JEAN: Nu e ceva mai mult? Asta-i tot, dar trebuie că am uitat niște lucruri pe undeva. Asta-i totul !

PERSONAJUL 2 (*Tatăl*): Asta-i tot?

JEAN: ToL Nu cred că a meritat să-mi dau atîta osteneală pentru atîta lucru. Da, tată, asta-i tot. Unde sînt monumentele mele? „Unde este gloria mea? (*Deschide un al patrulea sertar și scoate o grămadă de praf.*) Uită-te, uită-te, e mai mult decît nimic?

PERSONAJUL 2 (*Tatăl*): Asta-i toată opera ta! (*Iese.*)

JEAN: Totul trebuie repus în discuție. Totul e de reluat (*Își reia locul în fotoliu.*) Însă voi continua să apăr Occidentul, venerabilul cosmos elin, libertatea pe care ne-o conferă planetele, existențialismului și gnosticismul, dreptul de-a conchide, speculația valentiniană, cîntul perlei. Apărarea Occidentului, apărarea Occidentului, dansul fundului, provincia italiană, drumul către Roma, apărarea Occidentului, Occidentul apărării, occidenții apărării, apărarea Occidentului, apărarea occiputului și a itinerariului meu politic. Statutul omului, al culturii, cultele orientale, apărarea Occidentului, dinții cu care ne apărăm, tăișul dintelui. (*Se prăbușește.*)

SCENA VII

Decorul: un apartament bătrînicos, aproape sordid.

Personaje: Scenaristul, Jean, Bunica etc.

BĂTRÎNA: Jean, Jean.

Jean intră prin fundal.

JEAN: Da, doamnă, iată-mă.

BĂTRÎNA: Eu nu sînt „doamnă”. Eu sînt bunica ta. Niciodată nu ai știut să faci deosebire între mine și bătrîna portăreasă, mereu ne-ai confundat

JEAN: Te rog să mă ierți, dar am atîtea pe cap! Nu-mi mai văd capul de treburi.

BĂTRÎNA: Ce să mai zic eu, la vîrsta mea !

JEAN: Nimic nu o poate împiedica pe o bunică să fie și portăreasă.

BĂTRÎNA: Producătorul pe care îl așteptai... Cineastul... A venit. E aici ca să-ți facă propunerea. Aranjează-ți și tu puțin cra-

vata. Și părul. Îți oferă 20 % din beneficiu. (*Iese. Din dreapta apare Cineastul.*)

CINEASTUL: Scrieți-mi scenariul și veți avea 20 % din beneficiile de la vânzare. Cu un aconto.

JEAN: Jumătate ați putea să îmi dați chiar de acum. Știți că încă sînt în stare de idei interesante. Am multe idei interesante. Nu sînt bătrîn deloc, precis că vi s-a spus asta. Și, de fapt, se și vede. Cîtă vreme mai visezi, ești tînăr. Scuzați-mă că v-am făcut să veniți aici, în apartamentul ăsta amărît. Pe vremuri, cînd erau aici soția și fiica mea, totul era mult mai îngrijit. Acuma, nu mai prea dăm pe aici, eu vin mai ales, dar vă asigur, nu cumva să credeți că locuim în mizeria asta. Familia mea e la țară acum. Eu am revenit pentru puțină vreme, dar nu locuiesc la parterul ăsta întunecos. Încă nu am ajuns pe geantă, nu, sînt încă în vînă, avem bani din plin. Apartamentul nostru de pe strada Pathé este mult mai mare, dar acum e-n reparație, de aceea mă găsiți aici, de aceea am fost obligat să vă dau întîlnire aici. Am nevoie să stau din cînd în cînd în Paris, altminteri am o casă mare la țară, dar e tare departe, chiar și cu mașina. Un castel enorm am la țară, un palat cu nenumărate camere, multe saloane, toate pline de mobile vechi, prețioase. Avem și un salon mobilat modern, foarte, foarte mare. În pod am amenajat o sală de spectacole, cu scenă și intrare specială pentru actori, dar mai avem și alte poduri, unde am plantat copaci. Va trebui să le mai tai cren-gile cînd or ajunge la tavan. Deja au crescut foarte mari. Avem în pod și un lac artificial, dar încă ne-au rămas imense spații goale, pe care trebuie să le amenajăm: avem adevărate cîmpii, dar nu avem încă destui bani ca să le amenajăm. Mi-ar trebui milioane și milioane, poate ce voi cîștiga cu scenariul acesta. Nu e nevoie să plătim unui scenograf ca să ne facă decorul. Decorul e palatul meu. Avem acolo destule platouri de filmare și studiouri ca să turnăm orice vrem. Dar mai întîi trebuie să cîștig bani cu scenariul. Dacă vă ofer și spațiul și decorul de-a gata, îmi veți da 30 %, 40 %, 50 %? Păi, desigur, am nevoie de bani ca să întrețin așa un palat, am un palat compus din mai multe castele și totul s-ar ruina dacă nu aș avea eu grijă. Mai sînt și ruine acolo, dar n-aveți grijă, nu trebuie atins nimic din ele, fiindcă sînt ruinate anume. Ați înțeles, așadar, să semnăm contractul.

CINEASTUL: Ce va conține scenariul?

JEAN: Mai întâi descrierea. N-aveți decît să dați drumul la filmare. Filmați totul, tot ce-i acolo, sălile, aleile, zidurile, mobilele, zecile de lacuri de acolo. Nu e nevoie de exterioare, fiindcă toate exterioarele sînt înăuntrul. Nici nu trebuie să vă pese dacă-i vreme urîță afară.

CINEASTUL: Bine, toate acestea sînt ambianța, dar unde-i acțiunea?

Intră Bătrîna.

BĂTRÎNA: Vin din străinătate. A fost o călătorie frumoasă, dar obositoare.

JEAN: Bine ai venit, bunico !

BĂTRÎNA: Ești sigur că sînt bunica ta?

JEAN: Ah, da, desigur. (*Cineastului:*) Iertați-mă, domnule, nu știu dacă femeia aceasta este bunica sau mama mea. Dacă e mama, atunci a îmbătrînit mult Ești mama?

BĂTRÎNA: Și acuma aștept banii, banii mei, pe care i-am lăsat lui taică-tu. Încă mai aștept Mi-ai promis că ai să-l întreb. Trebuie să mi-i dea. Îmi e dator. Ce se întîmplă? Nu îndrăznești să te duci la el? Ți-e frică de el? Am îmbătrînit așteptînd. Acuma am venit încă o dată din străinătate în speranța c-o să-mi dea banii. El a făcut miliarde !

JEAN (*Cineastului*): Este mama, domnule, mă înțelegeți.

BĂTRÎNA: Totuși, am petrecut clipe plăcute împreună. Era cam umed la noi, fiindcă locuiam chiar pe pivniță. Dar aveam cărbuni și totul era bine închis, așa că nu era frig. Îmi plac casele vechi și întunecoase. Eram fericiți aici, cu soția și fiica ta Eram ca într-un cuib.

JEAN: Cum, oare, o fi îmbătrînit așa de tare? O explicație ar fi: faptul că așteaptă banii de la tata. Dar nu e o 'explicație suficientă. (*Cineastului:*) Locuiți departe de aici?

CINEASTUL: Foarte aproape. La hotelul Capitol. Nu la Cupolă, la Capitol. Chiar la intrarea Saint-Cloud, într-un palat Locuiesc numai în palate.

JEAN: Este nou, foarte modern, cred că l-au construit de curînd, fiindcă nu am auzit de el.

CINEASTUL: Nu am un domiciliu stabil.

BĂTRÎNA (*lui Jean*): Cînd pleacă domnul, să vii pe la mine. (*Iese.*)

CINEASTUL: Îmi place viața asta, când la un hotel, când la altul. Dintr-un oraș într-altul, în țări diferite. Ca să ajungi la hotelul unde stau, trebuie să treci vreo două, trei străzi. Străzi vechi și foarte frumoase.

Schimbare de decor: se văd niște străzi, grădini.

JEAN (vesel dintr-o dată): Ce verde este, ce frumos, ce mult soare ! Ce culori ! Ce lumină.

Decorul se derulează încă o vreme, cu case frumoase și grădini pe care Jean le contemplă în tăcere.

Pauză.

CINEASTUL: Vedeți și dumneavoastră !

Apar apoi alte case, din ce în ce mai urâte și pipernicite, iar lumina se întunecă.

JEAN: Ce decepție! Iarăși am ajuns la mahala, în mizerie. Piața Saint-Cloud nu e prea departe, dar e greu de ajuns acolo din pricina circulației: nu sînt autobuze, nu sînt taxiuri. *(Cei doi merg pe scenă ca și când ar merge pe stradă. Peisajul descris mai sus se poate desfășura exclusiv în imaginar, dacă posibilitățile scenice nu permit derularea în fundal. La rigoare, e de ajuns trecerea de la o lumină strălucitoare, la una cenușie, sărăcăcioasă.)* Ah, iată și palatul!

Într-adevăr, în fundal fișnește imaginea unui castel.

Schimbare de decor: scena este împărțită în două; în stînga: o cameră luxoasă, dar de prost gust, iar dincolo de peretele despărțitor trei, patru paturi, murdare, în care stau niște bărbați în uniformă.

CINEASTUL: Iată camera mea.

JEAN: Iar alături?

CINEASTUL: De ce vă mirați așa? În noile hoteluri nu mai există pereți cu adevărat despărțitori. Între camere nu sînt decît semi-pereți. Dar vecinii sînt oameni la locul lor. Oameni liniștiți. Niște subofițeri, pentru moment. Nu se mai poate să locuiești singur, cel mult să ai o boxă undeva în dormitor. Din pricina spionilor: trebuie să se vadă bine totul.

Prin stînga, intră un Angajat al hotelului, ducînd o valiză.

ANGAJATUL: Pofțiți, domnule. (*Iese.*)

JEAN: Mai există încă oameni angajați la hotel, care să-ți aducă valiza? E ceva extraordinar.

CINEASTUL: Încă unul dintre puținele privilegii de care se bucură cineăștii, între alții. Dar nu sînt mulți în situația aceasta. Vă las, acum

JEAN: Pe vremuri călătoream mult și eu, din hotel în hotel. Nici eu nu aveam un domiciliu fix. Cînd eram în sudul Franței, cînd în Italia. În Italia cea de altădată. Sau în Spania în Spania monarhică.

Pătura de pe pat se dă la o parte și se vede în pat o femeie.

CINEASTUL: Atenție !

JEAN: Este atît de albă !

CINEASTUL: Atenție, să n-o atingeți! Nu aveți voie decît să-i simțiți mirosul și să-i priviți sîinii. Vă las acum.

Iese Cineastul și intră un Bărbat masiv.

BĂRBATUL MASIV: Tinere, contemplarea e superioară posesiunii.

Intră o Doamnă.

DOAMNA: Vin din călătorie. Am plecat demult, iar tu nici măcar nu ai venit să mă întîmpini la gară. Și totuși, ți-am telegrafiat că vin. Tare uituc mai ești !

JEAN: Asta așa e, uit totul.

DOAMNA: Într-o bună zi ai să uiți să-ți pui pantofii și ai să ieși în ciorapi pe stradă.

JEAN: Totuși, ți-a plăcut voiajul !

DOAMNA: Călătoria a fost frumoasă. Munții, cerul, marea, lacurile profilate pe cer, cerul oglindit în lacuri, rîurile curgeau dulce.

SCENA VIII

Decorul: Portarul din strada Claude-Terrasse, care devine Moara de la Chapelle-Anthenaise¹, după care se transformă într-uncastel, precum cel de la Cerisy-la-Salle².

JEAN: Domnule, cum se face că nu este aici? Treceam prin cartier și am venit s-o văd pe mama, căreia nu i-am mai scris de mult și pe care nici nu am văzut-o de mult. Dar ea mi-a scris. Ultima dată când am căutat-o, era aici.

CELĂLALT BĂRBAT: Nu știu cu cine ați venit să vorbiți. Când am închiriat noi apartamentul, era gol. Nu locuia nimeni aici.

JEAN: Unde-o putea fi? Nici măcar casă nu mai are, nefericita!

O FEMEIE: Plecați mîine de dimineață. În noaptea asta puteți dormi aici.

JEAN: Nu-mi place să dorm în camera altuia.

FEMEIA: Dar avem două paturi, ba chiar trei, așa că veți avea patul dumneavoastră.

JEAN: La castel, la Cerisy, m-am obișnuit rău. M-am obișnuit să aibă fiecare camera lui.

FEMEIA: Asta nu se poate și la Moara veche de la Chapelle-Anthenaise.

JEAN: Chiar: aici era Moara.

FEMEIA: Aici la noi?

JEAN: Da, chiar aici. Pe vremea mea locuia aici familia Loismard. Taica Baptiste, mama Jeannette... Nu ați auzit vorbindu-se de ei? De la cine ați cumpărat moara?

FEMEIA: Am găsit-o abandonată. Am reparat-o, am repus-o pe picioare. Dacă sîntem mai mulți într-o cameră, asta-i din cauză că sîntem mulți cei care lucrăm aici. Nu e ca viața la castel.

JEAN: Nici pe vremea mea viața de la Moară nu semăna cu viața la castel. La Cerisy era viață de castel. Nu-i același lucru. Nici acum nu mi-am venit de tot în fire. Totuși, pe vremea aceea frica era exagerată. Ce frică ne era cu numai un secol în urmă, nu-i așa? cu numai un secol în urmă. Vreme de un secol nu

¹ Localitate situată în Mayenne, lângă Laval, unde Ionesco a locuit copil, între 1918-1919, devenită pentru el un simbol al paradisului pierdut (ferma botezată „Moara”, cu „taica Baptiste” și „mama Jeannette” și fiica lor, Marie etc.) (nota ed. fr.).

² Locul de desfășurare a faimoaselor colocvii. La Cerisy-la-Salle a scris Ionesco, în august 1953, *Amedeu sau cum să te debarasezi* (a ed. fr.).

am știut unde merg. Nu știam unde sînt, nu știam unde mă duc. Iar apoi, o dată ce obișnuința mi-a devenit o a doua natură, o dată ce anormalul a devenit normalitate, mi-am spus că, cine știe, poate că așa sînt la mine acasă. Nu, nu, asta nu întotdeauna Numai în unele momente, prin străfulgerări. Dar imediat ce luam visul ca realitate, eram prins în angrenajul lucrurilor. Îmi luasem meseria drept vocație. Acționam numai ca să-mi uit frica Chiar așa, m-am simțit la mine acasă numai începînd cu un moment anume. Erau diverse forme, diverse obiecte în spațiu și care, dintr-o dată, luau niște forme monstruoase, amintindu-mi că nu, că nu încape îndoială: nu mă aflam la mine acasă. Atunci unde mă aflam? Scaunul devenea un balaur cu două capete, iar luciul șifonierului căpăta aspectul unui lac. Un lac bizar: de unde răsărise?

FEMEIA: Uite, și aici aveți un scaun, care nu-i decît un scaun. Și o masă. Puteți pune mîna pe masă. Uite, e solidă, puneți mîna

JEAN: Așa e, este un scaun, dar nu-i ca acela Acolo era un scaun transfigurat, un alt model de scaun, poate chiar arhetipul unui scaun? Falsele scaune erau și ele acolo, nu erau decît umbrele unor scaune, din cauza aceasta căpătau tot felul de forme înspăimîntătoare, incredibile, monstruoase. Ce groază mi-era de golul negru, de tunelul întunecos în care alunecasem și în care mă rostogoleam, într-o cădere fără sfîrșit! Dar nu era nicidecum așa ceva, nu se putea să fie așa ceva, nici nu-mi cred ochilor, acesta este un scaun adevărat, un scaun esențial. Iar masa asta este o masă esențială, totul, imediat simți că totul este adevărat Prezența lor te face să crezi în veșnicia lor, în veșnica lor realitate. Însă acolo, atunci, prezențele păreau doar niște aparențe. Mă simt infinit mai bine aici. În adevărul lucrurilor. Dar oare sînt ele adevărate? Fără îndoială că mă simt mult mai bine, dar lucrurile sînt oare aceleași?

FEMEIA: Da, aproximativ aceleași.

JEAN: Deci tot în aproximație trăim? De ce acest „aproximativ”?

FEMEIA: Acordă-ți răgazul necesar spiritului pentru a-ți veni în fire, încetul cu încetul.

JEAN: Nu prea s-ar zice că sîntem într-o clinică. Nu o clinică este aici, așa-i? E sigur că sînt în altă parte. Nu pot să-ți spun cît sînt de fericit și de stupefiat că totul s-a petrecut așa de bine, că nu mai există acel abis întunecat, acea prăpastie fără capăt. Nici o clipă nu am simțit amețeala prăbușirii. Nu am făcut decît un pas și ușa s-a deschis. O ușă invizibilă pînă atunci. Am călătorit prin toată lumea, sute de kilometri, mii și mii de kilometri și acuma, ca să vin aici, doar ce s-a întredeschis

puțin o ușă, ori am intrat pe fereastră, sau printr-un geam! Totul s-a petrecut fără știrea mea. Și este călătoria cea mare. Însă mi-ai spus că lucrurile nu sînt decît aproximativ aceleași. Atunci unde-i lumea cea adevărată, cea absolut adevărată?

FEMEIA: Aerul lumii absolut adevărate poți să-l respiri oarecum încă de-aici. Totuși aici nu sîntem decît în anticamera adevărului, al adevărului neclintit O să te duc mai departe. Nu te teme, acolo nu mai există distanțe măsurabile. Nimic nu e lung, nici scurt, dar trebuie să te duc împreună cu alți oameni.

JEAN: Mă gîndeam eu că așa o să fie. Știu pe cine voi întîlni, nu-i așa?

FEMEIA: Da, așa este. Știi.

Femeia, fiind proprietara casei, trebuie să aibă aerul unei țărănci de la fermă.

SCENA IX

Personaje: Două femei, poate Doamna Simpson, soacra lui Jean și Ariette, soția lui Jean și, poate, cîteodată, sora acestuia.

DOAMNA SIMPSON, sau PRIMA FEMEIE: N-o să negi acumă că totul se mișcă neîncetat

ARLETTE, sau A DOUA FEMEIE: Sîntem vîrîți pînă peste cap într-o încurcătură îngrozitoare. (*Rîde.*)

DOAMNA SIMPSON: Dacă n-ar fi fost familia lui bărbatu-meu !

ARLETTE: Halal să ne fie ! Dacă mi s-ar fi cerut părerea, eu, una n-aș fi acceptat

DOAMNA SIMPSON: Se clatină tot timpul, dar uneori rămîne nemișcat

ARLETTE: Se clatină. Dacă s-ar putea să nu se miște. Tot timpul aceleași mișcări, revin ciclic aceleași mișcări.

DOAMNA SIMPSON: Cînd am să mor ! Oh, Doamne Dumnezeu !

ARLETTE: Eu mă aștept în fiecare clipă la o catastrofă și mă întreb cum de mai ține șandramaua? Dacă se crapă pămîntul?

DOAMNA SIMPSON: Îi ascult și mă uit la ei. Gesticulează, vorbesc, mi se pare că-i aud și mă mir că nu înțeleg ce spun.

ARLETTE: Oare unde-o să ne ducem dacă crapă pămîntul? În ce gaură? Intrăm în gaură înainte să se crape.

DOAMNA SIMPSON: Mai mulți savanți, magistrați și ofițeri superiori mi-au spus că luna s-ar putea să se apropie de pămînt și să ne ciocnim cu ea.

ARLETTE: Pămîntul se va lipi de lună și o să facă o lună și mai mare.

DOAMNA SIMPSON: Mă ia cu friguri numai cînd mă gîndesc.

Oare unde-o să ne ascundem, dragă? Unde ne-om duce, ai?

ARLETTE: E destul loc în stepele rusești. În Siberia.

DOAMNA SIMPSON: Loc pentru noi?

ARLETTE: Pentru lună.

DOAMNA SIMPSON: În urmă cu trei sferturi de secol, în Siberia a căzut un pietroi cît toate zilele, cît un munte. A căzut din cer și a făcut un găuroi uriaș, dar planeta a rezistat.

ARLETTE: În Europa, oamenii n-au auzit nici un zgomot.

DOAMNA SIMPSON: Ba da, a făcut un zgomot de tunet, adică oamenii au crezut că-i un tunet

ARLETTE: Nu. Așa ceva nu-i menționat nicăieri în cronici.

DOAMNA SIMPSON: Mama bunicii mele a auzit vorbindu-se de asta, însă totul a fost iute cenzurat, nu s-a făcut auzit nici un ecou în ziare.

ARLETTE: Cine să fi avut vreun interes s-o ascundă?

DOAMNA SIMPSON: Cum cine? Poate că dracu' !

ARLETTE: Sau poate că bunul Dumnezeu !

DOAMNA SIMPSON: Sau poate că s-or fi înțeles amîndoi. Or fi semnat vreun pact.

ARLETTE: Nu putem ști nimic. Nu putem face decît supoziții.

DOAMNA SIMPSON: Există pămîntul, planetele și stelele... Unde se oprește totul?

ARLETTE: Mai bine facem precum canişul nostru: nu punem nici o întrebare.

DOAMNA SIMPSON: Să trăim ca un caniş !

ARLETTE: Toate astea merg pînă în cer.

DOAMNA SIMPSON: Și cerul le întoarce la noi. Cerul ne veghează de sus.

ARLETTE: Cerul e dincoace de stele? Dincolo de stele, sau mai degrabă între stele?

DOAMNA SIMPSON: Trebuie că-i vorba de o altă lume. Este într-adevăr dincolo.

ARLETTE: Lumea lui trebuie să fie mai mare ca a noastră, fiindcă altminteri nu poate conține totul.

DOAMNA SIMPSON: Iarăși mă-nfior cînd mă gîndesc. Ce tainic e totul !

ARLETTE: Cine-i tatăl lui Dumnezeu?

DOAMNA SIMPSON: Nu am nici o idee, dar chiar nici una.

ARLETTE: Ai zice că viața n-ar mai fi cu puțință fără toate misterele și angoasele astea, fără frică și fără înfiorare.

DOAMNA SIMPSON: Mare-i Dumnezeu. Mai mare ca ce? Eu spun „Doamne-Dumnezeule”, dar nu știu ce va să zică.

ARLETTE: Poate că-i materia. Dar nici materia nu știm ce este.

DOAMNA SIMPSON: Când oi fi în groapă n-o să-mi mai pun în-
trebările astea, dar mă voi înfiora și atunci de frigul pământului?

ARLETTE: Există și morminte bine întreținute.

DOAMNA SIMPSON: E bine să ai copii care să te iubească și care
să aibă grijă de mormântul tău. Eu am să am o moștenitoare.
Ea o să plătească slujbe și-o să-mi pună flori la mormânt.

ARLETTE: O moștenitoare! Cu banii socrului meu?

DOAMNA SIMPSON: Am dreptul. Este soțul meu.

ARLETTE: Nu știu dacă Jean și legea vor fi de acord.

DOAMNA SIMPSON: Soțul *meu* e mai presus de lege. El a sucit
gîtul legii.

ARLETTE: Nimeni nu e mai presus de lege.

DOAMNA SIMPSON: Numai *cei care* schimbă legea.

ARLETTE: Ești egoistă. Cine-o să îngrijească de mormântul lui
Jean?

DOAMNA SIMPSON: Are copii. Din copil în copil se ajunge la
sfîrșitul lumii, după care toate mormintele se vor deschide. Nu
va mai fi nevoie să se ocupe cineva de ele.

ARLETTE: Există morminte care datează de mii de ani și care par
foarte proaspete. După cum există morminte de șase luni, dar
care par deja foarte vechi și fanate.

DOAMNA SIMPSON: Păi vezi, din moștenire în moștenire se poate
merge pînă la capăt

ARLETTE: Dumneata nu ai dreptul la nici o moștenire.

DOAMNA SIMPSON: De ce vrei să mă lipsești de acest fel de
nemurire?

ARLETTE: De ce vrei să-i lipsești dumneata pe ceilalți?

DOAMNA SIMPSON: Asta-i cearta, adică lupta pentru viață. Am
să mă lupt.

ARLETTE: Și noi ne vom lupta, din toate puterile. Și, la urma
urmei, pagubă-n ciuperci. Cozile cometelor pot să fărîme toate
mormintele. Gropile pot să explodeze cu tot ce au înăuntru.

DOAMNA SIMPSON: Dar pot să explodeze și să ducă-n spațiu tot
ce conțin.

ARLETTE: Nu am să-ți las eu șansa asta. Jean și cu mine te vom
împiedica

DOAMNA SIMPSON: Vom vedea noi care pe care.

ARLETTE: Te voi împiedica.

DOAMNA SIMPSON: N-ai să reușești.

ARLETTE: Vorbești de marile probleme ale vieții, de lume și de cer, ca să ajungi la meschinăria cu moștenirea. O meschină istorie de moștenire. Ce meschină ești ! Și cât de stupidă !

DOAMNA SIMPSON: Nu ești decît o bastardă !

ARLETTE: Mincinoaso, ipocrito, proasto !

DOAMNA SIMPSON: N-am să mă las așa.

ARLETTE: Jean și cu mine n-o să te lăsăm.

Doamna Simpson iese.

ARLETTE (*singură*): Nu, n-o s-o lăsăm să-și facă mendrele. Oare-o fi adevărat? Cu Jean, care lasă toate lucrurile baltă, fie din oboseală, fie din scepticism, nu poți să fii sigur niciodată. Cînd pămîntul va fi ocupat cu totul de cimitire, unde-o să mai punem morții? Va trebui să-i ardem pe ceilalți. Dar asta va face munți de cenușă. Unde-o să punem cenușa?

SCENA X

Decorul: o stație de autobuz.

O DOAMNĂ: Nu vine. Dar e vreme frumoasă, se poate aștepta.

UN DOMN: Din fericire, mi-am luat umbrela. Ploaia asta nu mai stă odată.

JEAN: Ce vreme frumoasă !

UN BĂTRÎN: Eu m-am resemnat.

AL DOILEA BĂTRÎN: Eu nu ajung să mă resemnez.

O DOAMNĂ: Tinerii nu sînt la fel de fericiți ca noi.

JEAN: Tare îmi place orașul ăsta, cu Sena pe malurile Tamisei.

UN DOMN ÎN VÎRSTĂ: Oare au reușit să sape canalul?

AL DOILEA BĂTRÎN: Eu i-am dat primul tîrnăcop, acum șaptezeci de ani, dar canalul nu e încă terminat. Oricum, apele din cele două părți se amestecă, din pricina poluării.

O DOAMNĂ ÎN VÎRSTĂ: Poluarea ne dă viață, dar grație norilor ajunge apa Senei să fie transportată în apele Tamisei.

CEALALTĂ DOAMNĂ: Și viceversa.

O DOAMNĂ: Îmi plac autobuzele care seamănă cu metrourile.

CEALALTĂ DOAMNĂ: Ce-au mai putut să facă și oamenii! Din epoca de piatră și pînă acum n-au făcut cîte s-au făcut în ultimii ani !

O DOAMNĂ: Erau mult mai puțin educați înainte. În epoca de piatră învățămîntul nu era obligatoriu.

DOMNUL ÎN VÎRSTĂ: Obligatoriu sau nu, asta nu prea schimbă chestiunea.

JEAN: Pretutindeni în jur, păduri, lacuri, munți. Ce frumos este !

UN DOMN BĂTRÎN: Ce furtună ! mi-a întors umbrela !

O DOAMNĂ: Luați umbrela mea.Așa se va face vreme frumoasă.

DOMNUL ÎN VÎRSTĂ: Îmi place cînd plouă.

JEAN: Într-adevăr, așa o vreme frumoasă îți face poftă să cînti.

(Cîntă.)

O DOAMNĂ (după ce a ascultat cîntecul): Cînd vă apucă, nu mai terminați. Mi-ați spart timpanul. Și soțul meu cîntă la liră.

CEALALTĂ DOAMNĂ: Ceea ce nu face ca tramvaiul să vină mai repede.

JEAN: Nu-i tramvaiul, ci un autobuz plin de fete frumoase și de flori.

BĂTRÎNUL: Eu m-am resemnat de mult cu toate... fiu al patriei.

AL DOILEA BĂTRÎN: Eu n-am să mă resemnez niciodată. Ispitele bătrîneții sînt mult mai puternice decît ispitele tinereții.

DOAMNA: Și asta e adevărat.

CEALALTĂ DOAMNĂ: Și reciproca-i la fel de adevărată.

JEAN: Cunoașteți *Cîntecul particularilor*?

BĂTRÎNUL: Eu cunoșteam numai *Cîntecul partizanilor*.

DOAMNA: Tot aia e.

CEALALTĂ DOAMNĂ: E ca și cum ai zice că una-i alta.

O DOMNIȘOARĂ (care apare grăbită): Gumă, gumă, gumă.

DOMNUL ÎN VÎRSTĂ: De cînd mi-ați dat umbrela, s-a făcut vreme frumoasă, dar asta n-a făcut să vină și tramvaiul, și nici autobuzul, așa cum spuneți.

JEAN: Știu eu un cizmar excelent, nu mai lucrează fiindcă nu mai are piele, dar iau autobuzul ca să merg să-l caut.

DOAMNA: Din cît veți căuta mai mult dintr-atît veți găsi mai puțin.

JEAN: Am eu destule piei în tolă.

DOMNUL ÎN VÎRSTĂ (către Tîmăr): Eu nu mai am nici tolă, nici arc.

DOAMNA: Dar există arcuri în cer, adică curcubeie.

CEALALTĂ DOAMNĂ: Dacă viața nu s-ar face din zi în zi mai scumpă și dacă salariile ar crește direct proporțional, atunci fără îndoială că ar fi mai mulți bani la casierie.

DOMNUL ÎN VÎRSTĂ: Oricum, ar lua statul tot ce prisosește-n casierie.

JEAN: Eu am un seif mare. dau cu palma-n el și sună a gol. Și totuși fac economii.

DOMNUL ÎN VÎRSTĂ: Când eram tînăr. am cunoscut un bătrîn japonez, care nu avea nici tolba și nici arc, dar care trăgea cu arcul.

BĂTRÎNUL: Eu vînd arcuri, săgeți și farfurii și nu le cumpără nimeni decît ca să le strice. Ceea ce le face și mai scumpe.

DOAMNA: De cînd mi-am dat umbrela, a început să plouă.

DOMNUL ÎN VÎRSTĂ: La mine, de cînd am primit umbrela, s-a făcut soare. Numai că soarele mă bate în ochi. Asta fiindcă umbrela are o gaură.

BĂTRÎNUL: Ca să umpleți găurile, băgați în găuri alte găuri.

AL DOILEA BĂTRÎN: Cine e statul? Statul sînt niște domni care stau într-o tristă stare.

DOMNIȘOARA: Un stat trist valorează mai mult decît o stare tristă.

DOAMNA: Sirii sînt bărbații sirenelor.

JEAN: Nu e adevărat, de atunci și pînă astăzi corpusculul ondulatoriu a făcut destule progrese.

DOMNIȘOARA: Sînteți determinist sau indeterminist?

JEAN: Eu prefer frumosul, numai să fie frumos, orașe frumoase, iar mecanica ondulatorie se împodobește cu crizanteme, așa că nu mă plictisesc în viață.

FIECARE PERSONAJ (*unul după altul*): Vine autobuzul, vine autobuzul.

DOMNUL ÎN VÎRSTĂ: Și ăsta a întîrziat. Și nu întîrzierile de acest gen prelungesc durata de viață.

Se grăbesc cu toții să intre în autobuzul care traversează scena și iese prin dreapta.

DOMNIȘOARA (*fluturînd mîinile*): Stați așa, nu este un autobuz adevărat, nu-i un autobuz adevărat, ne va duce spre pămînturi necunoscute.

DOMNUL ÎN VÎRSTĂ: De cînd cu descoperirea Polului Nord, nu mai există pămînturi necunoscute.

DOMNA: Dar mai există și alți poli nord.

BĂTRÎNUL: Există polii nord și polii nord de la celelalte manifestări ale divinității. Eu îi știu pe toți polii și vă dau dracului pe toți.

DOMNIȘOARA: Nu fiți mîrlan, eu am fost educată în alte principii. Eu nu am ucis încă pe nimeni.

Jean poate fi amestecat printre ceilalți, ori poate fi un tânăr oarecare, care nu are de împărțit nimic cu nimeni.

SCENA XI

Decorul: o cameră modestă și întunecoasă. Pe peretele din fund se văd două ferestre care dau în stradă. Trec siluete pe stradă. În cameră, pe jos, sînt două saltele, un scaun, o masă, un fotoliu uzat și un scaun balansoar. În balansoar, o femeie foarte bătrînă coase ciorapi. În fund, se vede trecînd personajul pe care, după o clipă, îl auzim bătînd la ușă.

BĂTRÎNA: Cine e?

JEAN: Eu sînt, Jean, fiul tău.

BĂTRÎNA: Nu mai credeam că vii. Intră. (*Jean deschide ușa.*)

Multă vreme ți-a trebuit pînă să te hotărăști să vii.

JEAN: Bună ziua, mamă.

BĂTRÎNA: Ce mult a trecut de cînd nu ne-am văzut. Eu nu sînt mama ta, sînt bunica ta pe linie maternă.

JEAN: Marna trăiește?

BĂTRÎNA: Da. Acuma e dusă la lucru. De doi ani ne-am întors la Paris. Nici ea, nici eu nu mai speram că vii. Ea își pierduse nădejdea.

JEAN: Mai sînt multe căsuțe așa vechi și cu grădină, ca asta, în cartier, așa că am circumstanțe atenuante. De mai multe ori am încercat să vin. Eram pe stradă și mă gîndeam să vin, însă străzile se dovedeau a fi niște fundături, drept care trebuia să fac cale întoarsă. Am tot ocolit, am traversat alte și alte străzi, toate erau fundături. Cel puțin de douăzeci de ori am încercat să ajung aici. Întotdeauna găseam un zid care mă împiedica. Renunțam și reveneam într-o altă zi, dar totul se relua ai-doma: fundături, ziduri foarte înalte. De data asta am reușit să vă găsesc, fiindcă am trecut printr-o poartă de trăsuri, după ce am dat ocol locului. Numai ocolind am dat de poarta asta, care dă foarte firesc în strada voastră. Oare voi reuși, la întoarcere, să mai dau de ea, ori mai degrabă rămîn să dorm aici? Întotdeauna m-am temut că n-am s-o mai găsesc pe mama în viață. Da, acum te recunosc, tu ești bunica.

BĂTRÎNA: Ce mult te-am așteptat.

JEAN: Așa este. Din ce trăiți? V-am adus de mîncare. Un sac întreg.

(Ia sacul pe care-l căra în spinare și îl pune pe jos.) Ia uite, am adus fructe, legume, flori.

BĂTRÎNA: Mama ta a găsit de lucru la o fabrică. Iar eu fac pe portăreasa clădirii. Așa că, vezi tu, ne-am descurcat și fără tine.

Intră Mama.

JEAN: Mamă, mamă, de ce ești așa de indiferentă când mă vezi?

MAMA: Tu ești? Nu credeam că mai vii.

BĂTRÎNA: Oricum am da-o, mama ta trăiește de doi ani în același oraș cu tine. De doi ani aproape, și aproape în același cartier. Iar tu nu ai venit să o vezi, cu toate că ți-am trimis o telegramă.

MAMA: Am așteptat, am așteptat pînă ce mi-am luat nădejdea.

JEAN (*Mamei*): Ce mult te-ai schimbat! Ce mult ai slăbit, ești ca o scîndură. Dacă nu am venit mai devreme a fost din cauză că a trebuit să-mi termin studiile. Am douăzeci și nouă de arii și nu mi-am luat încă diploma de licență. Tare mult aș fi vrut, cînd vin, să-ți arăt diploma, însă m-am hotărît să vin și fără ea. Dar, cum ți-am zis, nu am găsit strada.

MAMA: Totuși, ai locuit aici cînd erai copil.

Se vede trecînd o siluetă prin dreptul ferestrei, după care aproape imediat se bate la ușă.

JEAN: Trebuie să fie tata.

BUNICA: Ei nu a venit niciodată aici.

MAMA: De cînd s-a recăsătorit, nu mai vine să ne vadă. Nici el. I-e frică de nevastă-sa.

Se deschide ușa și intră un bărbat de vreo cincizeci de ani.

TATĂL (*către cele două femei*): E vina voastră că nu și-a terminat studiile. Se gîndea numai la voi tot timpul. Nu se gîndea decît la voi.

BUNICA (*bărbatului*): Tu l-ai împiedicat să vină.

MAMA: Nu e vina noastră dacă încă sîntem în viață. De acum, îți poți păstra fiul.

TATĂL: E nebun, are tot felul de lacune ciudate, și-a luat primele și ultimele examene, dar nu și examenele de la mijloc, ceea ce reprezintă o mare gaură.

între Sora, printr-o altă uşă, la dreapta spectatorilor, o femeie cam de aceeaşi vîrstă cu mama.

MAMA (lui Jean): Uite-o pe sora ta.

SORA: Mama ne întreţine, pe mine şi pe bunica. (Tatălui:) Nici tu, nici Jean nu ne-ai trimis nici un ban.

TATĂL: Asta fiindcă eu am fost foarte descurajat de găurile lui Jean.

MAMA (lui Jean): Bunica ţi-a scris. Dacă nu poţi trăi lîngă taică-tu, poţi sta aici, cunoşti casa.

JEAN: Am văzut-o în vis.

MAMA (lui Jean): Ai camera ta la etaj.

SORA: Trebuie să urci scara de lemn. Cunoşti încăperea, e o cameră lungă şi întunecoasă, chiar lîngă camera mea. Nu-i prea confortabilă.

JEAN: Ştiu, nu are decît o mică fereastră în fund, dar sînt, oricum, fericit că am unde să stau.

BUNICA: Aşteptînd vremea cînd îţi vei termina studiile, te vei însura şi poate că vei avea o casă mai spaţioasă.

TATĂL: Nu e bun de nimic. N-o să facă niciodată o carieră. Nu va fi niciodată avocat, aşa ca mine.

JEAN: E greşeala mea, e din vina mea, ştiu că la vîrsta mea (fac în curînd treizeci de ani) ar fi trebuit să-mi termin studiile. Nu cred că le voi mai termina vreodată. Nu-mi stă capul la asta. Nu mă interesează decît teatrul.

TATĂL: N-am să-ţi mai dau nici un sfanţ.

BUNICA (lui Jean): Mama ta va continua să lucreze, să se obo-sească, dar nici ea n-o să poată face asta toată viaţa.

JEAN: Iar eu nu-i pot fi, pentru moment, de nici un ajutor.

BUNICA (lui Jean): Niciodată n-o să-i poţi fi de vreun ajutor.

JEAN: Ce-i de făcut, ce-i de făcut! (Îşi frînge mîinile.)

BUNICA: Se simte vinovat, dar asta nu slujeşte la nimic.

SORA: Te-ai născut numai ca să stai toată viaţa agăţat de ceilalţi.

TATĂL: Păstraţi-l aici, la voi, dacă vreţi.

SCENA XII

Decorul: O cameră spaţioasă. De-o parte, un salonaş mic-burghez: trei fotolii, o canapea, o măsuţă, o lampă cu petrol pe măsuţă, iar în fund se vede şemineul cu o oglindă uriaşă deasupra. Toate acestea, în partea cu

grădina. În partea curții, un soi de dormitor, cu patru paturi de campanie.

Pe canapea stă lungită o femeie cam la patruzeci de ani. Poartă o rochie neagră și un colier greu la gât. E destul de frumoasă, chiar dacă puțin vulgară. În fața Margheritei Simpson, pe două taburete, se află Jean Simpson, un bărbat destul de tânăr, și Lydia.

DOAMNA SIMPSON: Ei bine, ai venit, Jean. Știam eu că te vei întoarce la Pampeluna. Înseamnă că nu ne mai disprețuiești și că ai nevoie de bani. Tatăl tău ți-a trimis cu regularitate sume imense.

JEAN: E tatăl meu, doamnă Simpson. E foarte normal să-mi trimită. Dacă m-am certat cu el, asta a fost numai din cauza dumitale, doamnă Simpson.

DOAMNA SIMPSON: Niciodată n-ai vrut să-mi spui tanti Marguerite.

JEAN: Nu ești sora vreunuia dintre părinții mei.

DOAMNA SIMPSON: Nu ai vrut să-mi spui mătușă. Așa i se spune celei de-a doua soții a tatălui cuiva. Nu ți-am cerut să-mi spui mamă, dar nici să-mi spui doamna Simpson !

JEAN: Nu există un motiv pentru ca oamenii să creadă că mama, adevărata mea mamă, nu mai este în viață.

DOAMNA SIMPSON: Tatăl tău a vrut ca toată lumea să creadă că mama ta a murit, chiar și pe mine a vrut să mă facă să cred asta, tocmai ca să mă poată cere de nevastă. Frații mei, cei doi căpitani, doreau să mă mărite cu un bărbat vădov, un vădov, nu un divorțat Și totuși, eu nu am crezut niciodată că mama ta a murit Trăiește încă?

JEAN: Ar trebui s-o știi. Când am părăsit-o, locuia la Pampeluna. I-am scris, apoi a izbucnit războiul și nu am mai știut nimic despre ea. Îți cer să-mi spui adevărul. Mai trăiește sau nu?

DOAMNA SIMPSON: Eu am văzut-o în urmă cu mulți ani. Cine știe ce s-o fi ales de ea. Locuia în mahala, într-o casă joasă, cu o singură cameră, întunecoasă și umedă.

JEAN: O cocioabă, evident în timp ce voi vă lăfăiați într-un palat E mic orașul, ați fi putut să vă întâlniți, din întâmplare, în timpul vreunei plimbări.

DOAMNA SIMPSON: Tatăl tău a vrut să ne despărțim de ea.

JEAN: Dar și dumneata ai făcut totul pentru asta. Știu eu cum au stat lucrurile. Tata era director la poliție...

DOAMNA SIMPSON: Mai este și acum.

JEAN: Putea face cercetări. Să o caute. În orice caz, eu am venit s-o caut și, dacă e vie, să o duc la mine, la Paris.

DOAMNA SIMPSON: Pretinzi că o adori și nici măcar nu i-ai scris vreodată. Era de datoria ta să n-o lași să se prăbușească.

JEAN: Era război,

DOAMNA SIMPSON: Cît a durat războiul?

JEAN: Bine, recunosc. Nu am făcut tot ce trebuia să fac. Nu sînt ingrat, sînt neglijent. Sînt astenic.

DOAMNA SIMPSON: Totdeauna m-ai acuzat pe mine că sînt pricina nefericirii tale. Nu puteam face nimic împotriva voinței tatălui tău.

JEAN: Dumneata ai exploatat ce era mai rău în el.

DOAMNA SIMPSON: Cine este femeia de lîngă tine?

JEAN: Lydia.

LYDIA: Eu sînt Lydia.

DOAMNA SIMPSON: Tu ai plecat de acasă la paisprezece ani, cu o bocceluță în spate. Am fost obligată să te alung. Locuiai în aceeași cameră cu mine și tatăl tău. Ne separai, ne spionai, împiedicai orice intimitate între mine și soțul meu. Ne despărțeai. Sau poate că nu ești Lydia? Poate că ești soția lui Jean? Atunci îți aduci, poate, aminte că eu și soțul meu ți-am pus în deget inelul de logodnă. (*Se întoarce către tînăr.*) Este sora sau soția ta? (*Lydiei:*) Jean a făcut o căsătorie reușită. A făcut o alegere bună. Ei, da, așa e. După aia a venit războiul și toate despărțirile astea, care ne fac să nu ne mai recunoaștem. (*Lui Jean:*) Nu era de datoria mea să-i scriu mamei tale; eu sînt soția legitimă a tatălui tău.

JEAN: Mama a fost soția lui mai întîi. Spuneai că eu și sora mea sîntem niște bastarzi. Nici nu știau ce înseamnă asta.

DOAMNA SIMPSON: Ei, haide, zău, eu nu rătăcesc pe străzi, nu era să caut prin toate cartierele. Mai tot timpul eu stau lungită aici. Mă doare burta, sînt constipată.

JEAN: O să crapi ! Poți să crapi !

DOAMNA SIMPSON (*lui Jean*): Cum au trecut toți anii de dinaintea războiului, anii de război și cei de după război?

JEAN: Înainte de război, precum știi, eram proscris. Din fericire, am reușit să fug în această țară minunată care ne-a primit așa de călduros și care ne-a adoptat.

LYDIA (*lui Jean*): Îi sînt recunoscătoare acestui popor. Nu putem spune nimic de rău despre el. Ce ne-am fi făcut fără el?

JEAN: În timpul războiului, la început am fost soldat. După aceea, am fost chemat la vatră. M-au înlocuit După aceea am lucrat pe un șantier naval, în marina otomană, dar nu am devenit cetățean turc.

DOAMNA SIMPSON: Tu ai venit aici, în casa tatălui tău, în casa noastră, nu ca să mă saluți, ci ca să mă înfrunți, să mă sfidezi. Ori poate că ai venit ca să te interesezi de sănătatea mea. Ai vrea să știi dacă am să crap curînd. Nu sufăr de nimic, în afara de constipație. ceea ce nu-i deloc grav. Ești încă departe de moștenire. De altfel, totul a fost pus pe numele meu, eu dispun de toate, casa-i a mea, banii toți sînt ai mei. Tu, sora sau nevasta ta n-o să aveți nimic. Tatăl tău ți-a dat destui bani pînă acuma.

JEAN: Am venit pur și simplu ca s-o caut pe mama.

LYDIA: Dacă tata i-a dat bani, a fost fără știrea dumitale, fiindcă, dacă știai, nu i-ai fi dat voie.

DOAMNA SIMPSON: Nu-i adevărat, nu-mi ascunde nimic niciodată. Eu i-am spus să-ți trimită bani.

JEAN: Nu-mi trimite bani decît atunci cînd sînt bogat și celebru. Cînd sînt în mizerie își întoarce fața de la mine. Îi este rușine cu mine.

DOAMNA SIMPSON: Nu avea cum să-ți trimită bani în timpul războiului, nu există curieri care să treacă prin liniile inamice. Și, apoi, banii nici nu aveau valoare pe atunci. Era inflație.

JEAN: Nu ai nimic de mîncare să ne dai. Nu știu de ce mi-e așa de foame.

DOAMNA SIMPSON: Am smochine.

Apare un servitor cu un platou plin de smochine. Jean va mîncea în permanență, de-a lungul scenei următoare.

JEAN: Tot timpul mi-e foame. Am un soi de bulimie. Sper că aveți prin dulapuri și alt fel de mîncare.

DOAMNA SIMPSON: Tatăl tău face tot timpul rezerve de mîncare.

Apare, din fund, Tatăl.

TATĂL: Ți-am trimis întotdeauna sume uriașe. Ești bogat.

JEAN: Mi-ai dat *cinci* sute de mii de franci. Nu mi-au rămas decît o sută de mii.

LYDIA: În casa asta sînt zeci de camere goale. Se poate dormi cînd într-o cameră, cînd într-alta, fie la parter, fie la etaj, sau în pod. N-o să te plictisești, ai cărți în latinește, ai cărți religioase, ai toată teologia aici.

JEAN: Pentru mine sînt aproape incomprehensibile. Înainte le înțelegeam, acuma am uitat totul, m-am despărțit de religie.

TATĂL: Ai cărți aici.

LYDIA: Cărți de tarot.

Tatăl scoate mai multe pachete de cărți de joc din buzunare și le aruncă pe masă și la picioarele lui Jean.

JEAN (*adunându-le*): Cărți de tarot. Ce figuri stranii! Cu scriere veche. Mai înțeleg câte un cuvânt, pe ici, pe colo.

TATĂL (*scoate un teanc de bancnote din buzunar și i le dă lui Jean*): Pofitim! Ține! Ia banii ăștia!

JEAN: Sînt vechi bancnote rusești.

TATĂL: Turcești.

JEAN: Rusești sau turcești, tot depășite sînt. Nu mai au nici o valoare. Nu pot plăti cu banii ăștia datoriile unchiului Ernest. Chiar el mă sună acum. (*Jean se îndreaptă spre telefon, care nu sună. Pune receptorul la ureche, apoi închide.*) Într-adevăr, era unchiul Ernest, care mi-a cerut și mai mulți bani pentru ca să plătim toate datoriile de familie.

TATĂL: Nu mai vreau să știu nimic despre familia asta. Toți sînt niște vagabonzi, niște ratați.

DOAMNA SIMPSON: Exact asta îi spuneam și eu adineaori.

JEAN: De altfel, banii aceștia, aceste bilete de bancă tocmai unchiul Ernest mi le-a trimis, ca să ți-i dau și să-mi dai în schimbul lor bani valabili. Vreau alți bani.

TATĂL: Maica-ta te-a trimis aici. Ai depășit orice obrăznicie. Ești leit ea! Nu ți-e frică de mine, fiindcă știi că nu mai pot să te bat.

JEAN: Cei din familia mamei sînt bătrîni cu toții. Toți sînt foarte bătrîni, nu ca mine și ca tine, care rămînem tineri orice-ar fi. Dacă ai vedea cît de tare a îmbătrînit mama! A sosit aici acum optsprezece luni. Dacă ai vedea cît a îmbătrînit! E la fel de bătrînă ca bunica.

DOAMNA SIMPSON: Deci ai fost s-o vezi! Tatăl tău îți interzisese.

LYDIA: Nu-i poți interzice să-și vadă mama.

JEAN: Da, după un an. Era aici și eu nu m-am dus să o văd. Aveam prea multe obligații, tot soiul de afaceri și preocupări. Și, apoi, nici nu erau taxiuri, nu mergea nici un autobuz pînă acolo. De mai multe ori am încercat să o vizitez și întotdeauna m-a împiedicat cîte ceva. Dacă nu era absența mijloacelor de transport, atunci era faptul că mă rătăceam, ori mă întîlneam cu cîte un prieten care mă oprea să bîrfim de una, de alta, și se făcea seară, așa că trebuia să mă întorc.

DOAMNA SIMPSON: Parcă ziceai că nu ai revăzut-o și mă întrebai dacă nu cumva știu unde locuiește.

JEAN: La drept vorbind, nu mai știu dacă am văzut-o într-adevăr, dacă am regăsit-o vreodată. Da, am căutat, dar m-am rătăcit pe drum. Locuiește în spatele stadionului. (*Lydiei:*) Tu ai văzut-o, ai văzut-o.

TATĂL: De unde știi atunci că a îmbătrânit așa de tare?

JEAN (*mîncînd în continuare smochine*): Dacă-ți spun că nu mai știu dacă pe ea am văzut-o, sau pe bunica ! Sau și pe una și pe alta!

TATĂL: Nu mai pot să-ți dau decît patru sute de mii de franci. Uite o bancnotă de cinci sute, dă-mi restul.

JEAN: Poftim.

DOAMNA SIMPSON: Vezi bine că aveai buzunarele pline de bani.

JEAN: Nu îndeajuns de mulți. Îmi mai trebuie. Familia are mare nevoie de bani. Sînt foarte mulți și foarte săraci. Măcar banii ăștia le datorezi. Sînt cu toții foarte bătrîni. (*Se întinde pe canapea.*)

DOAMNA SIMPSON: Ești bine îmbrăcat, pari înstărit

Jean lasă să-i cadă din buzunar un portofel plin de bani.

JEAN: Trebuie să plec, să-i dau mamei banii ăștia. Știu unde stă. Pe strada Claude-Terrasse. Dar unde-i strada asta?

TATĂL: Ne putem uita pe hartă.

DOAMNA SIMPSON: Nu-i treaba ta asta. Nu te privește.

TATĂL: E o trăsură pe stradă, în fața porții. Una cu doi cai, dacă nu cumva cu trei.

DOAMNA SIMPSON (*lui Jean*): Vezi cît de gentil este tatăl tău. Nu e vina mea dacă nu ți-a dat mai mulți bani. Nu eu am luat totul. (*Tatălui:*) Lasă-l să se descurce singur!

JEAN: O trăsură ca să ajung în celălalt capăt al orașului! O să pierd o grămadă de bani și de vreme. Haide, Lydia, să căutăm un taxi.

TATĂL: Știi că nu sînt taxiuri pe aici.

JEAN: În orice caz, trebuie să mă grăbesc.

LYDIA: Dar poate găsim vreun tramvai, vreun autobuz. Dar pe care să-l luăm?

JEAN: E tîrziu, e tîrziu, trebuie să mă grăbesc.

Intră bunica.

LYDIA: Bunica !

TATĂL: Ți-ai adus toată familia aici. Și doar ți-am spus că nu-ți dau voie.

DOAMNA SIMPSON: Nu uita că eu sînt aici la mine acasă.

BUNICA: E prea tîrziu acum. Mama ta a murit

JEAN (*întristat*): Putea și ea să mai aștepte puțin, deja a așteptat atîta vreme.

TATĂL: În cărțile pe care ți le-am dat stă scris ce trebuie să faci cînd mori.

JEAN: Dar ce scrie este încă adevărat, fiindcă sînt cărți vechi, foarte vechi. Este vorba de experiențe străvechi.

DOAMNA SIMPSON: Eu cînd oi muri vreau să mi se pună pe cap o coroană de flori.

LYDIA (*lui Jean*): Liniștește-te.

TATĂL: Îm i pare rău! Oricum, mi-a fost soție. Ce vrei să fac?

JEAN: Dă-mi măcar cartea aia în care scrie ce trebuie să faci cînd mori.

LYDIA: Consolează-te cu bogățiile tale. Noi avem mai multe case. Și în fiecare casă avem mai multe paturi. Putem dormi în fiecare noapte în alt pat. Nici ție nu-ți place să dormi mereu în același pat.

SCENAXIII

Personaje: Jean, Lydia. Intră unul prin stînga, celălalt prin dreapta, și se întîlnesc la mijlocul scenei.

LYDIA: Ai auzit vestea, îți dai seama, Constantin e din ce în ce mai stimat, steaua lui crește. Tocmai a încasat cel mai mare premiu literar din lume. Nu se mai gîndește nimeni să-ți dea ție premiul ăsta. Respectul cu care erai înconjurat altădată se diminuează pe zi ce trece. Sînt țări în care lumea nici nu mai știe cine ești. Pînă și în Franța începi să fii uitat.

JEAN: Într-adevăr, cine mai știe de mine? Sînt foarte nefericit. Credeam că m-am împlinit și că nu mai am nimic de făcut. Nu am înțeles că încă mai am mult de luptat. Crezînd că am cucerit totul, am aruncat armele. Asta în timp ce ceilalți continuau să se lupte la adăpostul întunericului. Și dintr-o dată, bezna sa s-a risipit și s-a făcut lumină. O lumină formidabilă, lumina celebrității. Cum să faci să te retragi și să te cufunzi în întuneric, așteptînd un nou joc?

LYDIA: Constantin a luat premiul mondial. Nu ai ce să mai aștepți acum. Și totuși, ai fi putut să-l iei tu.

JEAN: Ani și ani am luptat împotriva lenei mele, după care m-am lăsat copleșit de ea. Mi-am sacrificat viața spiritual și salvarea sufletului în numele celebrității, iar acum - adio faimă !

LYDIA: Ai putea să iei totul de la început?

JEAN: Cred că sînt foarte bătrîn. Ce vîrstă am eu?

LYDIA: Ai primit o scrisoare oficială. (*Îi întinde scrisoarea.*)

JEAN (*citește scrisoarea*): „Domnule, ca urmare a cererii formulate de dumneavoastră, ați fost numit profesor de liceu la Strasbourg.” Deci nu sînt chiar așa de bătrîn. Ba chiar sînt tînăr, de vreme ce mi se oferă o nouă carieră! Profesor de liceu, așa cum am fost la începuturile mele.

Lydia iese.

JEAN: Ei, haide, să vedem: unde sînt eu acum? La Paris, vezi bine. Tocmai am sosit de la Marsilia, încă sînt bîntuit de imaginile superbe ale mării. Mi-aduc aminte, chiar ieri eram la Marsilia, venind dintr-o lungă călătorie. O croazieră. La Constantinopol. Da, eram pe un vapor uriaș, atît de imens încît abia a reușit să treacă prin strîmtoarea Bosfor.

Intră Louis.

LOUIS: Ai pierdut multă vreme cu călătoria asta. Și continui încă să crezi că ai destul timp de pierdut. Însă de acum e tîrziu. Ești prea bătrîn.

JEAN: Sufletul nu cunoaște vîrstă! Sînt tînăr, mereu mă visez tînăr. Inconștientul nu îmbătrînește. Și, la urma urmei, încă merg. Pot să și alerg.

LOUIS: Ai visat în continuu vreo cincisprezece ani, sau aproape douăzeci, dar de-acuma gata cu visul, s-a terminat. Nu ai făcut niciodată ceva pentru mine.

JEAN: S-ar zice că mă disprețuiești. Tocmai tu, care mă adori. Ce costum frumos ai !

LOUIS: Totul e iremediabil! De data asta este incurabil! Pînă acum ai avut mereu șansa să scapi. De data asta s-a terminat. Ești prăbușit. Uită-te la mine, ce bine mă mențin. Țin foarte bine la tăvăleală. O să vă îngrop pe toți. Vremea ta s-a dus. Gata, eu plec: trebuie săștii să te debarasezi la timp de prietenii stînjenitoare. Am întîlnire cu frumoasa mea logodnică. (*Iese.*)

JEAN: Louis ăsta ! E de ajuns să nu mai ai renumele de altădată, și el gata, te părăsește. N-am să i-o iert ! Dacă, în ciuda a orice, va veni iarăși vremea mea, am să-mi aduc aminte de comportarea lui. Îi este frică de asta. M-a invidiat mereu, scrișnind din dinți, astfel încât acum e fericit. Exultă la gândul că și-a luat revanșa. Dar n-o să-i meargă prea mult, n-o să-i meargă. Mă voi duce la Strasbourg. Vremea mea nu a trecut încă, am să i-o dovedesc. Numai că există doar un singur tren gratuit către Strasbourg. Dacă-l pierd, ratez totul definitiv. Cum oare să fac să nu-l pierd și, de fapt, din ce gară pleacă? Mi-e frică să nu cumva să pierd trenul și să nu mai ajung la vreme, din cauza valizei ăsteia prea grele.

Intră Lydia.

LYDIA: Dacă vrei, te ajut eu să duci valiza.

JEAN: Înainte vreme, numai cu vreo doi ani în urmă, îmi veneau bani din toate părțile. Toate ziarele îmi trimiteau bani. Apăreau ziarele cu fotografia mea... acum, nimic! Ce oare să fac să mai câștig ceva bani?

LYDIA: Altădată, când eram săraci, numai ce te uitai pe jos și găseai bani, pe trotuare sau la rigolă. Apleacă-te și acum și caută.

JEAN: O să încerc. *(Se apleacă și începe să caute.)*

LYDIA: Poftim, fii atent, uite că strălucește ceva acolo ! Acolo ! Și uite și acolo !

JEAN *(adună monezi de pe jos și le privește)*: Un fleac. Niște mărunțiș care nu valorează mai nimic. Nu mă salvează nicidecum.

LYDIA: Uită-te și aici !

JEAN *(se apleacă din nou și culege o monedă)*: Fără valoare! Ceva mărunțiș retras de mult din circulație.

LYDIA: Nu te mai necăji. La Strasbourg ai un post care te așteaptă. Am fost la Facultatea de Medicină și le-am cerut diploma ta. Uite-o !

JEAN: Diploma în filologie? Am s-o arăt la toată lumea, ca să știe că încă sînt capabil să-mi iau examenele. Dar de ce la Facultatea de Medicină? Eliberează ei și diplomele filologilor?

LYDIA: Păi, da, după cum vezi ! Ba încă diploma în medicină valorează mai mult decît cea în litere: e mai științifică. Te apreciază savanții, toți marii doctori. Te-au cunoscut toți cînd erai la clinică, atunci cînd te-au operat Ți-aduci aminte cum te

alintau? Mergi, deci, la gară și arată-i persoanei de la ghișeu diploma asta, iar ei îți vor da în schimbul ei un bilet de tren.

JEAN: Trebuie să plec. E sinistru să locuiești aici.

LYDIA: Chiar lângă Paris, la poarta Versailles, începe provincia. Te poți duce în fiecare zi acolo.

JEAN: Da, așa este. Altădată mă duceam din cînd în cînd, să mă aerisc, să-mi astîmpăr foamea de peisaj, de frumusețe. Mă duceam și cînd mă lăsau să plec de la clinică. Între două operații. Ce cîmpuri frumoase. Și un deal! Îți venea inima la loc. Da, parcă văd și acum delușorul acela și cîmpurile pline de lumină. Ce lumină era acolo! O lumină cu totul altfel decît lumina. Și după aceea urcam colina și vedeam de sus orașul ca-n palmă. De multe ori am fost acolo. Dar oare în vis, sau chiar în realitate? În realitate! Dar era așa de frumos încît credeam că visez. Cum se numea orașelul acela, eu casele lui albe și cerul așa de senin? Erau niște căsuțe albe, albe, strălucind în soare. Și o piață în centrul orașului, foarte luminoasă. Cum se numea orașul?

LYDIA: Alumina. Așa se numea orașul: Alumina.

JEAN: Vezi că nu m-am pierdut cu totul, de vreme ce îmi aduc aminte numele orașului. Alumina, Alumina. Pot să-l regăsesc pe hartă. Este indicat pe toate hărțile visului. Alumina, orașul sufletului meu. Alumina, orașul viselor mele. Alumina, orașul celei mai reale realități pentru mine.

LYDIA: Numai cînd spui: Alumina - și deja ești năpădit de lumină.

JEAN: Atunci, de unde vine umbra? Lumină, rămîi! Alumina, nume de lumină. Și poftim! totul se întunecă. Nu mai am destulă forță în mine, ca să păstrez lumina din Alumina. Iar se lasă beznă. Oare nu mai pot să visez? Să fiu, oare, într-un coșmar? Întunericul mi-a invadat iarăși sufletul.

LYDIA: Vei regăsi lumina la Strasbourg.

Intră Paul. Lydia iese.

JEAN: Ai adus întunericul. Exact acum cîteva secunde mă găseam în Alumina. Acuma, Alumina s-a îndepărtat la zeci și zeci de kilometri. Întotdeauna ai fost bine îmbrăcat Iar de față cu mine păreai și mai elegant Nu te supăra, dar am să-ți spun repede și direct că am nevoie de bani, ca să-mi cumpăr bilet de tren. Nu mă pot duce pe jos. Urcam pe jos colina și vedeam Alumina. Acuma sînt prea obosit ca să mai merg pe jos. Nu mai țin nici la drum întins, necum la urcuș. Am nevoie

de bani ca să-mi cumpăr bilet de tren. (*Face o pauză și vorbește din nou.*) Toată lumea apare, Urlă, se zvîrcolește, merge, vorbește, șoptește, se bate pe umeri, insultă, se așază la loc, se insultă iarăși, își poartă pizmă, gelozie, se fură, se torturează și după aia dispare. Se șterge complet Unii stau în hoteluri foarte frumoase. Alții strigă pe la ușile hanurilor și îi apucă furia împotriva celorlalți. Adesea se face foc, iese fum și încep incendiile. Dar oamenii reconstruiesc. Vin după aceea alții și pun mîna pe locurile bune. Stau două zile, apoi patru și acum sînt tot acolo. Îi dai afară, îi smulgi cu forța de acolo, trebuie să le rupi corzile, legăturile, după care dispare totul. „Noi eram doar în trecere pe aici”, spun ei, dar de fapt încremenesc acolo. Și cei cazați mai prost încremenesc acolo. Nimeni nu vrea să se care de bunăvoie, prin bună înțelegere. Cei mai dotați se comportă la fel de sălbatic precum mizerabilii. Ba încă și mizerabilii prind un gust nebun pentru mizeria lor, așa că rămîn. Cu atîtea cutremure - le zic - cu atîtea guri de vulcan care scuipă lavă în flăcări pentru noi ! Sînt atît de multe incendii în păduri și în orașe ! Atîtea furtuni, atîtea cicloane ! Și apoi, sînt maladiile mortale. Epidemiile. Să le lăsăm să lucreze. Fiindcă, oricum, ardem. Ardem de nerăbdare. Dansăm în cerc, sau, mai degrabă, ne ținem cu toții de umeri, nenumărați cum sîntem, și dansăm braț la braț întru eternitatea nimicului și paradisul tăcerii nesfîrșite. Să ne grăbim ! In loc să ne agățăm și să rămînem, să plecăm cît mai repede, haide, fuga, pas alergător ! Zău așa, cine ne poate garanta că vom fi în primul cerc ? Și poate că al doilea va fi și mai rău.

Apar două femei:

JEAN: Arătați-mi pe unde s-o iau.

PRIMA FEMEIE: Pe aici nu sînt aceleași puncte cardinale.

A DOUA FEMEIE: Aici sînt supernordul și supersudul.

PRIMA FEMEIE: Și un rîu ca un covor suspendat

A DOUA FEMEIE: Trebuie să ajungeți din nou la periferie.

SCENA XIV

Personaje: Violette, Jean.

Violette este îmbrăcată într-un halat de casă sub care este goală.

JEAN: Dumneata ești Violette, te-am recunoscut Ești frumoasă și tânără ca odinioară. Formidabil: nu te-ai schimbat deloc în acești douăzeci și cinci de ani. Și ai tot douăzeci și cinci de ani. Sînt șocat de tinerețea dumitale. Ce păcat ireparabil! Ce mare păcat că a murit Alexandre. Nu te mai uita așa urît la mine. Știu, trebuie că mă dușmănești. Mă mai dușmănești încă?

VIOLETTE: Da Și am să te dușmănesc totdeauna Poate că nu din motivele pe care le presupui. Erai tânăr și ambițios. Te-ai comportat stupid față de el. Dar nu-i vorba atît de asta... Nu e asta...

JEAN: Eram tânăr și ambițios, dar așa eram toți trei. Așa de puțin a durat prietenia noastră! Nici nu știi cît de rău îmi pare că a murit!

VIOLETTE: La ce bun remușcărilor? Admit, totuși, că ai remușcări.

JEAN: Înainte să moară, mi-a trimis un semn. Mi-a trimis o fotografie cu el.

VIOLETTE: Și dumneata i-ai trimis una, în același timp.

JEAN: Am avut amîndoi același gînd, fără să bănuim nimic.

VIOLETTE: Fotografiile vi s-au încrucișat pe drum. El a murit la patru zile după aceea.

JEAN: Am aflat și cum. Era așa de slăbit, că nu a mai putut suporta.

VIOLETTE: S-a spus că l-am părăsit. Că s-a stins în urma unor certuri cu mine. Calomnie!

JEAN: A fost un semn de adio. Crezi, oare, că nu-l vom revedea vreodată? Crezi că nu există lumea de dincolo?

VIOLETTE: Nu există lumea cealaltă. Ce pierzi aici și acum rămîne pierdut pe vecie. Totul este irecuperabil.

JEAN: Nu crezi în viața de apoi?

VIOLETTE: Nu există alte spații, alte locuri, nu există alt timp.

JEAN: Poate că totuși există alte spații. Spații în spații, imbricate, separate doar prin niște perdele imaginare, un fel de pereți de hîrtie. Poate că există timpuri bătate în timpuri, în alte timpuri și tot așa, deopotrivă lipite și separate.

VIOLETTE: Nu mai face pe copilul și lasă întrebările astea stupide, pe care și le pune tot omul. Tot ce se întîmplă nu se întîmplă decît o dată și gata.

JEAN: Alexandre nu era așa de sigur de asta. Nu o dată l-am surprins sărutînd icoane, - nu, nu, nu - nu te uita așa Nu era doar din fetișism. (Pauză.) Pe vremea aceea trăiam cu patimă. Era un timp foarte plin, tensionat, bogat Un timp plin de evenimente. Acuma, de ani buni înapoi, timpul s-a golit, s-a

fleşcăit, curge încet. Nu mai sesizez fiecare clipă. Rîul curgea încet Astăzi e-o cataractă. Clipele ne mîngîiau pe atunci, adăstau lîngă noi. Acuma, am ajuns. Unde? Am reuşit Ce? Totul e zadarnic. Ar trebui să murim de prea multă iubire.

VIOLETTE: Adevărat, a existat o mare neînţelegere între voi. Totul e neînţelegere.

JEAN: Aşa zicea şi el.

VIOLETTE: Am un nou prieten. El mi-a explicat motivele acestei neînţelegeri. Dumneata te-ai comportat greşit.

JEAN: Cine-i prietenul?

VIOLETTE: Nu ştii? Yan, polonezul.

JEAN: Nu ştii poloneza

VIOLETTE: Traduc din engleză.

JEAN: Dar e scris în franceză.

VIOLETTE: E mai bună versiunea engleză.

JEAN: Violette, nu-ţi poţi închipui cît de rău îmi pare că atît de multă vreme am stat fără să-l văd pe Alexandre ! Remuşcărilor sînt de prisos, bineînţeles. Ce prostie din partea mea, dar poate că din partea noastră ! Era cel mai bun prieten al meu, fratele meu. Oare ce ne-a făcut să ne îndepărtăm unul de celălalt?

VIOLETTE: Tu ai fugit

JEAN: Mi se părea că mă copia şi că, de fapt, mi-a furat un vis.

VIOLETTE: Dar şi el visa la fel de mult Adevărat, v-aţi fi putut avea ca fraţii. Orgoliile voastre de scriitori. Semănaţi între voi aşa de mult, încît aveţi pînă şi aceleaşi vise. Trecuturile voastre semănau foarte mult Aveţi, de altminteri, aceleaşi nelinişti, vă bîntuiau aceleaşi obsesii.

JEAN: Prostii: o rivalitate literară imaginară.

VIOLETTE: E vina dumitale.

JEAN: Altădată mă tutuiai.

VIOLETTE: V-a fost frică la amîndoi. De fapt, din înţîlnirea voastră, nu el, ci dumneata ai profitat cel mai mult

JEAN: Dar el devenise militant. Ce era să fac? M-am comportat idiot.

VIOLETTE: Ar fi trebuit să-ţi dai seama de asta mai demult ! Eu, una, nu-ţi mai pot fi prietenă.

JEAN: Nu mă urî atîta ! Întotdeauna am fost incapabil să-i frecventez pe cei care nu-mi împărtăşesc ideile şi credinţele.

VIOLETTE: Dar ai într-adevăr idei? Idei! Dacă el a devenit militant, asta s-a petrecut tocmai din pricină că l-ai lăsat singur. Dacă nu-l părăseai, n-ar fi luat-o razna. S-a înscris în partid tocmai ca să aibă o familie. Toţi l-aţi părăsit. Idei ! Ideologiile

astea! Mai mult hazard, decît opțiune. Niște accidente. Gogoși. Deșertăciune.

JEAN: Și eu care cred de cînd mă știu că prietenia trebuie să fie deasupra tuturor micimilor astea. Prietenia e ceva foarte important. Numai prietenia și moartea contează într-adevăr. Uite că, în cele din urmă, el a ales moartea.

VIOLETTE: Moartea l-a ales pe el.

JEAN: Au trecut douăzeci de ani. Douăzeci de ani ! Oare cum am putut trăi fără el? N-am să mi-o iert niciodată.

VIOLETTE: Ai început să mă plictisești cu învinovățirile astea. Înfundă-te în noroiul vinovăției ! Înfundă-te. Eu nu pot să te ajut cu nimic.

JEAN: Dar dumneata ai împins lucrurile la dezastru. Dumneata m-ai înfruntat și m-ai respins. Am înțeles că nu vrei să uiți. Ai împins lucrurile la dezastru.

VIOLETTE: Poate că ar fi trebuit să insiști ! Oricum, eu am depășit toate astea acum. Am un nou prieten și trebuie să îi traduc opera.

JEAN: Dar poate că, poate că chiar dumneata te cam săturaseși de el. Poate că nu mai răbdai. Prea avea nevoie de sprijin. Trebuia ajutat minut cu minut, de dimineață pînă seara și de seara pînă dimineața. Nici nu deschidea bine ochii dimineața și îi puneai țigara în gură. Apoi biberonul cu alcool. Numai după aceea se trezea. Sigur că au existat neînțelegeri la început, însă dumneata n-ai făcut decît să le agravezi. În loc să aplanezi lucrurile, dumneata, cu luciditatea dumitale, în loc să umpli golurile dintre noi... Ai fi putut să-l ajuți, să ne ajuți, să ne explici pe unul celuilalt. Nu ai vrut să faci asta. De ce? Care a fost adevăratul motiv? Trebuie să fi existat un motiv care mie-mi scapă. Pe care mi l-ai ascuns. Care a fost adevăratul motiv?

VIOLETTE: Nu-ți mai aduci aminte?

Lasă să-i cadă halatul și rămîne goală înfața lui Jean. Înfundal, apare Alexandre.

ALEXANDRE: Haide, Jean, îți dau voie. Haide ! Dacă-ți spun că-ți dau voie! Nu e frumoasă? Nu-ți place? N-o poți iubi? Fă-mi mie plăcerea asta

VIOLETTE (lui Alexandre): E idiot, sau numai se preface?

ALEXANDRE: Jean, mă decepționezi, pe cuvînt că mă decepționezi.

JEAN: Ești frumoasă, ești strălucitoare! Nu mi-am putut crede ochilor. Nu am îndrăznit. Am rămas pironit locului. Nu aveai nici un motiv să te simți jignită. Nu-mi venea să-mi cred ochilor. Cum m-aș fi putut gândi să...

VIOLETTE: Era o șansă unică.

Pauză.

ALEXANDRE: Am ales moartea. Visam să scriu opere literare la fel de frumoase ca muzica de operă, la fel de suave, de gingașe, de patetice și senine. Nici măcar poezia nu egalează pe deplin muzica. Doar câteodată, în câte un balet verbal, o muzică verbală, așa ca la Aragon, de exemplu. Dar lucrul e foarte rar, chiar și la Aragon e rar.

Alexandre dispare. Jean rămîne pironit în fața Violettei, care, încetișor, își pune halatul.

VIOLETTE: Nu, a doua șansă nu ți se va mai da niciodată.

SCENA XV

Personaje: Jean, Alexandre.

JEAN: Mai nimic nou. Câteodată aveam impresia că am găsit un boschet demn de explorat, vreun nou desiș de cercetat. Speram că, la capătul desișului, ori chiar în desiș, ne regăsim propriile urme. Deja trecuserăm pe acolo! Ne șoca lucrul ăsta, dar apoi ne aminteam pînă și ziua și ora aventurii. Ce decepție!

ALEXANDRE: Poate că mai era posibilă cîte-o aventură!

JEAN: Trebuia să sărim zidul, să ieșim dincolo. Eu niciodată nu m-am resemnat

ALEXANDRE: Nici nu e ușor. În realitate, fiecare adorăm să ne întoarcem pe urmele pe care le-am lăsat cîndva. Să sorbim același pahar de vin alb dimineața, să tragem în piept cu nesaț prima țigară a zilei. Sîntem în fața unei noi zile și ne fac plăcere pînă și obișnuințele cele mai neconfortabile. Tabieturile.

JEAN: Și am dori să reîncepem totul, cu condiția ca totul să fie nou. Dar să știm dinainte în ce constă noutatea. Ne place să reîncepem, nu să începem. Și totuși, și totuși.

ALEXANDRE: Micuțele marionete fac trei ture, după care pleacă.

JEAN: Sau poate că nu mai au chef să plece. Sau poate că ar fi mers încă o dată, dacă toți ceilalți nu voiau să plece. În ce ne privește, noi nu vrem să plecăm. Pe noi ne privește lumea, și ne ascultă. Noi înșine ne privim și ascultăm ce zicem. Iar ei își spun: uite aceleași marionete.

ALEXANDRE: Și noi spunem același lucru despre noi înșine. Știm că sîntem ruginiți.

JEAN: Oh, dacă noi și ceilalți am putea redescoperi prospețimea dimineții dintîi !

ALEXANDRE: Un pahar cu vin alb ne-ar ajuta ! Ba nu ! Amețirea, dar nu beția !

JEAN: Eu am suflet burghez, adică un suflet cu tabieturi.

ALEXANDRE: A face altceva !

JEAN: A fi altceva! Să fii o ființă absolut surprinzătoare, de ne-conceput, neașteptată, da, da, o ființă inimaginabilă !

ALEXANDRE: Depeizarea !

JEAN: Ah, da, depeizarea! Depeizarea! Mă ispitește depeizarea. Dar mi-e și foarte frică.

ALEXANDRE: M-am săturat de țara asta. Și nu am chef de alta.

JEAN: Dacă am putea avea o idee, o idee oarecare, despre noua țară, dacă am ști, atunci n-ar mai fi nevoie de depeizare. Nu știu dacă-mi place aventura, ori dacă mi-e groază de aventură. Cîteodată îmi spun că n-am chef de nici o altă aventură.

ALEXANDRE: Plictisul și oboseala sfîrșesc prin a-ți face poftă de-o aventură.

JEAN: Plictisul ! Știu ce va să zică. Sau poate că nu știu, ori poate m-am plictisit de plictiseală.

ALEXANDRE: Nu prea e cine știe ce. Dar dacă am reîncepe totul, tocmai ca să-l facem mai bine?

JEAN: Nu vor mai fi nicidecum aceleași condiții ! Pînă și cuvîntul „condiție” s-ar putea să nu mai însemne nimic.

ALEXANDRE: Întotdeauna vom fi condiționați de alte condiții. În final, poate că ne-am putea schimba pielea, dar nu și ființa. Mă rog, ceea ce va să zică „piele”, și care în viitor nu se știe cum se va chema.

JEAN: Oare întotdeauna va exista existență? Viitoarea existență tot existență se va numi? Și ce soi de existență va fi? Să faci ceva mai bine! Asta-i posibil numai dacă n-ai fost o ratare dintru început, numai dacă metafizic n-am fost ratați din capul

locului, o dată pentru totdeauna, o existență pentru toate existențele, adică niște cvasi-existențe !

ALEXANDRE: Să faci mai bine data viitoare! Oare-o fi cu puțință?

JEAN: Ar fi destul de bine, cu toate că nu avem darul ubicuității.

ALEXANDRE: Totuși, n-am cere mare lucru cu asta. Și eu am impresia că stau într-o cușcă. Ba sînt chiar convins că locuim cu toții într-o cușcă. Există undeva o ușiță, dar n-o găsim. De-aș putea-o găsi odată! Oricum, va trebui s-o găsim odată și-odată. Ne împing cei din spate, vin în masă, se bulucesc și umplu cușca pînă la refuz. Of, dacă am avea o cușcă mai aerisită!

JEAN: Tot o cușcă ar fi.

V.

ALEXANDRE: Oare sîntem niște ființe făcute să stea de-a pururi în cușcă?

JEAN: Păi eu ce-ți spuneam? La ce bun să schimbi cușca? Numai că nu noi hotărîm. Mai bine rămîi în aceeași cușcă.

ALEXANDRE: Tu nu ai putea. Dacă deja te-ai plictisit, asta înseamnă că visezi să pleci, oriunde, numai să pleci. Ai acceptat deja ideea de aventură. Iar ceilalți ne împing din spate.

JEAN: Mie mi-ar fi de ajuns un colțișor.

ALEXANDRE: Peste puțină vreme nu va mai exista nici un colțișor liniștit. Totul s-a terminat, s-a umplut. Vezi și tu foarte bine că te sufocă ceilalți, îi vezi ce rapid te invadează.

JEAN: Ce-mi spui mă neliniștește, dar mă și calmează: plictisul va să zică deja gustul aventurii, nerăbdarea de a pleca în necunoscut. Dar nu-i deloc sigur că așa e. Eu mai rămîn o vreme, cît am să mai pot. Am să rămîn alături de cele două, trei ființe la care țin. Nu vreau să le las singure.

ALEXANDRE: Eu unul mă consider dezlegat de tot. N-am de gînd să aștept să fiu dat afară pe ușă. Voi face eu singur saltul în aventură.

JEAN: Abisul aventurii. Să sari peste zid! Dar oare există vreun abis dincolo?

ALEXANDRE: Omul a făcut deja primii pași pe lună. A îndrăznit pînă și asta! Așa că putem încerca și ceva mai mult. Nu, eu, unul, nu am de gînd să aștept să fiu dat pe ușă afară!

Finalul scenei.

SCENA XVI

JEAN: Ciudat. Într-un biet cătun să construiești trei zgîrîie-nori uriași. Cele cîteva persoane care locuiesc aici trăiesc la țară, dar au în același timp confortul specific marilor orașe. Or avea un lift ca să urce pînă acolo sus? Casele din preajmă sînt mici, dar există două străzi, două cinematografe, două restaurante, chiar și cîrciumi țărănești.

TÎNĂRUL ȚĂRAN: Ce faceți pe-aici?

JEAN: Caut spațiul pierdut (*Aparte:*) Ce moacă de brută!

TÎNĂRUL ȚĂRAN: Dacă vrei să cauți castelașul, trebuie să treci prin pădure. Pe vremuri, acolo locuia un conte. Acuma castelul e spital.

JEAN: Semănați cu MacLagen, îl știți? artistul de cinema. Aveți un aer de bătaș.

TÎNĂRUL ȚĂRAN: Am treizeci de ani. Am căzut la examenul pentru a șasea și nu știu dacă să mă mai prezint o dată la examen, sau să mă duc la o școală tehnică. Tare mi-ar plăcea să trag niște pumni în stînga și-n dreapta.

JEAN: Nu vrei să beți un pahar cu mine?

TÎNĂRUL ȚĂRAN: Uite-l pe tata.

Apare un alt țăran, mai în vîrstă și care seamănă surprinzător cu Tînărul Țăran.

JEAN: Ce mult semănați unul cu altul! Ai zice că tatăl dumitale ți-e fratele mai mare. Amîndoi aveți ochiul stîng acoperit cu eșarfă.

AL DOILEA ȚĂRAN: Eu țin cîrciuma aia de colo. Veniți să beți un pahar la mine.

JEAN: Am bani mulți la mine. Ia uite ! (*Arată teancul de bancnote.*)

TÎNĂRUL ȚĂRAN: Cine vi i-a dat?

JEAN: Brutarul. Astăzi am schimbat un cec la el.

AL DOILEA ȚĂRAN: Bani ăștia nu mai au valoare. V-a tras în piept. Astea-s asiguate.

JEAN: Asiguate?

AL DOILEA ȚĂRAN: Astea nu mai circulă încă de la război.

JEAN: Eu aici am locuit în copilărie. Nu vă aduceți aminte de mine? Stăteam la Moară. La ferma care se chemă Moara

TÎNĂRUL ȚĂRAN: Eu nu-mi aduc aminte. Nici tu. tată? Pe unde era ferma asta?

JEAN: Pe malul rîușorului ăsta. Dincolo de desiș. Chiar nu știți? Nu ați auzit niciodată vorbindu-se de foștii proprietari? Familia Meunier, o veche familie din partea locului. Ce păcat că au demolat casa N-a rămas nimic. Nici măcar amintirea și totuși, asta am venit să caut aici: amintirea N-am să mai vin niciodată aici. Dar unde-mi voi petrece, atunci, concediile?

SCENA XVII

Decorul: *O cameră întunecoasă și tristă. Prin dreapta intră Jean cu un prieten. Tavanul e sumbru și murdar, iar de sus se aud gemetele și oftatul unei bătrîne.*

JEAN: Ei bine, da, prietene, acolo la țară, între mare și munte, am o casă superbă, cu totul altfel decît cea în care locuiesc la oraș. E un palat, cu săli imense și mobile *Louis XVI* și cărapele *Empire*. Precis că Ludovic al XIII-lea a locuit acolo. Dar e o casă pe care o văd în vis. Și cum o văd foarte des în visele mele, trebuie să fie una adevărată, îți spun: un castel, unul și mai mare decît palatele și castelele. Iar pămîntul pe care se întinde ajunge pînă la ocean, și chiar mai departe de ocean. Cum se face că niște castele mai mari decît palatele pot să încapă într-un palat, acesta-i un mister al spațiului dintre cele două lumi. Sau dintre cele trei lumi. Sînt niște spații imbricate unele într-altele, n-ai cum să înțelegi asta, dar. dacă-ți spun că văd aieva în vis acest castel, precis că el corespunde unui loc și unei case absolut adevărate.

PRIETENUL: Dacă Ludovic al XVI-lea a locuit acolo, înseamnă că-i o casă adevărată.

JEAN: L-am întîlnit foarte des în visele mele. În vis, te întîlnesc mult mai des decît ne întîlnim în această realitate falsă. De aceea și vorbim despre unu și multiplu.

PRIETENUL: Mi-aduc aminte foarte bine. Mi-aduc aminte perfect. Eu, ca industriaș, aud mereu vorbindu-se la fabrica mea de ciorapi despre înmulțirea ciorapilor. Cum se face că o șosetă devine multiplă? Păi, am descoperit niște materii noi, nici mătase, nici nailon, nici bumbac, nici alte materii ori țesături banale, răspîndite pretutindeni în realitatea zilnică. Și totuși, nu e prima oară cînd ne întîlnim în această casă întunecoasă de pe strada Claude-Terrasse și care-ți aparține, fiind la fel de

adevărată ca și cealaltă, de vreme ce venim destul de des aici, pe strada Claude-Terrasse, la parterul acesta întunecos, unde am mâncat pâine și am băut multă bere și am vorbit filosofie. Unde plasezi tu casa asta printre spațiile tale? Între spații? Sau în spațiile dintre celelalte spații? Precis că acolo, fiindcă, altminteri, nu ne-am mai găsi aici.

JEAN: Casele adevărate sînt cele de care-ți aduci aminte. Dar mai ales cele pe care le vezi mereu în vis. Pe care le regăsești și în care intri numai și numai în vis. (*De sus, se aud văicărelile unei bătrîne.*) Da, casa adevărată e cea pe care o visezi, iar eu o visez adesea și pe asta în care sîntem acum. Toate casele din vis sînt adevărate, dar care este cea cu adevărat adevărată? Niciodată nu visez o a treia. Deci nu există. Pe aceasta o visez cel mai des, deci ea este cea cu adevărat adevărată.

PRIETENUL: Vezi bine că e cea mai adevărată, fiindcă e casa în care ai locuit împreună cu mama ta.

JEAN: Ba, chiar așa. ai dreptate. Ea este cea mai adevărată, fiindcă e casa în care am locuit cu mama. Ea credea că eu sînt nebun. Și am venit ca s-o caut. (*Gemete și văicăreli de sus, dincolo de tavan.*) Ea e nebună. Nu se cuvine să vorbești așa de mama, dar de vreme ce se ascunde... Uită-te, casa-i goală. Doar o masă. Nici un scaun, tocmai ca să n-o poți căuta îndărătul fotoliilor și scaunelor. Nu știu de ce, dar casa asta îi seamănă ei. Aceleași gesturi invizibile, aceeași figură tristă și lacrimile ei pe jos, care nu se mai usucă odată.

PRIETENUL: Lacrimile nu se vor zvînta decît cînd o vei regăsi. Nu auzi gemetele care vin din tavan și nu vezi lacrimile care cad picătură cu picătură? Uite, ai o lacrimă chiar în căușul palmei.

JEAN: Ea e sus. Mamă, știu că ești acolo, hai, coboară.

VOCEA BĂTRÎNEI: Mi-e frică pe jos. Dușumeaua mișună de viermi. Din lacrimile mele s-au făcut gîndaci, peste tot pe dușumea mișună insecte, dușumeaua e putredă, sub dușumea este mormîntul și nu vreau să cad în el, acolo sînt părinții mei, praf și pulbere. Aici, sus, sînt la adăpost de moarte și țărînă.

JEAN (*privind în sus*): Îți jur că te-am căutat pretutindeni. Mamă, te-am găsit în sfîrșit.

VOCEA BĂTRÎNEI: Nu vreau să cobor.

Jean și Prietenul ridică brațele și trag de picioarele fotoliului care, acum, se zărește în tavan. Fotoliul cu bătrîna e tras în jos și coborît încetișor pe scenă.

JEAN: Vezi că parchetul nu scîrîie !

PRIETENUL: Vedeți, doamnă, că parchetul nu se spulberă, iar insectele au fugit din calea dumneavoastră !

BĂTRÎNA (*în fotoliu*): Nu vreau, n-am vrut, mi-e frică, prea multă vreme m-ai lăsat singură. Iar eu nu eram obișnuită cu singurătatea. (*Lui Jean:*) Unde-i sora ta? Unde-i tatăl tău? (*Arată spre Prieten:*) Cine-i omul ăsta? N-o să mă lăsați aici !

JEAN: Am să te iau cu mine. Am să te așez într-un sarcofag de sticlă, sarcofagul papilor din Italia. Vei purta o rochie roșie.

BĂTRÎNA: Vezi în ce mizerie stau, vezi cum mi s-au sfișiat toate rochiile ! Am ajuns numai zdrențe, sînt numai piele și os. Nici piele măcar.

JEAN: Or să vină cu toții să te vadă.

BĂTRÎNA (*arată spre Prieten*): Te-am întrebat cine-i omul acesta.

JEAN: Nu îl recunoști? Ei, zău, haide, cum de nu... E George, vechiul meu coleg, care venea să mănînce la noi și cu care chiuleam de la școală.

BĂTRÎNA (*își scoate ghearele la Jean*): Nu mi-ai răspuns cînd te-am întrebat de ce m-ai lăsat atîta vreme singură.

JEAN: Te-am căutat peste tot

BĂTRÎNA: Nu ai vrut din toate puterile sa mă găsești. Stăteai în palatele tale, în toate castelele tale, cu femeile tale frumoase și habar n-aveai de mine. Stăteai în casa tatălui tău, care era cu mult mai bogat.

PRIETENUL: A murit și el demult.

BĂTRÎNA: Însă mulțumită averii, a plătit zdravăn la biserică și și-a făcut un cavou confortabil. Are mobilă și mîncare. Nu, viața nu e dreaptă. Și nici moartea nu e cu dreptate. Iar tu? Tu? Te-ai prefăcut tot timpul că mă cauți !

JEAN: Te-am căutat prin toate cimitirele, în toate azilele, la sora ta, la verișoara ta, pe la *vii* și pe la morți, te-am căutat în registrele parohiale - și nu te-am găsit nicăieri, mamă

BĂTRÎNA: Asta fiindcă nu ai făcut niciodată o slujbă de pomenire cînd mă căutai în casa asta. Nu te uitai niciodată în sus cînd erai aici, ci numai în jos, după care nu știai cum să pleci mai repede. Ți-era frică, ți-era rușine, totuși eu, mama ta, te voi recunoaște pînă la sfîrșitul lumii, chiar și după sfîrșitul lumii, și te voi regăsi prin limburile de dincolo, chiar mai sus, în pleiade. Unde sînt eu acum? La groapa comună. Dar mi-am luat măsurile de precauție, m-am suit în tavan, deasupra tavanului, și din cauza asta casa nu a căzut definitiv în ruină,

cu toate că e o casă foarte veche. Dar am să cutremur temelia și am să fac numai răutăți.

PRIETENUL (*lui Jean*): Nu e mama ta. Mama ta era o ființă blinda. E strămoașa ta.

BĂTRÎNA: Sînt deopotrivă strămoașa și bunicul.

TATĂL (*intrînd, adresîndu-se Strămoașei*): Fără îndoială că îți închipui tot felul de lucruri dubioase.

BĂTRÎNA (*Strămoașa*): E îndoielnic că îmi închipui lucruri îndoielnice.

TATĂL: Nu faptul că îți închipui că îți imaginezi lucruri sigure le face pe acestea mai puțin îndoielnice.

BĂTRÎNA (*Tatălui*): Va să zică erai aici.

TATĂL (*Bătrînei*): Crezi că, dat fiind că ești moartă, ești mult mai vie? Nu, nu mai există nici măcar atît cît erai cînd erai. Iar eu nu te-am făcut să suferi acuma mai mult decît te-am făcut în timpul vieții, cînd credeai că vei trăi veșnic.

BĂTRÎNA: Ba da. Uită-te, sînt mai vie decît în timpul vieții, fiindcă în timpul vieții nu aveam unghiile așa de lungi ca acuma, și la fel de ascuțite. Pune fotoliul ăsta ca scaunul judecătorului și adu masa în fața mea. ca masa tribunalului, și pune-i o față de masă neagră. Ai înțeles? (*I se adresează Prietenului*.) Vezi cum vin la mine toți, unii după alții, ca la judecată. Eu sînt delegatul judecătorului. E bun Dumnezeu, dar și necruțător. Nu știți voi, dar Dumnezeu este un om care nu iartă întotdeauna.

Prietenul o așază la masă și aranjează fotoliul ca pe un fel de tron de judecată.

PRIETENUL (*Bătrînei*): Tot ce facem pe pămînt nu are nici o valoare, nici o importanță. Cele mai mari crime și cele mai mari binefaceri sînt rațiunile de-a fi ale celor vii, însă toate sînt nimica pe lume cealaltă.

BĂTRÎNA: Dacă nu te simți mai viu, deși ești și tu în neființă, atunci de ce ți-e frică de ghearele mele? Tu, fiul meu, vino să stai la dreapta mea, vei fi ajutorul meu. Cheamă acuzații. (*Intră cea de-a doua soție a Tatălui - adică Doamna Simpson - bătrîină, fardată țipător și îmbrăcată șocant, ca o tîrfă*). Aha, ai apărut, vrăjitoare, tu care ai alungat-o pe fiica mea din casă. O să-mi înfig ghearele în gîtul tău, ghearele care sînt cu mult mai puternice acuma, cînd sînt moarte și produc mai multă durere celor morți, fiindcă nu mai au nici o picătură de sînge ca să sîngereze, fiindcă sîngele se usucă, dar tu nu ai

deloc sînge. Mie nu mi-e frică de pistoale, de vîrfuri ascuțite, de spadă ori de cuțit. (*Intră un căpitan, unul dintre cei doi frați ai Doamnei Simpson, și celălalt frate, înaltul funcționar.*) Iată-te și pe tine, cel de-al doilea cumnat al fiului meu, tu c; re ai pus să fie împușcați toți ai mei. Pe tine te așteptam din noaptea timpurilor. Tu, caraghiosule de căpitan, tu, cu epoleții și decorațiile tale stupide, și cu sabia ta, ce te faci acum? De ce i-ai împușcat pe toți ai mei? Am știut dintotdeauna că nu vei putea scăpa de judecată. Eu sînt Judecata. Ba nu, eu sînt Răzbunarea.

CĂPITANUL: I-am ucis fiindcă nu făceau parte din casta mea. În fața tribunalelor armatei naționale eu eram magistrat militar și aveam ordin să-i condamn la moarte pe toți cei care nu făceau parte din casta mea. Eram respectat, mi se dădea onorul și eram decorat. Eram mîndru de ceea ce făceam. Da, trebuia să-i exterminăm pe toți cei ce nu făceau parte din casta noastră, tocmai pentru ca această castă să supraviețuiască. Îi omoram, îi condamnăm la moarte și pe cei ratați din casta noastră, pe toți cei care - din lașitate - se considerau buni. Eram aclamat pe străzi, rechizitoriile mele erau considerate drept cele mai reușite, cele mai puternice și mai convin-gătoare.

PRIETENUL (*Bătrînei*): Și cei din rasa lui au fost uciși pînă la unul de alții, din altă rasă. El e singurul mort care a supraviețuit dintre ai săi, dintre cei de rasa lor. Dar și rasa care i-a exterminat rasa a fost rasa de altă rasă. Nici nu se mai știe numele atîtor rase, au fost zeci și zeci de rase care s-au ras unele pe altele.

BĂTRÎNA (*Prietenului*): Pledezi prost (*Căpitanului*.) Și cine erau avocații? Cine-i apăra pe miile de condamabili condamnați?

CĂPITANUL: Nu aveau nevoie de avocați. Erau vinovați. Ori erau morți de-a binelea cînd le venea rîndul la judecată.

BĂTRÎNA: Și tu ai să plătești. Ai să plătești pentru etniile care ți-au masacrat etnia și al căror nume nici nu se mai știe. Însuși Demiurgul a uitat numele miliardelor de luptători sau asasini. Tu nu ești decît un supramor. Te condamn și îl voi condamna și pe fratele tău, înaltul funcționar, cel care fura pămînturile săracilor, care nici ei, de altfel, nu-și meritau pămînturile. Însă voi stabili cine este supravinovat, adică pe cei mai vinovați dintre vinovați. Nu există inocență, iar Demiurgul, în acest moment, e pe punctul să rîdă de această judecată. Iar verdictul îl dau tocmai pentru ca El să rîdă și mai tare. Sîntem niște bufoni. Te condamn.

CĂPITANUL: Nu face asta. lasă-i să supraviețuiască în moarte pe cei care au murit și pe cei cincizeci de morți care vor muri încă o dată în flăcări. Eu nu vreau să ajung țărână.

PRIETENUL (*Bătrînei*): Mai există și alte rase, ultimele. Și care se vor măcelări sub ochiul Demiurgului.

BĂTRÎNA: Să se întoarcă. Să se întoarcă toți în fața mea, la judecată, ca să-i măcelăresc.

Prietenul îl împinge pe Căpitan între ghearele femeii.

BĂTRÎNA (*sugrumîndu-l pe Căpitan*): Zîmbește, frumosule Căpitan, zîmbește! (*Îi înfige cealaltă mîină în chică:*) Ce roșu ți-e creierul. Îți înfig ghearele în ochi, în nas și în gură, zîmbește Căpitane, și urlă dacă mai poți. Îți înfig ghearele în gît, ți-aduci aminte cît de mîndru te plimbai cu cizmele tale strălucitoare și cît de mîndru îți purtai sabia? Ai două clipe ca să vorbești.

CĂPITANUL: Rechizitoriile mele erau comandate. Eu dădeam dovadă de milă.

BĂTRÎNA: Tocmai fiindcă ți-era milă iau sabia pe care voiai s-o înfigi în burta fiicei mele, soția ginerelui meu, și o înfig în burta ta, în fantoma măruntaielor tale și îți scot și ochiul drept cu monoclu. (*Ochiul căpitanului îi spînzură pe piept.*) Te las o secundă cu ochiul deschis, ca să vezi ce te așteaptă. Iar voi, spectatori, priviți! (*Îi smulge Căpitanului epoleții și haina.*) Nu e nevoie de un general sau colonel ca să te degradeze.

CĂPITANUL: Legea, vai, legea! (*Urlă și tace. Se prăbușește.*)

BĂTRÎNA: Nu-i scoateți cizmele, fiindcă numai picioarele îi sînt de om viu, așa că put (*Căpitanul rămîne întins pe jos.*) Iar tu, vrăjitoare, învinge-ți frica și apropie-te. Ți-ai păstrat buclele și frumoasa ta rochie decoltată. Ar zice lumea că ești încă tînără. Hai, vino. (*Doamna Simpson se apropie.*) Vino, frumoasă și tînără ca întotdeauna. S-o crezi tu. O să mă ocup eu de tine acum. Eu însămi o să mă ocup. (*Se ridică din fotoliul cu roțile și merge șchiopătînd.*) Ai fi vrut să moștenești totul, pe fiul meu, averea fiului meu și aveai vrăjitori care te făceau din zi în zi mai frumoasă. Văd că te ții dreaptă, dar lasă că ai să vezi tu acum... Priviți cu toții. (*Îi smulge pălăria, care se rostogolește pe jos, îi dă o puternică lovitură cu bastonul pe spinare, care o cocoșează literalmente pe Doamna Simpson, după care îi sfișie rochia, desuurile, îi smulge pantofii și cu unghiile îi smulge nasul fals și îi zgîrie fardul. Doamna Simpson este gheboșată acum și pare încă mai bătrînă decît*

Bătrîna. Dintr-o femeie care părea tînărară, Bătrîna a făcut o baborniță cocoșată, goală. Bătrîna începe să rîdă.) Uitați-vă cu toții la ea ! Asta era ea cea adevărată, fără de aur și lux. *(Îi trage un șut. Doamna Simpson cade.)* Ridică-te.

DOAMNA SIMPSON: Nu pot *(Bătrîna o ia de păr și o ridică.)* Mi-e frig, mi-e frică, îmi pare rău. N-ar fi trebuit să fac ce am făcut

BĂTRÎNA: Curvă proastă, mergi ! Ai să mergi tu ! *(Îi pune în mîini două bastoane. Bătrîna se mișcă acuma foarte agil, în timp ce Doamna Simpson merge șchiopătînd și plîngînd, sprijinindu-se cu greu în cele două bastoane.)*

PRIETENUL: Ajunge, doamnă.

JEAN: Ajunge. Iartă și tu !

BĂTRÎNA *(mișcîndu-se cu aceeași agilitate, către Doamna Simpson):* Ți-am luat falsa tinerețe. Cine a mai văzut iertare la judecate de apoi, de pe lumea cealaltă? Ți-ai pierdut toate puterile, vrăjitoare, iar eu mi le-am recăpătat pe ale mele. Și cu tine ce se va întîmpla acuma, înaltule Funcționar?

ÎNALTUL FUNCȚIONAR: Eu am împărțit pămînt tuturor celor care n-aveau. Iar dacă am fost uneori nedrept, am fost fără știrea mea. Nu poți să fii întotdeauna absolut exact, asta din pricina matematicii.

BĂTRÎNA: Mincinosule! *(Îl pămăluiește.)*

ÎNALTUL FUNCȚIONAR: Îl insultați pe unul dintre cei mai înalți funcționari ai statului.

BĂTRÎNA: Imbecilule. *(Îi mai dă două palme.)* Unde sînt țăranii pe care i-ai cruțat, unde sînt ca să depună mărturie?

ÎNALTUL FUNCȚIONAR: Nu mai sînt pe fața pămîntului.

BĂTRÎNA: Atunci să depună pămîntul mărturie în favoarea ta. *(Funcționarul scoate un săculeț cu pămînt din buzunar și varsă puțin pe jos.)* Țarina asta nu va vorbi. Nu va vorbi, pentru că nu mai e decît țărină. Uită-te la picioarele tale. Nu mai e. Nu mai e pămînt, nu mai e cer. Nu mai există lumea.

ÎNALTUL FUNCȚIONAR: Eu nu am mormînt Unde-i mormîntul meu? Unde mi-e monumentul funerar? Nu va ști nimeni unde sînt îngropat, iar eu sînt... eu sînt... mă cheamă... Numele meu... care e numele meu? Cine sînt eu? *(Se prăbușește.)*

BĂTRÎNA: Cu toții sînteți și nu sînteți nimic. Niște spații goale, un vid care nu e nimic. *(Intră o ȱigancă frumoasă.)* Fiica mea a fost alungată de soțul ei, tu ai alungat-o pe a doua nevastă a lui, așa că pe tine nu am necaz. Pe fiica mea n-o voi trezi. Singura iertare pentru morți e să-i lași în pace. Ia-ți de gît amantul și spînzură-l, dacă zici că l-ai iubit. Ia funia asta!

(Țiganca se duce spre Tată.) Trage-l după tine! *(Țiganca îl trage.)* Fie ca toate astea să dispară pe veci, pe veci, pe veci, iar cînd o să vă rechem, să veniți la chemarea mea !

Bătrîna își aruncă hainele și nasul fals, apărînd tînără și frumoasă, începe să cînte, adică, mai degrabă, să scoată strigăte de bucurie extrem de puternice, aproape neomenești. Căpitanul, înaltul Funcționar și Doamna Simpson se ridică, îl iau pe Tată între ei și ies din scenă rîzînd cu toții.

Întreaga scenă e scaldată în ceață cîteva secunde, după care ceața se ridică și scena apare goală. În timp ce ceața persistă, se vor auzi risete și zgomote asemănătoare unor plîsete, după care zgomotele încetează o dată cu ridicarea ceții.

SCENA XVIII

Decorul: Scena goală. Lumină limpede. În centru, într-un fotoliu, un personaj între două vîrste. Din culise, se aud zgomote vagi, murmure.

RECITATORUL *(sau JEAN, nemișcat în fotoliu, dînd arareori din mînă):* Nu știu. Nu știu. Mi se părea că văd în zare niște nori verzi. Aleile se plimbau în pijamalele bolnavilor. Milioane de ființe în plină explozie. Ființe reale, ori care numai se pretindeau ființe. Stîncile din trecători suflă împotriva monstruoaselor izvoare ale vînturilor.

PERSONAJUL *(sau Jean vorbește cu o voce limpede, se oprește des, ținînd cont scrupulos de semnele de punctuație. Are aerul că-și aduce aminte, ori că visează totul, cu ochii deschiși.)* Triunghiuri, cercuri, suprafețe de tot felul, volume și reliefuri scrișnind, agitîndu-se, așteptînd alți și alți Pitagora. Mă mir că nu s-a întunecat încă. Sîntem, oare, la mijloc? Sîntem niște orologii de piatră ale căror mecanisme ruginite nu mai au poftă să meargă? Sîntem în fabricile care fabrică magazine, porțile depozitelor sînt întotdeauna închise. Nu sîntem pirinei. Nu s-ar zice că au chef să ne ofere cheile. Enigmele nici nu mor, nici nu trăiesc. Nu mă așteptam la așa ceva. Ba da, mă așteptam. Am părăsit lumea somnambulă tocmai ca să nu mă trezesc scufundat într-o alta. Bărbile bătrînilor împletesc drumurile, se înfundă-n fundături și se lipesc de fețele marchizelor. Dar cum își pot lipi marchizele bărbi, de vreme ce

nu sînt deschise la guler? (*Pauză.*) Nu, nu, asta nu are nimic de-a face eu ce văd. Mi-am pierdut limbajul. Din cît vorbesc mai mult, dintr-atît spun mai puțin. Din cît spun, dintr-atîta vorbesc. Ce făceau gînditorii de odinioară, care gîndeau fără rost? Tăcere: nu vreau și nu trebuie să critic. Îmi voi păstra buzele? buzele viselor, șoptelor? Oare am spus nerăbdare? Iertare pentru nerăbdare. Nerăbdarea este îndelungă răbdare? precum geniul lui George Strasser. Am greșit cheia. Două mii cinci sute de cărți a cîte două mii cinci sute de pagini e prea mult chiar și pentru o viață de opt sute optzeci și opt de ani. Aveam editori francezi, Michel, Claudius, Gaston. Cum îi cheama pe Pichard, Clovis, Gerdrard? Gerdrard, regele francilor, Clovis, regele năîngilor. Toți însoțitorii mei au dispărut însoțitorii mei mă însoțeau. Iată o frază corectă. Oare o voce corectă e plină de sens, ori de sînge? Fiecare avea un nume. Nu același nume. Numele se schimbă la forjă, în furnale. Discutam la un colț de stradă cu editorul meu principal, care este și președintele republicii. Ba nu. Era președintele republicii. Cum era o republică? Cum era un președinte? Gata, copiii mei, spunea el, să mergem și să luăm Englitera în barca lui D'Artagnan. D'Artagnan scia cărți de Dupain, de Duparc, de Dumayet, de Dumas tatăl și fiul. Dumas tatăl și fiul. Cine era tatăl și al cui? Cine era fiul tatălui? Ce va să zică întrebarea asta: Cine? Mi s-a spus că toate mi se vor întoarce. Oare omida mi se va întoarce? Supa era mult mai tare decît carnea. Mi s-a spus că, adică, ce? Animalul este un om care vorbește. Dar oare știe el ce zice? De vreme ce eu însumi mă descîlcesc. Dar nu există „de vreme ce” în regiunea aceasta Nici mai puțin, nici mai mult și nici încă. Deschiderea este mai dificilă decît cîrnăciorul roșii. Încă mai exista tot felul de reminiscențe. Îmi cer mie însumi iertare. Nu există comparații. (*Pauză.*) Mai există încă. Termenul „încă” nu există. Există reminiscențe, scențe, pasiențe carențe, aparențe. Ușorul meu, pe nume birfă, avea gîtul roșu, e-he-hei! (*Pauză.*) Să fie vreun pod? Cavalerii disprețului nu au gustat din creta de pe umeri. Chiar așa. Zău, e cu putință? Să facem un efort. Să ne gîndim, să gîndim, în ciuda opreliștilor. Eu trebuie să fiu în lumea rezulițiilor. Am intrat în festilul rebulițiilor. Haide, zău, să intrăm în festivalul carnal. Ba nu, nu-i asta Oare papagalii de la parter or să joace în culise? În culise, ah ! ah ! ah ! Există culise. Să vedem: vedem ce văd ei? Ei, vezi!?! Cei care potrivesc ușile cu fierăstrăul. Încă se mai trag pe lîngă ziduri neliniștile inexactităților. În sfîrșit, iată o frază interesantă. O

frază adunată, o plajă sidefată. O prasă tudidă. (*Pauză.*) Tudidă. (*Pauză.*) Tudidă. Mi-ar plăcea să vorbesc, ca să pot afirma acum cum că tudide și tucidide tot una sînt Un cuvînt. Un cuvînt frud. Una sînt, cuvînt în vînt Ehei, singurățățile avanscenei! Am vorbit ceva cuvinte? (*Înspăimîntat:*) Am pronunțat cuvinte? ehei, singurățăților avanscenei dinainte. Am vorbit? am vorbit? matonobri. Cavalerii disprețului nu au gustat din creta de pe umeri, creta strămoșilor mei. Asta nu are nimic de a face cu ceea ce văd. Vai de mine, este un pod? Rîul e alungat de apa curgătoare. Dar, oare, curgea apa, sau era împinsă de curent? Podul era curgător și rîul trecea pe deasupra lui. (*Pauză.*) Erau, erau poduri pe-acolo? Mîinile se întindeau de la un capăt la altul al podului. Și te trăgeau de picioare. (*Pauză.*) Se pare că n-ar trebui să spunem asta, să citim asta, să ne amintim asta, e mai rău, e asta și nu. Amintitul interzis. Bala, bala, portobala. Bietul meu craniu. Ah, da, era un cuvînt Ce am în loc? Cracacraniu. Farmecul și rafinamentul unei comode sînt tratate de ebenist. Ebenistul e tratat în comodă. Au făcut armonii trișate într-un prezent trecut Frumos. Cu ce se potrivește ironia aceasta? (*Pauză.*) într-unui dintre orașele noastre frumoase precum Franța, evocînd manomia veacului de-acum, rezistam cu toate forțele albelor carelaje create de Jean le Sel d'Alsace Sablons. Afîta tot îmi rămîne din marea-mi aventură? Iertare. Nu există contencios. În această regiunea Gordiei. Încă o amintire cese cere recuvenită. Oare metalul se îngreuna progresiv în vechile simboluri afro? Era lumina pentru opera de artă, opera iute-iute. Motive noi, cadre inutile, două sute de ani de artă în văgăunile curului. Acolo se afla marea taină a răscrucilor arzînd în hanurile aptitudinii. Decorul geometric nu are groșimea țiglelor lambare. Fondul antivoinței ușurează rînduiala tabletelor pentru refulare. Refulare: oare acesta e unicul termen? Limpezimea aceasta nu-i a luminii străine. Vor, fi reușit spiritele transformate grație cunoașterii de Moise revelate să înlănțuie planisferele și cărucioarele pe roți? Nu pot să știu acum. Acum nu știu nimic. Dar aș fi putut să-mi pun întrebarea dacă așa ceva ar fi fost de folos pentru interpretarea sensurilor existenței. Și totuși foarte des, da, da, adesea am respectat categoriile pe care mi le-am impus, pe care mi le-am implantat în creier, însă nici una nu avea așa o gravitate. Dat fiind că-mi scutur atîtea firimituri de idei, voi fi înghițit împărtașania. Niciodată, niciodată, niciodată, totul îmi vine brusc în cap, în al meu cap ros de miturile ignoranței, miturile

ignoranței, miturile ignoranței, miticele mituri ale ignoranței, care privesc și deprivesc, orientează și debusolează. Ba nu, ba nu, nu se citește nimic, nimic nu e recitat, nimic nu valorează cît valorai. Undeva departe, într-un locșor ascuns în desișuri, era un spălător pe marginea apei. Femeile băteau rufe în apă, rufe de in alb. Există emanații în genealogie. Emanări. Ba nu, în genealogie nu au fost niciodată emanații și nicicînd nu s-au produs emanări în genealogie. Doamnelor și domnilor care nu existați, și tu, public care ești, de fapt, o gaură neagră, expunerea mea conține mai multe argumente importante din care reiese că salvatorul salvat va salva. Totul e fui. Dacă există vaci de muls le vom mulge. Vor fi existat oare manisterele, manusferele, matiferele și misterele pe care acoliții lor le-au destrămat cu forța? Oh, capul meu, capul! Tot vorbind așa, îmi dau seama cum cuvintele exprimă niște lucruri. Spun, oare, și lucrurile niște cuvinte? Oare de ce ni s-au făcut capete? Înseamnă că întrebările nu au murit. Spun, așadar, și eu: ridică-te, Matei, pune-ți pantofi albaștrui, cuști în cumiņuști, pune-te la cusut, ciorapii în tălpi. Doctrina din ultimul timp se învîrte și se-nvîrte în ceruri în cercuri, dar o sorb adîncurile. Adîncurile sînt niște flori albastre și galbene, înainte vreme erau folosite ca năframe înflorate pe la serbările publice, pe cîmpiile speculației universale. Nu știu. Tot ce știu e că am păstrat fărîme și firimituri de celule. Nu știu.

NEPOATA - SOTIE

PERSONAJELE

Viconte

Valetul

Vicontesa

Baronul

Maestrul Babord

VICONTELE: Oh, ce soare extraordinar! E o vreme superbă în dimineața asta! Doamna s-a trezit?

VALETUL: Da, domnule Viconte, iat-o! (*Iese.*)

VICONTELE: Oh, bună dimineața, Vicontesă! Bună, scumpa mea soție! Ai dormit bine? Ai visat frumos?

VICONTESA: Mersi de întrebare. Am visat că mă spălam pe picioare.

VICONTELE: Pe tălpi sau pe degete?

VICONTESA: Numai călcâiele.

VICONTELE: Asta înseamnă noroc. E semn de bine. De altminteri, scumpa mea soție, visul se va și îndeplini: am bucuria să-ți anunț o veste foarte bună.

VICONTESA: Ce veste?

VICONTELE: Am luat o hotărâre în privința dumatăle. Vrei să fii nepoata mea?

VICONTESA: Oh, ce frumoasă surpriză! Vezi bine că vreau, nu încapă îndoială. Îți sînt recunoscătoare! Ai fost cel mai bun soț cu putință...

VICONTELE: Așa că voi fi și cel mai bun unchi posibil!

Se îmbrățișează. Intră Valetul.

VALETUL: Hm! hm!

VICONTESA (*Valetului*): Indiscret mic!

VALETUL (*mimică*): Când eram viconte, și eu aveam o vicontesă!

VICONTELE: Nu-i vorba de asta acum! Puțin îmi pasă mie de trecutul tău! Pentru mine important e prezentul.

VALETUL: Domnule Viconte, domnul Babaron, prietenul dumneavoastră, dorește să vă vadă.

VICONTELE: Pentru el sîntem acasă. Nu-i așa, micuța mea soțioară... vai, pardon, scumpă nepoțică!

VALETUL: Dar bine, domnule!

VICONTELE: Nu cu tine vorbesc. Tu nu ești nepoată!

VICONTESA: Nu mai face moaca asta stupidă, cu toate că-ți vine ca o mănășă! O să ți se explice mai târziu.

VALETUL: Asta sper și eu, domnule Viconte.

VICONTELE: Spune-i să intre.

Valetul iese.

VICONTESA: Nesuferiți sînt servitorii ăștia! Trebuie neapărat să știe ei totul!

VICONTELE: Niște maimuțe!

VICONTESA: Chiar așa... chiar așa, scumpul meu soț... scumpul meu unchi!

Intră Baronul.

BARONUL: Doamnă, domnule!

VICONTELE: Bună, scumpul meu Babaron. Ți-o prezint pe nepoata mea...

BARONUL (*izbucnește în rîs*): Ah! ah! ah! Vai de mine!

VICONTESA: Nu-mi place deloc surîsul dumitale!

VICONTELE: Dragă Baroane, nu-i nicidecum o glumă. Începînd din această dimineață, soția mea îmi este nepoată.

BARONUL (*cu voce tare*): Nu se poate! Cum așa? (*Aparte:*) Fir-aș al dracu'...

VICONTELE: Am vrut să-i ofer o situație mai bună, așa că am numit-o nepoată.

BARONUL: Dați-mi voie să vă felicit... (*Îi felicită:*) Dragă prietene, te felicit Scuuumpăăăă prieeetenă... te felicit. (*La urechea Vicontesei:*) Cum de l-ai îmbrobodit așa, draga mea? Cum de-ai reușit?

VICONTESA (*la urechea Baronului*): Prin telepatie!

BARONUL (*Vicintelui*): Ai făcut foarte bine... Numai că nu știu cît e de legal. Mi-e teamă ca legea să nu se opună ferm.

VICONTELE: Dacă legea mi se opune, atunci mă voi opune eu legii. (*Trage din teacă o sabie, o flutură în aer și o pune la loc.*)

BARONUL: E treabă cu pericol... Dacă-i vorba de legea opozaților? Ai să te trezești cu toată lumea pe cap!

VICONTELE: O să mă mai gîndesc la asta

VICONTESA (*cu dulceață, Baronului*): Canalie! Vrei să te răzbuni? N-ai să mai pui mîna pe mine.

BARONUL (*Vicontesei*): Și ce-ai vrea să fac? De cînd îi ești nepoată, n-am să-l mai pot înșela!

VICONTELE: Nu-mi voi lua cuvîntul înapoi. Aș vrea eu, dar nu pot: doar sînt viconte, nu-i așa? Da, ea va fi nepoata mea, nepoată nelegitimă, dacă altfel nu se va putea.

Intră Valetul.

VALETUL: Domnule Viconte, maestrul Babord, prietenul dumneavoastră, a venit să vă vadă.

VICONTELE: E cum nu se poate mai bine. Pică taman bine, e cel mai bun avocat la ora de față. O să-i cer părerea.

VICONTESA: Da, chiar așa (*Bate din palme, țopăie de bucurie. Baronul și Viconte o privesc șocați.*)

VICONTELE (*Vicontesei*): Ba nu, nicidecum... Acuma trebuie să avem un aer neliniștit... (*Valetului:*) Spune-i să intre.

Intră maestrul Babord.

VICONTELE: Scumpe maistre și contra maistre, sînt fericit să te văd. Ți-o prezint pe nepoata mea !

Vicontesa face o reverență și trimite bezele.

MAESTRUL BABORD: Păi... dar... dar... Bine, dar e soția dumitale !

BARONUL: Acum vrea să-i fie nepoată. I-am spus eu că legea nu-i dă voie.

MAESTRUL BABORD: Păi... h m ! . . . În principiu, nu. Dar, dacă există dreptul să fii deopotrivă unchi și nepot, mătușă și nepoată, unchi și mătușă, tată și mamă, de ce nu s-ar putea să fii simultan soție și nepoată ?

VICONTELE: Ah, ce ușurare ! Scumpe prietene, dragă maestre, nu-ți poți închipui ce mare bucurie îmi faci. Ai picat la tanc !

MAESTRUL BABORD: Stați așa, stați așa ! Trebuie să mă gîndesc mai bine ! Nu-i chiar așa de simplu... de obișnuit... Să vedem cum se cuvine... Să nu cumva să amestecăm lucrurile... În orice lege există tot soiul de amendamente, care se aplică de la caz la caz. Este vorba despre faimosul principiu al generalității legii față de particularitățile fiecărui caz în parte.

BARONUL: Iartă-mă, contra maistre Babord, dar am făcut și eu dreptul și...

VICONTESA (*Baronului*): O faci anume, nu-i așa ?

BARONUL (*nepotei*): Asta-i treaba mea ! (*Tare:*) Păi, dacă un unchi se însoară cu nepoata... asta va să zică incest.

VICONTESA: Se joacă cu cuvintele...

BARONUL: Or, dacă-mi aduc eu bine aminte, incestul contravine legii.

MAESTRUL BABORD: Nu există violare a legii decît atunci cînd incestul se petrece împotriva voinței uneia dintre părți.

Atunci... Dar dacă ambele părți sînt de acord - așa cum se întîmplă în cazul de față... atunci...

VICONTELE: Fără îndoială că sîntem de acord amîndoi !

VICONTESA: Fără nici o îndoială !

MAESTRUL BABORD: Deci, dacă ambele părți sînt de acord, nu se încalcă legea...

VICONTELE: Ah !

VICONTESA: Ah ! (*Bate din palme.*)

BARONUL: Și totuși, dă-mi voie, maestre Babord, iartă-mă că insist, însă în cazul de față este o dificultate...

VICONTELE: Nu sînt deloc de acord cu dumneata, dragă Baroane.

BARONUL: Scumpul meu Viconte, știi bine că îți respect opiniile, chiar și atunci cînd sînt contrare opiniilor mele... Nu ți-am ascuns nicidecum că impresia mea urmează o cu totul altă cale decît impresia dumitale.

VICONTELE: Asta-i foarte regretabil... fiindcă eu am motive serioase, poți să fii sigur de asta.

BARONUL: Nu la fel de serioase ca ale mele... Dacă-mi dau eu bine seama, vrei să spui că...

VICONTELE: Tocmai asta-i, că nu zic nimic... Dumneata m-ai înțeles greșit, dragă prietene... Destul de multe neînțelegeri între noi...

BARONUL: N-am să mă consider ofensat, dragă prietene, poți să fii sigur de asta (*Maestrului Babord:*) Vorba e că sînt deja căsătoriți... Unchiul poate, într-adevăr, să se însoare cu nepoata, cu condiția de-a nu fi deja căsătorit cu ea... Altminteri, dacă e deja însurat cu ea, devine bigam. Iar bigamia este sancționată de codul penal...

MAESTRUL BABORD: Legiuitorul a prevăzut și cazul acesta Astfel, articolul 00 W.C.I. Marna 00-02 din codul penal prevede, la notă, cazul de adopție a soțului, sau adopțiune conjunctivă, și îi permite soțului să facă din soția sa o nepoată adoptivă.

BARONUL: Asta-i un abuz !

MAESTRUL BABORD: Nu-i chiar așa Pare așa, dar nu e. Nu-i nicidecum același lucru. Este ceea ce, în drept, se numește un fals abuz. Eu chiar scriu un studiu despre teoria - care tinde să devină o teorie clasică - a falsului abuz în legislația franceză și în dreptul internațional.

BARONUL: Atunci, dacă este un fals abuz, soții pot fi incriminați pentru fals.

MAESTRUL BABORD: Da, dar asta numai dacă le cauți nod în papură. Practic, toate tribunalele închid ochii în astfel de cazuri. Și, mai ales, cînd magistrații pică de somn.

BARONUL: Lasă că am să-i trezesc eu. Fiindcă am să fac plîngere, poți să fii sigur de asta.

VICONTELE: Dar ce interes ai avea?

BARONUL: Asta mă privește !

VICONTESA: Eu... eu știu... mi-a spus chiar el... e gelos. Vrea să pună mîna pe mine.

BARONUL: Asta așa e. Și între nepoată și unchi nu mai există separare trupească.

MAESTRUL BABORD: Asta așa e. Legea nu prevede separarea.

VICONTELE: Și ce vreți să fac?

MAESTRUL BABORD: Se poate trece peste această dificultate. Dumnezeu poți să-i ceri Vicontelui mîna Vincontesei, iar acesta are dreptul - de vreme ce este tutore legal - să ți-o acorde sau nu.

BARONUL Păi, numai mîna... e prea puțin.

MAESTRUL BABORD: Stai așa... după aceea, ca soți, cei doi se pot separa...

BARONUL: Mi se pare prea complicat

VICONTELE: Imposibil... asta ar anula practic adopția conjunctivă.

VICONTESA: Dar poate că nu și de drept, scumpul meu...

MAESTRUL BABORD: Într-adevăr, nu și de drept...

VICONTELE: Urmează că eu îmi voi păstra toate drepturile asupra soției mele...

MAESTRUL BABORD: Asupra Vicontesei, da...

BARONUL: Ea va fi empiric a mea...

MAESTRUL BABORD: Dar numai empiric... Însă dumneata îți vei păstra avantajul de a-ți exercita asupra-i întregul imperiu !

BARONUL: E foarte drăguț: mi-l voi exercita cît am să pot de bine !

VICONTELE: Din rău în mai rău.

BARONUL: Sînt de acord.

MAESTRUL BABORD: Mă bucur că sînteți cu toții de acord... Orice aranjament pe cale amiabilă e de preferat unui proces interminabil.

VICONTESA: Așadar, ne putem îmbrățișa? (*Se îmbrățișează cu toții.*)

MAESTRUL BABORD: Nu mai trebuie decît să îndeplinim formalitățile...

VICONTELE (*chemînd Valetul*): Unde mi-e valetul? Jacques?

Intră Valetul.

VALETUL: Da, domnule.

VICONTELE: Îndeplinește formalitățile!

VALETUL: Sînt deja îndeplinite, domnule.

VICONTELE: Atunci golește-le și îndeplinește-le din nou.

VALETUL: Nu mai am destule îndepliniri, domnule.

VICONTESA: Descurcă-te cum știi !

VALETUL: Prea bine, domnule. O să-i mai comand un rînd.
furnizorului... (*lese.*)

CORTINA

VICONTELE

PERSONAJELE
(în ordinea intrării în scenă)

Viconte
Cavalerul
Baronul
Valetul Jacquot
Marchizul
Domnul gras
Doamna frumoasă
Pompierul

SCENA III

Viconte, Cavalerul, Baronul

VICONTELE (*Cavalerului*): Ce mai faceți?

CAVALERUL: Răcișor.

BARONUL (*Cavalerului*): Dar dumneata?

CAVALERUL: Căldișor.

VICONTELE (*Cavalerului*): Dar dumneata?

CAVALERUL: Provizoriu.

BARONUL (*Cavalerului*): Dar dumneata?

CAVALERUL: Definitiv.

VICONTELE (*Cavalerului*): Dar dumneata?

CAVALERUL: Caraghios.

BARONUL (*Cavalerului*): Dar dumneata?

CAVALERUL: Melancolic.

VICONTELE (*Cavalerului*): Dar dumneata?

CAVALERUL: Matinal.

BARONUL (*Cavalerului*): Dar dumneata?

CAVALERUL: Crepuscularmente.

VICONTELE (*Cavalerului*): Dar dumneata?

CAVALERUL: Etimologicamente.

BARONUL (*Cavalerului*): Dar dumneata?

CAVALERUL: Adipos.

VICONTELE (*Cavalerului*): Dar dumneata?

CAVALERUL: Acefal.

BARONUL (*Cavalerului*): Dar dumneata?

CAVALERUL: Agnostic.

VICONTELE (*Cavalerului*): Dar dumneata?

CAVALERUL: Amfibiu.

BARONUL (*Cavalerului*): Dar dumneata?

CAVALERUL: Teoretic, practic.

VICONTELE (*Cavalerului*): Dar dumneata?

CAVALERUL: Abstract, concretamente, apoplecticamente.

BARONUL și VICONTELE, *simultan*: Dar dumneata?

Totul trebuie făcut într-un ritm din ce în ce mai accelerat, ca și gesturile. Replicile Cavalerului trebuie să se detașeze, să se audă cu claritate, în timp ce formula „Dar dumneata?“, a Baronului și a Vicontelui, se poate rosti mai puțin distinct, ca un fundal sonor. La sfârșitul acestei scene, toate personajele trebuie să rămână în picioare, aproape dansînd pe loc.

BARONUL și VICONTELE: Dar dumneata? Dar dumneata? Dar dumneata? Dar dumneata? Dar dumneata? Dar dumneata? Dar dumneata? etc.

CAVALERUL: Adenitic, artritic, asteroidic, astrolabic, atrabilar, balalaicic, baobabic, basculamente, bisexilmente, cacologic, calipigic, caniculos, capiscolitic, carcasic, caronculos, cartilaginos, castapienic, cataplastic, catetometric, haoticamente, chipalaros, colaginos, circonlocutoriu, cirozic, porcește, concatenatic, contrapîrțic, franjurat, castravetic, decrepitic, deflagrație, degajant, diareic, diastazic, dihotomic, dionisiac, diuretic, dodecaedric, draconchiulos, ecleziastic, ectoplasmic, împuticios, endosmotic, erucțio, ezoteric, spinos, euforic, extazic, fantasticios.

Baronul, la rîndu-i, răspunde, în vreme ce Vicontele și Cavalerul rostesc automat: „Dar dumneata? Dar dumneata? Dar dumneata?” etc.

BARONUL: Feculos, vaicamente, fluierește, stuchește, flegmatic, floricol, nebunește, formidabilește...

Vine rîndul Vicontelui.

VICONTELE: Drăcește, explodește, pungaște, frenetic, funebru, furunculos, zaharisit, galimatic, galinaceic, galofobic, ganglionar, gangrenos, gargulios, gastralgic.

VICONTELE (*întorcîndu-se către Cavaler*): Dar dumneata?

Moment de tăcere. Mișcărilor își încetinesc ritmica. „Fundalul sonor” încetează.

CAVALERUL: Gasteropodic. (*Baronului:*) Dar dumneata?

BARONUL: Glumește. (*Vicontelui:*) Dar dumneata?

VICONTELE: Genitalic. (*Cavalerului:*) Dar dumneata?

CAVALERUL: Genetic. (*Baronului:*) Dar dumneata?

BARONUL: Glicerinic. (*Vicontelui:*) Dar dumneata?

VICONTELE: Gonococic. (*Cavalerului:*) Dar dumneata?

CAVALERUL: Gineceic. (*Baronului:*) Dar dumneata?

BARONUL: Girovagic. (*Vicontelui:*) Dar dumneata?

VICONTELE: Armonios. (*Cavalerului:*) Dar dumneata?

CAVALERUL (*Baronului:*) Dar dumneata?

Ritmul se accelerează iarăși.

BARONUL (*Vicontelui*): Dar dumneata?
VICONTELE (*Cavalerului*): Dar dumneata?
CAVALERUL (*Baronului*): Dar dumneata?
BARONUL (*Vicontelui*): Dar dumneata?
VICONTELE (*Cavalerului*): Dar dumneata?
CAVALERUL (*Baronului*): Dar dumneata?
BARONUL (*Vicontelui*): Dar dumneata?
VICONTELE (*Cavalerului*): Dar dumneata?
CAVALERUL (*Baronului*): Dar dumneata?

Se despart. Fiecare, în colțul lui, se întreabă, împungându-se cu un deget în piept, simultan:

CAVALERUL: Și dumneata? Și dumneata? Și dumneata? Și dumneata?
VICONTELE: Și dumneata? Și dumneata? Și dumneata? Și dumneata?
BARONUL: Și dumneata? Și dumneata? Și dumneata? Și dumneata? Și dumneata? Și dumneata? Și dumneata?

Viconte și Baronul se apropie de Cavaler și îl întreabă simultan:

VICONTELE, BARONUL (*Cavalerului*): Și dumneata? Și dumneata?
CAVALERUL: Iconoclastic.

Brusc, intră Valetul.

SCENA IV

Aceiași, plus Valetul

VALETUL: Domnule Viconte, domnule Viconte.
VICONTELE: Iar dumneata? Nu vezi că ne întrerupi?
BARONUL: Mai avem de vorbit.

CAVALERUL: Abia am ajuns la litera i a alfabetului. Mai avem de ilustrat toate celelalte literp din dicționar!

VALETUL: Dar, domnule, le veți ilustra altă dată... Dînsul urcă... vine!

VICONTELE: Care dînsul?

VALETUL: Domnul Marchiz! Ce dracu' !

BARONUL: Ah, ce păcat !

CAVALERUL: Și ce ne distrăm !

Intrare formidabilă a Marchizului, care trebuie să fie un ins ori foarte masiv, ori pitic. Valetul iese.

SCENA V

Viconte, Baronul, Cavalerul, Marchizul (Tînărul).

MARCHIZUL (*furios*): Gata cu distracția. Nu e vorba de nici o distracție.

VICONTELE: Bună ziua, dragă Marchize !

MARCHIZUL (*sec*): Ah, iată-vă. Bună ziua! (*Arată înspre Cavaler:*) Cine este bărbatul acesta? Este un om demn de încredere? Se poate vorbi în fața lui?

BARONUL: Da, Marchize, fără îndoială. Este un om sigur, cu condiția de-a nu avea încredere în el.

MARCHIZUL: Nu voi avea, așadar.

TÎNĂRUL: Așa ceva e prea frumos. Mulțumesc mult. Mă flatați. Mersi, mersi.

MARCHIZUL: Nu vorbeam cu dumneata !

VICONTELE: Sînt foarte bucuros că te văd. Ce mai faci?

MARCHIZUL: N-o s-o iei de la capăt! N-am vreme de pierdut. Domnilor, vă căutam.

BARONUL: Prea bine.

MARCHIZUL: Ce e prea bine? (*Îi biciuește cu privirea:*) Eu nu văd nimic bine.

CAVALERUL: Poate că-i vorba de... Întîmplător, oare...?

MARCHIZUL (*Cavalerului*): Nu vorbeam cu dumneata! (*Viconte, sec:*) Domnilor, v-am căutat deoarece am să vă spun lucruri de cea mai mare importanță! Domniile voastre stați aici, în liniște, ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic.

TOȚI CEILALȚI:

CAVALERUL: Stăm cu inconstiență ! Și dumneata?

VICONTELE: Stăm ca niște automate ! Și dumneata?

BARONUL: Ca niște mașini ! Și dumneata?

MARCHIZUL: Gata ! Este o inconstiență să stai la bîrfă și la jocuri de societate în vreme ce... știți prea bine ce vreau să spun.

BARONUL: Da, domnule.

MARCHIZUL: Cum puteți, deci, să fiți atît de indiferenți? Eu credeam că, totuși, grație inteligenței dumneavoastră, grație bunei credințe și memoriei dumneavoastră, vă veți pune în slujba bunei cauze !

VICONTELE (*Baronului*): Ce-ți spuneam eu !

MARCHIZUL: Domnilor, cum puteți fi de acord cu o atare situație? Lăsați lucrurile să meargă de la sine și totul poate fi pierdut din viața dumneavoastră. Noroc cu mine, că sînt la post, vigilant, și că duc singur pe umeri toată lupta. Și în tot acest timp, în tot acest timp, domniile voastre, niște gentilomi de cea mai pură speță, vă arătați nepăsători față de datoriile cele mai sacre ale rasei noastre. Vă doare-n cot de orice credință autentică și întoarceți spatele, nu neapărat greutăților, fiindcă nu de așa ceva e vorba, ci intemperiiilor istoriei. O istorie care, o dată intrată în legendă, nu de dumneavoastră va avea nevoie ca să iasă de acolo...

BARONUL (*emoționat fără voie*): Dragă Marchize, poate că exagerezi puțin.

MARCHIZUL (*indignat*): Eu să exagerez !!! Doamne, Dumnezeule, auzi, că exagerez eu ! Cînd e vorba de ce este vorba, cînd nu trebuie să te bîlbîi, ci să privești adevărul direct în față, și să-i scuipi între ochi... Dar eu sînt singur, absolut singur! Singurul care acționează...

VICONTELE: Sîntem cu toții cu tot sufletul alături de dumneata.

MARCHIZUL: Nu asta-i problema.

CAVALERUL: Ba s-avem iertare, asta-i tot, toată problema.

Viconte și Baronul îl privesc dezaprobat pe Cavaler.

MARCHIZUL (*cu amar*): Ahhh! Deci așa. Ei bine, domnilor, am să vă demonstrez eu că nu aceasta-i problema !

VICONTELE: Dar care este?

VICONTELE, BARONUL: Ei, haide, zău, Cavalerie.

MARCHIZUL: Care este problema? Unde este problema? Tocmai dumneata îndrăznești să-mi pui această întrebare...? Dumneata? Dumneata? Dumneata?

CAVALERUL: N-am să mai insist.

MARCHIZUL: Mai întâi, că eu nu cu dumneata vorbeam.

VICONTELE (*Cavalerului*): Fii atent! Dar nu-i da atenție!

MARCHIZUL (*celor trei*): Domnilor, am impresia că, în ciuda gravității solemne a momentului, dumneavoastră vă bateți joc de mine.

BARONUL: Dragă domnule Marchiz, nu ne batem deloc joc de dumneata.

MARCHIZUL: Eu nu sînt dragul dumitale Marchiz și continui să cred că vă bateți joc de mine.

VICONTELE: Dar nicidecum, nimeni nu-și bate joc de dumneata.

MARCHIZUL: Asta înseamnă că eu mint?

CAVALERUL: Nu ești un mincinos, domnule Marchiz! Nimeni nu a vrut să spună așa ceva.

MARCHIZUL: Nu vorbesc cu dumneata, Cavaliere. (*Celorlalți*.) Sînt, care va să zică, un mincinos?

BARONUL: Dar nicidecum, Marchize!

VICONTELE; Cum ai putea să crezi așa ceva?

MARCHIZUL: Păi, atunci, dacă nu sînt un mincinos, înseamnă că recunoașteți că vă bateți joc de mine.

BARONUL: Nimeni nu-și bate joc de dumneata.

MARCHIZUL: Deci sînt un mincinos! Eu mincinos?!?

VICONTELE: V-ați fi putut înșeală, Marchize.

MARCHIZUL: Să mă înșel, eu? Deci mă faci idiot. Nenorociților!

VICONTELE: La urma urmei, chiar dacă ar fi așa, ce contează că ești idiot?

CAVALERUL: Dat fiind că am ajuns unde-am ajuns!

MARCHIZUL: Aveți dreptate. Veniți să vă îmbrățișez. (*Îl îmbrățișează.*)

VICONTELE: Și eu.

BARONUL: Și eu.

Se îmbrățișează cutoții.

MARCHIZUL: Așa. Să fim strîns uniți cu toții!... Veniți după mine!...

CAVALERUL: Uniți pe viață și pe moarte.

MARCHIZUL: La revedere!

VICONTELE: Mult noroc!

CAVALERUL: Curaj!

Marchizuliese.

BARONUL: E nebun?

VICONTELE: Fă-ți idee. E pictor.

Marchizul reîntră.

MARCHIZUL: Am uitat să vă dau documentul care vă va oferi toate lămuririle privind afacerea în cauză. În cele mai mici detalii.

Le întinde documentul, pe care îl ia Cavalerul. Marchizul iese. Baronul smulge „documentul” din mâinile Cavalerului. Viconteale îl smulge, la rândul-i, din mâinile Baronului.

SCENA VI

Viconteale, Baronul, Cavalerul.

Mișcările se încetinesc. Ritm încet la începutul scenei.

CAVALERUL: Este un manifest?

BARONUL: Mai degrabă un regulament.

VICONTELE: Jumate manifest, jumate regulament

CAVALERUL și BARONUL: Citește odată !

VICONTELE: Un moment (*Citește regulamentul-manifest:*) Capturarea animalelor necomestibile, trăitoare în fluvii, râuri, râulețe, pîraie, iazuri, nu se va supune regulilor pescuitului. Lucrul este valabil deopotrivă pentru scoicile anodonte, ca și pentru păsările de apă și mamiferele amfibii. Undița va trebui ținută în aer oricînd ar fi cu puțință să prindă vreun pește. Însă mai rezonabil ar fi să li se permită pescarilor să-și așeze pe mal undițele, ca să le fie la îndemînă. Caracterele esențiale...

CAVALERUL: E teribil !

BARONUL: E profund !

VICONTELE: Nu mă întrerupeți. (*Citește:*) Caracterele esențiale ale lansetei vor fi apreciate în funcție de lungimea acesteia. Pluta nu va fi considerată ca fiind indispensabilă, de vreme ce momeala nu va fi în măsură să se mențină pe fundul apei.

CAVALERUL: Mai departe !

VICONTELE: Asta-i tot Ah, mai e un codicil.

BARONUL: Ei !

VICONTELE (*citește*): Nu se va putea face nici o derogare de la punctul cinci, nu va putea fi triplată începînd cu a noua și nu

va putea fi cvintuplată plecînd de la a douăzeci și cince. Difuzorii de ziare și reviste vor fi supuși culturii fizice și artelor de divertisment. Infraacțiunile vor fi pedepsite. Oricine va fi condamnat va fi absolvit, cu drept de timbru de unu la sută. Birourile din zona de graniță spaniolă vor fi exonerate de persoanele angajate.

CAVALERUL: Asta ai mai citit-o.

VICONTELE: Nu astăzi.

BARONUL: Cine semnează?

VICONTELE: E indescifrabil.

BARONUL: Textul nu mai are nevoie de nici un comentariu.

CAVALERUL: Avea dreptate Marchizul.

VICONTELE: Fie vorba între noi, manifestul ăsta nu zice nimic.

BARONUL: Este, orice s-ar zice, un document teribil...

CAVALERUL: Dar frumos !...

SCENA VII

Aceiași, plus Domnul Gras.

Intră Domnul Gras.

DOMNUL GRAS: Bună ziua, domnule Viconte, bună ziua, domnule Baron, bună ziua, Cavalerie. Vă deranjez cumva?

VICONTELE: Deloc. Nicidecum. Dar deloc. Nicidecum. Absolut deloc. Nicidecum. Deloc. Deloc. Deloc. Deloc. Deloc. Deloc.

CAVALERUL: Numai pe dumneata te așteptam.

VICONTELE: Nicidecum.

BARONUL: Deloc.

DOMNUL GRAS: Așadar, domnule Viconte, bîrfim, bîrfim?

VICONTELE: La dracu'. Ce mai faceți?

DOMNUL GRAS: Căldîșor... Recișor... Mă rog, în sfîrșit, domnilor, vă mulțumesc ! De-a lungul anilor, Doamne Dumnezeule, să nu ne plîngem ! Doar am apucat să vedem atîtea ! Știți și dumneavoastră la fel de bine ca mine. Hotărît, e cazul s-o spunem. Ce să-i faci ? Oricum, e mai bine decît nimic. Mă întreb numai dacă a meritat osteneala. În sfîrșit, asta-i viața. Trebuie să luăm lucrurile așa cum sînt. Vine, se duce. La urma urmei, asta e, nu-i așa ? Totul trece. N-am dreptate ?

CAVALERUL: Ești înțelepciunea în persoană. Îmi aduci aminte de însăși Minerva.

DOMNUL GRAS: I-am citit pe cei vechi. Totul ne vine de la tragicii vechi.

VICONTELE: Pe legea mea că se vede că i-ai citit !

DOMNUL GRAS: E de prisos, este o fatalitate, dacă pot să spun așa, să te opui fatalității. Mai bine să-i spunem fatalității că, la rigoare, nu ne vom opune destinului hărăzit.

BARONUL: Cine dintre noi ar putea susține contrariul?

DOMNUL GRAS: Ah, ar trebui să vă credem pe cuvânt.

CAVALERUL: Sau pe gât. (*Surisuri. Lumea tușește cu subînțeles.*) Iar dumneata, domnule Viconte? Și dumneata, Baroane? Ce părere aveți?

VICONTELE: Tocmai îi spuneam Baronului că-l cred, dacă vrea cu tot dinadinsul, dar că speram că dumnealui, cu inteligența sa, cu bunăvoința sa și memoria lui, ar fi trebuit să se pună în slujba cauzei nobile...

BARONUL: Ah, avem toate mijloacele. Mai multe, chiar, decât ne trebuie. Totul e să se țină seama de ele.

CAVALERUL: Atunci, de ce nu-i furnizați dovezile?

DOMNUL GRAS: Dacă îmi îngăduiți să vă expun punctul meu de vedere...

VICONTELE: Dar te rog.

DOMNUL GRAS: Am să vă spun că ar fi o soluție rezonabilă. Căci, domnilor, se poate constata, ba chiar sare în ochi, că dumneavoastră nu sînteți cu toții de acord în această afacere. Ea a sîrșit prin a plictisi pe toată lumea. Sînteți niște copii, dați-mi voie să vă spun așa: niște copii puternici, dar tot copii. Cum ziceam: lucru cu atît mai valabil, cu cît...

VICONTELE: Mai bine am schimba subiectul. Vorbește de altceva, rogu-te, îți voi fi recunoscător. Lucrul acesta e prea dureros pentru mine.

DOMNUL GRAS: Cum doriți.

BARONUL: Apropo de copii: ce mai fac copiii dumneavoastră?

DOMNUL GRAS: Copiii mei?... Ah, da, ai mei... Păi, sînt bine, domnilor, sînt bine... Mersi. Sînt cuminți.

CAVALERUL: Îț iseamănădumitale.

DOMNUL GRAS: Se fac mari. Doamne, ce mai trece timpul. Ce să-i faci?

VICONTELE: Cîți copii aveți?

DOMNUL GRAS: Trei băieți și trei fete și cîte doi hermafrodiți de ambe sexe.

BARONUL: Numai atîția? Credeam că aveți mai mulți.

DOMNUL GRAS: Desigur, desigur, dar nu i-am numărat încă pe toți. Dacă aş sta să-i număr şi pe ceilalți, fireşte că ar ieşi la socoteală mai mulți. Oare-o trebui să-i număr şi pe ceilalți?

VICONTELE: Păi, bineînţeles, cum de nu! Nu te jena, simte-te ca la dumneata acasă. Numără-i şi pe ceilalți.

BARONUL: Numără-i şi pe ceilalți.

DOMNUL GRAS: Păi atunci... așa... va să zică... să-i numărăm şi pe ceilalți... păi, dacă stau să-i număr pe toți, atunci ies... trei sute şaptesprezece....

CAVALERUL: Cîți băieți?

DOMNUL GRAS: Exact jumătate.

BARONUL: Şi cîte fete?

DOMNUL GRAS: Aproximativ cealaltă jumătate,

CAVALERUL: Şi hermafrodiți?

DOMNUL GRAS: Cu tot cu hermafrodiții de ambe sexe, asta face fix trei sute treizeci şi jumătate.

VICONTELE: De ce așa de puțini hermafrodiți în raport cu toți ceilalți?

DOMNUL GRAS: Ei sînt ceva mai rar. Sînt ceva mai complicați. Şi mai greu de crescut! (*Ridică privirile în sus şi își încrucișează mîinile.*) Nu-i de ajuns să-i faci!

VICONTELE: Trebuie că-ți este destul de greu să le dai de mîncare.

DOMNUL GRAS: Nu cine știe ce.

BARONUL: E greu de tot

DOMNUL GRAS (*suav*): Mie-mi spui! mai ales cînd sînt slăbit şi nu am destul lapte. Anul trecut am avut parte de un concediu minunat, așa că am avut mai mult lapte. Stăteam mult mai bine cu sănătatea. Eram, ce-i drept, şi cu un an mai tînăr.

CAVALERUL: Nu s-ar zice.

DOMNUL GRAS: Vai, dar mă flatați, domnule.

CAVALERUL: Sincer vă spun.

VICONTELE (*Domnului Gras*): Încă vă mai alăptați singur copiii?

BARONUL: Ce mamă devotată!

CAVALERUL: Ce păcat că se pierde atîtea cruci ale legiunii de onoare, nedate cui le merită într-adevăr!

DOMNUL GRAS: Da, domnule, am hotărît să-i alăptez eu însumi. Ca Pasteur. Ca Napoleon...

BARONUL: Ah!... e bonapartist!

DOMNUL GRAS: ...fiindcă nu vreau să cer nimic de la vaci.

VICONTELE: Foarte bine. Asta demnitate!

DOMNUL GRAS: Totuși, trebuie să mărturisesc că nu-i alăptez pe toți odată. Mă ajută şi copiii mei. Ei au înţeles situația. Cei

mai mari le dau țință celor mai mici. Uneori se întâmplă și invers. Asta îmi ușurează mie munca.

BARONUL: Să crești de unul singur atîția copii !

DOMNUL GRAS: Ei bine, asta e!... Sînt vădov... Fizic, nu prea sînt în formă. Dar, din fericire, cu moralul stau foarte bine.

CAVALERUL: Vă țineți foarte bine.

DOMNUL GRAS: Ce dracu', trebuie! în orice caz, de la ultimul avort nu prea mă simt în formă. Era a șasea naștere în patru zile. Și mi se pare că sînt iar însărcinat

VICONTELE: Asta-i cu atît mai dificil cînd i se întâmplă unui bărbat

BARONUL: Se zice că femeile rezistă mai bine la naștere decît bărbații.

DOMNUL GRAS: E-adevărat Ele suportă mai bine. Femeile sînt mai tari ca noi.

CAVALERUL: S-ar zice că din cauză că nașterea-i mai naturală în cazul lor.

VICONTELE: Oh, alungă naturalul pe ușă - o să-ți intre înapoi pe geam !

BARONUL: Exact la asta mă gîndeam și eu acum.

CAVALERUL: Oricum, e obositor !

BARONUL: Și trebuie că-i și mai scump.

DOMNUL GRAS: Ei, da, nu apuc să leg două-n tei cu atîta chel-tuială.

VICONTELE: Există societăți de binefacere care ar putea să vă ajute. De ce nu faci o cerere?

DOMNUL GRAS: Am încercat de mai multe ori. Sînt foarte prost organizate. Închipuiți-vă că nu mi-au trimis niciodată altceva decît fotografii cu Vercingetorix! Vercingetorix la Alésia, Vercingetorix în vizită la Papa de la Roma, Vercingetorix aclamat de mulțimi în urma carului lui Cezar... Vercingetorix peste tot. Nu că aș avea eu ceva antipatie pe Vercingetorix, ba dimpotrivă. Dați-vă seama, la urma urmei sînt celt și eu...

CAVALERUL: Ca toată lumea.

BARONUL, VICONTELE: Evident.

DOMNUL GRAS: Dar, oricum, e prea mult. Prea multe poze cu Vercingetorix. Nici nu mai am unde să le atîrn. Mi-am umplut hambarul cu poze, mi-am burdușit dulapurile, pivnița casei, dormitoarele, closetele, coridoarele, bucătăria, sufrageria, grădina... Multe poze am depozitat și pe la vecini. Un vagon de poze cu Vercingetorix am trimis și la țară, la niște prieteni... Și-mi sînt pline de poze buzunarele, pantofii... Vreți să vă arăt?

VICONTELE: Nu e nevoie ! Te credem pe cuvânt.

DOMNUL GRAS: Am preparat tot felul de sosuri cu pozele astea. Maioneză, sos alb, ravigotte, vinaigrette, béchamel, hollandaise, madère, moutarde, mousseline, cu unt negru, cu suc de roșii, sos Mornay, cu capere, cu creveți...

BARONUL: Mie-mi plac racii cu capere.

CAVALERUL: Mie caperele cu raci.

VICONTELE: Mie-mi plac și racii, și caperele.

DOMNUL GRAS: Pe scurt, ca să vă spun totul, aflați că am pregătit mîncăruri de poze cu Vercingetorix, am pus poze în fripturi, în salate, în grătar, în prăjituri, în dulcețuri... Copiii mei s-au săturat... Gata, le-a ajuns, nu mai pot nici măcar să guste din poze. Nici măcar nu mai pot să le vadă în ochi.

CAVALERUL: Eu nu m-aș fi săturat niciodată.

DOMNUL GRAS: Să crezi dumneatale !

BARONUL: Abuzul nu e bun niciunde... De altminteri, abuzul este o foarte proastă metodă pedagogică. De-asta am ajuns de ne-am compromis toți marii eroi. De-asta am ajuns de-am căpătat dezgust de toate marile noastre instituții și am ajuns de am distrus sentimentul național. Nu e bine ca propaganda - depășindu-și limitele - să vină în întîmpinarea propagării !

DOMNUL GRAS, VICONTELE, CAVALERUL (*se ridică și aplaudă*): Bravo! Bravo! Bravo!

Se opresc brusc și se așază la loc. Se așază și Baronul.

VICONTELE: Așa ceva nu ar trebui lăsat la inițiativa societăților particulare. Statul ar trebui să ia toate măsurile.

CAVALERUL: Cine-i statul? Statul pot să fiu eu, ca și Ludovic al XIV-lea, statul poți fi dumneata... sau dumneata... oricine poate fi statul...

BARONUL: Spre a-i face iubiți pe marii oameni ar trebui să nu li se pronunțe, niciodată numele. Să nu se vorbească niciodată despre ei. Și, mai ales, să nu li se dea de mîncare și de supt copiilor fotografii cu marile personalități !...

DOMNUL GRAS: Așa, ca-n cazul meu !

VICONTELE: Dacă nu sînt indiscret... cum îi cheamă pe copiii dumneavoastră?

DOMNUL GRAS: Pentru ca totul să fie mai simplu, pe toate fetele le cheamă Jacqueline.

TÎNĂRUL: Iar pe băieți?

DOMNUL GRAS: Și pe băieți la fel!...

BARONUL: Și cum faci să-i deosebești?

DOMNUL GRAS: Păi de ce să-i mai deosebesc? Nu are nici un rost.

BARONUL: La urma urmei, așa e. La ce bun să-i deosebești?

CAVALERUL: Asta n-ar face decît să complice lucrurile.

VICONTELE: Tocmai asta a vrut și el să evite. Dar pe hermafrodiți?

DOMNUL GRAS: Ei n-au nume. Au cu toții un număr.

BARONUL: Ce număr?

DOMNUL GRAS: Numărul șapte, ce dracu' !

VICONTELE: Bineînțeles.

CAVALERUL: Nu aveți copii de-al patrulea sex?

DOMNUL GRAS: Nu încă... O să vină și asta...

Cavalerul strănută.

DOMNUL GRAS (*Cavalerului*): Ce-i asta! Păstrați-vă reflecțiile pentru dumneavoastră !

BARONUL: Vorbește fără să gîndească.

CAVALERUL: Am strănutat, nu am vorbit nimic !

VICONTELE: Dacă strănuți, nu înseamnă întotdeauna că reflectezi.

SCENA VIII

Aceiași, plus Valetul.

Intră Valetul.

VICONTELE: Ce mai e, Jacquot?

VALETUL: Domnule Viconte, uitîndu-mă adineaori prin gaura cheii, v-am auzit pronunțînd numele copiilor Domnului cel Gras. Referitor la aceasta, aș avea și eu o dezvăluire de făcut. Pe mine nu mă cheamă Jacquot, domnule Viconte.

VICONTELE: Dar cum te cheamă pe tine, Jacquot?

BARONUL: Pe dumneata nu te cheamă Jacquot.

VALETUL: Domnule Viconte, eram încă foarte tînăr cînd am intrat în serviciul domnului conte, strămoșul dumneavoastră, puțin înainte de revoluția de la 1789. Era într-un aprilie, afară era o vreme foarte frumoasă, plouase, ultimele frunze cădeau din copaci și-mi umpleau inima cu speranțe. Nu mai doream să părăsesc această casă în care am cunoscut-o pe bunica

dumneavoastră încă înainte de a se naște. Încă înainte ca zidurile acestei case să se înalțe.

CAVALERUL (*Baronului*): Cît parfum poetic !

VALETUL: Tatăl dumneavoastră a crescut printre picioarele mele... Prin urechile mele a început să audă și prin gura mea a ajuns să pronunțe cele dintâi cuvinte. Eu i-am servit de tată și de trocader. Iar cînd nu avea termometru, eu făceam pe termometrul.

VICONTELE: Jacquot, exagerezi, fără doar și poate.

VALETUL: Știți prea bine că nu exagerez, domnule Viconte.

BARONUL (*Vicontelui*): Viconte, alungă-ți falsa rușine...

DOMNUL: Fă așa ca mine.

CAVALERUL: Uite că s-a trezit și ăsta.

BARONUL (*Vicontelui*): Alungă, Viconte, falsa rușine... (*Se întoarce și rage ca un leu.*)

Împreună } BARONUL: Ah, m-ai speriat!

~~CAVALERUL~~ C a s ă v e z i !

DOMNUL GRAS: Oh ! (*Își duce mîna la inimă. Energic:*) Oh, o să mă faceți să-mi pierd laptele!

VALETUL: Pe scurt, domnule Viconte, Conte, strămoșul dumneavoastră, drept recompensă pentru multele și bunele servicii aduse de mine casei dumneavoastră, sfidîndu-mi voința, m-a poreclit Jacquot, fără a mă întreba cum mă cheamă pe mine de-a-de-vă-ra-te-lea !

BARONUL: Ce ingratitudine apriorică !

DOMNUL GRAS: Bietul om.

CAVALERUL: Mă doare-n cot pe mine de asta.

DOMNUL GRAS: Ce lipsă de suflet !

VALETUL: Culmea nenorocului: din acea zi, toți descendenții domnului conte, în linie directă, ca și dumneavoastră, domnule viconte, nu m-au mai numit decît Jacquot.

CAVALERUL: Și ceilalți cum și-au zis?

VALETUL: Cei alții nu m-au chemat deloc. (*Tresare:*) Cer să fiu numit pe numele meu adevărat, domnule Viconte, pe numele meu cel adevărat !

VICONTELE: Perfect. Voi repara această nedreptate.

BARONUL, DOMNUL GRAS, CAVALERUL: Ah !

VICONTELE: De azi înainte te voi chema pe numele adevărat
Care este acesta?

VALETUL: Jacquot.

CAVALERUL: Eram sigur.

VALETUL: Să mă explic: nu fiindcă mă cheamă Jacquot m-a numit strămoșul dumneavoastră, domnul conte, Jacquot. M-ar fi numit Jacquot indiferent cum m-ar fi chemat, de vreme ce

nu s-a gîndit niciodată să mă întrebe cum mă cheamă cu adevărat... Numai cînd era foarte bătrîn, cînd era prea tîrziu și era pe patul de moarte și nu mai auzea nimic...

VICONTELE: Mă rog, care va să zică te cheamă, totuși, Jacquot.

VALETUL: Da, dar asta numai din coincidență. Și mă cheamă lumea Jacquot nu pe numele meu adevărat de Jacquot, ci pe numele fals de Jacquot.

BARONUL: Și ce vrei, de fapt, dumneata?

VALETUL: Eu nu vreau nimic, domnule Baron. Absolut nimic, domnule Viconte. Drept cine mă luați?

VICONTELE: Păi, atunci ce tot faci pe-aici?

VALETUL: Păi eu am venit ca să vă spun că a venit Doamna! Doamna a venit! Doamna este aici!

VICONTELE: A venit Doamna?

BARONUL: A venit Doamna!

CAVALERUL: Vai de mine, a venit Doamna?

DOMNUL GRAS: Ah, Doamna a venit!

Intră Doamna. Iese Valetul.

SCENA IX

Viconte, Baronul, Domnul Gras, Cavalerul, Doamna (foarte frumoasă). Contrast. Toți bărbații (inclusiv Valetul, ieșind) exclamă: „Oh!” Doamna înaintează în mijlocul scenei și se face un soi de vid împrejurul ei.

DOAMNA FOARTE FRUMOASĂ: Bună ziua, domnilor.

TOȚI: Doamnă, omagiile noastre!

DOAMNA: Ce bărbi magnifice!

BARONUL: Doamnă, am făcut și noi tot ce ne-a stat în putință ca să fim pe placul dumneavoastră.

VICONTELE: Vă așteptam. Totuși, ați fi putut să ne anunțați mai din timp vizita

CAVALERUL (*Vicotelui*): Dar nu era nicidecum nevoie, de vreme ce sosește de la Casablanca

VICONTELE: Ah, da? (*Foarte mirat:*) Ca să vezi, ca să vezi!... Știam.

DOAMNA (*după ce a făcut un tur de priviri către bărbații din preajmă, care o privesc puțin înclinați*): Chiar că aveți niște bărbi magnifice! Dar de ce purtați barbă?

DOMNUL GRAS: E foarte simplu.

CAVALERUL: Nu bănuieți de ce?

VICONTELE: O să vă spun eu. Se vorbește mereu de femeia cu barbă și niciodată de un bărbat cu barbă. Noi am dorit să reparăm această nedreptate și să dovedim lumii întregi că și bărbații au dreptul să aibă barbă.

BARONUL: Este mai mult decât un drept: e o datorie.

DOAMNA: Este un plan concertat?

VICONTELE: Nicidecum. A fost o reacție instinctivă, spontană.

CAVALERUL: Este și un exemplu care s-ar putea generaliza

BARONUL: Să sperăm că așa se va întâmpla

DOAMNA (*visătoare*): Vă înțeleg, domnilor... La urma urmei, pînă la un punct, aveți perfectă dreptate, poate... Organizați-vă, luptați, perseverați, este dreptul dumneavoastră. Liga bărbaților cu barbă: ce frumos sună.

DOMNUL GRAS (*flatat și puțin stînjénit*): Ooohhh !

CAVALERUL (*la fel*): Doamnă, ne copleşți !

DOAMNA: Domnilor, pot să vă asigur că, în ceea ce mă privește, pe cît îmi stă în putință, am să fac tot ce pot ca să vă ajut Vă admir! Ce scop nobil!... Ce ideal grandios!

VICONTELE (*foarte emoționat*): Vă mulțumim!... Mulțumesc în numele meu personal, și al tovarășilor mei de drum, prezenți și de viitor, mulțumesc, mulțumesc, de mii de ori mulțumim... Dar luați loc, Doamnă ! E gratis.

DOMNUL GRAS (*cu mîna la inimă, se apropie de Doamnă și îi trimite bezele*) ...Scumpă Doamnă!...

BARONUL (*Domnului Bărbos*): Stai liniștit odată, nu ți-e rușine să-i faci curte Doamnei, dumneata, o adevărată mamă de familie!...

CAVALERUL: Și încă mai pretindea să primească legiunea de onoare!...

SCENA X

Aceiași, plus Valetul și Pompierul.

Zgomote în culise. Vocea Pompierului: „Dar lasă-mă odată. E rîndul meu! Dacă-ți spun că așa e!” Vocea Valetului: „Vă spun eu că nu! Vă înșelați!” Voce: „Greșești!”

BARONUL: Ce se întâmplă acolo?

DOAMNA: Ce este zgomotul ăsta?

CAVALERUL: Ce i-a apucat acolo?

VOCE: Lasă-mă să intru.

VALETUL: Nu se poate! N-ai să intri! (*Zgomot de luptă.*)

DOMNUL GRAS: Ce întrerupere stupidă!

VICONTELE: Vă rog să mă scuzați o clipă. Mă duc să văd ce se întâmplă.

VICONTELE, BARONUL, CAVALERUL, DOMNUL GRAS
(*împreună*): Oh!

BARONUL: E tare!

VICONTELE: Cine ești dumneata?

POMPIERUL: Pompierul. Sînt Căpitanul de pompieri.

CAVALERUL: Și ce cauți aici?

POMPIERUL: Arde la dumneavoastră? Sînt în misiune! (*Foarte repede:*) Bună ziua, doamnă Smith.

VALETUL: Ți-am spus că nu trebuie să spui așa.

POMPIERUL: Ba da. Sînt obligat.

DOMNUL GRAS: Ce va să zică asta?

VICONTELE: Mă rog, ce vrei dumneata?

POMPIERUL: Păi tocmai am spus... (*Mirat:*) Și dumneavoastră?

Cine sînteți dumneavoastră? Ce faceți aici?

BARONUL: Ce te-a apucat?

POMPIERUL: Țsta-i rolul meu: de pompier.

CAVALERUL: Dumneata ești nebun?

POMPIERUL: Unde-s ceilalți?

VICONTELE: Care ceilalți?

POMPIERUL: Unde-i doamna Smith? (*Doamnei:*) Dumneata nu trebuie să fii îmbrăcată așa. Arde la dumneavoastră? Nu-i un micuț început de incendiu? Vreți să vă spun niște bancuri? Sînteți răcită? Dar nu vă mai uitați așa la mine! Mai întîi, deschideți-mi ușa odată!

VICONTELE (*Valetului*): De ce l-ai lăsat să intre?

VALETUL: N-am putut să-l împiedic. E foarte puternic.

VICONTELE: Deci aici poate să intre oricine oricînd?

POMPIERUL: Răspundeți-mi!

BARONUL: Lasă-ne în pace!

CAVALERUL: Fără gălăgie !...

Cavalerul, Domnul Gras, Baronul, Vicontele și Valetul îl împing pe Pompier spre ieșire.

VALETUL: Ieși, ieși odată!

POMPIERUL: Nu mă împingeți. E datoria mea de pompier. Țsta-i rolul meu.

BARONUL: Fiecare joacă un rol în viață.

DOAMNA: Domnilor, lăsați-l o clipă. (*Îl lasă.*) Cine ești dumneata, prietene?

POMPIERUL: Păi tocmai asta și spun de atîta vreme: sînt căpitanul de pompieri din oraș.

DOAMNA: Și ce-are asta de-a face cu noi? Explică-ne.

POMPIERUL: Eu trebuie să sting toate incendiile. Dar nu de-adevăratelea. Eu nu sînt un pompier adevărat

BARONUL: Vedeți bine că-i un impostor.

POMPIERUL: Nu. Eu sînt artist dramatic. Eu joc rolul pompierului în piesa aceasta.

VICONTELE: Te înșeli, domnule, rolul dumitale nu este aici!

CAVALERUL: Ah, înțeleg. (*Pompierului:*) Domnule, dumneata faci o confuzie. În momentul acesta se joacă altă piesă.

POMPIERUL: Peste poate. Mi s-a spus că-i rîndul meu să intru-n scenă.

VALETUL (*Pompierului*): Greșești. Ți-am spus eu că greșești. N-ai vrut să mă crezi.

VICONTELE (*Pompierului*): Cineva și-a bătut joc de dumneata, domnule. Ai jucat deja, astă seară. Nu e rîndul dumitale. Rîndul dumitale a trecut *Mîine* vine iarăși rîndul dumitale.

POMPIERUL: Păi tocmai asta e, că astăzi mi s-a zis că e mîine. Trebuie s-o iau de la cap.

VICONTELE: Vezi bine că-i piesa cu bărbile. Dumneata nu ai barbă.

POMPIERUL: Ce-are-a face barba? Nici doamna nu are barbă!

DOMNUL GRAS: Asta nu-i treaba dumitale. Doamna constituie o excepție.

POMPIERUL: Ce-mi spuneți mă miră foarte tare!

DOAMNA: Și totuși acesta-i adevărul, domnule. Te asigur eu. Poți să mă crezi.

POMPIERUL (*perplex*): E adevărat? Așa spuneți dumneavoastră?

DOAMNA: Jur că-i așa.

BARONUL: Da, domnule, așa e. Lasă-ne să jucăm, du-te odată.

POMPIERUL: Dar și eu aș mai vrea să joc. Aș vrea să joc și eu în piesa voastră. Îmi place mai mult piesa asta.

BARONUL: Imposibil, domnule, imposibil, haide, du-te odată!

DOAMNA: Am putea juca ambele piese simultan, dacă asta-i face plăcere!

VICONTELE: Așa s-ar duce totul de rîpă. Nu se poate.

POMPIERUL: Cu un pic de bunăvoință...

VICONTELE: Gata, am spus nu, pleacă.

Valetul, Vicontele, Baronul, Domnul Gras și Cavalerul îl dau afară pe Pompier.

POMPIERUL: Nu sînteți amabili deloc. (*Iese, urmat de Valet.*)
DOAMNA (*aparte*): Ce păcat că nu joacă-n piesa asta ! Îmi plăcea de el !

SCENA XI

Aceiași, mai puțin Valetul și Pompierul.

VICONTELE: Acuma va trebui să reluăm toată scena.

BARONUL: Curaj. Haide!

DOMNUL GRAS: B u n . Î n c e p din nou. (*Cu mîna la inimă, se apropie de Doamnă și îi trimite bezele:*) ...Scumpă Doamnă!

BARONUL (*Domnului Gras*): Stai la locul dumatăle. Nu ți-ar fi rușine să-i faci curte Doamnei, dumneata, o mamă de familie !

CAVALERUL: Și încă mai pretindea să primească legiunea de onoare !

Zgomot în culise. Vocea Pompierului: „Dar lasă-mă odată! Îți spun eu că e rîndul meu!” Vocea Valetului: „Îți spun eu că nu! Te înșeli!” Vocea Pompierului: „Greșești!”

BARONUL: Ce se întîmplă acolo?

DOAMNA: Ce-i cu zgomotul ăsta?

CAVALERUL: Ce i-o fi apucat?

VICONTELE: Ssst! La asta nu ne-am gîndit! Am reluat scena, drept care Pompierul va da buzna aici, exact ca adineaori. E normal.

CAVALERUL: Tot timpul va fi același lucru. N-o să se termine niciodată.

În culise se aude vocea Pompierului: „Dar lasă-mă odată!”, (lupă care se aude o bufnitură.

SCENA XII

Aceiași, plus Valetul.

VALETUL (*intrînd, ține în mînă un ciomag*): Nu. N-o să se mai întoarcă aici. L-am omorît. Puteți sta liniștit, domnule Viconte.

DOAMNA: Of, săracul !... Cred că am să leșin.

VICONTELE: Nu-i timp de asta.

DOAMNA: Dar mâine cine va juca în locul lui?

CAVALERUL: Tot el. Va juca rolul strigoiului de pompier.

BARONUL: Pompierul strigoi.

VICONTELE: Gata, hai mai repede. Să continuăm.

Valetul iese.

SCENA XIII

Aceiași, mai puțin Valetul.

Viconte, Baronul, Cavalerul, Domnul Gras se bulucesc împrejurul Doamnei, îngenunchează înaintea ei, se ridică, se apleacă din nou etc.

VICONTELE (*Doamnei*): Doamnă, sînteți la mine acasă, așa că simțiți-vă ca la dumneavoastră acasă. Și de vreme ce vă aflați la mine acasă, trebuie să vă declar că eu, unul, mă voi mulțumi cu puția Așa mi-o cere onoarea... Sper că mă veți înțelege exact, Doamnă, dragă Doamnă.

DOAMNA (*aiurită*): Oh... domnule Viconte!

BARONUL: Doamnă, Doamnă, arzătorul soare al celor mai puternice sentimente aristocratice mi-a fecundat inima! *Honni soit qui mal y pense!* Așa încît...

CAVALERUL: Doamnă, eu sînt din ce în ce... eu sînt... Și totul pentru dumneavoastră, inclusiv eticheta

DOAMNA: Oh! ooooh! ooooh!

Cad toți în genunchi. Îngenunchează în fața Doamnei și Domnul Gras. Încearcă și el să spună ceva, dar ceilalți nu îl lasă, îl împing deoparte. Toți se împing, iscînd o busculadă.

BARONUL (*Domnului Gras*): Du-te acasă la tine, locul tău nu e aici, tu, mamă de familie, stăpîna casei!

CAVALERUL (*aceluiași*): Du-te acasă, mamaie!

DOMNUL GRAS (*se ridică plîngînd*): Numai din greșeala mea. N-ar fi trebuit să-mi ador copiii. Ar fi trebuit să fiu și eu ceva mai egoist.

VICONTELE: Doamnă! Doamnă! Ascultați-mă! Cerul o să vă asculte glasul. Ascuțiți-vă auzul!

BARONUL: Sunt pe de-a-ntregul la dispoziția dumneavoastră.

CAVALERUL: Ascultați-mă !

DOAMNA: Ooooh ! Ooooh ! Ooooooh !

VICONTELE: Doamnă, iubirea-i o corabie, a cărei preascumpă povară...

DOAMNA: Așa e și viața, domnule, este o...

BARONUL: Doamnă, sentimentul pe care vi-l port este aidoma duioșiei unui prunc...

CAVALERUL: Iar eu, ce să mai zic? Eu văd în dumneavoastră pe regina complexităților sufletești, ale inimii care prin gura mea vorbește...

VICONTELE: Ooooh ! Adevărat miracol iubirea !

BARONUL: Numai poezia-i în stare, uneori, să depășească tot ce dumneavoastră refuzați să...

DOAMNA: Fiți liniștit, domnul meu. Și mie îmi face plăcere, dimpotrivă...

DOMNUL GRAS: Doamnă, Ddoamnă, aș avea și eu...

VICONTELE (*Domnului Gras*): Hai, pleacă de-aici, nu aici e locul dumitale !

DOMNUL GRAS (*plînge*): Hîîîî ! Hîîîî !

CAVALERUL: Sînteți floarea ce crește pe margine de drum, și care, tocmai de aceea, nu poate să se-mpace cu gîndul...

DOAMNA: Chiar credeți că-i așa? Mie nu mi se pare.

BARONUL: Doamnă! (*Domnului Gras*): Dar du-te odată de-aici!

VICONTELE: Nici măcar abisul nu ar putea să spună...

CAVALERUL: Numai dumneata, singura care-n această lume de nimic ar putea înțelege... Și numai eu aș fi în stare să cuprind cu mintea tot ce se atinge de prețiosul destin al...

BARONUL: Culegeți, culegeți...

CAVALERUL (*Domnului Gras*): Pleacă, pleacă odată de-aici! (*Îl împinge; celălalt se ridică, se întoarce și începe să plîngă-n colțul lui.*)

VICONTELE: Doamnă... C-un freamăt pe cît de fermecător, pe-atîta de neașteptat, lacrimile de abur ale lunii încep să...

BARONUL: Luna e-un mofț față de astrul strălucitor care cu-a sa văpaie luminează în pieptul meu !

CAVALERUL: Adevărat, sînt tînăr, dar sufletelor nobile...

DOAMNA: Prieteni ! Dragii mei prieteni !...

DOMNUL GRAS (*plîngînd în colțul său*): Hîîîî! hîîîîî! Hîîîî! hîîîî!

VICONTELE: Există patrii pentru toate gusturile, și naufragii pentru inimile toate...

BARONUL: Puteți cunoaște lumina bucuriei în întunecimile spiritului...

DOAMNA: Vă plac antitezele !

CAVALERUL: O inimă-nghețată, niciodată, oricît de pură ar fi ea...

DOMNUL GRAS (*plîngînd*): Hîîî! Hăăă-hăăă! hîîî!

BARONUL: Doamnă, odinioară Buddha...

VICONTELE: Sînteți un sfînx de neînțeles...

CAVALERUL: De ce, oare, la urma urmei, să nu-l cităm pe Tolstoi, cel care, încă tînr...

DOMNUL GRAS (*plîngînd în colțul lui*): Hîîî! Hîîî! Ohhh! Ohhhh-hîîî!

BARONUL: Aurora însăși, cu degetele-i roze, în zorii dimineții!...

VICONTELE: Și de ce nu dumneavoastră?

CAVALERUL: Dar de ce nu eu?

DOAMNA: Ooohh! prieteni!

DOMNUL GRAS: Hîîî! Offf! Hîîî!

BARONUL: Culegeți, culegeți, numai culegeți odată!

VICONTELE: Castanii iubirii nu se vor ofili nicicînd, atîta vreme cît...

CAVALERUL: Nu, nu, Doamnă, nu, nu, ascultați-mă pe mine, e mai bine să mărturisim...

DOMNUL GRAS: Hîîî! Ohhhh! Hîîî!

BARONUL: Curaj, Doamnă!•

VICONTELE: Niciodată! Niciodată! Niciodată nu voi...

DOAMNA: Prieteni... Domnilor... Puțină liniște! Puțină răbdare... Am să vă ascult imediat pe fiecare. Cuvintele dumneavoastră atît de nobile, așa de pătimăse mi-au atins profund feminitatea. Sînt cu totul de acord, sincer vă spun. Ridicați-vă! (*Se ridică toți.*) Dar inima mea se-ndreaptă spre obiditul de-acolo! (*Arată spre Domnul Gras:*) Spre cel ce plînge-n colțul său.

VICONTELE: Trădare!

BARONUL: Asta nu se poate să rămîină așa.

CAVALERUL: E lipsit de noblețe!

DOMNUL GRAS (*tropăie de fericire*): Aaahhh! Aaahhh! Ahhh! Aaaah!

DOAMNA (*se duce la el și îl îmbrățișează*): Scumpule, adoratul meu!... Pe tine te prefer tuturor celorlalți locuitori!

BARONUL: Ce rușine... O mamă de familie...

CAVALERUL: ...care poartă răspunderea unui escadron de copii de toate sexele posibile... În loc să fie un exemplu...

BARONUL: Gîndiți-vă la toți copiii aceia, Doamnă, cînd vă pregătiți să vă angajați pe calea pierzaniei...

VICONTELE: Doamnă... Delațiunea nu face parte din obiceiurile mele, însă mă folosesc de ea, atunci cînd mi-e utilă... Doamnă, omul acesta (*arată spre Domnul Gras*) nu v-a spus totul. V-a ascuns un lucru de-o excepțională gravitate.

DOAMNA: Care?

DOMNUL GRAS: Scumpa mea, nu-i asculta !

VICONTELE: Doamnă !... Este însărcinat !...

DOMNUL GRAS: Minciună!... Nu am fost căsătorit niciodată. Nu am avut niciodată copii. Și nici n-am să am. Jur.

Stupoare generală.

VICONTELE: Atunci, de ce-ai mințit?

DOMNUL GRAS: Ca să iau alocațiile pentru copii !

BARONUL: Mă gîndeam eu că așa este. Mi s-a părut mie că totul e fals de la bun început.

CAVALERUL: Acuma-i prea târziu.

DOAMNA (*Domnului Gras*): Lasă-i, dragule, nu te necăji din pricina lor. Nu contează cine ce-mi spune. Vino cu mine !

DOMNUL GRAS: Unde?

VICONTELE (*Domnului Gras*): Adio alocații de-acum înainte. O să am eu grijă să nu mai primești nimic. Și ai să auzi dumneata cît de curînd de mine !

DOMNUL GRAS: Numai să nu fie vești rele !

VICONTELE (*Doamnei*): Iar dumneata, Doamnă, ai grijă...

DOAMNA: Ah! ...Ciuda-ndrăgostitului respins...

DOMNUL GRAS (*Vicontelui*): Nu mai are nici o importanță, de vreme ce am găsit un tată pentru copii mei !

CAVALERUL: Te contrazici. Tocmai spuneai că n-ai nici un copil.

DOAMNA (*Cavalerului*): Dar logic mai ești la ora asta! Nu ești cumva bolnav?

DOMNUL GRAS (*Cavalerului*): Nu-i treaba dumitale. Mă voi contrazice cît am eu chef. Fac ce vreau. Sînt liber.

BARONUL (*Doamnei*): Doamnă, veți regreta amarnic.

DOAMNA: Voi suporta cu veselie totul. O fac de dragul lui.

VICONTELE: Vorbește patima în dumneata !

DOMNUL GRAS (*Doamnei*): Vino, iubirea mea, vino, vino, vino, vino !... La revedere la toată lumea !

Toți ceilalți plîng. Domnul Gras rîde.

DOAMNA: Prieteni, consolați-vă. Aveți nădejde !

CAVALERUL, BARONUL, VICONTELE, în cor: Ce să sperăm?

DOAMNA: Vă promit cu toată tăria - și am consimțămîntul soțului meu (*Domnul Gras aprobă din cap*) - că mă voi căsători cu unul dintre dumneavoastră, imediat ce voi fi văduvă.

DOMNUL GRAS: Dar bineînțeles, draga mea, desigur.

BARONUL: Și cînd veți fi văduvă?

DOAMNA: Foarte curînd.

CAVALERUL: Grăbiți-vă.

VICONTELE: Și pe care dintre noi îl veți alege?

DOAMNA: Pe cel care-l va urma cât mai degrabă în mormînt pe soțul meu. Ca să nu-l lase prea mult singur...

DOMNUL GRAS (*îndușoșat*): Scumpa mea...

VICONTELE (*învălit*): Eu voi fi acela.

DOAMNA: Dumneata ai spus-o !

CAVALERUL: Vicleanule !

BARONUL: Cutră bătrînă ce ești !

VICONTELE: Ura, trăiască mireasa !

CAVALERUL: Vivat însurăței !

BARONUL: Trăiască mirii !

Toată lumea se repede să felicite noul cuplu.

CAVALERUL, BARONUL, VICONTELE: Trăiască mirii !

DOAMNA: La revedere.

DOMNUL GRAS: La revedere.

DOAMNA: Plecăm în călătoria de nuntă.

CAVALERUL: Drum bun !

BARONUL: Distracție plăcută !

VICONTELE: Fiți binecuvîntați !

CAVALERUL: Să ne trimiteți vederi de pe-acolo !

TOTI: Ura ! Ura ! Ura !

Doamna și Domnul Gras ies din scenă.

SCENA FINALĂ

O dată rămași singuri, Viconte îl pălmuește pe Baron, Baronul îi trage o palmă Cavalerului, Cavalerul îl pălmuește pe Viconte, după care iau toți loc.

VICONTELE (*Cavalerului*): Ce mai faceți?

CAVALERUL: Răcișor.

Reîncepe scena Viconte/Baron/ Cavaler de la început, după care se lasă cortina.

Addenda

CÎNTĂREAȚA CHEALĂ

Anti-piesă

PERSONAJELE

Domnul Smith

Doamna Smith

Domnul Martin

Doamna Martin

Mary, servitoarea

Căpitanul de pompieri

SCENA I

Interior burghez englezesc, cu fotolii englezești. Domnul Smith, englez, în al său fotoliu englezesc și cu pantofi englezești, își fumează pipa englezească și citește o gazetă englezească, lângă șemineul în care arde un foc englezesc. Poartă ochelari englezești și mustăcioară sură, englezească. Alături de el, într-un alt fotoliu englezesc, Doamna Smith, englezoaică, cîrpește ciorapi englezești. Lung moment de tăcere englezească. Pendula englezească bate englezește de șaptesprezece ori.

DOAMNA SMITH: Ia uite, e ora nouă. Am mîncat supă, pește, cartofi cu slănină, salată englezească. Copiii au băut apă englezească. În seara asta am mîncat bine. Asta fiindcă locuim în împrejurimile Londrei, iar numele nostru este Smith.

Continuîndu-și lectura, Domnul Smith plescăie din limbă.

DOAMNA SMITH: Cartofii sînt foarte buni cu slănină, iar uleiul de la salată n-a fost rînced. Uleiul de la băcanul din colț este mult mai bun decît uleiul de la băcanul de vizavi, ba chiar mai bun decît cel de la băcanul din vale. Asta nu înseamnă că uleiul celor doi ar fi prost

Continuînd lectura, Domnul Smith plescăie din limbă.

DOAMNA SMITH: Și totuși, uleiul de la băcanul din colț este mult mai bun...

Continuîndu-și lectura, Domnul Smith plescăie din limbă.

DOAMNA SMITH: De data asta, Mary a fiert bine cartofii. Ultima dată i-a lăsat ceva mai cruzi. Mi-e nu-mi plac decît cînd sînt fierți bine.

Continuîndu-și lectura, Domnul Smith plescăie din limbă.

DOAMNA SMITH: Peștele era proaspăt M-am lins pe buze. Am mîncat două porții. Ba nu, trei. Ceea ce m-a făcut să mă duc cam des la W.C. Și tu ai mîncat trei porții. Numai că a treia oară ai cerut mai puțin decît de celelalte dați, în timp ce eu

am luat mai mult la a treia porție. În seara asta eu am mâncat mai mult ca tine. Cum de-a fost posibil? De obicei, tu ești cel care mănâncă mai mult. Nu te poți plînge de lipsa poftei de mîncare.

Domnul Smith plescăie din limbă.

DOAMNA SMITH: Totuși, poate că supa a fost puțin cam sărată. Avea mai multă sare ca tine. Ha! ha! ha! Avea prea mult praz și prea puțină ceapă. Îmi pare rău că nu i-am spus lui Mary să mai adauge puțin anason. Data viitoare am să țin minte asta

Continuîndu-și lectura, Domnul Smith plescăie din limbă.

DOAMNA SMITH: Băiețelul nostru ar fi avut chef de-o bere. O să-i cam placă să tragă la măsă: Îți seamănă. L-ai văzut la masă cum ochea sticla? Numai că eu i-am turnat apă. Îi era sete și a băut-o. Elena îmi seamănă mie: e-o bună gospodină, chibzuită, cîntă la pian. Nu cere niciodată bere englezească. E ca nepoțica noastră, care nu bea decît lapte și nu mănîncă decît gris cu lapte. Se vede că nu are decît doi ani. O cheamă Peggy. Plăcinta cu gutui și fasole a fost formidabilă. Poate că am fi făcut bine să luăm la desert un păhărel cu vin de Bourgogne australian, însă n-am vrut să aduc vin la masă ca să nu dăm un prost exemplu copiilor. Trebuie să-i învățăm să fie sobri și cumpătați în viață.

Domnul Smith, continuînd lectura, plescăie din limbă.

DOAMNA SMITH: Doamna Parker cunoaște un băcan bulgar pe nume Popoșef Rosenfeld, care tocmai a venit de la Constantinopole. Mare specialist în iaurt. Are diploma școlii de iaurgii din Adrianopole. Mîine mă duc la el să cumpăr un butoiăș de iaurt bulgăresc folcloric. Nu prea te întâlnești cu așa ceva pe-aici, prin împrejurimile Londrei.

Domnul Smith, continuîndu-și lectura, plescăie din buze.

DOAMNA SMITH: Iaurtul este excelent pentru stomac, rinichi, apendicită și apoteoză. Așa mi-a spus doctorul Mackenzie-King, care are grijă de vecinii noștri, familia Johns. Un doctor bun. Poți să ai încredere în el. Niciodată nu recomandă alte medicamente, decît cele pe care le-a încercat deja pe el însuși.

Înainte de a-l convinge pe Parker să se opereze, s-a operat pe el de ficat, cu toate că nu era absolut deloc bolnav.

DOMNUL SMITH: Și atunci cum se face că doctorul a scăpat, iar Parker a murit?

DOAMNA SMITH: Fiindcă operația a reușit la doctor și n-a reușit la Parker.

DOMNUL SMITH: Atunci înseamnă că Mackenzie nu-i un doctor bun. Operația ar fi trebuit ori să reușească în ambele cazuri, ori să moară amândoi.

DOAMNA SMITH: De ce?

DOMNUL SMITH: Un doctor conștiincios ar trebui să moară o dată cu bolnavul, dacă nu se pot vindeca amândoi. Comandantul navei moare-n valuri cu nava sa. Nu-i supraviețuiește.

DOAMNA SMITH: Nu poți să compari un bolnav cu un vapor.

DOMNUL SMITH: De ce nu? Și nava are bolile ei. De altminteri, doctorul tău e la fel de sănătos ca o corabie. Un motiv în plus ca să fi pierit o dată cu bolnavul, precum doctorul cu corabia sa

DOAMNA SMITH: Ah, la asta nu mă gândisem... Poate că ai dreptate... și, atunci, la ce concluzie ajungem?

DOMNUL SMITH: Că toți doctorii sînt niște șarlatani. Ca și toți bolnavii. În Anglia, numai marina e cinstită.

DOAMNA SMITH: Dar nu și marinarii.

DOMNUL SMITH: Bineînțeles.

Pauză.

DOMNUL SMITH *(tot cu ziarul în față)*: E ceva ce nu înțeleg. De ce la rubrica de stare civilă din ziar se dă întotdeauna vîrsta persoanelor decedate și niciodată cea a nou-născuților? E un nonsens.

DOAMNA SMITH: Nu m-am întrebat niciodată!

Alt moment de liniște. Pendula bate de șapte ori. Tăcere. Pendula bate de trei ori. Liniște. Pendula nu mai bate deloc.

DOMNUL SMITH *(tot cu nasul în ziar)*: Poftim, cică Bobby Watson a murit

DOAMNA SMITH: Doamne, Dumnezeu, săracul! Cînd asta?

DOMNUL SMITH: Dar de ce te miri așa? Știai bine că a murit A murit acum doi ani. Nu-ți aduci aminte că am fost la înmormîntarea lui, acum un an și jumătate?

DOAMNA SMITH: Bineînțeles că îmi aduc aminte. Mi-am adus aminte imediat, dar nu înțeleg de ce te-ai mirat tu așa, când. ai văzut că scrie în ziar.

DOMNUL SMITH: Asta nu scria în ziar. Acum trei ani se vorbea deja de moartea lui. Mi-am adus aminte printr-o asociat e de idei !

DOAMNA SMITH: Ce păcat! Era așa de bine conservat!

DOMNUL SMITH: Era cel mai draguț cadavru din Marea Britanie ! Nu-și arăta deloc vîrsta. Bietul Bobby, murise deja de patru ani și era cald încă. Un adevărat cadavru viu. Și ce vesel era !

DOAMNA SMITH: Săraca Bobby !

DOMNUL SMITH: Vrei să spui: săracul !

DOAMNA SMITH: Nu, mă gîndeam la soția lui. O chema ca pe el, Bobby, Bobby Watson. Dat fiind că aveau același nume, când îi vedeai împreună, nu puteai să-i distingi pe unul de celălalt. Numai după moartea lui ne-am putut da seama care era el și care era ea. Totuși, mai există și acum oameni care-i confundă. O confundă pe ea cu mortul și îi prezintă condoleanțe. Tu o cunoști?

DOMNUL SMITH: Numai o dată am văzut-o, din întîmplare, la înmormîntarea lui Bobby.

DOAMNA SMITH: Eu n-am văzut-o niciodată. E frumoasă?

DOMNUL SMITH: Are trăsături regulate, totuși nu se poate spune că-i frumoasă. E prea înaltă și prea masivă. Nu are niște trăsături regulate, totuși se poate spune că e frumoasă. E cam scundă și cam slăbănoagă. E profesoară de muzică.

Pendula bate de cinci ori. Lungă pauză.

DOAMNA SMITH: Și cînd au ei de gînd să se căsătorească?

DOMNUL SMITH: Cel mai tîrziu primăvara viitoare.

DOAMNA SMITH: Neapărat va trebui să mergem la nunta lor.

DOMNUL SMITH: Va trebui să le ducem un cadou de nunti Mă întreb ce să le luăm.

DOAMNA SMITH: De ce nu le-am oferi noi unul din cele șapte platouri de argint pe care le-am primit la nunta noastră și care nu ne-au servit niciodată la nimic?

Scurt moment de liniște. Pendula bate de două ori.

DOAMNA SMITH: Ce trist e pentru ea să rămînă văduvă așa de tînără.

DOMNUL SMITH: Noroc că n-au avut copii.

DOAMNA SMITH: Asta le-ar mai fi trebuit ! Copii ! Biata femeie, ce s-ar fi făcut cu ei?

DOMNUL SMITH: Este încă tînărară. Ar putea foarte bine să se recăsătorească. Îi vine foarte bine în doliu.

DOAMNA SMITH: Dar cine va avea grijă de copii? Știi bine că au un băiat și o fată. Cum îi cheamă?

DOMNUL SMITH: Bobby și Bobby, ca pe părinții lor. Unchiul lui Bobby Watson, bătrînul Bobby Watson, e bogat și îl iubește pe băiat. S-ar putea îngriji foarte bine de educația lui Bobby.

DOAMNA SMITH: Ar fi cum nu se poate mai firesc. Iar mătușa lui Bobby Watson, bătrîna Bobby Watson, s-ar putea îngriji de educația lui Bobby Watson, fiica lui Bobby Watson. Și uite-așa, mama lui Bobby Watson, Bobby, s-ar putea recăsători. Are pe cineva în vedere?

DOMNUL SMITH: Da. Un văr al lui, Bobby Watson.

DOAMNA SMITH: Cine? Bobby Watson?

DOMNUL SMITH: De care Bobby Watson vorbești?

DOAMNA SMITH: De Bobby Watson, fiul bătrînului Bobby Watson, celălalt unchi al lui Bobby Watson mortul.

DOMNUL SMITH: Ba nu, nu-i ăla. E altul. E Bobby Watson, fiul bătrînei Bobby Watson, mătușa lui Bobby Watson mortul.

DOAMNA SMITH: Vorbești de Bobby Watson comis-voiajorului?

DOMNUL SMITH: Toți Bobby Watson sînt comis-voiajori.

DOAMNA SMITH: Ce meserie grea ! Și totuși, bănoasă.

DOMNUL SMITH: Da, cu condiția să n-ai concurență.

DOAMNA SMITH: Și cînd nu e concurență?

DOMNUL SMITH: Marțea, joia și marțea.

DOAMNA SMITH: Ah! Trei zile pe săptămînă? Și ce face Bobby Watson în tot timpul ăsta?

DOMNUL SMITH: Se odihnește. Doarme.

DOAMNA SMITH: Dar de ce nu lucrează tocmai în zilele astea, cînd nu e concurență?

DOMNUL SMITH: De unde vrei să știu eu totul? Nu pot să răspund la toate întrebările tale timpite !

DOAMNA SMITH (*ofensată*): Vorbești așa ca să mă umilești?

DOMNUL SMITH (*suris larg*): Știi bine că nu.

DOAMNA SMITH: Toți bărbații sînt la fel ! Stați așa, toată ziua, cu țigara-n gură, ori vă dați cu pudră și vă rujați buzele de cincizeci de ori pe zi, dacă nu cumva beți încontinuu !

DC VINUL SMITH: Dar ce-ai zice dacă i-ai vedea pe bărbați făcînd ca femeile, adică fumînd toată ziua, fardîndu-se, rujîndu-se și bînd whisky?

DOAMNA SMITH: Pe mine mă doare-n cot ! Dar dacă vorbești așa ca să mă enervezi, atunci să știi că... nu-mi place deloc genul ăsta de glume, știi foarte bine! *(Azuirle cît colo ciorapii pe care-i cîrpea și rînjește fioros, după care se ridică.)*

DOMNUL SMITH *(se ridică la rîndu-i și se îndreaptă tandru către soția sa)*: Vai, puișor scump, de ce verși foc pe nări? Știi bine că vorbesc și eu așa, ca să ne amuzăm ! *(O cuprinde de mijloc și o sărută.)* Ce pereche de bătrîni caraghioși mai sîntem și noi ! Hai, vino, stingem lumina și mergem să facem nani !

SCENA II

Aceiași, plus Mary.

MARY *(intrînd)*: Eu sînt servitoarea. Am petrecut o după-amiază agreabilă. Am fost cu un bărbat la cinema și am văzut un film cu femei. La ieșire, ne-am dus să bem rachiu și lapte, după care am citit ziarul.

DOAMNA SMITH: Sper că ai petrecut o după-amiază agreabilă, că te-ai dus la cinema cu un bărbat și că ați băut rachiu și lapte.

DOMNUL SMITH: Și ziarul !

MARY: Doamna și domnul Martin, invitații dumneavoastră, au venit, sînt la ușă. Mă așteptau. Nu îndrăzneau să intre singuri. Trebuiau să ia masa cu dumneavoastră astă-seară.

DOAMNA SMITH: Ah, da, așa e. Îi așteptam. Și ne era foame. Văzînd că nu mai vin, tocmai ne gîndeam să mîncăm fără ei. N-am mîncat nimic toată ziua. N-ar fi trebuit să pleci de-acasă !

MARY: Dumneavoastră m-ați învoit !

DOMNUL SMITH: N-a făcut-o anume !

MARY *(izbucnește în rîs, după care izbucnește în plîns. Surîde)*: Mi-am cumpărat o oală de noapte.

DOAMNA SMITH: Scumpa mea, fii bună, deschide ușa și invită-i pe doamna și domnul Martin. Noi fugim să ne îmbrăcăm.

Doamna și Domnul Smith ies prin dreapta. Mary deschide ușa din stînga, prin care își fac intrarea Doamna și Domnul Martin.

SCENA III

Mary și soții Martin.

MARY: De ce ați întârziat așa? Nu-i politicos să întârzii. Trebuie să fiți punctuali. Ați înțeles? Mă rog, acum luați loc și așteptați. *(Iese.)*

SCENA IV

Aceiași, fără Mary.

Domnul și Doamna Martin se așază unul în fața celui alt, fără să-și vorbească. Îșisuridtimid.

DOMNUL MARTIN *(dialogul care urmează trebuie rostit cu glas târăgănat, monoton, cu o voce puțin cîntată, deloc nuanțată):*
Vă rog să mă iertați, doamnă, dar, dacă nu mă înșel, am impresia că v-am mai întâlnit undeva.

DOAMNA MARTIN: Și mie mi se pare, domnule, că v-am mai văzut undeva.

DOMNUL MARTIN: Nu cumva, din întâmplare, să vă fi zărit la Manchester?

DOAMNA MARTIN: E foarte posibil. Eu m-am născut la Manchester! Dar nu-mi aduc prea bine aminte, domnule, nu știu dacă v-am văzut pe-acolo sau nu!

DOMNUL MARTIN: Doamne, ce ciudat lucru! Și eu m-am născut la Manchester, doamnă!

DOAMNA MARTIN: Ce ciudat!

DOMNUL MARTIN: Ce ciudat!... Numai că eu, doamnă, am plecat din Manchester în urmă cu aproximativ cinci săptămîni.

DOAMNA MARTIN: Ce ciudat! Ce bizar! Ce coincidență! Domnule, și eu am plecat din Manchester în urmă cu cinci săptămîni aproximativ.

DOMNUL MARTIN: Eu am plecat cu trenul de opt jumătate dimineața, și care ajunge la Londra la cinci fără un sfert.

DOAMNA MARTIN: Ce curios lucru! Ce bizar și ce coincidență! Domnule, și eu am luat același tren!

DOMNUL MARTIN: Dumnezeule, ce curios! Păi, atunci, se prea poate, stimată doamnă, să vă fi văzut în tren?

DOAMNA MARTIN: E foarte posibil, nu e deloc exclus, ba e chiar plauzibil și, de fapt, la urma urmei, draga domnule, de ce nu?... Numai că eu nu-mi aduc aminte de nimic, domnule!

DOMNUL MARTIN: Eu am mers la clasa a doua, doamnă. În Anglia, nu există clasa a doua, însă eu, oricum, călătoresc la a doua.

DOAMNA MARTIN: Ce bizar, ce curios, ce coincidență! Domnule, și eu eram la clasa a doua!

DOMNUL MARTIN: Ce curios! Poate că ne-am întâlnit la clasa a doua, dragă doamnă!

DOAMNA MARTIN: Lucru foarte posibil și deloc exclus. Numai că eu nu-mi aduc prea bine aminte, dragă domnule!

DOMNUL MARTIN: Locul meu, dragă doamnă, era în vagonul opt, al șaselea compartiment.

DOAMNA MARTIN: Ce curios! Și locul meu era în vagonul opt, al șaselea compartiment, dragă domnule!

DOMNUL MARTIN: Ce curios și ce bizară coincidență! Atunci, poate că ne-am întâlnit în al șaselea compartiment, dragă doamnă!

DOAMNA MARTIN: La urma urmei, e foarte posibil! Dar eu nu-mi aduc aminte!

DOMNUL MARTIN: Ca să fiu cinstit, nici eu nu-mi aduc aminte, stimată doamnă, dar e posibil să ne fi văzut acolo. Ba, dacă stau și mă gândesc bine, lucrul mi se pare chiar foarte posibil!

DOAMNA MARTIN: Oh, dar bineînțeles, domnule, într-adevăr!

DOMNUL MARTIN: Ce curios!... Eu aveam locul numărul trei, stimată doamnă. Lângă fereastră.

DOAMNA MARTIN: Vai de mine, Dumnezeule, ce curios și ce bizar: eu am avut locul șase. Lângă fereastră, chiar în fața dumneavoastră, domnule!

DOMNUL MARTIN: Doamne, ce curios și ce coincidență!... Va să zică am stat vizavi, stimată doamnă! Păi atunci înseamnă că acolo ne-am văzut!

DOAMNA MARTIN: Ce curios! Este posibil, dar nu-mi aduc aminte!

DOMNUL MARTIN: De fapt, nici eu nu-mi aduc aminte, stimată doamnă. Și totuși, este foarte posibil să ne fi văzut cu această ocazie.

DOAMNA MARTIN: E-adevărat, dar eu nu sînt deloc sigură, domnule.

DOMNUL MARTIN: Doamnă, nu cumva erați dumneavoastră doamna care m-a rugat să-i pun valiza la bagaje, după care mi-a mulțumit și mi-a dat voie să-mi aprind o țigară?

DOAMNA MARTIN: Ba da, trebuie că eu eram, domnule! Ce curios, ce curios și ce coincidență!

DOMNUL MARTIN: Ce bizar, ce curios, ce coincidență! Păi asta înseamnă că, atunci, exact în acel moment ne-am fi întâlnit!

DOAMNA MARTIN: Ce curios și ce coincidență! E foarte posibil, domnule. Și totuși, nu-mi amintesc nimic!

DOMNUL MARTIN: Nici eu, stimată doamnă.

Moment de tăcere. Pendula bate 2-1.

DOMNUL MARTIN: De când am ajuns la Londra, eu stau pe strada Bromfield, stimată doamnă.

DOAMNA MARTIN: Ce curios! Ce bizar! Eu, la fel, stimate domnule, de când m-am stabilit în Londra locuiesc tot pe strada Bromfield.

DOMNUL MARTIN: Ce curios, păi atunci, păi atunci trebuie că ne-am întâlnit pe strada Bromfield, dragă doamnă!

DOAMNA MARTIN: Ce curios! Ce bizar! De fapt, este foarte posibil. Numai că nu-mi aduc deloc aminte, dragă domnule!

DOMNUL MARTIN: Eu stau la numărul nouăsprezece, doamnă.

DOAMNA MARTIN: Ce curios: și eu stau la numărul nouăsprezece, domnule.

DOMNUL MARTIN: Păi atunci, păi atunci, păi atunci, păi atunci poate că ne-am văzut în casa de la numărul nouăsprezece, stimată doamnă!

DOAMNA MARTIN: Foarte posibil, dar eu nu-mi aduc aminte, dragă domnule!

DOMNUL MARTIN: Apartamentul meu este la etajul cinci. Apartamentul opt, stimată doamnă

DOAMNA MARTIN: Doamne, ce curios, ce bizar! Ce coincidență! Și eu stau la etajul cinci, apartamentul opt, dragă domnule!

DOMNUL MARTIN (*căzut pe gânduri*): Ce curios! Ce curios! Ce curios și ce coincidență! Știți? Eu am în dormitor un pat. Pe pat este o plapumă verde. Dormitorul cu patul și plapuma sînt în fundul culoarului, între W.C și bibliotecă, stimată doamnă!

DOAMNA MARTIN: Ce coincidență, oh, Doamne Dumnezeule, ce coincidență! Dragă domnule, și camera mea de culcare are un pat Și pe patul meu este o plapumă verde. Iar camera se află în fundul coridorului, între toaletă și bibliotecă!

DOMNUL MARTIN: Bizar! Curios! Straniu! Păi, atunci, asta va să zică, dragă doamnă, că amîndoi stăm în aceeași cameră și că dormim în același pat. Pesemne că acolo ne-am întâlnit!

DOAMNA MARTIN: Ce curios și ce coincidență ! Este foarte posibil să ne fi întâlnit acolo, și poate chiar în noaptea trecută. Dar eu nu-mi aduc aminte de nimic, dragă domnule !

DOMNUL MARTIN: Eu am o fetiță, dragă doamnă, iar fetița mea locuiește cu mine. Are doi ani, e blondă, are un ochi alb și altul roșu, este foarte drăguță și o cheamă Alice.

DOAMNA MARTIN: Ce bizară coincidență ! Și eu am o fetiță care are doi ani, un ochi alb și altul roșu, e foarte drăguță și o cheamă tot Alice !

DOMNUL MARTIN (*cu aceeași voce tărăgănată, monotonă*): Ce curios și ce coincidență ! Ce bizar ! Poate că este vorba de același copil, dragă doamnă !

DOAMNA MARTIN: Ce ciudat ! Este foarte posibil, dragă domnule !

Moment de tăcere destul de lung ...Pendula bate de douăzeci și nouă de ori.

DOMNUL MARTIN (*după ce a reflectat îndelung, se ridică încet și, cu pas foarte rar, se apropie de Doamna Martin, care, la rîndu-i, surprinsă de aerul solemn al Domnului Martin, se ridică la fel de încet. Domnul Martin continuă cu aceeași voce monotonă, vag cîntată*): Păi atunci, dragă doamnă, am impresia că nu mai încape nici o îndoială: ne-am întâlnit deja, iar dumneata ești chiar soția mea... Elisabeth, ne-am reîntîlnit !

DOAMNA MARTIN (*se apropie la fel de încet de domnul Martin. Se îmbrățișează, fără nici o expresie. Pendula bate o singură dată, foarte puternic. Zgomotul pendulei trebuie să fie atît de puternic, încît să-i facă pe spectatori să tresară. Soții Martin nu aud sunetul pendulei*): Donald, tu ești, darling!

Se așază amîndoi pe aceeași canapea, se îmbrățișează și adorm așa. Pendula bate de mai multe ori. Intră Mary în vîrfurile picioarelor, și ducînd un deget la buze, se adresează spectatorilor.

SCENA V

Aceiași, plus Mary.

MARY: Elisabeth și Donald sînt prea fericiți acuma, ca să poată să mă audă. Pot, deci. să vă dezvălui un secret. Elisabeth nu este

Elisabeth, Donald nu este Donald. Și iată dovada: copilul de care vorbea Donald nu este fetița lui Elisabeth. Nu este vorba de una și aceeași persoană. Fetița lui Donald are un ochi alb și altul roșu, ca și fetița lui Elisabeth. Numai că, în vreme ce copilul lui Donald are ochiul drept alb și ochiul stîng roșu, fetița lui Elisabeth, viceversa, are dreptul roșu și stîngul alb! Astfel încît întregul eșafodaj al argumentației lui Donald cade, prăbușindu-se în fața acestui ultim obstacol, care-i spulberă teoria. În ciuda coincidențelor extraordinare ce par probe definitive, Donald și Elisabeth nu sînt părinții aceluiași copil, ceea ce înseamnă că ei nu sînt Donald și Elisabeth. El s-a înșelat crezîndu-se Donald, iar ea s-a înșelat crezîndu-se Elisabeth. El s-a înșelat crezînd că ea este Elisabeth. Ea s-a înșelat crezînd că el este Donald: se înșală amîndoi amarnic. Dar cine este adevăratul Donald? Care este adevărata Elisabeth? Cine are interesul ca această confuzie să persiste? Nu știu. Nu știm și nici să nu încercăm să aflăm. Să lăsăm lucrurile așa cum sînt. (*Face cîțiva pași spre ușă, după care se întoarce și se adresează publicului:*) Numele meu adevărat este Sherlock Holmes. (*Iese.*)

SCENA VI

Aceiași, fără Mary.

Pendula bate de cîte ori vrea ea. După un timp destul de lung, Domnul și Doamna Martin se trezesc, se despart, se ridică și revin pe locurile de la început.

DOMNUL MARTIN: Să uităm, *darling*, tot ce s-a petrecut între noi.

Acuma, după ce ne-am regăsit, să încercăm să nu ne mai rătăcim și să trăim împreună așa ca înainte.

DOAMNA MARTIN: Da, *darling*.

SCENA VII

Aceiași, plus cuplul Smith.

Domnul și Doamna Smith intră prin dreapta, fără nici cea mai mică schimbarevestimentară.

DOAMNA SMITH: Dragi prieteni, bună seara! Iertați-ne că v-am făcut să așteptați atât de mult. Ne-am gândit să vă facem onoarea la care aveți tot dreptul și, imediat ce am auzit că ați vrut să ne faceți plăcerea de a veni să ne faceți o vizită fără să ne anunțați dinainte, ne-am grăbit să ne punem hainele de gală.

DOMNUL SMITH (*furios*): Nu am mâncat nimic toată ziua. De patru ore vă așteptăm. De ce ați întârziat în halul ăsta?

Domnul și Doamna Smith se așază față în față cu oaspeții. Pendula va sublinia replicile, cu mai mică sau mai mare intensitate, de la caz la caz. Soții Martin - și mai ales Doamna - au un aer încurcat, par intimidați și din această cauză, conversația se leagă cu greu, cuvintele sînt rostite la început cu mare greutate. Lungă tăcere sînjenitoare, apoi alte momente de tăcere și multă ezitare.

DOMNUL SMITH: Hm.

Tăcere.

DOAMNA SMITH: Hm, hm.

DOAMNA MARTIN: Hm, hm, hm.

Tăcere.

DOMNUL MARTIN: Hm, hm, hm, hm.

Tăcere.

DOAMNA MARTIN: Oh, da, desigur.

Tăcere.

DOMNUL MARTIN: Sîntem cu toții răciți.

Tăcere.

DOMNUL SMITH: Totuși, nu este chiar așa de frig.

Tăcere.

DOAMNA SMITH: Nu trage de nicăieri.

Tăcere.

DOMNUL MARTIN: Da, nu, nu trage, din fericire.

Tăcere.

DOMNUL SMITH: Oh-la-la-la.

Tăcere.

DOMNUL MARTIN: Vă doare ceva? Aveți vreun necaz?

Tăcere.

DOAMNA SMITH: Nu. Se plictisește.

Tăcere.

DOAMNA MARTIN: Vai, domnule, la vârsta dumneavoastră n-ar trebui să vă plictisiți deloc.

Tăcere.

DOMNUL SMITH: Inima nu știe ce-i aia vîrstă.

Tăcere.

DOMNUL MARTIN: Asta așa e.

Tăcere.

DOAMNA SMITH: Așa se zice.

Tăcere.

DOAMNA MARTIN: Dar se zice și că dimpotrivă.

Tăcere.

DOMNUL SMITH: Adevărul este la mijloc.

Tăcere.

DOMNUL MARTIN: Așa este.

Tăcere.

DOAMNA SMITH (*către soții Martin*): Dumnevoastră, care călătoriți mult, trebuie că aveți foarte multe lucruri interesante să ne povestiți.

DOMNUL MARTIN (*soției sale*): Spune-ne, draga mea, ce ai văzut astăzi?

DOAMNA MARTIN: Nu are nici un rost, n-or să mă creadă.

DOMNUL SMITH: N-o să punem noi la îndoială buna dumneavoastră credință !

DOAMNA SMITH: Dacă gândiți altfel, atunci ne jigniți !

DOMNUL MARTIN (*soției sale*): Dacă chiar ai gândi astfel, i-ai jigni, draga mea.

DOAMNA MARTIN (*grațioasă*): Ei bine, azi am fost martoră la un lucru extraordinar. Un lucru incredibil.

DOMNUL MARTIN: Spune mai repede, draga mea.

DOMNUL SMITH: Ah, ce-o să ne mai distrăm.

DOAMNA SMITH: Însfîrșit !

DOAMNA MARTIN: Ei bine, astăzi, cînd m-am dus la piață ca să cumpăr legume, legume care sînt din zi în zi tot mai scumpe...

DOAMNA SMITH: Nu știi unde-or să ajungă cu scumpirile !

DOMNUL SMITH: Nu mai întrerupe omul, dragă. Este un obicei mitocănesc.

DOAMNA MARTIN: Am văzut pe stradă, lîngă o cafenea, un domn bine îmbrăcat, cam de cincizeci de ani și care...

DOMNUL SMITH: Care ce?

DOAMNA SMITH: Care ce?

DOMNUL SMITH (*soției sale*): Dragă, nu mai întrerupe omul, ești ceva de groază.

DOAMNA SMITH: Scumpul meu, tu ai întrerupt-o primul, nu fi măgar.

DOMNUL MARTIN: Gata. (*Soției sale*;) Și ce făcea domnul?

DOAMNA MARTIN: Ei bine, o să ziceți că inventez, dar pusese un genunchi jos și stătea aplecat.

DOMNUL MARTIN, DOMNUL SMITH, DOAMNA SMITH: Oh !

DOAMNA MARTIN: Da, aplecat.

DOMNUL SMITH: Imposibil !

DOAMNA MARTIN: Ba da, aplecat M-am apropiat de el, ca să văd ce face...

DOMNUL SMITH: Și?

DOAMNA MARTIN: Își lega șiretul de la pantof.

CEILALȚI TREI: Fantastic.

DOMNUL SMITH: Dacă n-ar fi fost vorba de dumneata, n-aș fi crezut pe nimeni care mi-ar fi spus chestia asta

DOMNUL MARTIN: De ce nu? Când mergi pe stradă, poți să vezi lucruri mult mai extraordinare. Uite, astăzi, eu am văzut în metrou un domn care-și citea liniștit gazeta.

DOAMNA SMITH: Câtă originalitate!

DOMNUL SMITH: Poate că era vorba de același domn.

Se aude soneria de la intrare.

DOMNUL SMITH: Ia te uită, sună cineva

DOAMNA SMITH: Trebuie că e cineva la ușă. Mă duc să văd. (*Se duce la ușă, deschide și revine.*) Nu e nimeni. (*Se așază la loc.*)

DOMNUL MARTIN: O să vă mai dau un exemplu...

Sună soneria.

DOMNUL SMITH: Poftim, sună iar.

DOAMNA SMITH: Trebuie că e cineva. Mă duc să văd cine e. (*Se duce la ușă, deschide, se întoarce.*) Nu e nimeni. (*Se așază.*)

DOMNUL MARTIN (*care a uitat unde rămăsese*): Deci... păi...

DOAMNA MARTIN: Ziceai că ai să ne mai dai un exemplu.

DOMNUL MARTIN: Ah, da, așa...

Sonerie.

DOMNUL SMITH: Ia uite, sună.

DOAMNA SMITH: Eu nu mă mai duc să văd cine e.

DOMNUL SMITH: Da, dar trebuie să fie cineva!

DOAMNA SMITH: Prima oară nu era nimeni. Nici a doua oară. De ce crezi că ar putea fi cineva acum?

DOMNUL SMITH: Pentru că sună.

DOAMNA MARTIN: Asta nu-i un motiv.

DOMNUL MARTIN: Cum nu este? Când auzi că sună la ușă, înseamnă că e cineva care sună. Care sună ca să i se deschidă.

DOAMNA MARTIN: Nu întotdeauna. Ați văzut și dumneavoastră cum a fost adineaori.

DOMNUL MARTIN: În majoritatea cazurilor așa se întâmplă. E cineva.

DOMNUL SMITH: Eu unul, cînd mă duc la cineva în vizită, sun la intrare. Și cred că toată lumea face la fel și că de fiecare dată cînd se sună la ușă, înseamnă că e cineva afară, care sună.

DOAMNA SMITH: Asta e adevărat numai în teorie. Însă în realitate lucrurile se petrec altfel. Ai văzut și tu adineaori.

DOAMNA MARTIN: Soția dumneavoastră are dreptate.

DOMNUL MARTIN: Ei! voi. femeile, vă apărați întotdeauna una pe alta!

DOAMNA SMITH: Ei bine, mă duc să văd. O să zici că sînt încă-pățînată, dar ai să vezi și tu că din nou nu e nimeni! (*Se duce la ușă, o deschide, după care o închide.*) Vezi bine că nu e nimeni! (*Se așază la loc.*)

DOAMNA SMITH: Of! bărbații ăștia, care vor întotdeauna să aibă dreptate și care se înșală mereu!

Sonerie sună din nou.

DOMNUL SMITH: Poftim, iar sună. Trebuie să fie cineva.

DOAMNA SMITH (*care face o criză de furie*): Să nu cumva să-mi spui să mă mai duc la ușă. Ai văzut foarte bine că e degeaba. Experiența ne-a demonstrat că, atunci cînd se sună la ușă, nu e nimeni afară!

DOAMNA MARTIN: Nu e nimeni. Niciodată.

DOMNUL MARTIN: Nu e sigur.

DOMNUL SMITH: Ba e chiar fals. În majoritatea' cazurilor, cînd se sună la ușă înseamnă că e cineva.

DOAMNA SMITH: O ține gaia-mațu.

DOAMNA MARTIN: Și al meu e la fel de încăpățînat.

DOMNUL SMITH: E cineva.

DOMNUL MARTIN: E posibil să fie.

DOAMNA SMITH (*soțului său*): Ba nu.

DOMNUL SMITH: Ba da.

DOAMNA SMITH: Îți spun eu că nu e. În tot cazul, să nu mă mai trimiți pe mine la ușă. Dacă vrei să te duci tu, poftim, du-te.

DOMNUL SMITH: Mă duc.

Doamna Smith ridică din umeri. Doamna Martin dă din cap.

DOMNUL SMITH (*se duce să deschidă*): Ah! *How do you do!* (*Îi fulgeră cu privirea pe Doamna Smith și pe soții Martin.*) E Căpitanul de pompieri!

SCENA VII

Aceiași, plus Căpitanul de pompieri.

POMPIERUL (*care are, firește, pe cap casca strălucitoare și este îmbrăcat în uniformă*): Doamnelor și domnilor, bună seara. (*Asistența este încă uimită. Supărată, doamna Smith întoarce capul și nu răspunde la salut:*) Bună ziua, doamnă Smith. Îmi pareți cam supărată.

DOAMNA SMITH: Oh!

DOMNUL SMITH: E din cauză că... mă rog, soția mea e puțin necăjită că n-a avut dreptate.

DOMNUL MARTIN: Domnule Căpitan, aici a avut loc o controversă între domnul și doamna Smith.

DOAMNA SMITH (*domnului Martin*): Asta nu e treaba dumatăle! (*Domnului Smith:*) Te rog foarte mult să nu amesteci oameni străini în problemele noastre de familie.

DOMNUL SMITH: Dar, scumpa mea, nu e ceva grav. Domnul Căpitan este un vechi prieten al nostru. Maică-sa îmi făcea curte, îl cunoșteam pe tatăl său, chiar mi-a spus să-i dau fata de soție, asta când voi avea o fată de măritat. A murit așteptând asta.

DOMNUL MARTIN: N-a fost nici vina lui, nici vina dumneavoastră.

POMPIERUL: Mă rog, care-i problema?

DOAMNA SMITH: Soțul meu pretindea că...

DOMNUL SMITH: Ba nu, tu pretindeai că...

DOMNUL MARTIN: Da, ea era.

DOAMNA MARTIN: Ba nu, el.

POMPIERUL: Nu vă enervați. Ia povestiți-mi, doamnă Smith.

DOAMNA SMITH: Ei bine, poftim: mă jenez să vorbesc pe față, însă un pompier e ca un confesor.

POMPIERUL: Deci?

DOAMNA SMITH: Ne certam fiindcă soțul meu zicea că atunci când se sună la ușă, înseamnă că întotdeauna este cineva afară.

DOMNUL MARTIN: Lucru perfect plauzibil.

DOAMNA SMITH: Iar eu ziceam că, ori de câte ori se sună la ușă, nu e nimeni.

DOAMNA MARTIN: Lucru care poate să pară ciudat.

DOAMNA SMITH: Dar care totuși s-a dovedit, nu doar teoretic, dar și faptic.

DOMNUL SMITH: E fals. o dată ce domnul Pompier s-a dovedit a fi acolo. A sunat, am deschis, și el era acolo.

DOAMNA MARTIN: Când asta?

DOMNUL MARTIN: Imediat.

DOAMNA SMITH: Da, dar asta doar a patra oară, după ce se sunase de trei ori și nu fusese nimeni. Iar a patra oară nu contează niciodată.

DOAMNA MARTIN: Niciodată. Numai ce-i de trei ori contează.

DOMNUL SMITH: Domnule Căpitan, lasă-mă să-ți pun, la rîndul meu, cîteva întrebări.

POMPIERUL: Vă rog.

DOMNUL SMITH: Când am deschis și v-am văzut, nu-i așa că dumneata sunaseși?

POMPIERUL: Da, eu.

DOMNUL MARTIN: Erați la ușă? De sunat ați sunat ca să intrați?

POMPIERUL: Nu neg.

DOMNUL SMITH (*victorios, soției sale*): Vezi? Am avut dreptate. Când auzi că sună, înseamnă că sună cineva. Și nu poți să susții că domnul Căpitan nu e cineva.

DOAMNA SMITH: Fără îndoială că nu. Dar îți repet că eu vorbeam de primele trei dați. A patra sonerie nu contează.

DOAMNA MARTIN: Tot dumneavoastră ați fost când a sunat prima oară?

POMPIERUL: Nu, n-am fost eu.

DOAMNA MARTIN: Poftim, vedeți? Se suna și totuși nu era nimeni.

DOMNUL MARTIN: Poate c-o fi fost altcineva?

DOMNUL SMITH: Stați de mult la ușă?

POMPIERUL: De trei sferturi de oră.

DOMNUL SMITH: Și nu ați văzut pe nimeni?

POMPIERUL: Pe nimeni. Sînt sigur de asta.

DOAMNA MARTIN: Și ați auzit sunîndu-se a doua oară?

POMPIERUL: Da, dar nici atunci nu eram eu. Și tot nu era nimeni.

DOAMNA SMITH: Victorie ! Am avut dreptate.

DOMNUL SMITH (*soției sale*): Nu te grăbi. (*Pompierului:*) Iar dumneata ce făceai la ușă?

POMPIERUL: Nimic. Stăteam și eu așa. Mă gîndeam la o grămadă de chestii.

DOMNUL MARTIN (*Pompierului*): Dar a treia oară... nu dumneata ai sunat?

POMPIERUL: Da, eu eram.

DOMNUL SMITH: Dar cînd am deschis, nu era nimeni.

POMPIERUL: Păi asta fiindcă mă ascunsesem eu... așa, ca să fac o gluma și să ne rîdem.

DOAMNA SMITH: Nu mai rîde, domnule Căpitan. Nu mai rîde: problema e prea tristă !

DOMNUL MARTIN: Așadar, tot nu știm dacă atunci cînd se sună la ușă este sau nu este ceva

DOAMNA SMITH: Nu e niciodată nimeni.

DOMNUL SMITH: Este întotdeauna ceva.

POMPIERUL: Am să vă pun eu de acord. Fiecare aveți ceva drep-tate. Atunci cînd se sună la ușă, cîteodată nu e nimeni, cîteo-dată este ceva

DOMNUL MARTIN: Mi se pare logic.

DOAMNA MARTIN: Și mie.

POMPIERUL: În realitate lucrurile sînt foarte simple. (*Soților Smith:*)
Îmbrățișați-vă.

DOAMNA SMITH: Ne-am îmbrățișat deja adineaori.

DOMNUL MARTIN: Se vor îmbrățișa mîine. Au tot timpul.

DOAMNA SMITH: Domnule Căpitan, de vreme ce tot ne-ați ajutat să limpezim situația, vă rog să vă faceți comod, să vă scoateți casca și să stați puțin cu noi:

POMPIERUL: Iertați-mă, dar nu pot rămîne prea mult. Aș vrea și eu să-mi scot casca, dar nu am vreme de stat (*Se așază, fără să-și scoată casca.*) Trebuie să vă spun că am venit aici pen-tru cu totul altceva. Sînt în misiune.

DOAMNA SMITH: Și care-i scopul misiunii dumneavoastră, domnule Căpitan?

POMPIERUL: V-aș ruga să-mi iertați indiscreția... (*foarte încurcat*)... dar (*arată cu degetul către soții Martin*)... pot, oare, să-mi permit... în fața dumnealor...

DOAMNA MARTIN: Ah, nu. nu vă jenați !

DOMNUL MARTIN: Sîntem prieteni vechi. Ne povestesc totul.

DOMNUL SMITH: Spuneți.

POMPIERUL: Ei bine, asta este: am venit să vă întreb dacă arde ceva la dumneavoastră.

DOAMNA SMITH: De ce ne întrebați?

POMPIERUL: Fiindcă... vă rog să mă iertați, dar eu am ordin să sting toate incendiile din oraș.

DOAMNA MARTIN: Toate?

POMPIERUL: Da Pe toate.

DOAMNA SMITH (*încurcată*): Păi. eu știu? ...nu cred. Vreți să mă duc să văd?

DOMNUL SMITH (*miroase aerul dimprejur*): Cred că nu e nimic. Nu miroase-a ars.

POMPIERUL (*decepționat*): Nimic, nimic? Nu aveți cumva vreun foculeț în șemineu, ceva care să ia foc în pod sau în pivniță. Nici măcar un micuț început de incendiu?

DOAMNA SMITH: Uite ce e: nu am de gând să vă necăjesc, dar cred că, într-adevăr, nu arde nimic la noi pentru moment. Vă promit să vă dau de știre imediat ce apare ceva.

POMPIERUL: Vă rog chiar foarte mult. Mi-ați face un marc serviciu.

DOAMNA SMITH: Am promis.

POMPIERUL (*către soții Martin*): Nici la dumneavoastră nu arde nimic?

DOAMNA MARTIN: Nu, din păcate nu.

DOMNUL MARTIN: S-ar zice că, deocamdată, afacerile merg cam prost

POMPIERUL: Ba chiar foarte prost Mai nimic: abia ici, colo câte-un foculeț, un șemineu, un hambar, numai ciurucuri. Nici un profit Și dat fiind că nu există randament, și prima e foarte mică.

DOMNUL SMITH: Nicăieri nu merge mai bine. E un moment prost. Nici comerțul, nici agricultura nu merg mai bine ca focolul anul ăsta.

DOMNUL MARTIN: Nu se face grîul - nici foc n-ai de unde să scoți !

POMPIERUL: Nici măcar inundații nu sînt.

DOAMNA SMITH: Dar e zahăr.

DOMNUL SMITH: Asta fiindcă-l importăm din străinătate.

DOAMNA MARTIN: Cu incendiile... e mai greu să le importi! Sînt prea mari taxele vamale.

POMPIERUL: Mai sînt, se mai găsește câte ceva, dar foarte rar: câte-o asfixiere, două, din pricina gazelor. Uite, săptămîna trecută s-a asfixiat o femeie din cauză că a uitat gazul deschis.

DOAMNA MARTIN: L-a uitat?

POMPIERUL: Nu. Dar a crezut că-i pieptenele.

DOMNUL SMITH: Astfel de confuzii sînt întotdeauna o primejdie.

DOAMNA SMITH: Ați fost să verificați la vînzătorul de chibrituri?

POMPIERUL: Nici o speranță. E asigurat contra incendiilor.

DOMNUL MARTIN: Mergeți la vicarul din Wakefield, spuneți că v-am trimis eu.

POMPIERUL: Nu am eu dreptul să sting focurile de la popi. S-ar supăra episcopul. Ei își sting singuri focul, ori au vestale pentru asta.

DOMNUL SMITH: Încercați la Durand.

POMPIERUL: Nici asta nu pot. Nu e englez. E doar naturalizat englez. Naturalizații au dreptul să aibă case, dar nu au dreptul să le stingă dacă iau foc.

DOAMNA SMITH: Cu toate astea, cînd a luat foc anul trecut la Durand, a fost stins pînă la urmă !

POMPIERUL: Și l-a stins singur. Clandestin. Ah, nu, nu sînt eu omul care să-l denunț.

DOMNUL SMITH: Nici eu.

DOAMNA SMITH: Domnule Căpitan, dacă tot nu sînteți grăbit, mai rămîneți la noi. Ne faceți o plăcere.

POMPIERUL: Vreți să vă spun niște bancuri?

DOAMNA SMITH: Ah, bineînțeles, dumneavoastră sînteți un tip fermecător. (*Îl îmbrățișează.*)

DOMNUL SMITH, DOAMNA MARTIN, DOMNUL MARTIN: Bancuri! Asta da, da, da. (*Aplaudă.*)

DOMNUL SMITH: Dar ce este mai interesant e că istoriile pompiierilor sînt întotdeauna adevărate. Sînt istorii trăite.

POMPIERUL: Nu vorbesc decît despre lucruri pe care le-am trăit pe pielea mea. Din natură, numai din natură. Nimic din cărți.

DOMNUL MARTIN: Așa este, adevărul nu e-n cărți, ci numai în viață.

DOAMNA SMITH: Dați-i drumul !

DOMNUL MARTIN: Gata, spuneți.

DOAMNA MARTIN: Liniște, începe.

POMPIERUL (*tușește, își drege glasul de mai multe ori*): Iertați-mă, dar nu mă mai priviți așa. Mi se face rușine. Știți bine că sînt timid.

DOAMNA SMITH: E fermecător! (*Îl îmbrățișează.*)

POMPIERUL: Să încerc să încep, totuși. Dar să-mi promiteți că nu mă ascultați.

DOAMNA MARTIN: Ba da, cum să nu ! Dacă nu ascultăm, n-o să înțelegem nimic.

POMPIERUL: Uite că la asta nu m-am gîndit.

DOAMNA SMITH: V-am spus eu că-i mare pișicher !

DOMNUL MARTIN, DOMNUL SMITH: Ah, micuțul pișicher! (*Îl îmbrățișează.*)

DOAMNA MARTIN: Curaj, haide !

POMPIERUL: Bine, gata. Uite. (*Tușește, după care începe cu vocea răgușită de emoție*): „Cîinele și Boul, fabulă experimentală: Odată, un alt bou îl întrebă pe un alt cîine: De ce nu ți-ai înghițit trompa? - Iartă-mă, răspunse cîinele, fiindcă am crezut că sînt elefant”.

DOAMNA MARTIN: Și care e morala?

POMPIERUL: Morala trebuie să o găsiți dumneavoastră.

DOMNUL SMITH: Așa e, are dreptate.

DOAMNA SMITH (*furioasă*): Spune alta!

POMPIERUL: „Un vițeluş mîncase prea multă sticlă pisată. Drept urmare, a fost nevoit să nască. Şi a adus pe lume o vacă. Dar cum, totuşi, vițelul era un mascul, vaca nu-i putea spune mamă. Dar nu-i putea zice nici tată, din cauză că vițeluşul era prea micuț. Așa că vițelul a fost obligat să se însoare cu cineva, iar primăria a luat toate măsurile dictate de circumstanțe și uzanțe.”

DOMNUL SMITH: Conform uzanțelor de la Caen.

DOMNUL MARTIN: Precum ciorba de burtă.

POMPIERUL: Ah, deci știți bancul !

DOAMNA SMITH: S-a publicat în toate gazetele.

DOAMNA MARTIN: S-a petrecut nu departe de localitatea noastră.

POMPIERUL: O să vă zic alta. „*Cocoşul*. Cică odată, un cocoş a vrut s-o facă pe cîinele. Dar n-a avut noroc, fiindcă a fost imediat recunoscut.”

DOAMNA SMITH: Şi dimpotrivă: cîinele care a vrut să pară cocoş a reuşit. Nu l-a recunoscut nimeni niciodată.

DOMNUL SMITH: Să vă zic şi eu una: „*Şarpele şi Vulpea*. Într-o zi, un şarpe s-a apropiat de o vulpe şi i-a zis: Mi se pare că te cunosc de undeva. Vulpea i-a răspuns: Şi mie. Atunci, zise şarpele, dă-mi banii. O vulpe nu dă bani niciodată, îi răspunse vicleana care, ca să scape de şarpe, hop! sări într-o vale adîncă, plină de fragi şi de mierea găinii. Dar şarpele era deja acolo, rîzînd mefistofelic. Vulpea scoase cuţitul şi urlă: Te-nvăţ eu minte, după care se-ntoarse şi-o luă la fugă. Dar şarpele fu mai sprinten: cu o lovitură de pumn bine ţintită lovi vulpea în cap. Capul vulpii se sfărîmă în mii de fărîme, ţipînd: Nu ! Nu ! De-o mie de ori nu ! Nu sînt fiica ta !”

DOAMNA MARTIN: Interesant

DOAMNA SMITH: Nu-i rău.

DOMNUL MARTIN (*strîngîndu-i mina domnului Smith*): Felicitările mele.

POMPIERUL (*invidios*): N-a fost cine ştie ce. Şi, de fapt, o ştiam.

DOMNUL SMITH: Formidabil.

DOAMNA SMITH: Dar n-a fost adevărată.

DOAMNA MARTIN: Ba da. Din nefericire.

DOMNUL MARTIN (*doamnei Smith*): E rîndul dumneavoastră, doamnă.

DOAMNA SMITH: Eu nu ştiu decît una singură. O să v-o spun. Se numeşte „*Buchetul*”.

DOMNUL SMITH: Soția mea a fost întotdeauna o romantică.

DOMNUL MARTIN: O adevărată englezoaică.

DOAMNA SMITH: Zice așa: „într-o zi, un logodnic îi aduse logodnicei sale un buchet de flori. Aceasta îi mulțumi, dar înainte de a apuca să-i spună mulțumesc, logodnicul, fără să spună un cuvânt, îi luă florile pe care tocmai i le dăduse și, ca să-i dea o lecție, îi spuse: Le iau înapoi, după care i-a spus la revedere și și-a luat tălpășița”.

DOMNUL MARTIN: Vai ce frumos ! (*O îmbrățișează - sau n-o îmbrățișează - pe doamna Smith.*)

DOAMNA MARTIN: Domnule Smith, aveți o soție pentru care v-ar invidia oricine.

DOMNUL SMITH: Așa-i. Nevastă-mea este inteligența în persoană. Ba chiar e mai inteligentă ca mine. În orice caz, e cu mult mai feminină. Așa se spune.

DOAMNA SMITH (*Pompierului*): Mai spune una, Căpitane.

POMPIERUL: Ah, nu, s-a făcut târziu.

DOMNUL MARTIN: Mai spune, totuși, una.

POMPIERUL: Sînt prea obosit.

DOMNUL SMITH: Fă-ne serviciul ăsta.

DOMNUL MARTIN: Vă rugăm.

POMPIERUL: Nu.

DOAMNA MARTIN: Aveți o inimă de gheață. Haide, că stăm ca pe ghimpi.

DOAMNA SMITH (*îngenunchează în fața Pompierului și lăcrimînd - sau nu*): Te rog.

POMPIERUL: Bine, fie.

DOMNUL SMITH (*la urechea doamnei Martin*): A zis da. Iar o să ne plictisească.

DOAMNA MARTIN: Psst !

DOAMNA SMITH: N-am noroc. Prea am fost politicoasă.

POMPIERUL: „*Guturaiul*. Cumnatul meu avea pe linie paternă un văr neamț, al cărui unchi pe linie maternă avea un cumnat al cărui bunic partern se însurase-a doua oară cu o juriă indigenă al cărei frate întâlnește într-una dintre călătoriile sale o fată de care se îndrăgostise și cu care a făcut un băiat care s-a însurat cu o farmacistă întreprinzătoare, care nu era altcineva decît nepoata unui subofițer din marina britanică, al cărui tată adoptiv avea o mătușă care vorbea curent spaniola și care era, probabil, una dintre nepoatele unui inginer - mort tînr - nepot la rîndul său al unui proprietar de vie, un soi de viță de vie din care ieșea un vin prost, dar care avea un văr de-al doilea, cloșcar, plutonier, al cărui fiu se însurase cu o tînră

frumoasă și divorțată, al cărei prim soț era fiul unui patriot sincer, care își educase întru dorința de-a face avere pe una dintre fiice, care se măritase cu un vânător care-l cunoscuse pe Rotschild și al cărui frate, după ce a încercat mai multe meserii, s-a însurat și a avut o fiică al cărei străbunic, cam pirpiriu, purta ochelarii pe care-i dăruise un văr al lui, cumnatul unui portughez, fiu natural al unui morar, om nu tocmai sărac și al cărui frate de lapte se însurase cu fiica unui fost doctor de țară, acesta fiind fratele de lapte al fiului unui lăptar, el însuși fiul natural al unui alt doctor de țară, de trei ori la rând însurat, iar cea de-a treia lui nevastă..."

DOMNUL MARTIN: Eu am cunoscut-o pe-a treia lui nevastă, da, da, sînt sigur de asta. Mîncă pui într-un viespar.

POMPIERUL: Nu era una și aceeași femeie.

DOAMNA SMITH: Ssst!

POMPIERUL: Ziceam, deci: „...iar cea de-a treia lui nevastă era fiica celei mai bune moașe din ținut, văduvă, aceasta, de timpuriu...”

DOMNUL SMITH: Așa, ca soția mea.

POMPIERUL: „...dar care s-a recăsătorit cu un geamgiu, om foarte vesel și cam zburdalnic, care-i făcuse un copil fetei unui șef de gară, un copil care s-a priceput să-și facă un drum în viață...”

DOAMNA SMITH: Drum de fier...

DOMNUL MARTIN: Drum de fier sau *chemin de fer*, ca la cazino.

POMPIERUL: „Și care luase de nevastă o negustoreasă al cărei tată avea un frate primar într-un cătun, iar acesta se însurase cu o învățătoare blondă, al cărei văr era pescar cu năvodul...”

DOMNUL MARTIN: Cu năvodul gol?

POMPIERUL: „...care se însurase cu altă învățătoare blondă, pe care o chema tot Maria și al cărei frate s-a însurat tot cu o Marie, și ea învățătoare blondă...”

DOMNUL SMITH: De vreme ce era blondă, nu se putea s-o cheme decît tot Maria.

POMPIERUL: „...și al cărei tată fusese crescut în Canada de către o bătrînă care era nepoata unui preot a cărui bunică făcea, cîteodată, iarna, ca toată lumea - guturai.”

DOAMNA SMITH: Ciudată poveste. Aproape incredibilă.

DOMNUL MARTIN: La răceală trebuie să iei panglici.

DOMNUL SMITH: Este o precauție inutilă, dar necesară.

DOAMNA MARTIN: Iertați-mă, domnule Căpitan, n-am înțeles prea bine istoria dumitale. Atunci, la sfîrșit, cînd ajungem la bunica preotului, acolo ne topim.

DOMNUL SMITH: Întotdeauna ne topim în ghearele preotului.
DOAMNA SMITH: Da, domnule Căpitan, vă rugăm s-o luați de la capăt Toată lumea vă roagă să povestiți din nou istoria.
POMPIERUL: Ah! nu știu dacă am să mai fiu în stare. Sînt în misiune. Depinde. Să vedem cît este ceasul.
DOAMNA SMITH: La noi nu există ceas.
POMPIERUL: Bine, dar pendula?
DOMNUL SMITH: Merge prost. Suferă de spirit de contradicție.
Arată întotdeauna contrariul orei exacte.

SCENA IX

Aceiași, plus Mary.

MARY: Doamnă... Domnule...
DOAMNA SMITH: Ce vrei?
DOMNUL SMITH: Ce cauți aici?
MARY: Vă rog să mă iertați... și să mă ierte doamnele și domnii prezenți... dar eu aș dori... aș vrea ca... la rîndul meu... să vă spun și eu una.
DOAMNA MARTIN: Ce zice?!?
DOMNUL MARTIN: Cred că servitoarea prietenilor noștri a înnebunit... Cică vrea să zică și ea un banc.
POMPIERUL: Păi cine se crede? (*O privește.*) Oh!
DOAMNA SMITH: Ce te bagi unde nu-ți fierbe oala?
DOMNUL SMITH: Chiar că ești cam deplasată, Mary...
POMPIERUL: Vai, dar este ea! Nu se poate!
DOMNUL SMITH: Ce, te-a apucat și pe dumneata?
MARY: Nu se poate! Aici?
DOAMNA SMITH: Ce se întîmplă aici?
DOMNUL SMITH: Vă cunoașteți?
POMPIERUL: Și încă cum!

Mary se aruncă de gîtul Pompierului.

MARY: Ce fericită sînt să te revăd... În sfîrșit!
DOMNUL și DOAMNA SMITH: Oh!
DOMNUL SMITH: Așa ceva e ceva nemaipomenit, aici, la noi, în această parte a Londrei!
DOAMNA SMITH: Așa ceva nu prea se face!
POMPIERUL: Ea este aceea care mi-a stins primele focuri.

MARY: Eu sînt micul său jet de apă.

DOMNUL MARTIN: Păi atunci, dacă e așa... dragi prieteni... astfel de sentimente sînt cum nu se poate mai explicabile, mai umane și onorabile...

DOAMNA MARTIN: Tot ce este omenesc este onorabil.

DOAMNA SMITH: Totuși... oricum... nu prea-mi place să văd așa ceva... pe la noi.

DOMNUL SMITH: Fata nu are educația necesară...

POMPIERUL: Ah, dumneavoastră aveți prea multe prejudecăți.

DOAMNA MARTIN: Părerea mea e că, mă rog, pe scurt, deși nu e treaba mea, dar o servitoare nu-i decît o servitoare...

DOMNUL MARTIN: Chiar dacă uneori poate fi, de pildă, un bun detectiv.

POMPIERUL: Ia lasă-mă!

MARY: Nu te necăji, nu-i lua în seamă... Nu sînt chiar așa de răi cum par.

DOMNUL SMITH: Hm... hm... Sînteți înduioșători așa, amîndoi, dar orișicît, puțin așa... puțin...

DOMNUL MARTIN: Da, exact: ăsta-i cuvîntul.

DOMNUL SMITH: ...puțin cam deplasați și cam golani...

DOMNUL MARTIN: Există un soi de pudoare britanică, vă rog încă o dată să mă iertați pentru faptul că-mi precizez opiniile, dar există o pudoare pe care străinii n-o înțeleg, nici chiar specialiștii, o pudoare grație căreia, dacă pot să zic așa... în sfîrșit, n-o spun pentru voi...

MARY: Aș vrea să vă povestesc...

DOMNUL SMITH: Te rog să nu mai povestești nimic...

MARY: Oh, ba da!

DOAMNA SMITH: Gata, scumpa mea Mary, gata: du-te frumușel la bucătărie și citește-ți acolo poezelele, în fața oglinzii...

DOMNUL MARTIN: Că să vezi: deși nu sînt servitoare, și eu citesc poezii în fața oglinzii.

DOAMNA MARTIN: Azi dimineată, cînd te-ai uitat în oglindă, nu te-ai văzut

DOMNUL MARTIN: Asta fiindcă nu eram chiar în fața ei...

MARY: Poate că, totuși, v-aș putea recita un micuț poem.

DOAMNA SMITH: Scumpa mea Mary, ești împlăcîntător de încăpățînată.

MARY: Așadar, am să vă recit un poem, da? Ne-am înțeles. Poemul se intitulează *Focul*. În onoarea Căpitanului.

Focul

Policandrele străluceau în păduri
O piatră a luat foc
Castelul a luat foc
Pădurea foc a luat
Bărbații au luat foc
Femeile foc au luat
Păsările au luat foc
Peștii foc au luat
Apa a luat foc
Cerul a luat foc
Și cenușa foc a luat
Fumul a luat foc
Focul foc a luat
Totul a luat foc
A luat foc, foc a luat

Spune poemul împinsă fiind de cei doi Smith de la spate.

SCENA X

Aceiași, fără Mary.

DOAMNA MARTIN: Versurile astea mi-au cam dat fiori de frig pe
șira spinării...

DOMNUL MARTIN: Și totuși, există o anume căldură în versurile
acestea...

POMPIERUL: Mie mi s-au părut de-a dreptul minunate.

DOAMNA SMITH: Orișicît !

DOMNUL SMITH: Să nu exagerăm...

POMPIERUL: Uitați ce este... sigur, totul e subiectiv în acest caz,
dar... dar asta este concepția mea asupra lumii. Visul mea
Este chiar idealul vieții mele. Mă rog, asta-mi aduce aminte
că trebuie să plec. Fiindcă nu aveți un ceas aici, eu trebuie să
fiu în exact trei sferturi de oră și șaisprezece minute tocmai în
capătul celălalt al orașului, unde am un incendiu. Așa că
trebuie să mă grăbesc. Deși e un incendiu cam mic, nu e mare
lucru, dar - orișicît.

DOAMNA SMITH: Ce va fi? Un micuț incendiu de la un șemineu?
POMPIERUL: Nici măcar. Un foc de paie și o banală arsură la
stomac.

DOMNUL SMITH: Ne pare rău că plecați.

DOAMNA SMITH: Ați fost așa de amuzant !

DOAMNA MARTIN: Grație dumitale, am petrecut un sfert de ceas
cu adevărat cartezian.

POMPIERUL (*îndreptându-se către ieșire, se oprește*): Apropo:
ce-i cu cîntăreața cheală?

Tăcere generală, puțin jenată.

DOAMNA SMITH: Se coafează și astăzi la fel ca-ntotdeauna !

POMPIERUL: Ah ! Ei, la revedere doamnelor și domnilor !

DOMNUL MARTIN: Mult noroc și mult foc !

POMPIERUL: Așa să sperăm. Pentru toată lumea.

*Pompierul iese. Toată lumea îl conduce la ușă, după care fiecare revine
la locul lui.*

SCENA XI

Aceiași, fără Pompier.

DOAMNA MARTIN: Pot să cumpăr un briceag pentru fratele meu,
dar dumneata nu poți să cumperi Irlanda pentru bunicul du-
mitale.

DOMNUL SMITH: De mers mergem cu picioarele, dar de încălzit
ne încălzim cu electricitate sau cu cărbune.

DOMNUL MARTIN: Cine vinde azi un ou, mâine va avea un ou.

DOAMNA SMITH: Totul în viață e să te uiți pe fereastră.

DOAMNA MARTIN: Te poți așeza pe scaun, în timp ce scaunul nu.

DOMNUL SMITH: Întotdeauna trebuie să te gîndești la toate.

DOMNUL MARTIN: Tavanul e sus, dușumeaua e jos.

DOAMNA SMITH: Cînd spun că da, e numai un fel de-a vorbi.

DOAMNA MARTIN: Fiecare cu soarta lui.

DOMNUL SMITH: Luați un cerc, mîngîiați-l și el va deveni vicios.

DOAMNA SMITH: Profesorul îi învață pe elevi să citească, pisica
își alăptează puii cînd sînt mici.

DOAMNA MARTIN: Pe cînd vaca ne dă cozile.

DOMNUL SMITH: Mie cînd sînt la țară îmi place singurătatea, liniștea.

DOMNUL MARTIN: Nu ești încă destul de bătrîn pentru așa ceva.

DOAMNA SMITH: Benjamin Franklin avea dreptate: ești mai puțin calm decît el.

DOAMNA MARTIN: Care sînt cele șapte zile ale săptămînii?

DOMNUL SMITH: *Monday, Tuesday, Wednesday, Thursday, Friday, Saturday, Sunday.*

DOMNUL MARTIN: *Edward is a clerck; his sister Nancy is a typist, and his brother Willam a shop-assistant.*

DOAMNA SMITH: Bizară familie !

DOAMNA MARTIN: Prefer o pasăre pe cîmp decît o șosetă într-o roabă.

DOMNUL SMITH: Mai degrabă o plasă-n casă, decît un fir de lapte într-un palat în noapte.

DOAMNA MARTIN: Casa unui englez e adevăratul lui castel sau palez.

DOAMNA SMITH: Nu-s îndeajuns de spaniol ca să mă fac înțeles.

DOAMNA MARTIN: Eu am să-ți dau papucii soacră-mii, iar tu ai să-mi dai coșciugul bărbatului tău.

DOMNUL SMITH: Caut un preot monofizit ca să-l însor cu servitoarea noastră.

DOMNUL MARTIN: Pîinea-i un copac, în vreme ce pîinea-i tot un arbore, iar din stejar stejar răsare, în fiecare zori de zi.

DOAMNA SMITH: Unchiul meu stă la țară, dar asta nu-i treaba moașei.

DOMNUL MARTIN: Hîrtia-i pentru scris, pisica pentru șoareci. Brînză-i pentru zgîrie-brînză.

DOAMNA SMITH: Automobilul merge foarte repede, însă bucătăreasa face mîncăruri mai bune.

DOMNUL SMITH: Nu fiți curcani, mai degrabă sărutați conspiratorul.

DOMNUL MARTIN: *Charity begins at home.*

DOAMNA SMITH: Aștept să vină apeductul ca să mă vadă la moara mea.

DOMNUL MARTIN: Se poate demonstra că progresul social e mult mai bun cu zahăr.

DOMNUL SMITH: Jos văcsuitul !

După această ultimă replică a domnului Smith, toți ceilalți tac brusc, stupefiați. Se simte în aer o anume enervare. Chiar și bătaile pendulei

sînt mai nervoase. Replicile următoare trebuie rostite, la început, pe un ton glacial, ostil. Ostilitatea și enervarea se vor accentua treptat. La sfîrșitul scenei, cele patru personaje vor sta în picioare, unii în fața altora, strigîndu-și în față replicile, ridicînd pumnii și agiîndu-se, gata să sară unii la alții.

DOMNUL MARTIN: Nu se pot lustrui ochelarii cu cremă de ghetе.

DOAMNA SMITH: Da, însă cu bani poți să cumperi orice.

DOMNUL MARTIN: Mai degrabă omor un iepure, decît să cînt în grădină.

DOMNUL SMITH: Kakatoes, kakatoes, kakatoes, kakatoes, kakatoes, kakatoes, kakatoes, kakatoes, kakatoes, kakatoes.

DOAMNA SMITH: Ce cacadă, ce cacadă, ce cacadă, ce cacadă, ce cacadă, ce cacadă, ce cacadă, ce cacadă, ce cacadă, ce cacadă, ce cacadă.

DOMNUL MARTIN: Ce cascadă de cacade, ce cascadă de cacade, ce cascadă de cacade, ce cascadă de cacade, ce cascadă de cacade, ce cascadă de cacade, ce cascadă de cacade, ce cascadă de cacade.

DOMNUL SMITH: Cîinii au purici, cîinii au purici.

DOAMNA MARTIN: Cactus, coccis ! cornos ! cocardat ! cochon !

DOAMNA SMITH: Scrumbiule, vezi că ne scrumbești !

DOMNUL MARTIN: Mai degrabă ou un ou, decît m-apuc să fur un bou !

DOAMNA MARTIN (*deschizînd gura larg*): Ah ! oh ! ah ! oh, lăsați-mă să trec la scrîșnirea dinților.

DOMNUL SMITH: Caiman !

DOMNUL MARTIN: Hai să-l luăm la palme pe Ulise !

DOMNUL SMITH: Mă duc să mă strecor în cocotieri, ca-n dormitorul de ieri !

DOAMNA SMITH: Cacaoierul dă cacao, cocotierul nu dă cocote, ci alune. Cacaotierul dă cacao, cocotierii de cocos dau nuci de cacao ! Cacaotierii nu sînt palmieri, ei dau nu alune, ci boabe.

DOAMNA SMITH: Șoarecii au șorici, șoricul n-are șoareci.

DOAMNA MARTIN: Lasă-mi babușa-n pace !

DOMNUL MARTIN: Nu-ți mai mișca babușa, drace !

DOMNUL SMITH: Mușcă musca, prinde cușca !

DOAMNA MARTIN: Musca mișcă.

DOAMNA SMITH: Gura pișcă.

DOMNUL MARTIN: Mușcă musca-n cușcă, mușcă musca-n cușcă.

DOMNUL SMITH: Mușcați mușcătorul de muște !

DOAMNA MARTIN: Scaramuște !
 DOAMNA SMITH: Sfînta Nitouche la muște înguste !
 DOMNUL MARTIN: Ai și tu niște cuști cu languste !
 DOMNUL SMITH: Mă piști cu muște.
 DOAMNA MARTIN: Sfînta Nitouche mă-mpușcă să guste cartușe.
 DOAMNA SMITH: N-o atingeți, e spartă.
 DOMNUL MARTIN: Sully !
 DOMNUL SMITH: Prudhomme !
 DOAMNA MARTIN, DOMNUL SMITH: François.
 DOAMNA SMITH, DOMNUL MARTIN: Coppée.
 DOAMNA MARTIN, DOMNUL SMITH: Coppée Sully ! .
 DOAMNA SMITH, DOMNUL MARTIN: Prudhomme François !
 DOAMNA MARTIN: Gargaragiilor, gargaragioaicelor !
 DOMNUL MARTIN: Marieta cu curu' ca trotineta !
 DOAMNA SMITH: Krișnamurti, Krișnamurti, Krișnamurti.
 DOMNUL SMITH: Papa trage clapa! Papa deschide supapa! Su-
 papa cade pe Papa.
 DOAMNA MARTIN: Bazar, Balzac, Bazaine !
 DOMNUL MARTIN: Bizar brontozoar într-un bazar bazat pe zar.
 DOMNUL SMITH: A, e, i, o, u, a, e, i, o, u, a, e, i, o, u, i !
 DOMNUL MARTIN: B, c, d, f, g, l, m, n, p, r, s, t, v, w, x, z !
 DOAMNA MARTIN: De la usturoi la foi și lapte cu pene moi !
 DOAMNA SMITH (*făcînd ca trenul*): Uuuu-cicî-cicî, Uuuu, pufff,
 pufff, uuuu...
 DOMNUL SMITH: Este !
 DOAMNA MARTIN: Ba nu.
 DOAMNA MARTIN: Ba prin.
 DOAMNA SMITH: Acolo.
 DOMNUL SMITH: Este.
 DOAMNA MARTIN: Prin !
 DOMNUL MARTIN: I !
 DOAMNA SMITH: Ci !

Urlă cu toții, în culmea furiei, țipîndu-și la ureche. Lumina se stinge. În întuneric, se aude într-un ritm tot mai rapid:

TOȚI ÎMPREUNĂ: E pe-acolo, nu-i pe-acolo, e pe-acolo, nu-i pe-acolo, e pe-acolo, nu-i pe-acolo, e pe-acolo, nu-i pe-acolo, e pe-acolo, nu-i pe-acolo !

Zgomotul încetează brusc. Se face lumină. Domnul și Doamna Martin sînt așezați exact ca Domnul și Doamna Smith la începutul piesei. Piesa reîncepe cu cuplul Martin rostind exact aceleași replici și făcînd exact aceleași gesturi precum cuplul Smith în prima scenă, în vreme ce cortina se lasă încet.

CORTINA

Cuprins

<i>Notă.</i>	5
Macbett.	9
Ce formidabilă încurcătură !.. . . .	79
Omul cu valizele.	155
Călătorie în lumea morților.	225
Nepoata-soție.	291
Viconte.	299
<i>Addenda:</i> Cîntăreața cheală	325

ÎN ATENȚIA
librarilor și vânzătorilor cu amănuntul

Contravaloarea timbrului literar
se depune în contul Uniunii Scriitorilor din România
nr. 45101032, deschis la BCR, Filiala Sector 1, București.

Tehnoredactor: NICOLAE ȘERBĂNESCU

Tehnoredactare computerizată
MARILENA RĂPĂ

UNIVERS INFORMATIC

„Sînt departe de a fi singurul care spune că lumea a devenit insuportabilă. Popoarele sînt în doliu. Oamenii au depășit chiar și limitele jocniciei. Nu există posibilitatea de a alege între o cauză sau alta.

Lumea fiind rea, este normal ca noi să vrem s-o schimbăm, ea devine creația oamenilor. Dar oamenii o fac și mai rea. Din schimbări în schimbări, societățile au devenit mai oribile decît oribilul, mai odioase decît odiosul. Cei care au vrut și care vor încă sau care pretind că vor să instaureze dreptatea nu instaurează decît răzbunarea și pedeapsa.

În fața acestei enigme fundamentale, ce mai putem spune? Ce să întreprindem? Ce să scriem? Există deja avalanșe, miliarde de cuvinte. Ce haos!

Dar se va sfîrși. Această lume se va sfîrși. Poate că se va sfîrși cu bine.”

EUGÈNE IONESCO

ISBN 973-34-0545-0

**EDITURA UNIVERS,
care deține exclusivitatea
în România
a dramaturgiei ionesciene,
vă propune:**

**TEATRU
de
EUGÈNE IONESCO
în cinci volume.**

**Prima ediție completă
într-o versiune românească.**

UNIVERS

35.000